

**JOANNIS
BISSELI, E
SOCIETATE IESV
ILLUSTRIUM AB
ORBE CONDITO...**

JOANNIS BISSELI
è Societate IESV,
ILLUSTRIUM,
Ab Orbe Condiro,
R VINARVM
DECADIS IV.

PARS II.

Permissu Superiorum.

DILINGA,

Formis Academicis,

Apud **IGNATIVM MAYER.**

Anno M. DC. LXIIL

R U I N A X X X I V .

Quæ fuit,

P H A L A R I D I S .

& aliorum quorundam

T Y R A N N O R U M .

B R E V I A R I U M C A P I T U M .

I. Conglobatio plurium simul Ruinarum, sub
unius Ruina classisq., titulô; quânam rationem
habeat, ac necessitudinem, similitudine declaratur.
Concionalium quoque sermonum, ac digressio-
num, quæ fieri subinde debet, infrequentia; par-
tim excusatione justâ diluitur; partim compensa-
tionis promissô sublevatur. Post hæc, ad seriem &
enumerationem Regum, ac Monarcharum, Babylo-
nis Persidisque, proceditur: ac Nabuchodonosores
tres accuratè distinguuntur; discrimine, ad Histo-
riam præsertim Biblicam possidendam, perquam
necessariô; nec tamen omnibus obviô. Quò pertinet
etiam, Dariorum, & Artaxerxium, in Persicis re-

A 2

bis.

Ruina Phalaridis.

bus, diligens inter se disterminatio. Subditur ad finem; Quòdnam Conglobatarum Ruinarum, ac potissimum presentis hujus, propriè futurum sit argumentum?

II. Holofernes, in prima statim velut acie, frontèque, Violentorum hominum constitutus; summatim describitur, qualis in Libro Judithæ legitur: capite præsertim illius libelli secundò, ac tertio. A quònam Orientis rege missus fuerit in terras Occidentis Solis: quònam tunc Rege Judæam gubernante. Cur Judeos tunc, intactos hostilitate, reliquerit: quidque de templo Jerosolymitano, conceptum animo, agitarit. Quàsnam terras, gentes, urbes, & quâ sevitiâ, adierit cum exercitu, ac pervaserit. Quomodo, subactas armis aut deditioe, gentes tractarit: quid, in exscindendis Idolorum sacratis locis, sibi propositum habuerit: legatos, & supplices, qua fronte exceperit. Acbiorem denique, ducem Ammonitarum, quantâ superbiâ & inhumanitate, & cur, ab exercitu suo amoverit. Is, Bethuliam urbem obsidens, à Iuditha tandem, sanctâ Galilææ gentis Amazone, capite truncatur: & omnes illius minæ copiasque, quasi difflata ventis, evanescunt; Iudithâ, tam hostium interim, quàm impuditiæ, victoriam reportante.

III. Sub Pharaone Neccaone, nominis illius
Secur-

Ruina Phalaridis.

Secundo Rege, Ægyptii, quorum majores populum Dei dirè vexârant & oppresserant; dum, regis jussu, Nilum in mare rubrum immittere fossione tentant; aquis obruti, maximâ sui multitudine per-eunt. Alius Ægypti rex, Apries nomine, felicitate nimîâ, superbiâque, lasciviens: dum extendere potentiam conatur, maximum amittit exercitum. Ob quam cladem, deficientibus ab ejus obsequio popularibus; rex constituitur Amasis. Apries autem, sevitiam suam, eodem ipso, & utique alienissîmo, tempore, in quodam Prôcerum suorum augens; in ordinem redigitur. mox, & pralio victus, in custodiam datur. ad extremum, infenso sibi populo delitus ad supplicium, strangulatione necatur.

IV. E Lesbo, & Mitylena urbe, ac vitâ, Pitacus Philosophus expellit Melanctrum tyrannum: cum ipse quoque Lesbîus ac Mitylenæus esset. Babilone verò, Violentos duos Iudiciorum tortores corruptorésq;, Senes, qui Susannam falsò adulterii postulârant; Daniel evertit: eorum scelestissimâ vivendi judicandiq;, ratione cunctis in conspectum protractâ. Nabuchodonosoris quoq;, Magni Ruina temporaria, seu, Septem annorum Dementia, propter superbam sui jactationem illi inflicta; libatur magis, quàm diducitur, aut exhauritur. Post quem, Amânis quoque, in aula Assueri, seu Ar-

A 3

taxer-

Ruina Phalaridis.

taxerxis, regis, ad summum dignitatis evectio; & ad extremum, ascensus in patibulum, ob insolentissimam crudelitatem, in Iudaos animo prefixam, sed Estheris industriâ averfam, ac vindicatam, depingitur.

V. *Phalaridis, Siculorum tyranni, priusquam acta describantur, tempus, circa quod vixerit, ac viguerit, examinatur: diversisq; variorum opinionibus in medium allatis; Calvisii sententia, miranda magis, quàm recipienda, tollitur in equuleum. Cappelli, contrà, probabilis censetur.*

VI. *Phalaris, omnium accuratissimè descriptus, à suismet Epistolis, censeri debet: si modò verè Phalaridis illa sint, & non conficta. Verissimè tamen illius esse, nec alterius; contrarie conjectura refutatione solidatur. Ejus viri patria, pater; matrisq; super eo, terrificum somnium. Quid nomen Phalaridis significet? Vitæ illius cursus ferè universus infelix, & inter pericula versatus. Ejus uxor, pudicissima: filius item ex ea, à patre absente stimulatus ad optimas disciplinas, & virtutes. Uxor, quòd in officio viri, connubiiq; absens perseveraret, interempta; non sinè Phalaridis ingenti mœrore, & in homicidam odiò. E Creta pulsus, ad Siculos Agrigentum se confert: ubi caussidicus, fautores, & opes, tandemq; principatum urbis, sibi parat;*

Ruina Phalaridis

rat; sed eorum, & omnium Siculorum, ingenti malo: baud tamen, absque divina Providentia consilio, scelestos punientis per itidem scelestum. Savus est, adminiculo delatorum; & opes coacervat. Vires quoque, alias ex aliis, sibi subigit: & insidiatores atrocissime punit. A Perillo, seu Perilao potius, Atheniensi fabro, sevitia novo instrumento, ad crudeliora incenditur. Ejus Perilli, geminum nomen.

VII. Perillus hic, sive Perilaus, in Phalaridis se gratiam insinuaturus; opera quaedam artificiosa exhibet: Agrigentinorum, adversus eum, querelas defert: & modum, eos coercendi punientique, rarum & exquisitum promittit. Deinde, loco semoto, taurum fundit aneum: operèq; consummato, Phalaridi eum monstrat; ejusque usum oratione composita laudat & commendat; suadens, ut Taurus is quam primum ab aliquo Reo insigni imbuatur, ac velut inauguretur. Phalaris, & ipse oratione usus accommodata, negat; Ab alio convenientius ac dignius initiari eum aneum posse, quam ab ipso Perillo: cujus & causas affert. tandemque, reluctantem licet, in taurum injici precipit; igneq; lento subiecto, torreretur. Atheniensibus, id indignè ferentibus, acriter respondet: & , tametsi detestatus inventum Perilli, nibiloscius eo

tauri tormento, in complures, morte damnatos, utitur: ut ipse, suis in epistolis, testis est. quamvis, & aliis, iisque horrendis, pœnarum generibus, homines tollere, gauderet. Verbis quoque trucibus ac superbis, sævitiam animi demonstrans, necnon epistolis acerbis; publicum omnium odium sibi comparat: usque adeò, ut & amici, ejus munera beneficiâque fugere inciperent; ejusque accessum & alloquium abnuerent. Ipse tamen, ab instituto suo non discedit.

VIII. *Præter sævitiam interim, exercet etiam humanitatem, & beneficentiam: in doctos præsertim viros. Inprimis autem, & præ ceteris omnibus, in Poëtam Lyricum, Stesichorum: cujus historia belli contra Phalarin, & captivitatis, ac libertatis ei reddita, percensetur. Quibus maxime rationibus adductus tyrannus, eum dimiserit liberum? Restituto suis, oleum mittit, & argentum. Ad scribendum, eum instigat: ipsumque ceteris illius ætatis poëtis antefert. Elegiam quoque lugubrem ab eo, in gratiam amici vidui, extorquet; & pro scripta, gratias agit. Stesichoræis quoque legendis se oblectat. Mortui filiarum tutelam suscipit: easque consolatur. Sepulcrum ei, Templumque, constituendum permittit, & curat: ejusdemque scriptis, quoad potest, immortalitatē procurat. In ejus denique*

Ruina Phalaridis.

denique gratiam, Tauromenitanis ignoscit; ac captivos, eorumq; lytrum, remittit; ad filiarum illius preces interpositas. Idem Abarim Philosophum invitat; & apud se Pythagoram Samium diu familiaritèq; retinet: philosophariq; discit, quantum ex Sententiis ipsius elucet.

IX. Extrà eximiè doctos autem, Phalaris, in alios quoque promiscuè beneficium se præstitit. In primis, ne in numero esset Ingratorum, erga medicum suum Polyclétum: cui, pro restitutâ valetudine, quod præsertim, inimicis corrumpendum se non dedisset, varii generis munera misit, & salaria amplificavit. Clisthenem, matertera sue filium, ab exilio redemit; ac, multâ pretioq; pro eo persoluto, restituit patriæ, bonisq; suis. Philodemi Syracusani filiam, dote de suis facultatibus ei cōstitutâ, nuptum elocat: ac nuptias illius multiplici donatione honorat. Idemque in Astypalaenses, cives olim inimicosq; suos, munificus publicè; urbem eorum exornat. Charitoni quoque, ac Melanippo, qui in caput ipsius insidias compararant, deprehensis ignoscit; ob amoris inter eos constantiam. Quoniam ab DIs premio, propter id, affectus fuisse perbibeatur? quidque de Clementia illa sentiendum? Duabus denique feminis, quarum maritus occiderat, admiratione constantie earum, ac

A S

forti-

Ruina Phalaridis.

fortitudinis animi, vita gratiam, ac fortunarum, facit.

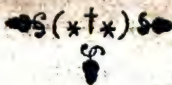
X. *Ceterum, clementia Phalaridis, simulata magis, quàm insita, constantiam non tenuit; sed ipse etiam, ultimis vite annis, dictis ac factis sibi concors, suam in crudelitate perseverantiam apologiis tuetur, & excusat. Postremò igitur, & inimicis pariter, amicisq;, inuisus; in taurum suum includitur: ibique tostus, sortem suam, insipientiamque, sed serò, deplorat; ac perit: exemplum horrendum omnibus, plus nimio imperiosis. quorum proinde superciliosus fastus, & inhumanus rigor, ad modestie moderationisq; regulam, tanquam in viam, monitis politicis revocantur.*

XI. *Post Phalaridis Ruinam, diffusius aliquantò prolatam, aliorum quoque Tyrannorum supremi Casus percurruntur. In bis eminent; Pisistratus Orcoménus, discerptus: Polycrates Samius, in crucem sublatus; Dionysius Siculus, Major, venenò; Dionysius Minor, sordibus, extincti: Agáthocles, in mœrore vitam finiens: Hieronymus (cujus avi Hieronis memoranda nonnulla præmittuntur) à conjuratis concisus: Aristotimus Epiroticus, ab itidem conjuratis oppressus: Timophanes Corinthius, à sororis marito trucidatus: Alexander Pheræus, à Thebà uxore, fratribusq; uxoris, confossus.*

XII. Of-

Ruina Phalaridis.

XII. *Ostenditur; etiam in multitudine, simul imperantium, potestate tamē vicariā, (sicut apud barbaros saepe fit; olimq. factum, apud Idololatrias) vigere posse Tyrannidem: exempla Athenarum, Thebarum, Romae. Ideoque, prestare subinde; ut Unus, pro multis, Principis locum tueatur; cum Assessore, non multo, sed selecto, ac fido. Multitudinis, haud ex praescripto legum Dei Principisq., sed superbo tumore libidinēque, provincias administrantis, Insolentia; non Aristocratica, sed tyrannica. Cui malo medicina sit, Inspectione subinde sanā; per Principum fidiore, sanctioresq. ministros obitā: quin &, (si tandem necesse sit) inutilium ac noxiorum exauctoratione. Concluditur denique: In omni loco, functionēq., Tyrannidi locum esse, proportionē quadam, posse.*

RVINA

Ruina Phalaridis

R U I N A
 PHALARIDIS,
 & aliorum quorundam
 T Y R A N N O R U M.

§ (I.) §

Uⁱ, vetustate fatiscentibus, ædificiis, aut basilicis, *demoliendis* operam ex professō, mercedēq; ponunt; ii, quoad possunt, à culmine, *summisq;* parietinis, ad *inferiora* paullatim descendendo, lapidū singulos, & quasi viritim, alium ex alio laxant, ac solvunt, pæne *reverenter*, & cum religione: nequid, priusquam extrema necessitas secus præcipiat, per confusionem ac tumultum, *nec in ruinis quidem*, agant (A). At simulac, connexionē *saxorum* pertinaciorē, vel *silicum* consertorum bituminatâ densitate multitudinēque, compages structuræ, quasi contumacior, ac demolientium ictibus inexpugnabilior, esse cœpit: tum enimverò confugiendum

Ruina Phalaridis.

Hum ad *laboris convolutionem* est; unôque præcipitis impulsûs *compendio* toti simul parietes ac pergule, cum fenestris ac valvis, in lapsum proturbandæ. Quod ipsum & *frondatoribus* evenire, non exoticum est. qui, siquando prostrernere saltus immensos, ac sylvas, ad complanandum in agri culturam solum, aggressi sunt: postquam arbores primò *singulas*, inter se justâ spatiorum intercapedine distantes, subruère; spissiùsq; tandem in arbustum, ac virgultorum constipatam frequentiam, inciderint: tum, jam non ferrô deinceps, ac securibus, truncos *singulares*, ut antè, consecantur; sed, in *universos*, facibus ac flammis applicitis, incendiô grassantur: & in *unam* omnia carbonum cinerisque *congeriem* nemora concervant.

Idem, aut non multò dispar quiddam, & nobis, in hoc *Ruinarum Illustrum* descriptionis genere, videri potest evenire necessario debere: quippe, qui, *Singulos* plerumque *Singulorum Interitus* hucusque, per seriem ac successionem, enarrare soliti; subinde tamen, (& nunc, in Quarta Quintâque Decade cumprimis) in *multitudines* ac *turbas* incidimus, eorum; qui, vel dignitatibus ac fastigiis, aut
etiam

etiam violentiâ cæterisve mentis vitiis, *æquales* sunt: vel, *uni* cuiuspiam, suæ gentis, & cognitionis, aut familiæ, *Principi*, capitique, *con-*
xi; sub *uno* quodam nominis appellationisq;
titulo communi, continentur universi. Cujus-
 modi sunt, qui vulgò *Tyranni* vocantur, &
Imperiosi: Viri, *potentes à sæculo*, *Dominatores*
famosi. (b) *Reges* item *Babylonis*, ac mox, *Per-*
sidis. *Reges* quoque *Macedonum*, ac vel in pri-
 mis, *Alexandrea Domus*. *Reges*, posthæc, *Ægy-*
ptii; *Lagidarum*, inquam, seu *Ptolemaorum*,
Sanguinis: *Successorum* insuper *Alexandri*
Magni cæterorum, maximè *Seleucidarum* in
Syris. quorum excidium in Ecclesiæ Christia-
 næ primordia ferè se porrigit, & extendit. Hoc
 igitur, ac si quod erit aliud, *Ruinarum* genus
 omne, cogemur, *Cornelii Nepotis* exemplò,
 (qui conglobatè *Reges*, *Imperatoribus* *Græciæ*
subjungit) *conjunctim*, ac *per acervos*, exsequi.
 Quæ res, cum, in cæteris, ad historiæ lucē, nihil
 propemodum officiat, aut detrahat; in uno
 fortasse solo lectoris, eloquentiâ gaudentis,
 voluptatem imminuet: quòd in *cōciones*, quas
 appellant, quibúsque *Thucydides Græcus*
Latinúsque Livius florent, quæ & nos ipsi
 quoque superioribus in libris sæpe gaude-
 bamus;

Ruina Phalaridis.

bamus; effundi, per compendiorum necessi-
 tatem, minùs aut poterimus, aut ausuri su-
 mus. In qua tamen ipsa, tractandi sic argu-
 menti, difficultate, *tria* nobis interea levamē-
 tum afferre queunt. *Primum*, quòd Oratio-
 num ejusmodi Declamationumve, necessa-
 riam intermissionem compensare, suâ rerum
 & enarrationum *copiâ*, *continens* quædam, &
 indefessa, *varietas* potest. *Deinde*; quòd iis i-
 psis, quas dixi, *Concionibus*, non in solidum u-
 tique, nec ad usque scrupuli religionem, ab-
 stinebimus: quoties præsertim locus aliquis,
 aut gesta res, indeclinabili, vel opportunitate
 nos invitabit, vel ad id necessitate suâ trahet.
Postremo; quoniam *coacervatis* ejusmodi plu-
 rium Ruinis, idoneis locis, interserturi sumus
Singularium subinde quorundam *Ruinas*: ut
 expectationi disertis lectoris, ibi saltem, laxa-
 tis, in *Declamationes* ac *Digressiones* historicas,
 styli liberioris habenis, indulgeamus; ne di-
 cam, & pro lucro cessante satisfaciamus. Nunc
 interim, *sponsione* simus, ac *satisfacendo*, contenti:
 quæq; deinceps explicanda sunt, expositum
 camus. Quæ tamen, quò planius ac lucidiùs
 sub conspectum universa veniant; priùs ne-
 cesse nobis erit, oculis subicere, Regum Ori-
 entis

Ruina Phalaridis.

entis illorum, qui post *Affarrhaddónem* Assyrium, in Ruina *Sennacheribi* nobis memorarum, rerum potiti sunt, ordinem, ac successionem: ad usque *Cyrum*, Persarum Monarchiæ caput, auctoremque primum. Quin immò, nec id extra propositum fuerit: tradi, post Babylonios Reges, jam nunc in antecessum, *Persarum* quoque contextum *Imperii*; quò lucidiùs, quòquã, aut *Tyrannorum*, aut *aliter* alioquin *immanium*, sub quibus Regibus, aut Monarchis, viguerint. Id proinde primum agamus.

Affarrhaddónis igitur, *Assyriorum* Imperatoris, qui *Sennacheribo* genitori successerat, dominatu, per rebellium conspirationem excussò: novum aliud, & ab *Assyrio* defectum, regnum *Merodáchus* erigit; Satrapes antè, stipendiariùsque, regum *Assyriæ*: nec diversus ab eo, qui *Judeæ* regem *Ezechiam* muneribus ac legatione veneratus erat. Ejus regnum, fuisse ferunt, annorum *decem*, ad mortem usque regis *Assyriorum*, *Affarrhaddónis*: Imperium autem *Orientis*, (quod ad se, decessu regis altioris, traxit) annorum universim *duorum*, & *quadraginta*. Porro, *Merodáchum* hunc, invenimus. & *Nabuchodonóso*rem appellatum; nominis istius, cum duo præterea cognomines ei
succes-

Ruina Phalaridis.

ucefferint, *primum*, & inchoatorem. (c) Isq;
 egem Jerosolymorum, (*Manassen*, Babylona
 ræum, in vincula, poenitentiaque necessi-
 atem, compegit. Secutus *Merodachum*, filius
 id, quod ipsum quoque *nomen*, primâ com-
 positionis suæ parte, loquitur) *Ben-Merodâ-*
bus, Magni *Nabuchodonosoris* illius, qui *tertius*
 ejus appellationis fuit, *Avus*; annis imperavit
quobus, supra *triginta*. Quo vitâ functo; qui
 prius imperii collega patri fuerat, *Nabuchodo-*
nosor, appellationis hujus *Secundus*, idemque
senior dictus, ac *Nabolassar*; plenè deinceps, ac
 solus, regnum tenuit, in annos, *unum* ac *vigin-*
ti. Creat autem hic *Nabuchodonosorem*, nomi-
 nis istius *Tertium*; cognomento, quod ei belli-
 a gesta conciliarent, **MAGNUM**. Isque, pa-
 tris auspiciis, Babylone missus in Arabiam, ac
 ægna cætera, quæ, Jordane tenus, ac trans a-
 rannem, ad mare Palæstinum Phoeniciûmque
 porrigitur; illic præclarè rem, & è voto
 patris, gerit. Inter hæc autem, patre vivis ex-
 emprò; cum prius & Judææ regem, *Joakimum*,
 cepisset, ac *Danielem* sociosque Babylonem
 abduxisset: *Monarchiam* orditur, anno mundi
 ter millesimo, quadringentesimo, vicesimò
 nonò: tenetque, secundis æquè, tristibusque
B
sibi,

Ruina Phalaridis.

sibi, rebus agitatam, in annos *quadraginta tres*. Secutus hunc *Evilmerodachus*; & annis *viginti tribus* imperiô potitus, habenas eius, morte fati impletis, *Balsassari* (quem, immutatione tenuissimâ, nos & *Balthassarem* dicimus; scioli verò, *Baldeazarum*, ac *Belsbázarem*) sive filio, sive, quod aliqui maluêre, *fratri*, per manus tradidit: annis quidem, ab illo, *viginti duobus*, sed infelicî tandem decursûs metâ, tractatas. (d) Evertit autem, post hæc, *Imperium* hoc, (quod, à regni primaria sede, *Babylonicum* est appellatum, annisque *centum & octoginta tribus* steterat) in *Balsassaris* oppressione, cædêque, *Cyrus*. Et, cûm ad id usque temporis *Persæ* populis *Oriëntis* regnati magis essent, quàm dominati; *primus* ipse *Persidis Imperio* gloriosum importavit initium. *Imperio*, dico, seu *Monarchia*. nam *Regnum*, velut in tempore trademus, jam antea, post *Astyagem* *Medum* subactum, annis compluribus, & quidem in *Persis*, *Cyrus* hic idem, occupârat, & infederat.

Eum secutus *Cambyses* est, filius: *Cambysen Smerdes Magus*, & *Darius Hystâspides*: *Darium Xerxes*: hunc, *Artaxerxes*, cognomentô *Mâcrochir*, seu *Longimanus*: istum, *Xerxes Secundus*, seu *junior*; ac *Sogdianus*: *Sogdianum*,

Arta-

Ruina Phalaridis.

Artaxerxis, sed è pellice, filius, *Darius Secundus*, cognomentò *Notbus*; Darium hunc, *Artaxerxes* filius, cognomentò *Mnemon*, hoc est, *Memor*: *Mnémonem*, filius, *Artaxerxes Tertius*, cui cognomentum *Ocho* fuit: *Ochum*, *Arfes*; *Arsen*, *Darius*, Persici nominis *Tertius* idem, & ultimus, *Arsami* filius; cui cognomentum hæc, quod antea nomē fuerat, *Codomanus*. Quo ūra dante; *Persarum*, quod annorum *ducentum* & *octo* fuit, *imperium*, ad *Macedonas*, in *Alexandro Magno*, devolutum est. Idque, *Regnum* deinceps *Græcorum*, uti fuit, sic appellari cœsit, ac perrexit; in *Alexandri* successoribus *Asiaticis*, ac *Syriacis*, à *Seleuco Primo*, cui *Nicāno-* cognomen, ad usq; tempora *Tigrānis Armeni*, prorogatum est. Qui *Tigranes*, cum *Mithridate*, *Ponti* rege, bellum adversùs *Romanos* suscepit, ævò *Cn. Pompeji Magni*: cuius, & *Luculli*, virtute fracta *Tigranis* pariter, & *Mithridatis*, arma sunt. Cæterorum porrò, diversis in terris, *Regum*, ad argumentum nostrum accommodandorum, *Succesiones* varias; suæ singulorum universorūque *Ruine* nobis aperient, ac diducent. Nunc, propositi nostri designatis limitibus instemus: & *crudelium*, ac *violentorum*, quos *diversis* in locis, ac

B 2

terris,

Ruina Phalaridis.

terris, ultio divina disjecit, Interitus, *certam illam* *struem* ordinemus.

II. *Primus* igitur, è *Violentorum* hoc ordine censuq; se nobis offert HOLOFERNES Persicum, & *genus* (e) & *nomen* (f): quod vocabulum, sunt, qui FORTEM-DUCEM (nec in hoc extra verum) interpretentur. Hic enim, & propter expeditum in re militari quavis ingenium, atque consilium; & ob promptam in difficillimis *aggrediundis* manum, Babyloniorum Regi MERODACHEO percharus erat: ab eodemque (postquam is insurgere coeperat, ac post occisum Medorum regem, *Dejocem. Arphaxadum*, Orientis se Monarcham, assumptò NABUCHODONOSORI tumidò nomine, ferre coeperat) præ cæteris militiæ ducibus omnibus delectus, ac missus, *Occidentis* in terras. Huic datum negotiū erat: uti, cum immensis peditum equitumque copiis, quibus succinctus incedebat, quidquid illic adhuc *Deorum, hominumq;*, juris esset externi, *Babylonico* substerneret Imperio. Regnabat autem apud *Judeæ reliquias*, eâ tempestate, *Manasses*, Ezechiae filius, jam novennium; sed exiguis admodum, nuperrimèq; recuperari coeptis, potentiae viribus: ut, quem, in

custo-

Ruina Phalaridis,

custodiam (velut diximus) abductum Babyloniam, arctéque catenatum, vixdum precario tandem solutum, è compedibus in libertatem *Merodachus* remiserat. Ac, propter hæc *Manasses* redditus erat invalidus; qui nō modo tanti regis, cui præsertim juramentō fidem suam obstrinxisset, copiis, sed vix uni cuiquam minorum gentium regulo, fortunas suas opponeret. Quiescebat hic igitur; ac tacitus, quamcunque belli sors fortunam *Judeæ* tandem suæ fabricatura foret, opperiebatur; imbelli patientiâ tranquillius, & morigerus. Hæc igitur causâ fuit, cur *Holofernes*, cū in universa circū regna populósque, mari mediterraneo tenus, impetum faceret; & ipsam adeò *Galileam* bellō premeret, ac *Samaritis*, ei finitimis, infestus immineret: *Judeam* tamen, ac regem eius *Manassen*, armis hæcenus intactos, vel *negligeret*, imbecillitatis contemptu (velut, à quibus metuendum nihil esset) vel in victoriarum suarum, quasi mantissam, differret; certissimus interim, *Jerosolymorum* nihilominus *Templum* (ut alia gentium aliarum omnia) redigere tandem in potestatem suam: &, vel in *Merodachi* venerationem illud penitus transferre: vel, si *Judæi* refraga-

B 3

ren-

Ruina Phalaridis.

rentur; id everſione flammisq; ſicut juffus erat, (g) eradicare. Tali dux igitur *Holoferne* in Judæos ac Templum animo tunc ſe gerebat: idcôq; pacatior. At in ceteras, cis ac trans Euphratem, nationes, ac terras, tantô truculentior interim, violentiorque: cum exercitûs, uti dictum eſt, infinitâ multitudine, movit in *Mefopotamiæ* primûm campos. Ad montes poſthæc Gordyæos, qui præpanduntur *Armenia*: quos priûs, ac mox Euphratem amnem, tranſgreſſus; Tauro tenus, & Antitau-ro, promotûs in Armeniâ copiis, deflexit in *Ciliciam*. ubi, *Mallo*, *Tarsô*que, florentiſſimis illarum gentium urbibus, captis ac direptis, & univerſis Cilicum evaſtatûs finibus: retrô tandem, per *Amanicas Pylas*, converſis agminibus; ſecundûm Cyprii Phœniciique maris oram, à Septentrionibus Austrum verſus, exercitum duxit. ac, *Sidone Tyrô*que, quaſi per tranſitum otiumque, ſolô ſui terrore domitis; ad *Ioppen*, *Iamniam*, *Azôtum*, & *Aſcalonem* uſque, rapuit. Mox, interiora quoque *Chanaanitidis* raptim pervagatus: terrorem etiam *Idumæis*, ac *Dumæ*, gentis illius regiæ; quin &, ulterius promotûs caſtris, *Madianitarum* populis, & *Iſmaëlitis*, incuſſit. Cûm verò copiis in

immen-

Ruina Phalaridis,

immensum exundaret: expeditione suâ, sub idem ferè tempus, diversissimas quoque gentes ac terras complexus *Holofernes*, etiam in *Arabiam Petraam*, & alibi locorum, in *Apamææ Cœlosyriacæ* ditiones, & in *Damascenam* quoque regionem, irrupit: donec, *Syriâ* quoque *Sobæâ* persultatâ, (b) rursus in *Chanaan* nitidis interiora sese penetrans; è montanis *Galilææ* tractibus, in *Esdrelôn*is campum magnū se, victor urbium, gentiūmq; cunctarum, demitteret: ibique mensis unius sibi quietem otiumque, simul respirandi gratiâ, simul autem & copiis in unum conducendis, caperet. Pervaserat autem illas, quas memoravimus, terras ac nationes, iisque longè plures; non hominum, & humanitus agentium, terror: sed voracissimarum agri pestium, locustarum inquam innumerabilium, ac tigrillum Hyrcanarum, imago quædam horrida. Quacunque namque terrarum hic, non belli dux, sed *Asia* *Syriæq;* communis Tyrannus, incesserat; inde pecora, jumenta, facultates, abigebat: oppida, castella, munitiones, exscindebat: segetibus, ac messibus, abundans ipse frumentô, flammam injiciebat: oliveta, cum vineis & hortis, exstirpabat. Dls præterea sacratos lucos, ac

B 4

nemo-

Ruina Phalaridis.

nemora, nullo *Vere divinitatis* studiô, sed *omnis omnino*, cujuscunque *Numinis*, abolendi furore, deiciebat; ut *Merodachum* suum extolleret. Ad hæc, mares, bello vel inhabiles, vel invitos, ferrô tollebat. Juventutis omne robur, ac fortissimum quemque, cui militia volenti foret, sua sequi castra, compellebat. quod verò *fœminarum* esset; id omne, vel in servitutis ludibrium, vel in libidinis ministerium, abstraherat. Quod autem aspectu, sensûque, miserrimum erat: *crudelitatem illius animi, furorisq; violenti rabiem*, nec obsequium quidem, ac deditio supplex; nec, in servitutum inclinatarum cervices, ac preces *legationum*, emolliebant. Nam is omnes, ex æquo, seu fecissent imperata, seu detrectassent, adortus: eos, implacabilis ac procellosæ tempestatis more, quæ nec fruticibus inflexis, nec erectis in sublime quercubus, excidii gratiam facit, gladiô prosternebat. Tantis autem fortunæ victoriarumque successibus inflatus, & in dies factus elatior: ad extremum eò *dementia*, qua carere non potest ulla *Superbia*, progressus est: ut ne *Veri* quidem, in his, quæ bello salutaria necessariâque forent, patiens; adulatoribus solis totum se daret: quorum ore, *Ter*

maxi-

Ruina Phalaridis.

maximus, & omnis ævi memoriæq; mortaliū, im-
perator-agminum invictissimus, ac belli Fulmen,
proclamabatur. Achiorē contrā, gentis Am-
monitica, fidum sibi tributariūque, ductorem,
quod is, super Isrælitica nationis, quæ Galilæa
montanas regiones infederat, origine, viribus,
& urbibus, interrogatus, ex annalium prisco-
rum ac famæ fide, retulisset, id, quod res erat;
idque, nec sine laude gentis illius, nec sinè fi-
da, pro Duce suo, sollicitudine: truculentus
ille, purpuratorum partim indignatione, par-
tim insitæ sibi Superbiæ stimulis, agitatus; tan-
quam vaniloquum, explosit. Nec contentus,
arrogantiæ plenīs, verbis, quibus æquè Cæli
Deum, ac mortalium omne genus & robur, præ-
se, suoque Rege, despiciebat: cum ingenti
stomacho fastidiōque semovit à castris suis
Achiorē. Cūque, certissimæ, nec multò
pōst secuturæ, necis interminatione, contem-
ptim eum, à partibus deinceps Circumcisorum
stare, jussisset; ad arborem insuper hostilis so-
li, manibus revinctum, ac pedibus, Isrælita-
rum exposuit arbitrio. Plura quoque, nec
inferioris insolentiæ, sævitiaque, specimina,
dum ad Bethuliam, Zabulonix Tribūs oppi-
dum in Galilæa, sedet, edidit: obsidii malis

B 5

omni-

Ruina Phalaridis.

omnibus, quæcunque, commeatibus & aqua-
 tione prohibita, pati possunt oppida circum-
 fessa; *Dei populum* innoxium, moenibus illis
 conclusum, excrucians: & ad supremam
 vitæ desperationem, quantum consilii men-
 tisque suæ fuerat, compellens. Sed hunc
 talem, *Deorum* pariter *hominumq;* fastigia fastu
 suo barbaricq; dejicientem; *DEVS*, *superbo-
 rum destructor*, post dies *Bethuliensis* obsidionis
 minùs, quàm triginta, *dejecit* invicem: non sa-
 nè, *centum viginti millibus peditum, equitumque
 viginti duobus millibus*, quibus *Holofernes* *Be-
 thuliam* premebat; sed *unius* *Fœminæ* *quinq;
 digitis*. quibus hæc complexa pugionem illius,
 ebrietate tunc natantis, ac *Veneris* certissimâ
 designatione sopiti, *caput* à cervicibus reci-
 dit. Ea, *Iuditha* fuit, *Bethuliensis* vidua; for-
 mæ, cum virtute certantis, gloriâ præ cunctis
 illius ævi viraginibus conspicua: fortitudine
 verò manûs & animi, sæculorum omnium
Heroidas longissimè supergressa. Cujus ge-
 sta, cum, luculentissimô disertissimôq; stylô,
 complexus exsecutusque fuerit *Scriptoris Bi-
 blici* sacrosanctus calamus: nos, ne videamur
 (quod, ex parte, de *Cæsaris Commentariorum
 pollinctoribus* *M. Tullius* dixit) *cæsariem*, nati-
 vo de-

Ruina Phalaridis,

vo decore speciosam, *calamistris inurere*; de cætero relinquemus intacta: cum id præsertim, extra susceptæ brevitatis institutum propositumque, magnopere foret effluere. Sit satis: in compendio, talem, qualem indicavimus, *Holofernæ ferociæ*, turgidique fastus, fuisse novissimè *Casum & Interitum*: ut sceleratus hic è somno profundissimo, nec prudens, nec sciens, *sentiens* tamen, *in ictu*, non solum *ferri*, sed propemodum *oculi*, descenderet in *Infernum*: ibique commilitonibus, cum æterno dolore, nuntiaret; *Sine Capite*, neque se jam *explicare* vocibus ullis sermonèque posse suorum *magnitudinem tormentorum*: neque copiarum suarum tot millia *spirare*; gentis *Israëliticæ* ferrò concidenda. Quod sanè factum est: ut, quidquid *Affyriorum*, ac *Chaldeorum*, ad *Bethuliam* in armis modò venerat; id nunc, projectis passim telis, in manus hostium incideret: & *barbarorum* quidem nullus, in *casta*, sicut aspirarant, *complexum* iret; (i) *Affyria* tamen omnis, & dux ante ceteros omnes, iret in *Victricis pudicitie triumphum*.

III. Quæ porro dicta sunt hucusque, *Manassæ*, *Judææ* regis, tempestate (sicut exactioribus temporum dispositoribus visum est) evenē-

Ruina Phalaridis,

venère. Sub Josia verò, Manassis nepote,
 Pharao Néccao, nominis istius *Secundus*, floruit,
 Ægypti rex: *Violentus* etiam ipse laborum, &
 operarum immodicarum, à subiectis sibi gen-
 tibus, exactor; illius imitatione *Pharaonis*, qui
 quondam ab Israëlitis, Gessenæ regionis in-
 quilinis, imperiò plusquam tyrannicò, Phitò-
 mès ac Ramefsès urbium exstructionem ex-
 presserat: ac láteres coctiles, verberibus, pla-
 gis, omnisque generis acerbitate supplicio-
 rum, eviscerârat. Cujus crudelitati, cum, haud
 minùs immanes, Ægyptiorum tunc indigene,
 subditæque Pharaonibus, gentes, consensis-
 sent; nec tamen omnes in Arabico maris Si-
 nu, cum *Cenchrade* rege suo, submerso, poenas
 impræsentiarum dedissent: *Deus, scelerum sæpe
 serus, sed semper horrendus, ultor; ac reddere soli-
 tus iniquitatem patrum super filios, in tertiam &
 quartam, quin & centesimam, generationem, (k)
 bis, qui Numen oderunt:* in eos demum Ægyptio-
 rum posteros, qui sub *Neccaône Iuniore* fue-
 runt in vivis, aquis lethiferis animadvertit. In-
 teritùs eorum occasio fuit, *Neccaónis* hujus,
 quem dixi, *supervacuum*, & ad solam ostenta-
 tionem districtum, imperium; quò fossam latā
 profundāq; maximāque, sed flexuosā, lon-
 gitu-

Ruina Phalaridis.

gitudinis, insanô, tam sumptu, quàm opere conatúque, molitus est: eâque, *Sinum ad Arabicum*, ab usque Nili ripis, elaborari cœptâ, vanissimus hominum emendare primigeniam naturę manum, ac positas ab opifice Deo rerû-leges, tentavit: in tam longè disjunctũ mare flumine, sub initia fossionis multũ invitô, derivatô. Verũ, cùm altrinsecus, sinè sensu sensim altiùs attollens sese terrę situs, per declivia defluētes impetu simul uno gurgites; intrâ fossę ripas, & alveum, continerĩ jam non pateretur undas: in ipso versatos adhuc operis residuo, fossiores præceps Nilus, perruptis obicibus, oppressit: ac, priusquam è planioribus in editiora locorũ evadere possent, *Ægyptiorum centum viginti millia*, fluctibus involuta, demersit. (l) Nempe, *Pretium hoc fuit, adorati cultique*, tanquam præsentissimĩ Numinis, ab *Ægyptiis, Nili fluminis*: ut, cùm *Vera Divinitas det omnibus vitam & inspirationem*, (m) hæc falsa, vice contrariâ, mortem, interclusô spiritu, miseris invehens, adoratores suũ suffocaret. (n) Fuit autem post eum, quem memoravi, *Neccaónem*, *Ægypti rex* alius, *APRIES*, & *Aphres*, diversô diversis pronuntiandi modô, dictus: (o) qui, *Psammi* filius, ac

Ruina Phalaridis.

ac *Neccaónis Secundi* nepos, regnò potitus est, uti concordia magnâ tradunt Temporum, tam ordinatores, quàm emendatores; (p) florente tunc, apud Babylonios Assyriósque, Magno *Nabuchodonosore*. cujus etiam imperii tricesimum annum, Cappellus affirmat, *Apriæ* postremum fuisse vitæ. Quo fit, ut *Sedeciæ*, *Judææ* regi, non *libero* tantùm & adhuc *dominanti*; sed etiam *captivo* jam, & *excecato*, quin & vitâ functo (q), superstes fuerit *Apries*. Fuit autem hic, *Sedeciâ* non multò fortunatior; ac mortalitati ludibrium ipse quoque, tragœdiâque, calamitate suâ debens. quam ei divinus *Ieremias*, in *Ægyptum* etiam ipse raptatus à turbidis *Judæorum* reliquiis, annis plusquam duodecim, priusquam eam incideret, est vaticinatus. Hic *Apries*, Herodoto teste (r), cunctorum *Ægypti* regū, qui *Psammitichum*, *Apriæ* proavum, dominatūs jugi serie subsecuti sunt, florentissimus; annorūque viginti quinque regnò, victriarūque successibus, inconcussè felix: ob eam ipsam fortune prosperitatem, vulgatissimò beati statūs vitiò, redditus est præter modum insolens; ac, si quis usquā regū alius, post *Nabuchodonosorem*, arrogans, & inflatus. Quippe,

neg

Ruina Phalaridis.

nec Ægypto contentus; nec, cum Phœnicibus Sidoniisque gestō non ingloriè bellō; neque navali, cum Tyriis initō, certamine, quo res Ægyptia superior fuit: ad potentiam, opēsque, longè majores, extendere latè dominandi cupiditatem cœpit; haud diffusus, *quidquid in votis haberet, in potestate se pariter habiturum.* Gloriari namque (quod eorum est proprium, quæ sibi digitō cælum tangere videntur) haud dubitabat: *In tantum fastigii, fortunas subvolâsse suas; tam firmis solidisque virium fundamentis innixam stare sui regni potentiam: ut inde se, nec hominum quisquam, nec adeò Deorum immortalium, depellere, si vel maximè vellet, unquam possit.* Hac igitur animi persuasione, vir arrogantissimus, impulsus; ex Ægyptiis habito delectu, copias immensas, ac suæ gentis fortissimum quemque, bellicosissimūque, militatum misit in *Cyrenaicam*, Libyæ regionem amplam: quæ tunc Majorem Syrtim, ac Maræotidem terram, interjacebat. Eam ille suæ facere ditionis anhelabat. & hoc, tam ad suæ majestatis simul incrementum, quàm ad nominis haud dubiam immortalitatem, valitum esse, confidebat: incertum, avarior, an ambitiosior? Sed, resstantibus illic *Aprianæ* fortu-

Ruina Phalaridis.

fortunæ ventis: cùm *Cyrenaici*, præliò superiores, Ægyptiorum ingentem multitudinem ferrò concidissent; pugnae verò superstites adversarios, malè multatos, & in fugam coniectos, ex omnibus undique Libyæ finibus ejecissent: vulneribus debiles, & amissæ victoriæ dedecore coopertos, invitus quidem, & ob res everfas stomachabundus, sed tamen, *Apries* excepit. At, animorum longè dissimili sensu, militum ducumque, qui bellò *Cyrenaicò* ceciderant, parentes ac propinqui; nec non eorum, qui cladem, malè multatis corporibus, effugerant, necessarii: tumultuari passim, & in *Aprien*, ut in tam insolitæ numerosæq; stragis unicum auctorem & causam, graviter exardescere; donec in seditionem primò res, ac, non multò post, in apertam denique defectionem, erupit. Nec tamen eo deterritus superbus *Apria* spiritus ac tumor est: quò minus, more conclusi jam retibus, & ictum venabuli præstolantis, apri, dentibus oréq; fulminante frènderet; quoad vitæ vapor, & halitus adhuc aliquis, superesset. Furibundus ergò, minasque spirans, ac supplicia; mittit è vestigio, procerum è numero, quem suū præcæteris studiosum autumabat, *Amasin* quendam,

Ruina Phalaridis.

dam, è tenui fortuna regiam ad familiaritatem, indèque magnas ad opes, evectum: qui rebellibus, *Apria* regis nomine, quietem à tumultibus, & armorum omissionem, imperaret. Eum illi, circumfuso quaquaversum armato milite, retinent: & ex oratore *caussa* regia, *Regem eum*, exauctoratò per hoc ipsum facinus *Aprià*, constituunt; primò quidem tergiversantem: sed, ad extremum, haudquaquam invitum, aut reluctantem. Ea verò res cognita, multò jam, quàm antè, vehementius regem incendit. Ad eum ergò, qui prætorianis præfectus erat, *Patarbemis* nomine, cum indignatione conversus; *Nihil opus est verbis*, inquit: *Tu ferrum expedi, Patarbemi; cohortemque uam in defectores age raptim. In Amasin autem, rebellium (si Dls placet) caput, ac regem, atenas prome: quibus constrictum eum, ad me vivum perducas.* Cum his *Apria* mandatis abeunt *Patarbemi*; præceptumque regis, *Amasi*, qui jam equo regaliter insidebat, exponens: vicissim *Amasis* mandat; *Vt in catenis ad se, tu jam novum solumque Regem, regnò dejectum Apriam, adducat.* Cum id autem facere detrectaret legatus; urgentèque jussu suum *Amasi*, multa fierent ultrò citròque, sine suc-

C

cessu,

cessu, verba: *Patarbémis*, neutrobi, pro voto
mandatoque, confectâ re; vereri cœpit, ne
fortè rex *Apries* ab *Amasi*, præter expectatio-
nem, & imparatus, opprimeretur (id, quod si-
nè controversia futurum, ex omnibus, qua
viderat audierátque, prospiciebat): ad regem
Aprien, verâ laudandâque legati fide, reverti-
tur; acta dictâque relaturus. At inhumanus
& violentus, ac jam planè *Tyrannus*, *Apries*, u-
primùm vidit, sinè duce rebellionis *Amasi*
Patarbémis: amens, & intus animi furiis, &
foris insaniâ rabidæ vocis; *DI te, scelus, eradi-*
cent! (exclamat) *qui solus in conspectum meum*
sinè mancipio mastigiâq, meo, vinculis constricto
redire sis ausus! continuoque, secundùm ex-
tremam verbi partem, nec audito, nec ad ex-
cusationem idoneam præparatum sermonem
ordiri permissio, *Patarbêmi* nasum, à proxim
stantibus ministris, aurêsq, defecari jubet
& hoc, viro, grandis apud universos auctori-
tatis, & innocenti. Quo rex factio, tam incul-
patum præsertim, ac fidei tenacem, in Virum
admissio; tantam apud omnes sibi conscivi
invidiam, ac tyrannidis odium: ut, ab eo sta-
tim temporis articulo, deficerent ad *Amasim*
regni subsefforem, etiam omnes illi; qu
prius

prius, ad id usque temporis, ab *Apria* parti-
bus, legitimi regis ac domini reverentiâ, ste-
terant. Et hic quidem, totius licet Ægypti
defectione cognitâ, perculsus; nondum tamē
animō dejectior, nondum sensu modestiæ
lemissior: contractis Iōnum Carūmque co-
mīs auxiliaribus, sed hōc ipso minūs hosti
formidabilibus, quod & *molles* essent, & *exter-*
ie, quā gentis, tam fidei; committere præ-
ium, adversus universam Ægyptum, olim
suam, tunc autem *alienam*, & *Amasæam*, est au-
us. Quod verò minimē sperabatur; *Apria*
non defuerunt auxiliares sui, fortissimē præ-
ium ineuntes. defuit illi Mars suus, & prisca
elicitas. Victus ergo, fugatus, captus est: &
ab *Amasi* victore *Saim* in urbem, suam nuper
regiam, abductus in vinculis; illic, subsefforis
indulgentiâ, nullâque pristinæ fortis novâ
contumeliâ, precariò tamdiu vixit: donec ab
Egyptiis, ut sibi dederetur, importunis assi-
duisque flagitationibus extortus; *patientem* tan-
dem magis, quā *concedente*, spectaculum
tam tetrum *Amasi*, Rex *Apries* manu servo-
rum suorum, obtortō jugulō, necatus est. Itâ,
quem, ipsius judiciō, *non humana vis ulla, non*
divina, regnō depellere potuit; hunc, injectus col-
lo,

C 2

Ruina Phalaridis.

lo, constrictusque, *funis* eiecit vitâ: factorum
Psammitichæ Domûs, per tot majores rega-
 liter deductæ, supremum, ac feralè *filum*.

I V. Et hæc quidem circa reges tempo-
 rum illorum Ægyptios, *Neccaónem*, & *Aprien*
 acciderunt. Fuerunt autem iisdem ferè tem-
 poribus, alibi terrarum, & alii; *violentis* ve
 imperiis, vel *judiciis* ac tribunalibus, infames
 quibus & ipsis tandem suprema sua dies, in-
 teritusque, supervénit. In *Lesbo* quidem, unâ
Cycladum, & *Ægæi* nempe maris insulâ, *ME-*
LANCHRUS; *Mitylénen* urbē, illius insulæ caput
 asperâ diuturnâque tyrannide pressam, insi-
 debat. Venit eò demum, *Pittacus*, unus è *se-*
ptem Graciæ Sapientibus, matre *Lesbiâ*, patre
Caico Mitylenæo, sed è *Thracibus* oriundò,
 genitus: qui, post haustas peregrè philoso-
 phiæ morumque disciplinas, natale denique
 solum repetebat. Ubi, cùm is, impunè cun-
 cta miscentem, *Melanchrum*, & jam antehac,
 exteros apud populos, ab importuno domi-
 natu notum, & execrabilem, oculis quotidie
 suis intueri cogeretur: perterritis cæteris, &
 servitutis acerbicatem, *gemitu* magis, quàm
patientia, devorantibus; ipse denique, separa-
 tim à reliquis sibi captò consiliò, cum telo,
 (quod,

Ruina Phalaridis,

(quod, veste cōtectum, in regiam, inermi simili, intulerat) impetum fecit in *Tyrannum*: eoque; trucidatō, cunctāque Melanchræa stirpe deletā; patriæ, quod ex omnibus optimum potuit, pro luce, quam ab ea quondam acceperat, rependit, Libertatem. (s) Incidit autē tyrannicidium istud in postremos *Iosia*, Judæi regis, annos; ut Calvisio placuit. At in *SEDECIA*, qui quartus inter *Iosia* successores regnavit, triennium regni primum, referunt auctores accuratiores duorum *Susannæ* Judicum, & sollicitatorum, fuestissimum vitæ finem: quem illi, non solā castissimæ Viraginis corrupendæ destinatione foedā, sed vel maximè, falsō posthæc in eam confictō crimine, falsoque dictō testimoniō, cum perjurio, pudicique capitis immeritā condemnatione, meruerunt: immò erò, jam olim incurrere digni fuerant; quando, fori judiciorūq; velut gemini quidam Tyranni, regere populum videbantur, & interim populi matrimonia maculabant: intētatis, si qua erecundior interdum eorum libidini refraretur, capitis ac fortunarum excidiis. Cū em, sibi repugnantes, amicarum maritos, suppliciis adjudicabāt; aliā re nullā, quā, quòd, eam haberi cum suā, prohiberent, morte dignos

dignos eis visos : dum è diverso nocentissimum quemque pessimùmque , dummodò cupiditati suæ velificantem , pronuntiarent innocentem ; liberatùmque poenâ , dimitterent. Hos , à *Daniele* tandem , adhuc pæne puero , falsitatis , injuriarum , ac perjurii , convictos , quo pacto captivus apud *Babylona* populus Judaicus tractârit ; & quàm horrendi rex *Nabuchodonosor* suppliciis excruciadōs tradiderit : nos in alio , quem *De Susanna* jam olim conscripsimus , exsecuti volumine sumus nec adhuc tamen in lucem extruximus ; propterea , quòd (ut & in cæteris haud paucis jam compositis) ipsius in historica serie locum , ei debitum , expectabamus. Is locus nunc esset , & ordine temporum necessarius & rerum , ei coævarum , ac persimilium , enarratione peropportunos. Sed nempe , propter operis ac paginarum molem , quantumvis alioqui , titulô *Ruinæ Iudicum Susannæorum* , proposito nostro congrueret scriptum illud ; immodicè tamen *Decada* quamcunque prægravaret. quantò magis igitur , hanc præsentem jam etiam sinè *Susanna* spatiosius effluentè Separatim igitur illud evulgare , primò quodque tempore , consilium est : ut & auctor

hic, & librariorum, quidam sit, quasi *subsecivus*, labor, ac *parergon*. Cæterum, eodem pro-
pmodū, hoc est, ad postrema *Nabuchodonoso-
ris Magni* tempora, *Ruina* spectaret ipsiūsmet
Nabuchodonosoris istius; regis, in plurimis sæpe
sevi: quam is Ruinā incurrit; cū, ob prætu-
midum arrogānsq; verbum, quo se die quo-
dam, de magnificis instauratæ Babylonis ex-
structionibus, efferebat, cōtinuò castigari cœ-
ptus est: ac, cœlesti quasi fulmine divinæ
vindiçtæ sideratus, & percussus, de potestate
mentis est dejectus. Tunc enim, vecordi de-
liriō, *bovem* se credens, non *hominem*; in sylvis,
compascuisque locis, erravit, ut bos; quadru-
pes ac pronus incessit, ut bos; *facnum comedit*,
ut bos; *rore cœlesti permaduit*, ut bos: & hoc, do-
nec *septem-annorum* dementiæ plenus se cur-
sus, ac recursus, circumageret. Quo toto ta-
men temporis intervallō, cū, ope purpura-
torum, vel *Evilmerodachus* ejus filius; vel, uti
Lydwato visum est (t), *Nitocris*, uxor Nabu-
chodonosoris, *interregnum* administrarent: in-
columis ei salvūque permansit imperii sta-
tus; nullā (quod alioquin evenisset) externā
vi, vel hostilitate, concussus. Quocirca, cū
nec Imperium ei perierit; & mens, tantisper

C 4

inter-

Ruina Phalaridis.

interversa, denique tamen, miseratione Numinis, restituta sit, statimque, post receptam animi valetudinem, sceptrum ei quoque soliumque fuerit, dominatu plenô, redditum prætermittimus, eum porrò Magnatibus, *irreparabili Ruinâ* lapsis, adnumerare. si præsertim (quod nec pauci, nec obscuri, sacrorum Doctores sensêre) *Ruinâ quoque mortis ejus, quæ non multò post, in agnitione tam sui, quàm Dei veri, vivis eum exemit, nequaquam fuerit Sempiterna.* (u) Quod si verum est; *Daniel* rex, ut emendationis vitæ, modestiorisq; mentis, magistro, pro perpetua vitatâ morte, gratias immortales; Deo verò soli, *Cælum* hodie, debet: qui Deus, tot nominibus ei titulisque *Gebennam* debuisset. Nabuchodonosore porrò multò serior est, ordine temporû, A M A N: quippe, sub *Perfcis* demum *Regibus*, & quidē, *Artaxerxe Longimanô*, (x), quod auctores cōplures, & conspicui, credidêre, celebrari cœptus: ac, circa *Themistoclis* extremam ætatem, in flore potentia, gloriæque culmine, constitutus. Sed tamen, ne *Sacra biblicâq;* dissociemus; eum continuò subnectere *Susannæ Judicibus*, & *Nabuchodonosori*, visum est. Cæterum vir hic, superbissimus omnium, qui tunc

in vi-

Ruina Phalaridis,

in vivis essent, mortalium, idémque, si quis
 ejus arrogantiae vel è longinquo refragari vi-
 deretur, vindictæ propositô crudelissimus; &
 aulæ curiæque Persicæ planè *Tyrannus* qui-
 dam: tametsi gente Macedo; natalibus Aga-
 gites, aut Bugæus; & origine longiùs repetitâ,
 stirpis esset *Amalecitica*, semper Hebræis infe-
 stæ: quia tamen maternum genus à *Persis*
 trahebat; Persarum & ipse paullatim in con-
 suetudinem, ac familiaritatem: ad extremum
 autem, in regiam quoque, sanctiùsque confi-
 lium, irrepsit. In quo, regias ad aures & ar-
 cana penetrandi, cuniculô, facem hic *Amian*
 prætulit, & magisterium, cunctis; qui postea
Principum ac *monarcharum* amicitiiis, malô pu-
 blicô, pravisque sunt artibus, illapsi. qui, *dum*
Regum suorum unus, unicûsq;, sunt amor, *cetero-*
rum omnium universale sunt odium, & execra-
tio. Poterat hic igitur in Artaxerxis aula, quid-
 quid in Tiberii postea, Sejanus; vel in Galli-
 cana, nostrâ memoriâ, Comes Ancreus. In-
 déque tam vecors hominem illum libido ce-
 perat; ut, à quocunque mortalium non *ado-*
raretur ipse *de genibus*, & scilicet honoris illo
 genere, quod cum *Latria* proximè connexū
 est, coleretur: eum, non *suū* tantum, sed *regis*

C 5

etiam,

Ruina Phalaridis.

etiam , & *centum viginti septem provinciarum* Persicæ ditionis , *hostem* credi vellet, ac per-
duellem: proptereaq; , diris suppliciis omni-
bus persequendum , exemplisque novissimâ
eradicandum, decerneret. Idque tentavit in
Mardocheo , gentis ac nobilitatis Hebrææ vi-
rô: quem, quod honorem cultumque , quô
modô cultus & honor Deo debentur, præsta-
re sibi recusaret; extirpare ferrô , cum uni-
versa stirpe Judaicâ, per omnes Persici juris
terras, animô decretum ac fixum habebat. Et
destinata, consentiente Rege, perfecturus fue-
rât: nisi, *mulieris* unius, hoc est, *Estheris* Regi-
næ, *lacrymis* , quibus emollitus Artaxerxes,
cruentum *Amanis* edictum antiquavit, *torrens*
Sanguinis tot innocentium , repressus foret;
& in caput *auctoris* aversus trucidandi furor.
Nam, *vicima succidanea* factus *Aman*; cum
decem filiis, in crucem sublatus est, *quingua-*
ginta cubitorum altitudinis: & videlicet, in eam
ipsam , quam is insonti *Mardocheo* defixerat.
In ea, publicum omnibus conspicuumq; spe-
ctaculum effectus: ambitiosis , ac *truculentis*,
documento fuit; *Quorundam ex alto descen-*
sum, etiam ascendendo fieri: cumq; vulgò Casus
omnis in profunda feratur; profundius tamen i-

gno-

Ruina Phalaridis,

gnominioſiſſue cum *Amane ſurſum*, & in ſublime, rui.

V. Fuit igitur, in *Amane* (qui, quam alii præparârat, trabem, ipſe prior expertus eſt) veriſſima Cornelii Nepotis, ac priſcorum, illa ſententia; quã & alibi jam adduximus, ſed, ni fallor, loco nullo convenientiùs, quàm iſto: SVAE QVEMQVE FORTVNÆ FABRVM, ET OPIFICEM, ESSE. Siquidem & id *Fortuna* munus fuit, homini præſertim Idololatræ; Ventorum in altiffimâ regione, *ſpectaculum Deo*, *ſpectaculum Angelis*, & hominibus, eſſe factum.

Nec tamen ordinis hujus fortunatorum, ac ſue ſortis architectorũ, poſtremus, & velut epilogus, fuit *Aman*. Habuit enim & artis, & exitũs ſui, ſucceſſores poſtea complures: in primis verò, cum *Perillo* fabro, *Phalarin*, *Agri- gentinorum* famoſiſſimum tyrannum illum. Hunc Scriptores diverſi, diverſis itidem ſub annis, ac regibus, conſtituunt. Sub *Nabuchodonofore* quidem *Magno*; quotquot in regis hujus trigeſimum ſeptimum, ac ſequentes tres dominationis annos, Olympiada quinquageſimam ſecundam reſcribunt. in quibus *Jacobus Cappellus* eſt; qui, *Phalarim*, opinatur, ſaltem *Agri- genti* tunc agere cœpiſſe, non domini ſuper-

Ruina Phalaridis.

perciliô, sed *hospitis* precariâ conditione. Sub eodem *Nabuchodonosore* collocat eum & Gilbertus Genebrardus, in annum mundi ter millesimum, sexcentesium quintum: sicut & Cluverus sub *Nabuchodonosore*, nullâ certâ tamen annorum notâ. Sub *Cyro* verò, *Christophorus Helvicus*, ex *Orosio*; sicut ipse memorat. Disertiùs, & quidem, *Suidâ* duce (γ), *Jacobus Salianus*, *Phalarin* in Olympiadem & ipse *quingagesimam* & alterâ compingens, ejusque *primum* annum: regem interim *Babylonis* nominat *Evilmerodachum*, annum jam *undecimum* imperantem; & *Romæ*, *Servii Tullii* regis *sextum*: mundi verò, *ter millesimum quadringentesimum octogesimum secundum*. Quo tempore, dicit, *Phalarin Siciliam universam tyrannide vexâsse*. Quod equidem credo, miror tamen, inter hæc: auctorem hunc eundem, à quo nunquam alioquin libens discedereprehendar; ex *Eusebii* sententia, superiùs, anno mundi *termillesimo, trecentesimo, superque nonagesimum octavô*, memorâsse; *Phalaridem*, apud *Agrigētinis* exercuisse *Tyrannidem*, *Olympiadis tricesimæ primæ* sub initium: nec tamē id ullo pòst verbo refutâsse. Sanè quidem admirationis causâ subest: quî fieri potuerit;

Ruina Phalaridis.

rit; ut is, qui, saniorum calculò, non plus *annis sexdecim*, etiam *Cappellò* subscribente, tyrannide sit potitus: ab anno tamen numeri minoris octavo, supra nonagesimum, *eam exercuerit*, ad annum usque sæculi subsequen-
 tis octogesimum secundum: quo, *Siciliam vexâsse totam*, describitur? Dominatus igitur esset *annis universim Octoginta*: qui multum profectò discordant à *sedecim*. Sed nimirum, non *suam* Salianus, verùm *alienam* potiùs, expressit sententiam. Majorem autem, & æquior-
 em, nobis admirationem præbet *Setbus Calvisius*, ille Scaligeri Josephi, *Temporum Emen-
 datoris*, unicuique, ac laudatus ab eo, *pullus*: cùm, primò quidem, *Phalaridem*, annò mundi termillesimò, trecentesimo, *vigesimò primò*, sub ipsis Josiæ regis principiis, *Agrigenti tyrannidem Exercuisse*, (nam verbis illius insisto) tradit: pro quo Diodorum laudat testem. qui Diodorus tamen in hac causâ non compar-
 ret. multò verò post, sub annum nempe mundi termillesimum, trecentesimum, septuagesimum octavum, hoc est, post *quingenta septem annos*; *invasisse Tyrannidem Agrigenti: paulloq; post, totius Siciliae potitum regno*, tradit. Id, quod profectò plurimum, à *Sexdecim*
 domi-

Ruina Phalaridis.

dominatûs illius, ac supremæ potestatis, annis abest. Et id tamen, utcunque ferendum quis, ac transmittendum humanæ memoriæ lapsibus, judicaverit: cùm præsertim *Goltzium* pro se, tanquam, *pro columna tibicinem*, in fidei *fulcrum*, testimoniûmque, substituât. Illud autem *tertium* historiæ paradoxum quis diluat, aut excuset, in *Calvisio*? quando, *Phalarim*, *exercuisse tyrannidem Agrigenti memorat*, anno *mundi ter millesimo trecentesimo vigesimo primo*. quod, cujusmodi sit, Chronologi viderint: nostrum, litem decidere, non est. Ipsam autem Agrigentum urbem, à Gelensibus Siculis, anno demum ter millesimò, trecētesimo, sexagesimo nonò, conditam, ex eodem suo, quem dixi, Goltzio, scriptum reliquit. Quod sanè, quid est aliud, quàm; Agrigentum urbem, tyrannidis Phalaridæ sedem, annis omnino *duodequadragenta* fuisse, priusquam esset: ac sub *Phalaride* labare cœpisse, cùm illa necdum surgere cœpisset, ac stare? Sed id nimirum erroris, gestorum annorûmque conditoribus, evenire, cum *Calvisio*, necessarium est: quoties, non tam, examinatâ re, *scribunt*; quàm, ex obvio quovis, obvium quidvis, *exscribunt*. quod nobisipsis contingere quandoque

Ruina Phalaridis.

doque posse, nequaquam inficias imus: non utique volentibus; sed tamen, post omnia solerter excussa, cum *bono* fortassis *Homero* nigrantibus, & in devia viarum abreptis. Sed hæc de *Phalaridis* ævo, sæculoque, dicta sufficiant: circa quæ (ne diffitear) *Cappelli* sententia non displicet, quæ, *Phalaridem* Olympiade Suidæ quinquagesimâ secundâ, plerisque scriptoribus receptâ, venisse tradit Agrigentum, uti mox dicemus: octennio verò post, ex caussidico civitatis hospitæ, tyrannidem in eam inchoasse (z); de latrone fori, Siciliae prædonem, carnificemq, factum.

VI. His ita de tempore, quo res Phalaridis in flore fuerunt, semel constitutis, ac fixis: de *Phalaride* nunc ipso rem cursim exsequamur. Fuit ergo *Phalaris*, de quo jam agimus, is ac talis, quem, & qualem, ipse se suis in Epistolis, à teneris ad vergentem usque senectam, tam exactè describit: ut plus super ejus vita moribusque vix ab alio, rerum illius expositore, desideres. ex quibus nos proinde pleraq; gestorum illius, & eventuum, ac non paucula duntaxat, uti *Cappellus* fecit, afferemus: allataq;, consignatis, inter Auctores, more nostro, testimoniis, fulciemus.

Id,

Ruina Phalaridis,

Id, quod ad fidem, opinor, faciendam leſtori, dummodo tamen non nimis *Cenſorino*, vel *Ariſtarchæo*; pro præſenti copia, quamdiu Scriptores rerum illius *alii* nos deficiunt, eſſe ſatis ſupérque debet. ſi præſertim, & hóc locó foróq; , juris illud, legiſque, valeat: ut, *Quantum, contra ſe dicenti*, (quod frequenter Phalaris facit) *creditur*; *tantundem*, & *pro ſe ſuæque cauſâ ſcribenti, credatur*.

Sunt autem illius illæ, quas diximus, *epiſtole*, Grajo ſcriptæ ſermone, multorum, etiam nunc, in manibus verſari ſuetæ; non modò ſtylo dicendique genere cultæ nitidæq; : verùm etiam, ut Suidas loquitur, *πάντα θαυμάσιαι*, quod eſt, *Prorſus, ac per omnia, mirandæ*. Quod, verùmne ſit; nemo, qui perlegerit eas, dubitare jurè poterit: cùm fidem, exſpectationemque ſui, non expleturæ modò ſint, ſed etiam ſuperaturæ. Solum unicùm, à paucis quibuſdã philologiſ, *nodum* (quod ajunt) *in ſcirpo* quærere, manifeſtâq; ſubruere, niten- tibus, ambigi video: *Verène Phalaridis ipſius, ac genuinæ ſint, hæ, quas habemus, epiſtole: num vè- rò potiùs ab alio ſuppoſitæ?* quo ſemel dato conceſſoque; testimoni- orum noſtrorum, ſine controverſia, vacillaret auctoritas. Quémnam igitur,

gitur, quisquis est impugnator ille sententiae nostrae, priscis adeò quondam receptae, suspicatur, *Epistolarum Phalaridis* fuisse suppositorem? Memini, paucis abhinc mensibus Conjectorem in manibus habere me; qui *Lucianum Sophistam*, notissimum illum Christianae religionis transfugam, nominaret, earum Figulum ac Compositorem. Ego, qui *Luciani* cuncta volumina, commentaq; (quae per multa sunt) solis *Eroticis*, & *Hetericis Dialogis* exceptis, & à me studiò prætermisiss, evolvisse me cum cura, meminissem; quiq; judiciũ indè de genere scribendi *Lucianeo*, deq; tota compositionum illius indole, jam olim industriè formasse, me recorderer: diebus his ipsis, quibus *Tyrannorum Ruinas* exsequebar, negotiò scriptionis tantisper seposito, retuli curam & oculos ad *Phalaridis* etiam *epistolas*: iam olim quidem mihi lectione cognitae; sed tunc tamen libatas veriùs, quàm, ad trutinam iudicii statuendam, excussas. Videre volui (quod equidem nudae veritati, non autem ulli meae iactantiae pallio, tributum à lectore velim:) inter *Luciani Phalaridisq;* dicendi genus, ac stylum, quid, & quantum, interesset? Ita me Veritas amet, & ego Veritatem! per-

D

lectis

Ruina Phalaridis.

leſiſ omnibus ac ſingulis *Phalarideis* epiſtoliſ, quas numerô *Centum*, & *quadraginta dua* adhuc ſuperſtites reperi; deprehendere nil potui, quod *Lucianum*, ac *Sophiſtam*, oleret aut, ſi ſanè *Sophiſtam*; *Iſocraticum* potiùs, aut *Aphthonianum*, quàm *Samoſatenum*, ac *Satyrum*. In *Luciano* namque plurima reperiſſas quale viri fuit ingenium, levitate, jocis, aſcurreſſitate, luxuriantia: nec ad *Iſocratis*, a veteris gravitatis *Sophiſtarum*, *lécythos* (utî *Cero* loquitur) & ampullas, exaſtû. In *Phalaride* verò, diverſo prorsus modô, litterarû argumenta videas, ſemper ferè magna, graviâque; ſententias regias, & conſpicuas; contextu ſermonis, cum aliqua ſe pompa convolventem; curas denique ſollicitudinêſque, pro, vel ſuo, vel alieno, comòdo, multam ſæpe civiliſſimam providentiâmq. præ ſe ferentes: de quibus *Luciani* ludicrum ingeniû, ne per ſomnium quidem unquâ, cogitavit; ut è nugis ſuis effoderet, ac cominiſceretur, res ac lucubrationes, quas *Suidas* prædicâdas cenſuerat, *πέντε ἑκατομμάδας*, hoc eſt, (utî ſuprà dictum eſt) prorsus admirandas. *Phalaridem* autem, *Severum* eſſe, per omnem ferè vitam circumſtantes *Tyrannidis* angores, ac vigiliâ, coëgerunt.

Incon

Ruina Phalaridis,

Inconcussum igitur esto : *Phalaridis* eas *Epistolas*, nec alterius cujusdam, in *Scena quasi mimum agentis*, fuisse. Siquid ergo de seipso, quem nemo melius novit, quàm ipse, fidei sit *Phalaridi*: fuit is, gente nationeque *Cres*; patriâ, vel genitus, vel oriundus, *Astypalaëa* (*Aa*); genitore *Laodamante*. Matris verò nomen nondum invēni. Sed, pressò nomine, *seminium* quoddam illius, memoriâ publicâ non indignum, viri docti judicârunt; quod, ex *Heracleide Pontico*, clari nominis inter veteres auctore, *Franciscus Petrarcha*, *Crispûsque Cubitensis* (*bb*), tale referunt. Habebat mater *Phalaridis*, inter cætera lararii sui domestica Simulacra, *Mercurii* quoque statuam: cui, tanquam *Deo*, pro temporum illorum errore caliginèque, statîs diebus ac cæremoniis mulier supplicabat. Accidit autem; ut, quo tempore *Phalaridem* utero conceperat, in somnū postea delapsa, videre sibi *Mercurium* illum suum videretur; manu *pateram* gestantem, *cruore* redundantem, ac spumantem. Ex ea, manûs alterius immersîs cratéri digitis, subjectum pavimenti solum *Mercurius* sparsim sanguinis rore maculabat: & quidquid stillarum ex aspergine terram contigisset, id, cum

D 2

fre-

Ruina Phalaridis.

fremitu velut, æstuque, bullientes in latice
 exultabat; qui, paullatim incrementos, effere
 vescere non cessabant: donec universa de
 mus illa, culmine tenus, sanguine fœdum in
 modum inundaret. Quo somniô, quid circ
 puerum conceptum portenderetur; etsi ma
 ter ejus impræsentiarum, *susplicari* magis, a
 timere, quàm *pro comperto divinare*, potuerit
 eventa tamen rerum, & immanis in ætate
 confirmatâ crudelitas illius, abunde sunt in
 terpretata: sicut, quæ posthæc dicemus, ape
 rient. Porro *Phalaris*, nomini suo conveni
 enter (quod, *aquatilis* quoddam *volucris* ge
 nus significat, inter anates natâre pasciqu
 suetum; undâq; ferè limôque vitam, & ex al
 ga quasi raptò, transigit) duris admodum e
 ducationis, duris adolescentiæ, juventutisq;
 principiis, ac rudimentis, est usus. Testatur id
 ipse de se, cùm, ad Epistratum, epistolâ scri
 bens quinquagesimâ secundâ; *Fortunati* no
 men & appellationem, qua quidem Epistra
 tus eum, ut assentator, afficere gestiebat, refu
 git: & ex adversæ sibi fortunæ, præsentis ac
 præteritæ, refossione, memoriâque, *deprecatur*
 certiorum illum faciens, *Ab Infantia statim*
primâ, se parentum, vel utrôque, vel alterutro
 saltem

Ruina Phalaridis.

Item, orbum egisse. Pòst verò, juventutis in-
 cessum annos, iniquitate fatorum, in exilium, a-
 enasq; terras, pulsum, peregrè vitam agitasse. Re-
 rum suarum, ac facultatum domesticarum, prope-
 modum omnium, subisse jacturam. Moribus au-
 tem innutritum barbaricis, & incultis. Ad ex-
 tremum, omnibus ipsum, per nefas & injuriam, in-
 cectantibus, omni terrâ profugum, ac vagum; ne-
 quidem ab iis, quos ipse beneficiis suis multis, &
 exquisitis, in altum extulisset, inviolatum servare
 virutum, per eorum quotidianas adversum se ma-
 chinationes, ac vitæ suæ tensas insidias, posse. Cæ-
 terum, cum uxorem, Erythiam nomine, pudic-
 am, ac frugi, priusquam exulatum iret. ad-
 huc in Creta florens, duxisset; ex eaque fi-
 lium unicum, quem *Patroclum* nominavit,
 suscepisset: patriâ pulsus, utrumque post se,
 seu compulsus ab inimicis, seu volentes, ac
 celerem illius redditum sibi promittentes, in
 Creta reliquit. Nec aliam ullam interea si-
 bi, quæ quidem sciatur, mulierem in contu-
 bernium ascivit. Et filium quidem *Phalaris*
 absentem absens, non solum ad Græcas capef-
 sendas disciplinas, artésq; litterarias, hortari,
 sollicitus fuit: *Stesichori* poetæ filiarum illi
 propositô sedulitatis & eruditionis exemplô;

D 3

quip-

Ruina Phalaridis.

quippe, quæ, poëtriæ factæ, quantum patet
 alios ætatis ac sæculi sui vates mares, tantum
 sexum illæ suum, anteirent: (cc) sed insu-
 per, in majore jam fortunâ constitutus, ac
pecuniam in amicos *liberaliter effundendam*, per-
 quam civiliter incitat. ac, si deesse, quod e-
 rogetur, coeperit; semetipsum in partem lar-
 gitionis, filii manu faciendæ, paternâ ventu-
 rum indulgentiâ, pollicetur (dd). *Vxor* autem
 illius, post viri discessum in Siciliam, etsi soli-
 taria cum filio relicta; multis eam licet, am-
 plô locô natîs, adolescentibus ac viris, ob in-
 signem morum illius, ac pulcritudinis gloriâ,
 in conjugium, & ad novos querêdos liberos,
 ambientibus: constans tamen, & antiquæ fe-
 minarum pudicitæ specimen, tam lecti fi-
 dem, viro primo datam, quàm filii commu-
 nis charitatem, servavit inconvulsam. *Penelo-
 pâque* firmior, procos omnes, de perrumpen-
 do pudoris sui septo, desperare coëgit. Eôq;
 nomine, viri sui litteris, & prædicata lucu-
 lenter, & ut in cœpto perseveraret, animata
 perstitit in ea vivendi conditione, quæ nihi-
 à vidua distabat: omnisque viri notitiam de-
 inceptis exclusit ab animo corporéq; suô; non
vivens modò, (ee) sed (quod meritò qui

in

1 Cressâ , Deorúmque; fígílium cultrice, de-
 nitetur) etiam *moriens*, Erythíá. Cùm enim
 ter eos, qui, *Phalaride* pulsô, suis eam nu-
 tiis expetebant, etiam *Pythón* esset quidam,
 æteris omnibus, ut audacior, sic & importu-
 rior; ac, nec ipse modum finémque; faceret, pu-
 licam sollicitandi, nec illa spes ejus impro-
 bas exsecrandi, repellendique: sub extremum
 s, desperatis amoribus suis, ne quis alius eâ
 quondam, ac nec ipsa quidem seipsâ diutiùs,
 rueretur; eam venenô furcifer è medio sus-
 ulit. Id quod ad eò *Phalaridi*, re compertâ,
 verdoluit: ut is ad *Isonicum*, sibi familiarem
 olim Cretem, in hæc verba scripserit; *Aliorum*
mnium, à quibus aliquando quomodocunque læsus
 fset, inimicitias libenter oblivione se deleturum;
 Mortalémque, cùm se sciat esse, cõtra neminem odia
 esturum Immortalia. *Pythónis* autem, qui cha-
 rissimam sibi quondam uxorem, quòd ea marito
 potiùs, quàm nuptiis ejus, adherere perstitisset, ve-
 nenô necavisset; non modò vivum spirantémque,
 sed ne mortuum quidem, (contra morem alioquin
 aliorum, vitâ functorum) injuriæ memoriæ se
 depositurum unquam esse. quippe, qui scelus in se,
 conjugémque suam Erythiam, omnium immanissi-
 mum, ac sæculis omnibus inexpiabile, suscipere

D 4

sit au-

Ruina Phalaridis,

sit ausus. (ff) Verùm, ista posteriùs, & *Phalaride* jam dudum in Sicilia dominante, contigère. quæ tamen hoc loco, ne memoriam *Erythiæ* dividere narratione cogerer, simul ac semel memorari, consultum duxi. Nunc, res ipsius *Phalaridis* prosequamur. Is cùm, siculicere cœpimus, patriâ pulsus esset, civium suorum injustis (ut apparet) sententiis, ac malevolentia; quippe, quam & ipsi multis pòst annis, honorificentissimis ad eum litteris publicè missis, & decreto contrariò, retexuere: (gg) perquam id moderatè tulit. Iniquitatique temporum, in præsens, cedendum, existimans; & spei fortunæ benignioris in futurum intentus: in Siciliam, ac nominatim *Agrigentum*, exulatum concessit. Erat autem *Agrigentum*, Siciliæ meridionalis urbs maritima; fluctibus ac littoribus Africani maris imminens: *emporium* Siculorum, perquam opulens, & amplum. Etsi sanè *mediterraneum* quoque sit *Agrigentum* aliud; supra majus illud, ad Septentriones, ultra *Torum* montem, fontemque fluminis *Camici*, situm. intrà cujus amnis ostium, & ostium *Acragantis* fluminis, *Agrigentum* majus, ad mare (velut dictum est) jacet. (bb) Hic igitur cùm primùm preca-

rio

Ruina Phalaridis.

riò confedisset *Phalaris*; ac seipsum deinde
 sensim, ut erat ingenio linguâque promptus,
 operâ forensi, *dicendisq;* pariter & *agendis* caus-
 sis, in afflictorum præsertim familiaritatem, ac
 gratiam, insinuare cœpisset: annorum octo,
 non tam longò, quàm *sibi lucrosò*, spatiò, paul-
 latim ad opes, è patrociniis collectas, & ad
 potentiam, jam ne *Primoribus* quidem asper-
 nandam, pervénit. donec ad extremum, cum
 jam plebem universam, ac nobilitatem quo-
 que pleramque, fecisset suam; conjuratione
 factâ consilii sui participum, correptisq; , per
 multitudinis accursum, armis; idoneo die, per
 vim & impetum, *urbem* pariter occupavit, &
arcem. moxq;, nemine Phalaridi discordium,
 depellere *Phalarim* loco valente, supremæ
 potestatis invasit solium, & insignia: seipsûm-
 que, consensu conjuratorum, & faustis accla-
 mationibus, *Agrigentorum* Dominum, hoc
 est, *Tyrannum*, constituit. Eam namque pote-
 statem ità confestim exercere cœpit *violenter*,
 atque crudeliter: ut, cum *Tyrannum*, nec illi
 quidem esse, diffiteri possent; qui nuper eum,
 ut *Regem*, evexerant. Infelixque gemebat A-
 grigentum; *Vnius se circumscriptos Exulis insidi-*
is atq; machinationibus, Exilium illius in Regnum;

D 5

regnum

Ruina Phalaridis.

regnum verò, civitatēq. suam ac patriā, in Exilium vertisse: suas videlicet in cervices ultrò sublatò Tyrannò, gladiòque: cùm tamen quiescere miseris, & pacem agitare, licuisset.

Mihi verò, rem omnem, *Christiana Sapientia* flaterâ pénitus examinanti; videtur, perditissimis illorum temporum *Sicilia* moribus, imprimis autem *Agrigentinis* sordibus, immittere Deus, in hoc Tyranno, ferulam & everriculum, voluisse: sicut, haud antè multò, Solis orientis regionibus, ac regnis, Tyro, Sidoni, Judææ, Moabitis, & Ægyptiis, Nabuchodonóso rem, immanitate sæpe non multùm *Phalaridis* cedentem, superinduxit. Sanè, repurgari tandem inveteratas multarum ætatum fóricas oportebat; & eradi sterquilinia flagitiorum, si non à bonis, (qui nusquam erant) at vel ab ipsis flagitiosis, Divinæ lex æquitatis exigebat: ut Malos male perderent, etiam Pessimi. Phalaris igitur, rerum *Agrigenti* potitus; primò jus in *Agrigentinos* suos severissimè dicebat: & in reos quosvis obvios supplicia, non ex legibus solùm sed supra leges, exercebat. Neque nocentes tantùm, sed accusatos quosvis, quomodò criminis imaginem aliquam, aut umbram, haberent, afficiebat poenís: mortéque,

vel Exiliò (quod ille Clementia quadam in parte
 onebat) multatorum, ad se bona possessio-
 nesque trahebat. Utque deessent nunquam,
 qui puniri possent, aut facultatibus exui suis;
 per emissarios suos, ac delatores (quorum il-
 lus aula, quasi *mare* quoddam erat, omnia
lumina recipiens, & è sinu suo rursus emit-
 tens) efficiebat. Unde fiebat, ut, quantam
 ævitæ famam undique sibi, velut *thesaurum*,
 colligebat; tantam, nec minorem, opulentiam
 & divitias sibi coacervaret: quarum custo-
 lem perpetuum, & administratorem, fidum
 sibi, *Teucrum* quendam nomine, re ipsa verò
viculum, ex primæ familiaritatis amicis, coo-
 stituit. (ii) Nec verò contentus *Agrigentinis*,
 dominatu premendis, *Phalaris*, quorum am-
 plius tamen, satisque spatiosus, tractus erat:
 etiam ad finitimos paullatim populos; ad ex-
 remum autem, & in *remotiores* Siculorum
 urbes ac terras, *jus suum, per injuriam*, exten-
 debat. Namque, *Legibus* ubi nihil proficiebat
 Quænam leges autem, nisi tyrannicæ, suam
 Civitatibus possessionem eriperent; & alienis
 in prædam adjudicarent?) ad calumnias &
 arma convertebatur: bellò populis, qui sibi
 minorem non gererent, indictò. Qua ferri po-
 ten-

tentiâ, *Camarinos* sibi, *Leontinos*, ac *Tauromin-
tanos*: indè, *Zanclenses* (kk), quos ego *Messa-
nenses* interpretor, quorum vetere sede *Zan-
cla* quondam stetit; priusquam, ex *Pelopon-
neso* venientes *Messenii*, nomen aliud, aliâ me-
mœnium ei faciem, induerent. Postremò *Sy-
racusis* ipsîs etiam (in quibus & amicos ha-
buit, ædèsque magnificas) potitus, quod e-
illius epistolarũ non unâ, præsertimq; cente-
simâ quintadecimâ, manifestum fit; universũ
sibi *Siciliæ* subiecit imperium, & jurisdictione-
nem. At, si qui vel publicè seipso conarentur
armis in libertatem asserere; vel, privati-
eius capiti comparatis insidiis, tyrannidem
extinctum irent: hos ille plerosque, tormen-
tis exquisitissimis, unâ cum consilii participi-
bus, excarnificando; cæteros, frænò formidi-
nis, in officio continebat. Habebat autem
ad manum *tyrannus*, & in collis *Ecnomês*, se-
Scelerati, castello quodam, crudelitatis in-
strumentum immanissimum; cujusmodique
post homines natos, sæcula priora vix ulla
non modò non viderant, sed neque fandi
fortassis audierant, aut cogitatione sibi de-
scripsissent. Auctor horribilis machinæ, *faber*
quidam *Atheniensis*; quem *Perillum* Ovidius

Naso

Ruina Phalaridis.

taſo, cæterique nonnulli; Phalaris autem iſe, *Perilaum* in epistoſis, appellat. (11) Sed, utcunq; nominetur; haud multum ad rei ſummam id conferet. Nam, ut Inventum illud, *Tormentorum*: ita repertor, & artifex eandem, *hominum*; ac Phalaris ipſe, *carnificum* univerſorum, fuit *Monſtrum*: etiam ſic nudè, ſine nominibus, agnoſcendum. Nam & *Heròſtratus*, Ephesoꝝ ædis inflammator, etiam mansiſſet *innominatus*; ab Incendio tamen illo, plus ſatis inclaruiſſet.

VII. Is itaque, quem dixi, *Perilaus*, Agri-
entum delatus; dum per dies aliquot ibi
toram trahit, ac civium erga Tyrannum a-
imorum habitum, ex ſermonibus eorum,
explorat (ut à ſanè faciles omnes, & oris effu-
ſum in ea; quæ gravia nobis ac moleſta
ant): tandem, ex *hoſpite*, pariâq; mentis ſen-
tentiâ coram civibus ſimulante, *delator* effectus;
ut à ſimulatione, ſe confert ad *Phalarin*:
um exquisitis quibuſdam artis ſuæ ſpecimi-
nibus. magnumque quiddam afferre ſe, pro-
feſſus, poſteaquam alloquendi copia, non ni-
ſi ſidiſſimis coram, ac paucis, eſt data; *R E X*,
conſtitit. *in hac urbe tuâ, peregrinâ viſendi ſtudiò,*
ſpectabiliumque miraculorum, ad imitationem, cu-
pidi-

Ruina Phalaridis

piditate, dies aliquammultos versatus: intelligi
 subjectis tibi, nihil in te vehementius displicere
 quàm Servitium, in quod à te compacti sunt
 quòdque JUGUM ipsi, tertio quòque verbo, nomi-
 minare solent. Id tu, sicut ipsi loquuntur, into-
 lerabile cervicibus eorum, antehac insuetis
 refractariis, injecisti: sic, ut jam non homines
 velut olim, sed Tauros ac Buculas, sentiant eff-
 factos. Denique (nihil enim dissimulabo) vi-
 gò, rex, in circulis, ac recessibus omnibus, sermo-
 nes miscentur, famæ tuæ parùm secundi: quique
 nisi tu temporì, severissimèque, turbulenta consilia
 prævertis, in tuam aliquando perniciem sint eru-
 pturi. Querela, nec obscura, nec paucorum & im-
 bellū, sunt; Gravia suos bumeros, & Inhumanum
 ferre. sed hæc ipsa tantò molestius & inhumanius
 accidere sibi; quòd, ne deflere quidem, ac lamen-
 tari, calamitates suas, Hominum more, fas sit, a-
 liberum: quò, levato per suspiria lacrymasq; pecto-
 re, respirare saltem tantisper liceat, quantisper in-
 fletum dolor exsolvitur. Stare namque, nullo no-
 angulo, latebræque, nedum foro, vel trivio, condu-
 ctos, in sermonum suorum aucupium, Indices, a-
 quadruplatores: qui non querelas tantum, sed ve-
 nudos singultus, simplicesq; gemitus, suspitione se-
 ditionis infament; & observatos, numeratos, inqu-

tua

uas aures effusos, in crimen vocent; & capitis ar-
 essant. At herclè, ne Tauris quidem, vitulisque,
 libertatem eam eripi; quò minùs, Onera trabenti-
 us, & jugò colla deterentibus, mugitus, & vox, æ-
 umna testis, erumpat. At sibi, viventium omnium
 animantiùmque miserrimis; nec mugire datum à
 natura; nec muginari, fremereque, per leges esse
 uas indultum: ut adeò duriùs longè secum, Insule
 nitissimæ cultoribus, quàm cum asperrimæ Scy-
 thiarum regionis aratoribus, juvencis, ac jumen-
 is, agatur. In quæ proinde mala remedium Sicu-
 i, rex, quærunt: ac, nisi tu, terrore fortiore, cor illis,
 & consilium, eripis; invenient. Ne tamen sollicitu-
 dine, super his, immoderatâ distringâre; jubeo te, de
 rerum eventu bonum animum habere, Rex. Si
 namque bene me, si solertiam ingeniumque meum,
 novi: reperisse mihi videor, Agrigentinos, ac Sicu-
 rorum omne nomen, in officio continendi, rationem,
 instrumentumque, solidum inprimis, ac durabile:
 in modò, quantum auri vel argenti Regum quili-
 bet securitati Solii sui libenter impendere debe-
 ret; tantum tu nunc, in operis mei materiæ, Cam-
 pani jubeas æris, navibus ex Italia comportari:
 posteaque, secretum, & ab omnium Siculorum oculis
 remotum, in locum, convehi: quò deinde, solus ego,
 totusque, machinæ, quam præ manibus habebo, va-

cans,

Ruina Phalaridis,

cans, & intentus; ne tuis quidem, rex, oculis a-
tem meam, nisi planè consummatam, ac produ-
dignam, exhibeã. Ingens erit expectationis, qua-
tumvis impatientis, ac morosæ, lucrum; prodig-
videlicet perfecti, cupidius, ex ipsa dilatione, sp-
etaculum. Postquam his, aliisque talibus Per-
laus verbis, Tyranni spes sæviendi novas cre-
xit; cum iis, quos ad opera fabrilia præ ca-
teris idoneos sibi, fidósque, circum incuder-
habere consvêrat, in locum progressus dev-
um, & argillosum, ac sylvis præterea clausum
convectum, paucis in diebus, ad se Campanu-
as, sicut à Phalaride flagitârat; liquefacere
cœpit; & in eam, quam imagine mentis apud
se conceptam habebat, effigiem efformar-
Tum, ad supremam tandem manum omni
labore perducto; Phalaridem, cum conscio-
rum intimis, ad fabricæ locum evocat: & i-
lius ante conspectum, desiderioque natant-
oculos, simulacrum huiusmodi constituit; &
constituti formam & usum admirari jube-
Taurus stabat æreus, ad viventis, ac spiranti-
habitum expressus; &, cujusmodi bucula-
Myron, aut, apud Maronem, bovem Dædal-
Pasiphææ reginæ fertur expressisse: sed m-
tallo diversò. Torva frons, hirta facies, & a-

res; camuráque cornua; rictus oris, patulus;
 & collum, velut in *mugitus* apertum: torosa
 cervix; pendentia collô palearia: robustum,
 obesum, & artubus universis compactum
 robore, corpus; firmis, ac solidè fixis, insistentes
 vestigiis. Ad summam! *bos*, non ad *ungulam*
 tantum, sed & ad *unguem* artémque factus.
 Ac talis quidem, qualem descripsi, *ficti*
 fuit figura *tauri*: cujusmodi, post multa de-
 nde sæcula, tam ii, qui fortissimum *Christi*
 martyrem *Antipam* (*mm*) Pergami; quàm illi,
 qui generosissimum *Eustachium*, cum uxore
 illisque, Romæ, *Pelagiámque* Virginem, Tarsi
 Ciliciæ torserunt, excogitarent. Quæ crucia-
 tum inhumanissimorum portēta, ne tamen
 incredulis, (ut sæpe fit) fabulæ somniáq; vi-
 leri possent: præter antiquitatis litteratæ fi-
 em, etiam *bos* ille *superstes*, vel mutò loque-
 atur ore; qui, Martyris *Antipæ* dirus exco-
 tor, ac post annorū centurias aliquot Perga-
 nò translatus Byzantium, in *Apostolorum* æde
 magnificâ collocatus fuit: ad populi spectā-
 s, tam admirationem, quàm imitandi desi-
 erium, excitandum. (*nn*) Cæterum Phala-
 s, *eneò viso bove*, cum quærere coepisset è
erillo, qui singulorum ejus membrorum, ac-

E

cura.

Ruina Phalaridis.

curatissimè (sicut ajebat) expressam speciem habitudinèque, regi collaudabat; *Ecquis tandem operis ejus, & quàm dexter, usus foret, ac facilis? Facillimus, inquit ille, dexterrimisq;: quæ & absterrendæ rebellioni prævalidus: dum momentem, rex, oculosque, digneris advertere. Simul cum hæc diceret, ex adverso tauri latere, tenuissimis insertum commissuris, ostium, per quod in taurum ingressus, aut immissio, fieret, impulsu laborèque manûs quàm minimò, patefacit: & introspicere Phalarin jubet tenebrosum, horrendumq; menti misericordiam, barathrum. In hoc (inquit) antrum, substratis exterius flammis, & prunarum ardentium altissime subjectâ, conjici, rex, jube, scelestissimum quèmq; turbulentissimorumq; consiliorum, inventorem. Sentiât, quàm pravè de te, quàm improspere, senserit, è flamma sensu: quòdque diu secum & cum consciis, in arcano, coxit insidiarum; hic excoquat, hic exsudet: quàm lento consilio, tam igne lento. Diu conjurati meditantur; quod in temporis punctum effundant: ideòque, per gradus & ipsi, pedetentimq;, sic interire debent; ut, Quoties intereant, & Quamdiu, sentiendo numerare possint, ac metiri. Simpliciter exurere nocentem, Judicis est, plus nimio simplicis; nimiumque plebei,*

mortis

Ruina Phalaridis,

ortis ingenium. Nam, horam licet solidam, rogi
 oplicium duret; adhuc breve nimis, & velox, ac
 gitivum, est. At, incensum aestuare reum, & as-
 ri, candere, frigi, colliquefieri, destillantēq; cum
 tribus adipe diffluere, tanquam as conflatum:
 enimverò demum, id ego Rhadamanthee tor-
 re, vindictęq; Busiridae, monarchicum specimen
 & judico. Superest, rex; ut dictorum meorum fi-
 m veritatēque, proximi cujusque scelerati suō
 met experientō cruciatus: opusque nostrum,
 ilcano sacrum, noxii capitis dedicet, & initiet,
 teritus. Dixerat hæc Perilaus; non circum-
 tantium modò turbâ, sed ipso quoq; , quem
 risurum speraverat, Tyrannō, totis sensibus
 horrescente. Qui tyrannus tamen, animo mox
 lleō; Placet, ait, consilium, faber, tuum. Omni-
 capiendum operis tam exotici, singularisque, no-
 experimentum est: nec, cujus in cute corporēq;
 iatur, longè, me, judice, fuerit abeundum.

Qui citharam, barbitōnve, concinnat artifex:
 mus vulgò pulsat; ut operis bonitatem ostentet.
 ui currum, & quadrigam, fabricavit: prior o-
 ium eam agit. qui Navem; in portu, conspe-
 q; multitudinis, remigans, eam exercet. Qui
 item struxit; utrūnam hominum jumento-
 ng, ferendo transire par sit futurus; incessu
 E 2 suo,

suo, præ cunctis aliis explorat: & Equum mater
 producat; in scensu suo, mercem oculis emptor
 primus omnium approbat, atque conciliat. Qu
 igitur omnium, & qui circumstant nunc, & q
 sunt intrâ muros Agrigenti, dignior, ac magis i
 neus, te, Perilae, sit; qui Taurum hunc, inge
 tui foetum, tuarumque manuum opus, ingressu su
 tolerantiaq, flammaram, auspicetur? Nam, si co
 suetudo queritur, quâ suum quisque laborem a
 te ceteros explorat; tu bovis huius auctor es. S
 caput inquirimus, incendiò dignum exquisitissim
 neminem unum, te solo, reperiemus scelestiorem:
 qui de mortalium genere tam iniquè judicâri
 cum in unum idemque candens æs, & hom
 nem es ausus, & bovem, conflare: necnon ea
 dem, & æris inter ignes, & hominis in igni
 caveâ, patientiam exigere; nec à voce bovis, v
 cem hominis, distinguere. DI te, faber, extermin
 nanto! qui me, pariter & Regem nominare S
 culorum, & in hoc offerendo suppliciorum i
 strumento, Carnificum omnium principem au
 tumare, non sis reveritus. Pro quibus proinde f
 etis dictisque talibus, mercem ego tuam, in pr
 cium mercedemque mercis conversam, tibi r
 stituo; tanquam opifici suum opus. ut Reum au
 tem, & consceleratum; ex hominum numero pr
 scr

scriptum, ad bestias, earumque ventres incensos,
 in pabulum, ablègo. Nec durum hoc adeò tibi vi-
 detur. In Insulam te deportari, lege maio-
 rum, puta: sed Vulcaniam, (oo) cujus nomi-
 nis, ad Sicilia nostræ maritima latera, plures unân-
 ti. Ex iis una quæpiam, Vulcani Templum; alia,
 nominis ejusdem Ollam, habet. Horum utrum-
 que tibi bos hîc, paullò post candens futurus, sede-
 re præstabit.

Locari Perilao luderèq; Phalaris est visus;
 tri potius pretium ingens, propter artem &
 operam, quàm poenas, expectanti: donec illi
 rià demum actione manus injectæ sunt, ac-
 tacula; repugnanti, Tyrannique fidem, ac
 eorum hominumque misericordiam, & o-
 mni imploranti: sed, incassum. Congestis e-
 nim sub taurum arcum sarmentis; & accensâ,
 iam satellites comportabant, materiâ, len-
 te surgit ignis. ac Perilaus, manibus licèt, pe-
 cùisque, contentisque clamoribus, obnixè
 uclatus; catenis circa brachia, circumque
 pedes, injectis, per ostium tauri præceps in
 utrum illius immittitur: continuòq; clau-
 foris, & artificiosis obmunitò feris, ostiò
 clausis, affari bos incipit; excandescere metal-
 lum; agitari Perilaus; & horrendis, è barathro
 E 3 tauri,

Ruina Phalaridis.

tauri, boatibus *mugire*. Phalarin, *tyrannum; hominum pestem, ac perniciem; mundi crudele potentum; mortalium ingratissimum, ac deceptorem execrabilem*, verbis acribus, sed minus articulate sonantibus, (†) proclamare: *ridente cui suis, inter hæc, & spissari tormentum igni temperatis per gradus ardoris incrementum imperante tyranno: donec, in adipem denique resolutus Perilaus, & in favillas redactus, spectandi juxta, clamitandique, finem fecit. Quæ Sicularum, ad spectaculum illud, effuderant se; Græculorum frigidam jocandi libertate, tragædiam tam atrocem vertentes in minimum ludum; in Perilai sævum ingenium, horribileque mugitus, dicebant; Nunquam Orpheum, aut Arionem (pp), fidibus plausibilius, quam Perillum tunc assâ voce, cecinisse. Discussit igitur è crudelitatis illo theatro, tantum populum omnium applausu, Phalaris: ut, nihil inquam in vita sua, nec antè rectius, nec postea justius, fecisse vulgò diceretur: solis interim Atheniensibus, civis sui, tam infamem ipsis, Intestitum ægerrimè ferentibus; eoque nomine Phalaridis truculentam, proque Perilli meritum ingratam, immanitatem exprobrantibus. Quibus ipse tamen ita mox, epistolâ, prolixâ perorante*

Kuina Phalaridis.

iter, ac disertâ (qq), convitia sua reposuit:
 it, eos pudere juxtâ, poeniteréque, fas fuerit;
 in Tauro *Perillao* se crabrones *Siculos* irrita-
 visse. Quid enim (ut illius epistolæ cetera præ-
 ergrediar) amarius in civitatem illam dici
 potuisse, videri poterat; quàm istud? *Si, per*
sefas interfectum à Phalari Perilaum insimula-
 rent: eos hoc ipso profiteri, se cunctos, illo nibilo
 meliores esse. *Si, nullum ab eo promeritum fuisse*
supplicium, judicarent; Eos sanè laudare Crude-
litatem. nec id Vnius hominis opus esse, sed Vni-
verse Civitatis, oportere. Se quidem, per Jovem!
impium existimâsse facinus; Hominem, in perni-
ciem Hominum, ejusmodi supplicium excogitâtem,
impunitum dimitti. Cæterùm, hæc quidem, a-
 liâque talia, respondit Atheniensibus *Phala-*
ris: inhumanitatem, in facto, defensionéque
 facti, sui Civis objiciens Civitati; quæ, præ
 reliquis mortalibus omnibus, *humana* videri
 cupiebat. Ipse tamen, inter hæc, & post tem-
 pus illud, ab instituta crudelitatis viâ, nec ad
 punctum recedebat. *Artificem* itaque *bovis*
arei perdidit: *bovem* interim adservavit, in o-
 pere monstroso, scelus odit; sed sceleris ope-
 risque fructum amavit: &, auctorem detesta-
 tus, arte tamen auctoris est usus; discors ipse

E 4

sibi

Ruina Phalaridis.

sibi *judiciò* : concors autem *immanitatis* constantiâ. Quo factum est; ut, ab eo tempore neminem facilè *mediocriter* torqueret, aut interficeret: sed, in *Perillaum* intuens exemplū pauca *gladiò* securive; pleraque verò, *bove* digna, delicta judicaret: ac judicata, sic plequeret; nisi, si quando (quod & *Ferocia* facere, tanquam *ad exacuendam cruoris sitim*, amat) *varietatis* studiò, supplicia *mutatione* dispungeret. Ac nos quidem, *Sævum* extitisse Phalarin, *generatim* duntaxat, & omnium hominum contestatione, sciremus. Qualis autem, suppliciis infligendis, *particulatim*, aut *viritim*, fuisset; extra solum unicum *Perilli* casum, quem universus decantabat orbis, & ipse quoque jaçtabat, ignoraremus: nisi suismet ipse scriptorum monumentis nobis id traditum reliquisset. Præter *Perilaum* itaque *fabrum*, de quo dictum est antè; laceratus quondam *Timandri* cujusdam, apud Camarinenses, concione Satyricâ; *Cleómbrotum* quoq; se, dicit, post ceteros, à se vitâ dejectos, in *Taurum* intruisse. (rr) Cleomedonti quoque, Camarinensium Rhetori, *Cleómbroti*, de quo dictum est, assationem in ipso graviter accusanti, par supplicium haud obscurè comminatur, epistolâ

Ruina Phalaridis.

tolâ centesimâ quintâ. statimque, post centesimam sextâ ; *Septem ac triginta se conflâsse tormento videlicet arei bovis eos eliquando*) confitetur. quibus & ipsum *Cleomedonem*, & *stolidissimum* insuper *Epitbersen*, adjecit. Durum se, nisi cessent à lacerando se, denuntiat. Idque futurum sine dubitatione, se iam tum prævidere, confirmat: ut rostorum in Tauro numerus *triginta novem* capitum fiat. Ad *Ariphœten* verò scribens, epistolâ centesimâ decimâ ; *vetat, eum inire numerum eorum, quos, ad diem illum ac tempus, in Tauro flammis absumpserit. Eorum enim opera si disquireret; plures esse, quàm nomina. Cavere tandem eum, ac providere rationibus suis, jubet: ne demum & ipse calamitosus adnumeretur illis, qui perierint in Tauro. quorum in censu fuisse, liquet, Cononem etiam illum; quem, ab Himerensibus ad Corinthios, unâ cum Stesichoro poëtâ, Dropidâque, navigare jussum, Phalaris, in medio maritimæ profectionis oppressum cursu, ceperat, ac statim neci dederat. Idque vix dubitare sinit, & incensus in eum odiô Phalaridis animus; & ipsius hominis, impurissimi per omnia, mores, ac vita: quippe, quem & cinadum Phalaris apertè vo-*

E s

cet;

Ruina Phalaridis.

cet; & ab omnibus ac singulis Himerensibus pati muliebria solitum, affirmet. hominem, in summa, tam foedum & execrandum; ut, propter eum, Himerenses, ad unum omnes, in eum contaminati, civitatis universæ meritò deberint excidium expectare. (ss) Qui sanè tales in *Conone* fuerunt, & in eis *Conon*: non culpandus, ut tyrannus, sed laudibus extollendus, uti *Judex æquissimus*, *Phalaris* fuerat etiamsi, nequid iniqui remaneret illic, *Himeram* omnem solo, pro meritis, æquasset. De *variatis* autem, alternatione sævitiae, suppliciiis ultrò confitetur, epistolâ centesimâ vicesimâ septimâ, quam ad *Stesichorum* dedit, jam in amicitiam suam repositum. *Theágoram* enim, si refert, & *Amitbidam*, ac *Périclen*: *Eúbolum* insuper, & *Eriphantem*, ob insidias ab iis vitæ suæ comparatas, de medio sustulisse. Quorum, aliorumque, conspirationis illius participum, quosdam (inquit) in taurum cōjectos, exussimus, cruci nonnullos alios affiximus; publicum ceterum exempli spectaculum. oculos aliis effodimus: alios, mutilatos prius membris, in rotam, implexis artibus, sustulimus. quorundam capita, detractâ cum pilis cute, decorticavimus. *Eúbolum* autem, & *Eriphantem*, nominatim, palis, pectorum tenuis, in oculis

culis Himerensium, civium suorum, affixos; nec non & aliis, super hac, suppliciis excarnificatos, in cruciatibus pernoctare coëgimus. Quæ cuncta, cæteraque generis ejusdem, sævitæ plena facta, dictis etiam, haud multò mollioribus, & præterea superbiâ refertis, exasperavit Phalaris, & invisiora fecit. Quale fuit; Alienam à Phalaride misericordiam esse censendam. (tt) Eam tametsi Siculi deprecationibus colerent; tyrannicâ se tamen usurum adversus eos irâ. (uu) Tyrannidem uti deponeret, nō modò neminem hominum, sed nec Deorum quidem potentissimum, sibi persuasurum esse. Non se recusare; quò minùs Phalarin oderint Omnes: Innoxium enim Odium non morari se. (xx) Quòd in se concionatus apud Leontinos esset Hiero; susque deque ferre se; propterea, quòd culicem unum elephas Indus non curaret. (yy) Siculis grave, Phalaridis esse nomen: eò, quòd legibus non obtemperaret. quod mirari nemo debeat. Nam, seipsum, Legem esse subditis. (zz) Eodem se tempore, diversos erga mortales, & agere tyrannum, & familiaritatis servare jura, nōsse. (Aaa) Quòd conjuratorum peteretur insidiis; sui causâ nullam esse capiendam ulli mæstitiam, aut animi sollicitudinem. Phalarin enim majorem esse, quàm, qui possit interimi. (bbb)

Cui

Cui tali, cæteraq; generis ejusdem dictorum, arrogantia ferocia, consentiebant etiam epistolæ quædam; haud acerbitate minore, quàm ingeniò, dentatæ. Qualis ea fuit, quam *Lycino* reposuit, oratori *Leontinorum*; in concione quadam, per apostrophæ figuram, eum absentem, tanquam si præstò foret, interroganti: *Quisnam Phalaris, & unde, quibûsve progenitoribus, foret? cui Phalaris; Sicut ego me Phalarim, Laodamantis filium, Astypalæensem profapiâ, profiteor: & sicut, me patriò solò pulsum, Agrigentinorum tyrannum, multis magnisq; casuum adversorum experimētis jactatum; animò tamen interim semper invictum esse, novi: sic haud minùs Lycini scio, cinadum, in ætatem teneram; in annos adolescentiores, salacem; in mulieres, adulterum; in legibus, temerarium; in voluptatibus, luxuriosum; in pace, segnem; in bello, transfugam, ac desertorem. quorum omnium, & concionum, adversùs se declamatarum, eum sibi, Leontinò confectò bellò, daturum esse pœnas, sub epistolæ calcem minatur. (ccc) Leontinis verò, cùm captū eorum exploratorem, Leonidam nomine, per contemptū potiùs, quàm per clementiam, remitteret, scripsit; Eum, nullis subactum questionibus, aut cruciatu, liberè sibi Leontinorum belli cunctū*

appa-

Apparatu enunciaſſe: qui totus, ſcilicet, apparatus,
 aliud non ſit; Quàm, quòd rerum omnium, præ-
 terquam famis, ac formidinis, indigi ſint; eſurie
 verò, deſperationèque rerum meliorum, abundant.
 Pro quibus, aliſq; talibus, & factis, & dictis;
 quāto fuerit hominibus odio Phalaris: tū res
 ipſa ratiòq; facilè cuivis ſuggerunt; tū Phala-
 ris quoque, loco nō uno, diſſimulare ſuos ad
 familiares nequivit. Steſicboro quidē certè, jam
 reconciliato ſibi, fatetur; Homicidam ſe paſſim,
 Impium, conſcleratum, tyrannum, & multis ma-
 gniſq; ſlagitiis contaminatum, audire. (ddd)
 Teucro verò, quæſtori ſuo, narrat; Fama mali-
 gnitate, ſe Malum undique proclamari. Quo ſiat,
 ut, qui nunquam ſe viderint, nec experti ſint;
 Phalarim, tanquam ad hominum exitium progna-
 tum, vituperent. (eee) Exprobravit autem &
 Pollux quidam ei, Syracuſanus, familiariter il-
 le quidem, ſed haud ultra verum; Et ferre
 gravia Phalaridem, & gravia viciffim inferre.
 (fff) Denique, ne verborum tantum, ſed re-
 rum quoque, teſtimonia proferamus: in tan-
 tum apud omnes auctoritatis ſuæ contem-
 ptum, aſſiduâ ſeviendi conſuetudine, ſeipſum
 adduxerat: ut vulgò, beneficētiā etiam illius,
 ac munera, non minùs ferè, quàm iram, mor-
 tales

tales fugerent : & , ab eo *beneficiis* exornari ,
 tanquam nominis sui famæq; maculam , ex-
 horrescerent. Et hoc , *amici* quoque ; credo ,
 ne , familiaritatis illo quasi pignore , tyranno
 viderentur , ad sævitie consortium aut appro-
 bationem , obligati. Quare , nec *Philodémus*
Syracusanus , quinque talentorum dotem , à
Phalaride , *Theanûs* , ejus filiæ , nuptiis oblatam
 donô , ponere visus est in parte beneficii : cun-
 ctatione , quam hic , in accipienda tyranni pe-
 cuniâ , contumaciter , ad *puerperium* usque
Theanûs , adhibuerat , ostendens ; *Non tam do-*
num sibi , quàm donantem , displicere . quo proin-
 de nomine graviter est à *Phalaride* perstri-
 ctus. (ggg) Et *Agemortus* , *Phalaridis* , ante-
 quam hic principatum invaderet , *amicissi-*
mus ; ab eo se postea tam hostiliter abaliena-
 vit : ut , cùm ei *Phalaris* intempestâ nocte , per
 internuntium domesticum , misisset *auri* sum-
 mam honestam ; is id donum , tanquam faci-
 nus indignum , & pestem , exhorruerit , atque
 rejecerit. Quo factum est , ut *miser* pariter , ac
 sibi metipsi *miserandus* , tyrannus , deplorare
 conquerique cogeretur ; *Non modò , de tanta*
veterum condiscipulorum , & equalium , amicorùm-
que multitudine , neminem ad se , visendi sui caus-
sâ ,

Ruina Phalaridis.

à ventitare, vel, etiam rogatum, polliceri familiam aditum: sed nec habere tandem, in quem, quæ Juminis benignitate consecutus esset, effunderet: aut, in quem beneficia conferret (bbb). Quod ergo profectò vivendi genus longè tristius omnî Scythico barbaricòque, judico; Solitudinem, inquam, à familiaribus: & exilium ab iis, qui, si non te, liberalitatem certè tuam, amare dignentur. ACERBUM oportet, & lucifugam, esse canem; cujus convictum & offam, etiam famelicæ fugiant animantes aliæ. Sed, quod instar monstri quis ducat; haud destitit tamen idcirco, nec à sevitia consuetudine, Phalaris; sicut, nec à benefaciendi proposito. Verùm, hominis ambidextri more, qui levâ gladium, alterâ verò manu bellaria, porrigit; inter medias, quibus cæteros excruciabat, poenas, aliquibus semper bene, tum dicere, tum facere, gestiebat: idem, nimirum, asperi juxta, Lenisq, spiritûs homo; Græciq, Vertumnus!

VIII. Quo factum fuit, ut haud multò pauciora benignitatis ejus, in indigentes ac necessarios; quàm crudelitatis in reos, exempla, numerari possent; nisi brevitati studeremus, ad argumenta Ruinarum cætera festinantes. Et humanitatis quidem istius alia Phalaris, in
obvios

Ruina Phalaridis.

obvios quosque, velut *miscellanea*, quodammodoque *sparsim*; alia verò, magis ex destinata prolixiusque, *doctos* in viros, exprompsit documenta. Placet, de *doctis* prius, quàm *promiscuo* mortalium ordine, dicere; quantam eos favore prosecutus sit *Phalaris*; ipse nequaquam illiteratus. Erat *Himera*, Sculorum urbe, *Stesichorus*, professione musicus ac *Poëta*, magni nominis; magnòque janatu, liberumque sexus utriusque puberum & adulatorum parens. (iii) Is, popularium abreptus motuum turbine, contra Phalaridem, reipublicæ partem, contra vetus animi propositum, *poëticamque* consuetudinem, & ipse coeperat inter suos capeffere: multum lætè invitus; at civium suorum perviciam coactus. (kkk) Mox, *Haluntium*, & *Alexiam*, Sculorum urbes, excurrens; missis circum oppida populosque nuntiis, exercitum adversus *Phalarim*, ac, bello ducendo, stipendiis comparare. (lll) *Phalaris* igitur eum acriter primò, binis ternisque datis ad ipsum litteris, à cœpto dehortatus: cum nihil proficeret, ab *Himerensibus* eum tandem impetrare laboravit: &, ut ad se, cum *Hermocrate* quodam, & *Conone* (de quo dictum superius est

mitte

Ruina Phalaridis.

mitteretur, litteris contendit: extrema quæq;
 ivitati, nisi morem in eo sibi gererent, inter-
 minitatus. Non paruerunt Himerenses: sed,
 pro *Stesichoro*, duobusque sociis ejus, *Sámeam*,
 & *Lycarchum*, virorum Himerensium unos o-
 mnium humanissimos, & famâ claros, able-
 averunt. (mmm) Quod cum graviter ty-
 annus ferret; nec tamen invitos cogere, nisi
 ellô planè superior, adhuc valeret: non ta-
 men institutô destitit; sed, ad capiendum de-
 ique *Stesichorum*, quoquo modo dolôve
 offet, curas omnes, & innumeros (ut ipse lo-
 quitur) labores, convertit: (nnn) ultionis cu-
 idine. Successitque tyranni votis poëtæ ca-
 tivitas: quando, Pachynô solventem in Pe-
 ronneum, unâ cum *Conone Dropidâque*, *Ste-
 ichorum*, myoparonibus suis oppressum; me-
 iô navigationis cursu, redegit in potestatē.
 (ooo) Ac *Dropidam* quidem, ut virum mini-
 pè malum, & à quo nullâ *Phalaris* affectus
 flet injuriâ; (ppp) non liberum modò, sed &
 onoratum, Himerensium reipublicæ paullò
 ost remisit. *Cononem* autem, ut hominem
 mpuratum, (ut dictum est) sinè dilatione
 ecavit. *Stesichorum* verò cum sisti sibi pro
 ibunali jussisset; & in eum, non ore minùs,

F

quàm

Ruina Phalaridis.

quàm animò, mirum in modum, inflamma-
 to, catenâ, & nervis, ac fidiculis, & tauri pro-
 positâ minis, detonaret: posteaquam, in ha-
 omnia, nec formidine Stesichorum ullâ pe-
 culsum, nec pallore propter instantes si-
 cruciatus suffusum, nec ullâ denique par-
 fractionem animò, præter omnem expecta-
 tionemprehendit; admiratione captus illius
 quem ipse captum tenebat (qqq), vinculis eum
 solvi iussit, & Himeram ad suos reverti. Mi-
 sit autem & epistolam cum eo, quam hic ci-
 vibus perferret suis: in qua, *Se, non Himeren-*
sibus eum, sed DIs, quorum in cura tutelâq, Stes-
ichorus sit, condonare; commissorumq, gratiam e-
facere, profitetur. Pudori namque sibi fuisse; Ca-
put sacrum, sapientiâq, conspicuum, ac verè Mus-
devotum, scelestissimi cinedi Cononis supplicio fi-
neriq, sociare. (rrr) Quanquam autem eum
 post hæc à reipublicæ tractatione segregari vo-
 luerit, ac lyre sue vacare: magnitudinem tam-
 ejus animi, mortisque gloriosum in eo con-
 temptum, nec admirari cessavit; nec apud ce-
 teros prædicare, Phalaris: confessus, Victar-
 esse suæ tyrannidis acerbiter, à Stesichori sapi-
 tia: longeq, sibi generosiorē esse visum Stesicho-
 rum tunc, Captivum; quàm antebac Hostem

(sss)

Ruina Phalaridis.

ss) Non tamē omnem illico *personæ*, quam maxima potestate sibi circumposuerat, civitatem majestatemque, præcipatione conciliationis, absumpsit: sed pedetentim, ac per *gratiæ quosdam gradus*, complecti cepit; donec in intimam eum amicitiam induceret. Igitur, & aliās cum eo, *dominanti* magis, quàm *placati*, superciliō-verborum, us aliquousque fuit: (ttt) &, ab eo, *de ludibus, ac rebus gestis Phalaridis*, aliquid unquā imponi, vetuit. (uuu) Olei verò cum vim agnam ei dono mitteret; negavit, *Stesichori* sed nepotis illius, *gratiā* misisse: propterea, quod is eò dignus esset, quippe, *gymnicis in certaminibus, Agesilao, famosissimo temporis illius luctante, nihilò viribus, & arte, deterior. Argenti quoque, quod, ipsi præsentī nuper flatum à se, capere dono recusasset; si deiceps quoq; Stesichorus repudiaret, per inununtios ei nunc missum: se, spretæ libertatis suæ poenas expetentē ab eo, proditiōis sum, apud Himerēses suos, insimulaturum. Quod, gravius ei, quàm à tyranno ditari, sit futurum.* (xxx) Posthæc autem in eundem, in es effici cœptus humanior; ad *carminum* impositionem non semel incitavit poëtam:

F 2

quo-

Ruina Phalaridis.

quorum carminum elegantia, nervoque, cl
 rior omnibus, admirabiliorque, necnon si
 quoque probatior, evaderet. Quod si quo
divinis suis versibus, approbare Tyranni cadem
licubi visus esset; nec id quidem improbare se,
tantummodo, Phalaridis interfectione: ut, qui
rannide, non ad inferendas injurias, sed ad abig
das duntaxat à capite suo, compellatur uti. (yy)
 Tanti quoque Stesichori fecit, & ejus quide
 jam magno natus, venam, & ingenium: u
 cum per id tempus alii, nec pauci, nec o
 scuri, florent, in Sicilia Græciâq;, poematu
 conditores; eum tamen unum, unicūqu
 cæteris universis, intervallō tantō, *quantō*
gnum anseribus, anteponendum judicavit. It
 que, cum suorum amicissimi, Nicoclis, homin
 inter Syracusanos facile primi, fatō decess
 set uxor, *Cleariste* nomine: *Stesichorum* Phal
 ris, Nicoclis vidui nomine, qui funeris laud
 tionem elegiacam expetebat, interpellare
 non infra curas principales duxit. Idq; ta
 tā præstitit sollicitudine; quantam, si su
 vel uxoris suæ, res, ageretur Erythiæ. Na
argumentum compositionis universum, poti
 sima per capita, dignitatis ac morum, ei d
 scripta misit; in quæ, scribens, respiceret: u

pu

utà, *Clearisten* genere fuisse profapiaq; no-
 ilem; patriâ Syracusanam; *Echecrátidæ* fi-
 am; *Nicoclis*, civium suorum spectatissi-
 i, pariter, & *neptem* è sorore (quæ diverso
 men patre progenita fuisset) & *uxorem*.
 imque tunc matrimoniô junctam *Nicocli*,
 im ipsa vitæ quartumdecimum ageret an-
 um. in ejus connubio sexdecim annos egis-
 , prolem ex eo geminam suscepisse, matri
 perstitem. annô denique vitæ trigesimô,
 mortalitatem exuisse: matronam, formâ qui-
 em egregiè conspicuâ, sed pudicitiae, virtu-
 umque cæterarum, laude, multò clariore;
 ippe, quæ, *pudoris eximii* commendatione,
 racusanorum publicô testimoniô, *mulieri*
 & se nulli, ne secundum quidem gloria locum, re-
 merit. (ZZZ) Quæ postquam omnia, mo-
 suo, cum publica Siculorum, & urbis etiâ
 grigentinæ, prædicatione *Stesichorus*, &
 ctâisset, & luci commisisset: ei *Phalaris* per
 istolam gratias, iterum iterumque, maxi-
 as, & immortales, egit: *incredibile carminis*
us artificium laudibus in cœlum efferen-
 ; quas in singulis & universis argumenti
 nebris partibus, omnium testimoniô, pro-
 eritus esset. (Aaaa) Cùm autem, sub i-
 dem

dem ferè tempus, & *Aristolochus* quidam, duciâ favoris, quem nactus apud tyrannum *Stesichorus* fuerat, in *Phalaridem* tragœdi componere fuisset orsus; perinde, quasi *Phalaris* omnibus, ex aquo, versuum conditoribus, & omniam offensionum, & beneficia, tribueret; eum *Phalaris*, de spe tam impudente dejectum, vetuit ad gratiam suam & amicitiam aspirare. Non enim Poëtas sc, sed Poëtas bonos; nec Inimicos, sed Inimicos animi generosi, probare: (bbbb) cùm *Aristolochus*, è diverso, Poëta quidem malus, hostis autem ignavus, esset. Tantò nimirum *Phalaris* intervallò *Stesichori* genium, indolémq; componendi, cæteris suæ tempestatis versuum artificibus anteposuit! Et tamen, nec carmine quidquam ab eo, suis de rebus; neque pressâ, condi voluerit; ut ipsius epistola centesima vigesima sexta disertè monet: mitti sibi tamen ab illo labores Musarum ejus gloriosissimos, cupiebat; quorum lectione, præsentium turbarum sollicitudinibus liberaretur: (ccc) quippe, qui non leviculis aut amatorijs, ut postea *Tiberius* aliquis, aut *Domitianus*, *Aelianus* que *Verus*, (dddd) post intentas administrationis regię curas; sed potiùs GRAVIBUS STEICHORI CAMOENIS, ut eas *Horatius* appellat.

Ruina Phalaridis.

bellavit (eeee), oblectari soleret. Cùm au-
 tem inter hos, quibus eum *Phalaris* comple-
 debatur, favores, *duodecim* adhuc, à captivita-
 te, discriminéque capitis, annos *Stesichorus*
 exegisset; ad summamque senectutem perve-
 nisset: *Catana* tandem, urbe *Siciliæ*, vivere
 lesiit. Post cujus obitum, *filiabus* *Stesichori*
 (quas ab eo temporis, non aliter, ac *Suas*, &
 dicere sustinuit, & habere) solatia litteris suis,
 quanta potuit, adhibere prolixè, sollicitus
 fuit: inter cætera, quæ scribebat ad eas, ne-
 gans; *Se luctus illarum solatium potentius affer-
 re, quàm Patris defuncti virtutem, posse. Non e-
 nim lacrymis Stesichorum, sed laudibus, prosequen-
 dum. Aliam ejus esse conditionem, quàm plero-
 rumque mortalium cæterorum; quorum, NON
 MORS, sed VITA, deploranda sit. Stesichori
 verò nomen, inter honores, ac laureas coronas, im-
 mortale semper esse versaturum. Non igitur eas
 debere, vel sortem Herois tanti, sæculis omnibus
 (ut ait ipse) beati; vel honores, quos *Himerenses*
 ei, cœu civi suo, decrevissent (& sanè decreve-
 rant, in Divos cum referendo) luctu suo con-
 taminare: sed potius, ut magni clarissimiq; patris
 filias, quæ tanto parente digna sint, philosophari.*
 (ffff) Cæterum, *Catancis* ossa *Stesichori*, bu-

F 4

Rique

Ruina Phalaridis.

ſtque reliquias, quippe ſuos intrâ muros vi-
tâ functi, tanquam jure legéque, ſibi vend-
cantibus; *Himeræis* autem, ea ſibi potiùs, quàm
Cataneis, deberi contendentibus; ut, qui *Vita*
Stefichoro ſpiritumq; dediffent, cùm è diverſis
Catanenſes ab eodem Mortem non depuli-
ſent: Phalaris hanc urbis utriuſque diſcepta-
tionem, inter eas ſic composuit; ut *Catanenſi-
bus* quidem *Oſſa favillâſque*, cum *Sepulcri* me-
numento, permetteret: *Himerenſibus* autem, ut
intrâ mœnia ſua *Templum* ei, Virtutis illius
Mauſolœum perpetuum, ponerent, ac ſacra-
rent. Id enimverò ſatis *Himeræis* eſſe ſolatii da-
bere: quòd, ubicunq; ſepultus *Stefichorus* ſit, *Hi-
merenſium* tamen ſit, ac maneat: ut, apud quos ge-
nitus, penès quos educatus, & eruditus fuerit, &
in curiſ ſuis litteratis conſenuerit. Quòd ſi pe-
cuniis minùs, quàm opus ſit, inſtruâi præ
Templi fabricâ ſibi videantur: ſe quoque, præ
facultatibus, in partem ſumptuum venturum
eſſe, pollicetur. Et quoniam, non, mortuum
Stefichorum, exiſtimari, par ſit; ſed, in Carmi-
nibus adhuc ſuis *Vivere*: quò perennior hæc
illius, in memoria poſteriorum, *vita* ſit; ipſius
omnia ſingulâque, quæ contrahi poſſint, in
genii poëtica monimenta, tum generatim a
publi

publicè, cunctis in Siciliae templis, ut asserventur, eos adniti, jubet: tum, ut *privatim* quoque, suæ quisque domi, civis Himerensis, habeant; eadèmq; peregrè quoque missa, cæteros inter mortales spargant, admonet, & exhortatur. (gggg) Quam autem Viri clarissimi famam ac venerationem, ab ejus obitu, voluit, in aliorum omnium habitare memoriâ, *Phalaris*: eandem ipse *primus* ei, nec in re frivola, præstare studuit. ex qua re, quantum apud animum illius ponderis, etiam defuncti jam, auctoritas obtinuerit, eluxit. Gravissimè *Phalaris*, Taurominitanorum maritima Siciliae civitas, offenderat: ut, quæ bellum adversus eum (in nullo quamvis ab illo, vel læsa, vel laceßita) sumptis per superbiam armis, commovisset. In eo bello, cum perduellium quosdam postea cepisset *Phalaris*: ac, repetentibus eos *Taurominitanis*, grandem pro captivorum libertate pecuniam, non exegisset modò; sed etiam acceptam, per *Teucrum*, quæstorem suum, in fiscum redegisset: mors intervénit interea poëtæ *Stesichori*; cui viventi, nescio quæ, cum *Taurominitanis*, conjunctio necessitudinis intercesserat. Quod igitur *duodecim* olim *Patriarcha*, post *Jacobi* parentis excessum è

F 5

vita,

Ruina Phalaridis.

vita, Iosepho, fratri suo potentiori, suggesterunt, verbis ei patris defuncti mandantes; ut oblivisceretur sceleris fratrum suorum, quo quondam Ismaëlitis eum vendidissent; eisque tanti delicti gratiam faceret (b b b b): idem & Stefichori filix, post decessum patris, præstitit Taurominitanis; cum ad Phalaridem, seu verius Iussæ, seu miseratione duntaxat inductæ, supplicabundæ scriberent; Remittere dignaretur Taurominitanis, & injuriam, & captivos. sinè pretio. nam id, eorum causâ, rogari verbis suis Phalaride iussisse patrem, eo temporis articulo; quæ jam, præter animam, & causam amicorum, aliud nihil ageret. Rescripsit mulieribus Phalaris Nullâ quidem dignos esse clementiâ Taurominitanos; utpote, gratuito malos, ac sinè causâ sibi rebelles. Stefichorum tamen, non modo captivos, eorumque pretia, quod suam in gratiam eis condonentur, meruisse: sed etiam, siquid ultrâ, suprâ vires etiam facultatesq. suas, præstare defuncti memoria favoriq. possit. Licet is enim mortuus fortasse sit aliis; Sibi tamen eum Vivere. Neq. tantum apud se ponderis habere Taurominitanorum odium; ut aliquid Stefichoro, tametsi muto jam ore pro reis postulanti, Phalaris, dummodo suâ situm in potestate sit, abnuere velit, ac negare: quippe, qui præstan-

Ruina Phalaridis.

Phalaris.

præstantioris animi virum, dum viveret, ipse quidem viderit neminem. Nec aliter fecit, ac scripserat: utpote, qui filiarum Stefichori receptis ac resignatis epistolis; è vestigio, priusquam etiam scripto responderet postulatis, Teucro quæstori præceperit; Pretium captivorum Taurominitanis omne redderet. quibus, etsi nihil minus hucusq; promeritis, & alia tamen, si petant, se præstiturum beneficia, demonstrat: idque solius Stefichori gratiâ. quem, etsi ceteris mortuum, eorum utilitati Vivere, dicebat. (iiii.)

Ac talem se quidem Stefichoro præbuit Phalaris, ejusque liberis; eruditionis illius, ac studiorum, hæredibus. Amavit autem & alios viros, doctrinâ claros: in quibus, Abarim, Philosophum Scytham, Hyperboreis è regionibus in Græciam delatum; & Pythagoram quoque Samium. Quorum ad se cum utrumque perhumaniter invitasset: posteriorem, in quintum usque mensem, liberaliùs familiariùsque, quàm Platonem postea Dionysius Syracusanus, (kkkk) habuit. Hujus, ut & Abaris, (llll) aliorumq; clarorum virum, quorum ipse generatim, ad Orsilocum, meminit, consuetudine, diuturnioréq; convictu; nos adducti, persuademur: ut credamus, *Illustres illas, magnifi-*

Ruina Phalaridis,

gnificasque, quibus stylum suum perspergit
sententias, plus *Philosophorum* illorum ingenu
 robustæq̃ familiaritati, quàm ullorum *rbeto-*
rum, ac *Sophistarum*, fucatis ac delicatis offici
 nis, debere. Tales sunt (ut, è multitudine
 vel paucas aliquot, documenti causâ, produ
 camus); Tyranno subiectū, quàm Tyrannum, esse
 prestare. (mmmm) Quisquis Tyranno pareat; Vnū
 Timere: Tyrannum autem, & omnes alios, & suos
 met custodes. Neceffitatem, DIs esse potentio rem,
 Mortales cū simus; non decere, servare nos O
 dium Immortale. Dicebat item, ætate jam af
 fectâ; Non tyrannidis robur consenuisse; sed Pha
 larin. Contra maledicos autem Hostes, in se
 concionantes; Rebus ipsis, non Oratorum Ver
 bis, geri bella. Præterea, Neminem unquam Alie
 nâ voluntate fuisse bonum, sed Suâ. Si cui bene
 fiat; primam laudem, esse Dantis. Laudem reli
 quam totâ, si bene datis uteretur, esse solius Ac
 cipientis. Satiùs esse; multarum pecuniarum da
 num, quàm Amicorum incurrere jacturam. Sin
 gulos nostrū ad innumeras nasci misérias. Perilli
 fabri laudari, par fuisse, solertiam: non impuni
 tam dimitti debuisse malitiam. Bonorum virorum
 summam esse contumeliam; à Pessimis laudari. Re
 gem, oportere, non inferre vim, sed propulsare. Si
 quis

Ruina Phalaridis.

quis rectè sit ultus se; recusare posthac mortem non debere. Gratiam, quæ conferatur in Ingratos, interire. Beneficii, potissimam esse gratiam, Celeritatem. Viro, patriâ pulso, quantumvis posthac even-
turo; non tam jucundum esse principatum, quàm acerbum, exilium. Incerta multitudinis, malle se si-
biles, quàm honores. Et, quisquis in republica pla-
cere populo studeat; eum honestis interire contume-
liis. Quæ Phalaridis, aliâque talia compluria,
dicta; non tantum, ejus indolem, demonstrant,
frontis fuisse subduetioris studiosam; verum
etiam, Sapientie magistris eum haud parcè de-
ditum: ut, à quibus, si non vivere, loqui sic certè,
didicisset. Sed, hæc de munificentia, studioque,
quo complexus eruditos est, retulisse, sufficiat.
In cæteros, mixta sortis mortales, qua fuerit
humanitate; non erit dispendio, pauca quæ-
dam, de multis selecta, superioribus adjicere:
quò, collatis postea, quæ sevē gessit, cum fa-
ctis Mitioribus, tantò liquidius fiat; Eum, quo-
ties natura bonitati pareret, hominem esse scisse:
quoties autem tyrannidis stabilimētum aliud sua-
deret; etiam, cruentam belluam.

IX. Et quidem adversus eos fuisse benefi-
cium, etiam illum, qui Tyrannus audiret, & esse,
pergeret, à quibus beneficium prior ipse, præ-

ICE

ter animi spem, accepisset; minùs haberet fortassis admirationis: nisi nos ipsi, quotidianis tantùm-non experimentis, discere cogeremur, in iis etiam, qui vultu *Tres Grantias*, & omnẽ alioquin *humanitatis chorum*, præ se ferunt; *NIHIL* eos malle, quàm, bene sibi fieri: *nihil contrà, faciliùs oblivisci*. Quin etiã (quod deterius est) *Eorum plurimos, ACCIPERE BONA; reddere verò MALA*. Quod hercle genus hominum, iratò, non dicam, cœlò (*Quid enim cœlo cum Ingratis? aut, quid Ingratis cum cœlo?*) sed *Acherunte*, procreatum; propemodum meritò jam, omni mortalium generi facit invidiam: ut *Optimus quisque*, nisi secus Christianæ suaderent leges, in *Cavam malit Arabiam*, *beneficiorum suorum sementem*, quàm in hominem quempiam (utpote, gratiarum tam sterile solum, & obliuiosum animal) *spargere*. Dissimilis autem talium *tyrannus Agrigentinus*; ab aliis in se profusa *beneficia*, multiplici gratiarum fœnore refundebat. Cujus id unum, quod referemus, exemplum esse queat, multorum instar. Decubuerat aliquando, junior adhuc, è morbò *Phalaris*; cuius vehemētia vulgò mediam omnem superatura facultatem, scientiãque, credebatur. Nec deerant, in magna,

qui

qui Tyrannum oderant, multitudine; qui Polycletum, valetudinis ejus rectorē, muneribus corruptum certatim irent, magnificisq; promissis aliis; si lectus ille Phalaridi supremus, ac funebris, extitisset. Sive vis igitur agritudinis ipsa tolleret hominem è medio; Polycletus memisset, mortis necessitati nō intercedere: sive (quod fieri posset) robustior infirmi vigor, annorum virore, magnitudinem mali perrumpere conari vellet; ipse, noxiis applicitis affusisq; per causam exugnande penitus malignitatis intestina, ruentem Phalaridis animam industriā suā precipitaret: et mortuus nihilofecius fatō suō videri posset, qui vera fuisset interemptus à Medico. Quoquo tamen pacto res esset casura; quid interfuturum? Immodò Tyrannò, tanquam publicā Tigride, deerris sublato. Sic illi. Sed, quanquam à Polycleti sollicitatoribus ista dicerentur: Surdo tamen dicebantur. Rejecitque tam crudelibus inhiantes votis, medici constans, & ad supremum usque punctum inconcussa, fides. quā proinde factum est, ut, hominis ius indefessā medendi sollicitudine, quā ardius ei, quāque pernox, assistebat, morbo Phalaris explicitus; contra spem tandem, ac plunratem omnium, sibi restitueretur. Id
quām

Ruina Phalaridis.

quàm gratum Phalaris habuerit, & quant
 propterea Polyclétum fecerit: æstimari potest
 non è donis modò muneribusque, quibus
 eum mox affecit, sed multò magis ex elegan-
 tissima, quam ad eum scripsit, epistolâ; quàmque
 Græcam præsertim, ac sui fontis, ego donis omni-
 bus pretiosorem existimo. Libet illius, in La-
 tium translatae, subjicere, per compendium
 exemplar. In dubio sum, inquit, utrum horum in
 te pluris æstimem, mi Polyclete: medicinæne præ-
 stantiam? an egregiam animi tui fidem, morum
 tuorum præcipuum ornamentum? Artis quidem
 tue successus, adversam Phalaridis valetudinem
 mores autem tui, tyrannicidii præmia, vicerunt.
 Noluisti, pretium injustum, anteferre laudi justæ.
 Quare, quòd in hunc modum mecum egeris, cum
 in tua constitutus essem potestate, vitæ mihi vel e-
 ripiende, vel reddende: dignam tibi tantâ virtuti
 referre, neque laudem valeo, neque præmia. Quæ ta-
 men damus interim; arrhabónis instar sint, ac pæ-
 gnoris eorum, quæ deinceps à nobis expectes. Ac-
 cipe prædem animi nostri, verba, quæ scribimus: ani-
 mi verò grati pignora, pauca, quæ tibi mittimus
 munera; phialas auri puri quatuor: crateras ar-
 genteas artis peregrinæ geminos: peculorum The-
 riclearum (nnnn) viginti: totidem, puellarum
 adbi

Ruina Phalaridis.

abut impolluti floris, in servitia domûs & officii
 medica: nec non, & nummum Atticorum mil-
 lia quinquaginta. Præterea, pensionis annua, me-
 dici regii nomine, tantundem assignavimus, Teu-
 ri quaestoris manu solvendum tibi; quantum na-
 tum gubernatoribus, & corporis nostri pratoria-
 ris custodibus, ac centurionibus, pendere solemus:
 exiguam quidem, pro grâdi beneficio tuo, gratiam;
 id tamen, hoc ipsò, quòd à te vincimur, tibi glo-
 riosam. (0000) Verùm hæc, ut dixi, cæteraq;
 similia, liberalitatis ejus exempla, possunt ad-
 mirationis habere minùs apud eos; quibus,
 inter omnia corporis ac fortunæ bona, Vite
 pretium antecellit: quam utique Phalaridi
 Polyclétus, tametsi de suo præterea nihil in-
 tum contulisset, hoc ipsò dedit; quia, cum posset,
 non eripuit. At, in complures alios, præter
 tunc, tale nihil de viro meritis, beneficium fu-
 ite; qui tamen cæteros in mortales tam cru-
 elem se gereret: memoriâ posteritatis haud
 ortasse fuerit indignum, recenseri. Populi
 suffragiis adversis in exilium erat actus, Cli-
 benes quidam, Phalaridis matertera genitus;
 sub Reipublicæ perniciosam administrationē:
 sique multa, si redire vellet, talentum indi-
 ta trium; ac possessiones præterea, tam ejus,

G

quàm

quàm matris, publicatæ. *Phalaris* igitur, quæ crebris antehac epistolis ab amentia dehortatus *Clisthenem*, nihil profecerat; nec calamitatem tamen postea, subverso, veluti promissus fuerat, exprobravit: & insuper *Autono* *Clisthenis* matri, suæ verò *matertera*, suas filique fortunas per litteras deploranti, sine cunctatione rescripsit indulgentissimè. ne diutiùs filius illius, exul, aut patriam carere aut, postquam restitutus esset, vitæ quotidianis subsidiis: ad eam, unà cum epistola, militenta tria, dono, quibus multa, *Clistheni* libris indicta, solveretur: & alia tria, quibus in publicum redactæ, facultates, ad eam matrem redirent, superadjecit: repetitâ, de agendis negotiis publicis, adhortatione; si *Clisthenes*, saltem ictus, tandem sapere didicisset. (ppp) Erat præterea *Syraculis*, inter eos, qui *Phalaridis* rebus, contra cæterorum civium mentes vel propalâ, vel occultè, studebant, *Philodemus* quidam: cujus, in alia referendâ re, jam & superius mentionem faciebamus. Is postea (credendo, ne diutiùs plebis infestè lividis oculis, adversò rumore, perstringeretur) cum aliquot usque secedere decrevisset, aliò terrarum navigavit: in dotem tamen unice filiae, quâ unà cum matre

patre Syracusis reliquerat, *talentis quinq.* pe-
 cēs *Phalaridem* Agrigenti prius depositis. Erat
 illa quā dixi, *vicennis*: & adeò, viro jam olim
 nuptura, nomen ei, *Theano*. Cujus ad formam,
 et nuptias, cum animum adiecisset *Leontes*
 quidam; & matri tamen virginis, *Cleanete* nu-
 tiarum nomen atque mentionem, in absen-
 tia mariti sui peregrinantis, exhorrescenti,
 confideret: ad *Phalaridem*, ut eam sibi cum
 virgine conjunctionem, bonā cum matris
 ratiā, conciliaret; supplex venit. Qui, nihil
 tergiversatus, cum *Cleaneta* continuo cœpit
 et litteras agere: multisque mulieri verbis
 hortor esse; ne *Leonti* puellam negaret: aut
 innupto vivendi genere porro consene-
 scere filiam pateretur. Quam enim honorificum
 sit matronæ; post aliquot jam, in viri consuetudi-
 ne contritos annos, virò postea, vidui corporis ani-
 mique constantiā, carere: tam esse turpe; Puellam,
 illuc intactam, post annorum jam aliquot puber-
 tem, expertem viri, sedere, paternos intrā lares:
 non solum adulta fiat, sed & superadulta.
 (qqq) Vidua quippe mulieris virtutem, virilis
 consuetudinis abstinentiā, corroborari. Puella, con-
 stantiam, pudicitiam, desidiā diuturniore, præsertim co-
 nstantiā, flaccescere. Nec eādem difficultate *Cleaneta* m-

G 2

matrem,

Ruina Phalaridis.

matrē, in menses aliquot, usu carere viri sui, *Philodemi*; quippe, qui sit ad eam rediturus: & *Theano* filiam, nuptiis, ad eum usque diem inexpertam cum natura tamen legibus ad officium conjugum compellatur. Quæ sanè verba *Phalaridi*, jam non ut *Philosopho*, sed, ut omnis *Evangelici* hominis, ac dignitatis, experti, minimè mirandum est, excidisse. Verùm, refutassent eum complures *Philosophorum*, etiam *Idololatrarum* filiarum, virorum, vel in eterno, vel in diuturno satem, coelibatu, nesciæ: quales, *Pythagore*, vel *Aristippi*, vel *Theonis* (rrrr), aliorumq; multarum, quibus omnibus, post vicesimum virginittatis annum, nulla visa fuit legis naturæ contumelia, viri commercium adhuc ignorasse. Verùm unde defleximus, eò revertamur. *Cleone* *Phalaris*, etsi nonnihil cunctanti, persuasit tandem; ut, *Leonti* desponderi filiam, pateretur: ac nuptiis diem diceret. Iis quàm ornatiissimè curandis, ac transigendis, contentus non fuit *Phalaris*; dotem de sua, non de depositâ penès se *Philodemi*, pecuniâ, (ssss) dicere numerareque novæ nuptæ: nisi præter *Teucro*, quæstori suo, daret in mandatis; uti, supra quinque talentum dotem, *Theano* nubenti virgines insuper quatuor, æquales annis & lib

tudine puellas, mitteret in obsequium. Ut
 deret item his, & *vestes*, ac *mundum mulie-*
rem; munificentia suâ Syracusas ab Agri-
 ento missas, adjiceret insuper auctarium do-
 s, ac vestium, *Sexaginta numos aureos* Siculi
 onderis regii. Ut nuptias denique, non ce-
 res tantum, sed & *celebres*, ac magnificas, im-
 endiis amplis, faciendas, auspiciis ac sum-
 tu suo, curaret. Quibus tandem omnibus,
 x ipsius sententia votoque, confectis; etiam
 des eas, in quibus sponsi primum conjugali
 ge convenerant, quantumvis amplas &
 magnificas, ac regii pene splendoris, ceterum
 s in usum præsentem à *Phalaride*, domus
 ominò, commodatò datas, dono liberaliter
 edit: ut, quotquot *Philodémum*, ac familiam ejus,
 lissent, haberent Syracusani; cur, ad tanti favoris
 pectum, *Invidia* saltem (si non *Taurò*) distorque-
 ntur. (t t t t) Astypalænsibus præterea, pri-
 mis suis civibus, quorum ipse scelere quon-
 am, invidiaque pulsus patriâ fuerat: non so-
 m illius *delicti gratiam*, sed & aliter præter-
 bene, *fecit*; litteras ad eos, omnibus huma-
 itatis officiis refertas, insuperque pecuniarum
 im magnam, mittendo. quam is pecuniam,
 e mox ea, sumptibus supervacuis, & *urbi*

G 3

per-

Ruina Phalaridis,

periret, & *donanti*; iussit, quoad ejus fieri posset, *longævam* esse. Id quod itâ futurum esse confidebat; si totam eam *ornamentis*, ædificiis que *publicis* collapsis, in antiquum florem restituerent. (uuuu) Præterea valde (verecorque; ne præter fas, ac meritum in eo celebravit *Græca*, *fabularum*, & *pueriliu familiaritatum*, *amatrix*, *antiquitas*; ac ne *Suidas* quidem ipse, tametsi *Christianus*, silentiô præterivit, indulgentiam; quam in *Charitône* quendam, & *Melanippum*, *Siculos*, *Phalaris* ostendit. Vixerant hi duo, more *Græcorum*, intemperate, turpiter, & impudicè: grandior natu *Chariton*; adolescentulus autem, (& ideo sceleris ob ætatem, alteri causâ factus, & irritamentum *Melanippus*. Accidit autem; ut, à *Phalaride* nescio quâ provocatus injuriâ, *Melanippus* interficiendi tyranni conciperet impetum, ardorem: eumque, ne de *Charitónis* quidem, cujus ad id opem implorârat, consiliô, restituere valeret. Eum igitur cum, de perditione *Phalaride*, prorsus obfirmatum *Chariton* videret: interimque tamen, nequid, per adolescentiam, in aggrediunda re tantâ, committeret inconsultius; & in conatu deprehensus novissimas daret pœnas, in metu versaretur.

obi

bscecravit puerum, uti, suopte parcens peri-
 culo, sibi potiùs opprimendi tyranni nego-
 um universum soli permetteret. Id enim tan-
 se solertiâ confectum daturum: ut, uno mucro-
 is ictu, pariter, & illatam Melanippo contume-
 am ulcisceretur; & , pressam annosâ tyrannide,
 atriam, in libertatem pristinam assereret. idque,
 riusquam Melanippo venisset unquam in-
 nentem, seipsum jam olim animo versâsse,
 imulabat. Persuasit adolescentulo, quod ro-
 gavit. in regiam, cum telo, sed latente, penetra-
 rit: & ad Phalaridem propiùs accedendi, caus-
 as ementitus, opportunitatem affectavit. sed,
 um mucrone denique ferri splendentis, &
 xacuti, deprehensus à circumstante satelli-
 um coronâ, Cháriton; cùm, injectis vinculis,
 briperetur in quæstionem, negare non po-
 uit: Occidendi Phalaridis causâ, se regiam in-
 ravisse. Cùm autem, tormentis lacerari cœ-
 ptus, urgeretur; Quonam, aut quibus, auctori-
 bus consciisve, rem tam atrocem aggressus esset?
 Nemine, respondit, nisi, se solo. pergentibûsque,
 quibus id commissum erat, cruentis eum
 quæstionibus discruciare, Cháriton in eo, quod
 primò responderat, etiam postea perseveravit:
 immoriturus taciturnitati, si per Melanippum

G 4

id ei

Ruina Phalaridis.

id ei licuisset. Non licuit. Is namque, cognito, quid circa *Charitonem* gereretur, in custodiam cursim irrupit, amicum liberaturus. secunda carnificum globo reiectus, *Pbalarin* supplex adit; &, cruciatibus eximi *Charitonem* obsecrat: *Ego namque solus* (inquit), *non autem Chariton, occidere te volui. qui si tamen, eo ferente, cerè cecidisses; non tam illius tu manu, quantum meâ, meisq; consiliis, & instinctu, casus es.* Simulq; raptim rei totius ordinem ei recenset: ac proinde liberandum penâ *Charitonem* se contrâ, *Charitonis* vicem, torquendum & necandum esse, contendit. Quibus ille verbis, tantum ex animo prolati, adeo tyrannum flexit: ut is, amicitiae mutuae constantiam, ne mortis quidem acerbitate propositâ nutantem, plurimum admiratus; utrique cogitatae cædis veniam dederit: contentusque, Siciliae terris eos ejicere possessionum tamē suarum fructibus, ac reditibus, eosdem gaudere, non prohibuerit.

Ac duo quidem illi, sicut indictum illis erat, exulatum abierunt. Pro tanta verò, quod fuerat in eos usus, indulgentiâ, *Pbalaris*, secundum quietem postea vidisse fertur, *Apollinem*, ac patrem ejus *Jovem*; qui *Pbalaridis* supremam horam, communi decreto Providentiæ, di-

vina

Ruina Phalaridis,

inag, sue vocis suffragiis, in biennium ad huc dis-
 ferrent: eò, quòd tam clementem & humanum
 Chariton se, Melanippòque, præbisset. (x x x x)
 Quæ si vera sunt; haud aliena sanè sunt à
 Deorum (qui, Davide teste, *Dæmonia* fuerunt)
 consuetudine, *Jovis* & *Apollinis*: quorum u-
 trique, si mortales aliquando fuerant, fœdis-
 simi fuère, non tantùm *adulteri*, sed etiam *Pæ-*
lerasta, si verò semper, ac tantùm, *Inferi genii*,
 velut *Immundorum spirituum* nomen ipsum
 loquitur) & hujus, & omnis alijs *Spurcitia*,
 patroni fuisse,prehenduntur. Certè qui-
 lem, si dignus *taurò candente* *Perilaus*; si *Co-*
non, & alij, fuerunt: non indigniores eò *Chá-*
riton, & *Melanippus*, erant: exercentes inter se
 flagitia, quæ, *Sodomorum* quondam in incolis,
 de *cælo Gebenna* castigavit. Quantò lau-
 tabilior igitur, illa *Phalaridis* alia *lénitas*, quam
femini duabus, supplicio jam destinatis, præ-
 ter spem omnem exhibuit? Conjurârant (ut
 superius dictum est) in *Phalaridis* caput *Hi-*
merenses duo cives, *Eúbolus*, & *Eriphantes*:
 prehensiq; , facinoris sui, conatûsq; , morte
 penas exsolverant; *palis* infixi. Porro, qui,
Phalaridis imperiò vicéque, supplicium de-
 miseris illis sumpserat, *Peristhenes*, è tyranni

G s

fami-

Ruina Phalaridis,

familiaribus, occisîs illîs, etiam *uxores* eorum in custodiam compegit; domesticisq; facultatibus earû omnibus in fiscum redactis, postea mulieres in catenis Agrigentum, ad *Phalarin*, misit: ut, quæstionibus priûs subiectæ pœnas amoris consortiique conjuratorum ipsæ quoque darent. Ac *Phalaris* quidem, ea plectere, majorem in modû, gestiebat (yyy) At illarum invicta mentis orisq; constantia, tyranni propositum flexit in diversum. Cùm is enim, in cōspectum adductas suum interrogationibus primûm, tanquam præludiis, instituisset perterrefacere: frustrâ continuò fuit. Nam, rogatæ, Maritine suarum insidiarum, adversûm se, consilium cum eis cōmunicâssent? illæ; *Velut unus animus* (inquiunt) *unûmq; nobiscum cor, conscias nos fecere cogitationum suarum.* Consiliûmne machinationis eorum approbâssent? *Se verò* (dixerunt) *non approbâsse modò, sed adjuturas etiam manibus suis virorum conatus fuisse.* Quibus cùm instaret tyrannus; *Ergo cadem eratis & vos factura? Cadem prorsus!* ajunt illæ; *sed tyranni, sed oppressoris: & ideo digni, qui trucidaretur.* At, quoniam in vos (infir) *vel magnò meo, vel parvò, malefactò, commeritòq; provocata?* Quamnam

MEAM

Ruina Phalaridis.

nam in vos injuriam eratis ultura? Cui mulieres; Si de privata juris offensione lis sit; nulla nos laesit. Si verò de publica; nos, & omnis Himeras, laesi sumus. Omnium enim communis perniciēs est, cōmunis ista, quam patimur, oppressio. nec aliquid iniquius fingi fieriq. potest, quàm Civitas, ex se libera; per te verò facta serva. Quid igitur (subjungit Phalaris) quid, in hæc, vos promittas, autumatis? Mortem, ajunt, mortem! quam nos deprecari, nec debemus, nec sustinemus. Quocum dicerent: tyrannus (ut, cui Virtus & in hoste vulgò, præsertim autem Stesichoræa magnanimitas, & mortis contemptus imperterritus, probaretur) admiratus in fœminis, quam in viris earum non reperisset, altitudinem animi; liberas eas, impunitasq., dimisit. Peristhenique, super re gestâ per ordinem scriptis edocto, mandavit; ut & ipsis, & earum propinquis, omnia, quæ fisco fuissent addicta, restituenda, sinè mora, curaret. (zzzz) In quo liberalitatem Phalaris suam, & clementiam, etiam providentiâ fecit suâ commēdatiorem: quando, non jam aliud, quàm mortem, exspectantibus, ex insperato vitâ, non tam donavit, quàm reddidit: ac redditam, vitâ superadjecit alimentis, prorogavit; genitoris idem, & nutritii, laudē in iis affecutus.

X. Sed

Ruina Phalaridis.

X. Sed quanquam talem se *Phalaris*, qualem hucusque descripsimus, nō in *hostes* minūs & insidiatores, quā in *amicos*, ac necessarios suos, *humanitate* præbuerit: *personam* tamen isthæc, non, *natura*; *simulatioq;* sæp̃ *virtutis*, non autē ipsa *vera virtus*, fuit. Quod si tamen fuisset etiam: cū *nihil adscitum*, & non penitūs *insitum*, possit esse *durabile*; rediisset postmodum ad *ingenium* suum: uti sanè rediit *tyrannus*, per *intervalla* tantū *clementer* in *universum* autem, *constanter* *seuus*: siqua tamen in *ingenio* tali *Constantia* potest, & non *contumacia* potiūs, habere locum. Igitur à se *Phalaris*, ne *bienniō* quidem illo vitæ postremo, quod *Juppiter* & *Apollo* superaddere factorum ejus penso visi sunt, discessit: sed, diis æquè factisque, crudelitatis *assuetudinem*, uti *legitimam* quandam *artem*, *urgens*; nō priūs *seuire* desit, quā *vivere*. Tenentur in *manibus*, illius *verba*, quibus, ut *tyrannidis* aliquādo *modum finemq;* *faceret*, *admonentibus* amicis, occurrit. Dicentibus namque, *Non posse*, *dominatūs isto genere*, *non multa contra fas & æquum* *admitti*, *respondere* solebat; *Neminem* *Tyranno* *fus debere* *requirere*. *Quidquid enim* *ad illius* *prosceret salutem*; *id, oportere*, *videri* *fus sum*.

sum. (Aaaaa) Ac tametsi graviter ipse, suomet in animo, propter istam agendi vivendique consuetudinem, à conscientiae laniatione torqueretur: tamen ne sic quidem temperavit sibi; quin animi sui tam atroces angores in dies singulos consultò sibi cumularet; tam manifestos, quantos nec ipse familiarissimis suis enuntiare fateriq; dubitaret: sic, ut epistolam quadam Páurolam, filium suum, omni ratione deterreret à sui moris & principatûs successionem, propterea, quòd in assiduo metu, cadisque formidine, versari necesse sit eum; quem omnes ceteri metuant ac formident: nec ullam frui quiete possit, qui multos inquietet. Et hoc tamen ipsum, quod summam ipse calamitatem dicere solebat (*bbbbbb*), dominandi genus, ad extremum usque, non tenuit modò; ne verè felix unquam esset: sed etiam, pro verborum sententiarumque viribus, defendit; ne sibi, suamet confessione Reo, domesticus Patronus deesset. Quapropter dicere solebat: *Tametsi se principatûs sui pœniteret; non se spontè tamen, sed Coactum, id vivendi delegisse genus.* (*cccc*) Depositurum verò nunquam esse; propterea, quòd, ne, si vellet quidem, in ordinem sese denuò redigere, sibi jam integrum id futurum esset. *Haud secus*

enim

enim de Tyrannide statuendum, ac de generatione
 vitæque cuiusvis hominis, sibi videri. Nec enim
 quemquam hominum, si, priusquam nasceretur, de-
 scere prænosseg, tot vitæ mala potuisset, nascenda
 conditionem unquam acceptaturum fuisse: nec,
 contrario, postquam natus jam adultusque sit, ac-
 ceptatam facile deponiturum, & in mortuorum
 censum rescribi se, passurum esse. Sic planè, quis
 quis in fortuna privata per ambitionem ad prin-
 cipatum, vi rapiendum, aspiraret; potentiam in o-
 mnes nequaquam involaturum fore: si statûs i-
 stius innumeras posset ærumnas prægustando deli-
 bare. (ddddd) posteaquam autem eam invo-
 lârît; ac præsertim diuturnò jam usu corroborata
 tam obtineat: non nisi fatuè sibi suisque consultu-
 rum, si rursus ad populum sese transferret. Ag-
 gredi certè tyrannidem, hominis esse fortassis, im-
 potenter ambitiosi; desistere verò, manifeste stolidi
 mentèque capti. Principiò, sortis istiusmodi viris
 integrum fuisse, culmen non scandere. posteaquam
 autem ascenderint; stultorum eos in numero fore, si
 sese dejicerent. Non esse difficilius sagittario, spicu-
 lum, semel emissum, revocare; quàm ei, qui grassari
 dominatu cœperit in respublicas, antea liberas, post-
 ea demum, potentie, jamjam volitantis, cursum
 impetumq, reprimere, vel inhibere. (eeee) Tan-
 dem,

Ruina Phalaridis.

tem, in summa: Tyrannidem occupare, periculo-
sum esse; sed, occupatam exuere, periculosius. Non
ignorare se, quibus quantisque suppliciorum exem-
plis in se grassaturi sint ii; quorum ipse vel in cor-
pora fortunatusq;, vel in propinquos, aliquando seu
per fas, seu secus, atrociter animadverterit: qua sa-
tis vindicta, citrà suam mortem & cruciatus,
conquietura non sit (fffff).

In quo profectò veriloquus sibi vates Ty-
rannus hic fuit: cùm, quod semper, & vere-
batur, & præsagiebat ipse sibi, tandem in e-
ventum rerum, ac fati necessitatem inexora-
bilem, exierit. Ad quod ille tamen, unius fe-
rè suâ culpâ, longè plurimùm omnium con-
tulit: quando, quem, ætatis progressu, fieri mi-
torem, convenerat; is idem, semper sui similis, de
cævitia non modò remisit nihil in reos, ac
delatos; sed (ut morosa plerumq;, tetricaq;, Se-
ræctus, stomachosior evadit) ne quidem ab a-
micis, ac domesticis suis, imperiosè loquendi
conversandique rationem abstinuit; indies
effectus, & difficilior, & asperitate morum
intractabilior. Quo factum est, ut eum odif-
se cœperint, etiam, qui quondam amave-
rant: ac mortem ejus desiderârint ii quoque;
quorum, ex ipsius vita, spiritus pendeat.

Unde

Ruina Phalaridis,

Unde meritò tædium eum deniq; rerum hu-
 manarum omnium, ac meliorum successu
 desperatio, subivit. Operæ pretium fuerit
 angores animi, descriptos in epistola quadam
 velut è *speculo* legere; quos *Phalaris* ipsi
sibi supplicium factus, è tot millium carnifici-
 nis, etiam tunc sustinuit, quando sibi jam se-
 li, diffusus aliis, instituit inñiti: quò clarum fia-
 Post omnes alios exclusos hostes, NEMINE
 homini, male sibi conscio, crudeliorem instare per-
 duellem; quàm, sibi seipsum: omnia, tuta quoque
 tanquam iuxta, formidantem. Illius epistola
 quam ad Pollucem Phalaris dedit, exemplum
 hoc est. Admirari mihi videris, Pollux: quod
 fiat, ut, qui superioribus mei principatûs tempesta-
 tibus, vulgò liberiùs, magisq; promiscuè, quàm Ty-
 rannidis rationes postularent, me committere po-
 pulari fidei sim ausus; nunc demum in recessum
 penetralia me contraham, tantâ curâ solitudinis
 ut aditum, etiam necessariis, & prima quondam
 admissionis amicis, interdiciam. Nimirum, suspi-
 cator ego, meticulosiorq; quotidie reddi cæptus; a-
 gitati per sylvas cervi ritu fugere cunctos ex equi-
 mortales, in animum induxi meum: quoniam
 quod HUMANÆ securitatis unicū esse fulcrum
 solet, FIDES, jam non penes externos modò, nullum

sed & inter Amicos mihi periit. Quocirca,
frustrà tentatis omnibus, quibus, in adversa for-
una liceret acquiescere: constitui mecum ipse, Li-
ye potiùs exustas, & inhabitabiles, adire solitudi-
nes; aut in avia Numidarum lustra secedere:
quàm, quod hucusque fecimus, inter homines, qui
nos uti belluas fugiant, etatem exigere. Cum Leo-
nibus quidem certè Marmaricis, tutius convictum,
& cum Getulicis draconibus somnũ, quàm cum a-
ntis nostræ mortalibus commerciũ, inibo. (ggggg)

Quò, talia scribente, longèque scriptis tri-
stiora sentiente, Phalaride; quid, quæso, quid
esse potuit, in corpore vivo, funebrius? quid ma-
ius ab omni spe boni desertum, ac deposi-
tum, & conclamatum? Mortuus erat, ante fu-
nus suum: & exsequias ipse sibi, lamentis bis, du-
bat; mortalium omnium, haud secus, ac pu-
licum cadaver; diræ communes; & execra-
tio populi concors, ac conjurata! Cùm ita-
que nec ipse jam ferre quenquam posset; nec
quisquam illum: concursu denique multitu-
dinis Agrigentinorum, ad arma cadémq; tyrannum
vocantium, non obsistentibus nec prætorias,
neque domesticas, oppressus in regia Pha-
laris; injectisque catenis abstractus à furente
rebe: totius Siciliae, quam tot annis vexave-
rat,

H

rat,

rat, auctoritate nominéq;, demittitur in eum
 ipsum, in quo plurimos ipse cruciârat, *Phalaris*
taurum: ibique, subiectis attempera
 flammis, affatur & exurit. Iis in crucia
 bus, quidnam locutus, aut vociferatus,
Phalaris; incompertum nobis est, at comper
 satis, eum, uti ceteros omnes, *mugisse*. Si
 men *Epicuri* mentem & spiritus habuit,
medio Phalaridis candente tauro gaudium etiam
& non patientiam duntaxat, promittentis; phil
sophum agere, quàm bovem, linguâ mentem
malle debuit: & his, aut horum similibus, si
ipsum verbis compellare; Papa! qui, Phalaris
quondam, scripsi, dixique, maiorem esse, quàm
qui possit interfici: Qui negavi, quemquam
prater Fatum, quod omnibus immineret, in me
lendo quidquam virium habiturum; & id, si qua
do, lege mortalitatis, incideret, equâ mente me, ta
quam rem debitam, excepturum esse (hhhhh
Vab! is ego nunc, eorum, quorum dominatus sum
arbitrio libidineque, flammarum ardore non el
mentiore, quàm qui vis de plebe Conon impuri
aut Eupolis, aut Erimantes, ac ceteri viginti si
ptem, quos sic exussi, torreo: odiorum autem
me flammis, longè, quàm quisquam unquam mo
taliū aliorum, ardentioribus. Sed hoc nimirum

lud est, quod oscines mihi complures, quotidie
 racinebant: at surdo, consiliisq; sanis impervio;
 IVLLAM esse dominationem honestam, nisi pa-
 ter & honestis artibus, aut jure, partam. nullam
 tem tutam, nisi subjectorum benevolentia valla-
 am. Non opes, non largitiones; nec doctrinam,
 ut litteratorum amicitias; ac nec humanitatem
 uidem, ad tempus assumptam; aut blanditias, &
 simulatæ dilatae crudelitatis operimentum, a-
 rica verba, munerumq; missitationes, esse regni
 abilimentum: sed sinceram eorum, qui pareant,
 ga vitam & caput imperantis, benevolentiam.
 Que quoniam in me non fuerunt, vitiò meò; pre-
 m ob stultitiam fero; pro diademate, bubula cor-
 na, pro purpura, rubentem igne taurum; pro sau-
 is acclamationibus, mugitûs mei Satyricum a-
 rumq; ludibrium. In his Phalaris meditatio-
 bus, exspirans; animam Orco transmisit:
 horrendioribus ab eo flammis ac taurò ma-
 andam; cuius (ut Propertius dixit) eternò
 ant adamante munitæ fores. (iiii) Porro,
 Phalaridis hóc atroci, qualem memoravi-
 us, exitu moveantur, & siquid adhuc sanæ
 entis habent, consternantur, posteriorum
 iam, & adeò, nostrorum quoque temporum,
 Phalarisci; truculenti videlicet, & atrocitatem

H 2

Spiran-

spirantes, *dominatores* quicunque, sacri profanique. Nam oppidò multum, cur exterretur, habent: si reputare velint; *Malos* *ma* *crudelesque crudeliter, ut plurimum, interire.* N id adeò præter commeritum. *Omnes enim* *aquo sumus homines. unde fit, ut inter nos mul* *tractari secus nolumus, quàm humanè.* quam niversam tamen conditionis communis gem evertunt ii, qui perinde nobiscum, ac cu *bestiis, agere, gestiunt: &, universos habere* *mancipiis, id denique verè dominicum arbitra* *tur.*

Ac mortalium quidem imperiosorum genera ferè duo sunt. *Alterum* quidem eorum quorum omnis est, omni tempore, jam à neris, atrox indoles, ac ferina: quique nen ni prorsus unquam, aut *bene facere* sustinet aut *commodè loqui:* *Máleis, aut Bonæ-Spei p* *montoriis, similes;* apud quæ, nullo non an tempore, venti, vel sæviunt, vel certè fremi Et *hi tales, ad gubernacula prorsus inhabiles:* *transra* noxiorum remigum, cum taureis su quibus insistent reorum tergis; aut ad iracundum stultumque *Nábalem, in montem Cha* *mélum (kkkkk) sunt ablegandi. nam utili* *quàm regnent, exulabunt.* Alterum verò

spol

otarum, ut sic loquar, genus est: cum quo, quamdiu *privatam* intrà sortem se tenent, facile plerisque cōvenit, in omni vitæ con-
 etudine. quoniam comitatem *interim*, aut
 xercent, aut certè præ se ferunt. Simulac ve-
 ò *nacti sceptrum* quodcunque fuerint, etiam,
 uale *Dionysius Minor* Corinthi, post amissum
 iciliæ dominatum, tractavit; insolescunt
 verbis, ac factis: &, universâ vitæ commutatâ
 atione, quales *pridie* fuerint, etiam *primò* sta-
 m initi regiminis *diluculo*, tanquam *Somni-*
m, obliviscuntur. Et in omnes quidem, ju-
 i *murmure*, sicut minaces, gravidæq; tempe-
 ate, nubes, fremunt. At, verò, simulac fortè
 uidpiam, *præter dignitatem*, ut putant, *suam*,
 cciderit; ibi verò, cum verborum *tonitruis*, &
 flu spumantis iracundiæ, bacchantur: tam
 ariosis subinde gestibus, oculis, & impetu
 ribatæ mentis; ut, incedere per mare procel-
 am turbinemque, credas, igne, nimborumq;
 oncurfu, mixtum: ac proxima quæque na-
 ium & terrarum everfurum. Quare paul-
 tum, apud nonnullos, *Furiarum* nomen, aut
entorum Prestèrum, invenerunt. Quòd si
 ostea (sicut nonnullos sui pudor subire so-
 et) colligere seipsos, & ad nonnullam tran-

H 3

quil-

Ruina Phalaridis.

quillitatis imaginem revocare, studuerint
 tametsi, post tot asperitatis exempla repetita
 blandum quid placidumque dicere faceré
 conitantur; cùm id *invitâ* planè (quod a
 junct) *Minervâ*, reluctanteq; *naturâ*, præstent
 fidem mansuetudinis nemini subjectorû fa
 ciunt. suspectique de *frontis mendaciô* sunt, e
 magis, quod compertum sit; *Quorundam*
malitiam nunquam se vivere truculentiùs, quàm
tunc, cùm maximè se blandos videri volunt. A
 summam! quod hac imperiorum atrocitat
 peccatum frequentiùs fuit; altè plerumqu
 subditorum in pectus descendit; ac perséd
 ad intima. *Frustra deinceps benevolentia fingi*
tur: & verba, melle tincta, non distinguuntur
à veneno. Quin, ne tunc quidem, cùm gra
 tiam alicui læsorum fecerint, ab eo gratias
 inibunt: quoniam, *assuetudine ferocitatis, etiam*
beneficia pro malefactis accipiètur. Cur non ig
 tur ad *humanitatē* animos, etiam in fastigio
 magistratibûsq; nos homunciones, compon
 mus? Ac primò quidem, *leges ipsas reveren*
ter tractamus? cùm sanè, Principes etiam, qui
vis iis interdum soluti, vivere tamen secundum
eas velint. (lllll) Deinde, tametsi supra ceteri
 quis se constitutum videat; sit tamen, ta
 qua

tam unus aliquis ex iis: & se quoque memine-
 re hominem, communisque mortalium con-
 ditionis participem. timeatque, si se ceteris in-
 tolerabilem efficiat, aliquando demum, non in ordi-
 nem modò, sed in pulverem quoque, favillamque,
 cum Phalaride, redigi. Mansuetus autem ut
 fiat, & è crudo mitescat; non erit, nisi tantùm
 minimi quadam inductione firmâ, ductûque ra-
 tionis, opus. Quasi verò (dicat sibi quisque)
 iræ esse nequeas; nisi, quidquid est hominum, post
 te ponas? aut, tanquam esse supra cæteros non
 possis, nisi, quos simul premas? Ecce, super omnia
 Cælum est; cumq; Sole, Lunâ, totque stellis, tan-
 quam totidem oculis, diu nos noctûq; sollicitè cir-
 cumit, ac subtus-posita moderatur, influxu sui. nec
 tamen eorum, quæ sunt infrâ se, quidquam gra-
 vat. Immò verò, frontis suæ sereno, simulac-
 teris reddita lux est, etiam gravata relevat.
 Imitentur ergo Cælum, qui DI terrarum dici
 gaudent! (m m m m m) Divinitas, in orbe nostro,
 nulla major est; quàm cœlestis Humanitas.

XI. Sed hæc de Phalaride, pro narrationis
 instituto, satis dicta sunt. Post hunc, pæ-
 ne supervacuum fuerit; Tyrannorum quem-
 quam alium diffusius in conspectum adduci.
 Nam mihi PHALARIS, Crudelum omnium, si-

H 4

mùl

Ruina Phalaridis.

mùl & *breviarium*, videtur, & *Universitas*, fuif-
 fe. *Nominabo* tamen, præter hunc, potiùs, quàm
 minutiùs *exsequar*, nonnullos; argumento præ-
 senti residuos. In his, *PISISTRATVS* fuit
 non ille, quem omnia veterum scripta de-
 cantant, *Athenarum*; sed ei suppar, *Orebomenio-*
rum oppressor, ac *Theffaliae* tyrannus. quem, ob
 nimium *populi* cultum, *nobilitatis* autem odiù
 in curia Senatores, etiã *Telesimacho* filiò con-
 spirationis illius consciò, discerpsērunt: pavi-
 mentòque, ne cruor appareret, repurgatò,
 membra, vestium intrà sinus recondita, dissi-
 mulanter extulerunt: diditã postea, per *Telefi-*
machum eundem, apud plebem irrumpentẽ,
 famã fabulosã; patrem, specie mortalĩ repen-
 tẽ majorem videri cœptum, suĩs in oculis,
 occultã quadam potentiorẽque vi, celeritate
 maximã, per aëra, *Piseum* ad montem esse ra-
 ptum. cujus supra verticem, in cœli regio-
 ne, penitùs innúbì, *Semideorum* nunc ætatem
 agat. (nnnnn) Decantatior hõc *Pisistratò*,
Polycrates fuit, *Aëaci* filius; qui, *Cyri* *Camby-*
*sĩs*que, *Persarum* regum, temporibus florens;
quindecim haud ampliùs *armatis*, consilii sui
 fautoribus, adjutus, *Samum* est aggressus ho-
 stiliter. *Samum*, inquam, è *Cycladum* nume-
 ro no-

nobilem in primis *insulam*; & stadiorum recentorum circumnavigatione spatiosam, quam is, sitam inter *Icariam* insulam, & *Epheum*, terræ continentis urbem, nullis è vicinia Samios defensantibus, occupavit: eamq; *tyrannide* diuturnâ sic oppressam tenuit; ut *æternus in imperio* futurus videretur, dummodo *vitâ* pariter *sempiternus* foret. Nec enim apparebat; ullis cum cujusquam hominum viribus depulsum unquam iri, de tanta principatus potentiâ: quantam ei *Fortuna*, *cæteris omnibus infida*, sed huic uni quasi jurata, fauix, & patrona, congererat; & congestam abilliebat. Tyrannus igitur iste, non minùs communis erat finitimorum Dynastarum, ac regulorum, *Invidia*; quàm *Samiorum*, quos exactionibus & pœnis atterebat, *Odium*. quod cum odium, apud plerosque, tam ingens exarsit; ut Pythagoras etiam, ætatis illius Philosophus celeberrimus, Samum, in qua natus fuerat, & educatus, iterum iterumque, Polyætatis detestatione, fugeret: ac semel quidem Egyptum, atque Babylonem, patriæ, diuturnâ peregrinationis morâ, præferret; iterum rorò, cum ne tum quidem vivere *Polycrates*, superbè dominari, desineret, in Siciliam,

H s

Ita-

Italiámque, demigraret. At nihilô magis ter-
 ritus, aut demissior effectus, tanti civis aliena-
 ti fugatíque famâ, vel invidiâ, *Polycrates*; ma-
 gis etiam magisq; cœpit posthæc efferre se
 neque *maris* tantummodo, vicini remotíque
dominatum invadere; sed magnos etiam rege-
 fiduciâ virium suarum, & opum, amicitii
 complecti. Quorum, *Amasis*, Ægypti rex
 (00000) eum hortatus epistolâ familiari fer-
 tur; *Suspectum habere, meminisset, tam continu-*
inoffense felicitatis cursum: & ut Deorum effuge-
ret invidiam, aliquem saltem, aliquando, rei cuj-
piam adverse gustum experiri conaretur. Id fieri
posse; si sese privaret eorum aliquò, sibi charorum
quorum jacturâ, doloris esset morsum animò per-
cepturus. Polycratem igitur, non tam, amico
 consilio morem gerendi, quàm Fortunæ cir-
 ca se curam experiendi, studiò; detraxisse, nar-
 rant, post hæc monita, digitò *smaragdum* gem-
 mam, artis egregiâ sculpturâ pretiosam, &
 aureò clausam annulo mirifici splendoris,
 eamque super littus cùm staret, aut (ut è *Ca-*
Plinio, Camers ait) *in profundum biremi vectu-*
esset, de prora navis, in fluctus gurgitèsque
 maritimos abjecisse. Domum verò reversum
 poenitudinem facti concepisse, dolore jactu

ra

Ruina Phalaridis.

re; *minimè* (sicut dicebat) *necessaria*. Sed citò molestiæ mentis huic, eandem illam subvenisse felicitatem; quæ tyrannum indivulsa comitabatur. *Quintò* namque nondum evolutò *die*, captum à piscatore, magni corporis ac lati rictûs, piscem, regi; *Polycrati* vivum adhuc adportatum; cùm coquo domestico traditus fuisset exenterandus, *depositi* potius *custodem* se, quàm regias in mensas victimam, præstitisse: dum, prehensum in visceribus, eundem illum *annulum*, ac *smaragdum*, inviolatum restituit coqui manibus; & coquus regi. Tum enimverò longè, quàm antehac arrogantiorum redditum *Polycratem*, *Ægyptio* regi rem gestam omnem, haud sinè jaçtantiâ fidei, quam immotam sibi Dea Sua, *Prosperitas*, servaret, perscripsisse. Sed, offensum arrogantibus litteris *Ægyptium*, exclamasse statim; *O, DI! talem, à nostro saltem capite, pestem avertite! Non potest ad extremum usque felix esse, qui nunquam ante finem fuit Infelix.* rescriptisque verbis perpaucis, amicitiam & hospitii fœdus, ob id ipsum, *Polycrati* renuntiâsse perhibetur: ne res suas, mediocres quidem, at *Expertes* Deorum invidiæ, cum *Polycrata* rebus *immodicis*, sed certò *ruituris*, misceret; societa-

cietatis foedere diutiùs retentò. Fuisse verò regem Ægyptium Samio regi futurorum vatem veridicum; exitus in aperto constituit. Cùm enim, post *Cambyſis* regis, & subſeſſorij regni, *Smerdis*, interitù, rerum Orientis Dario potente, ſatrapes ejus, *Orætes*, *Orontéſue*, (qui tunc, Ioniæ præfectus, res Aſiaticas adminiſtrabat) felicitatem, ac potètiàm tyrannicam, *Polycratis* odiſſet: cogitâſſe fertur, de *Samo*, per cædem ejus, non tam liberandâ, quàm omni pénitus, etiam *fiduciario rege*, liberam, vacuàmque, regis ſui manibus reſtituendâ. Subornavit igitur, qui non modò verbis ſuis amicitiam, ac foederis ſocietatem, inter *Orætem* ac *Polycratem* inſtaurandam, poſtularent; ſed etiam opes, & auri copiam, qua barbarus ſatrapes abundaret, inſidioſis laudarent verbis. Simul autem mandavit iis iſſis: ut ſpem ei, tanquam aliud agentes, per obliquum injicerent; *theſauris* illius paullatim, non minùs, ac *maris imperio*, potiendi quippe, cujus prudentiæ, calliditæque, nihil non hucusque conſtans ipſius *Felicitas* in ſinum congeſſiſſet. Hiſ igitur *Fortuna* muneribus inhians tyrannus, (ut eſt *Inſatiabilis opum cupiditas*; &, poſt omnem ex-
mittit,

Ruina Phalaridis.

mittit, qui, per causam ferendi fœderis, *Oræ-*
is divitias explorent; &, num digna res sit,
 quare *satrapæ* colloquium ipse *rex Samius* in-
 eundum putet, sibi renuntient. Nec fefellit
 Prætorum barbarum, eorum, quos Polycrates
 ad se legârat, consilium, Quare, velificatu-
 rus eorum cupiditati, vasa compluria prægrâ-
 diâque, multo completa plumbô, cæterum
 aurô supernè constrata, monstrat: opulentia
 suæ specimen. At hi, merum aurum rati, ni-
 hilq; doli suspicantes; & quæ *viderant*, *Poly-*
crati referunt; &, quæ *non viderant*, falsa pro
 veris jactant. Ille verò se, cupiditate præceps,
 cineri confestim accingit. At festinanti, *filia*
manum injicit: quæ flens, ac timida rerum
 instantium; *Imaginata sum*, inquit, *per noctis*
præteritæ quietem: te, genitor, sublimè raptum. Et
ab Jove quidem lotum: ab Apolline verò (qui Deus,
idem Et Sol est) unctum; sudasse multum inter-
diu: nocturnis autem horis, largè rorasse. Sed ir-
 risum explosumq; *filia Somnium Polycrates;*
dum ad Oræten, eâ frustra retinere conante,
 pergit, tragicis casibus implevit. *Magnesium*
 enim, ubi tunc satrapes agebat, delatus; dis-
 positus ab *Oræte* per idonea loca domûs, in
 quam hospes deductus erat, armatorum insi-
 diis,

diis, capitur: & ut vitæ pariter opumque Per
fici prætoris insidiator, (quorum revera ne
gare neutrum poterat) in *crucem*, excelsi mō
tis in vertice prope Magnesium defixā, com
pingitur. Ubi, Caystrum inter, ac Mæandrum
amnes, miserè pendens, ac suspirans; viventi
bus adhuc oculis, perfidam Fortunæ fidem
ac felicitatis suæ torrentem exsiccatum, aspi
cere coactus est: seroque filiæ suæ, (tanquam
redivivæ Cassandra, fata Trojæ præsagientis,
dicta *Somniagæ*, fuisse confessus est, *Oracula*
quippe, tabefactō diurnis Solibus, nocturnisq
roribus perspersō, corpore, lætantibus inimi
cis, à *Jove frigido lotus*, & à *Phæbeis radiis*, sul
quibus sudabat, *unctus*. (ppppp) Itā, quod
apud Aristotelem philosophum, *Polycratæ*
(qqqqq) matronæ Naxiæ, primæ nobilitatis
acciderat; ut *nimum* ei *gaudium* repentè sub
moveret animam: id evenit *Polycrati Samio*
vicino Naxiorum; ut ei *nimia* sua *felicitas*, que
tempore minimè sperasset, vitam eriperet.
Neque tamē æquē diuturna *Samiis* ista fuit,
ē tyranni funere, *latitia*; quā fuerat ingens,
& insperata. *Darius* enim, de quo memora
vi, Persarum rex, *Hystáspides*; cognitā Poly
cratis morte, *Samiis*, ejus locō, fratrem illius
impo

Ruina Phalaridis.

mposuit, *Sylofontem*, olim in exilium à Samiis
 extrusum; Polycrate fortassis, ob æmulationis
 fraternæ metum, haud multum invitò. Caus-
 a verò favoris, erga *Sylofontem*, regii, fuit hæc.
Sylofon, patriâ pulsus, ad Persas exulatum ab-
 erat. inter quos ipse, quoniam opum haud
 modicam vim Samò secum extulerat, sum-
 ptuosè semper vestitus, tanquam fortunæ
 præsentis oblitus, agere solebat. Unde, tantò
 plus ei quoque dignitatis accedebat, inter
barbaros, omnia specie corporum & habitûs asti-
 mantes: quantò formæ quoque conspectioris
Sylofon erat; nec oris infacundi, vel improm-
 ptæ, quasvis ad res, dexteritatis. Acciderat au-
 tem, ut, elegantio rem illius chlamydem *Da-
 rius* aliquando, cùm adhuc ageret in minore
 fortuna, contemplatus; ad eam animum adji-
 ceret: suamque *Sylofonti* cupiditatem ingenuè
 confiteretur. Non distulit, eam *Sylofon* exue-
 re: Dariòque continuo dono dare. Quæ li-
 beralitas exulis, in animum *Darii* tam pro-
 fundè descendit; ut, ad regnum posthæc e-
 lectus, beneficii memor, unà pro veste, totam
Sylofonti Samum, fiduciariò jure regnandam,
 tribueret. Sed is invicem, quàm *Darius* bene-
 facti, tam ipse malevolentis civium suorum, me-

mor. 3

mor; acerbè, non regnum, sed planè tyrannidem, exercuit. fratrisq; non contentus exemplò, quos ille, faculratibus destitūtis, torondarat, hic penitus excoxiavit. assiduīs quoq; cadibus exhaustam *Samon* Insulam, *Gyaron* fecit ac *Seriphon* (rrrrr): frequentiamq; populisæ prius gentis, redegit in solitudinem. Quare proinde, *neminem magis, quàm seipsum, evexit*: quando, Rex esse iussus, jam nullum habuit, cui quidquam imperaret: *suorumq; tunc funeribus, nec felicius superstes esset, nec honestius, quàm, capitalium reorum exercitui trucidato, proximus quisque Carnifex.* (sssss) Quænam autem cuiquā esse calamitosior potest, hac conditione, conditio; nisi, tandem & seipsum interficienti? quā præ cunctis dignus est; qui quis post se neminem relinquit incolumem.

Post *Polycratis* porrò *Sylosontisq;* tempora *Syracusanorum* in Sicilia libertatis oppressores, duo *Dionysii*, Major, & hōc genitus, Junior postque *Dionysios*, sed intervallò longiore filius *Gelonis*, & nepos *Hieronis* regis, *Hieronimus*, viguerunt. Horum *primus*, *Phalaridis* subinde (si *taurum* solum exciperes) haud multò clementior; suæ matri, cum hæc eundem adhuc uterò gestaret, per quietem visus est

in lu

Ruina Phalaridis.

lucem, non *hominis* ore figurâque, sed *Sa-*
isci capripedis, edi. Matrona quoque, ge-
 nis haud ignobilis, *Himere*, cùm *Dionysius*
 e in sorte viveret adhuc privatâ, nocte qua-
 m somniavit, quendam *lentiginosi* vultûs &
 vi coloris virum (talis enim erat *Diony-*
us Major) prævalidô virium robore; ferreis
 catenis, Jovis esse solio pedibûsque, Deo-
 im in confessu, substratum. Didicit autem,
 im hæc genium interrogâisset, ductorem su-
 m, *Quisnam catenatus hic vir esset? eum, rabidi*
us instar, ad id adbuc temporis attineri reli-
 tum, cùm autem evolutum olim foret Deorum
 ternum, & incommutabile, decretum: exsolutum
 nexibus suis; &, tanquam atrox aliquod, ac di-
 m, *Italiae Siciliaq;* fatum, atque tempestatem,
 m plurimorum exitio fore terris illapsurum. Id,
 rod mulier illa, postquam compluribus so-
 nii sui seriem publicâisset, rerû eventu fuisse
 mpletum, tandem est experta; nec in alio
 ius, quàm suomet in *capite*. Cùm enim, e-
 Quis *Siciliâ Carthaginensibus*, paullatim,
 racorum, *Laconumque* maximè, subsidîis
 xiliaribus, ad potentiam provecus *Diony-*
 us esset: & ab effusa gratulantium multi-
 dine deduceretur in urbem, in qua suæ

I

tyran-

tyrannidis erat sedem stabiliturus : mulier, d
qua diximus, *Himeræa*, quæ tunc & ipsa spe
ctatum prodierat, altâ voce palâm; *O*, cla
mat, *ô ciues ! hic est, hic ipse flavus est ille, lentig
nèque conspersus, ac robustus, vir : quem ego quon
dam, Cerberi more vinctum, ad Jovis optimi m
ximi jacètem vestigia, conspexi; nostrum omnium
& Italiae populorum, futurum fulmen !* Eâque
foeminæ vox, ad tyrannum quoque perlat
cùm ei seditionis iniecisset metum; exitio m
tronæ, veriloquæ quidem, sed, parùm in tempo
clamosæ, fuit. Nam, è medio statim tollenda
curavit : &, ab hujus resectis cervicibus, a
spicatus est jugum; quod Syracusarum dei
ceps, universæq; Siciliæ, velut uni collo, vi
lentus iniecit. (ttttt)

Inciderunt autem hujus initia dominati
nis, apud *Syracusanos* primùm, in annum *Da
Nothi*, Persarum regis, *decimum nonum*: cùm a
nos natus viginti quinq; *Dionysius* tunc e
set. Ac, paullatim deinde, reliquam in Sic
liam, progressâ libertatis, per eum, oppressi
ne *Rheginos* quidem, & *Crotoniatis*, ac *Locre
ses*, Italiæ populos, fretique Siciliensis acco
las, reliquit intactos. Ejus autem acta, cùm
Diodoro Siculo, *Dionysiorum gentili*, notis

II

Ruina Phalaridis.

na sint; nec à Trogi breviatore, Ciceronéq; ,
 aterisque , silentiò transmissa : non modò
 ontrà primum mentis institutum, sed etiam
 rater animi meditatam rationem , ad alia
 otiora festinantis , egerim ; nisi miserim in
 ompendium. Id igitur faciam. *Dionysius* hic,
 um, ex infimæ conditionis hominibus pro-
 enitus, *Scriba primum, nec plus, esset; (uuuuu)*
 e *Siciliæ principatum*, aut, ut ipse cum suis lo-
 ui solebat, *Regnum* occupâset, annisq; duo-
 equadraginta, non sinè *purpura, diademateq;*
 ossedisset: ubique, tam *temporibus* suis, quàm
 upiditatibus, est velificatus. *Seviebat*, quoties
 tuto se conspiceret. *Indulgebat*, ubi spes
 um, aut metus periculorum imminantium,
 a viam gyrùmque rationis revocarent.

Ità fiebat; ut & *vite morumque*, nec minùs,
fortune successuumque, mirabilis intercede-
 et ejus tyrannidi *varietas*: rectéque *Farrago*
uædam, ac Miscellanea, dici possent illius ge-
 a. Nondum tyrannus, cùm, post *facundam*,
 ed *subdolam*, sui miserationem, qua fuerat ad
 ultitudinem usus Syracusanorum, eò po-
 ulum adduxisset; ut non *imperatorem* modò
 lli, contra quosvis Syracusarum hostes, sed
 iam *Dictatorem* se dicerent, & conclama-
 rent:

1 2

Ruina Phalaridis.

rent: in expeditione *Leontinâ*, repentinè nocturnis confectis, velut inimicorum, insidiis, à quibus vitæ suæ strueretur periculum; in arcem proximam, per causam securitatis, confugit factoque diluculo, multitudini persuasit; ut, saluum *dictatorem* suum, &, in dictatore, se ipsos ac *Rempublicam*, vellent: *sexcentos* sibi quos ipse seligeret, *exercitatis* militum custodię causâ, circumponi pateretur. Quocum, fraude non statim animadversâ, volentes ei lubentésque *Syracusani* permisissent *Dionysius sexcentos*, uti voluerat, delectu per seipsum factò, confestim accepit. nec in eorum numerum, ordinemque *prætorianæ* custodię, quenquam retulit; nisi, quem ipse, longò prius experimentò, fidum, & addictum, in omnia sibi pericula juratum, cognovisset. Et hos ille postea, *tyrannidis* suæ, vel inprimis *satellites*, & promotores, ac potentiaë supremæ, quam invaserat, quasi *fulcra* columnarum constituit; opibus largè possessionibusque, locupletatos. Alias quoque *Syracusis*, fraudum non minore, cum populum haberet, de novarum cōtra se rerum studio, suspectum: per causam frumentationis, uno die, dieique tempore, qui falces ferre tractarēq; per ætatem possent

possent, emisit universos, in agrum, longè
 atèque mœnibus circumjectum. nec quen-
 quam, ne debilioris quidem sexûs, hominem,
 ætatis validæ, permisit in urbe, quoad demes-
 sum omne frumentum esset, desidère. Dum
 autem demessione frugum civitas occupa-
 tur; ipse, cum suis, in ædes civium impetu
 factio, quod armorum, & hostilium instrumē-
 torum, repertum est, id universum, absenti-
 bus dominis, emovit: & in armamentarium
 redegit suum. In *homines*, hæ, similésq; frau-
 des illius, distringebantur; acumine mentis
 haud carentes: quippe, quibus conjuncta
 semper astutia quædam excogitationis esset,
 & consilii. Verùm ne *Dīs* quidem suis (si
 tamen Deos unquam ullos, aut Numen esse,
 vir impius arbitratus est) pepercit; & sacrile-
 gus in eos, & in mediis sacrilegiis ridiculus,
 atque scurra. Quale diæterium fuit, cū si-
 mulacro *Jovis Olympii*, grandis ponderis *ve-*
stem auream detraxit: *æstate* nempe nimis gra-
vem, & eliciendo sudori factam; *hyeme* ve-
rò, prærigidam, adversusq; gelu parū uti-
 lem esse, caussatus. Cū item *Aesculapio*, quem
Epidaurii colebant, Apollinis imberbis fi-
 lio, *barbam auream* à mento deriperet: absur-

dissimum esse, dictitans; *natum*, ætate tantum
 minorem barbatum conspici, cum ejus genitor,
 vix genarum, ac menti, tenuissimâ lanugine
 vestitus, adoraretur. Cum itidem, è *Pallidis*,
 aut *Junonis*, aut *Victoriae*, cæterorumque si-
 xus utriusque Numinum. digitis, *aureas coro-*
las, ac *pateras*, & *victoriolas*, raperet, porrectas
 eas manibus præferentium, & ostentantium
 ipseque sic factum istud suum, à rapinæ si-
 crilegiique suspitione purgaret; cum dicere
Non extorsi nolentibus; sed ab offerentibus ultro,
viderer urbanus, quasi donum, accepi. Quoci-
 ca, *Bonas* esse *Deas*, dicere solebat, etiam illi
 statuas; quibus *Bona Deæ* subinde nec *nomen*
 esset, neque *sexus*. Quòd autem inter sceles-
 quoque, seriæque, ludere jocis amaret; *inde*
 partim suæ, partim & libris, virisque doctis,
 quorum studio consuetudinèque non infre-
 quentior erat, quàm in armorum usu; parti-
 denique contubernio, debebat, *poëtarum* ne-
 minatim, quos circum se, tantum non ass-
 duos, habebat. Ipse verò *carmina*, quorum
 scriptione, juvenis adhuc, oblectari coepera-
 condere, ne *senex* quidem, omittebat: hau-
 deterritus, quòd ea quondam, *Olympiam* a
 ipso missa, præconisq; conductâ voce recit-

,sibilis essent, & explosione Græcorum, excepta. Quin, ne *Philoxeni* quidem, *dithyram-
orum* eximii scriptoris, audax, in versibus ejus
erstringendis, libertas hominem absterruit :
quò minùs, aliò paullò post die, carmen ei
equentius aliud, in convivio judicandum, ob-
ruderet. In quo scripto, cùm, *Euripidis* (ut
ibi persuaserat) imitatione, crebras, & lugu-
bres, tragædorum more, lamentationes & e-
culatus, sed rerum sententiarumq; gravitate
destitutos, exprimeret *Dionysius*, &, *Qualesnam
ibi saltem versus Philoxeno viderentur?* interro-
garet; Planè *Miserabiles!* inquit censor: rem
nimirum ipsam, ac Poëta vitiosam venam, per-
plexitate vocis ancipitis, intelligens; ut & o-
mnes alii, qui præsto tunc erant, in eundem
hunc sensum, censoris judiciũ erant interpre-
tati. Qui proinde *Philoxeni* causã, ne rursus, ut
ante hac, tyranni jussu demitteretur in *Lapici-
dinas* (Syracusarum teterrimum carcerem) in
metu versabantur. At *Dionysius*, seu dissimu-
lans, ac crudelitatis invidiam in viro docto
veritus; seu veriùs, stupore quodam hebetis
animi, sibi libenter, etiam in nævo, placentis,
præ se tulit: Se *Philoxeni* censuram in par-
tem optimam interpretatione trahere; *sibiq;*
dixit,

dixit, *idem planè videri, Verè Misericordabile, quòdque feliciter argumenti sui finem ac professionem inplèssèt, Carmen illud esse.*

Sed ipse tamen sæpius inter hæc *servum* quàm *servitiæ dissimulator*; uno quondam *dilecti milites*, mercede conductos, *mille, strategemate circumventos, jugulavit. Philistum*, sibi *magno*, quoad bella gessit, *usui virum, nec armis minus, quàm consiliis, fidum*; & cum eo, *Leptinem*, germanum suum, *invisos sibi fieri coactos*, in exilium egit. *Platonem*, liberioribus ejus verbis offensus, *expulsum aulâ suâ, quod prius, per multam verborum ambitionem, & legatos, cum invitârat; produci jussit in carcerem: foròque rerum venalium, ceteris cum mercatoribus, inducendum, quinque minis vendendum. Latumias*, profundissimum in excisis saxis, *indicatum est, carcerem, quem pro totius Sicilia reis, ac maleficis, primus ipse Syracusis excavandum curârat; ferè semper damnatorum habere solebat exercitibus completas, & infestas. Ac ne dilectissimis quidem sibi, vel affluendis, vel necandis, abstinebat. Quod exiluxit in adolescentulo; quem, Græciæ fœdo more, tyrannus, ut & complures pueros alios, in deliciis habebat. Cùm enim huic, pilæ lusu*

quon-

Ruina Phalaridis.

quondam animum relaxaturus, amiculum, quod exuerat, & gladium, quo se discinxerat, antisper asservandum commisisset: paullo post eum, unà cum familiari quodam suo, singulari præcepit: eò, quòd hic puero risum excussisset tenuissimum, jocosò dictò, quo Dionysio, quasi per amicitiae jus familiarius ludens, dixerat; *Huic tu quidem certè, rex, in gladio tradito, seminudòque corpore, vitam ac salutem tuam committis.* Luerunt igitur uterq; mox capite, nimiam amicitiae fiduciam: alter, quòd joco suo viam ostendisse puero, tollendi sui, visus fuisset; alter autem, quòd ostendentem, arridendò, nò improbasse videri posset. Qualem ergo putemus in *hostes* fuisse *capitales*; qui talem sese præbuit, de sinu gremiòq; primæ familiaritatis eduçtis, *amicis*? Etsi sanè nonnunquam, & *exulibus* ignovit, in patriam ultrò revocatis: & *hostibus* quondam; qui tumultum occuparant, sed postea, comēatùs & aquæ penuriâ coacti, sese dederant. Quos ille, depositis ad imperiũ ipsius armis, pro malefactis in eum, præter mortem jam, & cruciatũ, nihil expectantes, ac de colle descendentes, mansuetè tractavit; &, liberos abire, quòd vellent, permisit. Id omne ta-

I 5

men

Ruina Phalaridis.

men temporis fuit, ac simulationis, beneficium quò clementia famam, immanitate multiplici jam corruptam, utcunque, secundiore bonitatis more, repararet. In *Rheginos* contrà, populum & urbem *Italicam*, sævissimè se gessit: cum eos, diuturnâ mœnium obsidione, vastatione finium, ferrô flammâque truculenti vexavit: quòd, nescio quam, complacitam sibi, puellam, urbis illius alumnam ac civen nuptiis suis expetitam, negare sibi *Rhegini* sustinuisent. Unde, perinde, tanquam *Rhegienses Helenam* intus, *Syracusis* sibi, vel ex alieni thalamo conjugis abreptam, & non potius, ceu liberam adhuc, suique juris virginem, attinerent; ità *Trojam* recidivam tyrannus, è *Rhegio* facere cogitabat. Et tamen ei matrimoniorum abunde; nullâq; magnopere causâ digna, cur unius alicujus oppidicive, sibi nupturâ, difficulter adeò carere Duxerat enim, principiò statim supremæ potestatis arreptæ, viri nobilissimi filiam, *Hermocratis*: ut, hac affinitatis luce, natalium suorum caliginem aliquâ tenus illustraret. Hac autem deinde, *Syracusanorum* equitum seditione per absentiam *Dionysii*, foedè primùm crudelitèr; tractatâ, militumq; contumeliis; & a

extr

Ruina Phalaridis.

extremum etiam, furentium gladiis, concisâ:
Doridem, gentis Italicæ virginem, *Locrensem* in
 Magna Græcia civem, *Xenetig*, viri spectatissi-
 mi, filiam, sibi despondit; & nave *quinqueremi*,
 quam is ei, passim intus ac foris aurô radian-
 tem, & argentô, miserat in occursum, ad se
 pervectam, Siraculis sibi collocavit. cùm ta-
 men, eodem ipso tempore, locôq; , nuptiis si-
 bi conjungeret *Aristomacham*, Syracusanarum
 virginû unam omnium, generosissimam; Hip-
 parini filiam, ac *Dionis* sororem: & propter
 eam ipsam, sanè summam, formæ, morum,
 ac nobilitatis dignitatē, indignam, quæ tyran-
 no jugaretur. Hanc ille *quadrigis* (ut Dio-
 dorus loquitur) *albis* in regiam deduxit: soli-
 tus & ipse non infrequēter, *equis candidis jun-*
cto curru, sicut in vigesimo quarto Romano-
 rum annalium T. Livius tradit, in publicum
 procedere. Fuerunt igitur hæ, quas dixi, *Dio-*
nysii, tres uxores: & è singulis earum (ut Cor-
 nelius Nepos, de Regibus memorans, auctor
 est) filii, nepotésque multi. Quantumcu-
 que tamē binas, sub unum idēmq; sibi tem-
 pus conjunctas, uxores, gratas habere charas-
 que *Dionysius* videretur, sic, ut neutram alter-
 utri præferret, aut amore postponeret, quip-
 pe,

pe, susceptis, ut dictum est, ex utraque liberis
 qui tamen *Dynastarum illegitimorum mos est*
Omnia, tuta quoque, formidatium; nec se penitus
 nec animum suum, credebatur eis: sed, quoties
 ad eas, etiam maritali jure, ventitaret, id ita
 Tullio teste, faciebat; ut omnia circum ea
 specularetur prius, & exploraret: ecquæ late-
 rent in thalamo, subtusve lectulum, aut su-
 lodicibus, insidiæ? Cumque (quod, inauditis
 prius, diffidentiae mireris exemplum) alite-
 nunquam ibi somnum iniret, ac noctes, nisi
 lecto cubiculari fossâ latâ profundâque cir-
 cumunito: non credebatur se tamen, ne vi-
 quidem apud *socias*, satis incolumem, atque
 custoditum; nisi (postquam thalami fores oc-
 cluserat) insuper etiâ *ponticulum ligneum*, quod
 fossæ lecticariæ ripam utramque conjungeret
 solebat, ac dormitum concessuris transitum
 præbere, sic detorsisset: ut nec ex iis, qui foris
 adhuc essent intrare quisquam; nec uxor, in-
 tus conclusa, posset, invito se, foras, insidiato-
 ris intromittendi causâ, nocturnis horis exi-
 re. Denique, quò securior vitæ discriminum
 non *pernox* modò, sed *perdius* etiam, effec-
 quones, alloquendæ multitudinis causâ
 prodire cogeretur in publicum: ut à telis, ac
 pugio

ugionibus, omniq; ferro, cominus in corpus
uum stringendô, quàm posset, remotissimum
se præberet: non audebat, ut vulgus Ora-
orum, communibus se suggestis, dicendi
causâ, committere; sed ex alta semper, &
quoad exaudiri vox à subiecta plebe posset,
editâ turre, concionabatur. (xxxxx) Neque
amen vel sic mortis potuit spiculum, *annis*
duodequadragenta suæ dominationis tam stu-
liosè declinatum, vitare satis, & evadere. Sub
extremum namque vitæ tempus, confectus,
animi partim ægritudine, quod suę quas tam
operosè sibi concinnare videbatur, *Tragædia*,
constanter à cultoribus illius ævi compo-
sitoribus exhibilarentur; partim, quod, *invisus*
lertisque, neminem nec haberet, nec sibi com-
parare studeret, *unanimem amicum*: languere
cepit, annum agens ætatis *sexagesimum ter-*
tium, ut plerique ferè morituri; quippe, se-
ptuageniorum novem redeuntibus in sese cir-
cumvolutionibus, mortalitati *fatalem*. Nec
verò sola confecit eum moestitia, vel *Senectus*;
qua, si sola sit, morbi satis est: sed huic præstru-
it viam, immodicè per epulas ingestum me-
um, commissationibus inter amicos institu-
is, ob gratulationem; quod tyrannus, novissi-

mo

mo demum vitæ tempore, victor. è certamine *tragædiarum* Athenis, absens, sed utique *per assentationem*, renuntiatus esset. Indanæque crapulæ, natam ajunt, intemperiem quam mox, in venas omnes, intestinâque, diffudisse vehementissimæ febris incendiû, *Diodorus Siculus* est auctor. Cui morbo, cûm, in horas singulas invalescenti, filius ipsius, cognominis, soporiferum affundi venenum manu medicorum, imperâset: in articulo temporis somnum Tyrannus inchoavit; e quo, nisi supremo mundi die, nunquam esse experrecturus. (yyyyy) Regnum autem, & regnandi morem paternum, quo tempore Persarum rex, *Artaxerxes Mnemon*, annum jam septimum, supra tricesimum, imperabat; statim invasit is, qui cum vitâ patri regnum eripuerat, filius: *Dionysius*, cognomento Junior ac Minor. Genitori tamê in uno dispar; quòd Tyrannô magnô tyrannus ipse major, *duodecim*, quibus regnavit, *annorum*, breve per spatium, immanitate tantâ produxit: ut, *pro filii brevi dominatu, patris duodequadragenta tyrannidis anni*, quantumvis asperi, vulgò tamen viderentur *exoptabiles*. Usque adeo nempe, cûm ad Tyrannorum manus devoluta regna
sunt

Ruina Phalaridis.

sunt, jam non tam refert; A Quo, vel Quamdiu, quàm, Quantò Pondere, subjecti premantur? Cæterum, hic, quem exponere cœpi, Dionysius, ætate jam maturior, cùm plures adessent, ex tribus conjugiiis, fratres; inter quos, dispartendum esse regnū, videri posset: suffragiis tamen militaribus, & unus regnare jussus est; & quòd ætate cæteros fratrum antecederet, ante cæteros. Ut autem tyrannidem sibi firmaret: vitium est, & à benefactis illam pariter, apud multitudinem; & à cadibus, ac maleficiis, intrā domum, auspicari. Quocirca tria continuò victorum millia, Latiniis illis paternis educta, libertati reddidit; inque triennium tributa populo, magnò cum omnium gaudiò, remisit: meliorem utique, primis hisce delinquentis, multitudini spem boni Principis faciens, quàm factis in posterum expleturus esset. Domi verò, fratrum avunculos, partim affligit; partim (ut Dionem, Aristomachēs, novercæ suæ, germanum) honestis quæsitis causis, in exilium agit. Plerosq; verò cognatorum, & in his, Hipparinum, ac Nyseum, Aristomachēs, ex Dionysio Majore, filios, interficiendos curat: ne aud absteritus à tanto parricidio; nec ex eo quidem, quòd uterque germanus esset, uleri-
nusq;

Ruina Phalaridis.

nūsq; frater, uxoris *Aretēs*: quam ei pater collocarat.

Post hæc, scelerum audaciâ confirmatâ, majora paullatim, & atrociora, *tyrannus* aggressus; quantum pater ejus victis & captivis *Latimias*, tantum ipse *Syracusas*, reliquâque *Siciliam*, cædibus & cruore, reple re coepit: sic, ut in paucis tempestatibus, invisus universis, odiô civium in se publicô, facile vel ipsi possêt *Phalaridi* certare. Quod odium tandem in prælium, concurrentibus ad arma *Syracusanis*, & semel, & iterum, a tertium, exarsit: victô semper, ac pulsô, cum suis, *tyrannô*: refugiique causâ, *Syracusanan* in arcem se subducere. Cujus, quamvis firmis simæ, dum obsidionem timet, & expugnationem: novissimè, beneficiô noctis usus, cum omni, quod moveri posset, regii splendori instrumentô, transisô *Siciliæ* fretô, profûgi in *Italiam*; ac *Locris*, urbe sociâ, confedit. Illic eâ fiducia, quòd pater ejus sui juris olim *Locros* fecisset, inter cives aliquamdiu familiaris, quàm pro Principe, sese gerens; ad ingenium tamen paullatim redire coepit: &, hospitis exutâ personâ, non itâ multô post pro domino se ferens, ac libertatis hoste, conjurato-

RUM

Ruina Phalaridis.

in factâ manu ; Locrorum *arcem* armis occupat. Indeq; regem se, bonorumq; Locrenum omnium supremum possessorem, constituit. Opulentiorum itaque civium alios, versis structis criminibus, in exilium agit: alios, ad mortem adigit, & supplicium possessiones autem exulum, & occisorum, invadit. Nec *avaritiâ* contentus, ulterius etiam furore cupidinum grassatur : & (quod pater tamen exhorruerat) in matrimonia plurimorum, pudicitiam, impetum, pro libitu, facit ; ad concubitus adulterinos, & stupra, principum conjugibus ac natis abstractis : virginibus autem plebejis, jam desponsatis, prius, quam in potestatem transirent sponso- rum, vim, in *regiam* abreptis ; &, vitiatô corpore, cum opprobrio puellarum, ac propinquo- rum æternâ contumeliâ, remissis. Nec illud minoris, vel impudentiæ fuit, vel rapacitatis : quando, *Locrensum* abusus *votô* superstitione- que, vehementer illâ quidem absurdâ de- stabilique, sed temporibus tamen illis spe- cem habente *Religionis* ; opes suas, libidine argitionibusq; jam exhauriri cœptas, repa- rare conatus est.

Id factum, utrimque, tale fuit. *Léopbron,*

K

Rhe-

Ruina Phalaridis.

Rheginorum tyrannus, bellô quondam *Locris*, minùs tunc viribus suis fidentes, vexabat. *Votum* igitur illi *Dea* (quam sibi fingebant) *Veneri* nuncupârunt: si, *cladium intacto* praelio superiores adversùm *Rheginos* evaderent, se nullam virginum suæ civitatis intactam à viris relicturos; sed, illius *Deæ* festo die, cunctas *publicaturos*. Id votum, obscœnissimæ sanctæ nec abhorrentis tamen ab *Idolorum* cultu spurcitæ; dubium nullum est, quin ab *Asmædeo*, *Luciferi* satellite, suggestum *Locrensis* fuerit. quod hi tamen, variis postea temporum intervenientibus turbis, ac mutationibus, oblivione transmiserant. Sed redegit illis in memoriam, tandem, post tantum temporis, impuræ religionis impuriorem exsolutionem, impurissimus omnium, tyrannus *Phalaris*, *Veneris*que Pontifex, *Dionysius* hic; compendii sui causâ. Jussis namque, pro concinne, *Virginibus* omnibus, à matribus suis, ad *Veneris* templum, ejus sollemni die, deduci; quisque voti tandem exsolvendi gratiâ, prosternere: legem tulit, nequa, seu virgo, seu mater virginis, *Deam* præsentia suâ, vilis amictû, dedecraret; sed, ut, quàm decentissimò possent, exornati vestitu, gemmis, & auro, se sisterent: imprimis

, ac præ cæteris omnibus, ex omni Virginum
ro, selecta puella, matronaq;, Centum, reliquis
rent exornatiores. Id ergò cum & matres
essent, & filiæ: Veneris demum in fanum
gressas, & conclusas; immisso repente mili-
m globò, *Dionysius*, priusquam ullius illude-
tur corpori, vestimentis omnes, & auro
mmisque, spoliandas curavit. Ipse verò,
ædâ, tam compendiariâ, ditatus, insuper,
cacitate paternâ, gloriatus est: *Se pariter, &*
ulierû pudicitia, quam nemo temerâset; & voti
ligioni, quam prostando solvissent; & fisco deniq;
consumptis jam opibus, hoc unicò strategemate
venisse. Nec tamen abstinuit, ne sic qui-
em; quò minùs, è matronarum illarum nu-
ero, quæstionibus nonnullas, ac tormentis,
objiceret; ad maritorum facultates opesque
bi detegendas: aliarum autem viros, divitiis
ninentiores, interficeret; ut ex iis ipse dite-
ret. Et hanc tyrannidis patientiam; per
xennium solidum, *Dionysio* Locrenses præsti-
re. Sævitque tyrannus, ac libidinatus est;
ad denique, civium optimatûmque con-
iratione, per vim ejectus, in Siciliam, ac Sy-
eufas, denuò rediit. Ibi, seu conditionibus
icis, seu proditione, latentium illic tyranni-

K 2

dis-

Ruina Phalaridis.

dis amicorum, in urbem receptus, & arcem
idem & tunc, qui semper & ubivis, fuit: avarus
 rapax, incontinens, lascivus, & crudelis. Quae
 innatas sibi, dominationis artes, cum ille, sine
 spe correctionis, indies amplificaret: obsessi
 concursu multitudinis, & capi proximus;
 cem tandem Syracusanis, & praesidium, ex-
 citumque, permittens: ipse *Corinthum* exul-
 tum abijt: jam non modò regem exutus,
 omnia dominationis insignia; sed etiam vil-
 limò scurrâ, necnon lenone, fornicumque
 frequentatore, contemptior: ut vulgò, *Regem*
egisse, non nisi per minimum, ac fabulam, pristinum
 ejus fortunæ statum ignorantibus, *videretur*.
 Accedebant, ad contemptum animi degen-
 ris, etiam corporis dedecora, venter, ex pri-
 voracitate praequam adhuc obesus: & oculi
 rum, è luxuria, dolor assiduus, & hebetati-
 nec Solis ullius, nec pulvisculi, nec ad-
 splendentis lucernæ, patiens.

Et hic tamen, ut, *ex alto* Ruentis ad infir-
 conditionem, è suis met experimentis, mor-
 titatem doceret: ad extremum, tenere salte-
 ætatis Scholasticam amplexus institutionem
ne nullis imperaret, puerorum in triviis mag-
 sterium, proque sceptro, ferulam, tractantem
 fusc

cepit. Et his *Fortunæ* sordibus immortalis;
 tantum paullò post Alexander Macedo Re-
 gi sui victoriarumque *duodecennium* luce glo-
 rantum ipse suum, *Corinthiæ* pueritiæ, re-
 men, *nebulis & obscuritate* funeris implevit:
 nobilissimâ sublatus morte. (zzzzz)
 Cum porro, semper, ab omni ferè retrò
 temporum memoriâ, *tyrannorum latibulum*, ac
 dus, fuisset *Sicilia*: non debuit, in *Phalaride*,
 nobisque *Dionysus*, deficere. Successit igitur
 his *Agathocles*, patre, non nisi figulò, geni-
 us; & qui præterea, tam ætatis primæ, quàm
 postea pubertatis, ac roboris virilis, annos, in
 omni stuprorum patientiâ violentiâq; trivisit.
 Quem armorum denique, fraudulentia-
 re, successus, tam promptè fecerunt ex nebulo-
 sa *Regem*; quàm facile pater ejus, ex luto quon-
 dam *hydriam*, formârat. Hunc agritudo deni-
 que corporis vehemens, &, major animi mor-
 tis, mæstitia, confecerunt: dum, animam jam
 grè trahens, prius à se conjugem, *Theogo-*
 ram, ac geminam ex ea prolem, cogitur, in
gyptum, & exilium, ablegare: quàm, lu-
 tantem cum morte, spiritum è vinculis cor-
 poris amittere. (a) Post *Agathoclem* *Siculis*,
 d' *volentibus* impositus est *Hiero*: genitus ille

K 3

qui-

quidem *Hieroclytò*, primæ nobilitatis viro; pri-
vatam degente vitam: sed tamen, ex antiqui-
simis Siciliæ tyrannis oriundò. Verùm, a
cilla matre, natus *Hiero*, propterea que volun-
tate iussuque patris, desertis in locis exposi-
tus: citò tamen, ab eodem, & ut misericordi-
dignus, receptus; & ut proles, haud futura de-
gener, agnitus, ac nutritus est: eò, quòd reper-
tus esset, ab *apibus*, congestò circum ejus la-
bella melle, diebus multis educatus. Id, quo
dulcedinis postea *morum ejus*, ac regiminis, co-
men fuisse; dubitatum vulgò non fuit. E-
dem posthæc, cum æqualibus suis litterariis
celebranti ludum, die quodam *lupus*, pueri
rum immistus turbæ, *tabellam* eripuit *elemen-*
tariam; & citrà noxam ullius morsûs, aufugit
quasi significans; *maiores ad res esse natum, &*
educatum, hunc talem adolescētulum; quā
qui nugas tractare *grammaticas* deberet. Quo
idem (ne rem videar incredibilem attulisse
Geloni quoque cuidam, alteri puero (nec e-
nim, eundem fuisse; quippe, nomine toto, re
que gestâ nonnihil, variante, crediderim) con-
vénit. in quem, dum in ludi vestibulo sede-
& frigidiorē captat auram, irruens *lupus*; la-
bellum, quem puer manu tenebat, rictu vic-

lento

nto rapuit; ac sese proripuit. Hunc autem,
um audax puer cursu clamorēq; prosequi-
ar, ac premit ad vocē ejus excitus ludimagi-
er, ac pueritia reliqua, quæ *centum* circiter
apitum erat, universa; correptis fustibus, ac
edilium fulcris, insequi parant, opēmque
ondiscipulo suo ferre. Cū, ecce! concussa
umultu tantō domus, convulsāque tecti ful-
tra; priusquam ad limen & egressum illi ve-
nirent, prolapsione repentinā corruunt: &
cum magistro discipulos omnes, unā strage,
epeliunt: *Gelone* tantisper, adhuc post *lupum*
curitante; suūque *spoliatorem* pariter, & *ser-*
uatorem, persequente. (6) Sed nos ad Hie-
ronem redeamus, quem memorare cœpera-
mus, puerum: pari felicitate, nec à dispare
belluā, tentatum; sed inviolatum. Qui, post
litterarum primas disciplinas, tractare cœpit
arma: successūq; fortitudinis, ac victoriarum,
jussus est Siciliam, quam priores oppresse-
rant, ipse regere; regendōq; sensim recreare.
Quorum is utrumq; præstitit, insigni mode-
ratione: meritis ideò, qui, non, ut anteceden-
tes, *Tyrannus*, sed *Rex*, & *patria pater*, à Siculis
nominaretur. Cum his moribus, imperium
inconvulsū perduxit ad vitæ *nonagesimum*

K 4

ANNUM,

Ruina Phalaridis.

annum, qui supremus illi fuit: (γ) in hoc uno parùm felici, quòd successorem regni *nequam*, suum videlicet è filio nepotem, reliquit. *Hieronymus* is fuit: patre *Gelone*, viro ceteroqui moderantissimo; matrèque, *Pyrrhi* regis Epirotarum filiâ, genitus: avoque pater nò, sicut dictum est, *Hierone*. Quindecim *Hieronymus* iste ferè natus annos, Siciliae rebus præficitur, at, avo patrique per omnia dissimilimus: sicuti *Tyrannorum* illi nomen, in *Regium* verterant; sic ille *Regium* in *Tyrannicum*. Quare, moribus suis, exitum vitæ, non solum *tyranno* dignum, sed etiam celerem, & inopinum, invenit. Cum enim *Hieronymus* non modò *Romanos* (quorum foedus, ac societatem, summâ fide, rex *Hiero* per annos quinquaginta continuos coluerat) ipse, puerius, & heri natus, quàm firmata potenti *Princeps*, despiceret; *Annibalis*, ac *Pænorum*, amicitiam amplecti cœpit. Sed cum hic insuper, intolerabili vestium, & apparatus, ac satellitii, fastu, nihil paternum, nihil avitum, exprimeret: cum difficillimos allocuturis aditus, ac superbas supplicibus aures, daret: cum neminem, præ se, liberum, neminem hominem, aut humanâ tractatione dignum, judicaret: cum

Ruina Phalaridis.

im demum & in libidines petulantiùs mon-
 rosiùsque, quàm ejus ferret ætas, ac sexus,
 funderetur; & sibi subjectorum sanguinem,
 ec ullâ parsimoniâ, modoque, nec dignis
 ausis ullis, aut promeritis, effunderet: cele-
 ter in plerorumque, sicut ambisse studiò vi-
 e batur, *odium* est illapsus. detectâque primâ,
 quæ coaluerat adversus eum, conjuratione;
 dum defunctum se *tyrannus*, in reliquum, pe-
 iculò crederet: paullò post, in ejusdem con-
 spirationis reliquias incidit; quæ, supplicio
 priorum consciorum superstites, delituerant.
 Dúmque *Leontii*, Siculorum urbe, cum arma-
 rum *millibus quindecim*, versatur; ex quibus
 psis, adversus eum, multi conspirânt: die
 quodam in forum descendit; viâ præquam
 ingustâ. Quod dum agit; nonnemine corpo-
 is ejus custodum, ejusdem conjurationis
 consciò (quem *Indigeminem* annales Liviani
 nominant) callidè subsistente, quasique per-
 causam, calceamenti sibi ritè ligandi, præto-
 rianorum omne sequens agmen detinente:
 ignum pariter, & facultas, tyrannicidii datur.
 prorumpentibus igitur, è destinatâ cædi do-
 nò, conjuratis, repentè confoditur Hierony-
 nus; ac vitâ, reguòque, vixdum delibatò, de-

K 5

jici-

Ruina Phalaridis.

jicitur: priusquam ii, qui de satellitibus extr
 consilium conspirationis fuerant, opem vul
 nerato, vociferantique, ferre possent. (d) Ita
male quidem Terra fuit, *cujus Rex puer erat*: (e)
pejus verò *puero*, qui *terram*, imperii mole
 gravius, quàm pro viribus annorum, depre
 serat. Perit autem Hieronymus hic, Imper
 Græcorum annò, supra nonagesimum, octa
 vò: quo Syriam Antiochus, cognomentò *M*
gnus; & Ægyptum, Ptolemaus Philopator, ob
 tinebant: adeòque, longò, post Dionysios, & *A*
gaboclem, temporum intervallò. Sed eos ego
conjungendos esse rerum memoriâ, duxi; quod
ejusdem Sicilia tyrannicus dominatus *conjun*
xit. Inter hæc autem, alibi terrarum, *Aristoti*
mus, Tyrannus alius est coortus: &, ut Justinu
 memoriæ prodidit, *Epirum*; ut verò *Calvisius*
 & Idolum illius, tradunt, *Eléos* in Peloponnés
 (f), per vim, ac dominationem, occupavit
 imperii Græcorum anno quadragesimo primò
 cùm rerum in Syria, *decimum* jam Annu
 Antiochus potiretur, cognomentò *Soter*. Is igitur,
 de quo dicere cœpimus, *Aristotimus*, do
 minari, primò statim arreptæ potestatis in
 gressu, crudeliter est orsus: &, oblitus; *In*
quidem omni, sed in confirmanda præsertim *mo*

nien

tendâque supremâ potentiâ , Festinandum esse
 ntè: mox optimatum complures neci dedit,
 maximum autem eorum numerum , vertere
 olum exiliô coëgit. Hi se propinquam in
 etoliam, (quippe, quæ post *Ambraciam*, Epiri
 imites ab ortu radentem , ac post *Acarñanes*,
 ita sit) contulerunt. Sed cùm eos, ut fit, *asti-*
lua suorum , in alieno solo , recordatio morderet ;
& ex absentia, quantumvis adhuc brevi, deside-
rium cresceret : Aetolorum, apud quos dege-
 bant, auctoritate, litterisq; supplicibus & le-
 gationibus interpositis , tyrannum obsecrâ-
 runt; uti suos cuique liberos , & conjugem,
 exilii sui solatia, donaret, ac mitteret. Negavit,
 id se facturum, *Aristotimus*: ut, qui metueret, ne
 conjunctione societateq; consiliorum conjugaliū,
 odium sui, numerusq; rebellium, cresceret. Post
 paullò tamen , veluti correctâ priorē volun-
 tate, simulans , se gratiam abeundi liberis &
 uxoribus exulum facturum: edictum propo-
 suit; quò non solam illis discedendi copiam,
 sed etiam, quæ vellent, efferendi secum , in-
 dulsit: ac discessuris, diem profectionis indi-
 xit. Eâ cognitâ facultate ; non distulerunt
 matronæ, pretiosissima quæque rerum earum,
 quæ moveri deportariq; possent, congerere.

Com-

Ruina Phalaridis.

Compositis itaque sarcinis, ipsæque, liberiq;
 cum auro, gemmīs, ac vestimentis, in onera
 retrusis, tanquam cum viris suis perpetuò
 deinceps ætatem acturæ; domos relinquunt;
 & ad certam quampiam urbis *portam*, à ty-
 ranno profecturis designatam, horâ præfinitâ,
 dum omnes convenient, & ad unum tem-
 poris punctum simul universæ migrent, sese
 conglobant; ibique præstolantur. Tunc, om-
 nibus ad unam usque collectis; portâ retrò
 clausâ, negatòque, per causam novam, exitu,
 tyranni satellites in mulieres impetum faci-
 unt: sarcinas earum diripiunt; corpora ve-
 stium pretiosioribus spoliant; parvos liberos
 in ulnis ac gremiis matrum trucidât; matres,
 de perfidia quiritantes, in custodiam retru-
 dunt; virginibus verò vim ac vitium infe-
 runt. denique, seipsos omni turpitudine flagi-
 tiòque; *tyrannum* autem, spoliis matronarum,
 implent: & è miserarum lacrymis risum sibi
 gaudiúmque comparant, homicidæ. Perdoluit
 id Epirotarum uni: quem *Helimátum* Calvi-
 sius; *Helemátum* autem, unius litterulæ muta-
 tione, Justinus, in nonnullis codicibus; Caro-
 lus verò Stephanus, *Hellanicum*, appellatione
 penitus discordi, nominant. Is, ad injurias, ac
 cædes

Ruina Phalaridis.

ædes tot, unô, per brevique, tempore civibus
 innoxii illatas, graviter exardescit. Mox, at-
 monitis quidem omnibus, sed hiscere queriq;
 non ausis; ipse solus animosior omnibus, ac
 cæteris, ut *æte sic dignitate* prior, vindictam
 animô concipit. Et, quoniam non grandæ-
 vus tantum, sed & orbis erat; idcôque nullum
 à tyranno, vel liberis suis exitium, vel imma-
 turam sibi metipsi mortem, ex hoc facto, me-
 tuebât: amicorum intimos domum suâ con-
 vocat; præmonitisque, priusquam ii conveni-
 rent, domesticis servulis, quidnam fieri vel-
 let, siquid insolens, aut inexpectatum, eis
 mandaturus in amicos esset: in conclave se-
 cretius convocatos abducit. Ibi verò jam cō-
 fidentibus amicis, &, quidnam allaturus in
 medium, aut consulturus, esset, intentis;
*In quo statu rerum (inquit), Epirota, post Pyrrhi
 regis mortem, sub novo dominatore, sumus; videtis
 unâ mecum, & taciti lugetis, amicissimi. Quid
 autem & in posterum nobis tempus eventurum sit,
 nisi fortunis ac saluti nostræ nostrorumq; prospici-
 mus: alii, post nos, extinctis nobis, experimento mi-
 serô scient; & inutili magis fletu, quàm tempesti-
 vò remediò, prosequuntur. Regem in Pyrrho, sti-
 pendiorum quidem exactione gravem nobis, sed*
famâ

Ruina Phalaridis.

famâ tamen armorum conspicuum, amisimus. Tyrannum autem, numeris omnibus Rege quovis deteriore, ac re nullâ, nisi cadibus, direptione, relegationibusque, famosum, in cervices accepimus. Et Urbem quidem, sub Pyrrhō, (1) qualemquam, ac populum, & agros, habuimus; quoad Divisum est. Sub hoc autem dynastâ, reliquias urbibus, ac fortunarum, retinemus; quamdiu videbitur ei. Paucis autem in tempestatibus, solitudinem insidebimus, ac vastitatem. Nulli, nostrum omnium licebit; Suum aliquid, vel retinere, vel dicere: quod quidem Aristotimus sibi, suisque, concupierit. non domum; non patrum solum, aut fundum; non aurum, argentum, vas, suppellectilem, vestem: non uxorem, filium, aut filiam; postremo, nec animam, quietisque, post mortem saltem, umbraculum; aut commune mortalibus omnibus solatium, fatale Sepulcrum. Quae quidem, acerba quamvis, adhuc tamen inter minorum nominum jacturas, ac dispendia, referenda fuerint: extinctâ videlicet, jam pridem, ac sepultâ, rerum publicarum vitâ, Libertate.

Quid suades igitur? (inquit aliquis): aut, cuiusnam consilii novi nobis auctor es? In compendio: Vos, amica mihi pectora, (vellem autem, ut pariter etiam fortia!) quantis possum, animi

viri-

ribus ac sensis, exhortor: ut, priusquam omnes
in cumulum, alter in alterius oculis, occu-
amus; expergiscamur, dum tempus est, diuq; res,
opportunitas, invitant: ac, priusquam in im-
ensum tyranni potentia, firmioribus praesidiis &
tellitiis, invalescat; opprimamus oppressurum: &
ejus capite, cujus in mente proposita jam pri-
mum morti devovemur, moriendi principium capia-
mus. Efficiemus; si modo viri sumus, & audebimus.
terrebimus Aristotimum; ut primum nos ipsi ti-
dere desinemas. In hanc Helimati Suasoriam,
um alius in alium intentos oculos defige-
rent: & singuli, per silentium, quid quisque
sentiret, audire vellent; cum interim tamen
queretur nemo, sed omnes, universim singul-
atimque, rei difficultate consternati deterri-
que, pallore vultus satis indicarent ignavia
ormidinemque suam: eam denique, taciturni-
tate sua, declararunt; Quod omnes, ab alio
atratum, accepturi cum gaudio forent, id nemi-
em tamen esse, nisi pedetentim, & ex commodi
i rationibus, ausurum. Daret ergo sibi, consilii
taturius excoquendi, captandiq; temporis ac loci,
ratium atque moram. Ad qua; Non, (inquit
Helimatus) non ita fiet, ut vultis: sed, aut nunc
atim, aut nunquam postea, tyrannus occidetur.

Hodie,

Ruina Phalaridis,

Hodie, (ne nesciatis) Libertati gentis nostra victima sacrificiumque, debetur. Hac hora, capiendum ferrum est. Id quia vos impresentiarum non vultis; sed, torpore mentium congelati, pavoreque, constricti, recusatis: non omittet alius, ferrum illud in vos ipsos quoque, prius, quam in tyrannum, distringere. Cumque verbis hisce, vocatis clarâ voce, quos antè jam instruxerat, servis; Heus vos, inquit, obseratis domus mea foribus universis, hos hic conclusos asseruate: nec quemquam istorum hinc emittite. nam in Aristotim caput, & perniciem, hic collecti sedent. Tu vero (conversus ad alium, è domesticis) tu proper periculum, inquit, suum Aristotimo, verbis meis enuntia; quò mittat, qui conjuratos domi mea comprehendat: eosque, pro meritis excruciatos, è medio tollat. Mirantibus hoc imperium amicis, & ore, propter metum supremi discriminis, exanimato, rogantibus: Quònam suo meritò, tan præceptum consilium caperet, Ut à tyranno jubere eos interfici; quos ad tyrannum interficiendum ipse prior instigasset? Nihil præter fas & æquum inquit Helimatus, ago. Quoniam enim, unâ vobiscum, oppressæ patriæ liberator esse non possum, per socordiam vestram: deserta certè, proditaque per vos, ultor existam, interitu vestro. Jurèque, Deos at

Deu

Ruina Phalaridis.

as omnes; me cogitata perfecturum. Igitur amici, quibus primò joculari visus *Helimatus* fuerat, obstinatione, decretoque voluntatis ejus cognitò; suòque, seu ferrent tyrannum, seu tollerent, periculò perspectò: tanquam inter *Cyllam* & *Charybdim* medii; tandem, occidemalem, quàm occumbere, conclamant: Retiret domi suum internuntium! ac, se ministris suis, ad ea, qua mente concepisset, duceret, ad omnia promptos, in tyrannum! Casuros se priùs; tàm, cum patria cadente, caderent.

In hunc modum igitur animati, cum *Epiri* berandæ sacramentum singuli dixissent *Hemato*: nullâ dilatione captis armis, insidias *Aristotimo*, nihil ab eis metuenti, struunt: & imprudentem incogitantemque, nondum tantò tyrannidis aditæ circumactò mense, tyrannum obtruncant. Et hæc *Aristotimi* fuit agædia. (9)

Sed infinitum esset, omnes, id genus, tragici, improbè dominantium, exitus persequi: propter multitudinem eorum, qui partim consecuti sunt *Aristotimum*, ordine temporum; partim autem antecesserunt. Inter posteriores *Cambyfes* memorandus erit; nec silendus *Cornelius Sulla*, cæterique, crudelitate præsi-

L

gnes.

Ruina Phalaridis.

gnes. Inter eos autem, qui *praecefferunt*, haud ultimo censu futurus erat, si vacaret exspiriari, *Timóphanes*, *Corinthius*: quem, à civibus suis *Ducem* exercitûs designatum, ac delectum cum libido, summæ potestatis adipiscendi militumque mercenariorum studium, ac vix ad Tyrannidem provexissent: germanus ejus *Timóleon*, & ipse bellò strenuus, sed patriæ, libertatisq; , quàm propinquorum ac suæ potentiae, studiosior; per haruspicem, sororis suæ maritum, adeoque, manu quidem alienâ, mandato tamen suò, vitâ dominationeq; deturbavit: eo tempore, quo Persis imperabat *Arioxerxes Ochus*. (1) Ante *Timóphanem* quoque, *Corinthium*, alibi terrarum, *Alexander* quidam apud *Thessalos* principatum invaserat; sed dominatûs constitutâ *Pheris*: urbe, quæ super *Phthiotidem*, inter *Sperchium* amnem, & *Sini Thermáicum*, est sita, Boream versùs. unde nomen quoque, *Pherai*, tyrannus hic vulgò nomen habuit. Hic, cum multa crudeliter, & inhumane faceret; homines defodiendo vivos; & aliorum aprorum urforumq; coniectos pellibus, in nienam canibus objiciendo venaticis (2): in circo plurimorum in odium incurrebat. Unde quod consequens est, suspectos paullatim

habere cœpit, quem omnes habebant in-
 vi. Quare, nec uxori tandem *Thebe*, *Jasonis*
eræi filiæ, quamvis ob excellentiam mo-
 ri, ac pulchritudinis, impensè cæteroquin
 dilectæ, se totum, ac sinè sollicita circum-
 spectatione, credebat: suspectans, opinor, in ea,
 propter pellicis amorem, odium: & crebriùs
 impentes indignationis abdite significatio-
 nis observans; quòd *Alexander*, maritus, se
 xique diversò non contentus, insuper regi-
 quoque, conjugis suæ, *germani*, natu junio-
 detestabili consuetudine teneretur. Ven-
 abat igitur ad eam, sub epulas; non, ut par-
 at, fiduciâ maritali, sed, *Barbarorum* aliquò,
 strictò cum acinace, præeunte scrutantèq;
 cubi quædam fortassis, intrâ *Thebês* uxo-
 cubiculum, insidiæ delitescerent. Quin &
 tequam reginæ thalamo sese committeret:
 satellitio suo præmittere consuebat, qui re-
 gynæconitidis arculas, & armariola; quiq;
 dices, & vestimenta muliebria, rimaretur, &
 teneret: nequod fortè telum in illis uspiâ,
 inferendæ mortis instrumentum aliud, re-
 onderetur. Quibus proinde de causis, aliisq;
 libus, evenit: ut ei, quam plurimùm ama-
 at ipse, fieret tamen omnium hominum in-

L 2

visis-

Ruina Phalaridis.

visissimus, uxori suæ *Thebe*. Quæ proinde cum Lycóphrone Tisiphonóq; *fratribus* suis in necem *Alexandri*, conspiratione factâ; nocte quadam, cum amovendum prius cubiculi regii custodem, Molossum canem, curâssent (quippe pro foribus alioquin in catenis cubare solitum, & cunctis ignotis latratu ritateq; terribilem) : *scalarum*, per quas immo scandendum in summam ædium partem erat, *gradus*, copioso lanæ vellere, constitrauit; ne gressus, pedumque sonitus, exaudiretur. Deductos deinde manu suâ *fratrum* cum latente sub vestimentis ferrô; cubiculi pro foribus opperiri iussos, donec conficiendæ rei maturitas, ac tempus, enasceretur: eos ad fortiter aggrediendum, quod animô concepissent, hortabatur. Ipsa verò thalamum sicuti conquietura, suspensis pedum vestigiis ingressa; simulac, sopitum esse regem, intellexit è *rhombis*; subductô, quod ad caput *Alexandri* dormientis jacebat tutelæ nocturnæ causâ, ferrô; protinus ad *fratres* regreditur. Eos illa, cum ad eadem audendam, (ut primi floris adolescentes, ac talium inexeritatos) inveniret timidiores: vehementer illorum indignata mollitiei, virilis animi mulierum

Ruina Phalaridig.

nari pavidis, & ipsa cœpit; *Helimâti*, de quo præ dictum est, astu: *Nisi confestim in dormientem irruerent, excitaturam se maritum esse; utraque, quæ composuissent in caput ejus, consilia secuturam.* Tum demum, metum mali minoris elidente metu mali majoris, & inevitabilis, sequuntur sororem adolescentes; prælatâ impade viam eis, & aditum, ad tyranni lectulum, aperientem: quem, illic altum admodum stertentem, nacti, ferociter, ac statim agrediuntur. & dum alter pedes ejus arreptos instrictosque tenet; alter autem, cæsarie verticis cōprehensâ, caput (ne surgens erumpere lucariq; posset *Alexander*) detinet: tertius interim, frater alius, superveniens, non sinè junctâ *Thebês* operâ, (λ) ferrû, iactibus aliquot relictis, in pectus, & ilia, defigit. Cadaver, in publicum mox abjectum, die postero, spectantium beraorum oculis ludibrium; pedibus autem indigentium, peripséma fuit, ac purgamentum. reginæ verò viduæ, pro lectu, risus. (μ) Sed os enarrationi *Tyrannicarum* ruinarum, infestæ, sinem hîc ponimus; & immodestie, diutius eodem argumentô lectorem fatigandi, modum.

XII. Cui namque, talibus ingeniis, ob morum

L. 3

rum

Ruina Phalaridis.

rum fortasse similitudinem, faventi, tam
 trocia, quæ dicta sunt à nobis, nondum suffi-
 ciunt: cum, nec *mare* quidem *exemplorum* illi-
 usmodi, vel *explebit*, vel *emendabit*. Animus
 moderato satis superq; facundus videbitur
 quisquis vel unicum hoc, *quasi cælo lapsus*
auribus suis dictum infiget; *Exsecrandius* nihil
esse: quàm hominem, homini belluam effectum. Ty-
rannide verò, nihil minùs *humanum*, nihil magis
esse belluinum. nec ullius Leonis rugitum *auribus*
asperiores incidere, quàm *dominantis vocem* i-
lam; *Morière*, si contrà dicas! *Senties malum*,
nobis dissentias! Et tamen, hæc seu voces, seu
tonitrua, non eorum modò sunt; qui, per
 fas, ac vim, sese regum nominibus, ac solis, in-
 truserunt: quòsque vulgus, solos ferè, *Tyranni*
 nos appellat. nam & eorum hæc *barbaries*
feritas est; quicumque magistratum, quem-
 cunque, functionemq; publicam, imperiosius
 ac violentius administrant: non suâ, sed alie-
 nis potestatis, auctoritate.

Triginta quondam, à Lacedæmoniis con-
 stituti, verbò quidem *Prætores*, reipfa verò *Tyranni*,
Græciæ propugnaculum, *Athenas*, in-
 derant: & ut libitum illis fuit, omnia divina
 miscuerunt, & humana. Simile ferè quidam

in, *Phæbidâ* duce, fecerunt iidem Spartani
Thēbis; occupatâ Bœotorum arce firmissimâ
admeâ: crudelitérq; se, quoad à *Pelopida* pôst
 ppressi deletiq; sunt, in cives insontes ges-
 runt. Idque secus, ac mandatum illis ab
phorâ, ac regibus Lacedæmoniorum, erat.
 laud dispariter, *vicarium* tractarunt impe-
 um, illi quoque *decemviri*: quos, post eversas
thebeniensium res ac fortunas, importunissimus
 partanorum exercitûs imperator, *Lysander*,
 Atticæ cunctis civitatibus impositos; ad se
 olum, suâq; commoda, iussit respicere. de
 iustitia verò, subjectorûmq; populorum uti-
 rate, minùs eos voluit laborare. Tamen o-
 nnes hi, quæcunque perperam faciebant de-
 nebantq; (quæ sanè, permulta fuisse, re-
 um eventa tandem docuerunt) ea sub auspi-
 iis, & velut umbrâ, Spartanæ *suprema potestatis*,
 & regum Ephororûmq; sese jactabant age-
 re: qui tamen *supremi Spartaë magistratus*,
 (quippe, *Thebîs*, & ab *Atticâ*, longiùs remoti)
 nec notitiam quidem habebant eorum, quæ
Phæbidas aliquis, aut *Critias*, aut *Lysander* cli-
 ens, in urbibus, & æquitate, turbabant. Ideoq;
 tandem, iniquitate vel serò cognitâ, revoca-
 bant, ad causâ dicendam, *flagitiosos admini-*

L 4

stros:

Ruina Phalaridis.

stros: ex quorum impotenti superbôq; domnandi fastu, *nihil in Spartam commoditatis*; plurimum autem invidia, per omnem Graciam, *undabat*. Urbes interim, atque leges, quas *Tyrannisci* conculcârant, irreparabilibus afflictæ damnîs, sine remedio, gemebant; & jacebant.

Idem itaque, ne sub *Christiana* quôq; *ma* *suetudinis aureis* (ut esse deberent) *seculis*, contingat; utilissimè, bonis à regibus principibusque, prospicitur hodie: prospectumque jam ante nos, moderatîs in regnis, fuit. Si *longius ab oculis Regiæ, Principisque*, gubernacula tractanda provinciarum sunt: salubriùs plerumque placidiùsque tractabuntur, ab *Vno* quopiam *suprema* potestatis vices obeunte. cui tamen & consilii causâ, *pauci quidam, fidei sanctiores* & rectè malèq; factorum testimonii gratia statuuntur ad latera: tanquam *Integritatis* ejus & abstinentiæ *custodes*, & *Oculi*; quibus à *celsiore potestate*, jus fasque sit, in temporis locoque commonendi, vel *Præto*rem exorbitantem, officii: vel certè, (si negligat alter) Principem, emendationis. At ubi, pro *tribus* aut *paucis*, numerus est *Ingens*; *agmè*q;, rei communem curantium: auspiciis quidem

nomi

Ruina Phalaridis.

minéque regis, aut summi Dynasta; procùl
 item oculis Aulæ: sicubi præsertim, aut nul-
 m habeant eminentius suo corpore colle-
 oq; caput, à quo, cum pondere potestatis,
 membra Curie librètur; aut caput, nimiâ facili-
 te, confessui suorū velut juratum, & eman-
 patum, ac venale; caput, inquam, quod magis
 regatur ipsum, quàm regat: ibi tum, multis in
 ocis, ac provinciis, videas arroganter insole-
 cere, non universos tantum, sed pæne singu-
 os. Videas, inquam; hos tales, insultare sub-
 ectorum capitibus. Videas; jus, non secun-
 lum leges, sed ex cujusque libidine, dicere.
 Videas; eos corrumpere, licentiâ pravitatèq;
 norum, regulam honestatis, ac modestia: quosq;
 decuerat, in rebus gerendis, disciplinæ virtu-
 isque præferre facem; eos in iisdem, exem-
 plò sæpe pessimò, scintillas spargere flagitio-
 rum, & incendia suscitare parum castigata vite:
 suæmet luxuriæ documentis. Quorum (ut
 Romæ Decemvirorum olim, Appiò duce) paul-
 latim quidem, sed tandem tamen, eousque fastus
 ac vanitas invalescit: ut, non se Regis, aut
 Principis, ministros, sed, cum Cyneæ Romanò Se-
 natu, Reges ipsos esse, Principesq;, putèt. & hoc,
 sæpe, (quod arrogantia genus intolerabilissimum

L 5

est)

est) homines, inter *rastro*s, *ligones*, *institas*, *olera*, *subulas*, *acúsque*, nati quondam, enutritique. Qui tamen, sibi, cum *sceptris* ac *purpurâ*, non autem cum *centonibus*, ac *sordibus*, intrâsse mundum videntur. Et hi sunt; qui, quod alibi quoque persecutus sum, *neminem*, *præ se Liberum* esse putant. Qui *Servitutis* tamē subinde *notas*, plusquam *Thracicas*, in stigmaticæ fronte suâ, circumferunt. (v) Hi sunt, quos etiam palàm *errantes*, ne videantur errâsse non modò sermo nullus *humanior*, sed ne *Divinus* quidem, ac *Propheticus*, in ordinem Christianum redigere, vel ad frugem revocare satis *audet*; aut satis potenter *auctoratus* est. Quid multis? *Di* sibi videntur, *Phæbide* tales, ac *Lysandri*; non, *homines*. Et, quod immunitatis *Apostolis* à Deo, *Prophetisque*, tributum est, id in se (si *Superis* placet) hi *minorum gentiū reguli* transportant: QVI VOS TANGIT; OCVLI MEI PVPILLAM TANGIT! (ξ) cū interim, revera *Supercilium* potius talium, quàm *OCVLVS* ipse, (quem ad æquum scilicet, rectūque, *claudunt*) à monitoribus legitimis perstringatur. Laborat interea *Iustitia*: gemit *Innocentia* morum, ac squallet: & interdum *Plus* est, in *multitudine*, Sic

præ-

Ruina Phalaridis.

essidentium, dispendii; quàm, in rem communem, praesidii. Nec remedium Thebis ejusmodi, vel Athenis, praesentius ullum, potentiusque, praeparatum est: quàm, ut Agis alius, aut Agesilaus, Spartæ rex, intellectâ deum labe vicarii regiminis; submittat ex Ebororum numerò, de continetioribus, & subluatæ frontis judicibus, unum quempiam, adversus Munera, Conviviâq, reorum, Censorem firmum: qui res Phœbidae, Lysandri, Pausaniae, luminibus incorruptis inspiciat: la forumque querelas auribus æquâ excipiat.

Et, quoniam, sicut Pausanias, quantumvis nocens, inter Ephoras tamen ipsos habuit suum studiosum nonneminem, cujus ex oculorum ictu (si sors illi favisset) periculû damnationis instans effugisset (c); sic in aulis quibusdâ, etiam nō prorsus transmarinis, sæpe sunt, qui ministros Principum absentes, quantorumcunque Reos, empti pecuniâ, vel servitiis, adversus invidiam infamiâmq; tueantur: omnium erit sollicitudinum ista princeps, & in cognitione causæ, cura potior: ut Quæstor nemini, nisi fidei compertæ; rex autem, ac Princeps, nulli, nisi Quæstori sancto, servet aurem: ac partium patronorumque studia suspecta, pro crimine ducat,

ducat, jam præjudicatò. Nec putet; nimis Bonam illius esse Caussam posse, qui, numariis à Caussidicis, ac Protectoribus, tanquam pro focis & aris, defendatur. In hunc modum denique non *Regulorum* modò, quos dixi, *Prætorianorum*; sed *Tyrannorum* quoque *Forensium*, ac *municipalium*, turba minuetur: & *Mortis exemplò*, cùm è fastigio *Dionysius* ad ferulas, *Agathocles* ad figulinam, ac *Cincinnatus*, seu *Fabricius* ad aratra sua reduci fuerint; *Sceptra* *ligonibus* æquabuntur. (π) Non tamen in his solis, quos produximus, sive *Singulis*, sive *Denis* aut *Tricenis*, ità *Tyrannidis* hæret crimen: ut id ad nulum præterea mortalium genus aliud, portione quadam, spectet. Nam, si bene ratione subducimus; in omni loco, seu *Profanus* ille seu *Sacer* fuerit, *dominandi* *Sevitia* sedem figit. Et, quocunque potest agendi dicendique modus *Imperiosior*, aut mentis in subiectos acerbitas, aut impetus animi *violentior*, intrare poterit & *Tyrannis*. Ergo, navarchus in triremi; tribunus in cohorte; consul in oppido; pastor animarum in populo; vectigalium exactor in quæstura; pueritiæ magister in ludo; familiæ pater in domo; maritus in conjugio: denique, quisquis acerbè nimis, dictatorièq;

com-

Ruina Phalaridis.

ommissis sibi præest : pro modo, modulove
 tuo, Tyrannus est. Vulgòque jam invaluit ; ut
 munus, officiumq, nullum appellationis hujus
 immunitatem spondere sibi possit, aut exem-
 ptionem. Quo denique fit & illud ; ut, pro cu-
 usque functionis diversitate meritorum, gu-
 bernantium unusquisque, Polycratis Samii, vel
 Annulò dignus, vel Cruce, judicetur. (p)

A V C T O R E S.

(A) S. Ambrosius, libro 4. Commentariorum,
 in S. Lucam, eiusq, caput 4. sub finem. Si Do-
 mum, inquit, faber renovare disponat : non
 à fundamentis, sed à culminibus, incipit sol-
 vere vetustatem. Itaque, ibi priùs manum
 admovent [à tecto scilicet, ac fastigio] ubi priùs
 desierat. (b) Genesis capite 6. versu 4. (c) Ja-
 cobus Salianus, in Enchiridio, Colonia impresso,
 paginà 94. (d) Regum Babylonicorum chronota-
 xin hanc, è Saliani mente, reddimus ; cujus & in
 Enchiridii chronologici auctario tabellam ipse ex-
 pressit. (e) Persam fuisse, Georgius Cedrenus, au-
 ctor Græcus, tradit : & Sulpitius Severus, ac Ni-
 colaus Serarius, Latini. (f) Hac quippe nominis
 terminatione fuerunt & alii quidam, gente Persa:
 ut Da-

Ruina Phalaridis,

ut Dataphernes [seu Datafernes, per sextam alphabeti Romani litteram], Pbrataphernes, Tzissaphernes, Artaphernes, aliq., id genus; apud Cornelium Nepotem, Plutarchum, ceterosque, obvii. (g) Judub, capit. 3. vers. 13. (h) Syria Sobal, in sacro contextu nominatur: quam Syriam Soba alibi Regum historia, libro 2. cap. 10. v. 6. & 8. appellat. Eam ego, eandem cum Syria Sobal esse, idecirco non dubito: quod Damasco, quam invasisse Holofernes scribitur, planè vicina consertaq., est. tam etsi non ignorem; aliter hoc locò sentire recentiorum nonneminem. Sed mihi Chorographica Ortellii, ceterorumque, consignationes favent. Populorum porrò, terrarumque, & urbium, nomina, quae hoc loco occupasse Holofernes scribitur; nec in solo textu vulgato, nec in solo Græco, ponuntur omnia sed in utroque, conjunctò, mistòq., Seriem quoque Geographicam expeditionis Holofernes, quam Saccer scriptor permiscuit, exprimere nobis visum est ad leges ordinemq., Tabularum Ptolemai, Strabonis, & Ortelii, in Ichnographia Expeditionis Alexandri Magni. Id eò fecimus consilio: ne nescire lector, inspectòq., tabularum, posset; Vnde nam, seu Babylone, seu, quod nonnulli senserunt, Ninivà, progredi Holofernes, ad compendium Expeditionis, in regna Occidentis, & Austri, debuerit; si quàm citissime

Ruina Phalaridis.

mè, quasi retì quodam, concludere gentes illas uni-
 versas vellet, ac posset. (i) Iudith, c. 10. v. 18. & cap.
 1. v. 10. & v. 16. (k) Deuteronomii, 5. v. 9. (l) Se-
 bus Calvisius, ex Rejnerio, in annum mundi 3329.
 Diffusiùs autem enarrationem istam Herodotus
 sequitur, librò 2. ex quo ceteri rem hanc gestam
 lecerpsērunt: idque, auctore, omnium Primò [sicut
 ape sit] in testimonii adductione, vel dolo, vel i-
 gnorantione, prætermisso. (m) Actorum 17. versu
 25. (n) Hanc Ægyptiorum cladem, necesse est, e-
 venisse, sub Neccaone Secundo, & non, sub Primo:
 & quidem, Josià regnante, contigit; uti Sethus
 cladem hanc collocat. Néccao namque Primus sub
 Manasse jam vixit; annò [sicut idem Sethus po-
 nit] 3333. Junior verò Néccao, sub Josia, anno 3385.
 uti tradit in annum illum Iacobus Cappellus; qui
 & ipse disertè Duos Neccaones distinguit. Sub
 idipsum autem ferè tempus, collocat Secundum
 hunc Neccaonem, etiam Christophorus Helvicus:
 ut putà, Sub tribus Iosia filiis, & Nabuchodonoso-
 re, cognomentò, Magno: cum hic adhuc, Patris sui
 suspiciùs, in Phœnicia, Palestinàque, bella gereret.
 Nec dissentire videtur, recentior ceteris, Chronolo-
 giae breviator, Thomas Lydwátus, Britannus; in sua
 temporum Emendatione. (o) Cappellus illum ap-
 pellant etiam Cbophrab; Hebraismi, usque ad scrupulum,

pulum, exactâ curâ. Eusebius autem, Vvapbren
 sicut & Clemens Alexandrinus, libro 1. Stromat
 tum. Lydwatus verò, in annum mundi. 3410. &
 Aprien illum, & Vapbren, & Hepbran, indigita
 paginâ 52. editionis Hage-Comitensis. (p) Calv
 sius Sethus, in annum mundi, 3375. Iacobus Cap
 pellus, paginâ 239. editionis Sedanensis. & Thom
 Lydwatus, Apria dejectionem collocat, ante septem
 malem Nabuchodonosoris amentiam. (q) Quipp
 cujus mortem, probabile sit, incidisse, in annum Na
 buchodonosoris Magni 21. vel 22. Saliano iudice,
 annum mundi 3449. & 3450. (r) In Euterpe, seu
 libro 2. ubi & hanc ipsam Apria regis calamita
 tem enarrat: non argumento, sed verbis duntaxa
 ab hac nostra diegesi, diversis. (s) Eusebius, &
 post eum, Suidas. cujus verba sunt. πίτακος μι
 ληναῖος, υἱὸς καίνου, καὶ ὑπάρχοντος θρακῶς, μητρὸς δ'
 λεσβίας &c. μέλαγχρον, τὸν πύρανον μυτιλήνῃ
 ἀνέειλε. quæ vox postrema, non tantum sustulit
 tyrannidem [ut quidam simpliciter scribit: quôa
 que fieri potuisset, etiam in privatam duntaxa
 sortem redactò, & interim tamen in vivis relicto
 Melanchro] sed, planè necâsse patriæ oppressio
 nem, significat. (t) In Emendatione Temporum
 pag. 55. ad fin. Et sanè Nitôcridis, etiam Babylon
 Chaldeorum imperantis, meminit Herodotus quo
 que

Ruina Phalaridis.

e, libro 2. cùm de Nitocri, reginâ Egypti, ei co-
mine, loquitur. (U) Ità tenère videntur, apud
Salianum, S. Augustinus, S. Ambrosius, B. Theodore-
s, Tertullianus, &c. cum ipsomet Saliano: qui da-
matricem sententiam refutat, in annum mundi
372. Etsi, nequid celem, planè vehementer in-
perarium inclinare verba capitis 14. apud Isai-
am Prophetam, videantur: quod caput, plerâq, sui
virte, in Nabuchodonosorem Magnum, ad litteram,
nat, ac fulminat. (X) Josephus, libro 11. Anti-
quitatum Iudaicarum, capite 6. Suidas quoq, Zo-
neras, Severus Sulpitius, Cajetanus, Bellarminus,
alii plures, apud Jacobum Salianum, in annum
mundi 3590. (Y) Qui in verbo Φαλαρις ait. Φα-
λῆρις, Αλεξαντινῶν, τρυφῆς Σικελίας ὅλης,
καὶ τῶν ἐν Ἑὺρωπείᾳ. (Z) Iacobus Cappel-
lus, in annum mundi 3428.

(Aa) Cùm Astypalæas, minimum Quin-
te, Geographi numerent: earum tamen nullam
ulgò in Creta constituunt; sed unam, ex Cyclas-
um insularum numero, haud ità procùl Cretâ,
inter oram Cretæ orientalem ultimam, & A-
rgum insulam: spatiò propemodum mediò; sic-
apud Sophianum, in ejus Græcia, vide-
est. Illius porrò insule urbs est, Astypa-
, Carolo Stephano assertore. Porrò Astypa-
læum

M

læum

læum faciunt Phalarim vulgò auctores : & i
 Phalaris ep. 23. ad Lycinum, τὸ γένος saltem,
 stypalæensem se nominat: tanquam originem
 familia primam ex Astypalæa repetentem. (b)
 Prefatione in Phalaridis epistolas, Lipsia m
 1498. editas. (cc) Epistolâ 21. (dd) Epist
 140. ad Paurolam, filium. (ee) Epistolâ 16.
 Erythiam. (ff) Vide epistolam 54. cujus e
 non tam verba, quàm sententiam, reddidi. (g)
 Lege, si placet, epistolam 101. prolixam, ad Asty
 laenses. (hh) Vide Henrici Hondii Sicilia-Ve
 ris Typum; Ambstelodami incisum ari. (ii) Vi
 tet ex Epistolis 2. & 113. & 115. & 135. & 139. (k)
 De plerisque horum, habes testem epistolam 108.
 passim alias quoq. (ll) Epistolâ 102. ad Athe
 enses. In qua Franciscus Aretinus, qui è Gr
 Phalaridis epistolas in Latinum sermonem ven
 Perillaum, geminatò λ, pronuntiat. Pausan
 autem meus, Græcus, editionis Francofordia
 pag. 265. de Clytemnestra loquens; Perilaum, s
 plici λ, scribit. Et Ingolstadiensis anni 1614. e
 tio, ex ipso Phalaridis Epistolarum fonte Gra
 pag. 216. ἀφ' ἑκτο [inquit, ad Athenienses scribe
 ὡς ἡμᾶς Περιλάους, ὁ Πλάτης οὐκ ὦν. &c. ubi τὸ
 Attico loquendi modo, idem notat, quod περί
 zâ teste, l. de Senectute. (mm) Apocal. cap. 2. v.

(n) De his vide etiam *Cæsaris Baronii Martyrologium*, in *Notis* ad *XI. diem Aprilis*, & *Cornel. Lapide*, in *caput 2. Apocalypf. vers. 13* &c. (oo) de *Abrahamum Ortelium*, in *Sicilia ipsius*; & *Agis* adhuc, in *Argonautica tabulâ*, de *Insulis Vulcaniis* [quas *Hephæstias* ipse vocat] & de *Vulcani templo*. In *insula verò Lipara*, [quæ ipsa *Vulcaniarum una est*] creditam fuisse *Vulcani Ollam antiquitus*, *Acta* habent *S. Ioannis Cape* & *Martyris*, ac *Symmachi Consularis*; quos *Theodoricus, rex Arianus*, *Catholica religionis odio*, ecarvit: & eo nomine criminèq;, post obitum in *Vulcani-Ollam illam à Tartareis bajulis* est deportatus. (†) Id enim indicant verba *Phalaridis*, *epistolâ 102. in qua ait*; *Se Gemitus Perilli*, & *lamentationes*, non audivisse, ejulatus tantum intus excitos &c. æs emugiebat. (pp) Circa hæc ipsa *Phalaridis*, ac *Periandri*, *Corinthiorum tyranni*, tempora, fuisse in flore *Arionem*; etiam *Calvisius* est testis, in annum mundi 3333. (qq) Quæ numero centesima secunda est. (rr) *epistolâ 108. ad Timandrum*. (ss) De scelestissimo *Conone isto*, habes *Epistolam Phalaridis 118. & 122. & 123 & 127.* (tt) *Epistolâ 109.* (uu) *ibidem, fin.* (xx) *Epistolâ 115. ad Teucrum*, *Quæorem suum.* (yy) *Epistolâ 65. ad Hieronem.* (zz)

M 2

Epi-

Ruina Phalaridis,

*Epistolâ 117. ad Cleanetam, & Theano, filiarum
netæ.*

(Aaa) *Epistolâ 127. ad Stesichorum.*
Eadem ipsâ epistolâ, post initium. (ccc)
23. (ddd) *Epistolâ 127. (eee) Epistolâ 117.*
Epistolâ. 78. in qua Polluci respondet. (f)
Epist. 116. &c. (hhh) Epistolâ CXI. ad A
tum. (iii) Filias eum habuisse, loquuntur
illius aliquot; inferius pro testimonio adducit
Filios autem etiam, eosque jam viros, eide
se; scribit Phalaris, Epistolâ 121. (kkk)
119, & 124 (lll) *Epistolâ 121. [mmm]*
stolâ 118. [nnn] Epistolâ 134. [ooo]
122. [ppp] *Epistolâ 123. [qqq] Epistolâ*
[rrr] *Epistolâ 124. & 126. [sss] Epistolâ*
ante finem. [ttt] Epistolâ 125. & 126.
Epist. 125. & 132. [xxx] Ibidem, epistolâ
125. &c. [yyy] *Epistolâ 127. (zzz) Eadem*
sunt, super hoc, epistolâ 130. & 131.

(Aaaa) *Epistolâ 132. (bbbb) Epistolâ 132.*
(cccc) *Epist. 128. ad fin. (dddd) Tiberius*
peratorem, argumentis lascivis, & in Capri
& Romæ, alibique, oblectari suetum; Domitianus
autem, obscenâ Bilbilitani poetæ argutus: j
illo quidē, ex Suetonio, in Tiberii vita, cap. 47.
de altero verò, ex ipso Martialis factò, col

in libris suis ac versibus, quos Domitiano vel occupârat, vel quibus illius laudes crebrò tractâtes, immiscere carminum suorum nocturnumq. libitâtes. quod in eo tamen Domitianus, & quidem ferebat. De Aelio verò, cognomento, Verò, Aelius Spartianus, in Historia Augustâ, meminit; Eum Ovidii libros Amorum, in lecto semper habuisse: eundemque, Martialem, epigrammatum auditorem, suum dixisse Virgilium. Nimirum, porcis bene cum siliquis, ac stercore, erat, & conveiebat. (cccc) Libro 4. Carminum, odâ 9. ad Lolium. Nec mirum; Camœnas Stesichori à Flacco etas fuisse GRAVES, hoc est, Magnificas, & illustres, tam compositione, quàm argumento: cum, Phalaride teste, epistolâ 134. in Pulcherrimis suis poematibus, clarissimos Heroas, qui pro patria, gloriâque, mortem oppetierunt; non item opica patibicâque, & Fescennina, sicut ceteri temporum illorum plerique, sexûs utriusque, poëta scribere solebant, cecinerit. (ffff) Epistolâ 134. (gggg) Epistolâ 138. (hhhh) Genesis 50. à v. 5. (iiii) Epist. 135. & 136. (kkkk) Vide Cor. 1. Nepotem, in Dione. (llll) De Abari, scribit Phalaris, epist. 56. De Pythagora verò, epistolâ 57. ad Orsiloichum. (mmmm) Epistolâ 21. Sequen-

M 3

frequent-

Ruina Phalaridis.

frequentissima consignatio, tam me fatigaret ex-
 scribentem, quàm lectorem quoque interturbare
 excutientem: hic, simul ac semel, ordinè nume-
 re, visum est. Reperiuntur itaque Gnomæ cet-
 re, quas adduxi, epistolis sequentibus. 36. 54. 60.
 74. 101. rursus, 101. 140. 131. 102. 127. rursus
 127. tertio, 131. 135. & 59. bis. & 58. itidē bis &
 (nnnn) A Thericle, Corinthio quodam figuli
 singularis artificii causâ, nomen gerentia. Vi-
 Plin. l. 18. cap. 40. (oooo) Hec, in Epistola Ph-
 laris 2. reperiuntur; unde delibata sunt: sen-
 potiùs, quàm verbis, iisdem. (pppp) Epistolis 5
 59. & 60. (qqqq) Et hac alludit etiam S. Pa-
 lus; tangens primorum Christianorum residem a-
 hac, ex Idololatriæ fece, sensum, ac metum: quan-
 I. ad Corinth. 7. v. 36. ait; Siquis autem Tu-
 pem se videri existimat (parens videlicet, a
 pupilla tutor) super Virgine suâ, quòd sit Su-
 peradulta; & ità oportet fieri (propter pericu-
 lum incontinentiæ, in quo nonnunquam ejusmo-
 Virgo constituta est) quod vult, faciat: non pe-
 cat, si nubat (putà, nisi jam antea voto con-
 nentia sit obligata Deo). Quæ omnia apertius,
 importuniùs, Phalaris, & ut Græcus Venerius,
 ut Idololatra divinorum ignarus, expressit, in ep-
 stola sua 114. potestque lucem affundere illi, que

dixit

et, S. Pauli loco. (rrrr) Hic, Geometres fuit, Alexandrinus, Hypatia pater, Isidori philosophi Socr. (ssss) *Sic enim omnino statuendum est: si congruere inter sese velimus epistolas Phalaridis, 13. & 114. & 115. & 116. (tttt). Lege, super ac, Theanius de nuptiis, narratione, epistolas, paullo ante laudatas; maximè verò, epistolam 115. (uuuu) Epistolâ 101. ad Astypalaenses. (xxxx) Charitonis, ac Melanippi, historiam, ex Aeliani Variis, multi referunt: Interq; eos, etiam Jacobus alianus, in annum mundi 3482, numero ultimo. Ibi tamen Menalippum, tertium nominat, (utiq; librarii vitio) eum, qui Melanippus dicendus erat; sicut eum Græci nominant. Inter quos Græcos, uidas qui, in Phalaride, Jovis & Apollinis decretum illud, quod narraui, sic recenset, in Ingolstadiensi quoq; editione, superius laudatâ. Αἰλιανὸς φησι, περὶ τούτου (intellige, Φαλάριδος) ὅτι Δελφικός (sic enim à Græcis Apollo Delphicus dici solebat; ob perplexa & obliqua suorum Oraculorum responsa) καὶ Ζεὺς, ὁ πατὴρ, ἀναβολῇ θανάτου ἐψηφισάντος, ἔτη δύο, Φαλάριδι, ἀντ' ὧν ἡμέρας Χαροίτωνι καὶ Μελανίπῳ προσήνεχθη. (yyyy) ut ipse fatetur epistolâ 141. sub initium. (zzzz) Ibidem, ad finem. In corpore verò epistolæ, leges hanc ipsam narrationem, ex Aretini versione; qui*

M 4

hanc,

Ruina Phalaridis.

banc, cum aliis tribus epistolis, quasi bustitas, in lucem primus emisit: ac ceteris, ad c. subjunxit; præmissâ, ad Alphonsum, Arragonem, nuncupatoriâ allocutione.

(Aaaaa) Epistolâ 102. (bbbbbb) Epistolâ 21. (ccccc) Ibidem, ad medium. (ddddd) Epistolâ 42. ad Demotelem. (eeeee) Epistolâ Epicharmum. (ffffff) Epistolâ 42. (ggg) Epistolâ 77. ad Pollucem. (hhhhh) Epistolâ [iiiiii] Elegiâ funebri, Cornelie ad P. [kkkkk] 1. reg. 25. capite, per totum. [llllll] l. digna vox. C. de leg. [mmmmm] Psalmi vers. 6. Ego dixi, Dii estis. &c. [nnnnn] Cappellus habet, pag. 199. & Carolus Stephanus à Plutarchi Parallelis. (ooooo) Strabo 14, tantum dicit, Ægypti Regem, generum prætermisso nomine proprio. At Joannes Caprinus in Iulium Solinum, & Naclerus. Generatimque alii, ex Herodoto, in Thalia, Polycratis historiam prosecuti; Amasim, hunc regem, nominant. (ppppp) Polycratis hujus temporis am percurrunt complures. In primis, Herodotus Halicarnassæus, Græcus, in Thalia. Qui, citat testimonium & à Calvisio, mortis ejus hanc causam refert fuisse: quod ad Cambysem, Persarum regem, inuitis nautis & gubernatoribus

Ruina Phalaridis.

*iliares triremes 40. mittere conatus sit. quæ cum
 ela facere detrectarent, adversus eum tandem
 surgentes, in crucem illum (ope utiq; Satrapæ O-
 ætis) egerint. Præterea, Strabo, & ipse Græcus,
 Geographorum libro 14. Post hunc, Iulius Soli-
 us, Polyhistor, cap. 46 de Arabia: & nonnihil quo-
 que, capite 21. de Icaria Insulâ. (M. Tullius item,
 libro 5. de finibus bonorum, & malorum. C. Plinius
 major, libro 37. naturalium, cap. 1. Ioannes Camers,
 Ordinis Minorum, Enarrationibus in Iul Solinum,
 capite 21. & cap. 46. Ioannes Nanclerus, Præposi-
 tus olim Tubingensis, in Chronographiæ suæ Gene-
 ratione. 53. Carolus item Stephanus, in Polycrate.
 Ambrosius Camaldulensis V. Polycrates. Iacobus
 Cappellus; & Sethus Calvisius, in annum 3420. &
 attingit novissimè Wilhelmus Stratemannus, de
 celebribus, sub Monarchia. 2, Viris, pag. 220. & alii.
 (qqqqq) Ità legendum monet Tornasiana A.
 Gellii Castigatio, in caput 15. libri 3. Noctium At-
 ticarum (unde hæc narratiuncula petita est): non
 verò, ut codices nonnulli antebac legerant, Poly-
 critam. (rrrrr) Vtrique Insularum istarum, quæ
 & ipsæ Cycladum è numero sunt, steriles & asperæ
 sunt, atque exiguæ: nocentissimisq; quibusque da-
 mnatorum permitti præscribiq; solita, ad exilium.
 (sssss) De Sylofontis rebus, habes apud Strabo-*

M 5

nem,

Ruina Phalaridis.

nem, libro 14. occasione Insula Sami. (ttttt) Vide Valerium Maximum, libro 1. Memorabilium, cap. 7. num. 6. & 7. (uuuuu) Hoc disertè tradit gentilis Dionysii, Diodorus Siculus, libro 13. bibliotheca historica, cap. 96. neq; negat in univèrsum Cicero: dum, *Questionum Tusculanarum* libro 5. scribit quidem; Eum bonis parentibus, atque honesto loco, natum: addit tamen; Etsi id quidem aliud, aliò modò, tradit. In quo non it inficias, etiam, quæ Diodorus postea narraturus erat esse vera posse; multòq; minùs evertit. (xxxxx) Hac omnia, de Tyranni, erga suas uxores, & populum, diffidentiâ, reperies & apud M. Tull. Cicero- nem, in 5. *Tusculanarum Questionum*. (yyyyy) Cornel. Nepos, in Dione. Quæ porrò, tum hoc loco, tum per omnem reliquam, de Dionysii duobus narrationem, allata sunt: in compendium redacta sunt, ex Ciceronis *Tusculanarum Questionum* libro 5. & ex l. 3. de natura Deorum. Ex Diodori Siculi libro 13. 14. & 15. Ex Iustini libro 20. B. Cornelio Nepote, Capite De Regibus; &, in Dione aliisq;. (zzzzz) Nec enim fides est adbibenda, hoc loco, Lexicographis nonnullis; qui, etiam huic Dionysio, Tyrannidis annos 38. assignant: cùm Diodorus, ac ceteri, notæ nominisq; antiquioris, Historici, Duodecim tantummodo annos ei tribuant.

Vide

Ruina Phalaridis.

de Diodorum ipsum, libro 15. cap. 73. Sed & in
 is Carolus Stephanus, & Ambrosius Camaldu-
 sis, rem liquidam miscent; dum, in ipso quoq;
 ortis genere, Dionysium Iuniolem, cum Supe-
 ore Dionysio, confundunt: perperam, ut reor, in-
 lecto C. Plinii quodam loco, qui est libro 6. natu-
 alium, cap. 53. Quapropter, ad nostræ narrationis
 regulam, ac veritatem, tanquam in semitam, redu-
 endi sunt.

(α) Agathoclis rerum, ac gestorum, brevia-
 rium habes apud Iustinum, libro 22. (β) Leoni-
 tus, libro 3. cap. 104. à Carolo Stephano citatus, in
 V. Gelo. (γ) De Hierone leges apud Iustinum fi-
 ne libri 23. (δ) Hujus Hieronymi Ruinam Tit.
 Livius exsequitur, libro 24. sub initia. (ε) Eccle-
 siastæ 10. v. 16. (ζ) Sethus Calvisius, in annum
 3679. ex Reinerò. (η) Ità loquitur Iustinus libro
 26. Epirorum quoque urbs [inquit] ab Ari-
 stotimo Principe, per tyrannidem occupatur.
 (θ) Narrant hæc, Iustinus, libro 26. Sethus Calvi-
 sius, in annum mundi 3679. Carol. Stephanus, V.
 Aristotimus. Iacobus Saliannus, in annum mun-
 di 3783. num. 3. & 4. (ι) Cornel. Nepos, in Timo-
 leonte, sub initium statim: & Sethus, in annum
 mundi 3604. (κ) Plutarchus, in Pelopida. (λ)
 Ait enim Plutarchus, ad finem Pelopidæ abbrevia-

ti;

Ruina Phalaridis.

ti ; Primum fuisse Alexandrum Phera
 cui contigerit, à propria uxore confodi
Alexandri Pheræi res obiter attigit, in Pelopida
Cornelius Nepos: Aliquam autem earum pa-
etiam Valerius Maximus, libro 9. cap. 13. Plu-
autem M. T. Cicero, libro 2. de Officiis. Pleni-
enique Plutarchus, in Pelopida: ex quibus
Stephanus excerpfit compendium. (v) De
puncto notis Thracicis barbaro, vide Cicer-
2. Officiis. ubi agit de Alexandro Pheræo. De
ptis autem Principi, populog, noxiis, Consili-
lege doctissimum Petr. Gregorium Tholosan-
24. de Republ. cap 6. Ridebis cum eo semib-
tulos ejusmodi Iurisconsultulos: qui tamen
summam inter Iuris Vtriusque inscitiam, Ba-
li sibi Baldique videntur: ac Papiniani. (ξ)
char. 2. vers 8. (o) De hoc, vide Cornel. Nep-
in Pausania, ante fin. De Phæbida verò,
mæ arcis occupatore, in Pelopida, ejusdem
nelii: Deque Lysandro, apud eundem, in
vita. (π) Vulgatissimum illud Poëtæ syna-
stæ; Mors sceptrâ ligonibus æquat. (o)
mannorum proverbio fertur. Es ist kein Ae-
lein so schlecht; Es fan das Henden ve-
nen. quod in eos potissimum valet, re-
orum Oppressores, Præfectos; quos J

Ruina Phalaridis.

auli , Capite , de Vitiis generatim , appellat
ie Baurenschinder: alius autem recentior, sar-
astice; Die Herrn vnd Nobilisten von Persia
Darth: quod nos Emunctorum genus, Tyran-
niscos vocamus.

R U I N A XXXV.

Quæ fuit,

REGUM PERSIDIS,
ante CHRISTVM
natum..

BREVIARIUM CAPITUM.

I. *Affyrriorum Monarchia , cui connexum &
Medorum subinde , Babyloniorumq, Regnum seu
imperium fuit; ad Persas, auspiciis ac potentiâ Cy-
ri, transiit. Persicorum autem regum, à Cyro, us-
que ad Darium ultimum , ab Alexandro Magno
superatum, fuere Quatuordecim; alius alii, serie
temporum , succedentes. Singuli verò recensentur
ordine :*

Ruina Regum Persidis.

ordinè: gestorūmq, ab eorum unoquoq, compendium affertur. Præcipuè verò, Artaxerxis Longimani; Xerxis Junioris; Sogdiani; Darii Notbi Artaxerxis Mnémonis, ac matris ejus Parysatidis Artaxerxis item Ochi (cujus nonnihilò, quàm priorum, fusiùs Acta diducuntur): Arsis denique ac Darii Codomani, regum illius tunc Imperii postremi. ubi &, quânam ratione, occasioneq, ad regnum pervenerit, refertur: nec non de moribus aliquid, & illius interitu.

II. Proponitur fugacitas bonorum; quibus in hac vita Reges illi Persarum veteres sese efferebant: ut, voluptatum, præsertim libidinosarum arrogantie, tam in factis, quàm verbis; & Opum denique immensarum. E quibus omnibus, nihil secum, in Sæculum alterum, nisi bonorum talium abusum, & delicta, deportaverunt mortui. Viri verò, contra se externos, in malum suum, invidia nimie prosperitatis, laceßiverunt.

III. Extra ordinem, post hæc, Cyri & Cambysis acta referuntur, & Ruina. Et hoc quidem capite, Cyri res. Hujus paternum maternūq, genus, ortus, nomen, &, avi jussu, in sylvis expositio; cum causis expositionis. Ab Harpago servatur infans: à pastore educatur. In ludo Regni puerilis, majestas ejus, & severitas, in judicium

trabun-

rabuntur. Agnitus & absolutus, Cyrus, parenti-
bus transmittitur. Harpagus, ob clementiam in
Cyrum, ab Astyage, in filio, punitur: quod is ad
tempus dissimulat. Sed postea Cyrum, apud pa-
rentes cum cura educatum in Perside, sollicitat
litteris in Astyagem avum: & Cyrus, Persas; pre-
miis vite liberioris propositis. Eos, in Medos
hostiliter ducit: quos, Harpago transitionem ad se
faciente, praelio primo statim pellit: ac mox, praelio
altero, ipsummet Astyagem regem; quem & vivum
capit: ac tamen in vivis conservat, haud penitus
privatum, & inglorium. Media regnum Cyaxari,
id est, Dario Medo, promittens; ipse Persarum fit,
ac paullatim, utriusque Asia, rex. Cræsum, Lydo-
rum regem, se laceffentem, ac fluvium Halys trans-
gressum, aggreditur: & Sardibus mox includen-
tem se, captâ demum urbe, vivum in potestatem
redigit: impositumq; rogo, Solonis reverentiâ libe-
rat; ac deinceps in amicis habet. De filio Cræsi
muto, exclamantēque; quid sentiendum, interseri-
tur: quid item, de rogo Cræsi, imbribus extincto?
Babylon à Cyro capta. Gyndes amnis, cur rivatim
discissus? & an ex re prudentiâq; Cyri? Darius
Medus, etiam Babylonis regendis impositus. Libe-
rati servitute septuagenariâ Iudæi; ac domum di-
missi: ex Oraculorum, quæ de se Cyrus in prophetis
lege-

Ruina Regum Persidis.

legerat, veritate. Pro quo beneficio, Deus Cyrum
etiam efficit Monarcham Orientis. Qui tam
vicissim Deo, non perinde, ac debuerat, gratias
ac cultum reddidit; idololatriâ retentâ. Quare la-
bi permittitur in cupiditatem regni Scytharum
à quibus tandem, exercitu maximo amisso, capi-
tur: & ab eorum reginâ Tomyride crudeliter tra-
ctatur, & interficitur: ob filium ejus, eo bello amissum.
Refertur illius belli totius ordo. De Cyri se-
pulcro, & apothecâ: deque Salute illius; de qua
Græcis ex auctoribus, spes nulla. Ejus corporis a-
nimiq; dotes egregie: liberalitas, continentia, uxores,
soceri, liberi. Verecundia quoque, sobrietas, philo-
sophia, ceteraq;. Et, num è titulis, ab Isaia con-
cessis illi, videri possit meruisse Cælum.

IV. Cambysis nomina; pater, ac mater: ergo
Iudeos malevolus animus; & cur? Ægyptum ar-
mis aggreditur, medico incitatore; dolosq; postula-
to, cujus repulsam ab Ægyptio rege tulit, præmissis.
Cum quantâ copiarum multitudine Ægyptum in-
vaserit: quibuscumq; ductoribus, ac viâ? Psamme-
nitum, Ægypti regem, prælio superatum, Memphis
compellit: ibiq; tandem captum, filiorum ejus & a-
micorum ludibriis, & calamitate, gravius affligit
ac postremò ipsummet mori cogit. Amasis regi
sepulto cadaveri illudit; & plagas infert. Cartha-

ginem

em aggressurus, impeditur à Phœnicibus; expeditionem recusantibus. Macrobios Æthiopas frustra tentat, per exploratores primùm; deinde, & expeditione, adversum eos susceptâ: quam fames, minâ major, totam dissipat. Exercitus quoque, adversus Iovis Ammonii sanum ab eo missus, amâ sepelitur. Ægyptiorum Deum, Apin, vulnet; & mori compellit. Is describitur. Alia quoque Ægyptiorum Numina, templa, simulacrâque, violat; in religione ductus; sed omnis omnino Divinitas, extrâ gentilitios Deos suos, contemptu. licet interim Ægyptiorum DI omni revera despectu digni essent. Cambyzes inde, & insanisse perhibetur; Herculeo jam olim laborâsse morbo. Hinc & quotidie flagitiosior evadit: Smerden fratrem interficiendum curat: & quâ causâ? Sorores suas, pretextu connubii, incestat; & earum alteram, præstantem, interficit, ob intempestivam querelam: in qua perit unâ proles abortiva, sine capite. In præsum quoque, perquam inhumanus fuisse, ferret, ejusque filium, & uxorem. Sisamen, judicem iniquum, excoriat. Prexaspis filii cor, medium sattu transfigit: & cur? Duodecim Persas vivos, capite tenus, defodit. Pseudo-Smerdes, fraude, regnum ejus invadit: quem depulsurus Cambyzes, in amore se, gladio proprio, lethaliter, mirando casu,

N

vulne-

Ruina Regum Persidis.

vulnerat. Ejus, ante mortem, conscientia la-
 & ad Procures Persarum, lamentis referta,
 deque supremis, mandata.

R U I N A R E G U M P E S I D I S.

§ (I.) §

SSYRIORVM antiquissimu
 mnium, ut aliâs in superiorib
 tum est, Imperium; suî part
 dam translatum in Medos, p
 bacem; aliâ parte, per *Merodâchum*, in B
 nios seu Chaldæos: nihilosecius *Assyria*
narchia quandam adhuc imaginem; v
 pud Scriptores haud ignobiles, app
 nem quoque, retinuit: donec ad *Pers*
 nique, plenissimâ per *Cyrum* invectâ
 natione, transportaretur; paucis, qui
 sim per Orientem, adhuc in potestati
 rant, *fiduciario* potiùs, quàm *supremo* jur
 fidentibus: nec, nisi Persarum regum e

Ruina Regum Persidis.

o, *regium Dynastarumve* nomen, vel obtinentibus, vel ostendentibus. Et *Regni* quidem, quod à *Persis* inchoatum est, aliquantò fuit antiquius nomen, & usurpatio, quàm *Imperii*, re, quam Græci dicunt, *Monarchia*: veluti, cum ad *Cyrum* infra singillatim veniemus, ostendetur. Omnes autem, quotquot, *Imperio* mel constitutò, diadema simul *Persidis*, & *Orientis* universi, sumpsère, *Persarum Reges*: gentem habuère sui venerationem, majestatisque pondus; etiam apud *Occidentis*, & ad meridiem sitos, populos: uti *Reges Magni* algò; nonnullorum autem assentationibus, tam, *Regum Reges*, audirent, ac salutarentur. eorum quoque plerique, vitæ dominationisque majorem partem, cursu felicitatis inoffensò, degere visi sunt. Sed eum tamen beativivendi tenorem, ad supremæ necessitatis etiam, perduxère, vix pauci: demonstrante lumine; *Sub regibus Persarum omnes esse terrarum omnium populos: sed sub se, decretòq, suo, Reges ipsos, Persidisq, principatum.* Ex quatuordecim itaque gentis illius, nominisque, tam legitimis, quàm intrusis, Regibus; alius aliò denotatus fati genere, mortalitatis legem exevère. CYRUS, prælio, cum Scythis committensò,

N 2

mitsò,

Ruina Regum Persidis.

misso, cecidit. Cyri filius, CAMBYSES
 tuito suū, gladiūque, lapsu periit. SME-
 Magus, qui Cambysis fratrem, nomine,
 bat, & oris similitudine, correpto per
 Imperiū; *Septem Persidis Principum* co-
 tione confossus, vitā soliūque dejecit
 RIUM, HYSTASPIS *filium*, extinctū
Cyridarum stirpe, Persis imperare iussu
 gni *triginta sex* expletis annis, triginta
 pertinax morbus, sustulit: in ipso (nequ
 & *animus* doleret) expeditionis nova
 tu: quo, de suū victoribus *Atheniensibus*
 deficientibus *Ægyptiis*, capere vindictā
 stinārat. Secutus, imperii successionē
 rium patrem, XERXES, Atossā, Cy-
 genitus: is, inquam, qui, quinquenn
decies septies centenis militum millibus, a
 Græciam, collectis, & armatis; Hel-
 tum classibus, terram continentem e-
 bus, coelūmq; sagittarum multitudine,
 xit. Hic *turpem* habuit expeditionis
 fugam: *turpiorem* verò, post hæc, vivēd-
 nem, inter epulas, vina, scorta, no-
 que voluptatum excogitationes; vitæ
 finem *luctuosissimum*. nam ab Artabān-
 litii regii præfectō, spe successionis in-

, noctu trucidatur; dum, altô depressus son-
 nò, conquiescit. Post *Xerxen*, interfectorem
 is, ARTABANUM, (A) non *Imperium*, sed
annidem, obtinuisse *septem mensibus*; Euse-
 us in Chronico prodit. cæteri Scriptorum
 terum, simpliciter, *occupasse regnum*, nullò
temporis adjectò limite, tradiderunt. Ego,
 evissimò, crediderim, invasi Principatûs fru-
 u gavisum fuisse: quippe, sollertiâ præoccu-
 tum ARTAXERXIS, cognomento L O N-
 IMANI, filii Xerxis; qui, seu prior ipse
 rro petitus Artabáni (quod quidam tra-
 unt) seu, detectis tantùm, à Barcabasso quo-
 m, ejus insidiis; accensus, ad avertendum
 se capitis discrimen, *Artabánum*, incautè se
 ulneri nudantem, acinace transverberavit.
 perium autem ipse, successionis jure, sus-
 pit; ac tenuit *annos quadraginta*: cùm pater
 us annis, non nisi *viginti duobus*, egerit in re-
 io. Regem hunc, eundem & *Assuerum* fuis-
 dictum, & *Estbérem* sibi matrimonio copu-
 sse; satis magnis, tum rationibus, tum aucto-
 m testimoniis, constat: ne *sectariis* quidē, u-
 versim, abnuentibus, id pro re compertâ re-
 pere. (b) Cæterùm rex iste, cùm in impe-
 o magnâ fuisset usus potentia, gestarumq;

N 3

rerum,

Ruina Regum Persidis.

rerum, prosperitate; cùm item corporis
 set insigni formâ, manuûmq; tantâ lor
 dine, quantâ, *stans* etiam, ac *prorsus erecta*
nua sua digitorum articulis contingere
 veri quidem Numinis agnitione penitù
 zuisse fertur: (c) nec in *Israëlis* proge
 ac templum urbemque *Ierosolymorum*
parcum, aut illiberalem, exhibuisse. *I*
 tamen revera felix in eo fuit; quòd *D*
 fratrem, *Artabani* quondam circumv
 mendaciis, ipse manu suâ, *tanquam Xer*
tris interfectorem, interemit: quòdque
 denique mariq; superatus ab Athenien
 ad *Cyprum* insulam; omittere belli *Græc*
 tationes, magnitudine cladis acceptæ, co
 est. Post quæ, fatô suô functus, & fe
Solis adhuc, & *Ignis*, è more cæterorum
sarum, adorator, (d) *ad plures*, sui simil
 cessit. Cùm autem *legitimum* filium u
 è *Damassia*, pridem vitâ functâ, post
Artaxerxes reliquisset; extra nuptiaru
 tem leges, diversis è matribus *septemde*
 lios (e:) in quibus fuit & *Sogdianus*, (C
Secundianus dictus) ex *Allogüne*, mulie
 byloniâ, susceptus; & *Arsites*, è *Cosmar*
 quadam, & ipsâ cive *Babylonis*: Bag

m, ex Andia natus : *Ochusque* præterea :
 n is sanè tamen Ochus fuit, qui postea sub
taxerxis-Ochi nomine, paulòque magis le-
imò soliò, regnavit ; uti perperam nonnemo,
 arus alioqui scriptor, asseverare, vel innue-
 saltem, videri potest (f) : sed ille, qui, vi-
 riâ potestate, jam pridem Hyrcaniam, pro
 atre, regebat. Cæteris igitur Longimani fi-
 is exclusis omnibus : X E R X E S solus, no-
 minis hujus SECUNDUS, jure *natalium*
 g) imperii gubernacula suscepit. Hic tamen,
 ost obitum patris die quadagesimò quin-
 ò, cùm principatûs summi necdum *sesqui-*
nensem explêssêt, à *Sogdiano*, fratre suo *spuriò*,
 qui per *Pharnacyam* spadonem deductus in
 halamum fuerat, obtruncatur : dum, luce
 quadam, Persis festâ, vinò gravis & epulîs,
 omno corpus laxat. Succedit autem in re-
 liquum illius anni spatium, fratri, fratris in-
 perfectior, SOGDIANUS, qui, post *usurpata*
dominationis menses sex, ac dies quindecim,
 ab *Ocho*, quem Hyrcaniæ præpositum dixi-
 mus, factione Principum, dolò capitur : in-
 stinctuq; *Parysátidis*, uxoris Ochi, statim op-
 pressus, in accumulato *cineris* (h) monte, quò
 dejectus erat, mori cogitur. Ubi, qui, non antè

N 4

mul-

Ruina Regum Perfidis,

multò, *Regem* sese *Regum* ferebat; se *Pu*
 agnovit, & *umbram*, fuisse. *Sogdiani*
 Persidis supremum jus, ac potentiã, *O*
 adiit: idque, vel submotis cæde fratribus
 privatam in sortem detrusis, *solus*. Hi
 vetere relicto nomine, *Darius* posthac,
 loque post, simplicius, *DARIUS* appe
 NOTHI cognomentum ad posteros, e
 tu matris *Cosmartidenès*, transmisit: ip
 teroquin, *rebus gestis*, ac multò magis,
 ex se natìs, *haud indignus*; à quo *natalium*
cus abfuiisset.

In matrimonio porrò, sicut dictum e
rysátidem habuit; *Artaxerxe* quidem, u
 que communi patre, genitam: sed *And*
 tre, *Babylonide*, natam; *Bagupai* sorore
 ea, priùs, quàm regiam fortunam adire
sacam sustulit (cui post, *Artaxerxi Mn*
 nomen fuit) & *Amestrim*. Ad imperiu
 tem evectus; *Cyrum*, cognomentò *Mi*
Ostánem item, & *Oxatrem*, [i] ali
 præterea *duodecim*, immaturâ morte p
 ptos. Hujus ille *Parysatidis*, unicè sib
 Græ, nec multum potentiâ regi cedentis
 rã cohortationibusque stimulus; *A*
 germanum suum, & videlicet, ex eadẽ

atus ipse fuerat, matre natum; quantumvis,
 ost defectionem à rege, sese fratri deden-
 em, cum *Artypbio*, defectionis consorte, cru-
 eliter, communisque secum sanguinis oblí-
 us, interfecit: *uxorius* magis, quàm *pius*. Hic,
 annis imperii *decem ac novē* exactis, ac *superā-*
e vi morbi; desiit inter vivos agere. Regnum
 autem, patris ultimâ voluntate, non *Cyro*, qui
 genitus in *regno*, vixdum inchoatô, fuerat, sed
Arsace, cessit; fratri, natu majori: proptereaq;
 priusquam pater imperare cœpisset, genito.
 Reliquit verò nomen vetus, *Arsacas*: assum-
 ptoque [quod & alii quidam fecêre Persa-
 rum reges] ARTAXERXIS vocabulô, MNE-
 MONEM se cognominari, gestiit; tum disci-
 minis causâ, quò dignosceretur à *Longimano*:
 tum etiam, quòd, quantum *Artaxerxes* ille
 prior *Manuum*, tantum ipse *Memoria*, firmitate
longitudinēq;, præstaret. Hic cùm esset, indo-
 lis bonitate, clemens; pacis item amantissi-
 mus; *Iustitiæq;* cum primis tenax: fuit & bellô
 præliisque felix; etiam adversus fratrem suū,
Cyrum, quem, contra jus fâsque se regnô de-
 trudere conâtem, acie fudit; ac peremit. Cùm
 autem idem esset & liberalitate conspicuus;
 ac beneficiorum, etiam vulgarium, & in spe-

N 5

ciem

Ruina Regum Persidis.

ciem levium, usque adeo *memor*; ut quo
 selectæ magnitudinis pomum, præmiô
 neratus sit haud vulgari; *Sinet æq;* Per
 vîs manibus è profluente sibi frigidam
 vîs itinerum caloribus, offerenti, phiala
 ream, mille Daricis nummis refertam,
 miserit: non tamen interim, vel suis, ve
 rum, ingentibus caruit animi *vitiis*. N
 crudeliter *Judices*, injustè tribunalia re
 que causas tractare solitos, excoriari
 præcepit: ac circum curiarum parietes
 læorum vice, pelles eorum suspendi; s
 is *Iustitiæ ministris* documentum, ac
 rem. & *Mitbridatem* quendam, usu vi
 giorum longiùs jaçtantiâ suâ provectum
 suâ, non ullius alterius, manu, *Cyrus* in ac
 differ; atrocissimô *Scaphe* suppliciô [k] p
 ipsos *septemdecim* excruciauit: indignat
 sæviens; quòd ab illo, *fratris interempti*
 gloriâq; sibi præcerperetur. In *mulier*
 tem, intemperantiæ tantæ fuit: ut, no
 tentus *conjugiis* aliquot legitimis; neq;
 centis insuper ac *sexaginta pellicibus* (e
 bus omnibus universim *Centum* sustu
 quindecim, utriusque sexûs, liberos): eti
spasiam præterea, quâ *Cyrus* frater pellice

Ruina Regum Persidis.

sus, post ejus interitum duxerit. At nec istos
 uidem intrà limites sese furor libidinū ejus,
 rari passus est : sed insuper , quod nefan-
 ius est, *Atossam* quoq; , filiam suam; &, quod
 omnium *incestum* improbitatem injustitiā-
 que superat , *Amestrim* , aliam filiarum sua-
 um, Teribazo jam desponsam, ac post ere-
 ptam ei, nuptiis sibi, tanquam legitimis, col-
 locavit. Quibus ille pravitatis exemplis, sue-
 net domui , veluti paternā vivendi normā,
 facq; , praelatis, quid meruit aliud; quā, ut
 domum invicem suam sentiret, tum sibi, tum
 bonis moribus, adversantem? *Parysatis* itaq; ,
 mater, præ ceteris omnibus, *Cyri* filio favit co-
 natibus, in Artaxerxe, regnō depellendo : &
 cæso, graviter indoluit. Carēque quendam
 militem, qui non dispariter , ac *Mitbridates*,
 gloriabatur, suō ferro manūq; *Cyrum* in præ-
 lio cecidisse; diebus decem omnī tormento-
 rum genere laceravit: exsculptisque tandem
 oculis, & in aures ejus æris liquefacti stillis
 jugiter infusis , enecavit. Eadem insuper
 mulier, *Masabáten*, Eunuchum, regi filio cha-
 rum, sed ludo talorum, quasi per jocum, sui
 juris factum , vivum ac spirantem excoriari
 iussit: quòd hic, *Cyro* dexteram , ac caput
 ampu-

amputâsse, regis mandato, perhibebatur. Ipsa demum, & *Statira*, regis conjux, Idernis filia, nunquam nō animis inter sese discordârunt: contendente *Parysátide* jam olim, ut eam filius, quantumvis secundum leges ductam, & aliquammulto jam spatio temporis in matrimonio retentam, per repudium exturbaret. Cui consilio cum *Mnemon*, acquiescere, constanter abnueret: aliam scelerata mulier viam excogitavit, nurus è medio tollendæ. quondamque communibus, per regis absentiam, epulis initis; *Parysátis* cultellò, cujus partem alteram venenò prius illeverat, alterâ parte pro fusus incorruptâ, divisam *aviculam* sic partita nequiter est: ut particulam eam, quæ venenò remanserat intacta, sibi retineret, ac, *Statirâ* spectante, consumeret: portionem autem alteram, peste jam imbutam, *Statira* fruendam apponeret. Quam hæc, *Parysatidis* socrus exemplò provocata, cum, nihil suspicata fraudis, absumpsisset; conceptum visceribus *venenum*, celeri morte *nurus* luit: impunitâ nihilosecius postea *socræ*; quippe, cui rex, *materni nominis reverentiâ* cohibitus, indulgeret, etiam hætenus. In hujus autem locum, eunuchos illius, & *Gingem* quendam, sub-

Ruina Regum Perfidis.

substituit: qui, quod non fecerant, homicidium fecisse viderentur; idque tormentis mortiferis expiarent. Nimirum, *veneficam* *banc*, & *Furiam*, *regios intrà penates*, *ad supremum usque*, *tanquam efferatam belluam*, *sustinere nutrireque*, *fatum Artaxerxi* fuit; pulchrò *Pietatis* titulò *velatum*: quòd *eadem illa*, *quæ* *Reginæ Carnifex fuerat*, *Regis & Parens esset*. Suscitavit autem & aliud huic *Artaxerxi* malum, è domo suâ, sive *Sathanas*, *turbarum omnium*, ac *rebellionum*, *commune flabrum*; sive *Libido juvenilis*, *paternarum cupiditatum* *haud degener*: ideòque, *Pœna-Peccati*. DARIUM enim, *filiorum*, *justis è nuptiis susceptorum*, *natu maximum*, *Rex*, *adhuc vivente sè*, *Regem esse jusserat*, & *Imperii Persici collegam*: *Ariarâte* *tantisper*, & *Ochò*, *qui duo soli legitimi filii supererant*, *alias in spes*, *magnificasque Præfecturas*, *dilatatis*. Nec id hi dolenter, aut per invidiam, acceperunt; quòd cum *diademate*, *fratrem*, ac *sceptrò*, *viderent*. Invidit ipse sibi *fortunas suas Darius*: dum, *regnò non contentus*, *ad regium insuper*, *idque paternum*, *cubiculum*, *cupiditatibus suis*, *aspirat*. Erat enim, uti dictum superius est, in matrimonio *Mnemonis* *Aspasia quædam*; *Cyri*, *fratris ejus*, *olim*

CON-

Ruina Regum Perfidis.

concupiscere tantummodo, *petere* verò sibi, nōdum ausus fuerat: simulac ad regnum pervēnit, existimavit, ei, cui collata rerum omnium in Perside *summa potestas* esset, negari non debere *summam unius mulierculæ formā*. Nec eum absterrebat *reverentia sanguinis*, aut cupiditatis importunitas; à *patre*, quippe, cœpta: qui, quā frater habuerat, habebat & ipse, júsque *Persicum* utrique videbatur; ut, *Quod cuique collibitum esset, idem esset & licitum*. Continuaturus igitur consanguinei tori consuetudinem ipse quoq; : postulare cœpit *Aspasiam* Darius à *patre*. Nec abnuvit pater; sed tamen in diem unum, & item alterum, dare distulit. Mox autem, animum subeunte, sive rei turpitudine; sive (quod verisimilius est) indignitate, quā *thalami regii majestas*, alteri communicata, vilesceret: *Aspasiam*, *Solis* fecit *Sacerdotem*; ut deinceps, eam flagitanti, filio, *reverentiā Numinum* negare posset: quandoquidem, *mulierenz, præfecturæ Sacrorum Solis* semel *initiatam*, nefas supremum apud Persas esset, viri deinceps consuetudinem, ac notitiam, habere. Perdolvit id factum *Dario*, quantum nihil antehac, in ul-

Ruina Regum Persidis.

in ullo genere repulsæ: tantòq; magis; quòd dolo, *Religionis* videret obtendi velum. Quare, non satìs ei fuit, jurgiis Patrem incessere: nisi, *Tiribazi* præterea monitis & impulsu, proculcatò penitùs omni *Pietatis* in genitorem officiò, *filius*, ejus cervicibus, à quo vitam olim acceperat, *insidias* vita compararet; idque, (quod, ex *frædere tali, frædius erat*) *conjuratone* tacitâ, cum *quingenta* fratribus suis, *pellicum filiis*, in itâ. Deprehensus autem, *Eunuchi* cujusdam solertiâ, *Darius*, in iplo manifestissimi sceleris apparatu; non solùm ipse continuò, sententiis judicum, letho datus est: sed, cum eo pariter, *quingenta*, *conspirationis* participes, fratres. Insuper autem, nequis, *tanquam in ovo latens aspidis aut reguli fœtus*, posthumò morsu venenòque, *Regiam Persicam* in futurum impetere posset; *occisorum omnium*, ac *singulorum*, uxores etiam, unâ cum natis utriusque sexûs, ferrò stirpitis excisæ deletæq; sunt. In hunc denique modum, *Artaxerxis Mnemonis* in tranquillo constituta Salus, ac vita, visa: quo tempore maximè vim omnem externam domesticamq; credebatur effugisse; cœpit intrâ seipsam, ac secum, atrociùs multò conflictari. *Cyrum* depulerat fratrem; solio suo, vitæque, colla-

Ruina Regum Persidis.

collatis armis, imminentem. Salutis discrimen, à Dario, totque filiorum parricidalî societate, compactum in se, sospes exierat. *Leones* item *geminos*, in venatu se quondam affilientes, ac, devoratis jam quadrigæ regiæ jugalibus equis, conspirante ferociâ, cruentatisque rictibus, irruentes in se; *Teribazi*, purpurati sui, ferrô, telis, ac fortitudine, fregerat, & prostrârat: *alienâ* quidem manu, sed felicitate tamen *suâ*. Quantumvis autem à cervicibus hic Rex, hæc omnia, quæ memoravi, pericula, depulisset: non tamen & *morbum corporis, ac mentis ægritudinem*, potuit ad extremum, parî tenore pristini factorum favoris, excutere; quam, ætate denique senectâ, *quadraginta* jam, ut minimùm, in imperio decursis *annis*, contrahere cœpit; è causâ non unâ. *Primum* quidem; quòd *Senem*, supremum ad usq; spiritum suo *cognomini* constantem, affligebat, hærens in *memoria*, Darii filii, cæterorumque *quingenta liberum*, in se, scelus, *inexpun-ctum*. Deinde; quia, relictus ab eo nominatusque successor, *Ochus* filius, eò jam tum, adhuc spirante patre, progressus fuerat insolentia, barbaricique furoris; ut fratrum suorum (quos, *Arsamem, & Ariaspen*, Plutarchus, in *Ar-taxer-*

Ruina Regum Perfidis.

taxerxe vocat) *alterum* quidem, assiduûs, apud genitorem regem, & Optimates, criminationibus, bibere venenum adegerit: *alterum* autem, inprimis Artaxerxi charum, obtruncandum curârit. Quibus proinde tot fessus malis, & animi membrorumque doloribus jam impar; in summo constitutus mœrore Rex, vivendi regnandique fecit finem: *animâque* tenus, haud paucis, nec vulgaribus, coopertâ flagitiis, ad eum, quem, Persarum moribus, *Deum* sibi fecerat, & adorârat *vivens*, descendit *moriens*; ad *Ignem*, inquam, *Æternum*. (l) *Artaxerxem* porrò *Mnémonem*, excepit OCHUS filius; ARTAXERXES & ipse prænominatus: eò, quòd id *prænominis*, apud Persarum Reges, jam inde, *Cambysis* à temporibus, (m) haud secus invaluisset; ac postea *Cesarum* apud Imperatores Romanos, &, post Alexandri Magni tempora, *Ptolemaeorum* apud Ægyptios; ac priùs jam dudum, eosdem apud populos, *Pharaonum*, ut proinde, siquis *Artaxerxem* nominaret; *generatim* signare *Magnum Persarum regem* censeretur. (n) Unde tamen interim, rerum gestarum enarratores, haud pauci, per errorem, ignorationémq; discriminis tot *Artaxerxiis*, graviter impegerunt: ut,

O

uno

Ruina Regum Persidis.

unò quopiam, vetustis in monumentis, *Artaxerxe* repertò, sinè certò *prænomine*; confestim, vel in *Longimanum*, ejus Regis gesta, vel in *Mnémonem*, cæcè, nullâque distinctionis sollicitudine, referrent. Sed ad *Ochum* regredior; hæc, quæ scitu necessaria videbantur, submonuisse, contentus.

Ochus igitur, regnum, morte patris possessore vacuum, ingressus: cùm accubuisset regali mensæ, primùm omnium *cultro* dexteram injecit. ex quo Magi Persarum, tanquam omine, præsagire cœperunt; *Crudelem, & humani sanguinis avidum*, futurum. Idque, rerum deinceps eventus ostendit; non *conjecturam*, sed *Divinationem*, fuisse. Præter fratres enim, *Arsamen, & Ariaspem*, de quibus dictum est, adhuc vivente patre sublato: quidquid reliquorum superfuit *fratrum*, ac *sororum*, qui *sexaginta* numerum explebāt; cum uxoribus, & maritis, immò, cum liberis, etiam infantibus, nec non cum *Purpuratis*, sibi suspectis, immisericordi lanienâ sustulit, ac delevit. *Sysigambis* insuper, quæ *Darii*, regum Persidis ultimi, mater fuit, octoginta numero fratres, eorumque communem genitorem, in cumulum universos, interfecit; *unius omnes intra diei spatium*.

Ruina Regum Persidis.

spatium. (o). Dátamen quoque subinde, Camissaris Caris filium, diu sibi fidissimum Leucosyriæ Præfectum, ac tot expeditionum, cum laude semper victoriæque, præ cæteris, administrum, ac ducem; *Mithridatis*, Ariobarzanis filii, sacrilegâ circumventum perfidiâ, per latrocinium occidendum curavit. Multa denique, præter hæc, quæ diximus, alia, sævè crudelitèq; domi forisq; fecerat. Propter quæ, primum ab illo, *Minoris Asiae* plerique maritimi populi, cum Regulis ac Præfectis suis, exercituumque ducibus, desciverunt: nominatim autem, & inter præcipuos, *Ariobarzanes* ipse, qui Phrygibus præfuerat; & *Mausolus*, qui Caribus; *Orontes*, qui Mysis; *Autophradates*, qui *Lydis*; *Thyus*, qui *Paphlagonibus*; *Aspis*, qui *Cataonibus*: *Lycii* præterea, *Pamphylii*, *Pisidæ*: cum *Cilicibus*, ac *Leucosyris*, propinquis. Ruperunt autem obsequium & *Cyprii*: quorum nominatissimæ Civitates *Decem*, suos sibi singulæ Reges constituerunt; è Præfectis, qui *Persici regis* auspiciis eos rexerant, in sublimis evectos culmen. Quorum omnium defectionem secutus tandem & *Ægypti* rex, *Tachos*, *Nectanébi* pater; à Persis, eorúmque regi datâ fide, se, suosq; populos, abruptit: ac, tum

*indigenâ milite, tum conductitiô Græcorum exercitu, bellum Ocho movit. Horum omnium vestigiis insistentes, Sidonii tandem etiam, cum rege suo Tenne, Persarum stipendiariô, Phœnicēsq; cæteri, Præfeſtorum Perſicorum injuriis exulcerati, jugum excuſſerunt. & ut conſtaret, ſine ſpe curâque veniæ, ſe Perſis hoſtilitatem & arma denuntiare; regium in terris illis hortum, quem, Paradifum Perſicum, illa gentes appellabant, ſelectiſſimîs conſitum plantis, & arboribus; exciſum à ſtirpibus ac fibris, in vaſtitatem ac ſolitudinem redegerunt; omnēq; fœnum, equilis regii pabulo collectum, inflammaverunt. regiones denique ſatrapas, tum gentili, tum mercenariô Græcorum milite, debellatos, Phœnicia finibus ejece-
runt. Quæ cuncta, periclitantis in Oriente, Perſarum imperii vulnera, rex Ochus, non ſanare conſiliô, moderationēque, ſed prorsus peſſumdare, Sidoniæ gentis excidiô, (ſicut Tyrannis mos eſt) inſtituit. Primùm enim, ingentibus Babylone contractis ſuorum copiis, indi-
dēmq; Phœnicum in fines, induciſ; poſtmodū ad Sidonem tandem, per terreſtrefaciendis defeſtoribus, caſtra collocavit. Illic, armorum, tantæque, quantam ſecum habebat, multitudi-
nis,*

Ruina Regum Perſidis.

nis, ostentatis minis; *Mentorem* insuper, hominem *Rhodium*, præsidii Græcorum Sidoniorumq; præfectum, suas ad partes, clam factis per internuntium pactiōibus, pertraxit. Huius autem operâ demum, etiam ipsum Sidonis regem, quem dixi, *Tennem*, adduxit ad partes suas; virum, muliebriter pavidum: & idcirco, suorum, urbisque suæ, si modò sibi salvo liceret esse, deditiōem, turpiter pollicentem. Pactis his porrò sic, mutuò, compositis; cùm, per causam utilitatis publicæ, die quodam *Tennes* (idem & rex Sidonis, & ejusdem proditor) quingentis stipatus militibus, & centum insuper aliorum, è prima Sidoniorum nobilitate, comitatu succinctus honorariò, prodisset urbe: regi quidem *Ocho* seipsum *Tennes*, ut socium amicūque, tradit; centum autem Sidonios illos, à militibus suis constrictos, eidem ad supplicium perfidus offert, ac dedit. Hos *Ochus* universos, (infandum dictu facinus!) exercitus sui jaculis configendos, utriusque regis in oculis, tanquam *bestiarium in arena munus*, exhibuit. Idem, paucis post diebus, fecit barbarus in aliis etiam quingentis Sidoniorum primoribus: quos, ad se cum vittis, oleaginisque, surculis, ritu *Supplicum*, ac pacis ergò, ve-

O 3

nica-

Ruina Regum Perfidis,

nientes; sagittis pariter, ad unum omnes, confici præcepit. *Tennem* autem, posthæc, in urbem remisit suam; datam sibi proditionis fidem exsoluturum. Eundem verò, postquam is *Sidonem* ei, cum civibus omnibus opibusq;, sinè salutis eorum ullâ pactione, permisisset; jam non, ut *regem*, ac *socium*, sed, ut *scelestum proditorem*, &, quemadmodum meritus fuerat, *Ochus* tractans; suppliciò tormentisq;, ceu nundinationum ejusmodi mercede dignissimâ, remuneratus est. Quibus ille tamen, tot crudelitatis exemplis, parùm satiatus; atrociorum longè, quæ minabatur, malorum incussò metu, *Sidonios* miseros eò desperationis redegit: ut hi, posteaquam, quidquid in portu navalibusque triremium lemborumque fuerat, injectis facibus incendiissent; ad extremum, ne *Persici* regis & ipsi rabiẽ, & excisi *Paradisi* pœnas, experirentur: seipsos universi, cum liberis, uxoribus, ac domesticis cæteris, intrâ suos quisq; penates conclusi, *quadragenta mortalium millia*, (†) miserabiliter exurerent. Itâ, pro nemoris unius delicati strage, *Sidon* universa, *Phœnicum* delicia, facta rogos & cinis est. urbis verò còbustæ vice, relictus urbis locis, arcæque nuda; cum auri rivis, & argenti, quod flam-

Ruina Regum Persidis.

flamma liquefecerat, innataret: is, pecuniarū
 ingenti summā, jussu tyranni, præconisq; vo-
 ce, non aliter sub *sceptro*, quàm sub *basta*, vā-
 niit. Pro quibus, aliisque talibus, sevitiæ bar-
 baræ speciminibus, *Ochus*, quantum sui, cun-
 ctos apud mortales, odium & execrationem
 incurrerit; dici scribiq; vix potest. Nec pe-
 percere gestorum conditores, aut veteres, aut
 recentiores; acribus eum, pro merito, censuris,
 ac notis, insignire. Cujusmodi sunt: *Nihil in*
Ocho celebratum aequè reperiri; quàm Crudelita-
tem. (p) *Sævisimum fuisse regum.* (q) *Parri-*
cidiis, & Crudelitate, regibus omnibus extitisse su-
periores (r). Et hanc ille sæviendi consue-
 tudinem, ne tum quidem exuit; cum, *Mentoris*
 potissimum, proditoris illius *Rhodii*, de quo
 dictum superius est, operā, cæterorumq; du-
 cum artibus, ad obsequium reduxit *Artaba-*
zum, & *Mémnonem*. ac decem illas *Cypri* civi-
 tates, cum tyrannis suis: *Herméam* item, *Atar-*
nensium tyrānide, jam inveteratā, formidan-
 dum. Quorum is postremum, *Mentoris* do-
 lō circumscriptum, & ad se fallacibus pelle-
 rum promissis, in custodiam dedit. *Mentor*
 autem, ejusdem *Herméæ* mox usus annuli
 signō, missis ad urbes ac præfecturas Episto-
 lis,

O 4

Ruina Regum Persidis.

lis, tanquam hujus autoritate, vel manu, datis; redire cunctos ad obsequium *Ochi* jussit, exemplò suò. persuasitq; cunctabundis, ut *regis Magni* mallent experiri clementiam, quàm asperitatem, ac rigorem. Qua fraude mendaciòq; , credulæ nimis *Atarnensium* urbes, *Ocho* se permiserunt: cùm eorum *Dynastes* interim in catenis quotidie supplicium exspectaret; pro deditiōe, quam optimâ fide regi perfido fecerat. Cùm autem & *Ægyptum* denique prosperè reduxisset *Persarum* sub jugum; ac regem ejus *Nectanèbum*, (veritū, ne sicut antiquitus fuerant *Ægyptii*, stipendiarius & ipse fieri cogeretur, aut precario regnare coëgisset, cum opum maximâ parte, spontaneum in exilium ad *Aethiopas* abire: successu rerum elatus *Artaxerxes Ochus*, nobilissimarum illius regionis urbium muros, ac propugnacula, diruere; dispoliatîsq; templis, ac delubris, post homines, in potestatem armis redactos, bellum indicere *Numinibus* eorū ac *Simulacris*, instituit: quorum è statuis, ac donariis, auri thesauros, & argenti, maximos egressit. In eam denique prolapsus rabiem, in quam & *Cambyses* antehac, sed aliquantò parcius, inciderat: *Ægyptiorum Deum*, *Vivum*, etsi non *Verum*,
Apim,

Ruina Regum Perfidis,

Apim, inquam, *bovem*, de quo dictum aliquid & in superioribus *Ruinis* est; cum Dls Ægyptiorum cæteris palàm ludibriis priùs proscissum, ad extremum in frustra dissecuit: ac mensis epulandum apposuit. Id si fecit *Ochus*, vanorum Numinum execratione; rectè videlicet, ordinèq; , fecit. Sin autem, ut *Omnis*, ex æquo, *Divinitatis*, etiam *Veræ*, *contemptor*; prave sanè, vel in ipsa pravitatis everfione, se gessit. Quia, non minùs *Impietate contaminatus est*, ille, qui *Nihil*; quàm is, qui *Cuncta*, putat esse *Deum*.

Id igitur impune rex *Ochus*, ab hominibus saltem, non abstulit. Nam, quanquã ex Ægypto Babylonè primùm, triumphantis in morem, & alacer; indidem autem, & in Persidem, gloriosus, reversus est: exactò tamen circiter annorum octo decursu, posteaquam in regno viginti tres explevit annos; à *Bagôâ*, tribunò simul militũ, & cubiculi regii custode, per mortè violentam, vitâ simul, & imperiò, deturbatur. *Causa* mortis illatæ, medici familiaris ministeriò, (qui potionem regi venenatam exhibuit) vindictæ fuit cupiditas: qua *Bagôas* ardebat, ex eo jam olim tempore, quo rex *Adm*, *Bagôæ Deum*, interemit. Erat enim *Ba-*

O 5

goas,

Ruina Regum Persidis.

goas , Ægyptius ortu ; sed à téneris in Persi-
dem translatus. *Gentilis* igitur *Numinis* ulci-
scendi causâ , superstitiosus & audax homo ;
vicem Ocho , *bovis* interfeçtori , quibus potuit ,
è *talionis lege* petitis , pœnis , reddere laboravit .
Etenim interfeçti regis corpus , & ipse minu-
tissimas in partes dissecuit ; sicut Apim Ochus
disceiderat : & concisas cadaveris partes *felibus* ,
Ægyptiorum non minùs Dis , absumendas
projecit ; quemadmodum *bovem sanctum* rex
mensis & Canibus , in cibum , & obsonium ,
intulerat . In tumulum autem , locò corporis
Ochæi , proximum quodq ; , quod ei visum fuit ,
cadaver , inferendum curavit . At è *femorum*
ejus *ossibus* (quis non exhorrescat ?) *manubria*
fieri præcepit ensium , & cultrorum ; eboris in
morem polita : quò , quisquis in hostem strin-
gere gladium meditaretur ; à *Serientis* Och
reliquiis , ac memoriâ , sibi sciret librandum
esse ferientis ictum . (*s*) *Ocho* porrò suffeçtus
interfeçtoris ejus operâ , filiorum illius natu-
minimus , A R S E S , est : fratribus *Arse* cæteri
universis , auspiciò novi regni sanguinariò , ne-
ce violentâ sublati . Hujus , nisi , quòd in *tri-*
ennium ferè sceptriò sit Persicò potitus (*t*)
quòdq ; Perinthiis , adversùs Philippum , Ma-
cedo

Ruina Regum Persidis.

cedonum regem, auxiliares submiserit copias (u); vix quidquam memorabile transivit posterorum ad notitiam: hominis, videlicet, *omnia, non tam suâ, quàm Bagôæ, manu, libidinèq; tractare soliti*: pèrque singula, *Spadonis* unius (x) arbitriis, atq; studiis, emancipati. Sed evigilavit tamen aliquando, post ingentia plurimâq; *Bagôæ* scelera deprehensa, rex *Arses*: cumq; , comparatîs in caput & exitium illius insidiis, tollere, quàm primùm, constituit. At, quia, quod decrêrat, suppressere *taciturnitate* non potuit; neglexitq; , quod postea *Publius Afer* sui sæculi mortales *Idololatræ* admonuit, *Non propalandum Inimici malum esse, si malum ei mediteris*: erumpente, per *garrulitatem* regis, de *Bagôæ* perniciè, cogitatione; prèvenit regem *Bagôas*: & , quem in altum studiis suis extulerat, eundem ferro, de medio sustulit; adjeçtis, in exitii regii societatem (nequis *Arsen* mortuum, cognatis saltem lacrymîs, deflare posset) etiam filiis. Neq; desunt; qui, cædibus his, ac maxime regis *Arsis*, intervenisse *Darii* quoq; , successoris ejus, aut operam, aut studium, asseverent. Sed, quocunq; vel obtruncante, vel impellente, facta strages ista sit: ingens profectò fuit; quia, *Darianæ Xerxææq; Stirpis* universè cum

Ruina Regum Persidis.

cum excidio. nec enim domûs illius, apud Persas tam eximiè, tamq; diu, gloriosæ, post *Arsen* hunc, quisquam sedit in solio: sed decursum, post hæc, ad *aliena domûs* truncum fuit; (*) intrâ seipsum tamen, absque *ramorum* ullâ propagine regalî, brevissimi temporis intervallô staturum; & mox interiturum.

CODOMANUS hic fuit; Regum Persicorum, ante Macedonas victores, *quartusdecimus*, idem, ac postremus. Is, *Arsamô* patre, quem, *Artaxerxis Mnémonis* fuisse fratrem, sed è concubina, ferunt, genitus; matre verò *Sysigambe*, potentissimi Persicorum procerum filiâ: præter *Bagôæ* sibi præstitam operam, ac studium, opportunitatè talî, quam refero, pervénit ad illius gentis concordem, in regno Persidis ei conciliandô, benevolentiam, ac favorem. Quo tempore Rex *Ochus* in Armenios (ut Justinus ait; aut, ut Diodorus, in Cadusios) arma movit; processit è castris hostilibus gentis illius vir, proceritate corporis, ac membrorum robore, memorandus in paucis: multisq; jam olim, certaminum singularium palmis gloriosus. Is, ad *Goliathi* Philisthæi normam, è Persis omnibus, unum aliquem, quicumq; secum congregi duellô sustineret, crebrâ, magnifi-

gnificâq; verborum jactantiâ, provocabat; ad contemptum usque deridiculûmq; *nominis*, ac famæ, *Persarum*. Non tamen ausus est huic barbaro se quisquam, ex omni regis exercitu, committere; desperatione victoriæ: donec ad extremum, is, de quo dici cœptum est, *Codomânus*, tanquam alter *David* in *Philistheum*, processit: eôq; non fortiter minûs, quàm feliciter, prostratô; cum capite simul adversarii, dedecus abstulit, ignominiâmq; *Persarum*. Ex eo *Codomânus* tempore, non modò singularibus ab *Ocho* præmiis affectus fortitudinis, ornatusq; Præfecturâ regionis Armeniorum; sed etiam primam (ut *Diodorus* loquitur) virtutis gloriam, & opinionem, apud suæ gentis homines affectus: deficientibus, post annos aliquot, uti dictum est, *Arxis* morte, qui de *Dariis* imperium susciperent; ipse solus, pronûs in eum *Persarum* omnium, ac *Bagœ* præsertim, studiis, dignus esse pronuntiatur, qui *Solis Orientis* gubernacula, *Majorisq;* pariter, ac *Minoris Asiae*, supremam potentiam obtineret. Regem igitur eum constituunt; ad **CODOMANI** vetus nomen, quò major regi novo majestas inesset, adjectô **DARI** prenomine: Quod insuper ei, quoties in id respiceret, nomen.

Ruina Regum Perfidis.

nimento foret, ac stimulo; Darium *Hystáspidem* illum, regie stirpis extinctæ princeps olim caput, egregiis belli pacisque gestis, exprimendis quodammodoque, sepultum cum ab inferis revocandi. Neque tamen nihil ipse quoque *Codomanus* contulit, ad imperium sibi, non modo comparandum; sed etiam, postquam id est adeptus, extra *Bagóæ*, veteris regum rectoris, arbitrium, in tuto collocandum. *Primùm* enim, si vera sunt, quæ *Magnus* ei Macedonum rex, *Alexander*, apud *Arrianum*, Scriptorem Græcum, exprobrat; *Arsen* ipse, *Bagóæ* curavit auctoritate, de medio tollendum: ut hac viâ, regnum injustè, contrâque Persarum leges, & instituta, quàm primùm invaderet, & occuparet. Deinde, cum *Bagóas*, vetus regum, ut promotor, sic & interfector, poculum ei, post aliquantò, miscuisset, venenò tinctum; credo, quia rex, contra duorum regum antecedentium morem, detrectasset, in ejus esse potestate, vel, ex libidine servi dominari: *Darius*, insidiis, vitæ structis sue, cognitis; *Bagóam*, ad se comiter accersitum, verbis quàm humanissimis excipit: & ad potandum invitat. Interim autem, circumpositis, si fortè bibere detrectaret, armatis satellitibus, qui recusantem compellerent; exhaurire craterem illum ipsum,

Ruina Regum Persidis.

ipsum, quem sibi Bagoas miserat, ad fundum usque, cogit: & ità, liquidà, quam is regi destinarat, morte, tot scelerum suorum aliquando, simul cum vità, finem facere. Tumultuaturis autem eà causà Persarum optimatum illis, qui, factionis Bagoæ, se profitebātur, quique semper gestorum illius sese defensores præbuerant; eo nomine Darius satisfecit: quòd insidias insidiis, & vim hominis privati vi potestatis publicæ, coercuisset. Ex eòque tempore solus ipse, domi militiæque, Persarum caput; nihil non, quod fortem magnanimumque deceret regem, fecit: intentus, ac sollicitus, in id imprimis, & ante cæteras regni curas; quo pacto Macedonum quoque, nimium invalescenti, potentiæ, quàm posset, in tempore, totius imperii sui viribus, obviam iret. Tametsi sanè provida Numinis mens id universum Darii consilium, à Macedonum tergis in Persarum lacerantium caput, ac perniciem, detorsit. Artaxerxis autem, cognomentò Memoris, nequaquam immemor Codomanus (quem Artaxerxes, superius, suò locò, retulimus, trecentas habuisse, sexagintaque, pellices): totidem & ipse, totà tibi Perside, cæterisque regnīs suis, delectas, xori, fæminarum Orientis speciosissima, superindua-

Ruina Regum Persidis.

induxit (γ). Id fecit, ut opinor, avi sui materni sese præbiturus æmulum; *filiorum* (ut suprà diximus) *octoginta*, genitoris: ejusque fœcunditati conjugii, saltem *pellicum* è gregibus, supparem se sperans futurum: ut, eo compendiò, regni successioni subsidia pararet; si quid, aut sibi demum, aut, quem ex uxore regina susceperat, *Ocho filio*, lege mortalitatis accideret.

Ac profectò, quasi de *filio* pater divinasset ad imperium ille nunquam accessit: multò que minùs, *illegitimorum* quisquam; prosterrente *Darii-Codomani*, nò domum minùs, quàm *regium culmen*, Alexandri Macedonis felicitate, roborèq; bellorum. A quo, *tribus* acerrimis *preliis*, unò, *Granicum* ad amnem, in finibus Troadis; alterò, per angustis in *Ciliciæ* faucibus, ad *Isson*; postremò demum, ad *Arbellas* inter *Mesopotamiam*, & *Assyriæ* fines occiduos superatus, sempèrque castris exutus: ad extremum, *Nabarzanis*, ac *Bessi*, conspiratione, catenis aureis injectis, constrictus, & in agrestem conjectus vehiculum; infestis conjuratorum telis, in corpus multo vulnere defixis, in ipsa *Bactrianà* fugà, neci datur: annò regni nono. Magnum utique Rex, non modò sui Victo-

rem

Ruina Regum Perfidis.

em, sed & rerum, bellô gestarum, condito-
em nactus, *Q. Curtium*, inter Romanos: nec
multò minorem, inter Græcos, *Arrianum*; sed
umulum, apud *Sysigambin* matrem suam mul-
tis nominibus inferiorem magnitudine Ruinæ
suæ, proptereaque busti sui minus capacem:
quippe, qui, non se solum, sed unâ secum, *Per-
sarum universum imperium*, quod annorum
plusquam ducentorum fuit, (2) sepelierit, atque
funerârit. (Aa)

II. Hi *Persicorum* ergo fuere regum, ante
Christi regis exortum, interitus, atque mortes.
In quibus (ut, priusquam porro narrationem
promoveamus, ad unius quasi passûs statio-
nem interjungamus) intendere libet oculos,
& animum, in mortalium conditionem; ex
equo, tam summis in culminibus, quàm infi-
norum homuncionum in casulis, potestati
factorum, ac *Fortunæ* ludibriis, expositam: nec
quidquam inter Regem, ac mercenarium ba-
zulum, quantum ad pereundi legem pertinet,
differens: nisi, quòd hic obscurius, alter con-
spicius, & quasi cum funalibus, suam in noctem
eunt. & hic, qui semper jacuit, exiguam ad-
modum, nec penitus inexpertam; ille verò,
qui semper in alto versatus est, ingentem subit,

P

inaf-

Ruina Regum Perfidis.

inaffuetamq; sibi, *jacturam*. Ea verò potissimum ibi cum sensu, morsuq; mentis, ingruit ubi copiosior vitam voluptas, delicatior animum fastus, & opum affluentior census ærarium, circumfluxit. quæ ferè bona, *Persicorum regum* plerosque, *si non omnes* ac singulos, inundavêre; donec eos, intemperanter his innatantes, & obrutos, ipsa denique *copia* demersit. Et *Cambyxis* quidem cubile, non universus fœminis refertus, Oriens explere; non *Ægyptus*, non *Asiæ-Minoris* regna, satiare libidinis potuêre; nisi *Sorores* quoque sibi faceret *uxores*. Assuéro, *Vasthis*, & *Esther*, reginæ conjuges, usque adeo, conjugii nomine, non suffecerunt: ut, præter has, iterum iterumque, (*belli* *quàm plurimæ Virgines*, ac puella selectioris formæ, *centum ac viginti septem* è provinciis atque regnâs conquistæ, regio cubili, (tanquam, *Apicii* postea gulam, *perdicum* ac *phasianorum* greges) educarentur. *Artaxerxis* autem *Mnemonis*, & *Darii Codomani*, trecentas ac sexaginta concubinas, exsecrati jam supra, vel earum enumeratione nudâ, satîs sumus. Nam *Xerxis* quidem, *Darii* primi filii, satîs exsequi de testariq; fœditatem, quis possit? quippe, post infamem illam è *Græcia* fugam, quidquid

omni

Ruina Regum Persidis.

Omni fuerat Oriente virginum ac puellarum,
colligentis, & intemperantiâ suâ contami-
nantis. Quid autem & *arrogantiam* Regum
illorum, suâq; majestatis *superbiſſimam* *admi-
rationem*, commemorem? qua, non ſolùm *Re-
gum Reges*, (ut ſæpe jam exprobratum illis à
nobis eſt) dici; ſed, & inſuper *cultu*, quo major
in terris excogitari nequit, *adorari* voluerunt.
Id, quod utrumque, non niſi *Deo*, *Regi Sæculo-
rum immortalis*, convenit: & à generoſioribus
Græcie civibus, *Perſarum* ſubinde regno ſup-
plicibus, exulibûſq; , conſtâter recuſatum; (cc)
ab ſeſe ne fieret: tanquam obſequii genus e-
iuſmodi, quod *ſervilibus* barbarorum ingeni-
is, quàm excultis Græcorum moribus, ac li-
bertati, magis conveniret. Iidem autem Reges,
Solis atque *Lune* ſe *Fratres* eſſe, jaſcitabant:
(dd) ac, Divô Petrô Chryſologô, Ravenna-
tium Antiftite (ee), teſtante, ſubjectâ veſtigiiſ
ſuis *ſtellarâ ſphærâ*, *calcare ſe mundi machinam*,
ac terrarum orbem, adſimulabant. Aliàs item, *ra-
diatò flammis aureis capite*, *Soles* ſeſe mentie-
bantur. interdum, variis aliorum quoque ſi-
derum aſſumptis formis, cœleſtia ſe lumina;
vel, impositis vertici ſuo cornibus, *Jovem* ſe
Jovem, virginis *Europæ*, per maria, vectorem,

P 2

com-

Ruina Regum Perfidis.

comminiscebantur. Illorum præterea stolidus, & ostentator sui, tumor, telorum nubi-
bus, diei tenebras, & Soli noctes, induceba-
(ff): ac, demissis in profundum Oceani ca-
tenis, vincula captivitatemque Neptuno
(quem tamen, *Deum* esse, credebant) injicere,
se, profitebatur; aquas flagellabat; fluvios in
siccum redigebat; maria contabulabat; mon-
tesq; perfoſſos, in itinera *transitusq;* navium
convertebat. (gg) Denique, *verborum* quoq;
qua nihil inter morituros putidius est, arrogantem
insolentiã, nec in sermone, Reges illi, nec in epi-
stolis ac mandatis, etiã ad ejusdem ordinis mor-
tales datis, reprimebant. *Darius* certè *Codomân-*
nus, in regno purpurãq; nequaquam natus
sed alienò beneficiò, sicut superiùs est dictũ
in eam felicitatem introductus: qualem, que-
so, se præbuit *Alexandro Macedoni*; regi, tot *Ma-*
cedoniorum Principum, atque regum conti-
nuã successione stirpẽq;, claro? Non conten-
tus enim, *Philippum* priùs, *Alexandri* patrem
tantis à Perside terrarum ac marium inter-
vallis disſeptum, poscere *tributum annuum*: in-
super etiam, eò jam vivis exemptò, misit ad
filium ejus legationem, imperiosissimam ju-
xtà, contumeliarumq; plenam. In ea, se *Re-*
gem

Ruina Regum Persidis.

em regum tantummodo, more majorum, præ-
fari, parùm regium Persicùmq; ducens; etiam,
Deorum se Consanguineum esse, gloriabatur.
Alexandrum contrà, Philippô genitum, *Ser-*
vum dicebat *suum*. Præfedis autem suis, qui
 tunc, Græcis in Insulis, Asiâq; Minoris regio-
 nibus, cum imperio militèq; versabantur, præ-
 ceperat: *utì Philippi delirum illum adolescentu-*
rum (Alexādrum Magnum designans) è Græ-
 cia moventem in Asiam, primo quoque tem-
 pore *vivum* caperent: captôque, detractâ cum
 gnominia veste, puerilibus, iisque sævè spif-
 satis, virgarum plagis, *corium*, exercitu cunctô
 præsentem, *conscriberent*: ac deinceps eum, pur-
 pureô velatum amiculô, ne nihil omnino re-
 gium *regulus puer* haberet, ad se mitterent, in
 catenis: utpote, novissimis exemplis excarni-
 ficandum. *Classem* insuper *Alexandri*, quâ co-
 pias ille suas per Hellespontum in Troadem,
 seu jam trajecisset, seu porrò trajecturus es-
 set; *universam, unâ cum nautis, remigibus, ac na-*
vium magistris, freto demergerent: exercitum ve-
 rò *reliquum omnem, in Orientem, ultrâ maris E-*
gyptbræ vastissimas, & Solibus exustas, oras trans-
portarent. (bb) Quæ cunctæ tamen verbo-
 rum minæ, sicut inanes erant, ac ventosæ; con-

P 3

sue-

Ruina Regum Persidis.

suetis arrogantiae poenis, in *inane* primum ac
ventos; ad extremum autem, in ipsiusmet mi-
 nantis caput, reciderunt: cum *Hircus-Capra-*
rum, (quo nomine Macedonem Alexandrum
 Danielis vaticinium insignivit) *arietem-Da-*
rium, trans Granicum amnem; trans Issum, ad
 Ciliciæ fauces; & Euphraten ultra, Tigrimq;
victricibus cornibus ventilatum, fugatumque
 diffilaret. (ii)

Et hæc *Persici* fuit ruina *fastus*; sicut illa
 prior, *voluptatum* exoticarum: quarum omnium
 reges illi, nec umbram secum, aut vestigium,
 ad Acheruntem deportarunt. Ultramq; por-
 ro iacturam hanc, comitata pariter est, *thesau-*
rorum quoque strages, & Opulentiæ: quæ, non
 clara minus, ac per orbem famosa, quam *ma-*
gna copiosaq; fuit. Certè, *Gaze* quidem *Per-*
sice, veteres apud Scriptores, eousque semper
 celebre, vel *vocabulum etiam nudum*, fuit: ut in
adagium, velut *opum universarum exemplar*, i-
 verit. Primus *divitiarum*, in regnum illud,
invektor, qui simul & majestatis imperii *condi-*
tor primus, Cyrus, siqua C. Plinio fides est; (kk)
 ex Asia solâ, bellis subactâ, redegit in fiscum
 regium *argenti talentorum millia quinquaginta*,
 quam pecuniæ summam qui, nostratis sæculi
 loquen.

Ruina Regum Persidis.

loquendi numerandiq; consuetudine, sub
 calculos ducunt; *milliones* hinc *trecentos* edu-
 cunt. Invaluerat quoque, post Cyrum, apud
 reges illius gentis, mos: ut, quò non *suaviùs*
 modò, sed *magnificentius* etiam, *superbiùsque*,
Persici reges conquiescerent; in thalamo suo,
 regalis ad lectuli caput, *viriginta* perpetuos
 haberent *auri milliones* repositos: infra *pedes*
 autem, *argenti milliones octodecim*. illudq; pri-
 us, appositò nomine, CERVICAL-REGIS;
 posterius autem, ni fallor, SCABELLUM,
 appellabant. (ll) Ad summam! quanta, vel
in fundo subsidentis jam, & *exsiccati*, Persarum
imperii, vis opum, & auri *parsimonia*, depre-
 hensa sit, hæsisse; Strabone teste, docuit Ale-
 xandri Macedonis, de Dario Codomano, jam
 plenè superatò, reportata *præda*: quam, fe-
 runt, *centum & octoginta millium* fuisse *talento-*
rum: hoc est, *centum & octo* nostratium *millio-*
rum. (mm) At recentiorum nonnemo, pluri-
 mum, & fortasse tamen haud ultra verum,
 hujus ipsius, de qua loquor, *præda Persica* ma-
 gnitudinem amplificat: cùm eam ad mille fe-
 re quingentòsq; nostræ rationis *milliones* excre-
 visse, tradit. (nn) Ità ducentorum, & ampliùs,
Annorum, ingentè illam, tot ab Regibus, ex utri-

usq; Solis egestam comportatamq; regnis, *Gazam*; sub unius articulum horæ, victoriæque transtulit in Macedonis unius adolescentis, a Dario spreti, manus, seu *farum*, seu *Felicitas*, a Numine directa quod sanè Numen, amat, *dicere pauperem*, (oo) & *dimutare divites Inanes*, (pp) Cujus Imperiò, totius quondam Orientis compilatores, & Occidentis evastatores, Persarum reges; dormierunt denique somnum suum: & nihil invenerunt omnes viri-divitiarum in manibus suis (qq). Qui gloriabantur in multitudinem thesaurorum suorum; reliquerunt alienis opes suas: (rr) ipsi contrà, penuriâ nunc rerum omnium oppressi. Qui tot regnorum provinciarumq; census, exactiōe rigidâ circumscriptos, suum in ærarium compulerant: demum omnes incircumcisi, corpore simul cupidinibusq; suis; partim interfecti gladiò, partim ægritudine confecti mentis, descenderunt in lacum, (ss) igne natantem, ac sulphure liquato (tt). Quorum illic Sepulcra sunt, tumulus illius purpurati, divitisq; superbientis, epulonis (uu): quæ Domus nunc est illorum, quam ambitione suâ venabantur; Domus, inquam, *Æternitatis*. (xx) Omnes hi, dum in vivis essent, epulando, potando, lasciviendo; gloriam item, ac di-

Ruina Regum Perfidis.

ac divitias suas, gentibus, tam indigenis, quàm exteris, ostentando: quid, quæso, quid proficere; nisi, transmarinos ut hostes, & armatas eorum vires, adversum seipsos, invidiâ tam opulenti solii, pellicerent, & irritarent? Nimirum; in miseriam ipsi suam felices, inque precipitium proprium sublimes: Et in excidium denique, defluxumq; sui, florentes!

III. Quanquam autem omnes, ac singuli, quos produxi, *Persarum Reges*, suo quisque modò, corrumpere: duorum tamen, è *Quatuordecim*, potissimum mihi, seorsimque, percurrenti studiosius aliquantò *Casus* videntur: Et alterius quidem *mirandus*; alterius autem, & *miserandus*, esse recensendus, Interitus. *Miserandus*, inquam, *Cyri*; qui, post tot, in *Dei populum*, præclarè collocata liberalitatis opera; remuneraturo tamen *Cælo*, solidisque beneficentiæ præmiis (pro dolor!) excidit. *Mirandus* autem, *Cambyxis*, ejus filii; qui, nihil minus volens, aut querens, suoapte ferrò sceleribus ipse suis jus dixit: & supplicium irrogavit. Ambos igitur, ac prius, (velut ordo poscit) *genitorem*, nonnihilò propius intueamur.

Cyrus igitur hic, de quo narratio suscepta nobis est; patre natus *Persâ*, matre *Medâ*; re-

P 5

gium

Ruina Regum Persidis.

gium habuit sui generis, quantum ad matrem attinet, exortum: patre verò tenuis, paullo supra privatam fortunam efferente se progenie creatus. Nam, *Cambyse* genitus, indolis, (ut inter Persas, ex quibus erat) pacatæ tranquillæq; virò, sed mediocribus in facultatibus constitutò: matrem natus est *Mândanem*; *Astyage*, rege *Medorum*, & *Ariénâ*, *Lydorum* regis *Alyattæ* filiâ, prognatam. *Cyrus* autem, à Græcis appellatus, ac *Medis*; *Persicâ* linguâ, necnon *Rabbinorum* veterum loquendi scribendiq; consuetudine, *Cores* est dictus. quæ vox, unicâ litterulâ deflectens à voce *Chares*; si per primam vocalium efferretur, *Solem* exprimeret. Quamcunq; tamen notionem secum *Cyri* nomen veheret: prædictum ab *Isaia Prophetâ* ducentis ac decem annis antè fuit, quàm *Imperium* ille *Persarum* ordiretur. (yy) Priusquam porro natus esset, parentes ejus conjungerentur: secundùm quietem *Astyages*, rex, ut dixi, *Medorum*, imaginatus est, filiam suam legitimam, quam habebat unicam, *Mândanem*, aliàs quidem aquâ, quæ prodisset ex illius utero, *Medorum* regiam, *Ecbatana*; paulatimq; regiones omnes *Asiæ*, velut in *diluvii* morem, inundâsse fluentis aliàs autem,

Ruina Regum Persidis.

tem, ex ejusdem virginis alvo progredi *vitem*; quæ paullatim magis ac magis excrefcens, palmitésq; suos diffundens, ad extremum umbrâ suâ pampinisq; completteretur *Orientem* universum. Cùm autem id somnium conjectores, ac Magi Medorum, eò traherent; ut, id, quod è *Mandane* quondam nasciturum esset, magnitudine potentia suæ cæterorum ætatis suæ regum opes ac majestatem obfuscatum depressurumque, confirmarent; *Astyages* filiam, in primis, genero nulli, Medorum antiqui sanguinis, aut successionis regia capax, sed *Cambysæ*, sicut dictum est, *extero*, Persæq; nec *magnarum opum* homini, collocavit uxorem: divitiarum nempe, potentiaq; splendorem reformidans; utpote, *quæ mortalium ambitionem ut plurimum ad altiora concupiscenda stimulent, & inflamment*. Ex eo verò matrimonio, cùm natus puer scitus, & regis jam tum oris notas præ se ferens, esset: appareretque, somnio, quod rex in memoria fixū retinebat, foetum hunc congruere; sic, ut is ipse puer, quòd stirpe virili careret *Astyages*, posset olim, & auderet, *nepotis titulo*, Medorum imperium, vel *suscipere*, vel *invadere*: constituit, eum, tanquam solus ipse perpetuòq; regna-

Ruina Regum Persidis.

regnaturus, vitâ simul, ac spe regni, per summam crudelitatem expellere. Dat negotium igitur *Hárpago*, suorum familiarium intimo; puerum uti, quoquô videatur, ac libeat, genere mortis è vivis tollat. At *Hárpagus*, partim infantis (ut ego reor) formæq; miseratus; partim *matris* ejus, si perlatum id ad eam esset, iracundiam vindictamq; veritus, siquando fortè, decessu patris, ad regnum illa perveniret: *Cyrum* armentario regio (cui *Mitbridati* nomen) sylvis, ac belluis exponendum, tradit: & *Mitbridates* eum uxori, pro filio suo, recens edito, sed mortuo, nutriendum committit. Educatur ergo *Cyrus*, pastoritiô, tum cultu, tum victu; sed inter hæc, *regiô* semper emicante *spiritu*. Quo factum est; ut, *decennis* jam effectus, cum inter æquales à collusoribus, die quodam, in illo ludicri genere, quod *Basilindam* Suidas appellatum ait, *Rex*, quâ sorte, quâ voluntate sodalium, cooptaretur: is in eos, qui se delegerant *Regem*, ingentibus animis ageret. Inter cætera verò, summæ potestatis exercitæ, documenta, fuit istud: quòd, è prima nobilitate puerum, contumaciter imperio suo refragantem, castigari ferulis ac flagris (ζζ), à cætera colludentium turbâ,

Ruina Regum Perfidis.

turbâ, præcepit: &, ob eam agendi severitatem, à pueri cæsi lacrymantisq; parentibus, ad tribunal, & *Astyagem* regem, unâ cum armentario *Mitbridate*, protractus, animosè, vultuq; prorsus interritò, causam egit suam, & asperitatis usurpatæ rationem accusatoribus ità dilucidè reddidit: ut eam & *Judicibus* adprobaret. Inter quos *judices*, cùm, (ut dictum est) & *Astyages*, non esset modò, sed & præsideret: consideratò diligentius in puero sermonum & oris ejus habitu, rex, haud dubiam in suspicionem delabi cœpit; inesse *Cyro* multum suû, tanquam *avi*: quàm plurimùm verò, *Mândanês*, filiæ suæ, ceu *genitricis*. mirum itaque, ni puer hic, is esset ipse, qui, filiâ, *Cambysèq;* *Persâ*, genitus, interfici jussus esset: postea verò, contrà, quàm ipse mādāssset *Harpago*, conservatus? Quare, morâ nullâ rex interpositâ, vocatû ad se, secretius in conclave, *Mitbridatem* primùm, pecorum suorum custodem, interrogat; *Suane stirpis ac sanguinis puerum hunc, tam regaliter sese gerentem, pastor esse judicet, & affirmet? Quòd si neget; eccujus igitur eum esse generis & ortûs asseveret, aut opinetur?* Pastor, interrogatione tam seriâ præcisâq; perterritus; rem omnem, super commissio

Ruina Regum Persidis.

missio sibi nutritioq; *Cyro*, sicut erat gesta, per-
 censet. *ad summam!* seu regis è mente fecerit, in
 educando puero, seu secus: totum id, *Hárpagi* po-
 tius, quàm suum, & uxoris suæ, fuisse negotium.
 Vocatur igitur & *Hárpagus*: qui, quòd, frustra se
 negaturũ, videret, cuius convinci posset: fateri cœ-
 pit & ipse; quod, & quemadmodum, *Mitbri-
 dates* exposuerat, id itã planè gestum esse:
Sperareq; se, Non pœnitendum hunc regi nepotem,
nec parvæ gloriæ voluptatig; quondam futurum.
 Offenderunt ista, gravius, quàm quisquam ra-
 tus esset, *Astyagem*: magis tamen id, quod
Hárpagus, invitò se, vetantẽq; , quàm, quod pa-
 stor, fecisset. Hunc igitur cùm, irã dissimulatã,
 domum remisisset: in illum alterum, furoris
 concepti vim, ac flammam omnem, exprom-
 psit. Quæ tam valida calidãq; fuit; ut, eodem
 adhuc die, *filium* ejus, adolescentulum, in sciõ
 patre, clam comprehensum, in frustra, præce-
 perit, tanquam *vitulinam*, dissecari: coctãq;
 pueri membra, lancibus in cœnam, ad quam
 vocatus & *Hárpagus*, tragoediæ totius adhuc
 ignarus, assidebat, inferri; capite duntaxat, ac
 manibus pedibúsq; , tantisper, dum tempus
 esset, etiam illa subinferendi, sepositis. Quæ
 demum, cùm satur jam appositæ sibi carnis
 pater

pater esset (*filii mortui vivum ac miserabile sepulcrum factus*), illata sunt & ipsa. Quibus hic agnitis, in gemitum quidem, compressis inhibitisq; lacrymis; *Astyages* autem, in risum amarum, & insultationem, erupit: quod, quod *satis alienis parcere, contra Regis imperium, ausus esset*; suopre filio, quod minus eum devoraret, *haudquaquam pepercisset*. In quæ, tametsi tam truculenta, cum, *vanam fore, sineq; successu, suam iracundiam, vindictæq;* conatum, adversus longè potentiorē, *intelligeret Harpagus*: satis tunc quidem habuit, cum silentio, sicut in epulis paullo prius *filium*, ita nunc epularum *injuriam ac dolorem*, devorare. quievitq; de cætero; quoad, servatus suò beneficiò, *Cyrus* adolesceret olim, in opportunitatem crudelitatis istius vindicandæ. Nec fefellit eum spes, & eventus voti sui. Tametsi namque deliberasset secum aliquamdiu, de *nepote*, tunc saltem, extinguendò, truculentus *Astyages*: denique tamen ab eo *Cyrus* missus in Persidem, ac libertatem, est, *magorum industriâ, consilioque*; qui de voluntate cædis ejus, hunc commentò deduxerunt *Astiyagem*: ut dicerent; *Quidquid, super utero filie, nepotisq; potentia futura, somniasset olim*: id universum expletum

Reina Regum Persidie

tum reipsa feliciter, & innoxius per omnia fatis, esse jam tunc, cum puer, Regnum puerorū, ex quibus aliquando Viris futuris, Orientis esset robur constitutum, in ludo Basiliandā sibi vendicasset: idque non sine sceptro, potentiāque terroris, in ferula saltem, exercuisset. Cyrus porro, (qui nomen hoc, si Justino fides sit, inter pastores adhuc agens, acceperat), ingentē parentum gaudiū non agnitus modō, sed & acceptus; ut, qui stirpem suam jam deinceps, nō intrā filiam duntaxat unicam, quam interea post Cyrum susceperant (Aaa), substitutam, sed & mascula prole firmatum iri, præviderent, in hoc, præter spem omnem receptō, puerō: Mādanē præsertim curā, plusquam maternā muliebrīq; sollerter educabatur, robustiores in annos. ac tametsi privatam adhuc intrā sortem, quotidianis tamen originis regie commemorationibus, præceptorūq; domesticorum magisteriō, formabatur ad Regnum. Itā, paullatim firmam, ac militarem, in ætatem perductus, adolevit. Cujus de viribus corporis, & indolis bellicosā, cum quotidie, famā nuntiā, certior fieret in regia Medorum Hārpagus: in spem erigi cœpit, injuriæ dolorisque sui, quem ex Astyagæa crudelitate, filiiq; ferali cœnā, quon-

Ruina Regum Perfidis.

quondam acceperat, ulciscendi. Componit
 igitur *epistolam* ad *Cyrum*: quam, exenterato
 lepori, denuoq; consuto, per novum fraudis
 ingenium, insertam; è fidioribus nonnemini,
venatoris in habitum difficta, cum retibus su-
 per scapulas deferendam in *Persida*, commisit.
 In ea verò, quam diximus, *epistolâ*, quidquid
 circa *Cyri* quondam *infantiam*, & inter feras
 ac volucres expositionem, *Astyagis* in nepo-
 tem immanitate gestum esset, perscribit: &
 quid ipse, quantòq; cum discrimine sui capi-
 tis, in eo conservando prestitisset. quam item,
 & qualem, à truculento rege, pro suis in ex-
 positum meritis, atque clementiâ, gratiam re-
 tulisset: *filio*, quem habuisset unicum, in coe-
 nam ignari patris concisò; propterea, quòd
filium ipse *regalis filia*, discerpi belluarum den-
 tibus, prohibuisset. Exsurgeret igitur aliquan-
 do *Cyrus*; ætate videlicet, jam armis idoneâ,
 tempestivâque: regis autem avi vitâ valetu-
 dinêque, seniò fractâ, neq; castris suffecturâ.
 Ne cunctaretur arripere Fortunam, in am-
 plexus ultrò seipsam offerentem: sed, totius
Persici nominis, & audacissimi cujusque fi-
 nitimarum gentium, conjuratione factâ so-
 cietatis armorum; expediret in *Medos* exerci-
 tum,

Q

Ruina Regum Persidis,

tum, quàm posset, instructissimum: unâque belli molitione, seipsum, ac matrem, patrémque, júsque sanguinis omne, parricidalî latronis Avi præceptô violatum, ferrô vindicaret. Nec Pietatem lædi vereretur, in excidio *tyranni*: quippe, tam manifestè justis, dignisque, sicariorum ex avo carnifice poenis expetitis. Id si faciat *Cyrus*; in partem operæ se quoq; venturum esse, pollicetur: ejúsque consiliis ac coëptis re nullâ defuturum; donec eum in solio fastigióq; majorum suorum videat esse collocatum.

NON fuit operosum; Juveni, jam olim inbiantî summa spei, persuadere res novas; tanquam expeditam, ad Regnum, viam. *Cyrus* itaque, perlectis Hárpagi litteris; ejúsque communium, adversùs Astyagem, studiorum perspectâ voluntate: vocatos ad concionem *Persas*, apud quos auctoritate valebat, ac fortitudinis ex estimatione; docet, è decreto quodâ Medorum regis, ad se, (sicuti præ se ferebat) missô, revera tamen commentitiô: *PERSARVM SE DVCEM ESSE CONSTITVTVM.* Cui cùm & statim, & volentibus animis, acquievisserent universi: *calore mentium ratus utendum* *Cyrus*; primo die jubet eos, obsequii specimẽ datu-

daturos, frōdatorum habitu, cum sua quem-
que securi, propinquam in sylvam abire se-
um: & obstantem viæ commoditati saltum,
truncatis arboribus, extirpare, Quod cūm
Perse, non alacritate minore, quā sudore,
perfecissent: altero die, rursus apertum in
campum eductos eosdem, qui pridie man-
datum opus fecissent, epulis in medio positis,
ac vinō, perquam liberaliter, exhilarat. In-
terrogatos deinde, postquam certamine po-
culorum incaluisse, *Vtriusnam diei fortunam,*
malles? laborē mne præcedentis; an, præsentis lati-
nam? fateri, vel ipsius naturæ ductu, coëgit,
acclamare; Convivari se, quā lignari, mal-
e. Tum Cyrus. *Atqui, sub jugo Medorum, in-*
quit, in laboribus semper eritis, excussō verò do-
minatu vetere; meis sub signis, in patinis, ac poculis,
Et lautā fortunā, versabimini. Conclamantibus
igitur, in hæc, universis: *Duceret, quocunque*
mens ferret; Et quidem in avum etiam, ac Medo-
rum ad regiam! promptè se signa secuturos illius,
sub quo servire destituri tandem essent, Et Medis
imperare cœpturi. nam ad eum usque diem, sine
Rege, Persas; Medorum stipendiarios, ac pene man-
cipia, fuisse. Præstare tandem, si vel bello caderent,
ordere, semel victos, humum, quā imbelles sem-

per, ac subditos, aeternae servitutis lupatum. Igitur & hac suorum alacritate Cyrus, & Harpagi praeterea pollicitationibus, incitatio: expediri jubet arma: totiusq; Persidis contractio flore juventutis, ac virium; in Medos profectiorem, primo quoque tempore suscipiendam, indicit. Neque tamen antevenire celeritate facti, famam itineris, ac consilii sui, Cyrus potuit: quò minus ad aures Astyagis, ante tempus, armorum ejus accideret apparatus; qui sine strepitu, tantis in copiis, nunquam transigitur. Astyages igitur, insperatâ sibi re commotus, primò Magos omnes, qui sibi, non perdendi nepotis, auctores olim fuissent, perdi jubet; & in crucem tolli. Cyro verò per nuntium mandat: ipse. positis ut armis, ac nullo cum militari praesidio, sine mora festinet in Mediam: neque se committere nepos avo vereatur, ac dubitet. Cui Cyrus, per eundem illum internuntium, significari mandat; Non venire se modò; sed celerius etiam, quàm avus vellet, adfuturum. Idque: calentibus, in expeditionem, Persarum animis, continuò praestitit: in Mediam cum omnibus copiis irrumpens. Adversus hunc in aciem, Astyagis imperiò, Medique quoque, numerosò cum exercitu, procedunt;

HOR

Ruina Regum Persidis.

non *Regis*, sed *Hárpagi*, ductu; Satrapæ nimirum illius ipsius, cujus filium olim *Astyages* (ut sæpe dictum est) interfectum, coctumq; patris in victum ac cœnam converterat. tunc autem, rex idem, haud aliter ac si natum *Harpago*, revocatum à morte, denuoq; vivum, strisset, & tanquam non *maleficiò*, sed insigni quapiam, sempiternam ad memoriam, *gratiâ*, sibi virum istum obligâisset: universum eidem *Medorum* commisit exercitum. Id fecit *Astyages*, consiliò planè fatuò: quòdque, nec inter hostem *apertum*, ac *latentem*; nec inter odium *profectum*, & *amicitia velò contactum*, sciret distinguere. Quo proinde factum est: ut, cum ventum ad manus esset, ac prælium: pars *Medorum* illa, quæ consiliorum *Hárpagi* fuit experta & intacta, pugnam aliquamdiu, sed infirmam, ciceret: exercitus autem *Astyagis* reliquus, à *Duce* suo, jam antè, *Cyri* partibus præconciliatus, certamine vix tentatò, cum *Harpago* pariter transfret ad Persas universus. Ità victoria penès *Cyrum*, illo die, stetit. Sed non fregerunt *Astyagem*, nec primi congressus adversa fortuna; nec *Hárpagi* *Medorum*que perfida transitio. Quin potius, *indignatione*, sicut fit, *injurie factus animosior*; majoribus, quàm

Q 3

antea,

Ruina Regum Perfidis.

antea, contractis copiis, ac *mutatò duce*, bellum
 instaurat: & exercitum ipse, quò magis suos
 conspectu suò, præsentiaque, confirmaret, in
Cyrum Harpagumq; conjunctos, movet; ac
 prælii rursus fortunam tentat. Sed idem po-
 sterioris fuit, qui præcedentis certaminis, e-
 ventus. Et si namque principiò *Medi*, qui sta-
 bant ab *Astyage*, metu, ne sæviora, si fugerent,
 ab rege paterentur, quàm ab hoste Persâ, for-
 tissimè prælium inissent; ac jam *Persarum* a-
 gmina fugam partim spectare, partim & arri-
 pere, compulissent: *Persicarum* tamen *mulie-*
rum (quæ, traditò sibi vetustatis more, castra
 virilia sequebantur) occursum, parùm honestò
 castòque, necnon amaris earum exprobra-
 tionibus, ob ignominiam fugæ, repressi con-
 juges earum, ac filii; stitère fugam: redierunt
 in aciem: & ingenti strage *Medos*, accenden-
 tibus Martem foeminarum Persidum accla-
 mationibus, & ululatu, fuderunt. Inter eos
 autem, qui ferrum ac necem, nec tamen ma-
 nus hostium in universum, evaserant; *Satra-*
pæ quoque nonnulli fuerunt, & *Optimates*
 regni. (bbb) Quin & captus *Astyages* est: &
 in vinculis ad *Cyrum* nepotem, *Harpagumq;*
 proditorem, adductus; cùm, insultanti catenis
 ejus,

Ruina Regum Persidis.

ejus, exprobrantq; maſtatum filium ſuum, *Harpago*, magnanimitate regiâ, veteriſq; ſortis memori, reſpondere ſuſtinuiſſet: dignus viſori *nepoti* viſus eſt, qui, tum fortis oris & animi, tum *aviti* quoque tituli, reverentiâ, ſervaretur. Manſit igitur *Aſtyages*; & ut quidam affirmant, in nominis etiam *regii* poſſeſſione veteri: ſicut autem *Juſtinus* tradit, in Hyrcaniâ deinceps Præſecturâ; ne, Medis adhuc immixtus, *Mediam* ad res novas conciret. ut omnes denique fatentur; relictus ſaltem in vivis eſt, & incolumi ſtatu, penès *Cyrum*. cujus in oculis erat; honorariâ tamen circumpoſitus, nequò gentium, Perſis infeſtarum, elabi poſſet, cuſtodiâ. (ccc) Sunt autem, quibus placeat; & conjecturâ quidem, nequaquam improbabili: regem *Aſtyagem*, ſenior confectum, curiſq; regni, quod is in *quintum ac trigeſimum* uſque produxit *annum*: priùs, quàm in poſtremaſ has quas retuli, belli clades implicaretur, eò, quòd filium ei natura negaverat, imperii ſucceſſorem; ut & curarum levamentum ad manus haberet, & orbitatiſ qualecunque ſolatiū: adoptaſſe ſibi *Darium* quendam; quem *Cyâxarem* Græci, *Juniorem* autem *Aſtyagem*, ac *Medum*, Medi Perſæque

Q 4

Ruina Regum Perſidis.

ſæque cognominârint. Et hunc, contendunt
Darium eſſe *Medum* illum; quem *Daniel* *Pro*
pheta, narrat, adîſſe regnum, *annos natum duos*
ac ſexaginta. (ddd) De quo cùm lis ſit ingens
 inter temporum conſignatores: imperâſſe ta-
 men eum *Medis* quoque, cognomen eſſe vi-
 detur indicio. conſeſſuq; *Cyri* regnâſſe, ſec-
vicariâ potiùs, quàm *ſupremâ*, potentiâ, conji-
 citur ex eo; quòd *Medi*, recens, & *bis* quidem
 victi, cervicibus tamen admodum invitîs, ac
refractarius, accepturi *Perſici* regis alicujus ju-
 gum, ac dominatum, fuerant: quippe, cujus
 gentis ipſi *trecetos* (ut *Juſtinus* ſentit) & *quin-*
quaginta circiter (*eee*) annos, ſeſe domino
 geſſiſſent. Quare, *tempore* (quod omnia mitigat)
 & *gentili rege*, quantumvis precariò guber-
 nante, mollienda ferocia *Medorum* colla, *Cyri*
 viſa ſunt: & *Aſtyagi Majori* ſubſtituendus *A-*
ſtyages alter; nec tamen diu nimis imperatu-
 rus: ſed, annorum illius vergentium decursâ
 vitâ, non ità multò poſt in *Cyri* manus, *Hyrca-*
nia quoq; *Mediaq;* *ſupremam* potentiam, mor-
 te ſuâ, tranſmiſſurus. *Cyrus* ipſe, *Perſidis* in-
 terea *Regnum* erigere, contentus; *Hârpagô* ju-
 vante, ſubindèque, cæterîs quoque circum-
 quaque terrîs, ac gentibus, ſub poteſtatem
 ſuam

Ruina Regum Perſidis.

suam redactis, indies opulentior effectus: *Monarchia Persicæ* jácere fundamenta coepit. Ut proinde *geminum* fuerit ejus *Principatum* initium: *alterum* quidem, quo *Persis* suis, regio jure titulóque, dominari coepit; *alterum* verò, quo *totum Orientem*, & videlicet *Asiam* *utramque*, bello subactas, aggressus est, *Imperio consummatò* complecti. Quod quidem posterius, à superatis cum *Astyage Medis*, accidit, annò demum vigesimò ferè quartò. (fff) Cæterùm, inter hostes, quos ei, diversis è terrarum partibus, metus potentia, quotidie magis invalescentis, suscitabat, *Cræsus* quoque fuit; *Lydorum* ditissimus ille rex: cujus sororem, *Ariénam* nomine, rex *Medorum Astyages*, à *Cyro* victus (utì dictum est) & asservatus, habuerat in matrimonio. Controversum est autem; armáne rex *Lydus* in *Cyrum* moverit; *Astyagis* eripiendi, libertatíq; reddendi, causâ: quod ab eo videbatur affinitatis officium exigere? num verò potiùs, incrementis *Persarum* potentia metu, peregrinaeq; majestatis æmulatione? cùm verisimile vix sit; *Astyagem* tunc, cùm *Cyrum* *Cræsus* aggrediretur, in vivis superfuisse: quippe, qui præliū, quo victus est, postremum, ætate jam multum affecta,

Q 5

Ruina Regum Persidis.

affectâ, maturâq; supremis fatis, inierit. Ly-
 dus autem in Cyrum movit; annis facile *tre-*
decim, ab Assyagis captivitate, decursis. Quod
 autem Trogus, & ex eo, brevior illius, expe-
 ditionis Lydorū in Persas causam referunt, in
 Babylonis oppugnationem, à Cyro susceptâ
 quasi Babylonis, sibi fœdere conjunctis, sup-
 petias allatum, Crœsus in Orientem cum ex-
 ercitu venisset: ex eo redarguuntur, quod ex
 antiquiorum Justinô scriptorum monimen-
 tis doceri potest; *decimô tertio* ferè, post pri-
 mam à Crœso susceptam, belli Persici cogi-
 tationem & apparatus, coeptam fuisse Baby-
 lonis obsidionem: ac decimo demum quin-
 tō post, expugnatam urbem; cū jam Crœsu-
 sextum abhinc annum inter vivos agere de-
 fuisset: si modò *Catalogo* credimus *Olympion-*
carum. (ggg) Ac Lydi quidem, manu validâ
 priores in Cyrum, ac Persas, ausi signa ferre
 fluviumq; Paphlagonum, *Halyn* nomine, qu-
 gentis utriusque fines ac terras interfecabat
 transgressi: Cappadocum tandem in campi
 concurrunt, nocte verò tandem prælio, non
 autem & hostilitati, finem afferente; neutri
 victi victorésque, castra sua repetunt: æque
 partis utriusque Marte, Crœsum verò, *Sardes*
 urbem

Ruina Regum Persidis.

nem Lydiæ tunc principem , regúmque ; se-
 dem, se recipiente : strenuè Cyrus insequitur :
 regem, ac regiam, ut apparebat, oppugnatu-
 rus. Quo malo territus Crœsus ; ut in aperto
 potius, quàm clausus, virium suarum denuò
 periculum faceret : erumpit denique ; cum uni-
 versa suorum manu, portis : ac præliò decer-
 nit. In eo, quantumvis acerrimè diu pugnan-
 tes, Lydi, terga denique Persis vertunt : & , qui-
 bus in tutiora se recipiendi facultas obtigit,
 cum Crœso pariter , Sardium intrà mœ-
 nia refugiunt. Ibi tum jam seriò, nec ex mi-
 nis solis , procùl ostentatis , arctâ circum-
 clusæ Persarum obsidione *Sardes* : nullo so-
 ciarum gentium auxiliò tunc submissò Ly-
 dia, quarto decimo, post coeptam oppugna-
 tionem, die capiuntur. In iis, & Crœsus : quem,
 ferunt, cùm is ab irrupente regiam inter
 ceteros Persâ quodam milite , Crœsi faciem
 ignorante, districto jamjam acinace trucidan-
 dus, superet ; conservatum ab uno quopiam
 fuisse *filiorum* : antehac *mutò* quidem, sed tunc,
 (ad genitoris periculum repentè solvète lin-
 guam ejus ipsâ facinoris indignitate) claras
 ac potentes in voces prorumpente ; *Ne, miles,*
ne feri Regem ! In hæc enim verba, ferunt, in-
 hibi-

Ruina Regum Persidis.

hibitum à barbaro ferrum esse. Quam rem
tamen si sint, qui fabulis, ac figmentis, adnu-
merent: à quamplurimis tamen, iisq; magis
nominis, auctoribus, posteritati transmissam
haud temerè prætereundam, ego quidem
existimavi. Suo tamen interim quisque ser-
su stet. Certum est, & naturæ viribus su-
quandoq; contingere miracula: *regnorumque*
magnis in mutationibus, non modò terram, &
sidera, sed *linguas* quoq; *pecudum*, ne dicam
hominum, lege suâ vinculisq; solvi. Denique
Quis in ordinem cogat, aut *Deum*, omnium
motorem? aut latentes rerum elementorumq;
causas? (*bbb*) sed hæc, per *digressionem* po-
tiùs, quàm rerum exponendarum *necessitudi-*
nem, hucusq; retulerimus.

Cræsus, ut dixi, Persarum in potestatem
vividus venit. & quia se, non laceffit, sed ul-
trò, priórq; , Persis hostem ferens, ac decla-
rans; Cyri victoriarum in *Asia minore* prospe-
rum cursum, magnâ nuper *Persarum* clade
nec exiguo sanguinis & militum impendio
turbârat; deposcentibus eum ad supplicium,
ac poenas, ferocissimò quoq; militum, ac præ-
fectorum: adjudicatus est flammis, quibus
vivens exureretur; cæsorum, primò præliò,

Per-

Ruina Regum Perfidis.

Persarum *Manes*, hōc saltem, qualicunq; fun-
 neris sui solatiō, recreaturus; eadēmq; simul
 operā regibus ac tyrannis Asiæ ceteris exem-
 plum futurus, documentūmq; terroris: ne-
 quis eorum in posterum temerē se Persicæ
 militiæ victricibus armis opponeret. Ductus
 igitur, habitu quā maximē miserabili, Crœ-
 sus ad *rogum* est, ferreīs in compedibus; &, ut
 in nona *Controversia* libri secundi Seneca
 Rhetor, ex Arellio Fusco, memorat, *vinctis post-
 tergum manibus*. Ducti quoq; cum eo sunt
 Lydorum prócerum filii, *quatuordecim*: pro
 numero (sicut ego reor) *dierum totidem*, qui-
 bus Cyrum oppugnatae Sardes aditu suū pro-
 hibuerant; & obsidentium manus, mœni-
 um suorum defensione, fatigārant. Ascen-
 dunt igitur, in oculis exercitūs, ac regis Per-
 sarum, præparatam lignorum struem, hi *quin-
 decim*, demittuntur in medium rogi sinum:
 admotīs facibus pyra succenditur: flamma,
 ventō promota, tetrō cum fumo, funestōq;
 crepitantis ignis fragore, convalescit, fit à re-
 liquis ejulatus: à Crœso gemitus, & clara vox!
O Solon! Solon! Solon! In quæ verba *Cyrus*
 audita, cū interrogaret; *Ecquidnam sibi vel-
 lent?* didicit; *Solontis*, Athenarum sapientissimi
 Legum

Ruina Regum Perfidis,

Legum latoris, salutarî præceptô, jam olim, in fortuna florentissimâ, moneri compesciq; solitum fuisse *Cræsum*: ne, propter felicitatis immodicos successus, immodicos pariter animos tolleret. *NEC enim, ante suprema fata, dici BEATVM quenquam verè tutôq; posse: cùm, qui diutissimè fortunatus vixit, mori queat in ærumnis.* Id, quod ei sanè, licèt Regum quondam *Asia Minoris* omnium potentissimo, nunc autem exadversum, omnium calamitosissimo, viderent, in præsens evenisse.

Non tenuit, hīs auditīs, *Cyrus* (ut erat animi sensûsq; cum primis moderati) gemitum, ac lacrymas. prudentérq; ratus, *Quod malorum, in regis unius Caput, depluisset, ingruere cuiusvis regum aliorum collo posse; si quando, conversò diram in tempestatem Fortunæ serenò, servire cælum incipiat: sibi quoque Solonis illa verba, constituit, esse dicta.* Quare, rapi *Cræsum* ex igne, quātâ fieri celeritate posset, supplicii ministris imperat. Et hi, nihil sibi reliqui faciunt, ad *Cræsum* flammis, & regem, *Cræsi* victorem, eripiendum invidiæ Græcorum: qua sanè *Cyrus* invidiâ, *Lydorū* exusto rege, flagrâset. Sed adeò jam vis flammæ, ventorum promota flabrīs, invaluerat: ut, struem

ligno-

ignorum universam incendiô complente,
ex arte nullâ conatûq; mortali, morti vide-
retur subduci posse. Ferunt igitur: seu devo-
catam supplicatione Crœsi, seu quo sponta-
neo Numinis elementorûmq; favore, repen-
tè præcipitatam cœlo fuisse pluviam; unda-
rûmq; largissimô defluxu, sævientem extin-
ctum esse rogam. Itâ, quod è *quindecim* exu-
rendis reis, clementiûs ambustum adhuc su-
perluit; id, certæ jam alioquin, inevitabiliq;
morti subductum est.

Mirabiliorem verò fecit hujus eventum
rei, nubium imbriferarum tam opportuna, fe-
stinatq;, præter omnem expectationem, ad-
ductio; spissatioq; : cùm antea tamen, vehе-
mentiore *Boreæ* flatu repurgatum undequaq;
cœlum, sine nubibus extitisset. *Invocatum*
autem à Crœso *Delphicum Apollinem* (quod
quidam tradidère) defudisse supplici suo tam
opportunist imbre; tametsi vetus est ru-
mor: post tot sæcula tamen, nondum Apollini
Divinitatis conciliavit fidem, cùm præsertim
hic idem, à Crœso paullô post, missis ad eum
terreis supplicii sui compedibus, *irrisus* sit, ut
impostor (*iii*). Id, quod utq;, si se conserva-
tum Cræsus ab eo sensisset, commissurus nun-
quam

Ruina Regum Perfidis.

quam fuerat. Cùm item, tam à verò Numin
quàm à Geniis Tartareis, immò causâs quod
naturæ lege fluentibus, evenire mirificus
imber potuerit. si tamen, non planè fabule
sus fuit. Quibus in casibus, Imber ille Div
nitatem Apollinis haud sanè quidquam a
juvabit; aut à fuligine Plutonis eluet.

Duplex post hæc fama manavit ad post
ros: *altera*, quæ Justinum habet, ac Trogu
auctores, super *Cræso*: relictum eum in viv
regnò quidem exutum; regni tamen, opum
paternarum parte, non aspernandâ, quin
urbis *Barcès* possessione redditibusq; , donatu
à *Cyro* victore. viteq; reliquum, in privata lic
sorte, tamen haud multum infrâ regiam, e
egisse, majestatem. *Alter*a, vetustioris est g
storum conditoris, *Herodoti*, narratio: cum *C*
ro mansisse *Cræsum*, ejusq; secutum castr
non in honore modò, sed & in amicis, ac sa
ctiore consilio, fuisse: plurimâq; , tam *bea*
quàm *pace*, salubriter ab eo dictata, *Cyri* tu
opes, tum victorias, promovisse. Sed, vicis
tudine deinde temporum, nunc mitius, ali
verò durius, à *Cambyse* cumprimis, hab
tum fuisse, rumor est: *fortunâq;* quasi *Pr*
teum quendam, ac *Vertumnum*, egisse, produ

ii;

Ruina Regum Perfidis.

li; qui, Croësum supervixisse Cyro, tradunt. Quibus ipsis nos tamen haud multum assentimur: ex ærumnis (uti supra subindicavimus) hujus viri, regiô de culmine, *cremandorum* in sortem dejecti, conjecturâ deductâ.

Cyrus porrò, post hæc, ad *Sardes* urbem, gesta; cum *Asia Minoris* reliquias, suorum, quos credebat, fidioribus, inprimis autem Hárpagus, Mazaríq;, ducibus *Medis*, subjugandas commisisset: ipse, *Mediam* & *Ecbátana*, cum exercitûs sui robore, magnâ celeritate reprensus; *Bactra*, *Sacas*, & *Asiam Superiorem* universam; continentî victoriarum cursu, subigebat. Quamque sola ferè potentiorum Orientis gentium, *Babylonica* superesse gens videbatur; Cyri jugum obstinatiores collô detrectatura. Quippe, *Babylone*, *Chaldæorum* urbe maximâ multiplicissimâq; (postquam hi semel *Medorum* regum obsequium excusserunt) Reges, jam non *Medi*, sed *Babylonii*, diversæ separatæq; maiestatis sedem sibi, *Monarcharum* & ipsi titulò, collocarant: & à *Merodácho*, centesimum jam octogesimûmq; propagatam annum, potentiam tyrannidémve confirmantes; se solos *Orientis capita*, contemptis *Persis*, ac *Cyrò*, ferebant. Imperabat autem, eâ tempestate, Ba-

R

bylo-

Ruina Regum Persidis,

byloniis *Balthazar*, quem eundem *Nabonidum*, & *Naboándelem*, quidam appellant: Herodotus autem Halicarnasséus, *Labynitum*; Nitocris, reginæ clarissimæ, filium, aut nepotem

Adversus hunc ergo movit *Cyrus*, apparatus perquam operoso: compluriumq; populorum, & *Asiae-Minoris*, & *Orientis*, succinctis auxiliis, obsidere *Babylonem* instituit; urbem muris, portis, armorum robore, virorum bellicium multitudine, commeatibus deniq; copiâ, vel *in vicesimum* etiam annum, adversus instructissimum quemvis exercitum hostili præmunitam. Quo factum est, ut *biennium* &, quod excurrit, *obsidio* durârit illa. Quod autem (ut sæpe jam contestati sumus) non *universa* Regum Persicorum exsequi gesta propositum nobis sit; sed *Ruinas* duntaxat eorumq;, quibus bello pacèq; claritudinem aliquam adepti sunt, *actorum*, *summam* potius quàm *consummata* narrationis opus, oculis subiicere: sanè multum ab instituto primo, quàm plurimum autem ab operis suscepti brevitate, discefferimus; si *Babylonis* hanc, per *Cyrum* oppugnationem, ac cætera, quæ rerum ordinis posceret, ad eam usq; tempestatem, qua fœdemum à Persis occupata, pertexamus. Su-

cepto

cepere laborem hunc, Herodotus, & recentior Xenophon, ac si qui sunt Græcorum alii: novissimè verò, Latinorum Salianus, Annatum suorum *Testamenti Veteris*, Tomo quarto, paullatim finem spectante. cujus nos si premere vestigia vellemus, occupatæ Babylonis historiam, unà cum *Prophetarum* vaticiniis curatissimè pertractantis: enimverò, non *articulam* Quartæ Decadis, quam deducimus, sed *Iliadem* quandam, ingredi cogermur; vix exitum, nisi cum anima fortasse vitæq; nostrâ, reperturam. Ad illos igitur lectorem, talium avidum, illorûmque fidem, quæ tamen non per omnia semper sibi congruit) ejus bonâ veniâ remittimus. nos autem cepta prosequemur. Unum tamè, obsidionis illius casum, prætermittere, non est visum; de *Gynde* fluvio: qui, Tigrim, ut Herodotus tradit, influens, principiò statim Persarum ad Babylonem adventûs, exercitui transitum intercludebat. Eum *Cyrus* igitur, partim, uti vadicosum ac pervium sinè ratibus efficeret; partim etiam, quòd in ejus vorticoso gurgite soli sacratum *equum candidum*, natatu temerèudentem, amisisset: in trecentos ac sexaginta discissum alveos ac rivulos, assiduâ totius æ-

R 2

statis

Ruina Regum Perfidis.

statis fossione deductis quaquaversum sulci
 in eam extenuavit aquarum humilitatem; u
 eam & mulierculæ, *genibus adhuc siccis* (sic
 uti minatus erat) adeoq; *vadò*, transire po
 sent, & auderent. Quæ commemorare, po
 hanc opportunitatem, libuit: ut apparere
Cyrum, etsi, præ cæteris omnibus, tam ætat
 suæ, quàm postea subsecutis, barbarorum
 Persarumq; Regibus, animi temperantis vi
 rum; in hoc tamen, aliquantò plus *indignati*
ni suæ, quàm *consilio*, tribuisse: tot mensibus
 unius *annis* quasi segmentis ac lacerationi
 cum tot hominum millibus, assidendo. quo
 rum herculè manibus, ac ministeriò, long
 majori temporis atq; dignitatis suæ compen
 diò, fluvium, *ratibus* aut *navigiis* constratum
 æquè pressurus fuerat, ac domiturus. *equi ver*
submersi, ne sic quidem, interitum prorsus im
 punitum dimisisset; nequaquam tamen inter
 ea potiorum rerum, bellò gerendarum, op
 portunitate prætermisâ. Sed nimirum, ut
 nullum vulgò creditur *ingens Ingenium*, *amenti*
mixturâ vacuum (kkk); ità, *clarissimis* quibusqu
 bellò pacèq; *viris*, etiam *fortitudinis* aliquem
constantiaq; nevum inesse, censuerim: ut, post o
 mnia domita subditâq; , tamen suis adhuc
 sub

Ruina Regum Perfidis,

sub affectibus, nonnullâ sui parte, jaceant. Quid autem mirandum; Eam, qua *formicæ* quoque *vilitas* conflatur, *Cyri* quoque *magnitudini* suffudisse se, *bilem*? Sed ad ea, quæ *Babylona* captam, aut comitata sunt, aut consecrata, recurrat ordo narrationis; unde deflexit. *Cyrus*, operâ *Góbryæ* *Gadata*q; , qui, coacti malis & injuriis, à *Babyloniis* ad *Persas* se contulerant; urbem cum maximâ parte co-
piarum est ingressus: & quidem, quod inexpectatissimū *Chaldæis* accidit; eadē illâ. quâ *Rex* *Babyloniis*, cū proceribus ac pellicibus suis seorsim in *Regia* convivabatur, nocte. Civitas autem, in suis quisque privatim ædi-
bus, festivas *Idolis* suis epulas agitabant. Itâ captâ *Babylone*, *Cyrus*, *armatorum* hostium universam multitudinem, & siquis, præter nos, *inermis* quoque, se publico committere *Babyloniis* auderet, interfici, permittit, ac jubet. In cesorum numero verò *Rex* *Balthazar* quoque repertus; jus *regni Chaldaici*, vacuum *Cyro*, morte suâ, reliquit. Hic *Dario Medo*, cui am antehac *Medos* quoque, jure fiduciariô regendos, commiserat, *Babylonicum* quoque confert *imperium*; & ipsum vicariâ potestate, quoad vita supersit, administrandum. Nam,

R 3

ut

Ruina Regum Persidis.

ut aliô jam locô meminimus, annorum tunc
sexaginta duorum Darius hic erat: &, quod a
 libi non diximus, *Cyri* quoq; *socer*; & *adopti-*
uus, ut sic dixerim, *avunculus*. Quibus nomi-
 nibus ac titulîs, præter ætatis exactæ reveren-
 tiam, visus dignus est; qui pro *genero*, tot aliis
 Orientis regnis moderandis, ac componen-
 dis, occupatô, *regna duo* coërceret. Priùs ve-
 rò, quàm, *Babylone* *Cyrus* excedens, victorem
 indè transportaret exercitum: *Judeos*, à *Magn-*
Nabuchodonosoris usque temporibus, *septuagesim-*
um jam annum *Babylone* captivos, & bar-
 barorum servos, manumittit; ac, libertati red-
 ditos, in *Judeam* redire, magnô numerô, per-
 mittit. Quin, restitutis quoque, quæ *Nabu-*
chodonosor abstulerat, *sacrorum vas* ac su-
 pellectilî; *Templum Jerosolymorum*, à *Chaldæi-*
 quondam exustum eversumq; , cum urbe, pa-
 riter eversâ, reficiendum à fundamentis cu-
 rat: assignatis, &, quoad supervixit in *Asia*, re-
 ipsa quoq; suppeditatis, in *Templi* magnificam
 instaurationem, è fisco regio, liberaliter omni-
 bus impensis. Ex quo proinde tempore, de-
vinus, qui per annos *septuaginta* *Jerosolymi-*
 collapsus jacuerat, restitui cultus est coëptus.
 Causam verò pietatis, & munificentiae tante,

nec-

necnon erga Judæos captivos clementiæ, Cy-
 ro præbuere; præter DEVM, omnis bonæ mentis
 principem motorem, ac stimulum: Isaïæ clarissi-
 ma, super Cyro, vaticinia; ducentis ac decem,
 (III) ante *Servitutem* Judæorum Chaldaicam
 solutam, annis edita. Quorum *Presagiorum* in-
 primis memoratu digna sunt verba; quibus
 Deum vates inducit, captivos solantem; tan-
 quā jam tum revera Babylone teneretur, in-
 veteratā *captivitate* squalentes. Ego sum Domi-
 nus (inquit), suscitans verbum Servi sui, (Pro-
 phetæ). Qui dico Jerusalem; Habitaberis! &
 Templo, Fundaberis! Qui dico CYRO; Pastor
 meus es (à me, sempiternis retrorsum à sæcu-
 lis, destinatus: ut, è pastore gregum Mithrida-
 tis, pastor etiā evadas populorum): & omnem
 voluntatem meam complebis. (m m m) Hac dicit
 Dominus Christo meo, CYRO; cujus apprehendi
 Dexteram: ut subjiciam ante faciem ejus Gentes,
 & dorsa regum vertam (in fugam): ut scias, quia
 Dominus ego sum, qui voco Nomen tuum; Deus
 Israël. Propter servum meum Jacob, & Israël,
 electum meum; vocavi te nomine Tuo: (n n n)
 quò Cyrus mihi, Persarumq; Rex, esses; etiam
 priusquam in vivis esses. His igitur, aliisque
 talibus, Prophetarum de se, vel successoribus
 suis,

R 4

Ruina Regum Persidis.

fuis, *Cyrus* oraculis; sive Danielis, sive Judæorum, ad eum transfugientium, relatu cognitis: æquissimum illi se genti, quoad vixit, eiq; per bellicas occupationes vacuum fuit, exhibuit. Ac, nequis, (ut sæpe fit) nudis verborum promissis, & concessioni, vel *neglectus* subreperet regiae voluntatis exsequendæ, vel minor *auctoritatis opinio*: scripto quoq; *Cyrus*, ac *Decreto publico*, quod tam *Hebrais*, quàm ceteris suæ ditionis gentibus, innotesceret, suam, de manumissione Judæorum, & Jerosolymorum urbis ac templi reparatione, mentem consignavit. idque decretum *arario Persico*, perpetuis asservandum sæculis, inferendū curavit. (ooo) Nec Deus illiberaliorem se, *Cyro*, quàm hic in *Dei populum*, se munificū, exhibuit: cum proximò, post annum illum, quo Babylone potitus est, anno, non modò *Babylonis* ei, *Mediaq;* regna, morte *Darii Medi* vacante, restituit; plenissimā jam, & extra collegam omnem, possessione, cum *Persico* simul regno fruenda: sed insuper Orientis totius, & *utriusque* constituit *Asia*, Dominum ac *Monarchā*. ut adeò, jam non *Rex*, sicut antè per annos *vingti tres*, aut *quatuor*, sed *Rex Magnus*, & *populorum Orientis Imperator*, esset, ac diceretur.

ur. (ppp) Cúmque, post hæc, denuò Lydi,
Minoris, ut dictum est, *Asia* gens, *absentiâ* Cy-
 ri feroces, ac memoriâ veteris regni, poten-
 tizque, sub Cræso, Persarum armis eversæ,
 discruciatirupissent obsequium; ad summam
 denique, diversis aliis circumquaque populis,
 partim sollicitatis, partim in defectionis so-
 cietatem reipsa pertractis, rebellavissent: ii ta-
 men, favore Numinis, *Imperii nexum inconvul-*
sum Cyro præstare satagentis, celeriter ad of-
 ficiū ac jugū reducti sunt. nec domiti tan-
 tum ad tempus; sed, nequando novare res, ac
 perturbare bellis *Asia* quietem, possent; *ademi-*
nis in perpetuum armis, ad artes ludicras,
 hoc est, histrioniam, cothurnos, soccos, & ci-
 tharam, quin &, ad cauponas, & lenocinia,
 condemnati *Lydi*: supra tunicas, operiri pal-
 iō jussi sunt. Unde, *Lydii cantus*, ac *moduli*, *Ly-*
diaque fidicinæ, Latinorum juxta Grajorumque
 post hæc in proverbiiis esse cœperunt: ipsique
Lydi, mollitiæ muliebris, ac scenicę professio-
 nis, nec hodie quidem, infamiâ evitant. (qqq)
 Sed, quanquam in tantum potentiæ fasti-
 gium eversus *Cyrus*; in eam tamen, in quam
 ex *Ezechias* olim, *aliquantoties justiore*, incur-
 sit, *ingratæ mentis* reprehensionem. ut in eum

R 5

dici

Ruina Regum Perfidis.

dici verè posset illud Sacri Scriptoris; *Sed no*
juxta beneficia, quæ divinitus acceperat, Deo re
posuit. & ob id, adversus eum ira Numinis tan
dem exarsit, & ingrati pectoris vindicta. Cùm
enim, in tam præclara copiosâq; divina leg
addiscendæ facultate, quam ex Hebræorum
& ipsius adeò Danielis, præsentis magisteriô h
cuiisset haurire, tamen nec eò quidem Cyru
pervenisset; ut, explosâ penitus omni Simula
crorum adoratione, Deorumq; plurium cultu
 Deum unum ac solum Hebræorum recipere
 ret, ac veneraretur: de Cœli quidem Deo, deo
 sacris ejus, perquam honorificè sentiebat, a
 loqui facerèq; consuêrat. Jovi tamen inter
 rim suo patrio, Soliq; supplicare perseveraba
 (rrr) In præcipitium igitur illud incidit, i
 quod & Alexander postea Severus, Mammæ
 filius, Cæsar: qui, cùm maximi Christum, Vi
 ginis Mariæ filium, faceret, eumq; suo collo
 caret in larario; juxtà tamen hunc, præter A
 brahamum ac Mosen, Orpheum quoq; Ph
 tonemq; , cæterosq; quosdam, profanos hero
 as, ac magos, constituebat: & à Jove suo, Mar
 téque, Disq; reliquîs, adorandis, haud recede
 bat. (sss) Incurrit insuper Cyrus in illius c
 raculi, quod apud Isaiam est, fulmen; capiti
 quæ

quadragésimo quintò, flexibus obliquis, in caput ejus contortum. Quo loco, cùm testatus esset Deus, *Nominatim se vocasse Cyrum*: adjecit; *Assimilavi Te, nec tamen Cognovisti me.*

Quod enim, *Assimilasse se Cyrum*, Deus affirmat: *Christi sui se*, dicit, in eo, *Similitudinem*, ac *typum*, expressisse, non *verbò tantum*, quando *Cyrum Christi* vocabulò dignabatur (*t t t*), sed etiam, *gestorum* quadam, in *liberandis Hebræis*, ac *subjiciendis sibi gentibus*, imagine præludente. Quòd autem, *A Cyro se*, negat, *agnitum*; vereor, ut de quoquam alio *cognoscendi* genere dici possit convenientiùs, quàm eò, quò *Notus in Judæa Deus* tunc erat, & *in Israëlè magnum nomen ejus*. (*u u u*) Ob hæc igitur, aliàq; talia, neglectæ *Primæ Divinæq; Veritatis* argumèta, pignoraque; vicissim eum permisit *Deus*, in vanitatis paullatim, ambitionisq; tyrannicæ, profundum trahi. Bellum ergò suscepit, & expeditionem, in alterius planè soli cœlíque populos; *Scytharum*, inquam: à quibus neq; *lesus* erat, aut *impeditus in jure suo*; neq; forsitan ullâ belli Persis inferendi cogitatione, vel eminus, impetitus. Præter jus igitur, & æquum, eorum inhiabat imperio *Cyrus*: à quo leges eum omnes (nisi, quòd

Ruina Regum Persidis.

quòd *apud tyrannos Ius univèrsum in armis est*)
 repellebant : inq; Massagetarum, Scytharum Asiaticorum quasi frontem ac propugnaculum, inter Epardum Oxúmque fluvios, ad maris Caspii latus Orientale sitos, animum intendit. Urque, colore saltem aliquo justæ videretur ultionis excitatus. hostilia fecisse: cum ea tempestate jura Massagetarum genti *Tomiris* regina daret; mulier, & ipsa bellorum haud insolens, ac tunc, amisso nuper marito, pro filio, quem *unicum* habebat, potiores, & plerasque, regni curas administrans: ab ea, per legatos *Cyrus* petit, quod se sine dubio, desperabat, impetraturum; *Nuptias*, ac perpetuum vitæ consortium. Illâ negante, se filio charissimo *vitricum*, ac præsertim externum, superinducturam: *Cyrus*, tanquam contumeliam accepisset, qui ledendi sui causas quaesierat; reginæ gentique bellum, veluti quendam litis illius, & controversiæ nuptialis, arbitrum, indicit. Nec illa detrectat; optione *Cyro* factâ, mallétne, secum Persicis in campis, an in terra Massagetarum, configi: nam, & occurrere se paratam, & occurrentem excipere. Prætulit, *In hostium terris*, conferere manum, *Cyrus*; quàm, in suismet, hostium injuriæ prostituendis, cum præjudicio

dicio timoris, decernere. Pontibus igitur Araxe junctò, copias in *Scythiam* trajicit: ac, priusquam porro progrediatur, Cambyſi filio, regredi jussò, *Persarum Imperiũ*, siquid fortè circa se sequius in eo bello fata decernerent, commendat, ac tradit: credo, quòd, etiam contra spem, ac destinationem animi, lævum sibi rerum successum præſagiret. Post hæc, *unius itinere diei*, progressus in interiora *Massagetarum* loca; castra metatur illic, & tentoria signaq; defigit: in quibus, more militari communitis, cùm per omnia passim tabernacula merum epulàsque largas disposuisset: exercitûs *magnam* quidem, at *imbelliorem* tamen partem, relinquit: negotio ducibus datò, si priores à *Massagetis* laceſſerentur; ne dubitarent, prælii fortunam experiri. Vinum tamen, ac dapes, quas ipse per tabernacula disponendas curasset, meminissent, certò, sibiq; notò, consiliò, tantisper illibatas intactasq; relinquere; quoad ipse reversus esset in castra. Tantisper autem iis, quæ sibi quisq; causâ victûs præparasset, uterentur. Quibus in hunc modum præcompositis: ipse, cum copiis reliquis universis, & robore præstantibus, & numerò (nam *ducenta millia* fortissimorum

Per-

Ruina Regum Persidis.

Persarum erant) ad Araxis ripam, unde pri-
 die venerat, ocyùs, ac pæne fugientis specie,
 regreditur. Haud potuit abeuntium tot mil-
 lium, & per se sonorus strepitus, & insuper
 auctus industriâ, latère Masságetas. Quibus
 cùm super hæc & exploratores nuntiarent,
ad hoc tamen castra Persarum, sed ab ea multitu-
dine, teneri, cui facile pares essent Masságetæ futu-
ri; si vel partem duntaxat exercitùs sui, non
 aspernandam, in eam emitterent: *tertiam co-*
piarum suarum partem Tómyris, unâque
Spargapisen, filium suum, agminum ductorem,
 ire iussit. His, ut ultro Persas provocarent,
 imperans; vetuit, nisi victores, & castris quoq;
 captis, ad se reverti. Paruit ad nutum *matris*,
 fortis, & animosus, *adolescens*: cùmq; Persis,
 quos castris elicuerat, præliò commissò; pri-
 mùm ipsos, ut multùm viribus impares, dele-
 vit. Deinde, castra quoq;, quemadmodum
 iussus erat, aggressus; ac, labore non ità ma-
 gnò, (quia pauci numerò, nec nisi timidio-
 res, illa defendebant) potitus iis: contra spem
 animi, qua magnam auri vim, & argenti, Per-
 sicâsq; gazas, sibi *Scythæ* promiserant; talium
 nihil invenit: nec, præter tabernacula, ple-
 bejâmq; castrorum supellectilem, prædam
 ullam

ullam aliam. At, è diverso, Persicum in *Vinum* victores, & in *epulas* exquisitissimas, adq; miraculum usq; largas, inciderunt. Quare, cum *opulenti* (quod potissimum voluissent) ad suos redire non valerent; ne saltē *non saturi* reverterentur, cavendum sibi Scythæ decreverunt. Cumq; lassitudine confectos, *fames*, &, ardore prælii flagrantēs, *sitis*, admodum cruciarent: frui præsentibus his, & in propatulo stantibus, bonis, quàm omnium vacui discedere, maluere. Sepositis igitur tantisper armis; &, quoniam procūl admodum *Cyrus* agere credebatur, sinē præsidiis ac stationibus exercitu victore relicto: *Messāgeta*, cum *Spargapise*, Duce suo, discumbunt; epulantur; poculis indulgent, ac certant: insuetōq; Scytharum inopiæ merō peregrinō sese complent; & in soporem tandem, uti mos temulentis est, altissimum prolabuntur. Dormit & *Spargapises*.

Sed non inter hæc & *Cyrus* dormit. qui, suspicatus, futurum, quod factum est; hostēmque, victoriā turgentem, & conviviis, opportunum cladi fore: cum universo, quem ad *Araxen* amnem reduxerat, Persarum exercitu, recurrit ab *Araxe* retrō: beneficiōq; noctis,

omni-

omnibus Scythis indeprehensus, ante diluculum adhuc supervenit; non *dormientibus* tantum, sed adhuc planè, pleramque partem, *briis*, ruſtantibus, & crapulâ prægravatis. Horum ergo, quippe *Bacchò* jam antè, quàm *Martis ferrò*, subactorum, partem magnam obtruncat. longè majorem autem, vivos cap(XXX); & in his, *Spargapifem*: cui, temulentimagnitudine, profundiffimè ſopito, vinculum nec ſentienti quidem tunc, injicit: ac contnuare ſomnum ſinit. His in hunc modumgeſtis, & ad reginam celeriter, ab iis, qui cladem effugere potuerunt, perlatiſ: quod Maſagetarū-militiæ, cum ea ſuperfuit id celerrimè conglobatur. Hi, *tertiam ſui partem*, à *Cyro* ſic circumventam, ulturi, totiſ in eum viribus inſurgunt. Et regina, dolò viciffim reſpenſura dolum; lociſ anguſtiſ ac ſaltuoſiſ magnam Scytharum multitudinem abditam quam non priùs, quàm *Cyrus* ac *Perſæ* præteriffent, erumpere jubet; & eorum tergiſ inſiſtere, ſinè fatigatione cædentes. Ipſa vero reliquiſ cum copiis omnibuſ, in *Cyrum*, quem ab ulteriore belli propoſito, repetitâ legatione, fruſtra deterruerat, apertò Marte movet: id inprimiſ intenta conſilium; ut, quem imp

tral

trare passionibus, aut pretiò, nequiverat: armis, ac vi, captivum *filium* in libertatem reponeret. At jam antè filius, in *libertatem* se (si Superis placer), more vesanæ cæcitatæ *Idololatrarum*, vendicârat. Cùm enim, solutus tandem somnò, disculsâq; penitùs crapulâ, *captivum* esse se, *regiæ stirpis juvenem*, graviter erubesceret: matris deinceps subire conspectum mutuum, rem, morte sibi graviolem, judicavit. Ut nexibus igitur exsolveretur, impetratò: simulac in potestate seipsum, & acinacem suam, habere cœpit; violentam sibi manum intulit: ac matris dolorem, novâ jam causâ doloris, aggravavit. Erat quippe, sicuti superius indicatum à nobis est, filius *unicus*: & cum eo proinde, stirps omnis, ac spes successionis, extincta. Tantò justius igitur illa dolere, filii funere nuntiatò; stimulisq; vehementioribus in vindictam ardescere. Cùmq; properantem in interiora regni *Cyrum*, ostentatâ copiarum suarum diminutione, prolicuisset: & hic, ne morâ concessâ copiarum Scytharum invalescerent, hostem ultrò, quàm prius aggredi, collato pede, gestiret: *Tomyris*, aviditate Persæ cognitâ, summò studiò simulare metum instituit: ac tamdiu retrò,

S

cum

Ruina Regum Persidis.

cum omnibus agminibus, converti (γγγ) quoad in locum tandem insidiarum, quæ (utî supra demonstratum est) ipsa disposuerat, exercitum hostilem pertraxit. Ibi namque, repenti coortis iis, qui delituerant, ingenti cum fremitu tumultuque; mox verò, *Tomyride* quoque, cum suis, qui refugientium modò speciem præbuerant, in Persam fronte, laterumq; tenus, se convertentibus, ac circumfusus; fortissimum ex omni parte prælium committi cœptum est. Id tandem evasit: ut, acerrimè suos instigantem *Tomyride*, filiiq; sui, quem innoxium Persæ mori cœgissent, ac tertiæ *Massagetarum* partis deletæ vindictam *Scythis* inculcante; res *Scythica* tandem superior esset. Ac, si *Trogo* credimus ejusq; breviori, Persarum (quorum, illi prælio, ducenta millia feruntur interfuisse) tantus numerosus cecidit exercitus; ut suæ cladis nuntium quidem habuerit superstitem. *Cyrum* quidem ipsum, *Herodotus*, ac *Justinus* tradunt, in acie statim cecidisse. *Diodorus* autem *Siculus*, in secundo *Bibliothecæ* suæ volumine, de *Scythis* agens, capite quadragesimo quarto, refert; Eum, exercitu Persarum regina *Scytharum* conciso, captum ab ea virum

Et in crucem actum. Occisi porrò caput, à cervicibus resectum (id quod, & in furcam sublato, contingere potuisse, nemo negaverit) in culleum regina, sanguine refertum humanò, coniectum; *Saturare se jussit, illo rore, vel mortuum: cujus hauriendi, dum in vivis egisset Cyrus, semper avidissimum se præbisset, & inexplebilem.* (222) Non est porrò verisimile; Cyri cadaver, aut sponte Tomyridis, aut à popularibus pretiò redemptum, in Persidem remissum: ac sepulturæ (quod Curtius Rufus existimavit) mandatum esse. Crediderim ego, potiùs exutum; ac cineres, in urnam coniectos, parte sui saltem aliquâ, citiùs aut seriùs tandem, in Persarum redisse manus: & supremis, quoad ejus fieri potuit, honoribus affectos. Certè quidem *Pasargadârum* urbs, *vetus Persarum regia*, diu *Sepulcrum Cyri regis* posteris ostentavit: *Turrim*, inquam, *infra* *ceam*, *superiùs autem decem tabulatorum*, in nemore; frondosisq; circumquaq; clausam, & opacam, arborum umbris. In ea, ferebant, *lecticam* ex auro solido, cum urnâ, mensâ, poculis, ejusdem metalli, cumq; veste plurimâ regii luxûs, ac gemmatâ, spectatam fuisse. *Cadaver* autem ibi nullum: multòq; minùs, *talentorum tria mil-*

lia; quæ *Bagôas* spado, Regi Macedonum Alexandero, per mendacium, in *Orfinis* invidia detulerat. (*Aaaa*) Ad summam! præter *ytum Cyri*, jam putredine resolutum, & arduos *Scythicæ* formæ, *Persicūmq;* veterem *anacem*, nihil illic: sed *Magnum Inane*. Verū *inanius* multò fuit illud; quòd hic idem *Cyrus*, *Cambysis* filii, *Persicorūmq;* *Prócerum* auspiciis, *beata* consecratus *Immortalitati*, iatus in *Deorum* numerum confesūmq; fū ædificatā circa turrim sepulcralem *edicul* positisque per ambitum delubri custodib qui, continuā generis sacerdotalis successione, temporibus perpetuīs excubarent perces; & sacra *Cyro* facerent. Hos *Sacerdos* *Arrianus*, fuisse *Persas*; *Flavius* autem *Iosephus*, *Hebraeos*, tradiderunt: quibus, annorū æternā lege, quotidiana præbebatur à *Persarum* Regibus *ovium meri pollinisq;* statō mensō: *menstruus* item *equus*, qui magorū cultrīs in victimam *Cyro-Deo* cederet. miser mehercules! neminiq; mortalium invidendo, *Deo*! si, quemadmodum superiūs memoravi, *D's Persicis additus*, *Jovi* suo patrio, *Sol* *Persarum*, ac *Mitbra* cæremoniis, immortu *Idololatrarum* cæterorum commune cælum, h

est, *Plutonis* ac *Proserpina* subterraneam Regiam est sortitus. Nec illi profuit; aliquando veri quoque *Numinis* aspersum aliquâ fuisse notitiâ: si, simul cum illo, *falsa* quoq; *Numina*, censuit, in *Divinitatis* esse collegium cooplanda. Quin, nec id eum juvit, ad excutiendum *Acheruntici Regis* jugum, & *Tartareas* à se *flamas* abigendas: quòd *Christi*, *Liberatoris* mundi, typum & effigiem expresserit in se; vel *vivens*, cum *Israëlis* gentem servitute solvit; vel *moriens*, quòd, *affixus* & ipse *Cruci* (si vera *Diodorus* scripsit) hoc pane solum habuit *Servatoris* nostri. Sed, in morte nempe, *moriendiq;* genere, non *queritur*; *Quid* quisque, vel *qualia*, *sustineat*? sed, *Pro quâ*, vel, *Quam ob causâ*? quâ, (prò dolor) in *Cyro* fuit, *Ambitio*, *latiusq;* *dominandi studium injustum*: non autem, ut in *JESU Nazareno*, generis *humani Salus*; *eternòq;* *Patri præstandum obsequium* (b b b b). Quòd autem & *figuram* gesserit *Christi*; gestavit eandem & *Saules* antea, *Rex Hebræorum*, nonnullis in rebus: gestavit *Propheta* personam, & *Cayphas*. quos tamen, quis, hòc solo nomine titulòq; dixerit, *Inferorum evasisse Supplicia*? Ne dicam, quod dicere tamen haud dubiè verè possim: *Cyrum Christi* portasse, tam no-

S 3

men,

Ruina Regum Perfidis.

men, quàm omen ac *typum*; ignorantem, *Quid*
portaret? Non ergò stupidius *Asellus Oliveti*
Christum infessorem, quàm *Imaginem Christi*
Cyrus, circumvectavit.

Miseret interim me, quoad homini Chri-
 stiano misereri Tartari civium cōcessum est,
 infelicitatis tanti *Regis & Imperatoris*; eiq; plu-
 rimùm condolesco. Fuerunt enim in hoc vi-
 ro corporis animiq; bona compluria: fuerunt
 ingenii, tam pacifici, quàm militaris, ut-
 cunq; rerum necessitudines exigent, egre-
 giæ dotes & artes. *Corporis* illi vires robustæ
 nasus aquilinus, acutæ generositatis index
 (4): species oris, ac membrorum, pulcherri-
 ma; Persicisq; celebris carminibus solita.
 Virtutes autem *Animi*, multò spectabiliore.
Liberalitas præsertim, & *humanitas*; primùm
 quidem insignis, erga *Judeos*. quos, cùm liber-
 tati restitueret, & restitutis, sacra quoq; vasa
 redderet; nullo tamē *manumissionis* ab eis ex-
 actio pretiò, *Jerosolymam* remisit: non in eam,
 quæ nusquam tunc erat, sed, quæ regiis demum
 impendiis erat futura. Præter *Judæos* insu-
 per, comitas ejus, & in alios passim, maximèq;
 populares ejus, effusa prolixaq; fuisse perhibe-
 tur. Quacunq; namq; viâ poterat, & priva-
 tim

tim Persis suis, & publicè, bene faciebat. ac,
 quò cæteri quoq; bene facerent eis, procura-
 bat ingentî studiô; *donando largè de suo, si pos-*
set; &, quod non minoris æstimatur, sic ubi
minùs de suo censu posset, remittendo per in-
dulgentiam. id, quod in tributis, & exactiõni-
bus, cum primis illi fuerat. Unde Persis post-
ea, Cyri, regûmq; successorum, inter sese com-
parationem instituētibus, prædicare sollemne
fuit; In tributis imponendis, Darium quidem
Hystaspiden, sese prestitisse Cauponem: at
Cambysem, Dominum: Cyrum autem, verè Pa-
trēm. (cccc) Eiusdem humanitatis fuit, & il-
lud: quòd, bella gerens, non in suo solum-
modo, sed hostili quoq; solò; ruricularum ta-
men securitati sic, castrensi præconum edi-
ctò, consulebat: ut hi, contra belli faciem om-
nem, impunè, sinèq; metu vastationis fa-
cultatum suarum, ararent, occarent, sererent,
meterent, ac demissa convedarent. (dddd)
 Existimabat enim, & rectè; *non iis, qui strivam*
ac falcem, sed illis, qui gladium ac tela, tractarent,
inferendam vim armatâ esse. Liberalitatis præ-
terea Cyri, cuiusdâmq; propemodum exoti-
cæ civilitatis, argumentum fuit & illud: quòd,
 in expeditionibus, itineribûsq; ceteris, quoties

urbem quampiam *primùm* introiret; *mulieribus*, quotquot præsentes essent, omnibus, in singula capita, præberi *numum aureum* à quæstore suo, voluerit. ejusque munificentia, non posteri reges obliviscerentur; lege quoq; latâ consuetudinem voluit inviolatam conservari. Nec eam præteriêre successores; ad *Ocbum* usque: qui post *Artaxerxem Mnémonem* imperavit. Hic enim, cùm esset, uti *crudelis*, ita pariter & *avarus*: ne largiri *mulieribus* adigeretur urbem imperii sui nullam unquam, extra *Parsargadas*, sedem suam, inivit. quia nullam inveniebat, in qua mulieres non essent. Effecit igitur, hujus parsimoniæ suæ sordibus; ut, *avaritiæ* perpetuâ notatus labe, Persicorum regum in ordine, solus *Euclio*, pro meritis, haberetur, & audiret. (eee) Quid autem, hac in *sceminas* liberalitate, *Cyrus* spectârit; pro comperto non habeo: tribueritne *matris* id *Mândanês* memoriæ; capitis, mulierum omnium *Orientis*? an *nutrici* suæ, *Spaco*; cujus uberibus in infantia servatus in vivis fuerat? an deniq;, desiderio propagandæ Persarum prolis, ac multitudinis, in bella sufficiendæ: quò tantò promptiùs liberos & cōciperent & educarent matres; inque robur eos militare perducerent?

cerent? Haud enim rear, *Sexûs* id eum *amori* concessisse: quippe, quem, præ cæteris barbarorum Regibus, *libidinum* fuisse *temperantem*, inveniam. *Vxorem* duxit, in ætatis juvenili flore, *Cyáxaris*, (ut ait octavô librô *Pædiæ* Cyri Xenophon) Medorum Regis; hoc est, ut alii *Cyáxarem* nominant, *Darii*, cognomentô *Medi*, filiam. Hanc, cùm pater, à debellato statim *Astyage*, vel deduxisset ipse, vel deducendam curâisset à pronubis, ad *Cyrum*; & puella, nullidum antehac alteri nupta, torquem aureum, & armillas, ac Medicam vestem, cum aurea capitis coronâ, gestans, coronam vertici Cyri regis imponeret: *Cyáxares*, pater ejus; *Hoc capitis*, inquit, *regium ornamentum* puella temporibus tuis, *Cyre*, tradit; *Et ego puellam Tibi: quam, ut genitor, thalamo tuo despondeo: nequid omnium, quod tu meum esse voluisti, non Et tuum denuò plenissimo jure sit.* Quæ cùm, plerorumq; consensu, sic se, quemadmodum è Xenophonte retulimus, habeant; ut *Cyrus* videlicet *Darii Medi*, seu *Cyáxaris*, factus sit *gener*: illâ, ab hac puella diversam fuisse, meritò conjicimus, quam *Ctésias*, auctor & ipse Græcus, *Amytim* nominat. quæ, cùm *Spitame* prius, nescio cui, nupta, morte dein mariti vitam

S 5

viduam

Ruina Regum Persidis.

viduam degere coepisset; à *Cyro* postea dum est deducta: *filia*, sicut *Ctesias* ait, *Astyages*; illius utique, quem, *avum* sibi, bellò *Cyro* superavit: non autem *Cyaxaris*, seu *Darii Medici*; quem & ipsum, post adoptionem ab *Astyage* *Majore* factam, à quibusdam, diximus, *Astygem*, sed *Iuniorem*, appellari consuêsse. Duos igitur rex *Cyrus* *soceros* habuit, *reges*: *Darium* nempe *Medum*, & *Astyagem*. *Astyagem*, quam, *avum*, quo tamen concessio; vel non potuerit *unica* patri genita dici *Mandane*: vel extra *thorum* primum, aut legitimum, *Antistim*, *filiarum* alteram, ortam fuisse, necesse. Quoquo tamen pacto se res habuerit: inliquet; Cur à compluribus, *Astyages*, *avus* mul, ac *Socer*, *Cyri* dicatur. Ex harum utraq; prò conjugum, necnon & è *Cassandana* *Pharnaspogenitâ*, tum *liberos* alios, tum *Cambyse* *Cyrus* suscepit, *Persarum* & ipsum postea *Astygem*: *Smerden* item, ac *filiâs*, *Atossam* *Artonâmque*; *Darii* postmodum *Hystaspidis* *xores*: *neptim* denique, nomine *Parmin*; *Smerde* patre, *filiâq;* *Cyri*, *genitam*. (ffff) *C*terum, etsi *bellicosus* in primis, & *quietis* *marum* (quod ei *Tomyris* exprobrâsse pergitos fertur) *impatientissimus*: adeò nihilon

bus, licentiâ libidinum militari, *Venerem cum Marte confundere* refûgit : ut nullum illius, quod equidem sciam, turpe factum, extet: quale de *Julio Casare* tamen, *Antoniôque Romanorum, & Alexandro Macedonum, & Achille Thessalorum*, duûorib. circumfertur; quibus suæ *Thaides*, ac *Lycorides*, nec in castris quidem defuere.

Verecundia verò tam ingens *Cyro* studium fuit: ut, haud antè multò, quàm apud *Scythas* occumberet, amplexum suû sumere liberos suos, & ultimû intueri se, præceperit. Ab obitu verò, quin & simulac ipse, jam animam agens, se cõtexisset, obvolvissêtq; membra sua: vetuerat, ab ullo deinceps mortaliû, ac nec à filiis quidem uxoribûq; , se retegî corporis ullâ parte; nudatûve conspici. Quare, pollinctores etiam ipsos à cadavere procûl asPELLI, iussit. Sed levavit eum hîs curis regina *Tomiris*: quæ, sublatum in *crucem*, ex omni parte *cruore* propriô *velavit*. Inter eadem autem *suprema*, de quibus dictum est, mandata, *Cambysi* filio præcepit; quod, & aliâs præcipere crebrò solitus erat: *Ne quid unquam aut publicum attingeret, aut privatum, in negotiis, sive pacis, sive belli; quin Numinis priûs volun-*

Ruina Regum Perfidis.

*voluntatem, & exploraret sacrificiis, & liquidis
disceret signis, aut oraculis. Id enim, in tanta re-
rum agendarum, qua mortales circumfundantur,
caligine, cunctis quidem; sed nullis magis, quàm
populorum rectoribus, esse necessarium. (gggg)*

Hunc Regem, *M. Tullius* existimavit, in
primo suo de Divinatione libro, *Septuagesim-*
um ad ætatis annum pervenisse. Quod si ve-
rum est: *sobrietate* cumprimis id affecutus est;
quam is in omni dilexit vitâ: tantiq; fecit; ut,
apud *Astyagem* avum cœnans quondam, e-
pularum, *Medis* sollemnium, exquisitissimum
apparatum, aspexerit quidem; sed attigerit
quàm abstinentissimè. Dicebat enim; *Persicas*,
(utî tum erant) malle se cœnas: quæ pane, fe-
rinâ, nasturtiôq; constarent; & ventrem tamen,
ac famem, liberaliter, nec sine voluptate gustûs,
explerent. (hhhh) Quæ *Cyrus*, haud regie
tantummodo, sed, *Philosophò* quoq; *Sapienteq;*
dignô, dixit, *apophthegmate*. Nam erat, *Suidâ*
teste, non modò discendi cupidissimus, in omni vi-
ta; sed etiam, siquis alius, *Philosophia* peritus: in
bac videlicet, à *Magis*, *Persarum* *Sapientia* magi-
stris, institutus, & excultus. Quorum è disciplinis
Iustitiam etiam, ac *Veritatem*, edoctus est, eam;
quæ, secundùm leges erat, *Persarum* optimatibus

anti-

Ruina Regum Persidis.

antiquitus præscriptas. (iiii) Mirum autem, ni
Veritatem, illô, quod adduximus, præconiô
Suidas, haud eam duntaxat in Cyro celebret,
 quæ secundum *Rationis Humanae* lucem, ac *na-*
tura ductum, est; sed eam etiam, quam *Moses*
 eum, & *Isaias, Propheta*, docere potuerunt: si
 præsertim & *Danielis* (quod nonnulli tenent)
 aliquamdiu consuetudine sit usus, & institutione.
 Quæ tamen omnia, beatam ad Immortalita-
 tem, absolutô vitæ præsentis decursu, nequa-
 quam eum provexerunt: si præsertim verum
 sit, ut esse credo: quod scriptum *Xenophon*
 reliquit; & ex veteribus quoq; *Sacrorum Do-*
ctoribus propiùs *Veritatem* accedere videtur:
 (kkkk) *DI*s nempe suis *Persicis eum, morientem*
inbasisse. Quo fit, ut *morum ejus dotes, viven-*
ti fortassis ad gloriam illi mortalem conduce-
rent: ad immortalem autem illam, ac cæle-
stem, extincto conferre nihil unquam value-
rint. Esto (quod quidam *Acatolicorum* urge-
 re videtur; ut *Cyrum consecret, &, cum Tra-*
jano, collocet in Cælo) suum eum SERVVM
alicubi Deus, Isaiaæ verbis, nominârit. (llll)
 Quis enim nescit, & *Nabuchodonosorem Ma-*
gnum, quantumvis scelestum tunc impiûmq;
tyrannum & Idololatram, unâ cum universo
 Baby-

Ruina Regum Persidis.

Babyloniorum exercitu , collocatum in numero censûque *Servorum*, à Deo fuisse? cû mercedem ei persolvi jussit, & copiis ejus, p*er* *Servitutem magnâ*, qua sibi *servissent adversus Tyrum*; Numini tunc inimicam, & invisa urbem. (mmmm) Et tamen, quis, hûc titulus *Babylonios* saltem, *Superis ac cœlicolis infera* homines, ut à tribus *Ephebis* illis in fornacibus *Babylonicâ* describuntur, *Iniquos, pessimos, pravaricatores?* (nnnn) ad summam! *servi* quidem *ministrôsq;* *Dexteræ divinæ*, sed *Vindictis*: &, quo pacto *Servus* est *Iustitiæ* qui etiam truculentissimus, improbiissimûsq;, *Calumnifex*. Cyrus interim, (fatcor) *ministerii* multo melioris, honorationisq;, dignitate conspicuus, quando Numini manum commodavit, *Israëlitas servitute solvendo*; intra tituli tamen duntaxat nominisq;, decus constitit, ut *Dominus* *Servus*, ut illius *Pastor*, (oooo) ut ejusdem (quod amplius est) *Christus* esset. ad familiam autem ipsam, *contuberniûmq;* *Dei*, non pervenit: regnôq;, *Perfidis*, ac *terrarum*, quod in annos *undetriginta* tenuit, contentus; *cœlestes*, dignioribus se, reliquit. Quòd si jam *Cyrus* *Judæus*, cum tot præstantibus animi naturæ dotibus, aspersus licet olim aliquâ *Dei* cognitione

tionem, non intravit; quid, oro, dicent, aut quâ fronte sibi cæterisq; beatam aeternitatem spondent; qui, religionis nostræ capita quadam, articulosq; nonnullos, ad promerendum cælum, sufficere, memorant: tametsi cæteris omnibus dissentiant, aut bellū indicant. Quid illi, qui cum Christo Belialem quoque; cumq; mensa Dei, mensam demoniorum, unâ putant in mente considerare simul posse? Qui, Sectis ex omnibus credunt Aliquid: in universum, Nihil? Profecò! Cordis Orthodoxi nimis arctum est, in recipienda Numinum majestate, stratum. Recipere Duo simul, (nedum compluria) non potest. Unum illic manere Deum, ac Sacrorum Cultum, fas & æquum est. Alterum, decidere necesse. breve Laudis pallium, utrumque cooperire nequit. (pppp)

En, ut in Cyro stare simul non potuere, Jupiter hinc patrius, atque Mithres Persicus: & inde, Cæli rector, opifexq;, Deus! Quantò minùs ergo simul illic habituri sunt locum (quod Zwinglii tamen indoctus error sancire, tanquam Oraculum, conatus est); hinc quidem, Adamus, Abel, Enòchus, Petrus, Paulus: illinc autem, in Cælum navibus attracti, Theseus, Hercules, Socrates, Aristides, Numa Pompilius, Camillus, Scipiones, Catones? (qqqq) Quantò minùs adhuc

adhuc *Erasmi Roterodami* gloriosus, & jactor ille, *Cicero*; totius vanitatis mancipium (rrrr) Quantomò difficiliùs insuper, *Sebastiani Franci Turca*, barbarorumq; cæteri; qui, juxta Coeli-Deum, etiam *Mahometen* suum, cœli Judicii Providentiæq; collegam, & arbitrum, constituere sunt ausi? Qui, dummodo Deum timeant (qualem ipsi sibi somniant) ac justè vitam degant; jubentur ab illo, nobis fratrum esse locò, censuq; (ssss) Sed satis, super his, hæcenus. *Cyri Ruina*, per seipsam plus nimio tristes, & infelix; ex eo fuit infelicior, ac tristior; quòd is post se, qualiscunque, successorem reliquit, moribus imparem, bonuq; Pessimum: hoc est, filium *Cambysem*.

IV. Hic, sicut & aliis evenit multis, nominibus aliis cognominibusve, compluribus est affectus; præter *Cambysem*: quod, uti diximus, à paterno reportavit avo; Persâ, Persicum. Reperitur enim, divinis in *Esdræ* libris, & *Asfuerus* dictus; & *Artaxerxes* (tttt): quod Persis regis majestatis vocabulum est. Hebræi verò, *Nabuchodonosorem* etiam, sed *Alterum*, cognominârunt: ob ferociam, quâ, Judaicas erga res, affectus erat; Nabuchodonosoris imitatione. (uuuu) Natus autem è *Cassandana*

Pbar-

Ruina Regum Persidis.

Pharnaspogénitâ (cujus foeminæ præmaturum
 ē vivis excessum, unâ, cum Cyro, cunctæ Cyri
 peracerbè luxerunt provinciæ): patri, plenô
 supremæ dominationis jure, tū primùm suf-
 fectus est; cū is jam præliô Massageticô ce-
 cidisset. Sub initia porrò regni, *Cambyses*, sub
Artaxerxis & Assueri magnificis titulis, inter-
 pellatus, à barbaris transamnanis, imprimisq;
Samaritis, Hebræorum Jerosolymitarum ini-
 micis; decretô vetuit urbis, quam *Cyrus* unâ
 cum templo Salomonis instaurari permise-
 rat, exstructionē. Erat enim alienô jam tum à
Judeis animô, cū adhuc pater in vivis age-
 ret. Cujus adversùs eam gentem malevolen-
 tiæ causas, equidem malim, aut in eorum re-
 ligiones, aut in commune plerarumq; natio-
 num erga Judæos odium, referre; quàm, quod
Genebrardus fecit (xxx), in cogitationem Æ-
 gyptiacæ paullò pòst expeditionis, à *Cambyse* sus-
 cipiendæ: quòd vereretur (ut ait ipse), ne Ju-
 dei, velut Ægyptiâ prognati stirpe, rebus se
 Regis Ægyptii, suppetiis ferendis, admisce-
 rent: quem regem evertere Persa cogitabat.
 Nec enim ea tunc, aut Jerosolymis, aut in
 universa Palæstina, Judæorum fuit multitu-
 do; quæ vel Persarum immensis illis copiis,
 T
 terro-

Ruina Regum Persidis,

terrori: vel Ægyptiis magnæ fieri posset auxili-
 liorum accessioni : tametsi gentibus iis ve-
 maximè succurrissent. (yyy) Ut ne dicam
Cambyſi defectionem hanc Judæorum ad Æ-
 gyptios , verendam potiùs ex hoc ipso futu-
 ram fuisse decreto ; quo prohibebatur ædifi-
 cationis continuandæ labor, & negotium : in-
 ritatis eâ duritie Judæorum mentibus , & in-
 prohibentem exasperatis : cùm eos, è contra-
 rio potiùs indulgentiâ paternâ salvâ conser-
 vatâ, retinere *Cambyſes* in obsequio, benevo-
 lentiâque , potuiffet. Ut proinde , quidquid
 est, quod *Genebrardus* existimavit, alienationem
 à Judæis præbuisse *Cambyſi* cauffas; id *Rabbini-*
rum potiùs figmenta somniâque , quàm al-
 quam veri similitudinem , redolere mihi vi-
 deatur. Cæterùm *Cambyſes* , ut primùm *Per-*
sarum suscepit imperium; super Ægypto quoque
 paternis ditionibus ac regnis adjiaciendâ , re-
 vera curam animo concepit. Ad eam autem
 quam dixi, cogitationem, impellebatur, præ-
 ter insitam ambitionem , proferendæq; po-
 tentiæ cupiditatem, etiam (ut ferunt) à *medi-*
co quodam Ægyptio : quem, *Regis Ægyptii* li-
 berorum conjugisq; valetudines regere soli-
 tum, regia voluntas, (incertum, quibûsnam d-
 caus

caussis) gynæceo depulerat: & depulsum, in
 Perfidem extruserat; ac, *tanquam ob crimen*,
 exulare coëgerat. Erat autem eâ tempestate
 rex Ægyptiorum, *Amasis*: qui regem *Aprien*,
 regnô pariter exturbatum ac vitâ, cedere sibi
 soliô coëgerat; ut & alibi jam dictum est.
 Huic igitur, cûm ob relegationem infensus
 infestûsq; medicus esset ille, quem dixi: cœ-
 pit is auctor esse *Cambysi*: peteret in thalami so-
 cietatem ab *Amasi* filiam ejus; virginem in pri-
 mis formâ præstantem. Id eo consilio nequâ
 suafor faciebat: uti, seu concederet *Amasis*,
 quod ambiebat *Cambyses*, animo distorqueretur,
 ex obsequii necessitate: seu detrectaret;
 in Persarum regis, multò validioris, iram &
 hostilitatem incideret: ipsêq; se medicus, ut-
 cunque res caderet, ultionis dulcedine satia-
 ret. Conatus est nihilosecius *Amasis*, mediô
 quodam, suum inter dolorem, & periculum,
 tramite, per dolum evadere. Nam, aliô geni-
 tam patre, *Virginem* (zzzz), regiô cultam
 habitu, formâq; non degenerem, *Cambysi* sub-
 misit; tanquam suam. Ex se verò genitam, se-
 cum pater retinuit, veritus: ne, si suam *Cam-*
bysi collocaret; non in matrimonium eam,
 sed in pellicatum, concedere cogeretur. Sed

T 2

recte-

Ruina Regum Perfidis.

retecta nihilo minùs tandem fraus illa, pro-
 ditione puellæ supposititiæ; *Cambyſen* (id
 quod *medicus* quæſierat) deluſionis ſenſu, do-
 loréq; , vehementiùs in *Amasim*, & acriùs, in-
 cendit; ut injuriam, quam interpretabatur, ar-
 mîs, & excidiô *regis Ægyptii*, perſequendam ſi-
 bi, decerneret. Nec tamen deſunt; qui ſtimu-
 los *expeditioni*, cenſeant, *Ægyptiacæ*, non le-
 ves, addidiſſe, *Religionum* ac *Superſtitionum* *Æ-*
gyptiacarum odium, in *Cambyſe*: qui, ſicut ap-
 paret, *Numinum* pariter *Omnium*, extra ſolos
 fortasſe Deos indigenas, *contemptor*; quâ men-
 tis impietate *Deum Vnum* ac *Solum Hebræorum*
 aſpernabatur, eâdem, & longè digniore, pro-
 fani pectoris fiduciâ, *Deos Ægyptiorum innu-*
meros, & *abſurdiſſimos*, irridebat, & exagitando
 ſibi, deſtinârat. Dum autem in iſtius appara-
 tu belli *Cambyſes* eſt; *Amasim* interim in *Ægy-*
pto morte decedit: ſucceſſorem naſtus *Pſam-*
menitum filium; quem & *Amyrtaum* *Cteſia*
 appellat: virum, in præparandis adverſum
 Perſas copiis, ac viribus, *Amasim* nequaquam
 ſegniorem. Et hunc quidem, his intentum
 belli juxtâ regnîq; curis, ſextumq; jam men-
 ſem in culmine ſupremę poteſtatis agentem,
 reperit *Cambyſes*; cùm primùm eſt *Ægyptum*
 hoſti.

Ruina Regum Perfidis.

hostiliter ingressus. Habuit autem in exercitu suo *Cambyfes*, non modò Persarum, Medorumque, vicinarumq; gentium, multitudinem immensam: sed insuper, Phoenícas, Cyprios, Lydos, Aéolas, & Ionas: quibus accessére, cum rege suo, foedere, belliq; societate percomodá, conjuncti tunc Persis, Arabes regionis illius, quã *Desertam* vocant, ac *Petream*. Horum, camelis aquam supportantium, ductu; simul autem, & *Pbanis* cujusdam, *Halicarnassæi*, consiliò: per easdem solitudines illas, per quas *Israélita* quondam, Mose duce, penetrarant ex Ægyptiorum terris, in Chanaanitidem; *Cambyfes* è Chanaanitide trajecit copias in Ægyptú. Et ignarís, quãnam terrarum parte Persarum exercitus irrupturus in Ægyptum esset, Ægyptiis; repentè tandè is, Sinæis ex Alpibus, inter *Etham* & *Sinûs Arabici linguam*, erupit, in subjacentes Nilo campos: infestis armis copiisq; *Pelusium* petens. Quo sanè tam inexpectato tunc Persarum adventu, (quippe, quorum nec strepitum expeditionis ullum, nec famã appropinquatium, auribus accepissent) haud mediocriter consternati sunt Ægyptii. Sed nimirum, id ipsum *Cambyfes*, ac *Pbanes*, & rex *Arabum*, quæsierant: ut, indeprehenso pariter,

T 3

& igno-

Ruina Regum Persidis.

& ignorati, supervenirent Ægyptiis. Ut propterea mirari meritò desinere debeat, *magna* alioquin, sæculo nostrò, *Temporum ordinator* qui putat, (a) *Herodoto*, narrationis istius auctori primo, meritò quempiam objecturum, si vellet: cur non credibilius videatur; *Cambysem*, *Gazetum*, *limite*, *Palæstinis* quotidianò, per *Casiotidæ* regionem, in *Ægyptum* penetrâsse? Nam, ut compendiosius id fortasse *Persæ* fecissent, si profectio successisset: non aequè latenter id tamen nec perinde tutò, facturi fuerant: propter ipsam viam, nimis apertam, quotidianamque trituram: *Ægyptiis* haud dubiè se terrâ, marique, (quod viam illam alluit) objecturi. Cæterum *Cambyses*, posteaquam *Pelusi* vicinæ copias suas admovit; cum *Psammetico* qui *Caras* & *Græcos* in auxiliis habebat, præliò congressus, cum in fugam tandem, per acerrimam pugnam, avertit. *Memphim* deinde, quò cum suis ille perfugerat, dierum aliquot oppugnatione, cum omnibus copiis, accessit, & urgens: eam tandem, unà cum *Ægypti Rege*, suam in potestatē redegit: postquam e toto, tam prælii, quàm oppugnationis, tempore, *Persarum* viginti millia, sed *Ægyptiorum* millia quinquaginta, cecidissent. *Psammetico*

porro

Ruina Regum Persidis.

porrò, captivum, cum Aegyptiorum nobilissimo quoque, Memphi semotum; seposuit *Cambyſes* in urbis illius *ſuburbana*, contumeliæ cauſâ. nec multò poſt, eodem ſubmiſit *filiam* ejus, aliarum, è prima nobilitate, virginum Aegyptiarum chorò comitatam, cum ſua ſingulas hydriâ; quâ, Nili ſuper ripas, in argumentum ſortis ancillaris, aquarentur. Continuo quoque, cum *duobus* Aegyptiorum adoleſcentum *millibus*, filium *Pſammeniti*, tene- rum & ipſum annis, ſubſequi *ſororem* ſuam juſſit; *funem* cervicibus, & ore *frenum*, (ſicut & omnes cæteri geſtabant) ferentem: ut cum iis unâ capite multaretur. Utrumq; liberum ſuorum *Pſammenitis*, ſicut in publico ſedebat, prætereuntes vidit, agnovitq;: ſed, quamvis altum ejulantibus iis, qui ſimul conſederant, Aegypti captivis proceribus; ac filiarum ſuarum filiorumq; ſortem indigniſſimam deſcentibus: ipſe, tam gemitu, quàm lacrymis, temperans, *cernuus* tantummodo permansiſit. Cum tamen, ſub idem mox temporis veſtigium, veterum ſuorum familiarium, quem- piam, prædivitem olim, ac potentem, ſed tunc fortunis ac dignitate dejectum, precario panem à militibus circum tentoria colligentem,

T 4

intui-

Ruina Regum Perſidis,

intuitus esset ; acerbo ploratu non abstinuit. Interrogatus autem , cur *familiari* lacryma impenderet , quas *liberum* suorum calamitatem negavisset ? respondit ; *Amici mendicantis adversam fortunam, adhuc tamen intra limites consistere calamitatis, ac deplorationis, humane. filiorum autem, alterius quidem, ancillarem conditionem subeuntis, alterius verò, mox capitale supplicium excepturi, tam acerbam sibi sortem esse visam: ut, quoniam, eam à rege genitore pro dignitate rei desleri posse, desperârit; maluerit inde se tam pratermittere.* Quod ob dictum, *Psammenitus dignus Cambyse* (cui renuntiatum id fuerat) visus est ; & cuius misericordiâ tangeretur, & cui liberos illicò restitui juberet. *Ac filia quidem est reddita, sine morâ. filius autem, inter illa duo, quæ dixi, millia, fune frænôq; victorum adolescentium, primus omnium interfectus; reddi, nisi capite truncatus, & ad solam jam sepulturam, non potuit.* *Psammenitus ipse, conservatus à Cambyse, cum sex millibus Aegyptiorum (si Ctesiae Gnidio credimus) Susa missus est, in Persidem, ubi liberâ, more regum, in custodiâ degere promissus, posteaquam, procedentibus annis, indolis humane mutabilitate, (quæ presen-*
tia

Ruina Regum Persidis.

ia bona, spe potiorum, fastidit) revolutus in perfidiam est; & Aegyptum rursus, ac veterem fortunam, affectare cœpit: indignationem *Cambyſis*, deprehensîs novarum rerum molitionibus, incurrit. nec aliter animum ejus *incensum*, quàm *epoto sanguine bubulò*, quo sublatus est, extinxit. (E) Quanquam autem parùm constet, Quótnam in annos vitam *Psammenitus*, post amissam cum solio libertatem, prorogârit: *Ægyptum* quidem certè *Cambyſi*, *Perſicisq;* regibus cæteris, ad *Darium* usque *Notum*, *Xerxis* filium, inconcussâ per *Satrapas* possessione regendam, reliquit; *in annos plusquam centum ac decem*, inquit *Divus Hieronymus*. (γ) Possessionis autem istius initium, & velut auspicia, capturus *Cambyſes*; in *Aegypto* mansit, ab Anno regni monarchiæq; suæ *Perſicæ quinto* (sicut *Eusebius* etiam in *Chronico* consignavit) in *octavum usque*: qui vitæ fuit illius, & imperii, supremus. Eo temporis, haud ità magno, spatiò, multa *Cambyſes* apud *Aegyptios* & *Africæ* populos, sed pleraque parùm *patre, generèque, suo*; parùm, non rege modò, sed vel *homine plebejò*, digna gessit. quorum seriem, in cumulum quendam narrationis, libet conjicere; ne, si diffunderemur, di-

T 5

tertio-

Ruina Regum Perfidis.

fertiores *in filii vitiis*, quàm *in patris virtutibus* depingendis, fuisse, videri possimus.

Igitur, post subactam ex omni parte, *superiorem* pariter, & *inferiorem*, Aegyptum: ut jam deinceps, mortuorum æquè viventiumq; se Dominum, & *Deorum* haud minùs, quàm *hominum*, caput summum *Cambyfes* ostenderet; in urbe *Sai*, regis *Amasis*, sale contra putredinem conditum, *cadaver*, extrahi sepulchrò iussit: extractumque, flagellis primùm concidi, stimulisq; præferratis compungi; tandem autem, ad satietatem usque contumeliis omnibus illusum, flammis in cinerem redigi: *memor* (ut conjectura quorundam fuit) *suppositæ sibi quondam ab eo rege, pro filia, virginis alienæ; cum qua*, velut dictum à nobis est, *nuptias iniret*. Adversùm *Carthaginenses* deinde, ne, *se Rege*, rempublicam in Africa liberam ulla gens haberet, classem expedit: secundùm Aegyptiaci Libyciq; maris littora cursuram; ac, tale nihil expectantium, *Pænorum* portibus ac terris illapsuram. A qua tamen cogitatione tandem depulsus est: utpote, detrectantibus obsequium, quos ad nautica ministeria solos habebat, *Tyriis*, cæterisq; *Phœnicibus*; qui negabant, adversùm eos, vel vela,

vel

Ruina Regum Perfidis.

vel quidquam hostile, se posse facere; qui sui quondam sanguinis, ac civitatis, *colonia* fuissent. nam Tyri Sidonisque posteritas erant, *Carthaginienses*. Cùm autem, post debellatum *Psammenitum*, maturâ deditione Persarum hostilitatem redempturi, *Cyrenenses*, ac *Barcai*, cum cæteris quibusdam illius viciniae gentibus Africanis, Persicum jugum accepissent: indignatus *Cambyses*, non eadem facilitate promptitudinēq; reliquam etiam *Africam* universam sub potestatem suam festinare; de reliquis etiam subigendis curam suscepit. Et ad *Macrobios* quidem, (quos sic appellant à *vite diuturnitate*) populos, *Æthiopicam*, ad Australe mare (A), gentem, *legatorum specie*, delictæ calliditatis exploratores mittit; & ut *Solis mensam*, quam gens illa jactat, inspecturos; & ut *Regem* eorum donis peregrinis culturos. Hæc autem erant dona. purpureum amiculum; torques ex auro, cum armillis; unguentum è myrobálano, delicatum; ac vini Phœnicii cadus. Sed hæc *Macrobiorum* regi, non ægrè, quidnam munera sibi *Regis-regum* vellent, affecuto; pleraq; fuere ludibrio: præter *vinum*. cujus bonitatem, & laudibus est prosecutus, & haustu: *fontem* interim suæ regionis

Ruina Regum Perfidis.

nis Persarum Legatis ostentans ; cuius lav-
crô, testabatur, homines, & *violam* redolen-
cute tenus : & vitam insuper in *centum annos*
ac viginti , prorogare. (ε) Remisit autem e-
ploratores *rex Macrobianus* ; ingentis magnit-
udinis *arcu* , pro more gentis , *oneratos* mag-
quàm *bonestatos* , ac donatos : adjeçtâ , Persa-
rum ad regem, epistolâ , quâ rex Afer mon-
ret illum ; *Vbi primùm inténdere Persæ tam*
normes arcus didicissent , tum demum de *Ma-*
crobiis Æthiopibus invadendis (sed exerciti-
multò, quàm in imbelles nuper *Ægyptios*, n-
merosiore) cogitarent. Abstergitus igitur h-
suû contemptu *Cambyfès*, etiam hanc non m-
nùs, quàm paullò priùs, *Cartbaginiensem* , a-
jecisset , inferendi belli cogitationem : cù
præsertim, *Macrobianum arcum* tendendi, v-
res, aut spem, è Persis omnibus, nemo vel
nus ostendisset ; præter *Smerden*, regis fratrem.
Is tunc , cum *sorore* , *Cambyfis* secutus cast-
præsens erat : & , ad digitorum duûm inte-
capedinem , cornuum extremitates addux-
rat ; ad popularium universorum , non ta-
invidiam, quàm timidam admirationem, b-
liq; *Macrobiani* fugam. Et certè superfed-
sent eo bellô Persæ : nisi *Cambyfen* ipsius pe-

petu

Ruina Regum Persidis.

petua, quâ regnorum ambitio, quâ mentis vecordia, passim eum secuta, prohibuisset, expeditionis, semel cogitatæ, superbum institutum abjicere. Movit igitur in Aethiopas, *universo cum peditatu*. sed, ubi Thebas Aegyptias (quâ urbem & *Diospolim*, seu, *Jovis urbem*, veteres, nominabant) pervénit: sive frumentationis, quam nullam præparârat, inopiâ deterritus, ne copias tam immensas, per hostibus infesta loca, deduceret; sive mētis aliquo furore percitus, ut *solus unusq;* faceret, quod *universis tunc impium videretur*: in Libyæ partem illam, quæ *Jovis Ammonis Oraculò* celebrabatur, ad *millium* ferè *quingenta* numerum, dimisit exercitum. Quibus à rege præceptum erat: uti regionis illius *incolas* sedibus, ac fortunis; *Jovem* autem oraculò, religionibûsq; suis, inje-
dis delubro flammis, ejiceret. Sed nec *Ammonis* illi successit *excidium*; nec *Macroborum Aethiopum* destinata vastatio.

Nam primùm, imminentes Ammonio fa-
no Persas, cum hi die quodam, in vasto soli-
tudinum æquore prandendi causâ consedis-
sent, coortus, cum tempestatibus, violentissi-
mi spiraminis Africus involvit: & universum
quingenta millium illorum exercitum, are-
narum

Ruina Regum Persidis.

narum adeò congestu sepelivit; ut ex illis nemo, ne cladis quidem testis, usquā emerferet. At in *Æthiopica* profectio, cujus pars & cum ipse *Cambyfes* erat, omnia graviora, quia *lentiora, nec humana consuetudinis, mala Persas* execrabant. Quia namq; nullis militi provisus comestibus, sed omni victus curâ fortunæ capibusq; permiscâ, rex, per squalentes omni firmitatis genere regiones exercitum raptabat ipso quidem phasianos, ac perdices, & Asiatici cuncti nemoris aviaria, secum, camelorum dorsis, in convivia sua portante; vexata tandem interim fame Persarum agmina, primis militum castrorum promotionibus, deficiebant. Quapropter, absumptô paullatim, quidquid *humani fuerat inhumaniq;* victus, sed in ejusmodi tamen necessitudinibus usurpari sue post herbas, folia, radices, jumenta, coriâq; mentorum, in cibum redacta; descensum deniq; malorum est, uti militum *decimus* quique, sorte lectus, in commilitonum alimentum (crudele dictu!) verteretur. Tam diu *Brasiliica* feritas ista, *Persarum* in exercitu duravit; donec vereri *Cambyfes* coactus est: *decimare* pergente sorte, fatum tandem & in regem, exiret. Quare, receptui datô signô;

. Ruina Regum Persidis.

trò, quâ venerat, ingenti suorum amisso numero, tandem reversus est. (2) Nec tamen eò magis illius, aut in *homines*, furor, aut in *Deos*, minuebatur. Reversus quippe, post *Æthiopicam*, successu destitutam, expeditionē, *Thebas*, & indè *Memphin*, stomacho plenus: cum illic invenisset, in immensam effusos lætitiā, urbis incolas; ob hoc ipsum, auxit indignationis flammam. Quod igitur, iracundis simul, ac superbis, in proclivi sit; ut in sui contemptum, vitiò conjectura, vertant quemvis, etiam innocentem, animi gestientis lusum: suspicari *Cambyses* cepit, calamitate suā, quam *Æthiopicā* cepisset expeditione, latari populos *Ægypti*. quibus tota tamen, & unica, gaudii materia fuerat, hos *Apis*, *Ægypti Deus*: cui festus, ille tunc ipse, dies agebatur, quo *Memphin* *Cambyses* reversus erat. Eoque superstitiosa gens impensius exultabat; quòd, longò post interpositò tempore, *Deus* hic eorum, ex quo videri desisset, populorum illorum esset conspectui restitutus: *Vitulus*, inquam; quem & in *Ruina Regum Israëlitarum* superius attigimus. Is erat (ut lectori vel obiter memoriam *Apis* ejus effricem) ex omni corporis parte niger; si quadratam nivei candoris maculam, medio frons-

frontis impressâ, exciperes; aquilæ figurâ, d
 fo tenuis, signatus; geminatis in caudâ pilis
 è vacca, *de cælo tactâ*, potius expulsus, qu
 progenitus. (7) Id autem, quoties accidit
 ut exanimata *fulmine* bos, *vitulum*, iis, q
 dixi, notis insignitum, cum *nodo* præterea
lingua, peperisset: partum ejuscemodi,
Lunæ generatum lumine, Lunæ Sacrum, &
 ipsum quoq; *Numen*, colebant. (8) Quæ ta
 etsi sic haberent se, circa *Deum Aegyptior*
Apin: haud fecêre tamen ejus rei fidem
 gyptii, talium ignaro, Regi: nec obsistere
 verborum facundiâ potuerunt; quò minùs
 sacrorum illorum primùm antistites, (p
 purgandi sui causâ, Cambysiq; suspicion
 eam eximendi studiô, venerant) ceu, men
 ciô malitiam animi velantes, obtruncaret
 adductum ad se *Vitulum* illum, Aegypto d
num, in ventrem ejus acinace directô, sec
 dùm femur, aberrante manu, fauciaret. I
 tamen intrâ fines hos illius se rabies co
 nuit: sed insuper omnibus, adhuc superfl
 bus, Apis Sacerdotibus flagellatis; Aegyp
 rum promiscuum populum, ut quisque,
 urbem bacchans, ac ferians, in manus ejus
 eidisset, interficiebat.

Et Apis quidem, in hunc, quem retuli, modum infixô profundè ferrô, cæsus, inq; suam reductus ædem; cùm aliquamdiu, prostratô corpore, porrectisq; pedibus (*miser Deus!*) jaciisset: dolore deniq;, magnitudinèq;, vulneris extabefactus (1), ac sepultus est. *Cambyses* autem, *impunè*, se videns, & irrississe *Divinitatem*, & sustulisse, sub uno, totius Aegypti facile principe, *Deo*: convertit animum, ad alia quoque deinceps gentis illius Numina fanæque, quoad posset, excindenda. Quod is fecit, *superstitionibus eorum* (ut è *Trogo Justinus* ait) *offensus*: quæ magnæ, sine controversia, deformesq; fuerunt; sed, ab aliquo, *Pietatis cultore*, rege, quàm à *Divinitatis omnis contemptore*, tolli digniores. Igitur & *Heliopoli*, pervetustum magnificentæ molis artisque templum, ab eo violatum destruendumq; , *Strabo Geographus*, *Operum suorum libro decimo septimo*, queritur: &, ex eo tempore factum initium, urbis illius penitus paullatim in solitudinem redigendæ; quippe, quæ suâ tempestate vasta prorsus, ac deserta, jaceat. Eandem tunc igitur stragem, cum urbe temploq; , *Mnevin* etiam intrasse, verisimile fit; *bovem*, ac *Deum Aegyptiorum*, alterum: qui, *Soli sacer*, in urbe *Solis* colebatur.

V

(x) ni-

Ruina Regum Persidis.

(κ) nisi (quod evenisse potuit) *Mnevis*, jam antè fatò sublatus, ac naturæ lege, *Cambyſis* cinacem morte ſuâ prævenerit. Quod autem *Heliopoli* *Cambyſes*, ac *Memphi*, fecit; id & *Thebis* quoq; facere, cæterisq; celebrioribus *Aegypti* civitatibus & oppidis, haud prætermiſit: quippe, deplorante pariter eodem, quem adduximus, *Strabone*, commune quoddam, & univerſale, *Numinum Aegyptiacorum excidium templorumq; vaſtitationem*. quorum alia quidem flammis, alia ſecuribus & aſciis, aut in ruinam deduxit ultimam; aut mutila ſemiuſtaq; *Cambyſes*, ac deformia, reliquit. In quo tamen omni *Cambyſis* factò, prudenti *Chriſtianòq;* viri non opus, ſed auctor, diſplicere debet: qui, præter *Mithren* ſuum & *Ignem*, nihil omnium, & *Deum*, autumavit: ſi tamen & hos ipſos, non potiùs (ut revera fuerunt) errorẽ putavit multitudinis, & Sapientum ingenioſam fabulã. interim, *Aegyptiorum* irasci, tam *Dii*, quàm *delubris*; pæne, vel in *Idololatra*, mereri veniam debebat. Venientibus enim, è regionibus cæteris, in *Aegyptum*, eâ tempeſtate, diùq; poſtea ad *Origenis* uſq; ſæculum, offerebant ſe ſplendida ſana, cum lucis; & templa cum veſtibus, atq; porticibus, eximiã, tum magnitudine, tum ſpectu

CIRCUM

Ruina Regum Perſidis,

circumquaque visendis admirandisq; : *ceremonia quoque, sicut apparebat, admodum religiose, referatq; mysteriis.* Introgredi verò, videbant, ac ridebant, adorari felem, aut simiam, aut crocodilum, aut hircum, aut canem. (λ) Cæterum, post Apin, Deorumq; colluviem reliquam, in hunc, quem diximus modum, tractatos; Aegyptii, gens figmentorum facilis, *vecordiam mentis, malag; corporis compluria*, perhibent, *immissa Cambyfi fuisse*: sicut & vulnus illud supremum, ex quo diem suum obiit; ut in loco trademus. Nec dubium est; quin, ad vindictam invalidis aut impeditis DIs Aegyptiis (qui sane DI non erant, sed Deorum sordes, & immundi Genii) coeli Terrarumq; Deus, *irrisæ veræ quoq; Divinitatis, & Religionis omnis explosæ*, pœnas à barbaro multiformes expetierit. Quæ poterant autem graviores esse pœnæ; quàm, scelerum illius *incrementa posthæc, quotidiana*? Quæ namq; *major esse potest hominis cujuscunq; miseria*; quàm, *ejusdem profligata peccandi licentia*? quæ tanta demum Cambyfi fuit, ut non defuerint, qui, *corruptum insaniâ furorèq; mentis*, crederent: cùm eum viderent, reclusis sepulcris, inspicientem cadavera; templorumque, solis alioqui Sacerdotibus adeundorum,

V 2

simu-

Ruina Regum Perfidis.

simulacra ludibriis prosequentem, & in
 flammis, in cineres vertentem; quosvis d
 que, quibusvis de caussis, etiam levibus,
 dantem. Ad summam! eò præcipiti deme
 prolapsus est: ut quidam eum, etiam *m*
comitali, ténereis statim ab annis, laborâsse
 spicati sint; suspicionémq; , posterorum
 am memoriæ, per manus ac scripta, tradit
 prodiderint. *Insanientis* autem indicia fue
 nonnulla, neque levia, neq; parvô nume
flagitia; qualia nemo facilè, *mente sibi const*
 in se susciperet. *Smerden* quippe, german
 suum, alio nomine, *Mergidem* etiam, & *Ta*
xarcen, dictum, cùm prius, expeditionis *Ac*
ptiacæ societate pulsum, in *Persidem* rem
 set, odissè graviter cœpit: invidiâ stimula
 quòd is, ex omni *Persarum* exercitu so
Macrobiorum regis immanem *arcum* tend
 do (sicut superiùs indicavimus) *duos* ad
tos adduxisset. Ab odio verò progressus
 parricidium est: *Smerden*que, non m
 pòst, immisso percussore *Prexaspe Comète*
 sustulit: sive venabulò trajectum, in saltu
 sâo, quod *Herodotus* indicat; sive, quod
 sias affirmat, educum ad littus *Erythræi*
ris, animi causâ, repentéq; propulsum in

las, ac demersum. Mortis ei causa, præter
 invidiam, fuit, etiam injectum suspicacis regis
 animo *somnium*; quo venientem è Perside ta-
 bellarium imaginatus est, sibi nuntiantem:
fratrem ejus, Smerden, in Orientis regio sedentem
solio, verticis altitudine sidera pulsare. Sicut au-
 tem cæde fratris, nimius *Odiorum*, Cambyfes
 est repertus: sic, è diverso, consanguinearum
 in corpora, nimius *Amorum*, deprehensus est.
 Sorores enim *geminas* (quarum, alterutra sal-
 tem, ei *germana*, communes cum eo parentes
 habuit) sibi collocavit; ignotò priùs Persarum
 genti nuptiarum more, generèq;. Quod nō, nisi
 paucis quibusdam assentatoribus, tūc appro-
 barum; suggerētibus, avido quidem, sed non-
 nihil principiò cunctanti, tyranno: *Si Lex, quæ*
Sororem fratri permittat, nulladum Persis esset;
Regem exemplo suo facturum: quippe, cui jam
 tum, *quidlibet audendi, concessa sit copia, cū pri-*
mum ei permissum sit sceptrum. Sed hæc, priùs,
 quàm Aegyptum invaderet, acciderunt. In
 Aegyptum autem, alterâ Susis relictâ, soror-
 um, sibi nuptarum, eam tantummodo duxit,
 expeditionis & contubernii sociam; quæ ma-
 gis ejus animo sederat, & è qua stirpis suc-
 cessorem quærebat. Sed hanc ipsam tamen,

V 3

aliquan-

Ruina Regum Persidis.

aliquantò pòst ex se gravidam, Smerde fra-
 jam sublato, calcium crebris in ventrem
 sultibus, interfecit; uti posterioribus sæc-
 Poppæam suam prægnantem, immanis Ne-
 (v) Furorem Cambylis in eam accenderet.
humana quidem, sed *intempestiva* tamen, *pietas*,
erga fratrem Smerden: cujus, ut indignitas,
sic inultam, mortem, mulier, hóc invitata ca-
 deflebat. Commiserat inter se *catulos* duos
 Cambyles: *leonis* alterum, alterum autem
canis. Leunculò verò caniculam superante: f-
 terculus istius, ruptis per vim numellis, quibus
 ad proximum parietem religatus tenebatur,
 ad opem oppressæ catellæ ferenda
 occurrit: ambòq; simul, consociatis viribus
 leunculo partam jam victoriâ extorserunt.
 de lacrymæ Reginæ, ponè Cambysem tu-
 assidētis: rogantēq; lacrymarum causam
 ge, responsum mulieris, simplex nimis, ac p-
 rùm in tempore; *Quippèni fleam*, inquit,
fratre cane catellam ereptam hosti cernens? g-
mano verò meo, Smerdi, raptam à germano
tam esse; cujus nemo futurus sit ultor? Hæc
 utilis igitur, ac fera nimis, lamentatio, respo-
 sūmque, *matri* pariter, ac *proli*, celerem at-
 lerunt interitum. Nam, ex inflatis utero p-

Ruina Regum Persidis.

gis, prægnans abortivit; ac periit. Neq; dubitè, hanc ipsam esse, quam Ctesias Gnidius *Ró-
xanem* appellat; ac, *deformem* effudisse partû,
affirmat: *puerû* (ut ipse scribit) *capite carentem*.
Id, quod accidisse rear, ex eo: quòd insanus
tyrannus, in eam ipsam ventris materni par-
tem, in qua prolis latebat tenerum caput, cal-
cium sæpe repetitis impulsibus incurrisset:
unde *contusa*, penitúsq; tandem *contrita*, pars
illa corpusculi puerilis, capite vix apparente,
nata prorsus trunca sit visa. (ξ) Sed, utcun-
que se Reginæ partus hic, & abortus, habue-
rint. certè quidem, *inceste* parentum *libidinis*,
& *ferociae* simul *Cambysis*, poena manifesta
fuit: ut *monstrosus* fratris sororisq; *concubitus*,
non aliò demum, quàm in *monstrum*, exiret. Sce-
deribus porrò *Cambysis* illis, quæ retulimus,
adjungunt ii, qui *Cræsum*, non modò *Cambysis*
ad imperium, verùm ad ejusdem etiam su-
prema tempora, supervixisse (me, cum Salia-
no, justis ex causis suò locò relatis, dissentien-
te) tradunt: *multa tyrannum*, etiam in hunc
regem, quem per omnes secum expeditiones & ca-
stra rapiebat, crudeliter, ac contra Cyri patris præ-
scriptum, admisisse. quémq; Cyrus, ab initio statim
debellatæ *Lydiae*, cum suis liberum esse, quin & in

V 4

amicis,

Ruina Regum Perfidis.

amicis, jussisset; cum, quavis novâ de causâ, ca-
 tenis, sæpe repetitis, onerâsse. Quondam etiam, cle-
 mentia salutaria præcepta suggerentem, inten-
 tō jam arcu, fuisse persecutum: eoque diffugientem
 mandata cedis ejus satellitibus suis dedisse. Qui
 & filium ejus, fidei quondam obsidem ab eo datum
 Cyro, nec magnâ, nec dignâ, tanti furoris enatâ
 causâ, patris in oculis acinace transverberavisse.
 Matrem autem ejusdem, illò calamitatis tam atro-
 ci spectaculo, maritūq; tot ærumnis, mentis deje-
 ctam statu, muro se præcipitem dejecisse: vig. casu
 elisam, periisse. (o) Tanta verò crudelitatis in-
 ter exempla *Cambyses*, cum vix quidquam pro
 rege, vel homine, rationis compote; sed o-
 mnia, tyranno tigridiq; convenientiora, face-
 ret: universò Principatûs sui spatiō, (quod se-
 ptemnii, paucorumq; præterea mensium fuit
 laude dignius egit nihil; quàm, quòd, injusti-
 tiæ convicto, Judici, *Sisami* cuidam, crudelita-
 tis exemplō prorsus barbaricō, detrahi viven-
 ti cutem jussit: eaq; tribunal, in quo succes-
 sor, filius *Sisamis*, esset sessurus, insterni (π).
 Sub extrema verò vitæ tempora, tam despe-
 ratae coepit esse frugis; ut jam nō modò *Corre-
 ctori morum* nulli, sed nec *monitis* quidem, au-
 dade *Veritatis candori*, locū relinqueret. Cujus
 docu-

Ruina Regum Perfidis.

documentum, suô malô, *Prexaspes* ille *Comètes* exhibuit; is, inquam, ipse, per quem rex antea fratrem interfecerat *Smerden*. Cùm enim ex eo *Cambyses*, convivio quodam, vinô jam madidus, quæsisset; *Qualem se Persæ virum arbitrarentur?* & iste; *Ceterà bonum*, dixisset, ac *prestantem*; dummodo vinô parcius uteretur: *ujus utique prælargus baustus nullos magis, quàm Reges, dedeceret; quos, ut populorum capita, sobrietatis beneficiô, constare sibi semper, sensu mentis, & imperiô membrorum, oporteret*: *Cambyses*, indignatus, aliquem sibi dicere verum audere, quod ipse tamē provocâisset; densatis insuper, & exhaustis aliis sub alia poculîs, afferri sibi spiculum & arcum, jussit: *Prexaspis*q; filium, ad cyathos regi stare solitum, ultra cœnaculi limen, impositâ capiti lævâ manu, consistere. Tum ad patrem ejus conversus; *Quò minùs tu Persæq; dubitetis, Num, ingestô merô, per omnia nihilosecius, & regis impleam partes, & bellatoris: Specta, quod jam agam; ut, re peractâ, judicare possis, Egone bibens, an tu potiùs, ac Persæ, sitientes & abstemii, desipiatis?* Continuôq; cornibus adductis arcûs, & emissâ sagittâ, mediô pueri corde jaculi defixit aculeum: accurrénsq; pariter, ac *Prexaspen* manu trahens, cùm dissecari

transfixi pectus jussisset; divisum spiculi ferrum
cor filii, patri misero, non aliter, ac triumphum
 ostendit: cum irrisione videntis, ac stupentis
I nunc, tuis cum Persis! Et, an bene potus, mal-
meum officium oculis ac manibus obeam, interro-
gate, si placet: & in vobis vestrisque liberis ad-
discite. Confixissetque (ni male fallor) & Pre-
xaspen, eodem telò, quo filium: nisi, catus ille
partibus sumptis assentatoris, exclamasset.
Ictu, rex, tam certò, nec ipse quidem Apollo jacula-
tus esset! (o) Nimirum! id unum defuera-
crudelitati superba; ne, propter ipsam sceleris
magnitudinem, illaudata remaneret: & quam
fatis, ac pro meritis, nemo quisquam exagita-
re posset; eam atrocitatem, vel læsus, in cœ-
lum tollere compelleretur: cum tyranni to-
ta laus esset; Peritus, sed in scopo detestabili, sa-
gittarius! At ille, quasi parùm contentus ja-
culatoriâ palmâ; paullò post, ingeniosi quoque
vespillonis, ambitione furiosâ, gloriam affecta-
vit; quando, Rex Regum, effossâ terrâ, Persarum
duodecim nobilissimos, infixis humo capitibus,
ac pedibus sursum erectis, viventes spirantes-
que, nullâ magnâ necis causâ, tumulavit: ac
semisepultos miserabiliter mori coëgit.

Pro quibus tandem, aliisque generis ejus-

dem

Ruina Regum Perfidis.

lem facinoribus, abjeſtô vitæ filô, dignum ei
 ſupplicium, viventi mortuôq; , *Juſta Numi-*
ſis Providentia, talem in modum, infligit. Con-
 ſurationē inter ſe fecerant in Perſide *duo fra-*
res, adverſum *Cambyſen*, regno pellendum.
Magus erat uterque; quorum alteri *Patizitbi*
 nomē. alteri verò, *Smerdi*, poſterior horū, non
 habitu minùs oris, corporisq; formâ, quàm
 appellatione, *Smerden* referebat, *Cyri regis fi-*
lius; à *Cambyſe* quondam, miniſteriô *Prexa-*
ſpis, interfeſtum. Tantò viſus eſt aptior; qui,
 pro *Smerde*, filiô regiô, ſe ferens, cultum quoq;
 regium, *cidarimq;* ſibi *Perſicam*, circumpo-
 neret: opitulantēq; *Patizitbe* fratre (*tanquam*
verè latuiſſet, ad eum uſque diem, *Smerdes*-*Cy-*
ri; falſôq; mors ejus fuiſſet rumore circumla-
 ta) ſolium occuparet: & *Cambyſen*, ut *inſa-*
num, ac *Tyrannum*, in ordinem redigeret. Di-
 ſtum, factum! Regnum hic *Smerdes*, ſub titu-
 o frontēq; *Smerdis* illius interfeſti, per tu-
 multum occupat; *Pſeudo-Smerdes* deinceps, ex
 ea fraude, dictus. Et ipſe quidem, diadema re-
 gium; *Perſicæ* verò gentes, illius imperium,
 accipiunt: quod *Cambyſi*, tunc ad *Ecbátana*
tyriæ, ſeu *Damaſcum*, conſtituto, per cadu-
 catorem, è *Perſide* ſubmiſſum, abrogatur.

CAM-

Ruina Regum Perſidis.

Cambyfes, haud difficulter *ſuppoſitii* regis fabulam affecutus; cognitâ quoq; , ſignis minime dubiis, ex ipſo caduceatore, *Pſeuſmerdis* fraude : ſigna velli continuò mandat ; & i regni ſubſeſſorem moveri , quidquid ſecum ex *Ægypto* copiarum reportabat. Ipſe verò ſtomachi plenus, & vindictæ cupiditate præceps; ut erat accinctus *acinace*, ſe ſaltu conſecit in equum. At ab ipſo, ſic inſilientis, impetu mediò, conſuſſioneque, deſtrieta *vagina* (quippe gemmîs, & aurò gravis, eboriſq; mole ponderoſior) dimittit *acinacem* ; quippe pondere ſui lubricum, elabiq; facilem. Quendam, in latus illud, ex quo ferrum dependebat, acclinâ corpore, retinere *Cambyſes* ſtudet ac retrahere ; femore tenus, acie ſe mucroni induit, altèq; vulneris impreſſit plagam. Quâ ei calamitatē ſauciati *femoris*, tanquam congruam delicto pœnam, non dubitaverunt *Ægyptii* poſtea pronuntiare ; *Providentiâ Numinum inſuſcitam fuiſſe*, vulneratum *Apis ſemulciſcentium*. Verâq; ſentiebant, ſi, contra conſcientiæ legem, *Cambyſes*, *Apim* ſublatus voluit : & in eo, quidquid unquam *Numinis* iſtiusquam eſſet ; utpote, *Sacrilegiò contaminatus*, etiam in *Sacrorum indignò*, nec capace, Deò.

Sec

Ruina Regum Perfidis.

Sed ego, tam à *Cambyse* procul *Conscientiæ* fuisse morsum, contenderim; quàm ullum aliud æqui praviq; discrimen, in universa vita; donec illi ventum ad mortis viciniâ est. Tunc enim, ut constaret, quanta, vel in deterrimo quòq; vis esset humane mentis, ingentium plurimorumq; scelerum recordatione pulsata: non in solo *Tiberio Cesare*, Romano Sanguisugâ, posteris tempestatibus, eluxit, gemente litteris, ad Senatum missis; *DI me, Deæq;* pejùs perdant, quàm perire me quotidie sentio; si scio, quidnâ hoc tempore scribam, aut quid omnino nō scribam (1): sed in hoc quoq; Persico declaratum est (ut sic dicam) *birco-pardò*. Nam è vulneris, quod immedicabile fuit, doloribus, vigesimum jam diem, ægram ac luctantem trahens animam, ad *Persarum*, quos acciverat, *Optimates*, hæc ferè locutus fertur: quæ referri, fuerit operæ pretiū. Ea parum illi quidem regi, tunc, immò nihil, conferebant; quoniam *Antiochi* (v) præludia fuerunt, & *Pbrygum* lacrymæ; serò, nec seriò tamen, sapientiū. nobis autem, ut maturè dolentèrq; quæ pravè sunt aliquādo gesta, retractemus, documēto stimuloq; sunt futura. Nam, frustra flere morientem *Idololatram*, quidnam habet admirandi: quippe, cujus omnis vitæ cursus, fuit

Ruina Regum Perfidis.

fuit error? At, sine fructu lacrymari Christianum in exitu; lacrymarum novus, & verè miserabilis, est ingressus. Sic igitur ad Purpuratos in extremis, verba Cambyfes fecit;

Quem in rerum statum me vulneris infelicis assiduus, medicorumq; sedulitati contumax, dolor ò Persæ mei, perduxerit; si, mecum unà, sentitis, doletis, miser sum, quia mæroris vobis causa si nec sentitis, nec condolescitis, inferior: ut, qui commiserantis etiam affectum, promptum aliquin, etiam infelicissimis quibusq;, solatii genus apud meos absumpserim. Et nunc equidem, arumnarum, quas sustineo, si fabulæ sunt Inferi Manes, aspicio finem: sin veritas, ac seria res, commutationem. Quacumq; me tamen, ac spiritum hunc meum, in tempora futura, sors est exceptura: non multum hoc angor. quia, dolendi consuetudine, jam pene contraxi callum. Id peius agrum lancinat animum: quòd occumbo, medio florentis in ætatis cursu: quòd, sexus utriusque destitutus fructu, præsectâq; successionis omni spe: quòd in ipso quoq; conjurate rebellionis astu: quòd, in solo præterea, non nostri Numinis, hoc est, Persici Solis: quòd item, eo temporis puncto, quo, post Egypti Libyæq; subacta regna, reverti fas erat in nitidam Susorum urbem; in complexum (siqui super sunt)

Ruina Regum Perfidis.

(sunt) charorum; & ad multiplicem, quem prome-
ruimus, triumphum: quod, funere denique, domi-
tis hostibus sine controversia lato; dubiis autem
amicis, rerum novarum studium excitaturo. Si-
mul autem & periculum me torquet vestrum: ne,
priusquam Persidem attingatis, aut concursu, ma-
lâ fide servientium, populorum, intercipiende prae-
causâ, circumveniamini; fructusq; spoliemini laborum
vestrorum: vel, à mortalium pessimo, Pseudosmer-
de, cum rebellibus suis copiis ultrò vobis obviâ,
cognitâ morte regis, properaturo, supremam capia-
tis cladem, & calamitatem: magis, Infelicitatis
meae fato, quàm ullâ scelesti perduellis illius virtu-
te. Quid enim? quid (per Solem!) habet spurcis-
simus ille Magus in se Magnum; & quod, non di-
cam, regium, sed vel paullo supra vulgum, virile
militarèq; censeri possit? Quid & germanus ejus,
tragedia praesentis excitator, Patizithes? quippe,
quem, domesticarum nos rerum nostrarum cura-
torem (Φ) post nos relictum, cum Ægyptum pete-
remus; ne centurionis quidem unius ordine, vel
manipularis adeo sacramento, dignati simus. Et
tamen, quis erumnarum Oceanum hunc menti
nostrae superfudit? quis laborum turbarumq; mo-
lem istam capitibus vestris ac cervicibus injecit?
tribellis unus, ac veneficus, hariolus: & malarum
artium

Ruina Regum Persidis.

artium imbutus mysteriis, præstigiator; cum fratre
sui simillimo: duo Persicæ gentis excrementa; ma-
res, omni fœminâ molliores: & , tractare colu-
fusumq;, quàm gladium ac sceptrum, habiliore.
Et hi tamen regnant? & hoc vos, hoc gentis m-
stræ Deus, Mithres; hoc argenteorum altarium s-
cer Ignis ille, videtis, ac sustinetis? Equidem, ni-
me vulneris ac dolorum vis immanis undiq;, ci-
cumvallaret; jam pridem, etiam Solus, ac DIs
hominibus inuitis, ad ultionem debitam provo-
lâssem: atque ferrò, quod prior ipse fataliter incu-
ri, Pseudosmerden & Patizithen, ad singulare pa-
riter ambos certamen provocatos, in segmenta con-
cidissem. Sed aliter nempe visum fatis est: aliter
Jovi Patrio Mithræq; (siquis tamen uspiam adhi-
Juppiter, aut Deorum alius, est) qui mihi, vel in
primis ad vindictam festinanti, pròb dolor!
pedis bac plaga, manum; in celeritate cursuq;, mi-
ram, injecerunt. Simul autem (nec enim celat
vos) complurium à me, perperam admissorum, po-
dus animum urget, ac recordatio: quæ plurimum
ad dolorum incrementum, vitæq; fugam, momen-
confert. Violata, deletaq;, sacrilegiis, & expilata
quoties potui, templa Deorum: quoties non potui
mente saltem votisq;, nec non immisso milite, cla-
destinata. Ferosolymorum quoq; delubrum, ne r-
stitui

Ruina Regum Perfidis.

litueretur, edicto repressum. Sauciatus, & , quan-
 tum impetûs mei fuit, dissectus, Apis. Polluta ge-
 mina soror, eternò magis incestu, quàm connu-
 biò: factumq;, quidquid usquam libuit, tantò fla-
 grantius, quantò minùs licuit. Quorum omnium
 me facinorum Voluptas olim, nunc pudor & remor-
 sus, constrictum tenent. Sed, ante cetera cuncta,
 meum moribundi lectum circumstant, ac diù no-
 stique discruciant, intersectorum Manes: Ægy-
 ptiorum duo millia puerorum, cum filio regis, casa:
 Meorum immensus exercitus, fame perditus, ac,
 anquam remedio famis, decimatione pastus; dum
 Ethiopas pellere jure suo, sedèque, per ambitionis
 vanitatem, meditor. Exercitus alius, sabuli mon-
 tibus obrutus; dum opprimere Jovem Ammonem
 festino. Sacrorum, apud Memphin, praesides, nec
 audità satis, nec examinatà causà, trucidati.
 duodecim Persae, vivi, defossis capitibus, sepulti.
 merdes adhuc, germanus meus, somnii (quod in
 merden tamē fictum valebat) inducente me va-
 tate clam oppressus: & aliena ministerio manûs,
 extrusus. Soror, eadèmq; conjux, & ex
 e (quantum illius uteri facultatisq; fuit) mater;
 ejus ipsius, quo nunc affligor, pedis calce conculca-
 Prexaspis, libertate, quam vinum amat, u-
 tis, inter ipsa vina filius adolescens, & pocilla-
 X tor,

Ruina Regum Perfidis.

tor, insons ad mortem pertractus: ac, per la-
 arcûs & artis ostentationem, trajeclus. Hi
 omnes, aliq; sine numero, vitâ, prater meritum
 imperium meum extorres; meis, in morte jan-
 natantibus, oculis obversantur: eheu! non, q-
 vulgò dicuntur, & creduntur, umbræ; sed
 nimis, ac nimis, nostræ crudelitatis accusat
 pœnâsq;, siqua post mortem Némesis, & supp-
 rum immortalitas est, atrocissimas intentant
 hac, à me facta quondam, jam nec infecta
 nec emendari, possunt. Deplorari possunt. q-
 psum tamen supervacaneum, hoc articulò re-
 & huic tempori parùm congruere, judico: q-
 quo, potius monitis vos ad virtutem, quàm
 mis ignavum ad mœrorem, incitari, res p-
 Est enim (quod auguror) supra caput jam,
 cervicibus vestris, hostis: diffidus, inquam, S-
 des ille; tam mendaciò Rex, quàm, purp-
 pigmentò, deformis Hecuba, vellet haber-
 mosa fœmina. Quem vos proinde, si viri, si p-
 ne bellorum gloriæ memores, ac tenaces, estis
 primùm excessisse me vitâ videritis: & impe-
 mûl, rapto per fraudem, & vitâ cum armis,
 tum, sequi fata mea, per novissimos cruciatu
 gite. Cavete, per Mithrem! ne, Persicâ quo
 fortitudine bene Medis extortum Orientis

Ruina Regum Perfidis.

um, à vobis nunc iisdem amittatur: & quoniam
 à penès Cyri sanguinem jam ultra manere ne-
 quit; ad Medos indidem, magorum amicos, retro-
 gradà fatorum irà, revertatur.

Ad me quod spectat: ex universa meà Perfide
 plus à vobis non peto; quàm exiguam, pro cada-
 veris mei sepulturà, terræ particulam. Cadaver
 Ixabàtes (X) hic, in vita cum primis mihi fidus, à
 morte transferet in natale mihi Solum: [ac simul
 vultu conversus ad Ixabàtem, id ei rex man-
 dabat.] Hujus erit; ossibus meis, ac reliquiis,
 Terram injicere. Vestrum autem, ô fortissimi
 Virorum, injiciendam recuperare: manūq; vestrà,
 ferroq; restitutam, in tumultum illis, glebaq; jus, assi-
 gnare. Felix, quem hac mea, supremum loquentis,
 verba permoverint! In ignavos contrà, quidquid
 Dirarum est, & ea singillatim Omnia, quæ nunc
 ego patior, mala, relabantur! Quæ tamen ipsa ma-
 la, si parva videbuntur illis; deterius possum ali-
 quid eis, quàm faucium hoc femur meum, im-
 precari: Totum, inquam, cum Vitiis suis, Cam-
 bysem. Plura, jubet, rerum necessitas, loqui; ve-
 ant, interclusa paullatim vox, ac spiritus, e-
 qui.

Hæc posteaquã dixit; & sermonem CAMBY-
 ES clausit, & vitam. Nos autem illius [quo-

X 2

niam

Ruina Regum Perfidis.

niam aliquādo tempus est] etiam RUINA
 & cum hac, eorum omniū, qui Persidē, ut
 mine scriptionis hujus p̄fitebamur, *ante*
stum obtinuerunt, gentis illius Imperatore
 Reges, *corruentes*. Quod nos ideò signatē
 nuimus, & cum discriminis isthac notā l
 tavimus: ne lector hōc locō quispiam, c
 ra quoque, quæ tradi *de Persico culmine* po
 sent universa, sub unū idēmq; tempus, a
 boris momentum, exspectaret. Quamvis e
Quatuordecim, ante Servatoris nostri sal
 rem ortum, *steterint* in fastigio Persico, *cor*
rintq;, sicut ostensum est, Monarchæ:
 GUM tamen ista tantummodo, non au
 & ipsius quoque PERSIDIS fuit, in
 versum, RUINA: cū sanē, post Dar
 quoq; Codomānum, non Alexander du
 xat Macedo, Satrapæque, post ejus obit
 alius ex alio, *Persidem* rexerint: sed *Syrie* c
 que Reges, sicut in Antiōchis infrā, sub Se
 cidarum titulo, memorabitur. & post Sy
 alii populorum Orientis Dynastæ, sive
Persici dominatūs nomine, sive sub aliis
 ūsque gentis appellatione, regionum illar
 potiti sunt. Quin & hodie, nostram ad
 tem usque, memoriāque, PERSICO S

IO potiuntur: TERRIS ipsis immotò semper *situ*, fixâq; *sede*, manentibus.

Quod ut clariùs aliquantò percipiatur: ametsi consilium non est, eorum etiam, qui post *Christum* Persiæ gubernacula tenuerunt, *Et* vel *occafus* explicatè nunc, & per *Ruinas* quoque Singulorum, digerere; cùm ad *posteriora* spectent *tempora*, siqua super Regibus his, ac rebus, occurrent luctuosiora: quædam tamen adhuc, appendicis & auctarii locò, præteritæ scriptionis curis annexi; non videtur inconsultum, aut omnino supervacuum. Cùm præsertim regiones, eorùmque posteriores Reges, in transcurso (sicut indicat) recèsuri potiùs, ac *numeraturi*, simus; quàm minutè per singula *diducturi*: ne propositi notæ metas excedamus.

Pro comperto tenendum igitur est, omnium primò: Persidis Imperium, quale conditum olim à Cyro, qualèq; post, à Dario Codomano, Victori relictum Alexandro fuit; non solum duntaxat Orientis complexum esse terræ portionem, quæ *Persis*, à *Perseo*, Danaësi (ψ), jam antiquitus appellabatur, & *Hexæcis*, *Elamitarum* regio; Susios ab Occasu, Armenios ab Oriente, contingens, inter Ni-

ſæum à Septentrione Campum; & Perſicum à meridie Sinum. Nam, tantilla terrarum menſura, tam ingenti *Monarchiæ* conſtituendæ, quo pacto ſuffeciſſet? Sed *Imperium* illud, *unum* aliquod *Pæſiæ monarchicæ* Corpus ex pluribus ſimul collectum regnis ac provinciis, extra dubium ullum, apud hiſtori tabularumq; conditores, eſt.

Inſigniores autem vulgò *Pæſidis*, hæc nominantur, ab antiquiſſimis, terræ nationeſque Regio Medorum, Aſſyriorum, Chaldæorum ac Babylonis: Meſopotamiorum item, & Armenorum; Orienti præſertim Boreæq; propinquiorum. Caduſiorum præterea, Margianorum, Hyrcanorum, Baſtrianorum, Parapamiſidarum, Ariorum, Drangianorum, Gedroſiorum, Arachoſiorum, Carmanorum, Dahurum, Parthorum, Suſiorum: &, ante cæteras univerſas, ipſorummet *genuinæ Pæſidos* indigenarum ſpatium, ac fines. qui, poſt Coſſæ limites, ad mare meridionale procurrente hinc quidem Uxiorum montium, illinc autem Tauri, jugis, quaſi muris, obvallantur: &, Medo flumine, quo perluuntur, ad Araxem uſque ſpectant, Ortui Solis oppoſitum. In compendio! Pæſici fines Imperii, quæ nosſe

nostrâ quoq; tempestate superest, *Adamus O-*
learius Ascanius, sæculi præsentis scriptor, de-
 signat, ac metatur; *Quidquid terrarum, ab Aqu-*
lone, Notum versùs, Caspium intrâ pelagus, ac Si-
num (sicut dixi) *Persicum, situm est: & ab Ortus*
Solis, in Occasum, ad Euphratem usque, montanæq;
partem Armenia, ripasq; fluminis, quod Oxum
nominavit Antiquitas. cujus amnis Boreale latus
Scythæ, quos Usbecienses hodie Tartaros appellant,
accolere dicuntur. (aa) Terminum autem ejus-
 dem Imperii *matutinum*, extendit idem, cum
 aliis quibusdâ, ad *Catajam, & Candaharis tra-*
ctum, India fines radentem (bb).

Cùm autem æstimari spatiorum in terris
 amplitudo re nulla compendiosius, quàm *Gra-*
duum, quos vocant, *climatūq; cœlestium*, nu-
 merò considerationeq; possit: quò minùs id
 à nobis exactè præstari queat, & ad unguem;
 dissensus prohibet auctorum. Ubi namque
Mercator Hondianus, terris Persicæ dominatio-
 nis *Gradus* admetitur *duodequadragenta*, spa-
 tiorum ab Ortus Solis, ad Occasum; ab Austro
 verò Septentrionem versùs, *Viginti* cœli men-
 suras: ibi *Joannes Boterus*, in secundo Cosmo-
 graphiæ suæ libro, titulò, de Persis, Extensio-
 nem Imperii *Persarum*, ab Ortus Solis ad Oc-
 casum,

X 4

casum,

Ruina Regum Persidis.

casum, *gradibus* extendit, non nisi *viginti*,
 quod excurrit; Intervallum autem, ab Aquilone
 Persidis, ad Austri plagas, *octodecim* co-
 cludit. Et in hac tamen ipsâ metiendi pa-
 moniâ, tanquam *prodigus*, & æquô liberali-
 ab *Oleario* notatur, Persicæ legationis li-
 quinti principiô: quo loco, *Gradus Aequator*
 ab Austro versùs Aquilonem, & scilicet, à
 nu Persici Maris, ad usque mare Caspium,
 grè *duodecim* admittit. *Longitudinis* tamen
 ipse loquitur) intervallum, *Gradibus*, ab Oc-
 su, Solem Orientem versùs, *plusquam viginti*
 porrectum, liberaliter Botero largitur: pro-
 priô dimensionis experimentô fidem me-
 tus. Cui proinde nos quoque libentiùs, quam
 aliis quibusdam, ac præsertim *Atlantis Maris*
ris octo trigintâq; gradibus illis, acquies-
 mus: bonâ tamen cæterorum, siqui diffi-
 bunt ab eo, veniâ. Nam *in historia momen-*
ac ponderibus, potior esse cauto scriptori debet;
is, qui tempore *scriptionis* prior, sed, qui *Verita-*
indagine solertior, fuisse videbitur.

Quantacunque tamen interim *Imperii Persici*, sive finium capacitas, sive Geographoru-
 de Capacitate lis, & contentio, sit hodie, quod-
 dâmve fuerit: satis elucet, opinionum rixâ

illa

Ruina Regum Persidis,

Nam, de *Graduum* multitudine majore mino-
 eque, nasci potuisse, temporum etiam è di-
 versitate; quibus temporibus *Imperii Persici*
 nominatus varius, aliàs plures, aliàs autem
 pauciores, amplexus terras est, ac nationes,
 sub unâ *Persidis* appellatione. Quis enim sibi
 persuadeat; uti sub *Assuero* quondam, sic sub
Antiochis deinceps, *Persia Regum* titulò se fe-
 rentibus, nec plures extitisse, nec pauciores,
 quàm centum viginti septem, *Provincias*? quas
Herodotus Sacer *Estheris* codex numerat, non
 item & nominat.

Nam, quod *secundo* locò, non obiter ac per-
 cursoriè, sed cum nonnulla curâ, venit ob-
 servandum: habuère, *Persidis* illas ipsas regio-
 nes, post Macedonas, ac Græcos Syrosque,
 ante, quàm post exortum Christi, *reges*
 & *populi* diversi, complures: aliis alii, pro vi-
 rum opumq; variâ facultate, *restrictius* aut
extius, rerum potientes. Quos inter, post An-
 tiochos, *Syriæ* dominos, facilè primas tenuère
Arabi: qui (velut in *Seléucidis* etiam infe-
 lis attingetur) depulsis satrapis Imperii Græ-
 corum, alienam superinduxère stirpem; Persis
 extà, *Parthis*q; jura dantem, & cum his, fini-
 mas quoq; gentes nonnullas jugò complexâ.

X 5

Regum

Ruina Regum Persidis.

Regum autem horum , quos & *Parthicos* tunc, & *Persicos* (γγ), mundus appellabat, (quia tam *Partbiénem*, quàm *Persida*, præ cæteris Orientis partibus, insederant) caput fuit, *Arsaces*. Hic, sub annum mundi ter millesimum octingentesimum nonum , ante *Christum* verò , sub *ducentiesimum quadragesimum quartum*, à *Syriæ* regibus, unà cum suis, defectione factâ ; *Parthus* ipse, *Parthicum* erexit pro nudè priùs *Persico* , *solum* : posteaquam (è *Suida* calculo-temporum) *Macedones*, eorùmq; *Satrapæ* , *ducentis nonaginta tribus* annis, à *Darii Codomani* morte , *Persidem* insedissent. Habuit autem regni post se successores *Arsaces* , quos *Arsácidas* , à primo capite vulgò nominamus, & quos *Theodorus* quoq; *Theatriteſton*, post alios, collegit; sequentes quos enumero, *Parthorũ* monarchas. *Mithridaten*, inquam; *Pampátium* (pro quo *Pbraâte* *Justinus* sufficit); *Phárnacem*, *Pampatiô* gentium: & , *Phárnaci* subrogatum , *Mithridate alterum*; germanum ejus. *Artabánum* dein; huic, è dolore vulneris vivis exempto, sufficitum filium ejus, *Mithridaten Tertium*. Interfecto verò *Mithridati*, frater seipsum substituit, interfector; quem *Herodem* quidam Græci

ruin

Ruina Regum Persidis.

rum, *Oróden* verò ceteri potissimúmque; Romani scriptores, (♂♂) appellant. Cùm autem *Oródes* filios haberet, *Pácorum* & *Pbraáten*: illum quidem, collegam ascivit regni. *Pbraaten* autem, in alias interim spes dilatum, sorti privata seposuit. *Pácorus*, cum *Marco Crasso* collatis signis, Romanas opes ac vires, illo cæsò, victoriâque reportatâ, triumphavit. Sed, à *Ventidio*, Romano duce, vicissim superatus, cesus, & cum copiis deletus; Syriam pariter, affectatam à se, relinquit, & vitam. *Pbraátes* autē, nominis ordine *Secundus*, *Pácoro* fratri succedit. Sed, cum Romanis compositò fœdere, signa, *Crassi* legionibus adempta, Romam, & cum his unâ, *Vonónem* filium, Pacis obsidem, remittit. *Vonones*, Româ redux, & patri, fati erepto, succedere coactus; à popularibus, & *Artabáno*, sanguinis *Arfacidarum* homine, primò fastiditur: tandem & pellitur. Fuere quoque, præter hos, & ante *Vonónem* (εε), à suis ad regnum Româ petítum, & postea quoque, *Partbici* rectores alii; *Persicæ* potestatis-supremæ reliquias utcunque, vel retinētes, vel adfectantes. Quorum in numero, *Dabárum* alumnus, quem modò nominabamus, *Artabánu*, & *Mithridates Ibérus*; *Bardánes* item, *Gotarzes*,

Ruina Regum Persidis.

tarzes, Vonones alius, *Vononísque* filius, *Vologésés*; & Parthorum complures alii, seu Reges, seu regii culminis usurpatores: ad Alexandri Severi Cæsaris usque tempora, jam multum *Christiana*. Sub quæ, *Parthorum* supremum caput, ac rex, *Artabánus ultimus*, ab *Artaxerxe novo* (quem, jure vocabulôq; *regiô*, sibi Persæ præfecerant) sublatus: *Persicum* Persis imperium, sub appellatione *Persici* pristinâ, restituit: ne Parthi posthac Persæ, Persæq; Parthi semper, & *subjecti*, viderentur, eisq; perseverarent.

Ab ea proinde bellorum tempestate, serenitate denuò quadam, nec adeò brevî fugacique, genti *Persarum* reducâ; Regnum illud, plures, quàm *sex ac viginti*, per ordinem, Monarchæ moderati sunt. Nominat hos, numerâtque singillatim, is ipse, quem superiùs attigimus, *humana vitæ Theatri* constructor, Theodorus (??); ex Augustæorum historiâ temporum, posterioribûsque Severô, Mammææ filiô, rerum gestarum compositoribus. *Artaxerxen*, inquam, *Artabáni* victorem; *Saporem*, Imperatoris Valeriani Thraconicum inscensorem; *Hormisdâten*, ac tres, per seriem continuam, *Vararânes*, quorum medium

Ruina Regum Persidis.

dium nonnulli faciunt & *Nârseum*. Indè *Mis-
dâtem*; & alium *Saporem*: quem materno, di-
cunt, in utero *coronatum* (η); & tamē, ob id-
ipsum fortassis, velut extraordinarium quid-
dam, in serie *Saporum Persicorum* innumera-
tum relinquunt. statim autem *Artaxerxen* ei,
nominis huius (post Parthicum regnum ab-
olitum) *Secundum*, substituunt: Hujc verò,
Saporem alium, quem nominis Persici *Secun-
dum* numerant. Saponi Secundo, *Vararânem*
subnectunt *Quartum*: (θ θ) hujc *Isdigertem*;
Ecclesiasticæ famosum historiæ monimentis:
Isdigerti (⊙) verò, *Vararânes* rursus geminos,
Quintum, inquam, ac *Sextum*. His dein, *Pero-
zen*, *Valentem*, & , *Perozæ* filium, *Cávadem* ,
aliquibus *Cábadem*, secundâ Græcorum litte-
râ, nec non *Cóadem* , à Theodoro Lectore
(11), nuncupatum: nostris aliquamdiu Sacris
insensissimum. dein, *Cávadi Lambazen*; ali-
ter & *Blasin* dictum , *Perozæ* regis germa-
num: *Lambazique Cávadem*, rursus; quip-
pe, dejectum primò culmine regiô , turrique
clausum: sed post, uxoris ope pietatēque, li-
bertati pariter , & imperio suo , restitutum ;
Bristianisq., post id temporis , multò, quàm
tehac, mitiorem. (κ κ) *Cávadi* porrò suc-
cesso-

Ruina Regum Persidis.

cessorem assignant *Cosroën*, nominis illius *Primum*; ideoque *Seniorem* appellatum: *Cosro* collegam Imperii septenem, filium ejus, *Hormisdam*; sed ab Imperatore *Mauritio* superatum, & victum: *Hormisdæ* verò, filium illius, *Cosroën Secundum*; horrendis postea belli casibus, *Heraclii*, *Cæsaris* armis victoribus exercitatum: quin etiam, super hæc, propter collegam Imperii, *Medarsen* filium, sibi dilectum, à *Siroë*, filiorum majore, tragædi infandis excarnificatum. *Cosroæ* porro patricidam subrogatum, *Siroën* filium, *Adhésiren* excepit, successor; *Adhésiren* autem, *Persidis* Rex, non nisi *Semestris*, *Sárbaras*, ejus interfector: *Sárbaram* verò, *Börnaris* (*Cosroæ* filiorum reliquie) mensibus regni septem: *Börnari* tandem, *Hormisdæ* II. Quem, *Heraclii* triumphum, ferunt, annò superatum à *Mahometis*, recens exorti, gentilibus copiis, hoc el *Arabibus*: & Imperio *Persico*, per *Artaxerxen* lim rediuvò, finem morte suâ fecisse. Tur enim, Orientis potiti *Saraceni*, *Mahomet* alleclæ: quò *Persidis*, ac *Parthiënês*, omni nomen ac memoriam abolerent; *Saracenicum* passim & Imperium, & appellationem, ut cum *Mahometis* detestabili lege, superindi

xcr

Ruina Regum Persidis.

xere. (λλ) Nata proinde, novis cum dominis, nova, veteribusque dissona, tam hominum imperitantium, quàm locorum terrarumque Perfidis, *vocabula* sunt. & hoc quidem, ab eo potissimum tempore, quo miscere se gubernaculis Orientis, *Scythiarum sordes, Turcæ Tartariq;*, cœperunt.

Et hominum quidem, post *Hormisdam Secundum* Perfidi jura dantium, hæc invenimus, *vocabulorum* regia *monstra*; variè tamen variis pronuntiari sueta. *Saracenorum* quidem *Arabum, Mahometen, Pseudoprophetã: Ebubézere, Háumarem, Hoam*, seu quis malit, *Hotmánem Osmanémve. Mubaviam*, seu *Mabuviam; Giziden Primum: Abdallam*, item, *Amiram, Marvánem, Abdimelêchen, Vliden, Zulzimenem, Háumarem secundum, Giziden secundum, & Evêidem*, ejus filium; *Giziden tertium*, & filium *Gizidis, Hycen: Marvánem secundum, Mubamatum* (quem & *Abubalan* alii nominant); *Abdallam secundum, & Madyn*, aliis etiam *Mubamatum* *quum: Mosen*, *Madyis* fratrem; *Aarónem*, *Iosis* ejusdem fratrem; *Mubamatum tertium*, *Aarónis* hujus ipsius fratrem: *Abdallam tertium: Mubamatum* deniq; *Quartum*. Hi, *Saraceno-* omnes fuere, non tam *Reges*, quàm *supremi* *Prin-*

Ruina Regum Perfidis.

Principes : & *Amiræ* dicti, donec , sub *Abd*
Secundi nonum Principatûs annum , de
 spiis erumpentes portis *Scytbo-Turci* , p
 trare cœperunt, Armenias quidem solas p
 cipiô:mox autem & Asiam paullatim utr
 que;quôdque consecutaneum est,etiam Pa
 quondam *Imperii* sedes, ac terras. Habi
 verò rei summæ rectores, primò, sub ann
 ferè Christianum , (ut Theodorus Thea
 tecton ait) *millesimum quinquagesimum prim*
Sádorem, *Dogrissam*, *Aspásalem*, ex ordine
 cessionis. quorum postremi nepos, *Solym*
nus,Cappadociam,Asiæ Minoris provinci
 à se subactam,effecisse perhibetur princ
 um , ac sedem, *Regni Turcarum*. Hunc se
 tus *Melechas*; qui per *Solymannum* , Cappa
 cum Satrapen , & Artótum, Mesopotam
 Prætorem, Antiochiâ Syriæ subactâ, Gra
 Imperatores arctiùs in posterum imper
 coëgit. Post *Melecham*, *Belchiarókus*; &
 extinctô, frater ejus, rerum Asiaticarum
 titi tamdiu sunt: donec , & hóc postre
 suorummet manibus interemptô , Turc
 inter se tumultuantes , Armeni totâ Per
 proturbant. qui tamen ejecti , Turcarum
 Cappadocia res , Asiæq; Minoris opes ,
 nu

Ruina Regum Perfidis.

sub *Abdalla* humerò viribúsq; plurimùm amplificant.
 m, de *Q* Indè *Turcicum* erigit, aut veriùs instaurat, *Im-*
perium *Othomannus* : quod ob id in poste-
 rum dici vulgò sivevit *Othomannicum*. Post
Othomannum, *Orbánés* ; *Amurathes primus*;
Bajazètes, item *primus* : quem captum, *Tam-*
berlanes, in cavea circumduxit. Hinc *Mabo-*
metes, *Imperatorii* nominis *primus* ; *Amuráthes*
Secundus ; *Mabometes Secundus* , expugnatione
Constantinopoleos celebratus ; *Bajazetes Se-*
cundus ; *Sélymus*, patris expulso ; *Solymanus*;
Sélymus Secundus ; *Amuráthes tertius* ; & , nostrâ
 præterea tempestate memoriâque, *Mabometes*
tertius : *Achomátes*, vel *Achmétes* ; *Mustáphus*;
Osmannus ; *Mustáphus-secundum* (quippe , post
 dejectionem è solio, reductus ad sceptrum);
Amurathes quartus ; *Ibrahimus primus* ; *Mabo-*
metes quartus. (μ μ)
 Horum plerique variè , *Persidem* quoque,
 tum antiquitus , tum paullò nostram supra
 memoriam ætatémque , carpserunt afflixeruntque (s), per intervalla. Quorum ex-
 cursionibus in Orientem ulteriorem, & præ-
 liis inter eos, ac Persas ; vastatæ, dominis que
 variatæ, *Persici-Veteris-Imperii* terræ sunt : ac
 tantopere sensim immutata nomina quoque,
 Y VOC-

Ruina Regum Persidis.

vocabulâq; locorum, ut hodie neges, *eandem* esse, quæ fuit olim, *Persidem*; cùm alio tamen *tu* revera non sit. Quid multis? quod paullo superiùs querebar; *asperitas* aliorum ex aliis *Inquilinorum*, ac *Regentium* terras illas, locorum etiam *nomina* (quod indigneris) *effervit*: ne quando, meliorum sæculorum ætatùmque geniô, pénitus sylvescere *Persia* desineret.

Hîs nostris itaque tempestatibus, *PERSIA* ipsa, quæ toti dedit *Imperio*, sub *Cyrô* Cambysæque, nomen, *Farsia* dicitur; & Boteri pronuntiatione, *Farsistam*; absonô veteribus omnibus, & inusitatô, vocum usu. *Partbia*, quæ suprâ Persida, propiùs Boream & Hyrcanum jacet, *Arac* Botero; recentioribus verò Boterô rectiùs *Erak-azem*, nominatur. Pari vetustati corruptelâ, *Mediam* hodie generatim, *Servan* & *Mediam Aquilonarẽ*, *Schirvvan*; Australiorem autẽ, quæ *Media Major* est, *Adirbeitzan*, dicunt *Hyrcaniam*, alii *Grigiam*, & *Corcam*, & *Dargumentam*, & *Stranam*; Olearius verò, *Kilan*: *Bactrianam*, *Batter*, & *Charaffaam*, seu *Chorasan*: *Parapamisidarum* terram, *Sablustan* Atlantis auctori, *Candábarem*, & *Amblestam* appellatam: *Ariorum* regionem, *Eri*: *Carmaniam*, *Circam* & *Chermain*; *Drangianam*

Sizt

Ruina Regum Persidis.

Sizistān. Sic & *Susianam* priscam, Hebræis autem, *Elam*, quondam dictam; vulgus hodie Chus, & cultiores, Chusistan, indigitant: *Mesopotamiam*, Tzifireh; vel, ut Atlanti placet, etiam Diarbéchan: *Affyriam*, Arzerum: *Armeniam*, Kárabach, plebeji generatum; *Armeniam* autem, inter amnes Araxen ac Cyrum sitam, singillatim, politiores Iran vocant: *Georgianorum* autem tractum, Armeniis ad Euroaquilones adnexum, *Gurz*, Quibus, aliisque, provinciarum Persidis nominibus, quid fingi barbarius possit, & inculcius? Nec melius tamen *Urbes* etiam, alioqui politissimas magnificentissimásque, posteritas agrestis, in hoc genere, quàm, urbium matres ac nutrices, *Regiones*, tractavit. *Babylon* igitur Chaldææ caput, & Persidis antiquorum regum, sæpe refrigerii deliciarúmque; sedes, illis hodie, *Bagdad* est: *Ninive*, lumen olim *Assyriæ*, *Mogul*. At *Ecbátana*, Medorum quondam regum æstiva, nominis antiqui nec ipsa vestigium retinent; *Tauris* hodie (siquid *Hon- diano Mercatoris Atlanti* creditur), priscis *Tabris*, *Oleario* teste. (vv) *Susorum* urbs, *Sus* tri: *Óstra*: *Persépolis*, *Siras* & *Schiras*; *Hecatómpe*, seu, *Centum portarum* urbs, *Parthiæ* caput,

Y 2

Ruina Regum Persidis.

put, nunc *Ispahan*, & nonnullis, *Isfahan*, *Spah*,
vel *Affachan*: quæ Regum hodie Persicorum
des ab iis gentibus *Mundi Breviarium*, propter
magnitudinem, & cultum, censetur. Arme-
norum *Artáxata*, *Chois*, ut in *Ismaële Boissá*
dus asserit: *Bactra* denique (ne singulas ill-
rum regionum urbes cōsec̃ter) *Bóchara*; quæ
& *Istigas* Mercator Atlanticus appellat.

Sed, esto. fuerit ista, per variarum, tan-
gentium, quàm Potestatum, influxum in Pe-
siam, introducta *nominum* barbaries! Dum
modo *morum* interim, in subiectis, *barbara* s-
ritas, & in *dominantibus*, jurisdictionis imman-
tas, à *Persis posterioribus* adeò polita fuerit,
emendata: nihil ut è vetustate *Scythicum*, (&
nihil in regentibus *Ocheum*, aut *Cambyseum*,
agnoscere, gemens ac lacrymans, Oriens co-
gatur.

Ac de *moribus* quidem *Persarum* hodiern-
rum, est, qui litteris consignárit, aliis quoque
vix dissidentibus (10); Multò molliores eos (ho-
est, mitiores commodiorésq;) quàm, vel *Tim-
carum*, vel *Tartarorum*, aut *Saracenorum*, effe-
Naturâ quoq; liberales, & *Civilitatis* amatore
De *Regibus* autem, generatim saltem loquen-
do; vereor, ut *Clementie* famam, in omnibu
ac sin

Ruina Regum Persidis.

de singulis, sartam teſtam tueamur, adverſus
Sambyſis, & *Ochi*, quin & *Turcarum*, crudeli-
 atis infamiam, comparatione collatam.

Et antiquiores quidem, ſed tamen *Cbriftia-*
nis jam temporibus, graſſantes, *Persie Monar-*
bas, in præſens ſilentiô transmittimus: quip-
 ſe, ſatis, Græcorum è monimentis *Eccleſiaſti-*
is, & *Baronii* quoque *Fastis*. *Annalibúſque*, re-
 cognoscendos. *Sapórem*, inquam, *Iſdigerten*,
Abadem, *Cóſroen*, &, ſiqui fuerunt alii. Qui
 erò poſtremis his mundi vergentis etatibus,
 d noſtram uſque memoriam, res Perſicas ti-
 tulò juréve regiô tenuerunt: mixtim, boni ma-
 que, clementes & intractabiles, ad nos famâ
 pervenerunt. Ab *Iſmaëlis* namque, cogno-
 ſcento *Sophi*, temporibus, perpetuô ſucceſſio-
 um procurſu, præſentem ad ætatem uſque,
Perſicum Imperium, tanquam tertio denuò *Re-*
vivum, à *Turcis* ſe, cæterâq; Mahometano
 am colluvie, vindicavit armis: &, *Salys* ſe ſcã-
 o, diverſam à Mahometanis cæteris, doctri-
 am, ab *Eccleſia* ſe *Turcica*, ſicut *Olearius* lo-
 quitur, (Ϟ Ϟ) *abrupit*: tegumentis quoque
 pitum, à *Turcicis* capitum ſaſtigiiſ, colore,
carumq; numero, discriminatis. Nam *paleis*
 i *Perſe* cœperunt, colore rubris, duodeciésq;

Y 3 fulca-

Ruina Regum Perſidis.

fulcatis striatisve; multum quoque sursum eminente columnâ, velut *apicatis*. Quod piligenus, singillatim, ac præ cæteris, *Aalys*, ac *Suphi*, seu *Suphi*, successores, & posteritas, uti ne tam ac tesseram quandam, instituerunt; quæ publicè mundo testarentur: *A Turcis*, *Mahometanisq;* cæteris, *Aalys doctrina discordibus*, se, & *ce versâ, vittis & vitâ, capitibus item animorumque sensis, esse forèque perpetuò discolors*. Quæ nec injuriæ quidem, contumeliæve vel tenuissimæ, locò *Persæ* ducunt; ab irrisoribus *Turcis* se, per cavillum, *Kisilbâschos* cognominat quod, eorum linguâ, *Rubri-Capitones* sona honorificentius autem, & *Auri-Capitones*; cui vox, *Bâsch*, utrique gentium illarum, familia loquendi ritu, CAPUT; *Kisil* autem, & *Rubrum* significet, & AURUM. Generatim interim *Sophianos* se, *Persæ* temporum istorum, dici gloriunt: idque, discriminis à *Turcis* causâ (quæ se *Sunnos* appellant) gloriosius accipiunt. Appellationis ejus origo, *Sophus* fuit, *Aalys* doctrinæ sectator; adversus *Omaris* & *Abubékeris* piniones, in explicando Mahometis Alcorano, seu Lege. Cujus *Aalys* (quem & *Alli* alii nominant) cum se, non discipulum modo sectatorémque, sed *consanguineum* quoq;

fem

ferret Schich-SOPHUS (†), is, qui sub annum
Christiani calculi millesimum trecentefimum de-
cimum nonum, (ut Boterus consignat) in *Cal-*
ebatum, seu Sacrorum-Regnum, & Pontifica-
 tum-Mahometicum, simulatione pietatis, &
 emendationis religionis, irrupit: illius ipsius
 auctoritate seditiosâ, prima simul & *vestium*,
 & cultûs *sacrorum*, mutatio cœpit inter *Persas*,
 adversûs *Musulmânos*, seu *Mahometis* rigidio-
 res (9) sedatores, emergere. (σσ) Boterus
 hunc, *Sophum* vocat, simplici nomine; quem
 alii, cum Joâne Jacobo Boissardo, Vesuntino,
 (ττ) dicunt *Harduelem* insuper: & *Ajdarem*
 agnominant. *Harduelem* equidem credide-
 rim cognominatû fuisse *Sophum* hunc; quòd
 urbis *Ardevêla*, Boteri testimoniò, dominatu
 sit potitus. *Ajdarem* autem, idem hic eum a-
 gnominare, prætermittit: sed eo nomine con-
 signat, è posteris *Sopbi*, nonneminem. Erat
 autem eâdem tempestate, *Persarum*, nondum
 à Turcarum sacris plenè dissonantium, Rex,
Vsum-Cassânes Assymbejes: qui, primûm Arme-
 niæ Satrapes, *Malaonchre* postea, Persidis Rege
 legitimò, peremptò, Regnum ejus occupavit.
 Huic, seu regi, seu tyranno, filius erat, *Jacupes*
 nomine, cognomentò *Chorzeynâles*: & è De-

Y 4

spoena

Ruina Regum Persidis,

Spoena, Calo Joannis, Imperatoris Trapezuntii Ponticique filiâ, nata, filia *Martha*. Collocavit verò *Martham* hanc Usum-Cassanes *Sopho*, quem dixi; religionum illi novatori. Spectus autem, hâc nomine *novationum*, affluxu populi, *Sophus Jacûpi*, *Marthæ* fratri; tollitur è medio. Quod (vv) eô fecit consiliô *Jacûpes*: quò tutius ipse quietiusque, patre jam, & affine, morte sublati, imperaret *solus*: & post eum (ut accidit) filius *Alvantes*. At, sic extincto *Sopho*, successere, (si *Botéro* credimus) in eadem *novanda* religionis pertinetiâ, filius *Guinnes*; & *Guinni*, seu frater, seu filius, *Ajdares*. Si verò *Boissardo* potior esse fides debet; *Ismaël*, *Arduele Sophô*, *Marthæ* genitus, Usum-Cassani filiâ, continuo subrogandus erat. Sed hic in Hyrcaniam prius, exilium, ejectus erat, ab avunculo *Jacûpi*. Dum autem inter hæc *Jacûpes* Persarum regno tranquillè, sicut sperârat & quæsierat, incubat: ex improvîso tandem, uxoris dolô venenôq;, necatur: & *Alvantes*, qui patri necato successerat, avarô crudeliq; regnandi genere, popularium sibi subjectorumq; fastidium & odia colligebat: cadere lubricus, quis eum armis detrudere tentaret, in ruinam

è se

Ruina Regum Perfidis.

Solio. Quam opportunitatem proinde di-
 peculatus *Ismaël Sophides*, qui jam sensim in
 exilio firmiores ad annos, & armorum peri-
 tiam, pervenerat: ope primùm *Pyrchalis*, Hyr-
 canorum Principis, & hospitis sui; tum autem
 & totius ferè Persidis concursu, sævitiam *Al-*
vantis exosæ, sub annum Christi *millesimum*
quadragesimum nonagesimum nonum, magnis
 cum copiis, ex Hyrcaniæ terris penetravit in
 Armeniam. sed mox, & in Mediam irrupit.
 Tandem autem & *Tabr:sum*, regis tunc Persi-
 ci prætoriam sedem, aggressus, *Alvantem* fu-
 gar: & à Tabrifiensibus, ac magnâ Persidis re-
 liquæ multitudine, cupidissimè receptus; Ja-
 cupis inprimis sepulcrum evertit: ossa sepulti
 dilicit: paternam cædem, quibus potest mo-
 dis, in interfectionem, etiam mortuum, acer-
 bus, ulciscitur. *Tiara* quoque *rubei*, coeptam
 à *Sopho* progenitore, superstitionem, acrius ad-
 huc multò, fervidiùsque, passim urgens & in-
 culcans; Orientis sensim maximam ad se mul-
 titudinem, & Persiam propemodum univer-
 sam pertraxit, in religionis & armorum socie-
 tatem. *Bajazeten* itaque, Turcarum Impera-
 orem, & *Selymum*, ejus filium, annis complu-
 ribus, graviter *Ismael* exercuit: cladibus Tur-
 ciam,

Y s

Ruina Regum Persidis.

ciam, & pileis purpureis Orientem, implevit
 tantumque potentiae regni *Persidis* (ad quod
 plenò deniq; suorum consensu, *Calypha simul*
 & *Rex*, evectus est) peperit: ut moriens, Mo-
 narchæ similior, quàm Sacrifico, decederet.
 Id autem accidit, aliquantò post cruentum
 cum Turcis conflictum, ad *Artaxata*, seu *Cbo*
Armenorum, anno *millesimo quingentesimo de-*
cimo quinto, commissum: adeoque paullò su-
 pra sæculi superioris annos illos, quibus tu-
 bæ religionum apud *Germanos* exardescere
 cœperunt. Regna porrò, provinciâsque, *fili-*
quatuor, superstitis, reliquit: *Persidem*
Assyriam, *Babyloniam*, cum omni *Mesopota-*
mia. *Parthyénem* insuper, *Hyrcaniam*, *Me-*
diam, *Albaniam*, *Iberiam*; &, quidquid regio-
 num ad mare Caspium procurrat, ac circum-
 jacet. Reliquit autem, iisdem in filiis, etiam
 posteritatem *Sophiani moderaminis*, etiamnum
Persici solii possessione fruente: nec tamen
 semper *sine sanguine*. Quod ex his, quæ dice-
 da restant, elucebit.

Subrogatus igitur Ismaëli Sôphidæ filio-
 rum quatuor natus maximus, *Tammis*, præno-
 mine, quo cæteri quoque Sôphidæ reges di-
 voluerunt, *SCHACHVS*: quod, à radice vocis
 Scha-

Schai, *Regem* notat. (ΦΦ) Tammam secutus, in Imperio, *Schachus Ismaël* secundus; Tammæ filius. Hunc, *Schachus Chodabendes*, frater : & Chodabenden, *Schachus Emires Hemses*, filiorum ejus triū natu maximus : Emirem Hemsem, *Ismaël tertius*, frater ejus, secundô locô genitus. qui tamen, conspiratione Procerum jugulatus; successorem nactus est *Schach-Aban Myrsam*, fratrum natu minimum : & hic, è filio nepotem, *Sammam Myrsam* olim ; postea verò, *Schach-Sefum*, cùm imperare cœpisset, nominatum. Hunc, annô Christianorum millesimò, sexcentesimo, quadragesimo secundo, post imperium duodecenne, mors excepit : & mortem hujus, *Schach-Abe*, nominis hujus *Secundi*, subrogatio, coronâque ; quam ei proximè sequentis anni *Majus* mensis (xx) imposuit.

Et hi ferè *Sophiane* stirpis sunt *Reges* ; qui nostram ad ætatem usque pervenerunt : *Placidi* quidem eorum nonnulli, nec ad *Isdigertis* alicujus, aut *Cávada Cosroëq.* morem, sævi. sed, perpauci. Cæterorum autem plerique prope-modum, in suos interdū, exteròsq., turbidi trucēsque ; memoriam *crudelitatis* reliquere possentis, quæ nihil magnopere *Cambysi*, vel *Ocho*, vel

Ruina Regum Perfidis.

vel cuiquam *Artaxerxi* veterum, sibi reservaret, exprobrandum. Non afferam, hoc locò, rumoris incerti, dubièq; conjecturæ, res & gesta: quæ lividus obtrectator quispiam cavillari negareve possit: Sed, quæ partim *Boissardus*, & post eum *Henricus Spondanus*, Baronii Continuator, memorant: partim autem, hæc recentiores, quidam alii. quorum accuratissimus is, quem sæpe sequor, *Olearius Ascanius*; Persicorum non minùs *Arcanorum*, quàm finium ac terrarum, oculatus explorator. Cujus maternæ linguæ monimenta, Latio quoque libenter transfundimus. Ut igitur (quod ad *Crudelitatem* spectat *Persicorum Regum Imperii*, jam tertium restituti) prætereamus *Hassan-Padschabum*, hoc est, uti vulgò nominatur, *Vsum-Cassanem*, seu *Magnum*, qui, præfectus *Tekkelluensibus*, ut suprà meminimus, *Armenis* fuerat; & eum tamen ipsum, cuius auctoritate beneficioq; præsidebat, *Malaoncbren*, regem suum, interfecit, ipse rex deinde *Sophig*, socer, effectus: propiùs ad *Sophidas* ipsos, Persidem regentes, quorum propinquus, sicuti diximus, *Vsum-Cassan* ille fuit, accedamus.

Ex his, *Ismaël Secundus*, *Tammæ* filius, sororis operâ, fratrem suum, jam imperium in-

Ruina Regum Persidis.

gressum, plectendum dolô curat. regni quoq;
 Proceres complures, partim profligat, partim
 trucidat; spe, tutius certiusque retinendi sibi
 regni, quod per vim ac nefas occupârat. Quê
 tamen, in tyrannide nondum biennem; (ne
Persica feritas saltem à *fœminis* abesset) vene-
 nō soror tollit. Non mitior *ismaële* secundô,
Tertius, qui fratrem & ipse suum, *Emirem Hem-*
sânem, nuper admodum imperandi supre-
 mam potestatem ingressum, auxiliô perfido-
 rum quorundam regni magnatum, vitâ pari-
 ter imperiôq; deturbavit; *octavô* necdum do-
 minationis evolutô mense. quôdque fœdus
 immanitatis genus est; per Optimates, reipsa
 licariis detestabiliore. Qui, cultu permutatô
 corporis, stolarique; fœminas mentiebantur,
 tanquam in cubile penetralëve Regis accitas.
 quò proinde promptius ab regii corporis cu-
 stodibus, cum sicis, sub amictu reconditis,
 admissi; cædem patravêre. *Schach-Sefus Myr-*
sa, qui, nostrâ memoriâ, dominatus, & extin-
 ctus est, annô Christi *millesimo sexcentesimo qua-*
dragesimo secundo; quàm multa perpetravit a-
 rocia? quàm exquisitæ crudelitatis facinora
 præbuit totius Orientis oculis? Cujus, recens
 a lucem editi, *manus parvulæ*, sanguine re-
 fertissi-

Ruina Regum Perfidis.

fertissimę; neutiquam *Hominis* esse, sed *parvul-
tigridis*, visę sunt. Hinc, *avo* paterno, partu
fortę supervenienti, voces expressęre vatici-
nii; *Multorum quondam effuso cruore regnatu-
rum, qui tam cruentę, jam tunc, vitam inchoare*
Quid ergo *Sepbus* hic, imperiũ postea nactus
quod accidit, sub annum seculi nostratis, ho-
est, *Decimi Septimi, vicesimum nonum?* Savi-
tię *ferri* (quod breviter ac verę dici potest
*omnes complurium, ante se, seculorum Persicos mo-
narchas antecessit.* Inprimis namque *Cogna-
tionem regiam*, & eam quidem, regni po-
tissima munia sustinentem, quę per condu-
ctos à se percussores, quę *suapte* quoque *dex-
trę*, delevit universam: ne *regni* spem ullam
posthac ullus conciperet. In iis, *Tammam Myr-
sam*, fratrem natu minorem: unąque, *Cboda-
bendem* cognatum; & *Imámculum*, exsculpti
prius oculis informes effectos; ex arcis *Ala-
muthenę* summę turri, præcipites in subjectam
petram dejecit, & elisit: caussatus, *Nec sibi, ne
mundo cetero, quidquam utilitatis afferre possi-
Cecos: nisi citò moverentur.* Ex eodem *cogna-
torum* ordine, tres adolescentes, *ámite* sua,
fortissimiq; militum ductoris, *Isacháni* filios
occasione jocosı sermonis, ab eorum matre,
regium

regium inter colloquium effusi; postridie colloquii, vocatos in hortum, ac diversò singulos locò stare iussos: per immisos carnifices capitibus multavit; ignaros per omnia, cur multarentur? Capita quoque cæsorum, aureò vase pulmētariò contecta, dein exempta, sustinuit, primùm eorū *matri*, mox, post hanc, *patri* quoq;, spectanda proponere. Præter hos autem, ut necessitudine conjunctos, Concilii quoq; sanctioris, & intimâ sibi diu familiaritate connexos, complures evertit. In quibus *Salubchân* quoq;, libellorum regionum magistrum supremum; cujus Rex ventrem, medullas inter epulas, acinace, *manuq; suâ*, dissevit; quémq;, defluentibus in gremium intestinis, statim concidentem, vulneribus insuper compluribus superadditis, est insecutus: capite, per lictorem, plagis creberrimis, in partes minutissimas, dissectò. Sic & *Vgurem Luchânem*, Regni Persici supremum Equitum magistrum, balneo recētem: sic *Hassanbekum*, regiis à secretis, occidit; quòd interesse cōvivio sustinuis-
sent, in quo patrifamilias dicerium, adversùs regis adolescentiam, impatientius exciderat. Sic & *poëtam*, epulantū tunc confessorem, istea verò, peractis cædibus, lanienæ descriptorem;

Ruina Regum Persidis.

ptorem; ore, labiis, nasô, manibus item pedibusque doseâs, imminutum, mori coëgit illius ipsius, in quo cantâsse composita ferabatur, fori propatulô. Pari fundendi cruoris humani libidine, *Satrapen* quoque *Persepeleo*. *Imâmculum*, evocatum ad confiduciâque rectorum, ferale nihil exspectantem; trucidari iussit in vestigio, cæsiq; cadaver, in foro, multitudinis oculis objectari. Cujus *spectaculi* major ut *varietas* & *sævities* esset: continuo, trucidati patris ad apertum feretrum, *fili*ique, numero *Quindecim*, producuntur; ibique capite mutantur, & in publicum projecti, triduum totum, aviâ semper assidente plorantque, frequentantur. Quibus *Omnibus*, ut & eorum parêti, causâ necis alia fuit nulla; quâ sanguinis necessitudo (sed innocens) cui *Daude*, Prætor quodam, qui *Sephi* gladium fugâ, Turcicas in terras, eluserat: cum frater esset *Imâmculi*; consiliis tamen fraternis impermissi. Longum esset, cætera *feritatis Sephi*ne specimina, singillatim & viritim, omnino producere; quia multa sunt: & saviendi spatium habuere, *duodecennium plenum*; quo *Sephi* rerum summæ præsedet. In quibus omnibus patrandis clarorum capitum cædibus; pauci fuerunt

Ruina Regum Perfidis.

uerunt admodum, quæ, conjunctum imma-
nitati, *colorem Furis* & æqui qualemqualem
haberent. Non poterant enim, nec tales qui-
lem neces (quippe circumstante plerumque
supplicium immoderatione quapiam) excusa-
ionem mereri. Quale fuit: cùm Senatûs san-
toris facilè principem, Tzírracham, interfe-
cit; sed non insontem: utpote (dictu nefas!)
palàm ipsómet prandente tunc Rege, circum-
stanteq; procerum aulâ, gloriari sustinentem;
de paullo priùs admisso flagitioso concubi-
u, cum Equitum Magistri, qui Sefo tunc ad-
labat, uxore. Plexus, eo crimine, statim est.
Nec tamen inculpati per omnia cubilis Rex
ipse, qui temerata cubilia puniebat, erat: ut,
qui, *tribus* conjugis, & *trecentis* facilè concu-
pinis, insatiabilis, *Alyis* insuper *Merdamchani* fi-
nium speciosissimum, & adhuc in ephebis
constitutum, habere svêssset in nefandis deli-
tiis.

Justiùs igitur in *Hyrceanum* illum animad-
vertisse *Sephus* visus est: qui, populi rebellis
concursu, *regem* se creari *Perfidis*, nullâ tergi-
versatione, ferens; *Karib-Schachi* sub nomine,
tandem contraxerat exercitum. Quem, præ-
ò tandem superatum, & è latebris arbusi
Z bom-

Ruina Regum Perfidis,

bombycum extractum, morte *Sepbus* aff-
 meritâ quidem illâ, sed ingenio poena
 praequam asperô; nec facile tyrannorum
 tecedentium cuiquâ usitatô. Nam &, nu-
 lis oneratâ cervice, constrictisq; nexu
 brachiis, pretiosè purpuratum, asino iussi
 poni: velutiq; *per triumphum*, ex Hyrcano
 terris *Arsaciam* (quæ Casvinû hodiernis
 sis est) ad se perducî: scortorum centuriis
 quot, ludibrii causâ, sicut rex præceperat
 captivi totum, meretriciô cum plausu, c-
 tantibus, ac præsilientibus. Hic postqua
 conspectum mutuum est admissus; a
 reum conviciis Rex aggressus: *Non hic*
nam, inquit, *bestia, planitiem; non hic molle*
antebac, sed asperum ac saxosum, Arsacia
vides. solum, inquam, immite calcantibus
plantis probè calceatis. Id ergo fiat! Cont-
 que, clavîs & calcibus ferreîs manus illi
 pedes, haud secus, ac quadrupedem,
 iussit: &, inter tanti dolores tormenti,
 um solidum coëgit exigere. Protractum
 hæc in aream urbis publicam, & ad *pe-*
aviariam sublimè deligatum; primus ip-
 culô, tanquam ominis feralis avem, p-
 ac petere post se, *quotquot regem adhuc*

Ruina Regum Perfidis.

ent, clarâ voce, circumstantes jussit. Nec de-
 uere, qui promptè mandata facerent: &
 missis in pendentis corpus sagittarum milli-
 bus aliquot, *Karibschâbum* hunc miserandum,
 sub horæ pæne dimidium, tam *ericio*, *spinetô-*
ve, similem efficerent; ut, præ spiculorum im-
 mensâ copiâ, ne pars quidem ulla corporis
 ad aspectum pateret: cadavere, sic *echinatô*,
 riduum in pertica durante.

Non verò parùm & illud aliud ejus, in ho-
 minem *privatæ* sortis factum, habere *juris* vi-
 um fuisset; cùm *Helvetiym* quendam, *Tiguri-*
um (♯♯), adversus complurium, & in his,
Persicorum etiam Optimatum, interpositas
 preces, & interpellationes, postulantibus ne-
 em ejus cognatis læsi, dedit. Hunc autem
 asuper, suppliciô demum supremô palâm
 erculit: ministrum quamvis suum, & *borolo-*
orum artificem domesticum, annis antehac
 liquot gratum & æstimatum; sed à Rege ni-
 ilo secius condemnatum: quia *furem noctur-*
um, intrâ parietes comprehensum domesti-
 os non contentus, plagis aliquot malè mul-
 se; præter hæc, in publico, contra Persarum,
conscientiæ quoque *verè Christianæ*, leges,
 lopeti laxatione, *privatâq;* tantum auctorita-

te, trajecisset. Nimius nihilominus, & in hoc
 plectendo, *Sefus* fuit: cùm & collarî ligne
 (quod *Columbar* veteribus) cervices moritu
 gravavit: & acinacis ictu non uno simplici
 que, sed crebrò densatòque, post collapsus
 quoq; jam corpus, laniandum furenti cogn
 tioni concessit: & affectui quoque, *vindictæ*
studio, plus in homine necando, quàm *amo*
justitiæ, tribuit. Ad *Mahometis* namque sectam
 ac circumsecutionem foedam, à Rege Pers
 rum, impunitatis pactione, provocatus, & cui
 importunitate laceffit, *Helvetius*: *Relinque*
se tamen Vitam, (ut loquebatur) *ac Regis gra*
tiam, quàm Christum, malle, protestabatur intr
 pidè. Quare, sub extremum, iratum sibi S
 fum, & gladium inevitabilem, est expertus: d
 gnus utiq; futurus, qui lauream indè *Christi*
Militum reportasset! *si Martyrem solus Gladiu*
& non insuper Caussa bona, Fidèsque recta, fac
rent. Sed corripit ipse sibi, pertinaciâ su
 Coronam: quando, *Catholicos* ad ritus eun
 à *Sacramentariorum* partibus, crebrò traduc
 re satagentibus *Augustiniana* religionis *Sace*
dotibus *Isphanæis*, ad ultimum tamen usq;
 spiritûs halitum, obstinatè refragari perstitit
Zwingliana, non doctrinæ tantùm, sed & per

na

Ruina Regum Perfidis.

acie mortis primi sui doctoris (ωω) immortalis.

Quæ quanquam ita se, velut dictum est, habeant: inter hæc tamen (ut redeam, unde digressus sum) immoderate se *Rex Sepbus*, in hoc qualicunque negotio, gessit; *Iustitia* prætexto Velô.

Quod in *Exterum* tamen esse peccatum, ab homine *rubra Cydaris*, homine *Sophianô*, *Mahometanôq;* mirandum minus est. In *Suôsmet* autem sæviendi, quamvis *Iustitiam* subinde legemque, quasi cortinam penetrâli, prætexeret; *Persis* suis multò minimè probavit. Cujusmodi fuit, cum *Seinalchânem*, Purpuratorum suorum principem, & aulæ regiae Prætorem, dicere sibi Principum nonnullorum cædem ausum, & vel ideò morte dignum præ cæteris; posterò statim die, *suamet*, hoc est, *regiæ matris*, in oculis, & colloquio, furibundus, ac phrenetico simillimus, sustulit: &, quod absurdius erat, suapte manu, nec ullo prolato verbô, tanquam *bovem*, maculavit. Cum item, à *gynaconitide* Regiæ, nescio quânam, ipsius itidem *Sefi* manu, mulierculâ trucidatâ, *venenum* aliquantò post Regi porrectum diceretur; & id ipsum, post hæc, ancillulæ cujusdam, rixis

Z 3

exaspe-

Ruina Regum Persidis.

exasperatæ, querulîs indiciis, & enuntiatione, confirmaretur: res tam atrox, apud imbutas præjudiciô Regias aures, fidem reperit, cõ proniorem; quòd *Sephus*, post occisam illam & gynæcêo foeminam, in alterum usq; mensem, potionato similis, ægrotârat. *Iustissimas* igitur, ex eo casu, visus est habere rationes; cur in suæ valetudinis hostes, & infidiatrices, quæstionibus ageret, & indagine: quæ sanè cunctarum est gentium legibus permîssa; regibus autem, ante cæteros omnes, *usitata*: quin & subinde *necessaria*. Sefus autem, nihil hîc pedetentim, nihil ullâ Juris, ne regiâ quidem viâ, meditans, aut agens; omnia statim, turbata mentis impetu, divina permiscuit, & humana: noctêque, quæ delationem servulæ, quam dixi, proximè subsecuta fuit, ministeriô *fossorum*, aut rectiûs, *vespillonû*, *regii penetralis mulieres*, partim ingenuas, partim ancillantes, *Quadrâginta* p̄miscuè defodit *Vivas*; in hortensi, multorumq; funerum capace, scrobe. Post quas, ejulatu miserabili clamosoque lamentantes, quoad expirarent, rumor fuit: & *Matrem Regis*, natione *Cyrçâsidem*, eodem fati genere, sublatam; regiis interim amicis causam subitæ mortis in *Pestem* rejicientibus.

Nec

Ruina Regum Perfidis.

Nec omnino falsò! Nam *regnorum suorum*, verè tunc, & omnium pestilentissima, *Contes*, Sefus erat; sed (quò minùs Persæ mirarentur) *Hereditaria*: quippe, moribus etiam *evi* prælusa; qui *Schach-Abas* fuit, *Sefum* proximè, Persidis in regimine, prægressus: & cuius, è filio *Myrsâ*, nepos erat, ut suprâ dixi, *Schach-Sefus*.

In hoc porrò *Schach-Abâ*, cuius meminisse cœpimus, quis non *Cyrum* sibi, vel *Hystaspiden* saltem *Darium* quempiam, spopondisset; sicut *præconia* passim, egregiorum ejus, adversùs *Ottomannicam domum*, gestorum, præ se ferebant: quæq; *Christianus* etiam Orbis, in eo celebrabat? (a a a) Corruptit autem omnia *Crudelitate*: sæpèq; *Xerxen*, aut *Longimanum*, *Mnemone*que, lussit, in Orientis theatro. Nam, primum omnium, ad Imperium grassatus, viâ sanguinariorum; *Ismaëlem Tertium*, fratrem suum, Persicorum Procerum aliquot, & suâmet, interpositâ conscientiâ, novaculâ *Chudi*, tonsoris domestici, vitâ regnòq; dejecit: ac, dejectum, gratè lætèq; tulit. Mox, regni possessione vixdum aditâ, morum suorum ac pueritiæ rectorem, *Murschidculichânem*, cuius operâ vel præcipuâ protrusus ad regnum fuerat, occidit:

Z 4

dit:

Ruina Regum Persidis.

dit: impatientiâ reprehensiunculæ, pro fiducia veteris familiaritatis usurpatæ. nocte namq; proximè sequente, stertentem in lectulo suo, tribus adjutantibus ex aula Proceribus, aggressus; suâ primùm sicâ manûq; cœptam cœdem, operâ comitatûs sui continuavit: demûmq; *mediastini stabularii* (qui, suppetias herolaturus, tumultui supervenerat) *asciâ* consummavit. Hanc enim is, ad imperium regis in domini sui perniciem, ex opis destinatione, converterat; ac cerebro temporibûsq; semianimis, & adhuc luciantis *Murschidculi Chanis*, immerserat. Itâ, *novum rex Neronem*, in redivivo sibi *Senecâ* necando, Persidi suscitavit. Parûm autem ei visum est, *Pædagogum* intermisisse, *sui monitorem*: nisi, majorem in occis contumeliam, postea *mediastinum*, quem dixi, stabuli repurgatorẽ, *Satrapîâ* muneraretur *Heratæâ* *Bactrianæ* regionis; utpote, sceleris præmiô. Statimq; postera luce, stirpem etiam *Murschidculi-Chanis*, omnemq; cognationẽ in cumulum cædis, adjecit: ac, nequis, ulto aliquando futurus, superforet, funditus delet. Multô porrò vilius *Schach-Abæ* fuit; *Pistorem* opulentum, sed populo famenti merces venales claudentem, flagranti clausoqu

cliba

libano viventem injicere. Minus item crudele censuit: *militum suorum*, quotquot fistulis haustum *tabaccum*, vel præsentem se redolerent, vel ab emissariis deprehensi delatîq; forent; ad unum universos, naribus ac labiis defectis, *Interdicti* sui commonefacere. Peregrinè verò venientem, in castra Persica, mercium ejus generis *institorem*; &, ignorance decreti regii, grandisq; lucri certâ spe, *sarcinas* novem, *tabacci* scobe, foliis, ac radicibus, constipatas, venum exponentem: simulac rex comperit, affecit poenâ. Sed, in hoc, lene nimis putavit *supplicium* fore, *mutilationem*. Subitò proinde comprehensum constrictumque, cum mercibus simul suis, negotiatorem, mediis in castris exstructo rogò, *vivum* exussit: caussatus; *Pulveris, tam execrandi, Venditori, pulverem, ac favillam, deberi.*

Sed, ut diximus, hæc, & alia quædam talia, perdendi puniendive genera, *Schach-Abas* in minimis numeravit. Illud grave, verèq; tragicum, nec ipse quidem, facinore jam admissò, negare vel voluit, vel ausus est: quòd neque filio quidem, designato dominatûs hæredi, *Sepho Myrsæ*, Juveni, multorum ingenii naturæque décorum, & muliere Christianâ genito, peper-

Z 5

Ruina Regum Persidis.

pepercit. Hunc enim, manu *Bebutbeki*, nobili Persæ, jumentô detractum, & ense percussum mori coëgit: cadavere, locis uliginosis, in publicum abjectô; sinéq; supremorum curâ, per aliquot illic horas, relicô. Post hunc, *Optimates* quoque *Regni*, quotquot, *fili* *cas* consilii innexos fuisse, rex sibi persuaserat, regiam ac mensam accitos, haurire *venenum*; seq; præsepte, luctari cum morte, compulit: spectant ipse, colloquénsque, quoad omnes ad unum conciderent, & exspirarent. Interitûs porro causa *Myrse* filio non alia fuit, præter *Innocentiam*, *piamq; Simplicitatem*: qua, *Prócerum* quorundam factione compositam, epistolam ædibus injectam suis, ac celerem ipsius, ad regiminis habenas, accessum, exoptantem; detestabundus ipse patri confestim, tanquam sediciosam & sollicitatricem, legendam exhibuit. Indè namque, nasci Regis in animo suspicio, de *filio*, quasi *præcox imperium* affectante, coëpit; unde crescere potius paternus in eum amor, velut *osorem proditionis* & gubernaculorum, debuerat. Occidit igitur; quem, fatæteroqui, vel manu peremptum, decuerat in vitam operâ genitoris reduci. Nunc, solatii locô, placandisq; trucidati *Manibus*, id sibi sum.

Ruina Regum Perfidis.

sumpsit; ut, atroci sibi, Successorem subroga-
ret atrociorē, Schach-Sephum, Myrsæ filium,
ex suo ex eo nepotem. Ut item Bebutbékum,
Myrsæ, filii regii, (sicut suprà diximus) inter-
fectorem, adigeret, ad suūmet quoq; filium
invicem jugulandum: caputq; decollati, re-
gis oculis exhibendum.

Quanquam porrò Schach-Abas, imperii sui
unaq; parte magnā, posteaq; Christiana quo-
que Conjugis ad gratiam, impensè Sacris no-
tis & consuetudine visus esset oblectari; sic,
ut & affectis Ordinis Augustiniani, domicilium
Hispaniæ, regis Sedis urbe, permetteret, & in-
ter eos jucundè non rarò versaretur: Ut illo-
rum item ferta Precatoria collo suo, torquis
instar, suspenderet; &, sanctis eorum inculpa-
tisq; moribus consideratis, ingemisceret non-
nunquam, quòd adhuc ipse tam perplexò Salutis
in bivio versaretur: Hæc, inquam, omnia, plu-
raque talia, quanquam in eo foris lucerent,
quanquam Christianorum præ se fautorem fe-
rentia; multa tamen facitabat, inter hæc,
Christianorum à moribus & institutis abhor-
rentia: quædam autem, nec pauca, cum eo-
rum infectione, clade, pernicië. Nam & ipse
sicut & majorum ejus complures, ac post il-
lum

Ruina Regum Perfidis.

lum nepos ejus, *Sefus*) conjugiiis eodem tempore *ternis*, pellicum insuper *centurias aliquot* superinduxit: & *Armuziam* Insulam (quæ veteribus *Ormus*) *Lusitanis* novissimè, *Seftario* rum ex Europa negotiatorum artibus & opibus junctis, eripuit: (666) ne *Christi* cultu illic in posterum *Mahometismo* potiores parte obtineret. *Georgianos* præterea, *Christiani* nominis & ipsam, ponè montes *Armenia*, gentem, ut aliàs dictum est; crebrò diùque vexavit armis: & adversùs Regulum eorum, *Támeram Chanem*, *Simonis Armeni* filium, primum quidem purpuratorum suorum bellicosissimum quemque, cum copiis, semel iterum legavit absens. quos tamen, infectâ demum re, propter invictum *Támeræ* robur, in *Perfidia* redeuntes, necavit omnes; nullius, nisi, quò in armis felicitate caruissent, criminis convictos: si tamen esse *Crimen* potest, à *Fortiori* superari *Fortem*. Post hæc, expeditione tertio per seipsum susceptâ, *Georgiam*, majoribus cum copiis, ingreditur; vastat; & morâ novem mensium exhaurit: præmissò, votorum morem, Jurejurandò; Si contingeret sibi, victore cum exercitu reverti; Viritim se *Georgiam* captivos omnes utriusque sexûs, Abis singulis ven-

diturum. Id monetæ Persicæ genus est, ab
 Aba rege signatum: *oçtôg*, denariis *Europæis* æ-
 stimatum. Et habuit successum impietas jura-
 menti. Victus est denique *Tâmeras*; vicit *Schâ-
 chabas*: domita gens rebellis: in Persidem, ac
 nominatim *Ispabânem* urbem, in catenis ab-
 ductus *Georgianorum* ingens numerus; cujus
 illic & hodie posteritas, ac reliquiæ *Christiane*,
 visuntur. In quibus tamen, hac quidem te-
 nus, *Clementiæ* regiæ qualecunque vestigium
 eluxit; quòd, *servire* coactis, *vita* saltem est, ac
 spiritus, relictus. Non tamen & cunctis item,
 ac promiscuè, *sana relictæ Religio*; ne *Primis*
 quidem gentium illarum, quæ sub jugum
 tunc missæ sunt, capitibus. Horum enim in
 numero, fuerunt primò, clarissimi nominis
 Principes aliquot; Optimatésq; *Georgianorum*
 complures. Quos omnes *Schach-Abas*, partim
 deferere terras patrias coëgit, ne deferere Sa-
 cra nostra cogerentur: partim & dolò necan-
 dos curavit. Præter eos deinde, fuit in censu
 captivarum, CATHARINA quoque, *Gur-
 zianorum* REGINA; *Christiani* cultûs, & qui-
 dem *Orthodoxi*, tenacissima: formæ præterea,
 generisq; majestate conspicua. Quamob-
 rem *Schachabas* eam, præ cæteris omnibus, in
 pote-

Ruina Regum Persidis,

potestatem redigere suam, laboravit. Et red-
egit; *quartam* (ut ego reor) supra *tres* prio-
res, in ea *conjugem* sibi destinans. Sed, cum,
obstare votis suis, hinc quidem Sanctos Regi-
næ castosque mores, illinc autem *Christi* le-
gem, super *Vnius cum Vna* coniugiò, videret:
nullum *Rex Mabometanus* movere conatum
prætermisit, quò generosæ Viragini *Christum*
excuteret; & Alcorani compositorem inscul-
peret. Sed frustrà fuit; quippe, *Reginæ* con-
stantiâ semper eâdem, & inconcussâ. Nullis
illa *minis* (Spondani rem verbis narro) nullis
Schach-Abæ blanditiis illecebrisq; flexilis, ad
Fidem ejurandam, adduci potuit. Ad extremû
igitur, *crudelissimis lacerata tormentis*; sed, *robo-*
rantibus eam ascetis Augustinianis, qui penetrâ-
rant illuc, sanctis, ad Martyrii lauream, exhor-
tationibus suis: *Victrix ad Cælum evolavit*, an-
nò *Christi-regis millesimo sexcentesimo decimo se-*
ptimò. (γγγ) Cujus è vita *volatum* (sed alias
in oras) post *duodecennium* denique subsequen-
tus est, ipse quoque *Schach-Abas*. Ubi, tot ce-
dium, etiam in D E I Veri cultores exercitarû,
reus; utiq; jam sedet, quo loco postea *Schach-*
Sephus, nepos illius; vinosus, libidinosus, homi-
cida. quo loco quoque, *Chodabendes* muliero-
sus;

lus : quo *Schach-Tammas* , Justitiæ neglector:
 quô *tres Ismaëles*, sectæ novæ promotores, fra-
 tricidæ, regnorum raptores : quô denique *Per-*
sici regni recentes alii, quo *medii*, quo *prisci* pri-
 mique, post *Cyrum*, *Monarchæ*. De quibus u-
 niversis, non est, non est omnino ; quod quis-
 quam vereatur, ut copia nobis suppetat, no-
 vos identidem, si vellemus, *Artabános*, aut *No-*
thos, aut *Ochos*, & *Sogdianos*, *Cambysesq;* , pro-
 ferendi. Nam omnes illi, quantumvis *extincti*
 jam olim; *adhuc* plus nimio *supersunt*, in *Carne*
Sanguinéq; crudelium Posterorum. Censeriq;
 sanè Veteris, Persicorum Regum delinquen-
 tium, *RUINÆ Poenæq;* pars, haud exigua, de-
 bet; tam nequam eorum, & adhuc Majorum
 suorum igne nidoréque, suis in Ruderetis fu-
 mans, Successio. Spirat etiamnum, inextin-
 gi tibi latè sparsam memphitin, Carnificina
Cambyseæ.

A V C T O R E S.

(A) *Hic enim Xerxen interfecit; sicut in corpo-*
re Ruinæ posui : non autem filius ejus, seu Artaxer-
es; seu Darius, & Hystaspes, fratres Artaxerxis:
velut tamen Ælianus memoria prodidit, sed falsò,
 librò

Ruina Regum Persidis.

librò 13. cap. 3. contra Justinum, ac Diodorum, torrentemq; ceterorum auctorum. (b) Sacra Scriptura, libri Esther, capite undecimo, ac 13. & 16. Artaxerxen disertè nominat, in caussa Amanis, contra quem Esther Regina stetit, ac Mardocheus. Caelius quoq; Stephanus, Artaxerxen, (& quidem, bui ipsum Longimanum, non autem Mnemonem, ac Ocbum) Affuerum fuisse nominatum, affirmat. V. Artaxerxes. (c) Satis id colligitur ex Esther libri postremo capite, v. 16. De liberalitate quæque erga Judeos, ac dimissione Esdræ in Judeam libro 1. Esdræ, cap. 7. v. 12. habes; & v. 17. De Nebemia quoque, clementiâ Artaxerxis, in Judeam ac Ierosolymam, ad tempus, & urbis illius instaurande gratiâ, dimisso; lege librum 2. Esdræ, cap. 2. & 3. Libri item Machabæorum secundi, caput vers. 20. & seqq. ad finem usque. (d) Non enim audent decernere auctores; utrum in Idololatriam perseverarit Artaxerxes, ex quo tempore prodigiosum Ignem illum, ac locum Ignis, de quo 2. Machabæor. cap. 1. scribitur, admiratus, & in eo Deum Cæli veneratus est. Vide & Salianum, in annu. 3610. num. 2. (e) Cavendi hoc loco sunt Lexicographi quidam; nominatim Calepinus, & qui ex eisdem exscripsit, Stephanus: dum, in liberis Artaxerxis referendis, bui Artaxerxi Longimano tribu-

num

numerum filiorum Artaxerxis Memoris, seu Mnémonis: aliæque confundunt compluria; ausi insuper pro testimonio adducere Justinum, Trogi breviatorem. Qui tamen ibi manifestè de Artaxerxe Mnémone scribit, non, de Longimano: ut ex Ocho, successore illius, liquet. (f) Salianus itaque, in annum mundi 3630. num. 2. ritè intelligendus, & explicandus est; cum, Ochum istum postea regnâsse, asserit. Per hunc enim intelligit Darium Nothum: qui, penitus omisso pristino Ochi nomine, Darii sui nomen, vel sumpsit, vel, ab aliis inditum, suscepit: ut postea expressum ibi vides, in Tabula familia Artaxerxis Longimani, in annum 3630. num. 2. (g) Ctesias, auctor Græcus, è Gnido, Xenophontem secundum, dixerat. Solum fuisse Legitimum, ex omnibus Artaxerxis Longimani filiis: quem, in hoc, & nos, & alii, sequuntur: cum intelligitur Herodotus libro 3. [apud Salianum relatus, in annum mundi 3631.] dicat, immò & ipse Ctesias, eundem; Isogæum quoque fuisse legitimum Artaxerxis Longimani filium: cui tamen, in regno cassando, prælatus à Persis fuerit Darius, cognomento Nothus: ut Pausanias quoque refert, libro hoc est, Eliacorum posteriore volumine; cum ait. οἷος δὲ, Ἀρταξέρξης παῖς νότος, ὃς ὁμοῦ τῶν πατρῴων δὴμιῶν ἰσόγαμον καταπαύσας, παῖδα Ἀρταξέρ-

Α α

ταξέρ-

Ruina Regum Persidis.

ταξέρξῃ γνήσιον, ἔχεν ἀντ' ἐκείνῃ τὴν ἀρχήν. *Εἰ*
Vbi vides, γνήσιον, hoc est, genuinum legitim
tori filium, appellari, Isogæum. (h) Hujus Ci
nerum-Supplicii rationem ac modum vide apud
Salianum, tomò 5. in annum 3630. num. 4. (i) Ha
tamen Filiorum Parysatidis nomina, aliter ab ali
efferuntur: ut, pro Ostâne, Arostes; pro Oxatre, O
xander; pro Arsaca, Arsica. quemadmodum Εἰ
psam Parysatin, sive Parysatidem, barbarorum
nonnulli Phárzirin appellabant: uti Strabo me
morat, Geographicon libri 15. ipso fine. Darius
verò, nominabant, Dariacem. (k) Hoc Suppli
cium Plutarchus refert, in Artaxerxe: cujus verba
quoniam vel lectu cogitatūq; sunt atrocia, exscri
bere supersedeo. refugit Εἰ Artus Vigelius, abbre
viator Plutarchi, ea afferre; contentus bis verbis
Igitur Mithridatem Scaphis necari jussit. pag
911. editionis Francofordianæ in 8. Leges autem
apud Salianum, in annum 3653. num. 9. Εἰ, ex le
ctione solà, exborresces. (l) Q. Curtius, lib. 3 de
gestis Alexandri Magni, cap. 3. Ignis [inquit]
quem ipsi [Persæ] sacrum & æternum voca
bant, argenteis altaribus præferebatur [in ex
peditione Darii, adversus Macedonas]. (m) Nam
Εἰ Cambyfes, Cyri filius, Εἰ Successor, dictus est
Artaxerxes: ut inferius etiam in Cambyse nos di

cemus

Ruina Regum Perfidis.

emus; & probat Salian. in annum mundi 3524.
 num. 1. ad 4. inclusivè. (n) Carol. Stephanus,
 v. Artaxerxes: qui, de Vocis bujus origine, nos ab-
 legat ad Josephum Scaligerum, de Emendatione
 temporum. Xerxes quidem certè Victorem no-
 tat [quo cognomine etiam bodie Rex Hispaniarum
 & Indiarum Potentissimus, Philippus IV. gaudet]
 o Atta verò, Regiam indicat majestatem: ut
 dem, qui suprà, Salianus indicat innuitve, in
 ann. mun. 3690. num. 1. Diodorus autem, qui, à mor-
 e demum Artaxerxis Mnémonis, tradit, Omnes
 uccessores illius deinceps Artaxerxes fuisse
 lidos, idque memoriæ Artaxerxis Memoris
 ributum esse, affirmat; manifestè vanus est:
 um tres soli hunc secuti successores sint, Ochus, in-
 nam, Arses, ac Darius Codomanus; & tamen O-
 bus unicus, nec alius postea, dici voluerit Artax-
 erxes. Rectius igitur, à Cambysis usque etate,
 ranomen hoc, per complures deinceps Artaxerxes,
 educitur; quàm à solius Mnémonis obitu. (o) Q.
 urtius libro 10. cap. 5. Carolus autem Stephanus,
 : Ochus, ait; ab hoc Ocho eodem, Ocham quoq.,
 rorem simul ac socrum ejus [quippe, cujus filiam
 iberet in matrimonio] vivam, capite demisso, in
 obem fuisse defossam. Patruum item suum, cum
 um liberis ac nepotibus, eū configendos telis obje-
 cisse;

Aa 2

Ruina Regum Perfidis.

cisse; eò, quòd in his maximam probitatis laudem apud Persas, videret consistere. [†] Setbus Calvisius, ex Diodori lib. 16 cap. 45. in ann. mun. 3599 (p) Salianus, in annum mundi 3712. num. 2. (q) Q. Curtius, libro X. de gestis Alexandri, cap. 5. (r) Plutarchus, in Artaxerxe. (s) Hac ex Eliani libro 6. c. 8. concisè refert, etiam Jacobus Salianus, in Ann. 3712. num. 4. Nonnulli porrò, Bagóam hunc Bagaum, seu Vagaónem, nominant. Bagóa tamen nomen, ex Q. Curtio, tritius est, atque celebrius. Apparet autem, eandem & Eunuchum in Holofernis appellationem fuisse: B, duntaxat litterà, in V litteram, mutatà; vulgari, vicinàque mutandi consuetudine. (t) In hunc modum, ut cunque conciliantur Auctores: quorum alii, Tre annos Arsaci assignant, ut Salian. in annum mundi 3715. num. 1. alii quatuor, ut Setbus Calvisius nescio, quonam ex auctore, in ann. mun. 3610. cum Diodorus Siculus, lib. 17. cap. 1. dicat; Eum Tertio imperii annò à Bagóa sublatum & vivis esse. (u) Salian. ex Diodoro, in ann. mun. 3713. num. 4. (x) Q. Curtius enim; Castratum eum appellat, quem alii, & nos suprà, Eunuchum: ad quod posterius vocabulum sufficit, Εὐλὺ ἐχεν in curis. quod officium saepe sustinuerunt, etiam non evirati: ut, Daniel propheta, ceterique pueri quidam Regii, Babylon.

Ruina Regum Persidis.

lone. (*) Sic enim Diodorus ait, libro 17. cap. 5. Regiâ domô sic ad solitudinem redactâ [morte Regis Arsis], cum ex ea gente superesset nemo, qui successionem in regno sibi vendicaret, [quippe parvis Arsa Regis liberis etiam tum existentibus; & ante triennium, fratribus quoque illius à Bagôa interfectis.] &c. Cum autem Codomani Darii avum idem Diodorus, apud Salsianum, in ann. mun 3716. num. 1 ponat Ostanem [qui fuit Darii Notbi, hoc est, illius filii illegitimi Artaxerxis Longimani, ex Parysatide sorore filius]; patrem verò ejusdem Codomani, dicat fuisse, Arsamum, fratrem Artaxerxis, sive Ochi, sive [quod ego magis probaverim] Mnemonis: necesse est, Diodorum intelligere suis illis, quæ produxi, verbis; Neminem è Darii Hystaspidæ genere superfuisse, qui legitimis è nuptiis inde descendit: quia Darius Notbus, è pallaca natus fuerat. Vel ipsum Arsamum, fuisse fratrem Artaxerxis Mnemonis illegitimum. Vel etiam Diodorus interpretandus erit de Successione in linea rectâ, non verò, Laterali; cujusq; propterea Persæ nullam haberent, in rege deligendò, rationem: quod tamen reditu difficile fuerit. Aut deniq; dic, Diodorū seum pugnancia tradidisse: quod quibusdam in auctoribus absurdum quidem, non tamen insuetum,

Aa. 3

est.

Ruina Regum Persidis.

est. Probabilius mihi dicere videntur, qui, cum Diodoro, eodem libro 17. cap. 5. Bagoæ amicitia favorique, & illi celebri, in duello, victoria apud Cadusios, totam Darii Codomani successionem in acceptis ferunt: quod sentit Justinus fine libri 10. (y) Q. Curtius, lib. 3. cap. 3. ante finem. Et de Conjugio Darii insigni formâ, idem tradit, eodem libro, cap. 12 ante finem. (z) Salianus numerat 208. Darius autem Codomanus, apud Q. Curtium, Oratione, qua ante prælium concionatus est ad milites 230. jactat annos imperii Persarum. Forsitan enim annis monarchiæ Persicæ immiscuit etiam eos; quos Cyrus, nondum Monarches, in regno Persarum simplice agens, Imperio supremo, tanquam apparatus, ac præludia, præmisit.

(Aa) Quæ buxque de Monarchis Imperii Persarum [quorum Quatuordecim numerantur etiam ab auctore Supplementi in Q. Curtium, libro 2. quando Darium Codomanum, à Cyro Decimo Quarto, totius Orientis monarchiam tenuisse refert] memorata sunt: ad æternam, infinitamque auctorum citationem effugiendam, quæ necessariæ cateroqui, pene singulos in versus, fuisset; hoc locum visum est, in cumulum ea, suis testibus assignare. Sunt autem hi; Græcorum quidem, Herodotus in primis, Diodorus Siculus, Plutarchus in Artaxerxi

xerxi

Ruina Regum Persidis.

erxe, & Apophtegmatibus, Ctesias Gnidius, Ar-
rianus in Alexandri expeditione, & Pausanias.
Latinorum autem, Cornelius Nepos, in Imperato-
ribus Græciæ; Justinus, Trogi breviator; Q. Cur-
tius, de gestis Alexandri Magni; Cornelius à Lapi-
de, in Daniele, & Isaiam; Jacobus Saliarius An-
nal. Ecclesiasticor. tom. 4. & 5. Sethus Calvisius, in
Chronologia, titul. Monarchia Persarum; Thomas
Lydwatus, Anglus, in Emendatione Temporum;
Vilhelmus Stratemannus, Osnabruga-Vestpha-
lus, in theatro historico; Christophorus Helvicus,
& ipse in theatro suo, aliq. sinè numero, veteres,
ac recentes, diversis quisq. seu libris, seu librorum
capitibus. Quorum omnium assidua consignatio,
magis fortasse lectorem meum, quàm me Scripto-
rem, delassatura fuerat. Nec tamen interim præ-
termisimus, eorum particularia adferre loca; quo-
ties ratio causq. paullo major, id postulare vide-
hatur. (bb) Esther cap. 2. v. 3. & v. 8. ac v. 19. [Δ]
Calvisius Sethus, in ann. mun. 3471. (cc) Ità Co-
roni, Atheniensium summo duci, regis Persarum
alloquiū expetenti, Titbraustes Chiliarcbus; Neces-
se est [inquit], si in conspectum veneris, vene-
ari te Regem [Artaxerxen]: quod βασιλευς
illi vocant. Sed Conon, id facere, detrectavit,
Cornel. Nepos, in Conone, (dd) Gybertus Longo-
lius,

Aa 4

Ruina Regum Persidis.

lius, in *Æmilii Probi Cononem*. (cc) *Sermon* 120. (ff) *Idem* & *Seneca* tangit, librò de *Constantia Sapientis*, cap. 4. (gg) *Hæc*, ut plurimum *Xerxi* tribuuntur. *Idem* & à *Calvisio Setbo* proditur, in annum mundi 3469. ubi, *Hellepontum* ait, ab eo [*Xerxe*] jussum pontibus jangi, flagris cedi, & mari compedes injici, ex *Herodoto*. (hh) *Hæc* auctor *Supplementi librorum* *Q. Curtii* narrat, ex *Plutarcho*, cæterisque veteribus, libro 2. Ipse tamen scriptor recens: quippe, qui *Constantinopoleos* mentionem inferat [à *Turcarum Imperator* (*Mahomete* capta)], libro. 1. (ii) *Danielis* caput 8. vide, versu 5. & 8. & 21. (kk) *Libro naturalium* 33. cap. 3. (ll) *De Cervicali* *Athenaus*, in *Dipnosophisticis*, auctor est, lib. 12. apud *Cornel. Lapide*, in caput 2. *Daniel*. v 39. ubi & plura inveniens *Opulentia*-*Perficæ* argumenta, ac testimonia. (mm) Ità supputat *Cornel. à Lapide*, in caput *Danielis*, proximè laudatum. (nn) *Calvisius Setbus*, in annum 3620. & quidem, de ea duntaxat scribens præda, quam è *Babylone*, *Susis*, à *Persepoli*, urbibus regis, egeßit: nullà nec *Damascum* de qua *Curtius* libri 3. sine, nec aliarum, post tern commissa prælia, trinag, castra capta direptaque urbium & regionum illatà mentione. (oo) 1. *Regum* cap. 2. vers 7 (pp) *Luce* 1. v. 53. (qq) *Psal*

mò 78

Ruina Regum Perfidis.

nô 75. v. 6. (rr) Psalmô 48. v. 7. & v. 12. (ss) Ezechielis cap. 32. vers. 26. & c. (tt) Apocalyps. 21. v. 8. (uu) Lucæ 16. v. 22. (xx) Psalmô 48. v. 12. Sepulcra eorū (impiorum scilicet divitum) domus illorum in æternum. (yy) Cornel à Lapidè, in caput Isaia 45. v. 1. ex Josepho Flavio: & clarius, Jacobus Saliatus, in annum mundi 3307. (zz) Justinus ait; Flagellô casum, ab ipsomet Cyro. Alii, ex Herodoto, ut Saliatus, ac ceteri, Virgîs, scribunt, Cyri imperatô, exceptum à ceteris collusoribus. Nec hoc, in istâ Cyri historiâ, novum, aut insolitum est; ut Justinus, & Herodotus, & qui ex istis duobus exscripserunt, dissentiant in rerum *περίστασις*: concordent autem, in rei summa. Quæ nos tamen Variationum loca, consignare semper, operis esse duximus, apud lectores quidem exercitados, supervacanei; apud imperitiores verò, nimis scholastici, ac dejecti.

(Aaa) Ea fuit, quam Cyrus postea Cybari, undâ cum Præfectura Persidis, simul ei collatâ, in matrimonium collocavit; Iustini testimonio. (bbb) De hac conversâ pralii fortunâ, deque causâ conversionis, habet idem Iustinus, libro 1. (ccc) Hoc locò, nonnihilò dissentiunt Iustinus, Herodotus, & Josephus Saliatus, in annum 3493. num. 4. & s. quos si laceret, vide. nostra, quam hic posuimus, vix falli

A a s

falle-

Ruina Regum Persidis.

fallerèq; concordia, conciliatiòq; opinionum, potest. (†) Calvisius Sethus, in ann. 3355. & Salianus, in ann. 3493. num. 1. (ddd) Capite 5. v. 31. extincto videlicet, in Baltasare, regno imperiòq; Chaldeorum; quod Cyrus postea, Dario Medo, jam antea precario Medis imperare jussu, permissove, contri-
buit. Sed hæc lis, inter Chronologos, ingens, im-
pugnatores habet complures; aliúmque aliter super
eâ statuentes: ut constabit, etiam Cornelium à La-
pide legenti in caput 5. Danielis, loco ac versu ci-
tato; & in caput item 13. ejusdem Propheta, in
versum 65. ac Salianum, in ann. mun. 3493. num.
ult. & alibi sæpius. Quidam etiam, Darium hunc
Medum, Astyagis, Medorum Monarchæ, genui-
num volunt esse filium, ac Mandanês, Cyri ma-
tris, fratrem; adeoque, Cyri avunculum. Nobis,
res gestas explicare, non lites, propositum ac pro-
fessum est. (eee) Medorum Imperii chronotaxin,
ad unguem, annotare, perquam esset operosum: ut
& Salianus innuit in ann. mun. 3345. num. 16.
& in Scholiis. Sæpius quippe interruptum, cum ex-
tinctum subinde videretur, repentè (sicut & Assy-
riorum) renasci cœpit, ac repullulare. (fff) Anno
namq; mundi 3493. superatus à Cyro, & Harpa-
gò, fuit Astyages. anno verò 3517. monarchiam
Cyrus, ceteris Orientis regnis, quæ subegerat post-

CA, III

Ruina Regum Perfidis.

ea, in ordinem, ac provinciarum conditionem, red-
 actis, exorsus est. Ex qua computatione numerus
 emergit annorum, quem posui. His porro sic sup-
 putatis, incidi & in Salianum, anno mundi 3516.
 num. 2. planè consentientem nobis, de numero anno-
 rum, à clade Astyagis, usque ad Monarchiam Cyri
 inchoatam: eo ipso, quòd annum, quem dixi, 3516.
 mundi, dicat, annum esse 23. regni Darii Medi.
 Cui Dario, anno sequente. Cyrus, plenà per omnia
 potestate, successit: ut jam Monarcha, verè So-
 lus & unicus, nullo alio regni cujuscunq; Asiatici
 collegà, existeret. (ggg) Nam, si à Catalogi illius
 fide recedatur, (quam fidem tamen mereretur tan-
 ta, tamq; erummosa, Cræsi Ex-regis calamitas;
 que eum, de tanto dejectum fastigio, in tam pro-
 fundam private sortis voraginem, mærore primùm
 obruere, deinde & in mortem precipitare, potuit):
 Herodotus esset audiendus; qui, Cræsum, refert, ad
 Cambysen usque, Persis imperantem, ejusq; supre-
 mum vitæ tempus, supervixisse. Ctesias autem, &
 alia de illo prodit; quæ in corpore Ruinæ, loco suo,
 referentur. Referentur autem: sed, credendi, vel
 repudiandi, libertate nobis reservatâ. (hhh) E-
 levat hujus prodigii narrationem, vir, ævi nostri,
 ætæroqui clarus, in ann. mun. 3506. num. 6. Sed
 tanè, plurimorum contra torrentem: nec iis ratio-

NUM

Ruina Regum Persidis.

num contrariarum ponderibus, quæ reprimi non possint, aut elevari, sine difficultate. (iii) De hoc Herodotum vide. Cræsus enim, ante motam adversus Cyrum expeditionem, consuluerat Apollinem, de rerum suarum, ac belli, eventu: & ex ejus Oraculo, (quod erat; Cræsus, Halym superans magnam subvertet opum vim: aut, ut Fonsæ refert, Cræsus, Halym exsuperas, perdet quàm plurima regna) id, quod perplexum erat, in secundam detorquens interpretationem; perinde, ac Cyri magnam vim opum, & compluria ipsius in Oriente regna, foret everfurus: posteaquam à Cyro, è diverso, victus est, omnibusq; suis exutis opibus; se deceptum à Delphico, serò sensit, & intellexit. Eam ergo fraudem Cræsus, missis Delphorum compedibus suis, quibus à Cyro constrictus fuerat, Apollini tanquam insigni deceptor, per internuntium exprobravit. (kkk) Sic Aristoteli nempe, Ingeniorum magnorum Phœnici, visum est, apud Senecam, libro, de Tranquillitate animi, capite ultimo, ad finem ferè. De Cyri porro, Gynædem amnem arefacientis, insolenti factò; idem ipse Seneca legi potest, libro 3 de Ira, cap. 21. ubi & ipse requirit, in hoc duntaxat gesto, regis illius tantam Prudentiam, (lll) Flavius Iosephus, l. XI. antiquitatum, cap. 1. Quod & Sallianus approbat, in

annum

Ruina Regum Persidis.

annum 3307. (m m m) *Isaia 44 v. 26. (n n n)*
Isaia 45. v. 4. (o o o) Id reperitur *Esdra libro 1.*
cap. 2. cujus initium; Hæc dicit Cyrus, rex Per-
 sarum &c. (p p p) Vnde fit; ut hic annus, qui est
 mundi 3517. adeoq; proximus statim anno illi, quo
 Babylon est à Cyro occupata, Imperii Cyri, seu, Mo-
 narchiæ Persicæ, Primus nominetur, ac numeretur.
 (q q q) *Justinus libro 1. & prolixius, Herodotus*
lib. 3. (r r r) *Xenophon, libro 8. describens mortem*
Cyri, ait; Eum, captis hostiis, continuo rem
divinam fecisse Jovi Patrio, & Soli, dicentem:
Juppiter Patrie, & Sol &c. magnas ago vobis
gratias. Mitbren ergo Persarum coluit, adora-
vitq; Quod ipsum & Cornelio à Lapide videtur,
in caput 45. Isaia, v. 4. & ex S. Hieronymo colligi-
tur [quem Cornelius, in idem Isaia caput, adducit]
eum & ante obitum, Deorum illorum vacasse cul-
tui: proptereaq; miserè tandem periisse in ty-
rannica Scytharum invasione. (s s s) Vide *Lam-*
pridium, in Alexandro Severo, inter Scriptores Au-
gusteos reliquos. (t t t) Ejusdem 45. capitis versu
 1. (u u u) *Psalmo 75. vers. 1. Quanquam enim*
Cornel. à Lapide, in illum Isaia locum, ac versum,
quatuor afferat Sensus: omnes tamen pariter
esse veros, nil prohibet. postremusq; illorum, etiã
ad S. Hieronymi mentem est, nec astrui potest, ex
 ullo

Ruina Regum Persidis.

ullo Sacrorum Voluminum loco, cum soliditate; Cy-
 rum hunc DEI Veri-SOLIVS, & ex animo,
 fuisse, perstitisseq, cultorem. (xxx) Hoc loco, sicut
 & in aliis nonnullis ~~ἐξιστάται~~, multum Justinus
 ab Herodoto recedit: dum hic narrat, ea, quæ nos
 posuimus, in corpore Ruina. Justinus autem, è Tro-
 go suo; Omnes cum Scythas, unà cum Regina
 filio, interfecisse. Et Regina quidem filium Oc-
 cisum à Cyro fuisse, defendi fortasse sic posset, si
 diceretur: Cyrum, vinculis ei injectis, causam
 fuisse; cur ipse postea adolescens violentas sibi ma-
 nus afferret. At, illud alterum, quod Justinus
 ait, Omnes illos, Scythas occisos, & , Multo
 plures vivos esse captos, quis inter se conciliet?
 nisi dicere libeat [an & liceat, Veritas viderit!]
 Scythas primò Vivos fuisse captos: postea tamen
 nihilominus, ad unum Omnes fuisse interfe-
 ctos. (yyy) Hoc Justinus asserit, silente fraudis
 hoc genus Herodoto: addens, Ex vulnere acce-
 pto, formidinis ac diffidentiae opinionem ab
 ea confirmatam fuisse. (zzz) Hæc narratio
 Justinus est, è Trogo. Ceterum, aliam pènitus, eamq,
 perhonorificam, mortis viam ac genus Cyro tribuit
 Xenophon: sed, (ut omnes agnoscunt) declamato-
 riè potius, ac panegyricè, & , cuiusmodi sibi quis o-
 ptaret; quàm historicè, & ad veritatis libellam.
 Ejus

Ruina Regum Persidis.

*Ejus fragmentum attigi ego suprâ ; cùm dicerem :
Cyrum Solis fuisse, Jovisque patrii, cultorem.*

*(Aaaa) Vide Q. Curtium, libro 10. c. 1. Cetera
verò, de Turri & lecticâ, &c. Strabonis sunt, li-
bro 15. Geographiæ. De decem verò Tabu-
latis, Onesicritus. Caterum Arrianus, libri 6. fine,
tradit (inquit Sallustius, in an. mun. 3523. num. 5.)
nonnullos, ne ipsius quidem corpori peper-
cisse. Sublatò enim, inquit, urnæ operculò,
corpus ejecerunt. ipsam verò urnam, & mole
minorem, & ideo latu faciliorem, reddere vo-
luerunt. Sed rectè Sallustius addit; docere prius
Arrianum oportuisse, Corpus Cyri à Tomyri-
de redemptum fuisse Persarum aurò; quàm, ab
his sepulcro illatum. De quo sententiam ego me-
am, in corpore Ruinæ, expressi: cui & adhuc acqui-
esco. Porro, quò minùs mirum sit, de Sepulcro
discordare veteres: etiam circa Inscriptionem
sepulcri lis est, in qua non omnes consentiunt; etsi
verborum magis, quàm rerum, discordiâ. Plutar-
chus quippe, in Alexandro Magno, apud Corneli-
um à Lapide, in caput Jeremie 8. hæc ponit verba;
Quisquis, homo, & undecunque, venisti (nam,
venturum, novi) ego Cyrus sum, qui Persis
quæsi Imperium (hoc est, Orientis Monarchiâ:
um antea, non nisi Regnum apud eos esset, unius
gentis)*

Ruina Regum Persidis.

gentis) Ne inideas mihi, oro te, exiguam hanc humum, quæ corpus meum tegit. *Præmittit autē Inscriptioni huic monimenti Cornelius ibidem; Alexandrum Magnum, cū, Cyri sepulcrum apertum fuisse, didicisset: facti huius auctorem, Polymachum, interfecisse. Quod utique parū admodum consentit iis, quæ libri 10. capite 1. Q. Curtius tradidit: ubi planè claret; ipsiusmet Alexandri jussu, patefactum fuisse tumulum Cyri. Bagoæ instinctu: non autem privatâ Polymachi auctoritate, vel audaciâ. At, Onesicriti testimoniū, hæc fuerunt Epitaphii Cyrei verba. Hic ego jaceo, Cyrus, Rex Regum. Strabonis autem verbis, affertur tale (libro 15.) O, homo! Ego Cyrus sum, qui Persis imperium paravi, & Rex Asiæ fui. Ne igitur mihi monumentum inideas. (b b b b) De Cyri apotheōsi, auctor est Arrianus, libri 6. fine. (4) Plutarchus, in Apophthegmatibus Cyri, ait. Πέρσαι τῶν χευπῶν ἐρώσι, καὶ καλίστας ὑπολαβάνουσιν, διὰ τὸ κύρον ἀγαπῆντα μάλιστα τὰ βασιλείων, γυγνέσθαι χευπὸν τὸ εἶδος. (c c c c) διὰ τὴν ἐπίταξιν τῶν Φόρων, inquit Suidas, ἔλεγον οἱ Πέρσαι, ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν καὶ πηλῶν καὶ καυδύσης δὲ, Δεσπότης. Κύρῳ δὲ, πατὴρ. Verūm, de Dario Hystaspide nihilominus honestius longè Plutarchus loquitur, Apophthegmatum ipso statim*

Ruina Regum Persidis.

statim in limine. τοὺς δὲ Φόρους τοῖς ὑπηκόοις πά-
 ξας, μεμπέμψατο τοὺς πρῶτους τῷ ἐπαρχιῶν, καὶ πρὸς
 τῷ Φόρων ἠρώτησε, μὴ βαρεῖς εἴσι. Φησάντων δὲ,
 μετρίως ἔχειν, ἐκέλευσε τελεῖν τοὺς ἡμίσεις ἕκαστον.

*Quae sanè verba, non Cauponem, sed tributarii
 moderantem, fuisse Darium, prædicant. (dddd)*

Philippus Camerarius, in Succisivis suis, cap. 5. ubi

plura, de hac agricolarum, inviolatè conservando-

rum, curâ, habet utilia, etiam ex diversis Imperii

Constitutionibus. (eccc) Vide Carol. Stephanum,

7. Ochus. (ffff) Hec, de Cyri filiabus, repe-

ries apud Herodot. l. 3. ubi de Dario Hystaspida.

(gggg) Cornel. à Lapide, in caput 2. tbrenorum

Jeremia, v. 7. Et Xenophon, libro 8. Pædia. nisi hic

Pancgyristen illic potius, quàm jurata fidei hi-

toricum, agat. (hhhh) Xenophontem vide,

b. 1. Pædia; Et Cornel. in caput 1. Danielis, v. 17.

iiii) Suidas, in Cyro. Φῦνα δὲ Κῦρος λέγεται,

καὶ ἄλλοι, ἐπὶ καὶ νῦν, ὑπὸ τῷ βαρβάρων, εἶδος μὲν

ἄλλιος. Ψυχρὸν δὲ, Φιλανθρωπότητος, καὶ Φι-

μαθείας αὐτοῦ. οὐ γὰρ Φιλοσοφίας, ἀ καὶ πρὸς ἄλλοις,

πειρος ἦν. ἦν πρὸς τοῖς Μάγοις ἐπαιδευθεῖς.

κακοσύνην τε, καὶ ἀλήθειαν, ἐδιδάχθη, κατὰ δὴ

αὐτοῦ πατρίδος νόμους, καθεστῶτας Περσῶν τοῖς ἀρί-

στοις. (kkkk) Non enim penitus indubitatum, Et,

loqui solemus, Articulum fidei, esse, Cyrum in

Bb

Idolo.

Ruina Regum Perfidis,

Idololatria formali mortuum esse ; videtur mi Cornelius à Lapide innuere : cùm in caput 45. Isaia, v. 4. sic scribit , super illa verba , Assimilate , & non Cognovisti me. Quartò [inqu Cornel.] Quia , licèt Cyrus agnoverit Deum Hebræorum, eumq; publicis litteris (quæ scilicet habentur Esdra l. 1. cap. 1.) confessus sit ; tamen à sua Idololatria non recessit [ut videtur] : sed Idola sua pristina , non Deum Hebræorum, coluit. unde & miserè periit, tyrannica invasione Scytharum. Ità [sub Cornelius] S. Hieronymus. (llll) Isaia cap. 4. v. 26. Suscitans verbum Servi sui [de Deo loquitur, Cyrum suscitante]. In quæ verba Cornelius à Lapide ait ; Reipsa complendo omnia , quæ de Servo meo Cyro prædixi , & promisi. E quo loco proinde Isaia, Carolus Stephanus, in Cyro absolute ait ; DEI Servus, apud Isaiam Prophetam, vocatus. (mmmm) Ezechiel. 29. v. 18. Fili hominis [inquit Deus] : Nabuchodonosor, Rex Babylonis, [quem tres pueri, Danielis concaptivi, cap 2. Daniel. v. 32. appellant Regem injustum, & pessimum, ultrà omnem terram servire fecit exercitum suum servitute magna adversus Tyrum &c. usque ad v. 21. exclusa mercedem autem illis reddidit , direptionem Aegypti]

Ruina Regum Perfidis.

ti. (nnnn) *Danielis 2. v. 32.* (oooo) *Deus,*
apud Isaiam, cap. 44. v. 28. Qui dico *Cyro, Pa-*
lor meus es : & omnem voluntatem meam
implebis. (pppp) *Isaie 28. v. 20.* (qqqq)
hoc Hulderici Zwinglii hereticum dogma, totidem
ropè verbis Jodocus Coccius, tomo 2. thesauri Ec-
clesiastici, libro 3. articulo 1. adfert: ex libro Zwin-
lii, cui titulus est, Expositio Fidei, tomo itidem 2.
iiii) Erasmus Roterodamus, Commentariò in
Tusculanas Quaestiones M. T. Ciceronis, apud eun-
dem Coccium, loc. citatò. (ssss) *Epistolâ, de abro-*
andis omnibus Ecclesiae statutis, apud eundem Coc-
cium, ibidem. (tttt) *Vide, de Assueri, & Artaxer-*
xis, nominibus, Esdrae librum 1. cap. 4. v. 6. &
rius, eodem libro 1. cap. 2. v. 6. ubi omnino Cam-
yses, nec alius, est intelligendus: ut, qui medius in-
ter Cyrum, & Darium Hystaspiden, regnârit, im-
perio publico, & utcunque diu continuatò; non ve-
ni, uti Pseudosmerdes, furtivò, brevissimòq. (uuuu)
usebius in Chronico, ad annum 2. Cambyxis; quo-
modo nos, cum priscis, appellare solemus violentum
tempiam, ac Sanguinarium, Alterum Phalarin,
ut Neronem, aut Tamerlanem. (xxxx) *Libro 2.*
chronograph. Generalis, pag. 328. in annum mundi
40. (yyyy) Nam, tametsi, paullo superius, i-
m Genebrardus referat; duce Zorobabele, ad 50.

Bb 2

ferè

Ruina Regum Perfidis.

ferè millia Iudaorum rediisse Ierosolymam, & reliquam Iudæe regionem: hac tamen, & post primum, ac seriùs, acciderunt: & eà, quam Genebrardus ponit, multitudine numeròq, imbellis etiam sexus, & etas, censebatur: quæ militarem ac Martiam etatem, Ægyptio regi necessariam, numerum fortasse longè majore superabat. (ZZZZ) Meritum Salianus, in annum mundi 3524. num. 9. fidem bene loco Herodoto abrogat, scribenti, Filiam eam fuisse regis Apriis: qui jam ante 40. minimùm, si non & ante 50. annum, vità decesserat. Quis potuit ergo, tam florentem puellari formà filiam post se reliquisse: quæ, non adulta modò, sed superadulta Cambysi, pro tenerà nuptà, venditaretur?

(a) In annum mundi 3526. num. 4. (C) Hec ex Herodoti libro 3. Ctesiasq, Gnidiò, deprompta fusè Salianus quoq, prosequitur, in an. mun. 3527 usque ad num. 5. exclusivè. (γ) In Chronico. nan CXI. annos numerat. (δ) Philippus Camerarius Operarum Succisivarum capite 94. ubi hanc d. Macrobiis Aethiopibus, & Cambyse, historiam enarrat. (ε) Hec, ex Herodoti libro. 3. Camerarius idem, qui suprà, describens, fusiùs aliquantò exsequitur. nec tacet [etsi, quibusdam omiſſis, aut variatis]. in ann. mun. 3528. num. 2. & 3. Iacobus Salianus. (ζ) Hanc exercitùs Persici, cum famè consi-

Ruinæ Regum Persidis.

conflictationem, præter Herodotum, ac cæteros, etiã Seneca libro 3. de Ira, cap. 20. profèquitur. Diodorus verò Siculus, lib. 3. bibliotheca, cap. 3. memorat; In Æthiopica hac expeditione, Cambyſen, & exercitum amiſiſſe (quæ intelligas, velim, de maxima corporum illius imminutione; ad eum, quem in corpore Ruine expoſui, modum): & ipſum quoque ſalutis ac vitæ periculum incurriſſe. (η) *Ja-
cōb. Salian.* vide, in annum mundi 3528. num. 6.
(θ) *Suidas.* οἷς, inquit, γενομένοις [ἀπὸσι nimirum;
quia, ſæpius tales pronasſi vitulos, contingebat]
ἀπὸ χρόνου, ὡς ἔλεγον, ἐκ τῆς σέλαος τῆς Σελήνης,
οὐ πλεονεκτήσας ἤγον. καὶ μερῶς τινες, πρὸ τῆς π-
ροφύλακτος βουῆς, ἱερῶντο, παραπρόφύλακτος πανδαισίαν, ὡς
ὠχῶντες αὐτοῖς. Vnde videas, Apides, etiam cul-
os fuiſſe ab Ægyptiis ſacerdotibus, omni dapum
exquiſitarum appoſitō genere; velut Exceptorii
conviuii cauſſâ, quo Apides exciperent: ἔς tan-
quam gratulatione quadam δάψιλι, ob Dei vitu-
mini adventum. (ι) In hunc maximè modum in-
ter ſe conciliantur auctores: quorum aliqui, Apin
Cambyſe vulneratum, tradunt [ut Sethus Cal-
iſius, in ann. mundi. 3428.]; alii, interfectum:
im verum ſit utrumque. nam ex illo vulnere, tan-
quam deceſſit Apis. (κ) *Suidas.* Μνεῦις, inquit, ὄνομα
τοῦ κύριου Θεοῦ Ἀιγυπτίῃς. In voce verò Apis, ait.

Bb 3

κῆ 16-

Ruina Regum Perſidis.

ἢ ἱερός ὡς ὅστις ὁ Βούς τῆς Σελήνης, ὥσπερ ὁ Μνεῦν
 πρὸς Ἡλίῳ. Strabo quoque libro 17. de loco utriusque
 bovis huius, in quo colerentur, ὁ Ἄπις, inquit
 ἐν Μέρφει, ἐν Ἡλίῳ δὲ πόλει ὁ Μνεῦν, τρέφεται
 ubi vides, nutriri consuevisse, sicut ἔστιν Ἄπιν vitu-
 lum. Inferius autem expresse Bovem nominat
 Μνεῦν istum: cum ait; καὶ τὸ Βοῦν, τὸ Μνεῦν, ὁ
 σηκῶ τιμι [stabulo, vel sacro septo, vel etiam de
 lubri adyto, seu Sacrario] τρέφόμενον, ὅς παρ' αὐ-
 τοῖς νενομίσται θεός, ὥσπερ καὶ ἐν Μέρφει ὁ Ἄπις.
 Vide, si placet, Aemilii Porti Notas, in Suidam: in
 Vocibus, Apis & Mnevis. (λ) Origenes Adama-
 tius l. 3. adversus Celsum, Epicuræum. παραβάλλει
 δὲ [ὁ Κέλσος] τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν τοῖς Ἀιγυπτί-
 οισι πράγμασι· παρ' οἷς προσόντι μὲν ἐστὶ λαμ-
 πρὰ τὰ μένη, καὶ ἄλλα, καὶ προφυλαίων μεγέθη τι
 καὶ κάλλη, καὶ νεῶ θαυμάσιοι, καὶ σκηναὶ (umbrae
 scene apparatus, tabernacula) πᾶσι ὑπερήφανοι
 καὶ θρησκῆαι, μάλα δεισιδαίμονες (Guilielmi
 Spencerus, Cantabrigiensis, ad operis marginem
 pag. 121. editionis Cantabrigiensis, anni 1658. li-
 git etiam δεισιδαίμονες) καὶ μυστηρώπιδες. ἡ δὲ
 δὲ εἰσιόντι, καὶ ἐνδοτέρῳ γενομένῳ, θεωρεῖται προσκυ-
 νῆμεν ὁ αἰλῆρος, ἢ πίθηκος, ἢ κροκόδειλος,
 πρᾶγμα, ἢ κύων. &c. (μ) Iustinus enim, Comē-
 ten eum vocat, quem Prexaspem Herodotus: for-

taßig

Ruina Regum Perfidis.

passèq; binominis fuit; aut certè, nomen ei Prexas-
pes; cognomen, agnoménus, Cometes. (v) Suetonius, in Nerone, libro 6. editionis meæ Lugduno-Batavica. (ξ) Ex Herodoto, & Ctesia (qui variant inter se) refert banc eandem historiam Salianus, in annum mundi 3529. & 3530. & 3531. dispersis locis, ac numeris. Mihi duo Scriptores illi Græcanici sic posse conciliari videntur: ut verum uterque tradiderit; alterutro ~~et~~ ^{et} reliquis nonnullas referente, quibus alter supersedit. (ι) Eundem, diversis locis ac sparsim, hac tradentem, Salianum, si placet, vide, tomo 4. in annum mundi 3510. num. 2. & tomo 5. in annum 3529. & 3530. n. 5. Quæ Herodotus omnia, vult, in Ægypto contigisse. Mihi, qui, cum aliis quibusdam, sentio, Cræsum Cyro non fuisse superstitem (quippe, testimonio Catalogi Olympionicarum, maturè demortuum, an. mun. 3510. vel certè, non ità multò post); hac evenire potuisse videntur in Perside: quo tempore Cambyses, patris interdum absentis vices, instar Collegæ Regni (quod Genebrardo placuit) obibat. Certè quidem extremo Cambysis biennio non conveniunt ista: & vel Catalogus Olympionicarum, alioquin integerrimus, in consignanda Cræsi morte; vel, in ejus enarrandis gestis, Herodotus (nil præter morem) fabulosus est. (π) Gilbertus Gene-

B b 4

brar-

Ruina Regum Persidis.

brardus videatur, libro 2. Chronographia Generalis, in annum 3640. Habuit autem Cambyfes postea Supplicii istius irrogandi imitatores baud paucos; è Persicis quidem Regibus, Artaxerxen Mnémonem: & populos Armenos, ac Partbos. Vide etiam Laurentium Forerum, de Vita Christi, Parte 5. in Evangelia Festorum dierum: nominatim, super Evangelium diei S. Bartholomaei Apostoli. (ρ) Diversi factum hoc narrant; in quibusdam tamen inter se diversè: in rei interim summâ concordēs. Herodotus in primis, libro 3. & ex eo Salianus, in ann. mun. 3529. & in ann. 3530. num. 4. Philip- pus Camerarius, Succisivarum Operarum cap. 9. & L. Annaeus Seneca, libro 3. de Ira, cap. 14. (σ) Ab his diversa narrat Ctesias: qui refert; Babylo- ne Cambyfen, parvum lignum, fallendi animi tem- porisq; causâ, cultro polire aggressum, aciem cultri casû, manûs aberrantis culpâ, in musculum femo- ris infixisse: & ex eo deinde vulnere, undecimo post die, decessisse. (τ) Cornelius Tacitus lib. 6. Annal. & Suetonius in Tiberio, aliquantò ante finem. Cer- tè autem & Herodotus indicat; Cambyfen, multis deplorantem sui fati infelicitatem, obiisse. ex quo fundamento, nata proinde Lamentatio nostra est, quam Cambyfi, hoc loco, tribuimus; ne penitus quis confictam suspicari possit. Quin etiam, ulti-
mis

Ruina Regum Persidis.

nis ipsius, ad Persarum optimates, verbis, & paranesi, studiosè inbasimus; de regno Pseudosmerdi extorquendo: deq; execratione, ac Diris, in cessatores à Cambyse jactis. (v) 2. Machabaeorum, cap. 9. post medium. (φ) Id enim refert Herodotus; & ex eo, Salianus quoque, in annum 3531. n. 1. (x) Ctesias Gnidius, ut refert Photius, Cambysem mortuum, narrat, translatum fuisse in Persidem: ubi dejectò, per 7. Optimates regni, Pseudosmerde, Dariòq; Hystaspidà in Solium eveclà, Sepulcrum, uti vivus rogàrat, mortuus accepit. (ψ) Vel, ut Adamus Olearius, l. 5. Itineris Persici, cap. 10. refert, ex Herodoti (sicut ait) l. 7. cap. 15. nepote, Perse; Persei verò & Andromeda filio. (ω) De hoc, tabulam inspicere Ortelianam, Expeditionis Alex. Magni: & aliam ejusdem, cui titulus est, Typus Imperii Romani: tertiam item Claud. Ptolemei, per Gerard. Mercatorem reformati, Parte 4. de Asia, in descriptione Persiae. De regnis porrò, provinciis, ac gentibus, sub Imperii Persici nomine comprehens, post antiquos, inspicere possunt & recentiores quidam. In quibus est Joannes quoq; Boterus, Beneius, l. 2. Cosmographia, Parte 2. titulò, De Rege Persiae. Gerardus Mercator, in Atlante Hondiano, de Regno Persico. R. P. F. Gabriel Bucelinus, tractatus Superficialis [ut ipse vocat] descriptionis

B b 5

Præ-

Ruina Regum Persidis.

Precipuarum Orbis Provinciarum, tabulâ 27. Fuisse quoque Adamus Olearius Ascanius, Persidis, & Orientis reliqui, nostrâ memoriâ, lustrator, & accuratus descriptor, librò præsertim 5. Itineris Persici, à cap. 2. usque ad cap. 6.

(αα) *Vide librum Olearii, de Itinere Persico quintum, cap. 1. ante fin. (εε) Idem Olearius in libri sexti, de Persico itinere, Nova delineatione Persiæ, ad fin. Ad Occasum autem, in eadem tabula, collocat, ceu confinia Persici Imperii, regionem quasdam Asiæ Minoris. Armeniam autem totam includit: & multò magis adhuc, Ortum versus Georgianorum terram, Alpibus Armeniorum Orientalibus subjectam, inter mare Caspium, & Thabesseran. quem vide. (γγ) In hunc modum loquitur & Georgius Monachus, in Chronico suo, cum ait; Sub Antiocho Callinico (Seleuco), Persæ, [sic Partbos appellat] à Macedonum & Seleucidarum principatu defecerunt. Vide Salian. in annum Mundi 3809. à num 3. (δδ) Vti facit Cornel. Tacitus Annal. 6. ante fin. (εε) Hoc sibi volum statim; Post finem, inquit, Phraátis, & sequentium regum, ob internas cædes, venêre in urbem legati à primoribus Parthis: qui Vonomem, vetustissimum liberorum ejus, accirent.*

Ruina Regum Persidis.

(22) *Libro XIX. (ηη) Theodor. Zwingerus l. 19. de Genealogiis Regum. (99) Qui verò inter Vararanem primum ac tertium superius Narseum collocârunt; hi Vararanem Quartum, nominant Tertium, cum Theodoro. (Θ) Hunc, Isdigertem nominant Zwingerus & Carolus Stephanus. Isdegerden verò, Baronius, in Martyrolog. & Annalibus ann. 408. & 420. cum aliis. (ιι) Libro 2. Collectaneorum. Cedrenus autem, de eodem rege narrat, in Anastasio. (κκ) Savierat enim antehac in eos adeò; ut variis eos tormentorum generibus excrucicaret; multis membra diversa amputaret; & gutturis canalem, vocis iter, incideret. qui tamen nihilofecius, per prodigium, articulatè loqui pergebant: ut & Nicephorus Callistus tradit. Oc- casio porrò, quæ Cavadis istius in Christianos ferociam emollivit, ab auctoribus, modò laudatis, af- fertur ista: quam & Glycas pag. 4. annalium, ac Cedrenus, & ex iis Del Rio, disquisitionum magic. l. 2. questionis 27. ipso fine, narrat. Arx erat, & castellum, in Persarum Indorùmque confini- bus Alpibus, Zundadeera nomine. In ea plu- rimum auri, argentiq; & gemmarum, latebat reconditum: sed à Dæmonum spectris obses- sum adeò; ut mortales illinc omnes arcerent: & inter hos, etiam Cabadem ipsum, illuc cum exer-*

Ruina Regum Perfidis.

exercitu, machinisque, quin & cum Judæis ac Magis non paucis, venientem. Frustrâ cuncti fuerunt : donec à rege accersitus illuc Episcopus nonnemo, Christiano - Catholicus, indictâ suis comprecatione, jejunio, & Sacrosanctâ Synaxi; sacrificiôq; incruento peracto, salutiferæ denique Crucis [*inquit Dauroultius, cap. 1. Florum Exemplorum titul. 41. n. 4.*] expresso Signo, incubantes thesauro Cacodæmonas exturbavit : ipse, Cabadis indulgentiâ, propter hanc causam, primæ Sedis Pontificalis in Perside gloriâ donatus. (λλ) *Ioan. Boterum vide, Cosmographie l. 2. part. 2. & Olearium, Persici Itiner. l. 5. c. 1. [qui & ipse Boterum pro testimonio adducit, Politie Regie citans paginam 146.] editionis Schleszwigensis anni 1656. (μμ) Gabrielem vide Bucelinum, in Nucleo universalis historia, & Successione Turcicorum Imperatorum, à pag. maxime 407. editionis Augustano - Pratoriana, annô 1658. & ante eum, Zwingerum in theatro, libro 19. tit. Turcorû Reges. (ς) Servitiæ specimen Turcicum erga Persas, è multis, sufficiat hic unum. Sub Schacho - Chodabende, qui cœpit imperare anno Christi 1578. unicâ, Turcarum exercitus, acie, Persarum 5000. delevit [*inquit l. 5. cap. 30. Olearius è Minadôo*]: tria verò millia cepit. Quorum omnium capita,*

Ruina Regum Persidis,

capita, vivis abscēta, Prator tunc belli Ottomanni-
 us, instar valli sibi circumposita, Pratorianum
 saussarum Auditorium fecit: & in ejus meditullio
 tribunali collocatō, Georgiani Principis cujusdam
 postulatis dedit aures. (vv) libro 5. Persici itineris
 cap. 2. fin. (ξξ) E Scytbis enim oriundos Persas
 primos, Ammianus Marcellinus l. 31. scriptum reli-
 quit. (oo) Jansonianus Atlas, titulō, Regnum
 Persicum. (ππ) libro Persici Itineris 5. cap. 10.
 (pp) Joan. Boterus l. 2. Cosmographia, Part. 2. edi-
 tionis Monacensis pag. 260. (†) Sopbū, Vsum-Cassa-
 ni generū, Olearius lib. 5. Pers. c. 30. itin. Sophi Ma-
 gni Pronepotē vocat: eundēmq; & ipse Ejderem
 [alii Ajdarem] & Ardebilensem, ab Arduella
 urbe, cognominat. Ex quo liquet, ante Sophum
 stum, Usum-Cassani generum, annis multis, &
 quartā generationis stirpe graduve, jam Sopbum
 dium precessisse. Id, quod Boissardus, partimq; Bo-
 erus quoq; vel præterierunt, vel caligine circum-
 volvere. Idem porrō Olearius, l. 5. cap. 29. preno-
 mine Schichi afficit auctorem primum Sectæ Per-
 sicæ Kisilbaschianæ: & Sophi quoque vocabulum
 liter à quibusdam, affirmat, pronuntiari. Die
 tribenten [inquit pag. 632. editionis Schlesswizen-
 ann. 1656.] nennen die nächsten Persischen
 Könige Sophianer. Sie auch selbst / die Kö-
 nige/

Ruina Regum Persidis.

nige/welche/nach dem der Stifter ihrer Secte/
 Schich Soffi [oder/wie etliche schreiben/ Soffi]
 aufgefunden / regiert haben: haben Beliebung
 gehabt / ihrer Religion zu Ehren / den Namen
 mit zu führen. Gleich/wie der König in Frank-
 reich sich nennet Regem Christianissimum , vnd
 der König in Spanien / Regem Catholicum.
 Also haben sie sich auch genant Ismaël Soffi, Ei-
 der Soffi. (9) *Porcinam enim, porcos, & vini potū,*
Turcae, palam saltem, & ex professo superstitionis
suae, procū à se relegant. Horum contrā rigorem
scrupulosum explodens Ismaël Sophi I. & Suillā
nonnunquam vescebatur, & merum potabat. quin
etiam in Regia Porcum nutrieat; cui Rex hic, in
domūs Ottomannica contumeliam, BALAZETHIS
nomen imposuerat: quippe, Bajazetbe II. Ismaëlis
& Persarum hoste capitali, tunc Turcis jura dante.
Vide Olearium l. 5. Itin. Pers. c. 30. pag. 636. è Biza-
ro. (σσ) Boterus pag. 260. (ττ) In Vitis & Ico-
nibus Sultanorum, tit. Ismaël Sophi. (υυ) Itā
Bojssardus. at Boterus conjugium illud regium, &
Sophi, à lacūpe factam, cadem, transfert in Ajda-
rem, seu nepotem, seu filium, Sophi Harduelis.
Olearius, contra hac, librō Persici Itineris. 5. cap. 30.
Jacūpem morientem omni filio successionēq; pri-
vat: consequenter, & Alvanis historiam, infra
perstri-

Ruina Regum Persidis.

perstrictam, negat: ut \S *Boissardi Morarcham, Alvantis germanum, expulsam. In pluribus denique aliis, Olearius dissidet à priorum quorundam historiâ Persicâ. quod legenti caput 30. libri 5. planum fiet. ($\Phi\Phi$) Adamus Olearius l. 5. Persic. cap 10. consuli potest. ($\chi\chi$) Olearius lib. 5. Pers. itin. cap. 34. fine. ($\psi\psi$) Ioannem Rudolphum Stadlerum. cuius mortem describit Adamus Olearius l. 4. Pers. itin. cap. 41. pag. 520. \S seqq. ($\omega\omega$) Surius in Commentar. rerum anni 1531. ac Florimond. t. 1. de Ortu \S c. heres.*

($\alpha\alpha\alpha$) Continuator maximè Baronii, *Sæculi 17. Annalibus, ad annum ferè XVII. usque. Quædam item monimenta, tam scripta, quàm dicta, RR. Patrum Ordinis S. Augustini. quorum, de Schach-Aba, per honorifica Iudicia, satis indicat etiam Adamus Olearius l. 5. Itin. Pers. c. 31. pag. 647. (∇) Vitium id gentis Persicæ viris, cum primisq; magnâ in fortuna constitutis, jam ab antiquo ingens ac peculiare, fuit; multiplicare pellices \S uxores: ut \S in Xerxe suprâ, \S Artaxerxe non uno, necnon in Dario quoq; Codomano, ad hodiernos usque, vidimus. Causam intemperantiæ tantæ, non exiguam, credimus, Oculorum extitisse niniâ libertatem, \S incontinentiam, in Persicâ mulierum explorandâ, velutiq; devorandâ, formâ;*

Ruina Regum Persidis.

formâ; quam ferunt, aspectu lubricam, & insidiosam, præ cæteris Orientis fæminis, extitisse. Quo factum est, ut Reges illi, quotquot species eminentiores oculis comprehendissent; totidem & cupiditate cubiliq; concluderent. Vidit id periculum & Alexander Macedo, Persarum victor; non in Darii modò conjuge filiabusq; & pällacis, quarum, primis præsertim annis, aspectum fugit: sed in omnibus generatim illius gentis puellis; quas Oculorum Tela nominabat. De hoc Photius, paræneticâ ad Bogarim, postea Michaëlem dictum, Bulgarorum, seu Regem [ut quidam eum, invitò stomachantēque Richardo Montacutio, honestant] seu Principem, ut Inscriptio postulat, ac vox ἄρχοντας.

Ἀλέξανδρος, inquit, ὁ Μακεδὼν, Ἀσίας κύριος, θύρα π γεγωνὺς, τὰς Περσίδας, ἔλεγε, βολίδας οὐμάτων εἶναι. ὁ δὲ σώφρων ὡς ἀληθῶς ἀνὴρ, καὶ θεωροπικῶν φύλαξ ἐντολῶν, οὐ τὰς Περσίδας μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης γυναικὸς ὄψιν, ὡς ὁξὺ ψυχῆς βέλος, καὶ θανατηφόρον, φεύξεται, καὶ ἀποσπασθεῖται.

Quo loco plura Photius habet: de periculo curiosi formarum aspectûs. Hæc attuli: ne, qui Persiam Persidumq; formas, non lustrant, liberè, se putarent, alia lustrare cuncta posse, vel debere. (666) Ioan. Albertus de Mandelslo, Itineris Indici lib. 2. cap. 8. Vbi & nominat Europæos illos, qui Armu-

ziam

Ruina Regum Persidis.

*nam in Schach-Abæ manus transtulerunt. (γγγ)
 Henricum Spondanum vide, in Continuatione Ba-
 roniana, anni 1617. num. 9. Nec silet illam Geor-
 gianorum, vexatam bellis, provinciam, & abductos
 in Partbiam magno numero captivos, etiam Chri-
 stianos, diligens rerum Persicarum observator, A-
 damus Olearius, in rebus gestis Schach-Abæ, pag.
 645. & pag. 646. &c. cujus nos, ut suprâ quoque te-
 stati sumus, historia Persicæ, materno contextu sty-
 lo, plurimum, Recentioribus in Regibus, debere;
 libenter, & sine invidia, confitemur.*

R U I N A X X X V I,

Quæ fuit,

PHILIPPI MACE- DONIS, AMYN-

T I A D Æ;

Æterorumq; quorundam Ma- cedoniæ Regum.

BREVIARIUM CAPITUM.

I. *Tenuia regionis, ac regum, Macedoniæ
 tabula; per Caranum primum in robur aliquod,*

Cc

& po-

Ruina Philippi Macedonis.

Et potentiam, insurrexerunt. Caranus hic, qui fortune benignitate Edessam occupavit urbem; suam postea regiam. Expeditionum illius, paradoxe duces Elrices. Perdiccas, Carani successor, de loco sepulchri regum Macedoniae, quid mandavit? Exitum posthac Macedonicorum regum, in successione, series. Europus, in cunis, ante primam aciem, in pugna, collocatus; victoria sit incitamentum, et auspex. Alexander, Amyntae Primi filius, ob quamnam causam legatos Persarum in cena trucidavit? Et, cur nihil secius postea reges Persarum habuerit Macedoniae benevolos? Archelaei regis funestus, propter filiam, interitus. Amyntae Junioris domus, scelere reginae, crudelis ac libidinosa, cruentis casibus, et insidiis, agitata: tribus, per ordinem filiis regibus interfectis. Perdiccae Junioris filius pupillus infelix relictus.

II. Perdiccae namque succedit Philippus frater, qui, primum obses datus illyriis, postea Thebanis; in Epaminonde domo praeclaris artibus eruditur. Elapsus autem e custodia, post interitum Perdiccae fratris; tutelam primum suscipit pupilli fraterni: postea vero, variis exortis bellis, ipsum Macedoniae regnum; non ex imitatione Lycurgi. Macedonica belli disciplinam perficit: cum hostium nonnulli pacate componit; cum aliis contra, confligit: cum

Pæoni

Ruina Philippi Macedoniae,

Peonibus quidem, usq; ad gentis illius servitutem; cum Illyriis autem, usque ad urbium ablatarum restitutionem sibi factam. Amphipolin, strato muro, ingreditur; & Athenarum presidium emittit. Pidnam quoq; capit, & Potideam. Crenidas autem vivibus auget; & aurifodinis illic auctis, Philippos ibidem nummos, urbemq; Crenidarum, Philippos, facit. Nascitur ei Alexander.

III. Thessalis, tyrannide tyrannicidarum oppressis, suppetias fert: eâque pariter operâ gentem universam sibi devincit benevolentia. Tres deinde reges, ad obsequium redigit, post rebellionem eorum armis compressam: & undelibet occasionibus intentus, augenda potentia; Bello quoq; Phocæico, seu Sacro, se paullatim interserit. Hinc ansa sumitur, agendi de Delphico Apollinis fano, & oraculo. Describitur Phocis, Græciæ regio. mox Delphorum, in Parnasso, oppidum; quantum ad sitûs conditionem. Hiatus terræ, super quem postea indificatum fuit oraculum; capras, & homines, immetu fatidico, per vim occultam, implens. Umbilicus terræ, creditus ibidem esse. Primis temporibus, culti hauriuntur illo terræ hiatu. quâ causâ, Triodis deinde excogitatâ machinâ, securitati cæri cœptû est. Pythiæ Sacerdotes, edebant Sortes: imò virgines, postea anus; & cûr Virgines ab-

Cc 2

dicata?

Ruina Philippi Macedonis.

dicata? Supra tripodem, & biatum illic terræ constructum templum; & templo circumpositum opidum. Templum, diversis temporibus, è diversi generis materia constructum: & Sacrificatum frequenter victimis caprinis. Opulentum erat fanum Delphicum, omnis generis donariis: quod tamen expilatum sæpe. Donariorum nonnulla specie proferuntur: quedam etiam ex auro. Cur Asin staret illic aneum simulacrum? &, ex quo casu. Similiter &, cur Lupus aneus? & scorti statu inaurata? Quid Saxum denique, extra delubrum jacens, innueret? De Saturno Infantivoro, & Op ejus uxore, narratio: & quâ causâ suscepta sit illa narratio? Lapidis illius superstitiosa veneratio profertur, & irridetur.

IV. Belli Phocaici (quod & Sacrum dici consuevit) causa recensetur, & origo prima: quæ fuit Phocensium dura, per Amphictyonas, ad multa gravissimam, ob delictum non admodum gravi condemnatio. Philomélus Phocæorum causam, & tutelam, adversus propugnatores Decreti Amphictyonici, armis sumptis, suscipit. Templum occupat Delphicum. Locrenses præliò superat, non semel; eosque diripit. à se, suisque partibus, multas Græciæ populos abalienat; qui adversus Phocæ arma sumunt. Philomélus tamen denuò Locre

Ruina Philippi Macedonis.

ses vincit ; & crudeliter interire cogit. Post hac, Delphici templi donaria aggreditur : & , an rectè ? De Brenno nonnihil inspergitur. Diversas gentes, praeliis diversis , fundit Philomelus , ac fugat : in quibus & Bæotios , infestos sibi, ulciscitur. Sed ab his tandem conclusus , exercitu suo mulctatur , & vitâ ; præcipiti casu collisus. Successor ejus, Onomarchus, Philippum Macedonem, à Thebanis, aliisque , accersitum , experitur hostem. Hujus milites, quomodo, & quam ob causam, coronati procederent ad pugnas. Contra Philippum Onomarchus se plurimò milite, & auxiliis, per furtiva, & corruptelas , confirmat. urbes, & loca diversa, vi capit : & deniq; tamen à Thebanis ac Macedonibus pellitur, magnâ Philippi gloriâ. Is ab Atheniensium invidiâ retardatur à bene cæptorum cursu : Demosthenis maxime criminationibus Oratoriis, populum adversus eum incitantibus. Phocæis igitur tunc omiſſis, Methoneos insurrit; & , amissò licet inter oppugnandum oculò , tandem expugnat : moderationem interim Philosophicam astutè præfere-rens. Mox, in Thessalia Lycóphronem, ac Phayllum, superat. Sed ab Onomarcho rursus praeliò victus, ac pulsus ; redit nihilominus in Thessaliam, exercitu majore : Phocæisq; invicem superatis , Onomarchum cruci affigit : milites illius mari demergit :

CC 3

Pitbo-

Ruina Philippi Macedonis.

Pitbolcum, & Lycóbronem, rursus Thessaliâ eicit. Onomarcho suffectus apud Phoceos Phayllus, variè vincitur, atque vincit; sed lentâ demum tabe sacrilegus interit: cujus furta illic, è templo Delphico facta, enumerantur: ut & conatus, plura rapiendi, nisi terra motu fugatus foret. Phaylli successor, Phalæcus; Mnaseam habet, vicibus suis fungentem. Post Mnaseam autem, ipse susceptâ bellâ administratione, malè pugnat; &, Phocidem hostibus vastandam permittere compulsus, tamen bellum Sacrum continuat. Sed imperio tandem e abrogato, tresviri succedunt: qui Sacrilegos capitali supplicio multant; & bellare pergunt. Adversum quos denuò Philippus rex, à Bæotiis, auxilia causâ, evocatur è Macedonia.

V. In enarrandis Philippi rebus, cur Diodor. potius, quàm Iustino, Pausaniæve, insistendum esse videatur? Philippus frustra Thermópilas affectat Profugos Persas suscipit. In Thracia, Thessalia Hellesponto, bellat. Olynthum capit, & evertit; cujus everisionis refertur causa. Quonam consilio proditores urbium pecuniâ sibi compararet: & omni genere comitatis? Ejus insidiosa munificentia; & interdum aperta rapacitas. Thebanis subsidia mittit, contra Phoceos: quorum Quingenti miro quodam eventu, pereunt incendio. Idem Phi

cei

Ruina Philippi Macedonis.

cai, Phalacum Pratorem reficientes, ab eo perfidè destituuntur (qui postea memorabili casu perit; sicut omnes ante eum Sacrilegi duces): & à Philippo demùm astutè inclusi, dèdere se compelluntur. Deditionis eventus, & leges prædura. Philippus, ex patrato bello Sacro, gloriam, ac præjudiciũ, aufert, futura electionis ad majus fastigium.

VI. Philippus, post Illyrios iterum iterũq; contusos, & Thraciam, Thessaliãq;, vexationibus variorum liberatas, ac tranquillitati redditas; gratiam sibi Græcorum plerorũq; promeretur. Perinthum, ac Byzantium, urbes, oppugnat: sed, utrobique impeditus ab Atheniensibus, eorũq; sociis; infestis rebus, aliò se convertit. Elatèã captà, in Athenienses, ac Thebanos denique, movet; quorum exercitus conjunctos, ad Charonèam urbem, insigni victoria fundit. Nimis insolenter se, post pugnam, gerens, à Dèmade Oratore corripitur; & ad modestiam reducitur, ac mansuetudinem: quam victis & captivis hostibus exhibet; solis Thebanis exceptis: quos, ob defectionem à suo fœdere, ingratiũq; mentem, durè tractat. Comitia Græcorum Corinthi habet: in quibus commune totius Græciæ bellum adversus Persas decernitur. cujus imperator supremus designatur Philippus: eique maximus assignatur exercitus. Hujus parte in Asiam

Cc 4

præ-

Ruina Philippi Macedonis.

premissâ; Philippus filia sua nuptias celebrat: antequam, non in Persidem, sed ad plures, & Orcum, abeat.

VII. Occasionem & causam potissimam mortis, Philippo inferenda, præbuit scelus Attali: qui Pausaniam adolescentem fœdissimè, tum ipse tractavit; tum, ab aliis tractandum, prostituit. De injuriâ hac, frustra questus sæpe Pausanias; in regem tandem, juris neglectorem, decrevit ultionis cupiditatem effundere.

VIII. Causa, & occasio, qua Dux Attalus in regis intimam amicitiam gratiamq; penetravit, nuptie fuerunt Philippi cum Cleopatra, secundâ uxore. Quàm arctâ cognatione Cleopatra fuerit annexus Attalus; variant auctores. Detestatio virorum quorumcunque; qui se regendos uxoribus emancipant, exemplo Philippi erga Cleopatram: & aliorum, in suas. Insolentia Attali, in nuptiis reginae cognata: & exortum inde jurgium, inter Alexandrum, Philippum, & Attalum. Alexandri, & matris ejus, fuga, & exilium. Demarati Corinthii, in monendo rege, fructuosa libertas: & inde Philippi, cum suis, reditus in gratiam. Attali serum, sed meritis dignum, supplicium.

IX. Nonnulla Philippi Regis facta, dictaque; Virtutis moralis speciem præferentia. Regni Macedo-

Ruina Philippi Macedonis.

cedonici amplificatio. Regis Vigilantia: in Athenienses, beneficentia; mirabilisq, sed ambitiosa, humanitas. Ejusdem, in Demócharis impudentem loquendi libertatem, clementia. Cur Græcis urbibus, à se victis, præsidia noluerit imponere: nec asperè Athenienses tractare? Alexandro filio, data Pseudopoliticês præcepta. Ejusdem, ad regni dignâ successionem, exhortatio. Erga supplicis anicula liberam increpationem civilitas. De caussa, ab eo somnuculosè auditâ: & judicio emendatò De alio, libertati redditò; qui se Patris ejus Amicum fingeat. De Musico, corrigentem se Philippum iridente. De Peloponnesiorum irrisione, dissimulatâ. De liberalitate, erga querulum Nicanorem. De Inimicis; ex quibus utilitatem colligebat. De represso Menécratis medici tumore. Focus in Athenienses, victos; & cum victoribus tamen insolenter agentes. In eosdem, de multitudine annuâ Prætorum. De Asino, donis, ad proditores, onusto. De Sententia, latâ ab eo, adversus duos, equaliter facinorosos. De Hecátero, & Amphótero, fratribus: deque Chirurgo, quotidie aliquid à se petente.

X. *Philippi vitiorum, ex Justino, caterisque, per congeriem, enumeratio. erga Athenienses agendi subdola, avaraque, ratio. Non optimus illi habitus*

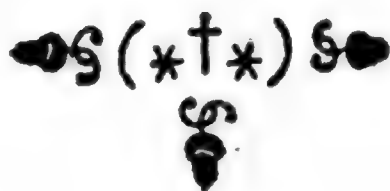
CC 5

bitus

Ruina Philippi Macedonis.

bitus Imperator. Oraculum ei datum ab Apolline. Olyntbiorum amara, in querelis, irrisio. Ejusdem regis profusa, perditissimis cum sodalibus, familiaritas, ac prodigalitas; ex Theopompo excerpta. bibacitas Philippi: libidinēsque, cum perfidia maxima conjunctæ.

XI. Philippo suus interitus aliquot presagiis denuntiatus. Ad nuptias ejus filie, legatorum, hospitumq, maximus affluxus; & ludorum epularumq, summa magnificentia. Ludis postridie instauratis dum interesse Philippus meditatur; sub ipsum theatri ingressum à Pausania confoditur. Percussor autem, in media deprehensus fugâ, confestim opprimitur. Luctus, ab omnibus ferè mortaliū ordinibus, de Philippi morte; que pompam illius, arrogantiamque intolerandam, uno puncto redegit in nihilum.

RUINA

Ruina Philippi Macedonis.

R U I N A PHILIPPI MACE- D O N I S,

Et aliorum, gentis ejus, Re-
gum.

§ (1.) §

DE RSARUM, quorum exsecuti Re-
ges hucusque sumus, *Imperium Pri-
mum* (sicut in Dario Codomano si-
gnificatum superius est) evertêre
MACE DONES. Ea gens, *obscura* primùm,
& ut loqui *Justinus* audet, (A) *sordida*: cùm,
angustis aliquamdiu finibus, vix Emáthiam,
Pelasgidémq; teneret; paullatim & *Paoniã*, sibi
finitimã, occupavit: & *hinc* quidem, ad Illyrios,
Dardanios, Pirustas, populósque, quos hodie
nominant Albanos; Dassaretios item, & oras
Epirotarum: *illinc* autem, ad Mysorum, &
Thracum, ac Thessalorum, terras, proferendo
ditionum suarum fines; universum tandem
illum, qui postea *Macedonia* nomen accepit,
regio-

Ruina Philippi Macedonis.

regionum tractum, sui juris fecit, ac potestatis. (b) *Primus* eam, *Regis* titulô potentiâque, tenuisse, *CARANUS* fertur: & à se, per *vinginti novem* continuos deinceps *successores*, ad usque *Pyrri* tempora, quem *Romani* debellavêre, propagâsse. (c) *Carani* porrò Regia, primùmque *Macedonici* Regni domicilium, *Edessa* fuit, urbs (d); ex hoc, quem-subjungo, fortunæ casu. Tenuioribus adhuc *Carani* rebus; ei, vago, nec multùm ultra privatam sortem evecto (nisi, quòd voluntariorum collectam manum duceret) Oraculum erat redditum; SI REX ESSE VELLE, CAPELLARVM SEQUERETVR DVCTVM. Id, quorsum pertineret, & qua viâ confici posset, cum nec ipse, nec comitum quisquam, satis assequerentur: accidit, die quadam; ut, cum armatorum suo globo, viarum simul & consiliorum incertus, coelô magnopere pluviô, *caprarum* in gregem incideret: è dumetis, sibi suetis, ad hoedilia domestica, nimborum ac tempestatis evitâdorum studiô, properantem. Erat autem hoc, *Edesse* civium pecus. quam urbem cum eo tempore nebula tantæ densitatis involutam teneret, ut nec moenia quidem, ac turres, iis, qui necdum fossas, ac propugna-

Ruina Philippi Macedonis.

pugnacula, superâssent, apparerent : factum est, uti *Caranus* cum suis, *caprarum* sequendo premendôq; vestigia, prius *Edeffa* se constitutos, & intrâ muros, intelligerent; quàm omnino, muros illic & urbem aliquam esse, scire potuissent. Itâ, civibus, & non sentientibus, &, præter hoc, inermibus, adque resistendum attonitis & imparatis, capitur urbs : &, à *Carano* subjugata, gratâ *caprini ductûs* memoriâ, monumentoque, veteri depositô nomine, cogitur *Aegæa* posthæc, & gens, *Aegiada*, vocari. Quin &, ulterius progrediente Superstitione; quasi capelle, quæ semel fortunatè duxerant, ad reliqua quoque deinceps universa, non pecudes esse, sed Dea, Geniig, cœlestes, & negotiorû auspices, deberent : in omnibus bellorum expeditionibus, agminum signa caprarum antecedere grex, à *Carano*, compellebatur. Qui mos, à posteris, ut opinor, *Macedonia* regibus ferè neglectus; ominis tamen instar, *Alexandro* prælusit *Magno*. quem, novimus, à Daniele Propheta, *Caprarum-Hircum*, appellatum (e); qui *Darii*, Persarum postremi Regis, *ARIETIS* appellatione descripti, *Cornua*, potentiâmq; contriturus esset. Post *Caranum*, *Macedoniam* *Perdiccas* rexit, nominis hujus primus; qui moriens,

Ruina Philippi Macedonis.

riens, locum assignavit, quo regum deinceps Macedonicorum ossa reponerentur: adjecto, *Quamdiu conditorium id stabile futurum esset bus regalibus; immotum pariter & regnum illi familie fore.* Quod ita ferunt evenisse: nec ante transferri Macedoniam, ad stirpem alienam coepisse, quam *Alexander Magnus*, Alexandriæ tumulum; & supremos honores, Ægyptiorum potius in solo, quam suæ gentis, accepisset. (f) *Perdicca* porro, filius succedens *Argæus*, succedentem sibi reliquit filium, *Philippum*; nominis istius, in regno Macedonico, *primus*: Et hic, præproperè fati abreptus, *Európum*, ex se genitum, sed adhuc *infantem*. Cujus incipientem vitam *Illyrii*, sperantes, *Macedonica* potentiae futuram esse *finem & excidium*: cum arma, sæpius antehac nequicquam agitata, denuò quaterent, ac primò jam tentatò præliò superiores discessissent; in aciem retracti, *Macedonum* virtute, superatque, magnâ cum clade suæ gentis, sunt: eò, quòd *Macedones* *Európum*, regulum suum, cum in equo currive non possent (propter ætatis in eo teneritudinem) collocatum in *cunis*, & ante prima signa, prætorianâ cum custodia, constitutum; renovatò præliò, tanquam *ducem*, & antesigna-

Ruina Philippi Macedonis.

gnanum, auspicemque, sibi proposuissent. Hôc enim tunc, ante signum ullum aliud committendæ pugnæ datum, *vagitu* suo clafsicum insonante; punctô quasi temporis, *Venere* Macedones; *Videre* pendentes è parvulo regni spes; & *Vicere* suos, paullo prius Victores, hostes. (g) In hunc quem dixi, modum defensus à suis, & in *cunabulis* haud minùs, quàm *Soliô*, rex assertus, *Eurôpus*; multos post annos vitâ simul, & regnô, finitîs, ad plures migrat. Filius huic, *Alcetas*, (b) subrogatur: & Alcetæ, filius *Amyntas*, Macedonici nominis *Primus*. Eo regnante, *Darii-Primi*, Persarum regis, hoc est, *Hystâspida*, Prætorisq; Persici Magabazi, legati; cùm, ad *Amyntam* missi, *filiâs* hujus; & *uxores*, inter festas epulas, petulantius alludere non formidarent: *Alexandri* filii, *sororum* suarum, *conjugumq; regiarum*, honestati consulentis, personatô dolô, (i) ferroque, concisi sunt. Is, post mortem genitoris, eâ *felicitate* sceptrû, quâ paullo prius *fortitudine* gladium, accepit, ac tractavit. Hujus enim cùm *sororem* sibi *Bûbares*, dux, ac purpuratus Persicus, matrimonio junxisset: is Persa quàm plurimùm ei, tum, Dariô rerum adhuc potente, tum, Xerxe postea successore, contulit, & ad belli primò mole-

Ruina Philippi Macedonis.

molestias , quibus *Græcum* omne nomen reges illi divexabant, redimendas; ac postea (sub Xerxe potissimum) etiam regionibus adjectis recentibus, ad amplificandam regni maiestatem. Hôc prosperæ successionis progressu, *Macedonum reges*, à Carani temporibus, ad *Philippum* usque, nominis istius *Secundum*, *Alexandri Magni* genitorem, *Viginti*, sunt rerum potiti. (k) Quorum nonnulli, quanquam *privatô* suô fatô pejore, quàm voluissent, usi; rem tamen *publicam*, ac regni possessionem, ut plurimum inconvulsam, familiæ posterisq; per manus transmiserunt. In his, *Archelaus* fuit, *Macedonum* rex, ordine *duodecimus*: (l) is, qui *Tragœdiarum* insignem compositorem, *Euripidem*, in amicissimis habuit; interceptus ipse, sublatûsque tandem, adolescentis *Cratænæ*, quem rex turpiter adamârat, ferrô: quòd filiam suam, ei depactam, alteri postea collocâssset. Fuit item, in hôc, *feliciter* dominantium, sed *infeliciter* decedentium, censu, rex *Amyntas*, *Junior*; successionis serie *Decimus Sextus* (m), avus *Alexandri Magni*: cui filii, tam in regnum, quàm vitam, (ex *Eurydice* pleriq; conjugè) successerunt, *Alexander Secundus*, *Ptolemaus Alorites*, *Perdiccas Junior*, & *Philippus*, qui

Ruina Philippi Macedonis.

qui postea *Magnum* genuit *Alexandrum*. Hoc autem loco prætereo filiam *Amyntæ*, cui nomen *Euryonæ* Justinus assignat : & ex *Oygææ* susceptos *Archelæum*, *Arideum*, ac *Menelaum*; ut inferioris notæ, dignitatîsque, liberos. Sed cæterorum omnium ferè, magna fuit & inclyta regnandi laus, à virtute *propriâ*: vitæ verò calamitosus finis; *Eurydicês* exitiali nequitia. (n) Primùm enim hæc, *Amyntâ* suo non contenta; nec mores imitata, sibi-cognominis illius, uxoris *Orphææ*; lascivos oculos iniecit in *Euryonês*, filia suæ, maritum, præstantis formæ juvenem. Cùm deinde, perpetuum eum sibi publicumq; mallet, quàm furtivum tantum, ac *privatum*, & incertorum temporum, amoris fructum : ad consilia *nuptiarum* usque, regnîque, genero tradendi, pacta progrediens, mulier detestabilis : amatorem incestum in *Amyntæ* necem, assuetudine stuprorum, facilè tandem illexit, & conduxit. Neque caruisset successu, sceleris cogitatio : nisi, crebrâ nimis *matris*, ac *mariti*, propemodumque iam in legitimi formam conjugii convalescente, consuetudine deprehensâ; patrem tandem eum *Euryonæ*, non violati duntaxat uxorii cederis, sed etiam impendentis ipsi, ni præ-

Dd

verte-

Ruina Philippi Mæcedonîs.

verteret, interitûs, admonuisset. Tum enim *Amyntas* rex (incertum, an fugâ dilapsô magis, an sublatô potiùs, adulterô?) manus injici, catenâsque, jussit *Eurydice*. Nec tamen eam, uti merita fuerat, afficere poenâs adulterarum, *Amyntæ* plus æquo lenis animus, sustinuit: sed, ad extremum, miseratione ductus illius, utcunq; de se promeritæ, quæ tot communium ex se liberûm effecta parens esset; & vitæ gratiam mœchæ fecit, &, unâ cum antiquo thori jure, libertatem pristinam universam insidiatrici restituit. In quo clemens quidem *Amyntas*, sine controversia, fuit: simul tamen & improvidus interim; neque fati secum expendens: *Profundissimo defixas usque flagitii radices, è mulierum inprimis animo, non indulgentiâ, sed acie legum, exscindendas.* possêq; filiorum in perniciem deniq; relabi malum, quod, genitoris à cervicibus, vix tandem aversum, ac detortum veriùs, quàm depulsum, esset. Nec fefellit isthæc prudentes viros conjectura. Nam, *Amyntâ* subinde, sive fati lege sive venenâ infectô vitæ nutrimentô, vivû exemptô; cùm regni gubernacula capeffisset filiorum natu maximus, *Alexander*; jamque redemptis ab eo pensione nummariâ creber

rimû

Ruina Philippi Macedonis.

mîs Illyriorum in Macedoniam incurfioni-
 bus, principatûs initia præclarè sese darent:
 exactô vix annô, struâtis & ipsi, per impiam
 Eurydicen, insidiis, novo successorî factus do-
 minandi locus est; (o) sed & pariter, haud
 multò pòst, fratrem interitu suo subsequendi.
Ptolemaus is fuit, *Alorites*: quem Alexandro
 Diodorus Siculus (p) substituit; contrà, quàm
 è Trogo Justinus: qui Perdiccam Alexandro,
 nullâ Ptolemæi factâ mentione, sufficit. *Ptole-*
maus hic porrò, principatûs exactô triennio, (q)
 paribus, quibus *Alexander* occubuerat, inter-
 ceptus insidiis, & exitiô: non ausim affirma-
 re, *Perdiccane* potiùs (quod Diodorus memo-
 riæ prodidit) an *Eurydicês* etiam? quippe, stir-
 pis *Amyntiadarum* extinguendę paullatim cõ-
 suetudinem usumque naâæ. Crediderim, si
 credis illius omnino conscius, auctôrve, *Per-*
diccas extiterit; interficiendi causam ei fuisse,
 quòd *Alorites* ille, non uterinus cæterorum
 pater, sed ex alia susceptus, extra designatio-
 nem ac mentem *Amyntæ*, se regno Macedo-
 num per vim intruserit. Perierit igitur à *Per-*
dicca! *Perdiccas* autem ipse, tametsi, postquã
 ceptus regnum est, ingenti cruentôq; præliô
 ingressus Illyribus, clade copiarum suarum

Dd 2

maxi-

Ruina Philippi Macedonis.

maximâ sit affectus: non in *acie* tamen (quod Diodorus ait, perpetuus *Eurydicês* parricidiorum dissimulator) sed, quod è Trogo Justinus docet, astu sceleréq; domesticô *novercalis* suæ *matris*, *Eurydicês*, inquam, occubuit: (r) *annis* principatûs, haud ampliùs *quinq;* (s), decursis; & parvulô post se filio, regiam in successionem, frustra relictô. Quo factum est ut, quoniam hic, in *privatâ* sorte, pænèq; sordibus fortunæ, patris morte, destitutus hæsi & perinde postea vixit inglorius, ac, si natus non in regnum, sed in ludibrium esset conditionis suæ: *Perdiccas*, crudelitate matris, videri potuerit, *bis interfectus*. (t)

II. Post obitum enim *Perdiccæ*; tamen frater, qui supererat, *Amyntææ* stirpis, ex *Eurydica*, solus, ac natus minimus, PHILIPPU cognomentô *Junior*, tutelam primò *pueri*, quem *Perdiccas* reliquerat, haud aliter, ac *vicar* principatûs administratione, suscepisset: eâque *Macedonia* procurationem, difficillimis regni temporibus, haud exiguô (quod *Justin* tradit) aut mensium, aut etiam annorum interlapsu (u), tenuisset; *regis* appellatione cognitatéq; modestissimè repudiatîs: ad extremum tamen, popularium, seu verè fatigatum

seu fatigari gaudens, obtestationibus, manus dedit. Et, uti *faciles sunt, ad altiora prensanda culmina, mortalium animi*: propter diversa quoque, Macedoniam cingentia, bellorum discrimina, *Tutorem regis*, vertit in *Regem*; ac pupilli *regiam fortunam*, in cognatam *clientelam*. Quibus autem sese gradibus, ante plena suscepta gubernacula, *Philippus*, & quâ vitæ sorte, leverit ad *regni meritum*; ad cujus alioqui dignationem, etsi per majorum *novemdecim* regales purpuras, nisi cruentô matris ferrô viâ præparatâ, non fuerat ascensurus: utilitatis est, & pariter admirationis, obiter, ac succinctè, præmitti; nequis fortè, *Philippum* hunc, aut ut ignavum *terre filium*, hominèmq; nullarum ingenii facultatum, irrepsisse gubernaculis, aut, per tyrannidis viam, factione paucorum, Macedonibus intrusum fuisse, suspicetur.

Igitur, quo tempore, circumimminentium difficultate bellorum, in angustias redactus *Alexander*, Amyntæ filiorum maximus; mercari pacem, ac redimere stipendiis, ab Illyriorum gente, coactus est: fidei pignus, & obsidem eis, sic exposcentibus, *PHILIPPUM* dedit; suum, ex *Eurydice*, sicut diximus, & Amyntæ, fra-

D d 3

tâ, fra-

Ruina Philippi Macedonis.

rā, fratrem. Eundem postea, translatum à bar-
 baris, sive, fugæ metu, custodiæ vigilantiori
 servandum eum committentibus, ut Diodo-
 rus affirmat (x); sive [quod Justinus indicat]
 Alexandri voluntate, pacis, & Græcorum
 populus, *Thebani*, ceu pignus fœderis, inter
 suam ac Macedonum gentem iâ, suscipiunt.
 & *Epaminonda*, suū postea Thebanorum Du-
 cis, ac viri, genitori Polymno, custodiendum
 educandūq; commendant. Fuit ea Philip-
 po, *bis jam obside* fungenti, sed captivitati pæ-
 ne similis, *incommoditas*, magno tamen *commo-*
do; quippe, sese temporibus attemperanti.
 Cū enim, eādē in domo, tunc agerent,
 duo singularis indolis adolescentuli, *Philippus*,
 inquam, ipse, quem diximus, pacis obses, &
Epaminondas, educatoris filius; cūq; neuter
 non eorum acrimoniā bonitatēq; præstare
 ingenii: factum est, ut, contra *Beotorum* alio-
 qui *Macedonūq;* captum & institutum, opti-
 mīs quibuscq; disciplinīs, ac præsertim *Philoso-*
phie Pythagoricæ præceptīs, sub *Lysi* Tarentinō
 (y) formarentur ambo; cūq; summa laude
 proficerent. Tenit autem *triennium*, hæc
 Philippi, cum *Epaminonda*, condiscipulatū
 (z) domestica familiaritas. Nec grave, com-

mer-

Ruina Philippi Macedonis.

mercium hoc artium ac studiorum, accidisse
Macedoni; neq; *Thebana mora custodiâq;*, species
 ei visa diuturni carceris, aut servitutis: nisi
 prælium, inter hæc, ductu *Perdicæ* fratris, cum
Illyriis, ut dixi, magnâ *Macedonica* gentis clade
 commissum, incidens, cogitationes illius im-
 mutâisset; ac, relictus paullô post ab occiso
Perdicæ, pupillus, parvulus *Philippi* nepos,
 cum in *Macedoniam* retraxisset. Hæc enim
 cum, in tam afflictis regni patrii rebus, *catenâ*
quavis, ac ferrò, potentior *Necessitas*, rumpere *The-*
banam custodiam; & ad suos, insciis observato-
 ribus, elabi, coëgit. Ut primùm autem in *Ma-*
cedoniam est reversus *Philippus*: primùm o-
 mnium, in rebus tam perturbatis, *pupilli*, sicut
 dictum est, ingressus *tutelam*; pro *Macedonici* se
 regni *procuratore* gessit. Quo tempore, non
 pueri tantùm, sed *curatoris* etiam, ut ego reor,
 contemptu, (quippe, qui virilis nondum ro-
 boris, & ætatis, *Regio* se titulô muneréq; repu-
 taret inferiorem, & imparem) hostes *Macedo-*
num antiqui proritati; regnum omnibus un-
 dique cœperunt ex partibus, atque lateribus,
 incurfare. Nam &, *quatuor millium* nuper, &
Macedonum fortissimis cæsorum, strage fero-
 ces, *Illyrii*; bellum, novis contractis copiis, in-

Dd 4

regra-

Ruina Philippi Macedonis.

regrabant : & veteres jam olim Macedonum
 stipendiarii, *Paones*, ultrò nunc agros eorum,
 oppidâq; , prædabundi raptabant. Præter hæc
 autem, etiam *Argæum* quendam, quem, Illy-
 riorum ope, Macedonię regnum invadentem,
 sed præliò superatum, *Amyntas* jam olim eje-
 cerat; *Athenienses*, tunc Macedonibus infensi,
Mantiâ duce, multòq; cum milite, reduçtum
 ibant: in *avitum* (utì differebant) regnum, ei-
 que propterea soli *debitum*. Sub idem deniq;
 tempus, idem ipsum & *Pausanias* tentabat *qui-*
dam; qui, se regiâ Macedonum profapiâ sa-
 tum, ferebat: idque, quod ambiebat, *Tbracum*
 regis suffultus auxiliò, perficere conabatur.
 Accedebant, ad hos tam diversos undiq; bel-
 lorum motus, animi Macedonum, *Illyricis* tot
 præliis fracti; victoriæq; deinceps, ex hoste
 quocunq; reportandæ, desperatione prope-
 modum plusquam fœmineâ contusi: donec
 cò denique, tot circumvallati rerum necessi-
 tudinibus, decurrerunt; ut *Philippum*, capeffe-
 re regnum potius ipsum, quàm regii pupilli tu-
 telam exercere, precibus urgerent. Quorum
 rota ferè, potissimâq; consilii ratio fuit ista: ne,
 priùs, quàm *regulus* in *regem* adolesceret, re-
 gni gloria senescens, in interitum præceps
 iret.

Ruina Philippi Macedonis.

ret. (Aa) Fecit igitur tunc *Philippus*, quod facere rogabatur: juvenis, spei suæ, desiderii-que supremæ dominationis, jam tum à tutela principiiis, *disimulator* melior, quàm *prensator*. admisitq; , quod admittere quondam *Lycurgus*, Spartanarum legum conditor, veritus est: cùm, *Eúnomo* Regi, germano suo, fatiis fun-cto, *Lacedæmoniorum* in regnum succedens, posteaquam, à fratre gravidam relictam conjugem, didicit; regnò sine mora, cum insignibus, depositò, *Pròdici* nomen, hoc est, *Projudicis* (si, sic loqui, Romanis conveniat) ac *tutoris*, assumpsit. Regnum autem ipsum, ut primùm per ætatem *pueri* licuit, fide summâ *Cbariláo* (quod nepoti nomen erat) restituit: ipsèq; , quò tam *procùl* ab Imperii cupiditate, quàm *procùl* à *Solii* fraterni conspectu, foret; longinquas in terras concessit. (bb) Hoc idem cùm præstare, fraternam erga stirpem, *Philippo* tunc *licuisset*; non *libuit*. Ut autem, jam tum his initiata primordiis, ambitio *Philippi* declararet; qualis is olim futurus esset in *alienos*, qui tam infidus fuisset in *suos*: à rege patruo, pupillus nepos, è Regia paullò pòst, exturbatur *reipsa*: speciosò verò *nomine*, donec adolescat, *differtur*; & ad illius expectationem fastigii *seponitur*, ad

D d 5

quod

Ruina Philippi Macedonis.

quod nec *albis* (ut ajunt) *Fortuna bigis*, aut *curru Jovis*, unquam esset ascensurus. Spem tamen interim, exspectationemq; Macedonum, ut, qui penſi nihil haberent, *jurène Philip-pus, an injuriâ, regnaret*, rex novus implevit. Ac primùm omnium, territis eorum & consternatis ad bella mentibus, animos, per facundas, & assiduas cohortationes, addens: *militarem* quoque Macedonum *disciplinam* reddidit exactiorem. Nominatim autem, testudinem eos, per clypeorum ad clypeos densatam cōsociationem; & phalangem, primus ferè (cc) docuit: aciei formam, hastarum, ac sarissarum, impenetrabilî sepe constipatarum, quasi vallô quopiam horrentem, & arrectam.

Post hæc, aggressus hostium alios donis, ac pollicitationibus; alios, unde majus periculum, validiorq; vis, impendêret, pensione stipendiorum, ac pactationibus; alios autem, quos infirmiores videret, & opportunos sibi, raptis ex occasione suâ pugnâ, & irruptionibus: suorum animos, ex re prosperè gestâ, vehementissimè confirmabat; adversariorum autem, è diverso, debilitabat, aut absterrebat. Hac igitur agendi viâ, liberam reliquit *Amphipolim*, supra Bisaltas, Thraciam versùs, sitam urbem;

Ruina Philippi Macedonis.

urbem; Macedonici cæteroqui juris factam. Id, quod eo Rex versutus consiliô faciebat: ut, Amphipoli legibus antiquis, ac sibi scilicet, vivere permissâ; desisterent tandem Athenienses, per causam, urbis illius in libertatem afferendæ, bellum Macedonibus, & *Argæi* reductionem, moliri. Nec tamen multum inde profecit: donec armis denique rem composuit. Cum *Paonibus* autem, missâ legatione, pacem impræsentiarum, corruptis aurô gentis illius optimatum nonnullis, pepigit: quoad, è re quandoque suâ, temporêq; , videret esse, pactam rumpere; rebelliumq; potentiam, imminutam, ad obsequium redigere. *Thracum* quoque regem largitionibus abduxit, à conatu juvandi reducendiq; *Pausania*.

Cùm autem molis aliquantô majoris esset, *Argæum* quoq; rejicere; quem, & ipsum regni competitorem, *Athene* perseverabant intrudere: novissimè tamen etiam istas hostium fregit reliquias; ad *Metbônem* urbem (*dd*), Macedonicorum, ac *Thraciæ*, finium mediam, *Mântie* copiis, post secundissimum pugnae successum, in deditionem acceptis: *Argæi* verò, rivalis sui, mercenariorum militum ingenti numerô concisô. Cùm autem, secundum hanc

Ruina Philippi Macedonis.

hanc pugnam, *Athenienses* in patriam, ex pacto, non solum inviolatè, sed & supra pacta perhumaniter, remisisset; &, *Amphipolin* quoq; (sicut dictum in superioribus est) postliminiò legibus majorum restituisset: civilitatis omni genere se satagebat Atticæ, reliquisq; Græciæ populis, approbare. Vacuus igitur, in præsentia, sibi metu videbatur hostilitatis cujusvis, ab Atheniensibus repullulaturæ. Quæ tametsi spes eum fefellit, ut inferiùs dicetur: tranquillior eum tamen intereadum, & minùs impeditum, ad cætera profliganda bella, reddidit; urbis nimirum, omnium tunc acerrimæ potentissimæq; curâ sollicitudinèq; liberatū. In *Paonas* igitur, veterum potiùs *injuriarum*, quàm recens iacti *fæderis*, memor, primùm omnium conversis armis; regis eorum, *Agidis*, mortem, quam is fati lege nuper obierat, suam ratus occasionem: adversus eos castra constituit; acie concurrat; & eorum magnâ strage, victor, in perpetuum illos Macedonibus subjugavit. Post hos, animi calore parî, *Bárdylin*, Illyriorum laceffens regem; posteaquam pacis primò tentatæ conditiones, pertinaciâ *Philippi*, congruere nequivissent: ad extremum, acerrimò gentis utriusque concursu, collatis signis;

Ruina Philippi Macedonis.

signis ; in fugam *Macedo* vertit *Illyrios* : & ,
 in tergis hærens fugientium , non antè truci-
 dare pavidam barbarorum multitudinem de-
 siit,quàm diei profundus vesper, & jugulandi
 fatigatio, sæviendi finem victoribus indixêre.
 Post quam victoriam, *Illyres* , duodecim mil-
 lium è suis clade, cunctarumque, quas *Mace-*
donibus antehac extorserant, urbium cessione,
 pacem à *Philippo* , supplice missâ legatione ,
 redemerunt : eâ lege, si tamen, tempus in po-
 sterum, suis contenti terris, à *Macedonia* vim
 omnem, & hostilitatis quamcumq; speciem,
 abstinerent. In hunc, quem dixi, modum, cum,
 quidquid regionum & oppidorum, *Illyrici* fuit
 nominis, ac possessionis, *Hadriaticò* marî tenus,
 ad *Lychnitidem* usque paludem, in *Dassarétis*
 sitam, (ee) ad *Macedoniam* *Philippus* adjun-
 xisset : reversus in regnum, ingens inter suos,
 inprimisq; *clarus*, erat.

Nec tamen idcirco, magis gloriæ satur, pati
 bellorum otium sustinebat : sed , alia semper
 ex aliis armorum consilia texens ; videbatur
 gaudere belligerandi causis, per exterorum
 sibi turbulenta studia, suspectosque motus,
 oblati. Hòc itaque mentis irrequietæ turbi-
 ne, paullò pòst, *Ampbipolitanos*, quos *libertati*
 modò

Ruina Philippi Macedonis,

modò reddiderat, insuper habitis Athenien-
 sium, ac cæterorum Græciæ populorum, of-
 fensionibus, hostiliter adortus; obsedit perti-
 naciter; verberavit ariete mœnia; pèrque rui-
 nas tandem murorum introducô milite, pe-
 pulit in exilium, quoscunque, novis adversum
 se rebus studuisse, cognôrat. In civitatem ve-
 rò reliquam, *clementia* captans apud exteros
 famam, omnis generis favorum impendiis u-
 sus est, & humanitate. Pòst, ab *Amphipoli* præ-
 sidiis firmatâ, progressus *Pidnam*, sinûs Ther-
 maici maritimum oppidum; & illud, quan-
 quam permunitum, cepit. Indè *Potideam*, ma-
 ritimam & ipsam Ægei maris, ad Macedonię
 latus, urbem, quam *Cassandream* posteriores
 dixerunt (*ff*), expugnatam; præsidio, quo ci-
 ves in obsequio continebantur *Atbeniensium*,
 liberavit. milites autem *Atticos*, omnî bene-
 volentię genere, non ut *hostes*, sed ut *hospites*,
 profecutus, emisit. Sed *Potideam* quidem i-
 psam sibi retinuit: *Pidnam* interim, ne cuncta,
 cupidine dominandi, solus invadere posside-
 réque velle videretur, *Olynthis*, potenti tunc,
 populosæq;, finium illorum (*gg*) urbi, plenô
 possessionis jure contradens. Noverat enim,
 jam tum; ex *alieno*, liberalitatis insidiosè gratiam
 inire.

Ruina Philippi Macedonis.

mirè. Cùm autem, jam ante tempus hoc ad *Crénidas*, suprâ Strymonium Sinum, in Thracia Boreali situm oppidum, ac gentem, oculos adjecisset; ob divites auri, circùm illa loca, venas, quas exercere meditabatur fossionibus, aliquantô solertioribus, quàm ad id usq; temporis indigenæ regionis illius, & accolæ, consuevissent: à *Tbassis*, insulæ propinquæ cultoribus, iisdémq; veteribus *Crenidarum* dominis, extortum universum continentis illius tractum, perquam populosâ *Macedonum* colorum multitudine replevit. Arte verò, machinisque, passim ingeniosè patefactis suspensisque collibus, ac latebris auriferis; cò rem solertiâ suâ perduxit: ut *annua talenta*, plusquam millena, redditibus indè regiis adjiceret. Hinc autem initium cepit *aurei* cudendi *nummi*, suprâ *Daricos Persicos* omnes per Europam postea celebrati. quem, ab effigie nominéq; suo, quæ nummus ille præferebat, *Philippicum* appellari jussit: sicut & *Crenidarum* urbem ipsâ, mirè quàm amplificatam exornatâque, *Philippos* nuncupavit. Ingens autem erat *census* ille; quem ei *Philipporum* urbis ager, ac *vicia*, quotannis ex auri specubus pariebant: ut inde nostratium aureorum (*bb*) *novies centena*

Ruina Philippi Macedonia.

tena millia, si Setho Calvisio fides est, superaret. (ii) Auxit autem Philippi *divitias* in immensum, & quasi *coronariâ* quadam Macedonicarum opum mantissâ locupletavit, natus inter hæc, ex Olympiade, filius Alexander, qui, non multò pòst, *egenti* priùs *genti* suæ, non Philipporum urbis *aurifodinas*, sed *ambas* erat *Asias*, & cum Oriente, *terrarum Orbem*, a-
perturus.

III. *Philippus* autem, *opum omnium*, quibus *affluere Reges* possunt, *præstantissimas* esse, ratus, *populorum exteri juris*, aut *potentiam ad se*, si posset, aut, si nondum tempus esset, *benevolentiam*, attrahere: *Thessalos* etiam, inter hæc, demerendos sibi primùm, pòst autem, & armis adiungendos, existimavit; ut eorum equestri virtute, qua cum primis excellunt, Macedonicarum phalangum vim ac terrorem confirmaret. Huic igitur intentum spei gerebat animum, ex eo jam tempore; quo *Lycophron* ac *Tisiphonus*, operâ sororis suæ *Thebês*, *Alexandrum*, *Pberæorum tyrannum*, sustulerant: velut in *Ruina Tyrannorum* superiùs est dictum. Nam, quoniam hi, post hæc gesta, sursum versare deorsumque res *Thessalicas*, adeoque violenter omnia gerere, contra fas ac leges, cœperant, ut,

Ruina Philippi Macedonis.

it, non *sustulisse* tyrannum, sed *mutasse* tantum, liquido convincerentur: à primæ nobilitatis *Thessalis*, quos *Alevadas* illi vocant, accitus *Philippus*; cum manu valida, suppetias oppressis laturus, in *Thessaliam* descendit. Ibi, *Lycophronem* ac *Tisiphonum* bellò persecutus; utrumque profligat. *Larissā* autem (kk), aliasque nonnullas *Thessalorum* urbes, tunc expugnatas, quamvis adungere jam tum *Macedoniæ*, tanquam finitimas, ac perquam opportunas, posset, & expeteret; earum tamen erga se *benevolentiam*, in præsens, attrahere sibi contentus, ipsas legibus vivere suis, & in libertate, jussit. Quò factò, comitatus plenò, *Thessalicum*, ab eo tempore, nomen universum, arctius sibi, successorique filio, quam cujusvis jugi vinculi ve loris, & imperiis, adtrinxit. (ll) Cæterum parì, non multò post, felicitate *Philippus*, quā *Tyrannos* *Thessalos* compescuerat, *Macedoniæ* quoque resurgentibus, contra spem, hostes edomuit. Hi tunc, Rex *Thracum*; rex *Peonum* novus; & rex *Illyriorum*: qui, ruptis fœderum ac precarii re-ni pactis, cum singuli, se pares *Philippo* fore, confiderent; junctis illum viribus, exercitibusque consociatis, simul *universi*, constituerunt;

E c

unum

Ruina Philippi Macedonis.

unum eundemque sub temporis articulum adoriri. Neque tamen minùs, aut secius, *omne* pariter ab eo superati praeliò; quàm, si *singillatim* quisq; concurrissent: in ipso copiarum & expeditionis illius apparatu, penitùs incompositis adhuc ordinibus, celeritate supervenientis opprimuntur. Ità, *duplicatum* servituti in jugum revoluti, qui *simplice* contenti vivere recusàrant; *stultitiæ recidivæ* poenas dedere clade redivivâ. Cæterùm, his, velut dictum est, è sententia confectis rebus; licuit Philippo quietè, nullòq; jam pacem hoste proturbante, regnò suo, partisque ditionibus, frui: Si, quàm *babere bene, tam* *esse, satis babere, didicisset.* Sed videlicet, augendæ dominationis inexplebili & (ut concinnè dixit in eum *Justinus*, Trojæ breviator), *velut è Specula quadam, omnium insidiari libertati solitus*; quasi gentium totius Græciæ communis accipiter, ac milvus, in omni quâ cresceret, occasionem vulturinos oculos intendebat. Idq; faciebat, non semper profectà, latius dominandi, cupiditate; sed sæpe, vel pacis, dissidentes inter populos conciliandæ, emulatione: vel, religionum quoque vindicandarum speciosò studiò: quò, non fortior vulgus quàm *Numinum reverentior*, haberetur. Quæ

Ruina Philippi Macedonis.

proinde bellorum in genere, sicut rem suam fortunâsq; non mediocriter; itâ nomen, ac famam, in immensum, amplificabat: in primis-que, *bellô*, quod *Sacrum*, illorum temporum, posteriq; Scriptores, appellaverunt: cui, progressu temporis, & *Philippum*, contigit, per causam *Oraculi Delphici* tutandi, dare nomen, & implicari. Conflatum est autem illud, quod *Sacrum* nominavi, *Bellum*, *Phocenses* inter, ac *Thebanos*, reliquâmq; *Graciam*, propemodum *universam*; occasione, quam referam: si prius, quæ fuerint *Oraculi Delphici*, non *Origines* modò, sed & *ceremonie*, sedes, edendarûmq; sortium, ac vaticiniorum, ritus, utcunque paucis edisseruero. Nam, id à *Christiani* scriptoris officio, reor, haud alienum esse; *Superstitionum Idololatricarum*, quas, *indutus humanâ carne*, *Deus*, æternâ postea nocte silentiôq; damnavit, nonnullam tradere lecturis notitiam: ut, quantò potentior *puer unus Hebraeus*, *Bethlehemi natus*, *Apolline* præstigiatore, fuerit, ac *Sathanâ*, perspectum habeant; posteaquam, majus, ex uno *Christi nati* stabulo, *lumen* effulsi- se mundo, deprehenderint, quàm *tenebra* fue- rint illæ, quæ, *Delphorum* è specu diffusæ, terrarum orbem excæcârunt. *Lux* enim illa,

Ec 2

cali-

Ruina Philippi Macedonis.

caliginem, Principe tenebrarum ejectione, triumphavit: (mm) patremq; mendacii, diabolum, (nn) Dei filius, *eterna Veritas*, elinguem fecit. (oo)

Igitur, ad *Delpborum* ut descriptionem accedamus; est, in ea Græciæ parte, quæ, Solem ad Occidentem, *Ætolos* & *Acarnanas* propius, eminus autem *Epirotas* *Italicumq;* mare, respicit, *Phocis* regio, supra *Crissaum* sita *Sinum*, quem sibi, meridiem versùs, oppositum habet: infraq; *Locrorum* *Epicnemidiorum* montes, quibus, à Septentrionibus, urgetur, constituta. Claudunt utrimq; latera regionis, hinc quidem, ad Solis ortum, juga montium *Heli-coniorum*, à Corinthiaci Sinûs littoribus in *Boream* excurrentium: illinc autem, ad Occasum, *Parnassus mons*, concisis asperisq; rupium dorsis, obliquòq; nonnihil flexu, *Dorienſium* ad terras, *Caurum* versùs, exporrecius. Quæ media sunt montium istorum; à mari quidem *Australi*, collibus adhuc scopulisq; suspenduntur aliquousque: donec paullatim, cis *Amphrysus*, & *Abas*, oppida *Phocidis* continentis, in valles paullò laxiores aperiant sese: tandèmq; supra *Daulidem* urbem, quæ *Parnassi* radicibus interiùs adjacet, in magis ac magis amplam

Ruina Philippi Macedonis.

amplam planitiem procumbant; & in latissi-
 mos demum campos diffundantur; qui Ce-
 phissô flumine, per transversum, perluuntur.
 Cis amnem hunc, & supra ripam illius ulte-
 riorem, ad Octam Pindumque montes, & ad
 juga montium Locrensiû, à Daulidis fini-
 bus, expansa *Phocensium* terra planior; com-
 pascuum, sationibusq; propitium, aperit agri.
 cætera, ferè sylvis ac montibus, raris mitigata
 convallium intervallis, horrent. Unde minùs
 mirandum sit; si locum, arationibus idoneum,
 undecunq; spes eluceret, aut spatium osten-
 deretur, *Phocæa* terra cultores exquirebant: ut
 adeò, vel ipsis in rupibus, tanquam *cavam*
Arabiam conferentes, sata molirentur: quip-
 pe, quorum *triquetra* regionis *figura*, (cu-
 jus *apex* in Austros, *basis* in Aquilones, jacet)
 plusquam dimidium ferè sui tractum habeat
 jugosum, & alpestrem. Quæ referre, non uti-
 que tanquam per otium, & oblectationem,
 neque, veluti supervacaneâ quadam descri-
 ptionum ambitione, volui: sed, quò minùs
 grande deinde *Phocensium* primum omnium
 delictum appareret; si *sationum* & *agriculturæ*
 suæ spatia, tantas inter suæ regionis angu-
 stias, non avaritiâ, sed frugalitatis potius stu-

E c 3

diò,

Ruina Philippi Macedonis,

diò , laxâsse deprehenderentur. Hic itaque *Phocidis* , qualem depinxi , *situs* erat , ac locorum constitutio.

Jam verò , *Parnassi* jugis , quâ mons hic subjectam *Cirrham* ac *Crissam* urbes , & *Plistii* fluminis ostium , cum *Sinu Crisseo* , despicit ; impositum DELPHORUM OPPIDUM erat , quod accolæ *Pythò* quoque nominare consueverant : uti *Pausanias* , librò decimò descriptionis Græcarum regionum , auctor est. Id oppidum , eam habebat formam , qualem ferè *Rhodum veterem* , accepimus , geniò primævæ positionis , obtinuisse : putà , circumquaq; cli-vò , theatricum in morem , clausam , & assurgentem. Quò fiebat , ut eadem , quâ *Rhodus antiqua* , facilitate , quoties coelo copiosiores descendissent imbres , oppidi Delphici gremiū medium , restagnatione compleretur ; in ruinam utiq; daturâ fori plana , domiciliâq; , foro circumjecta : nisi , cloacis subterraneis , & arte manûq; deductis colliquiis , in subterlabentem *Plistii* profluentem eluviones exonerarentur. (pp)

Eodem autem sitûs habitu , quò *Delphorum* fuit *urbs* , fuisse FANUM quoque DELPHICUM , à *Pausania* memoratur. cui proinde ,
necesse

Ruina Philippi Macedonis.

neceſſe ſit, & ipſi quoque, pluviſis in tempeſtatibus, ſuccuſum fuiſſe, foſſarum & aquæductuum cuniculoſis imbricibus. Idque tantô majoris erat neceſſitatis, ut adverſum collectas è nubibus exundationes ſtrueretur remedium: quò ſpatium illud, ac ſeptum Ora- culi faniq; *Delphici*, commodiorem undæ reſtagnanti tractum obtinebat. Erat enim illud, quod *Apollini* ſacrârant, terræ ſolum, ut- cunque ſpatioſum, quòdque *Delphorum ur- bis* editiſſimam occupârat partem; non ſinè quadam *arcis*, & *caſtelli*, ſpecie, ſe, præſertim eminus intuentibus, oſtentans. Ex illius au- tem S A C R I (quod appellabant) S E P T I po- moeriis, plurimæ ſcandentibus deſcendenti- bûsq; ſemitæ, diverſas ad coeli plagas, diſciſſis ſeſe tramitibus offerebant: & eâdem, ut ego reor, operâ, ſulcîs collectos imbres, in præceps devehabant. Tam pronus autem deſcenden- tibus illinc *Parnaffus* eſt, quàm ſupinus & ar- duus aſcenſuris: ut hic vel expedito ſit viato- ri difficilis, *Pauſaniâ* teſte. (99)

Sed diu *Parnaffi* dorſum illud, cui poſtea *Delphicum*, tam oppidum, quàm Delubrum, eſt impoſitum, ſinè tectis, ac muris, ſinèq; ſacra- rio, fuit; nec *Dîs* habitatum, nec hominibus.

E c 4

ſtetit.

Ruina Philippi Macedonis.

stetitque, feris tantum, ac pastoribus, cognitus, ille jugi montani tractus: donec, *fano* primum, deinde, post fanum, etiam *hominum* accommodatus coetui, locus, surgere coepit; ex hac, quam referam, causa, plurimarum postea superstitionum, fraudum, ac flagitiorum, *fonte*. Locus, qui, posteris ætatibus, famosum illud *Apollinis Delphici* delubrum habuit, & quidem illud ipsum secretissimum penetrale, quod *Adyton* Græci dicunt: immensæ profunditatis terræ-voragine dehiscebat. Fortè fortunâ *capras* illuc suas quidam è vicinia pastor aliquoties, ad carpenda, quæ circum surgebant, foliosa virgulta propellebat. Frequenter autem eveniebat, ut, proxima quæque, secedens à reliquo grege, capra, crepidini voraginis illius, quam diximus, insisteret: & in hiatûs præcipitium despiciens, (ut curiosum id pecudis genus est) profunditatem attonita miraretur. Id autem quoties accidisset: insolitis repente modis exultans capra, gregem repetebat; ac voces, caprinæ prorsus dissimiles, quasi novæ cujusdam haustæ dulcedinis, & impulsûs, indices, promebat. Id porro, cum iterum iterumq; caprarum custos, ac sæpius, diversis in capellis, animadvertisset evenire: voluit ad
extre-

Ruina Philippi Macedonis.

extremum ipse quoq; rei tam insolentis facere periculum. Accedit igitur hiatus: insistit margini: demittit in profundum oculos: continuoque, velut occulti Numinis cujusdam intra se spiritu frigidò susceptò, *veterem hominem* exuere sibi visus, & *novum* indutus; *entheatorum* (quos vocant) ac *Baccharum* more, discurrere furiosus coepit, ac futurarum fundere rerum vaticinia. Quod, uti mirum imprimis insuetumq; pastoribus dehinc aliis, ac Parnassi cæteris accolis, videri coeptum est: ita, qui quis, aut è vicinia, supervenisset, aut remotioribus è pagis, ac villis; contemplati rei prodigium, hinc quidem circumsaltantes in chorum *capras*, illinc autem præcinentem illis, ceu novum *Marsyam*, *caprarium*: exardescere tandem, in eorum exemplum, & ipsi sunt orsi. Protinus autem & *capras* adducere; recipereque, pariter eas, uti prior ille pastor, afflatas. despiciere post & ipsi, de crepidine fatalis hiatus; ac redire *lymphati*: donec paullatim, coeuntibus, ex omni *Pbocide* vicinâ, pastoribus, & utriusque sexûs agricolis; plures jam *vates*, ac *Divini*, quàm paullò prius *capra*, numerarentur, & *homines*. Ex eo tempore, conciliata loco, tanquam Numinis

E e 5

illic

Ruina Philippi Macedonis.

illie cujuspiam. habitantis, auctoritas: placuit-
 que cæcis *Idololatriis*, *Apollinem* illud esse, tum
 credere, tum proclamare. Nimirum, id *Sa-
 tbana* ferè sollemne fuit, ab omni retrorsum
 ævo sæculorum: ut, cùm *vera Divinitatis* fru-
 endæ spem, suò sibi scelere, corrupisset; *Divi-
 nitatem quandam falsam*, horridissimis quibus-
 que, vel *Terræ recessibus*, vel naturæ mon-
 stris, affingeret: commentorum autem ejus-
 cemodi ministris, nunquam *Ovibus*, aut a-
 gnis, sed hircis, capris, apris, & id genus aliis,
 olidi lutulentivè generis animantibus, utere-
 tur. Verùm, qui nunquam suis in præstigiis *mi-
 randus* est, nisi pariter & *perniciosus* (contrà,
 quàm *Deus*, suis in prodigiis, assoleat; quibus
 & *rapit* hominem, & *juvat*): his etiam *Par-
 nassi* montis latebris, suas *Cacodemon* insidias,
eternus, etiam amicorum suorum, hostis, abstrusit:
 easque, cum successu.

Primum enim, *vaticiniis* non sola *Phocis*, ac
 propinqua *Phocidi*, *Bæotia*; sed omnis circum-
 quaque *Græcia*, replebatur: concursantibus
 ut cuiq; quodcunq; negotium, ac, de rebus
 agendis, intricatum animi bivium, incidisset
 ad illum *Parnassii* montis hiatum; ac, vel per
 se ipsos, vel, per quemvis alium, suo nomine
 vicéq;

Ruina Philippi Macedonis.

vicēq; *furere* jussū, rei succēssum prædisce-
re gestientibus. Hunc enim, nec aliū, totius
esse *terrarum orbis locum medium*, ac *centrum*,
sibi persuadebant: in quod collecta vis omnis
Numinum, tam *cælestium*, quàm *terras & undas*
incolentium, quasi conspiratione quadam affla-
tum, coiret. & hinc, UMBILICUM illum
ORBIS UNIVERSI, credebant, ac nomi-
nabant. Idque prædicabant, & profitebantur
externis quoque notis, ac signis; illā montis
parte *candido postea marmore*, quod *umbilici*
referret formam, constratā. (xx)

Quot *millia* proinde, censeamus, pernicio-
sissimarum deceptionum, ac mendaciorum,
in tanta divinandi licentiā, de *latebris* jam
tum erupisse. *Parnassius*: suum interim in si-
num ridente, sibiq; gratulante privatas æquē
publicasq; mortalium clades, earum procura-
tore, *diabolo*? Contingebat autem tunc Idolo-
rum cultoribus ejusmodi, tale ferē quiddam;
quale nostrā quoq; tempestate contingit iis,
qui nimis crebrō, copiosēq;, siccis *Tabacci* foli-
is vescuntur; ut, vivaci fumō replente caput,
cum membris reliquis, ebriorū deinde more
titubent: idq; suave, cumprimisq; delicatum,
existiment. Idem igitur & Græcis eveniebat
illis;

Ruina Philippi Macedonis.

illis; ut, ex assuetudine furendi, furoris quædam & dulcedo nasceretur, & impetus, ad frequentiam insaniendi. Quo fiebat; ut, hoc œstrô mentis provecti longius multi mortales, haud aliter, ac *temulenti*, desilirent in hiatus: & uno corporis animæq; lymphato jactu, perpetuò perirent. Quæ demens petulantia posteaquam plurimos sensim devorandos *Tartaro* transmisisset: ad corrigendum tam ingens *corporum* malum, excogitari coeptum est aliud, priore non inferius, *animorum* delirium. Nequis enim delabi posthac posset, quamvis id vel maximè volens, & affectans: quandam, clathris ferreis, æreisve, quasi fenestratam, fabricati sunt machinam; *tribus* infernè basibus incubantem. unde *Tripodi Delphico* factum nomen. Ei machinæ, superhiatum illum pestiferum erectæ, siquis in posterum, vatidicos afflatus hausturus, superinsisteret; is tutò, citràq; delapsus ullum periculum, *oracula* concipiebat, & concepta renuntiabat. Ne verò, *promiscuâ* concurrente sciscitantium multitudine, prævenire studeret alter alterum; aut, pluribus simul tripodem conscendentibus, ipsi sese mutuò vel colliderent, vel deturbarent: *unam* placuit, omnium

Ruina Philippi Macedonis.

unum virorum foeminarumq; vice, posthac
 statam designari *Vatem*: quæ corpore, virilis
 coitus experte, *Phœbi* pariter sacerdos esset; &
 oraculorum, sed versibus, non nisi Græcani-
 cis, *interpret*, atq; nuntia. Verum hic ipse Sa-
 cerdotum istarum, quas *PYTHIAS* appella-
 bant, intacto corpore sacris operantium, eo-
 usque mos, ac status, tenuit: donec *Ecbétra-*
tes tandem, homo *Thessalus*, profectus Del-
 phos, per causam oraculi consulendi, non in
 voraginem quidem *Parnassii* montis, sed in
 flammam incidit amorémq; Delphicæ Sacer-
 dotis; raptamq;, ministerio pariter Sacrorum,
 ac virginitate, deiecit. Quæ, tam indigna fœ-
 dâq;, ne sæpius, etiam in posterum, evenirent:
 ege curatores Oraculi sanxerunt; Primum, uti,
 prater sexum illum, quem *ES Diana*, soror *Apolli-*
is, obtineret, nemo mortalium alius sortes Delphi-
 as ederet: sicuti mos antiquissimus semper obtinu-
 set. deinde, quamvis *Vidua* posthac sacris *Apolli-*
is operarentur: *Virgineus* tamen habitus, cultus-
 que puellaris, illi vati maneret. ceterum, vatici-
 nis edendis alia præsideret nulla, quàm, quæ natu-
 ræ major esset annis quinquaginta; proptereaq;, pro-
 pturis idoneam etatem, ut plurimum, jam
 pergressa. Jam hoc ergo minimè Sacrorum
 cras

Ruina Philippi Macedonis.

erat è *majestate*; quòd, ab illis amotò, quin & penitùs exclusò, *meliore sexu, fœminæ sola* divina tractabant: quas tamen, ab altarium etiam nudò contactu, nedum possessione, quotidiana- nòq; regnò, legum latores sanctiores arce- bant. Sed videlicet; *Qualia Numina, talis Es numinum ille cultus: qualia Sacrificia, tales Es sacerdotes! dignum*, non, ut vulgò dici mos est, *Patellâ*, sed *Tripode Delphorum*, *operculum* mulier, quantumvis Anus, Græcula tamen, ac, post amissum conjugem, consortii virilis experimentum adhuc, & corpore semper, & crebrò *memoriâ* quoque, secum circumferens. (ss) Præter hoc autem delirii genus, quod in muliebri vigeat *Sacerdotiô*; Sacrificiorum quoque *ritus* is, haud minus in se superstitionis gerens, invaluit: ut, quoniam à capris primùm omnium inventum esset *Oraculum*; quicunque Græci barbarive *Sortes* postea, vaticiniâq; , captarent, id, ut plurimùm, non, nil maculatùs priùs in victimam capris, adgrederentur. quò nempe, quæ pecorum genera primùm homines insanire, saltibus suis, docuissent eisdem postea, morte casúq; suo, futurorum sapientiam, è Dæmonum antris, evocarent.

Supervénit autem his omnibus tandem

Sor

Ruina Philippi Macedonis.

Sordium religionis omnium, Impietatisq; , stabulum, sanè *Capris in ventricibus* haud incongruum; APOLLINIS (inquam) DELUBRUM, suprà *Voraginem* illam *tripodémq;* Parnassiæ rupis, &, ut dixi, *terrarum orbis Umbilicum*, ædificatum. quod, progressu temporis, & *urbs sua*, sicut relatum superiùs est, incinxit, ac circumsepsit. Et indè, mortalitati stolidæ, Tartareis à potestatibus jam plenè regnari coeptæ, tam **ARX publica DEMENTIÆ** Delphîs, quàm *Academia Sapiëntia*, sese protulit, Athenis. Nam, quantum hîc homines *Philosophorum* commētis, tantum illic perplexis *Sathanae* responsis, impliciti, *circumscribebantur*. Nimirum, instituto suô vetere, **MUNDUS DECIPI VOLEBAT!** At principiò quidem, *exigua* surgebat (*ut omnia nascentia solent*) fani Delphici strues; nec ullâ, nisi, quæ superstitiosis in opinionibus federet, maiestate. Nam, *omnium antiquissima* ficti Dei sedes, *laureis* erat è frondibus, ac ramis, compacta; *tugurii* rusticitatem imitâte fabricæ formâ. Quippe, *minutam* illam *aliâ* Apollinis *ediculam*, apum contentiosô studiô de pinnulis earum, ac cerâ, compositam, priusquam *laureum* illud *mapale* surgeret; nec ii quidem fabulis audent eximere, qui-

Ruina Philippi Macedonis.

quibus *omne* cæteroqui, de Delphis, figmentum, *Veritas* est. Quò fabularum & illud spectat; quòd è *filicibus*, adhuc *virentibus*, contextum, surrexisse fanum, alii tradiderunt. Magis autem adhuc ad *commenta* relegandum id: quòd in templo, *Vulcaniis* manibus, & *are* solidò, *divinitus* exædificatò, pendentes è summo laqueari *Virgines Auræ*, divinum itidem, *flexanimiūmq;* *carmen modulantes* defunderè, perhibebantur. (tt) *Aereum* interim, posteriorum temporum progressu, crescentibus cum ævo, concursuq; populorum, opibus, factum fuisse fanum; satis in confesso, pluriūque postea publicorum operum æreorū imitatione, firmatum est. Postquam autem illud ipsum, *Delphicum*, ex *are* conflatum, ædis opus, seu terræ dehiscens latiore, quàm, quæ fuerat antiquitus, voragine defedit; seu, de cælo tactum, vel incendiò quopiam fortuitò procuratòve, deflagavit: ad *saxeam* tandem illius *fani* structuram decursum est. quod *delubrum* tamen & ipsum, cū æternum posthac, propriūque, videretur, Apollini futurum, nihil secius, quàm *Dianæ* postmodū *Ephesinæ* Templum, abolitū flammis est; ipso, qui quinquagesimam octavā Olympiadem inchoavit, annò

Quo

Ruina Philippi Macedonis.

Quo factum est: uti, diversis quidem in terris, unanimes duo *fanorum praesides*, Phœbus, ac Diana, frater, ac soror; non dispari tamen *Sedium* suarum clade, plecterentur. Perseverarunt tamen, etiā post tot accepta religionū suarum detrimenta, *Delpbi*, reparare *sedem Oraculi*; constantius, quā Hebræorum pertinacia *Ierosolymis* suis *Salomonis* urgere *Basilicam*. Id opus autem *Delpbi* perfecerunt; instaurantibus, è *Sacra*, quam vocabant, *pecuniā*, Templum *Apollineum* *Amphictyonibus*, supremis *Græciæ* totius caussarum *Judicibus*. Idque templum, ad ætatem usque *Pausaniæ*, perstitit; sicut ipse decimō *Peregrinationum* suarum librō, refert: adeoque, *Cæsaris* adhuc *Antonini*, cognomentō *Philosophi*, sicut è *Philostrato* *Volaterranus*, ac *Sylburgius*, colligūt, (uu) ætate; postquam jam dudum videlicet edere vaticinia desierat *Apollo*, Christi majestate repressus, & tacere compulsus. Ac nilominus tamen, sicut olim, antiquissimis æ temporibus, sic & tunc adhuc, vivente videntēque, quem dixi, *Pausaniā*; refertum omnidonariorum, & quæ vocant, *anathematum*, genere, *Delphicum delubrum* erat. ut eò proinde congesta totius propemodum orbis, & opulen-

F f

tia

Ruina Philippi Macedonis.

tia videri posset, & *Idololatria*. Præterea sta-
 tuas ostentabat, ac picturas, & sepe vanissima-
 rum quarumq; rerum monimenta; quibus
 exactissimus eorum contemplator simul, &
 exscriptor, *Pausanias*, auctor Cappadox, libri
 sui decimi potissimam maximamq; partem
 ad nauseam ferè lectoris, paullo fastidiosioris
 referat, ac distendit. Et tamen jam olim *Crius*
Euboicus, & gens *Pblegyarum*, & Achille na-
 tus, *Neoptolemus*, ac sub *Xerxe* pars militum
Persicorum, & postea *Phocæi* (de quibus infra
 dicam) duces, necnon *Gallorum* exercitus, du-
 ctore *Brenno*, divitiarum, intus aut foris *Phœ-*
bo dicatarum, partem maximam asportarunt
 & his castra tota locupletarunt. Nam illud
 propemodum in minimis fuerit sacræ gazæ de-
 trimentis numerandum; quod ad extremum
 & NERO, MALORVM CÆSARVM EX-
 EEMPLAR, ac portentum, deorum homi-
 numq; statuas & imagines auferendas cura-
 vit: pretio sanè magnificas, ac numero *Quin-*
gentas. Fecit autem id fortasse Nero: quod
 mutò jam illius delubri Principe, deo *Phœbo*
 frustra visæ sint homini joculari, præsentia
 suam ac stationem commodare spectator
 bus, tot *area Statue*, *Phœbo* nihilò *vocali-*

re.

Ruina Philippi Macedonis.

res; nisi fortè manibus, aut malleis, impulsæ.

Cæterum, inter innumera, quæ viscebantur illic, aut suspensa cultui *falsi Numinis*, aut defixa monimenta vetustatis, ac dona; quædam, sed paucula numerò, *promiscui* generis nominare libuit. quod sanè, nec extra totum mihi propositum fuerit; &, ex ipso brevitatis studiò, venià dignandum. *Delpbicam* igitur introgressis *edem*, in conspectum offerebat se primus omnium, *taurus æreus*. Post hunc, *bisontis*, seu, *Paonici tauri*, caput æreum; *Dropionis*, Pæonum regis, donum. *Lupus æneus*; ponèque maximã ædis aram, æneus *Leo*. *Bos* item æneus; æneus *asinus*; æneaque *Capella*, duos lactans infantes, *Phyláciden*, ac *Philandrum*: *Apollinis*, ex *Acacállide* nymphâ, seu *neretricalâ*, filios; in urbis *Tarrhe* domo quam, quæ *Carmánoris* erat, susceptos. *Ænea* præterea *palma*, cum *Minerva*, cum *basta*, cum *ioctuis*, cumq; *caryótis*, hoc est, *palmulis*, seu *laetylîs*, etiam ipsis *æneis*; sed *inauratis*. Quorum tamen omnium crustulas *aureas*, quolam tempore *corvorum* ominosum advolitans gmen, assiduïs rostrorum ictibus pertusas, ællit, ac dispersit. Præter hæc, ibidem & *Pinari*, *Lyricorum* in Græcia poëtarum principis,

Ff 2

sella

Ruina Philippi Macedonia.

sella ferrea spectabatur. Hujc, quoties is, adhuc in vivis agens, *Delpbos* accederet, insidére, dignitatis ac prærogativæ causâ, solitus erat: ac, quos fecisset in Apollinem hymnos, ordinè decantare. *Donariorum* autem ex *AURO*, *Phocaicum* præsertim ante bellum, copia viscebatur ingens; præter id, quod in *Sacrum* (quem appellabant) templi *thesaurum*, & *arcas*, reponabant. Nam & in intimo templi recessu, *totus* adstabat *aureus* Apollo; cognomentò cultûq; *Delphicus*: &, in templi publicò, *Tripus aureus*, ab *areo* sustentatus *Dracone*. Draconem, hoc est, *es*, *Phocaici* belli duces reliquerunt immotû: & tripodem, id est, *aurum*, asportarunt. Parî quoque *Philomélus* audaciâ, *Phocæorum*, inquam, exercitûs *imperator*, inferiùs non semel memorâdus, parietibus delubri Delphici *Scutum* detraxit *aureum*; ab rege quondam *Lydorum*, *Cræso*, sacratum ac suspensum: *unum* *nervum* indè belli, *pecuniam*, faceret. & mirum ni *tegulas* etiam *aureas*, de quibus alibi jam dictum est (xx), ab eodem illo rege *dedicatas*, emoturus fuerit *Philomelus*: nisi fortasse conscientiæ repressus fræno, potiùs alii posse rapiendas, tunc autem intactas, reliquisset. Ut alia denique sileamus innumera, quibus

COR

Ruina Philippi Macedonis,

constipatum *fanum* erat *Apollineum*, (quorū in censu fuēre, *tripodum* etiam aureorum, argenteorum, æneorum, numerus ingens; quin & è *ligno* quoque *lutōq;*, figulorum ac fabrorum arte compositorum): egressis templō, *lapis* etiam occurrebat, & ipse Sacris Delphici templi monumentis, superstitione veterum, adnumerari suetus. Cujus occasione, fortassis, haud abs re fuerit; etiam aliorum quorumpiam, ex iis, quæ memoravimus, donariorum, ac vetustatis reliquiarum, origines relibare: sed paucis; quoniam ad potiora festinamus.

Cur igitur *Asinus* adstaret *aneus*; ii, qui *mystagōgi* nominabantur, hoc est, qui peregrè venientes, per singula quæque templi secretiora ducere demonstrandi gratiā solebant, causam hanc afferebant. *Ambraciōtæ* cives, qui, supra nominis sui *Sinum*, nō admodum *Achiō* procūl, incolebant; cum *Molossis* quondam, disceptabant armis. *Molossi* porrō, gens erant, ac pars, *Epīri*; *Cassiopæis*, ut ego reor, quā *Chaōnibus*, aliquantō propinquior. (yy) Fortè sic acciderat, ut, diu frustra circumfessis *Ambraciōtis*, in urbe, quæ gentis ejus caput erat, eique cognominis; *Molossi* tandem, suorum hostium excidiō bello finem imposituri,

Ff 3

tem-

Ruina Philippi Macedonis.

tempore noctis cujusdam opportunissimò, locis cavis insidias collocarent. Jámque res effectum spectabat: cum ex agro, sub idem ipsum fortè tempus, per obscura tenebrarum, remeans *asinus*, agasone subsequente, repetere coepit oppidum; ac, præcedentem se subodoratus *asinam*, lascivis eam ruditibus insectari. Quem *miratus* pariter, & indignatus, ductor ignavæ pecudis; quia per densa tenebrarum causam rudendi non reperiebat: clamoribus, haud minùs incónditis, ac si ruderet ipse quoque, tumultuabatur; ac fustibus, tergo subsultantis incussis, asinum propellebat. Ibi *Molossi*, clamore bacchantium, etsi tam paucorum, tamen adeò clarò confidentique (quasi fiduciâ multitudinis subsequētis), exterriti, conturbantur. Per *formidinem* igitur, quæ plerumque res, etiam minimas, in majus extollit suas hostibus insidias esse proditas, suspiciantur. Veriti proinde, ne mox, ab Ambracioti deprehensi, contrucidarentur; de latibuli suis, sub unum repentè temporis articulum sese proripiunt: & in fugam, incompositis ordinibus, quâ quemque per obscuritatem nocturnam via ferebat, effunduntur. Quorum excitati tumultu, qui stabant in excubiis, a

tu

Ruina Philippi Macedonis.

turribus, *Ambracia* cives, simul & *agasonis* mox
indiciô fugam hostium edocti; portis crum-
punt. Ac primò quidem, fugientes adorti, mox
& hostilium castrorum stationes; per cædes
eorum, ad ipsa *Molossorum* castra, viam sibi
faciunt, & aditum: dum per eorum portas,
suïs recipiendis patefactas, unâ cum confer-
tim irrumpētibz *Molossis*, irrumpunt; passim-
que pavidos, & imparatos, sternunt. Sic, ple-
nâ denique potiti victoriâ, de spoliis castro-
rum hostilium **A P O L L I N I**, gratæ memo-
riæ causâ, **D O N V M** mittunt: **A S I N V M**
E X Æ R E (zz). Quod fecerunt Ambra-
cienses, ut ego reor, per animi superstitionem
sibi persuadentes: in hoc jumento, quod pri-
mam eis Victoriæ suscitasset occasionē, *Deum*;
& in ejus ruditu, *Peanis* Apollinarem cantum,
latuisse.

Sed memorabilior est, *anei* sacrandi *Lupi*,
qui Delphicolarum ipsorummet donum erat,
origo: quæ talis est. E profligatæ frugis ho-
minibus quidam, noctis vicinæ tenebris ab-
usus, *pecunie*, *Phœbo sacrata*, vim magnam, ex
arca compilatam, asportârat: &, quòd, cum
nocte nebulis quoque spissioribus obortis, ex-
tra *Delphorum* oppidum ad alia, rectis frequē-

F f 4

rata,

Ruina Philippi Macedonis.

tata, loca, prohiberetur ante diluculum accedere; *Parnassiae* tandem in *Sylvæ* partem eam, quæ, præ cætero saltu, densioribus horrebat arboribus, ac virgultis, se conjecit. Ibi, furti sui securus jam (ut sibi persuadebat) possessor; somnum, porrectis humi pedibus, omnibusque prostratis membris, inibat. Cum, ecce, noctis mediæ conticiniô, furis dormientis excitatus attractusque rhonchis, *lupus*, (qui, fame confectus, & ipse cubabat in vicinia) stertentem aggreditur: & *aurô*, quod nec *vescum* esse feræ, nec *potabile*, poterat, intacto relicto, prædonem dilacerat; solisque relictis ossibus, totum devorat, & absorbit. Postero die, tanquam publicaturus, quid, & circa quem, ipse gessisset in secreto, Delphos lupus intrat: cum ululatu percurrit urbem; & inviolatis de cætero Delphorum incolis, ac gregibus, in sylvam, aliâ digressus portâ, revertitur. Idem autem & altero postea facit, ac tertiô, quartoque, die: diebus denique continuis aliis, quàm plurimis. donec, haud temerè demum oppidanis accidere visus est belluæ, cæteroqui truculentæ, tam innocens vel discursus, vel ululatus. Fuerunt itaque, qui, rei latentis cognoscendæ causâ,

lupum

Ruina Philippi Macedoniarum

lupum, ad sueta sibi latibula regredientem, vestigiis insequerentur: ac saltus intimum in recessum penetrarent. Illic, in *lupi* cubile, propinquumq; *Sacrilegi* stratum, delati; pariter & in ossa devorati, juxtaq; jacens in vidulo *Sacrum aurum*, incidunt. Ex eo, quanquam *taceret* posthæc *lupus*, quid actum esset, intelligenter assequuntur: *aurumq;* simul, ac rei gestæ seriem, animi conjecturâ certissimâ collectam, in oppidum Delphorum reportant. Ibi deinde, gratæ memoriæ causâ, *Lupi* collocatur ex *ere*, sicut dicebamus, simulacrum; quod profectò (si modò mentium abfuisset superstitio) poni debuerat ex *Auro*: quippe, cujus recuperandi, *lupus* fuisset auctor. Et certè quidem, meritò potiore, sic feram illam Phocenses honorassent; quàm postea *Pbrynen*, meretriculam Atticam, adhuc viventem, seque vulgantem, *admirator* illius pariter, & *amator*, Praxiteles honoravit. qui, per summam impudentiam, mulierculam illam ibidem collocavit, *totam inauratam*: (**) ipsâ, quæ posita fuerat, quæstuariâ, sui corporis effigiem illam Delphis dedicante; mortaliumq; cunctorum oculis; tam publici conspectus eam faciente, quàm vulgatæ consuetudinis corpus

F f 5

ipsum.

ipsum facere, non erubescibat. Ità LUPUS igitur, quia devorârat *sacrilegum* unum, ÆNEÛS esse, temporũ illorum dementiâ, meruit: AUREA contrâ, lupa; quæ Græciæ totius *Innocentiam* castitatẽmq; lacerabat. O, fanè sæculorum illorum, ô, religionum morũmq; delirium! Illud autem, quod de Saxo, Delphorum extra delubrum constitutò, superiùs delibavi; magis aliquantò *ridendam* habet, quàm ullũ cæterorum apud *Delpbos* monumentorum, originem: quia, per omnia *fabulosam*; & ideò, *vetulïs* potiùs, cunarum infantilium motricibus, quàm *mysteriis*, templisque, dignam. Ea sic habet.

Ex *Prano*, sive *Cælo* (sicut Græcorum Annales Mythologici memorant) & è *Vestâ*, duo nati sunt fratres; *Titan*, ac *Saturnus*. Ex his, *Titan*, etsi majore, quàm *Saturnus*, natu; cùm paternorum regnorũ hæreditatis adeundę spem haberet exiguam, penẽq; nullam, propter *Vestæ* matris propensio-rem, in filium natu minorem, amoris vim: *Saturno* prior ipse, volens ac lubens, in eum suo successionis translatò jure, cessit: eâ tamen lege pactorum, ut ille, conjuge domum deductâ (duxit autem *Saturnus* post hæc *Opim*, seu *Cybelen*) quidquid

fæmi-

Ruina Philippi Macedonis.

fæminei sexûs ei natum esset, id reservaret; quod autem *virilis*, id interficiendum curaret: ut, hac agendi viâ, *Saturno* tandem & ipso fatis concedente, regni jus ac possessio, *Titanis* ad posteros, lege consanguinitatis, revolveretur. Placuisse pacta. sustulit ex *Opis* liberos *Saturnus*: &, primis quidem partibus, omnes masculos. Eos *Saturnus*, non aliorum manibus præfocandos, jugulandosve, commisit; sed, quò certior successioni fraternæ stirpis fides fieret, suismet faucibus (habebat autem os vastum, ac bārathro simile) simulac editi luccam aspexissent, invasit, ac devoravit. Sed accidis post hæc; ut, unò partu, *marem* pariter, ac *fæmellam*, uxor ejus progeneraret: hanc quidem, *Iunonem*, illum verò *Jovem*, postea nominatos. Ostendit *Ops*, mater, *Saturno* viro, *filiam*; quam, permittente pactorum foedere, pater indemnem reliquit. At, ne *Jovem* ille sibi, more suò, verteret in epulas; curâ providentiâq; factum est *Opis*, ut procùl infans, ab illius amotus oculis, in antro quopiam reconderetur, abstrusus: ibique, ne vagitu se proderet, *Corybantûm* assiduïs circumstreperetur cymbalis, atque tympanis: ut, à plurium concursu vocum, *vagientis* unius oppressa vocula, devoratore

Ruina Philippi Macedonis.

torem falleret, & evitaret. Cùm autem, mulierum obstetricum incontinentiâ linguæ, nihiloseciùs foràs emanâisset, *Opim gemellos edidisse*; nec tamen *duorum* alter comparéret: *Ops*, *astutia muliebris ingeniosâ celeritate*, jacentem in propatulo *lapidem* sustulit; infantis grandiusculi figuræ corporis haud absimillimum: uti sanè compluria sæpe saxa sunt, ab animantium, membrorumque, formâ non ità multum abeuntia. (*Aaa*)

LAPIDEM igitur illum pannuciis Ops involvit: modòq; genitum filium, assimulans, viro devorandum objecit. Nec is distulit, ingluviem assuetam explere; sed, ut immodicè quoque famelicus tunc erat, in saxum continuo, nec evolvendi quidem illius è fasciis spatio sibi sumptò, dentibus involans: unò bolò deglutivit *totum*, ut ipse quidem credebatur, *Jovem*; ut res tamen erat, purum putumq; *Lapidem*. Unde suspicati quidam sunt; ex hujus etiam facti fonte derivatam esse superstitionis illius originem: quâ JOVEM-LAPIDEM antiquitas jurabat. Posteaquam porrò *saxum* hoc *Saturnus*, (multis interim in sinum suum cachinnis ridente conjugè) per fauces avidas in viscera trajecit: paullò pòst *infelix hic Deus*, & tor-

Ruina Philippi Mæcedonis.

& torqueri visceribus immis coepit (quippe *grandi*, siquis unquam alius, *calculo* laborans) & tandem, ad vomitûs usque necessitatem, nauseare. Nec quievit, donec, quem *caninâ fame* deglutierat, lapidem, *fastidio* quoq; *canino* demum, unâ cum *fasciis*, ex ore rejiceret: ac, proximô quoque loco, cum cæteris indignantis stomachi purgamentis, depositum; ceu *Sacrofanctam* quampiam *Antiquitatem* cæcis mortalibus venerandam relinqueret. Et certè non defuit huic *Saxo* sua veneratio. Quippe, nequis fortè, qui legerit hæc olim, audieritve, miretur; cur ego, qui *Ruinarum* profitear *historiam*, nunc, præter omnem hucusque propositi mei consuetudinem, repentè dilabar ad *fabulam*: is facti mei, quisquis hic fuerit, rationē intelligat, obtestor. Eam autem ex hoc, quod & paucis hîc addo, non difficulter assequetur. Nam, ut perspiciant, quicunque *Cbristo* dedere nomen, quàm absurdos obscenósque veterum sæculorum errores evaserint: en! *Lapidem* illum, quem descripsi, *Saturnium*, invenisse se, *Græci* crediderunt, in ipso *Delpborum* Parnassio jugo: sive sanè *Saturnus* ibidem cum exscreaverit, illorum judiciô; sive vomitûs illius venerandas bas reliquias, alibi

alibi repertas, eò transportârint. Ac, *ne stupi-*
dior lapis esset, quàm homines ; quotidie *Saxum*
 illud idololatræ, præsertim autem, ac libera-
 liùs, diebus sollemnibus, & festivis, oleò per-
 fundebant: &, iisdem lucibus, celebrioribus,
lanâ, quæ largum & ipsa bibisset oleum, cir-
 cumvelabant; *fasciarum*, ut opinor, illarû, quas
lapidi Cybele circumposuisset, religiosâ me-
 moriâ. (*bbb*) Quidnam autem hac assiduâ,
 quam diximus, *olearî* perfusione Saxi, sibi vo-
 luerint *Idololatræ*; conjectura difficilis est. Nisi
 fortè subinnuere cuipiam videri possint; *li-*
quoris oleagini multâ potatione, quæ ciendo
vomitui vulgò conducere censetur, *Saturnum*
 deniq; molem illam, sibi molestam, egressisse.
 De cætero, si falsò conjicimus in priore divi-
 nandi conatu: non assequor aliud, quàm, ut
 dicam; Eos, in hoc supposititio Numine, *Jo-*
vem-lapidem jam non *jurare* tantùm, sed, in
 vota precésq; suas, etiam *emollire*, laborâsse.
 Vel demum, *veri Numinis* imitatione vetera-
 toriâ, quam alioqui studiosè *Sathanas* locis o-
 mnibus affectat; Idolorum adoratores illi,
 cùm *mel elicere de petra* (*ccc*), sicut *Israélite*
 quondam, nequirent: id ambisse, videri pos-
 sunt; ut, in promptu saltem, ac specimine mi-
 racu-

Ruina Philippi Macedonia.

raculorum, haberent *Oleum, de Saxo durissimo.*

IV. Tale fuit itaque, cujusmodi descripsi modò, *Delphicum* illud *Templum*: non aurò magis, & argentò, marmoreisque statuis, ac pictis imaginibus; quàm, omni prorsus genere nugarum *intus*, & quisquiliarum varietate *foris*, refertum, ac visendum. ut adeò, *de Divini rectè sentienti*, videri, non tam delubrum, quàm *forum scrutarium*, meritò deberet. Et tamen, pro *Vanitatis* hujus absonæ tutelâ reverentiâque, bellatum ab universa fuit Græciâ (quis crederet? nisi fidem vetustas annalium inculcaret) *annis omnino decem*. Quod equidē militare Decennium accidisse, fateor; pro causâ, minùs fortassis erubescendâ, quàm, ad *Trojam* olim, ob *unam adulteram*: sed profectò tamē, si *rem* æstimares, causâ perquâ exiguâ; si *superstitionem*, futili; si deniq; *vindictæ* pertinaciam, immanî, plurimiq; cruoris, ut sic dicam, *sanguisugâ*. Quid enim, quæso, quid admiscere tantum piaculi, principiò saltem, *Phocenses*: ob quod, in universæ prope Græciæ diras, & internecinas inimicitias, inciderent; per tot annorum clades plebi dignas? *Terræ*, quæ sub Parnassi montis radicibus, *Crissæum* versùs Sinum, Apollini Delphico jam olim

Sacra-

, Ruina Philippi Macedonia,

Sacrata ferebatur, *partem* illam, *tractumq;* qui *Cyrrheus* appellatur, miseri Phocidis cultores, bellô Thebanô facultatibus suis exhausti, cum angustos cæteroquin haberet agri culti fines; frugibus, ad vitam necessariis, obseverant. Id porro fuit, *ruris solum*, uti Diodorus ait, *magnum*: ut autem Philomélus, in *Defensione Phocensium*, dixit; sanè *pusillum*. (*ddd*) Hoc facinus, tanquam *Sacrilegum*, & non, *quasi* *supremae necessitatis legibus expressum*, crimini dederunt *Thebani*, *Leuſtrica* nuper *victoriâ* turgere docti: miserôsque *Phoces*, ad commune totius Græciæ concilium delatos; de sententia tandem *judicium Amphictyonum*, complurium talentorum mulctæ condemnandos, curârunt. Ea mulcta, cum exhaustis, ut dixi, bellô, non modò persolutu *gravis* esset, damnatis; sed omnibus ejus gentis civibus, & nonnullis aliarum quoque gentium, *iniquissima* videretur, & *intolerabilis*: Cum item *Spartanis* quoque, præ cæteris, improbaretur, quos & ipsos *Amphictyonum* imperiosus confessus, ob *Cadmeam* Thebarum *arcem* occupatam, grandem exsolvere pecuniam cogebat: Iudices tamen, etsi summorum pariter, infimorumque, precibus interpellati, de sententia latâ
nec

Ruina Philippi Macedonis.

nec apicem remittebant ; nec condemnationis Decretum, quod Columnis inciderant, uti rogabantur, abradebant : nedum, ut A&ta sententi&que rescinderent, aut antiquarent. Has ob causas, in furias denique *desperationemq; rerum suarum* (qui ferè fractus est Inclementia) versi Phocenses ; *Philomela* quodam, ad omne cæteroqui facinus exercitatô virô, ductore, ferrum corripunt : argentum, in junctum sibi, vel *inventuri* ; vel illô, quod in armis est, Jure *disflaturi*. Primùm omnium itaque, *Delphos*, ac *fanum Apollinis*, occupant *Phocæi* ; cæsîs quidem iis, quibus, pro suis ac templi fortunîs tuendis, ad resistendum animus fuerat ; sed intactîs aliquousque sacrîs opibus, ac delubri thesaurô. Pecunias autem, in stipendia militum conductorum necessarias, ab oppidanis, Delphorum incolîs, qui divitiîs affluebant, jure non alio, quàm, quod ipsis *Victoria fecisse videbatur*, exprimebant : & egentiores nihiloscîus, licentiâ militari, diripiebant. Cùm autem, cervicibus eorum imminentes, hinc & hinc, *Locrenses*, tam *Opuntii*, quàm *Epicnemidii*, propter hæc armîs eos incesserêt ; nihilô timidiore Phocenses, acie cum eis contendunt : & hos, ingētî multorum millium cede concisos,

G g

reliquæ

Ruina Philippi Macedonis.

reliquæ Græciæ, quietis armorum indicendæ, quasi *faciales* illos, & *exemplum*, ob oculos statuunt: uti, quæcunq; contra *Phocenses* in posterum talia gens *auderet*, non disparia se *passuram*, ominari posset. *Philomélus* quoque, decretum *Amphiſyonum*, adversùs *Phocenses* latum, & insculptum columnis, eradit: murrò templum Delphicum, quod cum suis occupârat, circumdat: ad reliquos Græciæ populos, de sacrilegii foedâ famâ, se purgat: in *Locrenses*, ultrò jam, (quippe, victoriâ primâ fidentior) movet: *Locridem* evastat: studia sibi *Spartanorum*, & *Atheniensium*, & è *Peloponneso* potissimùm *Achæorum*, conciliat: eorùmque, partim, copias auxiliares ad se pertrahit; siquis *animas* spectaret, *fidas*, ac *fortes*; si *numerum*, adversùs tam ingentem, à tot hostibus ingruentem, belli tempestatem, perquam *exiguas*.

Adversùs *Philomelum* enim, ac *Phocenses*, arma, foederibus initis, consociârunt *Thebani*, noménq; *Bæoticum* universum; cum finitimis *Locrorum* populis, jam antehac exulceratis. *Theſſali* præterea, *Perrhæbiisq;* cum primis, ac *Pindum* incolentes: & *Dorienses*, ac *Dolopes*, & *Atbamânes*, & *Achæorum* urbes aliquot; & cum

Pbtbió

Ruina Philippi Macedonis.

Pbtbiôtis, Magnètes, & Æniânes: ac, siquid gentium illarum præterea bellicosum, aut erat, aut, esse, videri vellet. Omnes hæ, *Delpbici templi, religionúmque, vindictam, & ideò, Bellum Sacrum*, rebus ac titulò, professæ nationes; ad unius *Phocæ* gentis, & *Philomeli* ducis, oppressionem, excidiúmque, concurrerunt. Bellum autem hoc, quò majoribus id animis, & auctoritate, gereretur, *Amphictyonum*, hoc est, *communi totius Graciæ, sententiâ, decretóque, pacem* indicitur.

Sed nihilò magis his absterritus *Philomelus*, in *Locrenses* tertio jam movet: &, ad *Pbedrias*, quas vocabant, *petras*, eos, acie commissâ, factus; illos partim ferrò concidit, partim captivos abducit. reliquos autem, in editi montis prominentes angustias compulso, sese de rupe, cogit, in præceps dejicere; subiectos ad copulos crudeliter eliso. Post hæc, à *Locrenum* reliquiis implorati, præsidii causâ, *Thebanis*; manum adversus *Phocæos* ingentem committunt. Quorum *Philomelus* vim, *Leuctricâ* per eos annos pugnâ, victoriâque, satis spectatam, veritus: cum, ad tantæ molis expeditionem, majoribus sibi copiis opus fore, facile conspiceret; &, exhaustis tamen opibus, conducen-

G g 2

Ruina Philippi Macedonis.

ducen-

ducendo retinendóq; militi, stipendia deessent: extremâ subactus necessitate, fecit; quod, extra rerum angustias illas (si præsertim in Apolline *cæleste* quiddam, ac *divinum*, agnovit) committere fortasse noluiſſet. Certè quidem temere protervèq; , salvîs *conscientiæ* (quamvis *errantis*) legibus, agere non debuit: & , in violatâ *religionû*, quas omnis sibi *Græcia* tunc fingebat, integritate fidèque, non potuit. Spoliavit igitur, ac diripuit, *Phæbi templum*. quod, si *Magnus* postea *Constantinus*, aut *Theodosius*, aut *Carolus*, execratione *falsi Numinis*, fecissent; *pietatis*, erga *Numen verum*, laudem utiq; retulissent. At non eo *Philomelus*, quo Cæsares isti, *religionis* imbutus erat sensu; sed diversò prorsus: quippe, qui, *Pausania* testimoniò, *Phocensium* nemini dignitate secūdus, (*eee*) & idcò *Phæbæ Divinitatis* opinione, primis ab annis, disciplinâ nobilis educationis, impletus; aut hunc crediderit esse Deum, aut aliorum prorsus nullum. Quorum postremò sensu Dux hic, licet *falsis in numinibus* per solam proterviam, & nō per *Sapientiam*, proculcandis; etiam *Vnici veri-que Numinis* aspernator est effectus. Sed, ut eō redeamus unde digressus stylus est: tametsi communî, non veteris solūm *Græciæ*, sed nostræ

Ruina Philippi Macedonis.

stratum quoq; Scriptorum sensu, *Sacrorum se-
reculatu* contaminârit *Philomélus*: tamen, *Dio-
loro* quoque iudice testéque, *Coactus* id fecit;
deoque nec illis, in hóc, in fontibus, aut nimii
rigoris absolvendis, qui *Phoceos* ad id necessi-
tatis, inhumanissimis *edictis* suis, adegerunt.
Supremam autem huic sacrilegio manû *Phi-
lomélus*, in hoc, imposuit; quòd & *aureum Cræ-
tæ* scutû, & quidquid ferè reperit ibi pretiosum,
simpliciter, & quasi jure legitimi prædonis,
asportavit: mitigaturus extra controversiam,
sui facinoris invidiam; si rapuisset, *Quasi red-
diturus*: aut, *meliore quondam fortunâ suâ*, male-
ficiû illud donis æqualibus, ac *benefactis*,
expuncturus. Quorum tamen nihil ille, nec
popondit, neq; fecit: ideoque pœnas, haud ita
multò post, dedit; quas homines, *ex professo*
Sacrilegi, nunc quoq; *legibus*, aut *Deo*, darent.
Nec impunè fuit, id ipsum facinus, *Philomeli*
magistratum, post ejus interitum, successione
naâis: quippe, plerisque ferè, qui secuti fuerant de-
linquentem, *delictorum quoq; supplicia tandem as-
secutis*. Id, quod in *Brenno* potissimum, duce
Gallorum, enituit; quando fulminum saxo-
rumq; jactus, & tempestatum omnium ira-
cundia, *Titânes* illos impios, gazophylacium

G g 3

Sacrum

Ruina Philippi Macedonis.

Sacrum expilatu-*ros, à Delphis, tanquam à Cae-*
lo, rejecit : (fff) Deo nimirum Opt. Max.
Veri Numinis, etiam in Numine non-verò, pro-
 culcatam majestatem, acerrimè vindicante.
 Sed nobis tantum otii non est; ut, vel *Brenni*
Gallorùmq; funestos interitus, vel ipsius quo-
 que *Philomeli* successorùmque, res adversas,
 fusiùs, ac singillatim, exponamus: utpote, jam
 pridem ad se vocante rapientéq; nos *Philip-*
po; cujus hîc unius, & unici, res *gestas, & finitas,*
 ut plurimùm profite-*mur. Cursim* itaque belli
Sacri negotia, quantùm ferè *Philippum* etiam
 amburent, convolvemus.

Philomelus igitur, cùm ex praeda, qua Del-
 phicum Apollinem emunxerat, viginti circi-
 ter peditum millia, cum equitatu non asper-
 nandò, contraxisset; in *Locrensi-um* agros, quar-
 tùm jam irrumpit. Ibi terre culta vastat; mor-
 tales multos, ac jumenta, capit; cædem facit
 eorum, qui se suâq; tutari manu conarentur:
 equestriq; tandem acie congressus, victoriâ
 potitur; non adversùs *Locrenses* modò, sed &
Thebanos: ut, qui subsidio *Locrensi-*bus, ex fæ-
dere, venissent. Pòst paullò verò, *Thessalos* e-
 tiam, eorùmq; sociales copias, adhuc in *Locri-*
de constitutus, ad collem, *Argolan* dictum, na-
 tus,

Ruina Philippi Macedonis.

Aus, & aggressus, fundit : *sex millibus* eorum
 cæsis, aut profligatis. Adhuc autem à Thessa-
 lico Locrensiq; sanguine calentem, ac madi-
 dum, ecce, denuò *Bæotii*, Thebanis ductori-
 bus, *ad viginti tria millia*, Philomelum victo-
 rem incurrunt; *Achaorum* tunc recentibus au-
 xiliis, in tempore, confirmatum. Ibi, quoniam
 Thebani, *Phocæorum*, qui stipendiis merebant,
 numerum, haud exiguum, inter pabulandum
 exceptum, palàm, pro mœnibus, sub crimine
 titulôq; *Sacrilegorum*, quasi *Deo*, mactârant:
Philomélus invicem, ut talionem eis injuriæ
 redderet, *Bæotorum* multitudinem ingentem,
 & ipsam pabulatione tunc occupatam, capit;
 nullôq; misericordiæ sensu, totius exercitûs
 sui jaculis configendam tradit. Jàmq; *felix* si-
 bi videbatur; *Et*, ex ipsa *Deorum suorum contu-
 meliâ*, *DIs suis charior*: quia multò, quàm olim in
Innocentiâ, fortunatior. Nondum enim vide-
 bat demens foveam, quam incasurus haud
 multò pòst esset: scelerum ejus ultione dilatâ
parumper; sed non oblitteratâ. Pòst enim ali-
 quantô, cum copiis suis, in sylvâ quadam, ar-
 bustis, ac salebris impeditâ, deprehensus à *Bæo-
 tiis*, & oppressus inopinatò, *Philomélus* est. Ubi,
 cùm utrimq; fortissimè concursus esset, ac

G g 4

diu

Ruina Philippi Macedonis.

diu dimicatum : à majore longè *Thebanorum* numero, quàm *Phœacorum* esset, postremò superatus, exercitum amittit; ingentî cæde, non in *fuga* minùs, quàm in *acie*, prostratum. Ipse verò, cùm acerrimè, post afflictam quamvis, ac jam perditam, prælii fortunam, adhuc certaret ; multîs consauciatus plagis, in arctissimum deniq; jugosæ sylvæ locum, instantibus acriter hostibus, compingitur. Unde, cùm, nisi per ingens, ac deruptum, scopuli præcipitium, effugii via nulla monstraretur : ne, novissimis excruciatu poenarum exemplis, adversariorum perire manu cogeretur ; ipse se dejecit in subiectum, & saxi asperatum, barathri profundum. Ibi periit ; & templo dans poenas, quod exhausit ; & miseris Locrensiū, ex acie fugientium, reliquiis : quas, præcipitiō simili (sicut suprà dictum est) exanimari cōpulsas, docere se coëgit ; *Quomodo, redactus in arctum, aliquando perire deberet.* Ità dispersus, interiit, qui per nefas, & factiones, aliena collegit.

Nec tamen absterruit suæ mortis exemplō successorē ; quò minùs is, & eadem, & improbiora multò, facinora, *doctior magistro discipulus*, in se susciperet. Hic erat *Onomarchus* :
colle-

Ruina Philippi Macedonis.

collega nuper *belli Sacri* Philomelo (quod *Diodorus* tradit) additus: sed, quem ego *Legatum* ei, malim, adiunctum, credere; quàm, *pari* cum Imperio. Nec enim *Parem* utique sibi quempiam latura fuerat *Philomeli* comperta *superbia*. Certèque, si vix ipsa *natura* duos aliquando *Soles*, sine grandi monstro, tumultuq;, *olerat*: quònam pacto, *geminos* castrorum *imperatores*, sub unum idémq; tempus, *equali potestate*, vel res belli publica, vel alterutrus *effervescens Ambitio*, sustinerent?

Cæterùm, adversùs hunc, novum belli *Phœnici* supremum-ductorem, invicem *Thebani* *Thessaliq;* florentissimum ejus ætatis militiæ *ducem*, non è gente sua, sed è Macedonia, *Philippum* *Amyntiadem*, *regem*, & complurium jam antè populorum *domitorem*, deposcunt, & accersunt. Eo tempore *Philippus*, in cervice *Peloponnesi* situm *Locrensi* oppidum, *Pagæ*, suam in potestatem redigebat: & *Metbónem*, non *Thracicam* illam (de qua dicam inferiùs) sed *Thessalicam*, Macedoniae propinquo-rem, post obsidium acre tandem expugnata, direptamque, funditus exscindebat. Audita verò *Bœotorum* *Thessalorumq;* legatione, cognitisque, tam honestæ conditionis, eorum

G g 5

rum

Ruina Philippi Macedonis.

rum postulatis: nihil cunctatus, in *Phocæos* expeditionem pronuntiavit. quam ut sui promprioribus susciperet animis, intelligerentque; *non Homines se, sed Deum Apollinem, eò bello, defensum ire*: milites universos *Apollinea frondis foliis*, hoc est, coronis *laureis*, circum tempora revinctos, exornat. Sic eadem simul operâ, vir callidus, & religionis erga Deos studium Græcis cæteris ostentabat; & *Phocensibus*, quodnam, ac quale *Numen*, violassent, primò confestim hostilium *capitum* aspectu, memoriam injiciebat: & invidiam conciliabat. Neque tamen, cognitâ *Philippi*, per nuntios ac speculatores, expeditione, motuque, sese deserit *Onomarchus*: sed, ingentibus undique, tam suorum, quàm socialibus, contractis copiis; militem etiam *mercenarium*, tam equestrem, quàm peditem, numerò, quàm unquam antehac, densiorem, conscribit: eoque, veterem manū confirmat. Hanc omnem porrò multitudinem, ex ære ferroq; (quod & ipsum sacrilegè, sinè dubio, compilarat) procius omnium generum armis, exornat. *Aurum* insuper, & *argentum*, è statuis ac *Donariis* fani Delphici, conflatur. Hinc autem immensâ redactâ pecuniæ vi; non militem tantum, & stipendia, sed

ami-

Ruina Philippi Macedonis.

amicitias etiam undiq; comparat, & inimicitias in gratiam redigit: missis, circum urbes, ac Græciæ populos, à Phocæis alienatos, qui linguis aureis facundè juxtà callidèq; corrumpere certos homines; civitatū suarum faciliè primos, & simul munerum baud inimicos. Quo fraudis munifica cuniculò multorū subrepsit adcomentibus, à re Phocensium alioquin antehac aversis: ut alii quidem palàm illis post hæc accederent, qui priùs neutras sequebantur partes: ex dubiis autem, ac pendentibus, alii secundum Phocæos, ex eo tempore, darent iudicium; eorūq; militiæ, nomen. Nonnulli præterea, desertò belli Sacri, pro Delphis suscepti, fœdere, quod ad eum usque diem coluerant, transibant ad sacrilegos. quidam deniq; (quorum in numero Thessali fuerunt) omisis, & abjectis, armis; eatenus jam Phocæos adjuvabant, quòd, eos oppugnandi, finem faciebant: qui nuper tamē hostilitatis partes faciliè primas in se receperant. Siqui verò Phocensium, religionum metu, vel infamiâ sacrilegi nominis, à suis defectionem pararent; eos Onomarchus, vi comprehensos, custodiâ, vinculis, fame, capite, proscriptionibúsq; , mulctabat: bona, visco nunc addicebat; nunc hastæ subiciebat, ac lectori.

Tali-

Ruina Philippi Macedonis.

Talibus instructus *Onomarchus* praesidiis, & opibus, *Thronium*, super *Cepbissum* amnem sitam urbem, expugnat, & evastat: *Amphissam*, Delphis ad *Sinum Crissaum* subjectam, vi sub obsequium cogit: *Doridis* urbes capit; & agris earum vastitatem infert. In *Bæotiam* dehinc transgressus, *Orchómenum* in potestatem redigit; munitissimam, inter lacum *Copáicum*, & montem *Daulium*, urbem. denique, *Cheronéam* etiam, ad *Cepbissum* positam, aggressurus; sed, à *Bæotiis* tandem acie victus, in *Phocidem* suam rejicitur. Et post cladem tamen, ne victus videretur, nihilò plus animum, quàm toties antè victor, submittit. (ggg) Necesse verò fuerit: *Bæoticis* illis, quæ fugarant *Onomarchum*, copiis, & *Philippum*, ex pacto foederéque, vel præsentem extitisse; vel etiam *Imperatorio* jure præfuisse: si verum est, quod è *Trogo Justinus* memorat: *Phocenses*, insignibus *Dei* (coronís, putà, laureis, super capita *Macedonum*) conspectis, delictorum conscientiam perterrefactos, abjectis armis, capeßisse fugam: pœnâsq; violatæ religionis, sanguine suo cadibûsq; pependisse. quæ tamen silentiò transit hóc locò *Siculus Diodorus*.

Hac interim pugnata pugnâ, quanquam
clarus

Ruina Philippi Macedoniarum

clarus jam antehac *Philippus*, apud *Europæ* plerosq; populos; exinde major haberi, clariorque, cœpit: apud *Græciæ* potissimum urbes, ac gentes, non fortitudinis modò, crebrarumq; victoriarum, famâ; sed etiam, ac magis, à *Numinum*, Sacrorumq; *Græciæ*, tutelâ. Quapropter, *Laudibus* eum, ac *versibus*, in cœlum cuncti ferre: *Ludorum* in sollemnibus, illius nomini *plaudere*; dignumq; *statuis*, vociferari. *Solum illum ejus ævi repertum esse, verum, ac redivivum, Herculem*: qui tot sacrilegorum capitum pestiferas bydras, ac *Phocæa* monstra, quæ frustra *Locrenses*, *Bœotios*, *Thessalos*, aliosq; tot populos, delassâssent, ipse vix veniens, aspiciens, ac terrens, profligârit; magnamq; jam partem, extirpârit. (h h h) Solis interim *Atbeniensibus*, ac paucis quibusdam aliis, *Phocæorum* amicis civitatibus, non placebat hic gloriæ progressus *Philippi*; *Græciæq;*, tam pronus in eum, favor. Qui proinde, partim *invidiâ* flagrantés, tanquam *Athenarum* veteris bellorum famæ per eum obterendæ; partim autem &, vereri se simulantés: ne *Macedo*, bellis externis, & *Phocensium* aliquando turbis, compositis, atque perdomitis; ad extremum in *Atticam* quoque, reliquamq; *Græciam*, ad *Austrum* positam, transitum

Ruina Philippi Macedonis.

tum faceret: eâque viâ, Macedonici juris universam paullatim Helladem efficeret. Id ne fieret; *Thermópylas*, Græciæ continens montium jugum, (quod, à *Leúcadis* exortum promontoriô, perpetuô velut *Alpium* cingulô, procurrit, ad Aegæum usque mare) præsidiis insident: &, adversùs *Philippum*, haud secus, ac contra *Xerxen* aliquem, aut *Mardonium*, milite numerosô firmant. Et sanè tunc, in concionibus populi, regnum obtinebant auræ popularis, & eloquentiæ, quidam oratores; qui *Philippi* potentiam, plus nimio quotidie crescentem, traherent in grandem invidiam, & suspicionem, opprimendæ veteris Græcorum libertatis. Hi, negantes, ferendum id esse Græcis ullô modô; cives suos, ab *insita* superbia jam antea plus satis, etiam nullo stimulante, turbulentos, incitabant, ad infringendas quàm maturrimè *Philippi* vires: *tanquam leonis alicujus, aut tigridis, adhuc adolescentis, ungues, ac dentes; nisi præscinderentur, periculosos. Aliter, omnia Macedonem, priusquam annorum Olympias una circumageretur, armis suis, ac partium studiis, esse correpturum.* Eorum porrò, qui plebem Atticam concionibus, adversùs *Philippum*, exagitant, facilè, sicut *linguæ*, sic & factionum, primas

Ruina Philippi Macedoniæ.

mas tenebat, *Demosthenes*: cuius, ex eo facto, nomen quoque sibi pepererunt, illæ, quæ regem hunc proscindebant, *Orationes*; ut *Philippicæ* dicerentur. Quarum criminationum hæc erat summa: *Cum barbaris potius, ac Persis, ineundum esse fœdus, ac pacem; quàm, cum Philippo societatem ullam, aut amicitias, paciscendas.* Cùm tamen interim magnificentissimis eum laudibus, sub eadem illa tempora, ferret in cœlum, *Atheniensis* & ipse Rhetor, *Isocrates.* (iii) Nec tamen, vel criminationibus aliorum *Philippus* demissior, vel assentationibus elatior; id agendum sibi, premendumque, statuebat, quod susceperat: *ut potentiam videlicet amplificaret, ac regnum.* Methonem igitur aggressus *Thracicam* (kkk), tam pertinaciter eam, & circumfedit, & machinâ verberavit; ut, ne quidem graviter saucius, oppugnationem illam, aut abjecerit, aut interrumpi sit à suis, passus. Amiserat autem (siquid & hoc, ad narrationis fidem, ac pondus faciendum, pertinere cuipiam fortasse videatur) *oculum*, ut *Justinus* signatè tradit, *dexterum*: quem ei, muros obequitanti, quidam oppidanorum eruit, sagittæ jactu; quantum apparebat, in regem studiosè contortò, peritissimèq; libratò. Nam illi

Ruina Philippi Macedonis.

illi spiculo, ferunt, insculptam hanc fuisse *tanquam ab amico transmissam, sed, plusquam tamen hostilem, Salutem; Aster, hoc Philippo telum!* (lll) Extraxit Philippus telum: inscriptionem eò qui sibi superstes erat, oculò, legit: cruorem effluentē eluit, ac repressit: urbemq; verberare machinis perrexerit. Nec abstitit, quoad eam, suas in leges adaptam, ac deditā, expugnauit; & direptam, è fundamentis, ne denuò rebellaret, evertit. cū, inter hæc tamen, animi moderatione memorabilī; nec oculi iacturam, nec vulneris auctorem, *Asterem*, ullā peculiari vindictā sibi sumeret persequendum. (mmm)

Sed, quanquam sanè talem se Philippus *Metbonais*, post victoriam, exhibuerit; ut etiam sui doloris, ac deformitatis, post corruptum oculorum lumen, oblītus esse, videri vellet: me iudice tamen, *plus*, in hoc facto, *simulata benignitatis, & ambitionis*, erat, quàm animi solidae virtutis. Astutus enim, callidusq; gratiæ popularis captator cū esset; Pythagorice moderationis, & magnanime clementiæ, famam apud Græcos, Philosophiæ censores acres, affectabat. Quare, dum his, opinione sapientiæ, sese Philippus approbaret & populo, vel luscus, placeret: flocci fecit, in posterum, etiā Olympiadis suæ displicere; *suig.*

Ruina Philippi Macedonis.

suig, fastidium apud eam incurrere. Quod is, in ea sanè, sicuti sequentia docebunt, haud effūgit. Tanta scilicet futilis ostentationis, etiam apud rerum potentes, ac mundi rectores, esse subinde dulcedo solet: ut, postquam omnes sibi substraverint, ipsi se calcandos præbeant universorum, de se, censura; reganturq, linguarum Iudiciis, qui tribunalium Jura disponunt.

Cæterum, recruderè, post hæc, *Thessalorum*, adversus compressam jam olim, nupérque validiùs aliquantò contusam, *Phæorum* Principum tyrannidem, supplices apud Philippum querelæ. *Lycophron* enim, absente tantisper *Thessalicæ* libertatis assertore, *Philippò*, peregrinisque distentò bellis; denuò caput arrexerat: & *Thessalos* in servitutem pristinam, haud secus, ac fugitivos, retrahebat. Imploratus igitur, adversus eum, *Philippus*, ut olim; hoc est, adversus tyrannicidam, tyrannum magnum, minor tunc adhuc, sed intolerabilior aliquando futurus expulsò, tyrannus: addixit operam suam supplicibus; exercitumque, *Metbone* reductum, in *Thessaliam*, è *Thracia*, magnis itineribus, adduxit. Quod, priusquam effectum esset, *Lycophronem* tyrannum non latuit. qui continuo, *Phocensium* ducem supremum, *Ono-*

H h

mar-

Ruina Philippi Macedonis.

marcbum, de ferendis sibi suppetiis, adversus communem utriusque partis hostem, interpellans: *Pbayllum* impetravit, *Onomarchi* fratrem; cum septem armatorum millibus, sub sidiō sibi missis. Quos tamen *Philippus*, hauc ægrè, (quippe, præliō superatos) *Theſſalia* finibus expellit. Neque tamen *Lycóbronem*, etiā fugatis suis auxiliis, *Onomarchus* destituit; sed intentus & ipse, non minùs, ac *Philippus*, *Theſſaliæ* totius principatui sollicitādo; nominèq; tenus *Lycóphroni*, re tamen verā, sibi, suisque *Phocensibus*, asserendo: cum omnibus exercitūs sui copiis, atq; viribus, adversus *Philippum*, atque *Theſſalos*, ab eo contra *Lycóbronem* stantes, advolat. Hos ipse, quoniam multitudine militum longè superabat, etiam præliō superat; eoque, repetitō: cogitque, *Macedonum* maximō cæso numerō, victorem tot modò pugnīs, *Philippum*, ceu victum, dare manus: &, in extremum vitæ potentiæque discrimen adductum, multā cum ignominia, plurimūmq; mutilatis copiis, in *Macedoniam* reverti suam: ut illic, relictis negotiis alienis, rebus suismet, disceret, intentus esse. Nec tamen diu permisit eum, intrā proprii fines regni, quiescere, bellandi semper alicubi cupidus.

Ruina Philippi Macedonis.

dus, & irrequietus, regis animus. Cùm enim,
 inter hæc, *Onomarchus*, in Boeotiam conversâ
 belli tempestate, secundissimôq; commissô
 præliô, quo cum *Thebanis* proximè contende-
 rat, *Coronéam* insuper occupâset; (quæ Boeotiæ
 fuit, munitum inprimis, ac nobile, propugna-
 culum, haud ità procul *Cheronéâ*, propiùs *Co-
 pàidem paludem*, situm): *Philippus*, sub illud i-
 psam tempus, suorum animis, quos proximæ
 cladis magnitudo multùm concusserat, ere-
 ctis iterum, & confirmatis; cum magna pedi-
 tum equitumq; manu, regreditur in *Thessa-
 liam*: *Pheræumq; Lycóphronem*, per absentiam
Onomarchi consuetô subsidio destitutum, ex
 omnibus undique partibus, vehementer pre-
 mit, & in arctum cogit. Is ergo supplex, *Ono-
 marchum*, omnia pollicitus vicissim officia, re-
 vocat in *Thessaliam*. Neque differt operam
 & opem *Onomarchus*: sed, cum viginti millium
 instructissimo peditatu, cùmq; quingentis e-
 quitibus expeditis, accurrit. Id ipsum odora-
 tus *Philippus*, ità fore, priusquam fieret; vehe-
 nenter *Thessalis* auctor erat, tandèmq; quâ
 ollebat apud eos existimatione facundiâq;
 persuadet; ne, sicut hucusque fecissent, solis
 heræorum exulum opibus, aut dispersis po-

H h 2

Ruina Philippi Macedonis.

pulo-

pulorum suorum viribus, sed collectis, & unâ simul omnes mente manûq; , *Tbessali*; *Pherarum*, ac *Phocensium* , tyrannis obviâ in armis irent. Quibus, in hæc, cùm volentissimâ uteretur, ad omnia; peditum ex iis plusquam viginti millia , cum tribus equitum millibus, confecit: & in hostem eduxit. Concursum igitur est: & utrimque dimicatum acerrimè. Sed, quòd *Onomarchi mille*, de quibus dictum est, *equitibus*, tria millia *Tbessalitorum* equitum, ac *phalanx* præterea *Philippi*, plurimùm, uti numerò, sic & virtute certaminis, antestarent; vi- & i profligatq; *Phocenses* , cum *Lycóphrone*, sunt. Cæsus *Onomarchi* militum ingens, in acie, numerus: capti *ter mille*: fugatq; , quibus in pugna gladius pepercerat. Neque mitius tamen, quàm, qui cecidissent in *campis* , & acie, *fugam* inter, & *aquas* , sunt habiti. Cùm enim, effusè ruentes ad mare, *Phoceos* , & , in his *Onomarchum* quoque, salutis in tuto ponenda causâ, (propterea, quòd eodem ipso tempore littus legentem multitudinem navium Atticarum cernerent, sibi faventium) *Macedones* ac *Tbessali* nihilò segniùs insequerentur; & , ad internecionem usque, deletum irent: *Phocenses* universi, projectis armis, in undas sese præcipit

Ruina Philippi Macedonis.

capiti saltu mittebant : ac natatu *naves* amicas, & in iis, *incolumitatem*, petebant. Sed tanta fuit, & in fuga se comprimendum, & in ipsa, socias ad naves, adnatatione trepidatio, tumultusque, mutuò sese præpedientium : ut, terga præbentes hostibus, pars & fluctibus hausti marinis, haud minùs *sex millibus* interirent. quibus adjuncta *trium*, quæ memoravi, *millium* captivitas, *novem millium* effecit cladem. In *captivorum* verò numerum venit & *Onomarchus* : quem, memor acceptæ per eum ignominiosæ nuper stragis, & expulsionis è Thessalia, rex *Philippus*, in *crucem*, adhuc vivum, spirantemq; , sustulit : ac, suffixum clavis, lentè mori coëgit. Cæteros autem captivos universos, hoc est, *tria Phocensium milia*, *Sacrilegii* solò, non autem *hostilitatis* (utì præ se rex, *vir religiosus*, ferebat) nomine, criminéq; , *maritimis* tradidit *undis* suffocandos.

Hunc vitæ scelerumq; sortitus finem, cum suis, *Onomarchus*; Phayllum nactus est, fratrem suum, in imperio dictaturâq; *belli Sacri*, successorem. Hic, cum, *aureo* pariter, *argenteoq;*, Delphicis è spoliis, cusò *nummò*, pecuniâ plurimum posset : *Phocensium* exercitum, clade proximâ vehementer imminutum, restituit.

Hh 3

Nam,

Ruina Philippi Macedonis.

Nam, alterô tantô majore,quàm,quantum *Onomarchus* exsolvere solitus esset, conducto militi *stipendium* repræsentans; paucos intrâ menses, non *supplevit* modò, sed etiam *amplificavit*,còpias: confluentibus ad illum, odore pecuniæ trahente,non *exteris* modò,mercede militaturis; sed & *sociorum* illis, qui nùper,fortunis suis imminutis, à caussa castrisque Phocensium alieniore voluntate se circumagere cœperant, ac *medium*, inter suas hostiùmque partes,animum gerere. Quos inter,*Lacedæmonii* fuerunt, qui spe, suarum rerum amplificandarum, *mille viros*; *Achai*, qui *duo millia*, submiserunt: & *Atbenienses*; qui *quinq; millia* peditum auxilium, & *quadringentos*,*equis* stipendia facientes, (*nnn*) opitulatum *Phocæis*, expedierunt. His accessère, *tenue* tunc quidem copiarum tantarum incrementum, sed clara tamen fortunæ varietate nomina, *Lycophron*, ac *Pitbolæus*, *Pheræorum* proximè *Tyranni*,totiùsq; *belli Tbessalici* faces. qui, posteaquam, *Onomarcho* sublatò, victori *Philippo* *Pheras*, tyrannidis suæ sedem & arcem, permiserant; ipsi, salvi còmeatùs acceptâ fide, dimissi, cum *bis mille* mercenariis, quos in exilio contraxerunt, ad *Phayllum* se, Phocensiùmq; castra,

Ruina Philippi Mæcedonis.

castra, receperunt. His autem, & minores
 postea quædam Græcorum urbes, suppetiis
 missis, accesserunt: ut adeò, formidandò jam
 cum exercitu, *Pbayllus* incedens, sollicitos effi-
 ceret hostes; &, in rerum suarum eventum,
 majoribus, quam unquam antea, studiis, in-
 tentos. Sed, ut crebrò fit, *Numinis altiore con-*
siliò cogitationes humanas evertente; sic tunc quoq;
 tam *Pboceos* sua victoriæ spes, quàm *Phocæo-*
 rum adversarios suos metus, fefellit. Victi sunt,
 quos universa tunc Græcia victores futuros,
 aut fiduciâ præceperat, aut formidine. *Pbayllus*,
 ecce, cum sacrilegis suis copiis, ultrò laceßens.
 hostes, in *Ræotiam* primò movet: &, ad *Orcbó-*
menum, ab *Onomarcho* quondam occupatam
 urbem, consertâ manu, vires experitur suas.
 sed superatur, ac, multâ suorum clade repel-
 litur. Reparat tamen copias; &, ad *Cepbissum*
 progressus atnem, iterum præliò contendit;
 sed iterum tamen infelici: *quingentis* suorum
 captis, *plusquam* autem *quadringentis* occisis.
 Nec destitit tamen *Pbayllus*, tertiæ quoque di-
 micationis experiri fortunam, ad urbem *Coro-*
næam: pulsus autem etiam hinc; gloriæ quidem,
 quàm militum, *jaçturâ* majore: quippe, non
 ampliùs *quinquaginta* *Phocensium* cæsis; ca-

H h 4

ptis

Ruina Philippi Macedonis,

ptis verò *centum*, ac *triginta*. Reiectus autem, cum copiarum reliquiis, primùm in confragamentum *Pbocicorum* ; dein, in *Locros*, quos *Epicnemidios* appellant, irruptionem *Pbayllus* fecit. Ibi, cùm inexhaustam etiamnum aurivim, è spoliis *templi Delphici*, repositam haberet ; suppletis identidem novo delectu cohortibus, ac turmis, quas adversæ res imminuerant, urbes *Locrensum illorum* nonnullas vi sub imperium suum redigit : *Arycam* verò prodicione capit. Sed, inde concursu pulsus incolarum urbis illorum, quibus mens sanior erat ; *ducentorum* è suis numerum, & pariter *Aryce* possessionem, amittit. Mox ad *Abas* oppidum (ubi confederat, expugnandi spe) repentinò *Bæotorum* oppressus superventu ; malè denuò multatur, & abit, at, nihilò tamen animò fractior, *Arycam*, è qua nuper ejectus fuerat, iterum obsidendam sibi sumit : tam confidens, & intrepidus, ut, in *Bæotios* etiam impetum facere, non dubitaret. Hos, qui *Pbocensium* interea terram, & agros, depopulatione vexârant ; & tunc cum præda redibant, ad *Aryceos* obsidione liberandos : prior, & ultrò, *Pbayllus*, ingentibus aggressus animis, magnâ *Thebanorum* clade, reiecit ; *Arycam* expugnavit ;

ac,

Ruina Philippi Macedonis.

ac, fortunâs omnibus exhaustam, funditus eradica-
 vit. Jámque, *non minùs felix* sibi, quàm
Philomélus & Onomarchus olim fuissent, esse vi-
 debatur: cùm repentè, *sacrilegiorum* exorien-
 te contra miserum hominem vindictâ; lentâ
 cœpit intestinorum, ac medullarum, exfugi
 tabe: quâ menses complures exesus, & im-
 mensos simul inter cruciatus pendentem ani-
 mam trahens; lucrantem spiritum vix tandem
 ejecit; abeuntem illuc, ubi locus ejus meritis,
 ac repositorium *thesaurorum Impietatis* ejus,
 (ooo) præparatum erat. Hic enim, si quis alius
Phocensium, tam ante se prætorem, quàm pòst,
bello sacrilego præfectorum; fateri denique, vel
 malis suis, coactus est, se plurimam omnium,
 maximâque, *fano Delphorum*, & ærario sacro,
 vastitatem intulisse: proptereaq; , morborum
 haud vulgariû acerbissimâ diuturnitate, tan-
 quam *repetundarum causâ* apud Superos di-
 cere; cujus postea consummationes esset pœ-
 nas apud Inferos exsoluturus. Et revera plu-
 rimùm enormis fuit hujus *Phaylli* sacer pecu-
 latus: si tamen *sacer*, & non potius omnium,
 quotquot excogitari, *Græcorum in religionibus*,
 possent, *profanissimus*. Primò namque, *lâteres*
 illos, *Cræsi*, Lydorum regis, donum, numerò

H h 5

Tre-

Ruina Philippi Macedonis.

Trecentos ac Sexaginta, quibus *Philomélus* & *Onomarchus*, tanquam incognitis sibi, manus abstinuerant; nullâ *Phayllus* habitâ *dedicationis*, ab *ipsomet rege* factæ, ratione, sustulit: & ad usum belli stipendiorumque, conflavit. Erant autem hujus *auri*, singulis in *lateribus* sive *tegulis*, talenta bina. Quo fiebat; ut ejus solius furti *talenta* numerarêtur *aurea septingenta viginti*. Quibus tamen haud expleta *Phaylli* cupiditas, etiam ad *phialas*, ejusdem metalli, *trecentas ac Septuaginta*, (quarum, *binas minas* singulæ *phiale* pendeabant) animum adjecit. & has universas demum, unâ cum *aureis*, *Leonis*, itémq; *mulieris*, *simulacrâs*, asportavit. in quibus sacrarii spoliis, *paterarum*, inquam, ac *signorum*, universim erant *auri talenta triginta*. Pondus autem, ac pretium, quod *Diodorus* ad *argenti* rationes, ac libras, exigit, *quatuor millia* confecit *talentorum*: minâ, quam in furto *phialarum* expressit, ad *dracmarum centum Atticarum* pretium (quod & *Plinius*, sine libri vicefimi secundi, recipit) exactâ. Præter hæc autem *Phayllus*, *Philône* quodam, sacræ pecuniæ rationibus præfecto, (*præclaro*, videlicet, *aurei-velleris-ovium* custode, *lupo*) consilium diſtante, *presentibus* agminum *Phocæorum* ducto.

Ruina Philippi Macedonis.

ductoribus, auctoritate præcipuïs; templi pavimentum marmoreum emoliri ligonibus, ac suffossionibus, instituit: eruturus, nescio, quém nam *auri* reconditum ab antiquitate *thesaurum*; opibus immensís, ac fidem superantibus, abundantem. Cùm autem in eo vel maximè *Phayllus* esset: factum est, sive *Satbanicis* machinationibus, *Apollinis* divinitatem mortalibus insanis pertinaciter ingerere, confirmarèque, contendentibus; sive *verissimi* potiùs *Numinis* voluntate, *cælestiumve* *Geniorum* ministris: ut conatus illi, successu suo destituti, subruerentur. Quandoquidem enim ea Templi subfossio, sinè controversia, non in unius duntaxat *Apollinis*, sed universorum ex æquo *Numinum* & *Sacrariorum*, contemptum vergebat: conturbata res omnis divinitus fuisse videri jurè potest, ex ipso conturbandi mirifico modò. Cùm enim ad *Oraculi* viciniam *cæmentarii*, pavimenti demolitione, jamjam pervenissent; repentinè circum ipsum *Phœbi* tripodem, insolitò terra repentinòq; tremore, non sinè subterraneis fragoribus, ac tumultu, succuti vehementissimè cœpit. Universis autem, tam artificibus, quàm operis antistitibus, pallore suffusis, ac metu diffugientibus;

Ruina Philippi Macedonia,

bus; paullatim deniq; sua terræ reddita quies est ea, quæ deinceps *thesauro* quoque, (siquis tamen illic revera thesaurus latuerat) sedem immotam, ac securitatem, præstaret. Itaque prius ex eo loco *Phayllus* ad *Acheruntem*, quàm *Acherunticum* illud *erarium* in manus *Phaylli*, pervénit. Ei suffectus, in Prætura Phocaicâ, *Phalæcus*, Onomarchi (quem in crucem *Philippus* Macedo sustulerat) filius; vixdum ex *ephebis* orsus excedere, *Mnásæam* accepit, ex familiarium numero, rerum præturæ graviorum curatorem, & si propriè loqui volumus, revera *Propratorem*: cùm, adolescens interim *Phalæcus*, in plerisque, non nisi *nomine tenus*, Præturâ fungeretur. Cæterùm hunc, quem dixi, *Mnásæam*, posteris temporibus, nocturnò, cū copiis ipsius *Phocensibus*, aggressi præliò *Bæotii*; suprâ ducentos, è Phocæis militibus, & cum iis, ipsum quoq; *Mnásæam*, interfecerunt. Et *Phalæcus*, paullatim *adultior*, ac militaribus obcundis munerib. aptior, effectus: cùm ad *Cbaronéam*, haud dubitaret, equestri *Bæotiis* acie concurrere; rem suam, ac suorum, afflixit: equitumq; *Phocensium* numerò nō exiguò, *Thebanorum* virtute, prostratò; cedere campo coactus est. Neque tamen animus *Phalæco*, fiducia-

Ruina Philippi Macedonis.

duciâq; ,belli prosperè ducendi,decessit : sed, cum *Thebani* subinde, novatis in Peloponneso rebus, *Megalopolitas*, adversus Argivos, eorûm-que socios, adjutum irent; ideoque peditum millia quatuor, & quingentos equites, expedissent: eorum absentiam ille, suam ratus occasionem, proximæ cladis emendandæ; *Cheronæam* oppugnavit, ac cepit. Verum, regressis, sub idem ipsum fortè tempus, in *Bæotiam* è Peloponneso *Thebanis* ; priusquam figere *Cheronæa* sedem *Phalacus* coepisset, hostium indè viribus ejicitur. Ac, ne se recipiendi , suam in *Phocidem*, ibiq; colligendi sui, facultatem haberet: in *Phocidem* celeriter universâ belli procellâ conversâ, *Bæotii*, villas inflammant; agros depopulantur ; prædas pecorum, ac jumentorum, agunt; hominum passim cædem faciunt; & oppidorum, quæ pauca *Phocæis*, ac parvula, restabant, vastitatem, & direptiones, quàm latè possunt, extendunt. Ad summam: omnia, quæ patrando tandem bello forent, aggressi; neq; *Phalacô* tamen debellatô, nec excisâ, sicut animô conceperât, *Phocæâ* gente, votisq; suis, *Thebani* potiuntur: sed, prædâ modò graves, & opulenti, *Phocide* demum excedunt; inq; suam se terram, rebus imperfectis, recipiunt.

Imò

Ruina Philippi Macedonis,

Imò verò, ne posteris quidem tempestatibus, tametsi levibus sæpe certaminibus inter sese congressi, gens alterutra gentis ad alterius excidium usq; processit: *Phocæis*, ut semper antehac, ita tunc etiamnum, indomitis, & in ferociâ vetere persistentibus; *Bæotis* autem, in odio Phocæorum. Quos ut porrò viribus ac nervis æquis persequi sibi liceret; Bæotii, cum, tot annorum militaribus expensis, & expeditionum apparatibus, graviter essent exhausti; tandèmq; , maximas licèt inter prædas, plurimùm tamen egerent: ab rege Persarum *Artaxerxe* (cui cognomentum *Ocho* fuit) subsidium flagitavêre nummarium: & ex Asia, regis indulgētiâ, *talenta trecenta* deportârunt. Quanquam autē ex eo tempore *ditiores* aliquantô Bæotii, nō multò tamen esse *feliciores*, coeperunt: *Phocensibus*, ut aliâs, sic & tunc, è sacrâ *Phæbi gazâ*, continenter affluentibus, ac velut inexhaustis. Qui, tãetsi, parvulis aliquot factis præliis, nunc ad *Hyâmpolim* urbem, aliâs ad suas, in *Bæotia*, munitiones, & castella, claudibus affecti; clades tamen alternas hostibus, & ad *Coronéam*, & alibi, *Bæoticis* in finibus, reposuerunt. Inter quæ tamen tot *belli* negotia, Phocenses *domesticorum* quoque, *forensiumque*,

Ruina Philippi Macedonis.

que, non obliti; *Phalacum*, copiarum suarum Imperatorem, *sacri peculatûs* postulatum, & coargutum, redegerunt in ordinem: *tanquam aliquando, post longam impietatem, religionum etiam apud eos curâ redvivâ*. Neque tamen idcirco magistratû ipsum universim è Republ. sua sustulerunt; sed mutârunt duntaxat. quin &, potius auxerunt: *tribus* ei substitutis *Phocensium*, sub unum idémq; tempus, imperatoribus; *Cállia, Demócrate, Sôphane*. Qui Tresviri, simul *sacra pecunie* quæstionem exercere iussi: *Philonem* inprimis, *Phayllo* quondam intimè conjunctum, ac furtorum immanium reum, suppliciis ultimis lacerandum tradiderunt. Mox *alios* quoq; complures, *sacrilegii* participes, & inter quæstionem à Philone proditos; primùm *reddere*, quod furti residui adhuc tenebant, coëgère. deinde, *securibus* *cervices* eorû præciderunt. Constabat enim, vel paulillô rigidius in pecuniæ Delphicæ tractatores quærentibus; paucis in tempestatibus, certorum hominum improbitate, *plusquam decem* fuisse *millia talentorum* ablata. Purgatis autem, hunc in modum, capitum impiorum eradicatione, *Delphis*; nihilô tamen adhuc sanctorior causa *Phocensium*. *Thebanis*, eorûmq; sociis,

Ruina Philippi Macedonis.

fociis, videbatur: quò minùs, ad *internecionem* eos, nullà pacis unquam ad aures admisâ mentione, delendos, sibi sumerent; & ad id animo obfirmarent. Sed, cùm *infirmiores* se jam viderent, quàm, qui tam *implacabilis belli* molem soli porrò sustinerent: ad *fortiorem* denique vel *inviti* seriùsque, decurrendum sibi, statuerunt. Is, *Philippus* erat, *Macedonum* rex: ac quem, à *Phocensium* hostilitate jam olim sese continentem, *superba Thebanorum* urbs, & *Leuctrice* tunc adhuc *viâtorix* spiritu *turgida*, necessitatis denique subacta vi, respicere denuò cœpit: & post amissum *Epaminondam* suum, ad *Epaminonda* quondam *condiscipulum*, suum autem *obsidem*, ac *pene captivum*, Legatos, opis petendæ causâ, misit. Ab hoc, *alumno* suò, *magistra* civitas, & *belli* deinceps *felicioris*, & *modestix* majoris, leges accepit. Ad quem proinde, cùm *Thebanorum* legatis his, nos quoque, post aliquantisper intermissam *Philippi* gestorum enarrationem, festinemus.

V. In his autem enarrandis, quæ *Philippum*, *Phocicis* innexum rebus, attingent; sicut in superioribus, quæ proximè sunt exposita, sic & in consequentibus, *Diodoro Siculo* maiorem partem insistemus. Et quidem potiùs, ei quàm

Ruina Philippi Macedonis.

quàm vel *Pausania*, vel *Justino*. Pausanias enim, ex professo, *Philippica* nusquam tradit: sed *punctim*, hîc illic, *œsimq;*, quasdam gestorum illius regis *cenſuras* interspergit; convitiis subinde, quàm, *studiò partium vacantibus iudiciis*, affiniores: adeoque vix aliud, quàm illius vitam, morésq;, perstringentibus. Id quod tamē proprium, illius potiùs scriptoris est, qui *Vitam* alterius ex primo mentis *instituto* proponit intuēdam. quod & nobis, in consequētib; , agendum incumbet. At intolerabilior adhuc Pausaniâ. *Justinus* est: qui (pace, boni cæteroquin auctoris, dixerim), *breviatorem* licet professus *Trogi*, brevitérq; librorum suorum plerosq; constringens; nescio tamen, quo pacto, velut extra viam, propositiq; prioris limitem, historiarum suarum *oçtavô* præsertim *librô*, sententiarum quidem amœnum *nemus*, criminationum autem in Philippum horridâ, solitôq; diffusiores, *sylvam*, extruxit: quippe, totus propemodum, in ejus perfidia, dominandi cupiditate, fraudulentia, crudelitate, ceterisq; generis ejus vitis, exagitandis occupatus. In quibus tamen plerisque, nec temporis ordinem ullū, nec, in quos unumquodque, vel ubi, peccatum à *Philippo* fuerit, exsequi-

I i

qui-

Ruina Philippi Macedonis.

quitur. quorum utrumq; tamen egregiè *Diodorus*, & cum fidei quadam auctoritate ponderéque, præstat. In summa! *declamatorem Justinus*, *Historicum Diodorus*, agunt. Quo sancti fit; ut, in his, quæ referemus adhuc, & in iis quæ proximè relata de Phocensibus sunt, Veritatem *istè* videatur in consilium adhibuisse cùm scriberet: *ille* verò, *Philippicas Demosthenis Satyras*, ac maledicentiæ voluptatem. Quæ, sic habere se, comperiet: quisquis, horum utrumque, non evolvat tantùm, sed examine, leges ad historicas exactò, denudabit.

Igitur, quæ circa reliqua sunt *Philippi gestorum*, in hunc se modum habent. Is, *Onomarchi* suspendiò, de quo suò dictum est locò, reportatâq; de Phocensibus victoriâ, totâ Græciâ gloriosus, & inclytus: illius belli reliquias etiam sibi constituit persequendas; & ad ultimam quoq; scintillam, tanquam funestum quoddam incendium, extinguendas. *Pberis* itaque *Thessalicis*, à *Lycóphronis* ac *Pitbolái* tyrannico dominatu vindicatis, cæteræq; præterea *Thessaliæ* rebus ex sententia compositis: *Thermopylas* sibi statuit, adversùs *Phocenses*, occupandas. Eas verò jam antehac, adversùs *Philippi* (velut in tempore dictum est) ambiciosos

Ruina Philippi Macedonis.

niosos conatus, *Athenienses* infederant: & tunc,
 cum in procinctu *Philippus* esset, etiamnum
 tenebant; acerrimèq; sese *Macedonibus* oppo-
 nendo, retinebant. Retraxit hæc igitur repul-
 sa *Philippum* in *Macedoniam*. Ad quem, illic se-
 se, suàsque còpias, recolligentem, *Artabazus*, ac
Memnon, *Persarum* regis, cui rebellârant, de-
 sertores, proptereaq; profugi, confugerunt, a-
 liquantò post; *exilium* in *hospitium* conversuri.
 Nec eos *Philippi* repulit humanitas; taçta præ-
 sertim etiam nonnullâ *Memnonis*, ejusq; fami-
 iæ, nobilissimorum hominum, miseratione:
 sed magis adhuc *Artabazi*; quippe, qui secum,
 paternæ calamitatis consortes, per Europam
 Asiàmque circumferret, unum ac viginti liberos,
 inâ cum eorum matre: quæ, soror *Memnonis*,
 ppp) communes *Artabazo* sibiq; filios unde-
 im, filias decem, progenerârat. Tametsi reve-
 a *Persicis* his *Satrapis* minùs diuturnum id cõ-
 gerit hospitium: quippe, studiò laborèq; Præ-
 oris Mèntoris, ab *Artaxerxe*, non ità multò
 ost, revocatîs, ac pristinæ dignitati restitutîs.
Philippus porrò sub hæc, omisâ dilatâve *Ther-*
opylarum curâ, cum magnâ suorum manu
 se convertit ad expugnâdas *Chalcidicas*, hoc
 st, *ararias* (qqq), *Thracice* regionis urbes.

I i 2

Ex

Ruina Philippi Macedonis.

Ex his, *Zeiram*, munitionibus inuictum castellum, vi capit: direptumque, necuj posthac, adversum *Macedonas*, usui foret, funditus excindit. Cæteras autem, tractus illius, arces, & oppida, deditione, cogit, sub imperium suum concedere. Post quæ, regressum *Pheras*, *Pitbolæum* tyrannum, aliàs jam antehac ejectum, iterum exturbat. Ab his autem, ita gestis, aliquousque nactus otium, annò mox sequente, non minùs magnà cum pecunia, quàm magnà cum manu, *Hellepontiacis* superueniens urbibus; ex iis, *Micybernam* & *Tyrónen*, aurò proditorem mercatus, in potestatem suam redigit. Ab his, ad *Olynthi* transgressus oppugnationem, (urbis quidem *Thracica*, sed *Attica* tamen ditionis) maximis eam copiis aggreditur: & effusos in pugnam cives, Atheniensésque præsidarios, premit; nec nò, iterum, iterumque, cruentò certamine superatos, in oppidum rejicit. Illic eos, quòd deditionem nihilofecius obstinatè respuerent, obsidione diuturnà conclusos, famere compellit. Nec tamen, ne si quidem, duro ventris imperiò, perduxisset, ac imperata facienda, generosam *Olynthiorum* pertinaciam: nisi *Lastbenes* demum, & *Eutbycrates*, *Olynthiorum* Prætores, pro capta *Macedo*

cedonicis à legatis pecuniâ, capiendam Philippo vicissim patriam, proditione tradidissent. Qui mox, non Olynthum modò diripuit: sed, quò rediret ad se proditionis universum pretium; Olynthios ipsos, in servitutem priùs redegit: redactos autem, unâ cum parte prædæ, produxit; ac vænum dedit. Unde continuo pecuniam grandem confecit; & hinc ad magnas, multorum in annorum stipendia, pervénit opes.

*Justinus autem, & nonnulli quoq; recentiorum, æquatam etiâ solo, memorant, Olynthum; non ab Atheniensibus, primò, sed à Philippo: causamq; proferunt indignationis regiæ; quòd Urbis ejus Senatus, ac Populus, misericordiâ perciti, Philippi regis duos, ex Oygea novercâ, fratres (quos ille, quò regnum sibi soli constabili-ret, morti destinârat) ad se, salutis causâ, perfugientes, in fidem tutelâmq; suam receperant. Id factum, & miseris illis receptis exitio postea, maturandeq; neci, fuit; quia non tam celeriter, ac Philippus voluisset, periissent: & misericordibus istis receptatoribus exscidio; quia non ipsi potius supplices suos, & hospites, interfecissent. Perierunt igitur Olynthii, non ob aliud; quàm, quia perituros conservâ-
ant.*

Posteaquam autem, in hunc, quem dixi, modum, *Olyntbô* sub potestatem redactâ, *Philippus* liquidò deprehēdit; *Plus* se proditione *Lássthenis* & *Eutbycratis*, quàm omnibus urbis expugnanda machinîs, ac multitudine militum, profecisse: ratus, non eam fuisse solam ex omnibus *Græciæ* civitatibus, in qua *Primores* aurum esurissent; constituit, de nullius posthac, quantumcunq; valide, munitionis expugnatione desperare. per cujus angustos arduosq; tramites ambulare saltem asinus posset, aut mula, pecuniis onusta. Nec pœnitendum ullum auri, quantumvis ingens, impendium esse debere, *Regi*: qui, tum ipse, domesticis abundaret opibus; tum etiam, ex occupatis, ad eum modum, opulentis urbibus, & earum prædâ, venditisq; captivis, recuperare, maximò cum fœnore, valeret, quidquid usquam in proditionis mercedem effudisset. Quin, nec alias complures pecunie faciunda vias esse defuturas *Imperatori* copiarũ industrio, strenuòq;. Proditoribus autem alliciendis, etiam *Humanitatem*, expectationi largitionum conjunctam, frequenter, ac facillimè, donationum in partem, ac dignitatem, esse venturam. Quæ cùm in animũ suum unicè *Philippus*, & altè, demississet: ab eo temporis puncto, p̄sequi cœpit, & urgere, modũ; quo civitatem *Olyntbum*, quantum

Ruina Philippi Macedonis.

tumvis invitis Atheniensibus, & ringente Demosthene declamatore, *tanquam bolum è rictu latrantis contra se canis, eripuisse se videbat*. Ad eundem ergo planè ritum, & constituit, & perrexit; omnes ubiq; locorum, ubicunque vires & arma successum non haberent, certorum hominum corruptelis aggredi nummariis: munificentiaeq; raris exemplis, *tanquam compendariis expugnandi viis, insistere*. Quocirca, non aliarum tantùm urbium, sed & ipsos *Atbenarum* (quis non miretur?) tam *optimates*, quàm è populo nonnullos, donis adortus; eorum, ad prodendam sibi *republicam Atticam*, animos sollicitabat. *Olympicis quoq;* cæteri; generis cujuscunq; ludis, *Epiniciorum* (r r r) *nomine*, post subactam *Olynthum*, celebratis; interponebat, ac subjungebat, *epulas*, imprimis lautas atque magnificas. quibus adhibebat eos ferè, quorum operam sibi, confidebat, ad augendam potentiam, venditione suarum civitatum, ac civium, esse futuram idoneam. Hos tales ille, *suorum hospitum & amicorum* numerò, nominèque, dignatus; præ cæteris omnibus honorabat. Et alios quidem, præsentibus statim donis, alios autem munerum promissis, oneratos; dimittere solebat, hu-

manitate singulari. quam humanitatem ipsi
 deinde, suas in civitates reversi, populo ja-
 ctantes, prædicantésque; regi, consiliorum suo-
 rum participes, & adiutores, spe paræ assequen-
 dæ mercedis & gratiæ, conciliabant. Idem e-
 tiam, nequid, vel famæ liberalitatis regiæ, vel
 insidiosis blandiendi viis, deesset; propinare,
Græcorum Germanorūq; more, cōvivis solitus;
 phialam postea, *craterēve*, quo præbiberat,
 selectissimo cuique, quem, subservituum vo-
 tis ejus, spes esset, per convivii ministros ap-
 ponebat: non *exhaustum* tantum, sed & *ba-
 bendum* sibi, plenōq; jure possidendum. Idem-
 que, nec *plebejorum* hominum subinde deside-
 ria postulationésque, quanquam alioquin an-
 cipitis succésus, & importunas, negligebat; si
præconium indè *munificentia* suæ, popularisq;
 favoris auram, cerneret afflaturam: quò pro-
 nioribus tandem, ad obsequium ipsius induen-
 dum, vulgi voluntatibus uteretur in tempo-
 re. Quod ut assequeretur: nec *histrionibus* qui-
 dem suum in conviviiis accubitus, aut grati-
 ficandi studium, negabat; eoque comitatus
 progressus: ut quondam *Satyro* cuidam, ex il-
 lo theatricorum censu, *duas* è captivis Olyn-
 thiæ nobiles puellas, & tunc adhuc virgines,
 hospi-

hospitis (utî dicebat) sui filias, numero captivarum eximendas, sibiq; condonandas, roganti, gratificari non dubitaverit. Nam, exemptas illico servarum censu, Sathyro concessit: *Verbis* quidem præ se ferens, se delectatum ejus casto consilio, quòd is *adolescentulas* illas, non ad thori consuetudinem, sed ad dotandas eas, & elocandas, effugiendæ corporum contumeliæ causâ, sibi depoposcisset: *re tamè verâ*, spectâs id; ut tam *popularis* hæc, in hominẽ *scenicum*, regis comitas, *vulgi plausum*, etiã *sinè scena*, ferret. Quæ cuncta sanè non aliud, in summa, quàm dominationis assiduum incrementum, quærebant. cujus *Philippus* cupiditate nonnunquam tantâ flagrabat: ut, vias, clementiæ liberalitatq; contrarias, insistens, ne *crudelitatem* quidem, ac *perfidiam*, horreret, exprobrari sibi; dummodo *fiscum*, & *imperium*, indè sibi crescere, manifestum & exploratum haberet. Sic igitur animo comparatus, & *argentarias* in Thracia *secturas* invasit; & in *Ægeo Ponticòq; mari* facere *piraticam* haud erubuit: captis, ac venditione distractis, *centum & septuaginta* navium onerariarum mercimoniis. Præter hæc autẽ, & in *Cappadociam* usque progressus armis (si *Iustino* fides est); gentis illius regulos, perfidiâ

Li 5.

cir-

Ruina Philippi Macedonis.

circumscriptos, fastigiò deiecit: regionémq; sui juris fecit. In *Thracia* quoque, litis-arbitrarius captus, à fratribus duobus regibus, judiciò disceptaturis; ipse, non *Judicis* aut *sequestri* more, cum concilio, sed *Imperatoris* ritu, cum exercitu sese, cumq; castris, interposuit. nec, uter utrum causâ superaret, & æquitate, pronuntiavit; sed ambos pariter, ne videri posset alter altero gratiofior apud se prætorem fuisse, facultatibus, ac fortunis, exuit. Et hoc *interdictò*, parùm sanè *prætoriò*, partibus litigantibus interpositò; victor ipse, non *Thracum* magis, quàm *legum*, triumphatâ tribunalium *Iustitiæ*, reversus est, cum opimis fori spoliis, in *Macedoniam*. (sss) Post hæc autem, à *Thebanis*, ut diximus, adversum *Phocenses*, magnis iterum obtestationibus, in *Græciam* evocatus; exercitum primò, cum multitudine paratūque, nequaquam contemnendò, præmisit: ipse, si fortè minùs hic miles proficeret, in tempore, majoribus instructus copiis, hosti superventurus. Quod priusquam fieret; memorabilis interea rerum eventus *Phocenses*, uti promeriti fuerant, afflixit: illius gentis *extreme* fatalique, quæ non procùl aberat, *ruine* præludens. *Abæ*, *Phocidis* sunt oppidum, haud
pro-

procul *Amphryso*: secundum *Abas* autem, *sacellum* quoddam *Apollinis*, antiquâ superstitione frequentari suetum. Aedificabant porro *Phocenses*, in utriusq; vicinia, *castellum*: in quo præsidium contra Thebanos, ac Macedonas, eorum auxiliares, collocarent; ac simul, ut esset, unde prædatum excurrerent, in subiectam maritimam. Id igitur opus impedituri *Bæotii*; cum *Macedonibus*, in eos, tum vel maximè turribus erigendis intentos, irruunt: præsidiisque, quibus circum dispositis tutior reddita confirmabatur ædificatio, cæsis, ac perruptis; alios aliò, disiectâ fabricâ, vertunt in fugam. *Quingenti* verò soli circiter, è numero *Phocaiorum*, ab hostibus se circumclusos intuiti; nullâmq;, nisi sacratis in locis, superesse spem salutis, intelligentes: in illud ipsum, quod, *Abis*. & castello propinquum fuisse, *Sacellum* dixi, sed vix quingentorum satis capax, sese fugâ recipiunt. Et *Bæotii*, *Macedonésq;*, loci religione, quæ vel hostibus incolumitatem servare sanctam tectam deberet, absterriti; manus ac ferrum, à Dei perfugis, reverenter abstinebant. Sed nō abstinuit suam ab eis vim, (quasi *Phæbum*, toties læsum, ulturus) *Vulcanus*: ut Idololatræ tunc differebant. Dicam ego Christianè; Non peper-

Ruina Philippi Macedonis.

pepercit *sacrilegis Phocæis*, ac *Scelestis* eorum
 assecclis, *Pœna*; quæ multorum annorum, *præ-*
teritas jam quidē, sed *enormes tamen, ac vindi-*
candas, noxas assecuta tandem est, pede (sicut Ho-
 rati^{us} ait) etiā *claudō*. Cū enim triticei *stra-*
menti quā plurimum, in nocturnam mili-
 tum quietem, circa *Phœbi sacrarium* illud, qua-
 quaversum jaceret humi; sic, ut & radices
 quoque, fundamentaq; , loci dedicati, mate-
 ries arida contingeret: accidit, ut, à diffugien-
 tibus hinc indē *Phocæis* relictus in tabernacu-
 lis, ignis, nemine jam, qui prohiberet, supersti-
 te, de foco grassaretur in thoros, ac lodices: in-
 déque, vehementiore ventorum coortō flatu,
 dissipatus, omne, *Sacello* circumjectum, *stramen*
 momentō comprehenderet. Quō factum est:
 ut eadem flammæ vis *sacellum* ipsum, & quot-
 quot in illud perfugerant, unā pariter invol-
 veret & hauriret. Itā tunc, ab ignis partim
 ardore delubri foribus obsessis; partim etiam,
 effugiō supremi discriminis, ab hostibus cir-
 cumfusis, interclusō: *quingenti supplices Apol-*
linis, cum ipso pariter *Apolline* DEO, supplici-
 bus suis invalidiore, miserabiles inter clamo-
 res, & ejulatus, in cinerem ac favillas redigun-
 tur. Felices utique, pro mortalium omnium
 cala-

Ruina Philippi Macedonis.

calamitosissimâs, futuri! si, quemadmodum posteris tempestatibus *Nicomediæ*, *Bithynorum* urbe, *Diocletianæ* sævitiâ, viginti *Christianorum* millia, suâ conclusa basilicâ, cum ipsa pariter, more victimarum, arserunt: sic & hi, cum ara sacellôq, suô, quingenta Vero Numini facta fuissent holocausta. (Γ) Sed nimirum, uti *Martyres* (quod alibi dixi) *Causa* facit, non *Pœna*; sic, non omnis flamma gloriosos, & illustres. Hac porrò, quam memoravimus, & eâ quidem, divinitus, ut videbatur, afflicti clade, *Phocenses*; rursus, ut semper antehac, ad humanas conversi suppetias: ab *Lacedæmoniis*, sacrilegiorum suorum perpetuis, & constantibus patronis, mille gravis armaturæ viros, & *Archidamum*, eorum regem, agminis ductorem, impetraverunt. Immò, nequando vel homines hostes, vel cœlites, oblivisci *Sacrilegorum Phocidis* prætorum possent: etiam *Phalacum*, peculatus sacri causâ quondam, ut diximus, exauCTORatum; pristinum ad imperium evexerunt: magnâ multitudine mercenarii militis instructû, & auxilium. Id autem tantò properantiùs *Phocenses*, cupidiùsque, fecerunt: quòd eodem tempore, quò, *Spartanos* ab eis evocatos esse, rex *Macedonum* edoctus erat; idem, admonitus

Ruina Philippi Macedonis.

tus à *Tbebanis*, illicò cum universo *Tbessalico-
rum equitum* robore, *Macedonicòq;* peditatu va-
lidissimò, se commovebat è Macedonia. jam-
que, magnis in *Phocidem* itineribus festinans,
in *Locridem* repentè descendisse, ferebatur.
Nec vanus is rumor erat: ac *Philippus*, paullo
post, aderat, castris castra collaturus. Eum,
Niceæ tunc, in *Locris Epicnemidiis*, agens *Pba-
læcus*, venissè didicerat. Qui proinde, tum i-
psum, tum copiarum illius multitudinem, præ
suorum paucitate, tanquam *cælo delapsam mi-
litiam*, permetuens; sinè morâ, non præconsul-
tis, ac ne gnatis quidem, *Phocensibus*, pacisci
cum *Philippo*, per legatos clandestinos, cœpit.
Simulabat autem: horrore se, toties violati
numinis Apollinei, tranquillitatîsq; publicæ tan-
dem reducendæ desiderio, religionèque, per-
strictum; cupere, quàm primùm, & animi su-
met fluctus, & tam diuturnos Græciæ motus,
componi. *Revera* tamē, victricem *Philippi* ma-
num, nec aliud præterea, formidabat; vir, reli-
gionum irrisor, ac sibi, patriq; suo, semper si-
millimus, *Pbalæcus*. Non enim, nisi *millium*
octo, circa se, militem habebat; eumq; merce-
de militantem: cùm, inter hæc, in *Phocidis* fi-
nibus, quibus *Thermopylarum Alpes* immine-
bant,

bant, constitutum *Phocense* vulgus, ab rebus
 esset omnibus imparatum; & *expectatione pa-*
cis (quâ *Philippus* eos, incertos in eventus, la-
 târât), tanquam inter *sacrum ac saxum*, sinè
duce capitèque, staret. Eò *Phocensium*, malè
 tunc ordinatò, rerum statu, tantisper *Philippus*
 callidè dissimulatò, *Phalæcum*, remissis ad eum
 legatis, eâ conditione, legibûsque, suam in
 fidem recipit; uti, cum iis, quas secum habe-
 ret, copiis, clam *Phocæis*, per avia vallium, in
Peloponnesum se conferat: nec adversum se,
Thebanósve, *Thessalósve*, posthac arma ferat,
 aut hostilitatis quidquam agitet. In ista *Phi-*
ppi pacta, fidem dat *Phalæcus*, & accipit. Ità,
 qui pro gente suâ totâ conniti potuit, ac de-
 quit, quò, conditionibus & ipsa pacis inclusa,
 præteritorum utcunque veniam & impunita-
 tem impetraret; is, eâ neglectâ pariter, ac cir-
 cumscriptâ, cum præsidio suo solus in tuta se
 loca recipit: *cum dignus solus esset, cui nusquam*
Asylum pateret ullum. Sed, auferentem se licè
 ex eorum, de quibus tam malè meritus erat,
 conspectibus, non dimisit tamen suis ex ocu-
 lis *ultrix Némesis*: quæ, circum universas pa-
 ntem terras, ac maria, *Phalæcum*, poenâ in-
 cuncta suis, in *Creta* deniq; nebulonem invé-
 nit; & oppressit.

Dum

Ruina *Philippi* *Macedoniæ*.

Dum enim illic, *Cydoniam* aggressus, (*mar-
timum*, ad *Pycnum* flumen, *propugnaculum*) ge-
nus omne machinarum, sternendis moenibu
excogitatum, admolitur: delapsum, ecce! co
lò *fulmen*, & machinas involvit flammis: &
partem *Phalaci* militum, incendia restincturā
unāque denique, *Phalecum* ipsum, oppressi
quem insuper, spirantem etiamnum, consp
catus satellitū ipsius nonnemo, paullò pri
ab eo militariter objurgatus, & offensus; ed
tò gladiò transverberavit, plenam in mort
Unde mireris, licet, suspiciāsque pariter, *Dir-
nam*, in *falsi* quamvis *Numinis* violatione c
stigandā, *Providentiam*, ac *Iustitiae* rigorem. qu
factum est, ut præcipitiò, *Philomelus*; supplic
crucis, *Onomarchus*; lentā tabe, *Phayllus*; cruci
tu fidicularum, & capitis poenā, *Philon*, ac fu
torum ejus participes; incēdiò, *quingenti* *Pho-*
*een*ses; fulminis ictu denique, ferròque, *Ph-*
leus, & comites itinerum illius, interiret
Immo verò: non *rapuisse* tantummodo *m-*
nibus suis, sed vel, ab *alienā* *raptas* dextrā, *de-*
catas opes, collò brachiisq; contigisse suis: nu
exitio fuit; nunc infamiæ, quæ quodvis exit
superaret. quod non debet omnī vacare n
raculi stupore. Cujusmodi supplicium fu
qu

quod *Phocæi* cujusdam, è principibus, *uxor*, cum *Eriphylæ* ornatum, quem hæc, Delphico quondam in templo suspensum, sacraverat, circumferre corpore suo non reformidâisset, poenas postea, suô simul ac suæ domûs incendiô, persolverit. quod incendium, versus in furorem, filius illius excitârat. Quod item alia, non inferioris ordinis, & conspicuæ formæ, *matrona*, dum ex eodem delubro refixum *Helene Trojane* torquem gestat; in *Helene* (quod & alibi suprâ delibavimus) mores, æternamque stuprorum consuetudinem, est prolapsa: quâ tunc foediùs illa, quàm ulla combustatum, per universam passim Græciam *conflagravit*. (ttt)

Sed, ad *Philippum* ut redeamus; posteaquam, in *Thermopylis* adhuc (quarum angustissimas fauces occupârat) agens, liquidò perspexit: *Phocenses*, dilapsô jam, cum suis octo millibus, *Phalacô*, de cætero, penitùs omni, non modò milite ducéque, sed quovis alio subsidiô, destitutos; nec *posse* porrò, nec, si possent, *audere*, resistere: tum demum, universas eis suorum copias ità circumfudit, ex omnibus tractûs illius partibus; ut effugii facultatem omnem eis (nisi, cuneô factô, viam ferrô sibi facere vellent)

K k

vellent)

Ruina Philippi Macedonis.

vellent) intercluderet. Adeò, tanquam, *ver-
riculò* paulatim circumductò, *piscium* multi-
tudo comprehensa, spem libertatis amisit; sic
nusquam exitum, cincti Macedonibus, *Pbocen-
ses* inveniebant. Simul ergò tubis concinere
Philippus coepit, & pugnae signum dare: simul
ut deditionem sui facerent, *Pbocæis* imperare.
castrâq; , ni se victori permitterent, irruptione
capi jubere. Tunc, tot simul oppressi malis
trepidare *Pbocenses*; & , partim arma capere
partim *Pbalacum* ac subsidia (quæ nusquam
erant) circumspicere. denique , nec pugnan-
tatis audere; nec fugam, nisi frustrâ, tentare
nec, præterquam in *deditione*, spem salutis ul-
lam repositam habere. quam etiam ad extre-
mum, intellectu, *Pbalacum* cum omnibus suis, &
causam reliquisse *Pbocæorum*, & terram, fece-
runt, in quasvis, à *Philippo* ferendas, conditio-
nes. Eæ prægraves fuerunt, & inhumanissimæ
(uuu) si præsertim super his aliqua *Iustino* fi-
des esse debeat; qui vehementer in *Philippum*
hoc loco, sed per pleraque generatim, exarde-
scit. *Pactionem* illius, cum *Phocensibus*, perfidie
præteritæ respondisse. *Pradam* ex iis universam a
se vertisse; nullâ *Belli-Sociis* portione relictâ. Cæse-
passim raptosq; miseros dedititios. non liberos p-
rent

rentibus, non conjuges maritis, non Deorum simulacra templis suis, relictâ. Miserandam ubique faciem, & excidio similem, fuisse. Quin, ne lacrymandi quidem, ærumnâsq; suis deplorandi, facultatem Phocæis concessam; nisi, pro contumacia, velint, etiam fletum haberi suum, tanquam, qui crudelitatem Macedonibus exprobraret: & quæ sunt generis ejusdem; aut disparis, alia. Quæ Iustinus, ad conciendam potius misericordiam, quàm ad firmandam fidem, condensavit. Et ordinatiùs omnia, Diodorus Siculus, atq; didiciùs; hoc ipsò, quia particulariùs; & procùl exaggerationibus, exsequitur. cujus hæc est, in compendio, quod ponam, narrationis summa.

Deditione sub potestatem redactis Phocæis; Philippus, Bœotorum Thessalorumque principum (quippe, belli novissimi societate, cum conjunctorum) habitò consiliò, De deditione quidnam fieri placeret? decernit; Ad Amphictyonum arbitrium causam Phocæorum, uti principio quondam factum sit, sic & bello nunc conferre jaciendam. Amphictyonum ergò Senatûs consultum, delubri Delphici columnis innotuit. Phocensibus in posterum, inter Amphictyonicis, jus antiquum abrogari. Posthac autem, in Philippum, Macedonum regem, ejusque po-

Kk 2

Ruina Philippi Macedonis.

steros,

steros, jus idem ipsum, cum gemini suffragii potestate, transferri placere; quod is, & victor Phocærum, & sacrorum Apollinis vindex, extitisset. Phocenses omnes, & quotquot in eorum sacrilegii partem venissent, inter Exsecrandos, ac Divis invisibabendos. Eosdem, Templi Delphorum ingressi consortioq; Sacrorum, arceri: nec equorum illis, & armorum, possidendorum jus relinqui; quoad, sacrilegiis rapta, templo restituisent. Sacrilegiò contaminatos, more proscriptorum, & Orco devorum, ex quovis loco, cuiusvis, abstrahendi, jus esse non esse verò jus Phocensibus, oppidatim, aut in vicibus suis, habitandi. quas, equatas solo, dirutisq; mœnibus, in vicos postmodum, pagosq; commutari meminissent: ita tamen, uti ne minus unius stamensurâ, vicus à vico, pagus à pago, distarent; coitionibus locus esset. Pago verò nulli fas esset, a domum ullam exstruere, magnitudine domuum bicarum; aut tuguriorum, plusquam quinquaginta numero, possidere. Phocææ porrò regionis agrum tanquam Deo deinceps, in sacrilegii pœnam, satum, non tam sibi, quàm Apollini, sic exercerent; ad Apollinem Delphicum inde sexaginta talentum vectigal annuum rediret: quoad universa è Delphicis opibus egesta pecunie, summam, tantamque, representassent; qualis, & quantâ, b

S.

Ruina Philippi Mæcedonis.

cri principiò fuisset templi rationibus, ac tabulis,
ata. Denique, nequod uspiam impietatis eorum
peresset vestigium, aut instrumentum; scuta Pho-
rsium, armag, cetera, manibus Amphictylonum,
regis Macedonum, allisa rupibus, contererentur:
rūmq, fragmenta flammis abolerentur.

Hoc igitur Amphictylonū fuit, adversus Pho-
nses, Decretum; hæc Senatusconsulti verba, quæ
tulimus. E quorum plerisq; sententiis, cui-
s apertum est; quantum hic talis, victoria
hilippi, finis, & exitus, ab eo distet, quem Ju-
nus nobis depinxit: in Philippum (ut appa-
t), cum suo Trogo, non nihil sæpe commotior,
nam fortassis equior. Utcunque tamen hæc
sta sint; Philippi sollertiā magis, quā ullo
uoris, vel sui suorūque, vel hostilis, impen-
ō, tandem est imposita manus ultima bello
tro: decenniō (quod & alibi notavimus) so-
lō, Græciam exercere, plurimas inter clades,
iso. Cujus victoriae palmam Philippus illam
tulit; qua potiolem, nec ipse quidem ambi-
visus est: ut, qui tam fortiter felicitérq; Cæ-
um domuisset hostes; haud impar, aut infir-
ior, aliquando terrarum omnium Europæa-
m hosti communi, Persæ, subigendo futurus,
tius Græciæ designatione, crederetur.

K k 3

VI. In

Ruina Philippi Macedonis.

VI. In quo sanè , nec *Philippum* sua spe-
 tandem , neque *Græcos* conceptum super eo
præjudicium , fecellerunt. Sed , priusquam ta-
 men ad destinata rex perveniret; *gradatim* ei
sicut rerum omnium arduarum natura fert , non
momentò , *pervenendum erat*. Ac primùm o-
 mnium, nequid à tergo *Macedoniæ* relinque-
 ret, minùs pacatum, ac perdomitum; vetustis-
 simos suæ gentis hostes , *Illyrios* , hæreditariis
 quodam , & ab *Amynta* patre filiis reliquorū
 gentium illarum odiō , persequendos sibi su-
 mens : aliis super alias inflictis cladibus , eo
 ferrō flammâque, plus quàm antehac unquā
 plenum ad obsequium redegit : *Macedonici*
 passim præsidiiis, quò cunctantius in posterum
 rebellarent, impositis. Indè, prædā pariter &
 gloriā, magnopere *Philippus* auctus, in *Thessa-*
liam ducit: eamque, tyrannis, qui passim urbe
 illius, etiam post *Lycóbronem* & *Pytholáum* fu-
 gatos, insederant, repurgatam; novis super ve-
 tera beneficiis sibi devincit: & eadem pariter
 operā , tanquam unius catenæ continuō ne-
 xu, reliquorum quoque *Græcorum* compluri
 favorem, *præconiò Thessalorum excitatum* , in se
 trahit; ut passim, ei fœdere conjungi , gest-
 rent. Et accendebat hoc eorum studium i-

que

Ruina Philippi Macedonis.

quoque; quòd, *Philippum*, viderent, *Græcis* à barbarorum vexatione vindicandis urbibus, totis viribus intentum : quippe , qui *Cersobleptem*, *Thracum* regem , *Hellespontiacas* *Græci* nominis civitates, ac regiones, incursare solitum, compluribus coërcitum secundissimis prœliis, coëgisset, ad suam tuendam *Thraciam*, reverti. Cujus cùm urbes aliquot, expugnatas, ad *Macedoniam* adjunxisset; ac novas insuper extructas, *Thracum* cervicibus, tanquam jugum, & audaciæ frænum , imposuisset : non abscessit antè, quàm, annuâ sibi decimarum exsolvendâ pensione, barbaros in perpetuum adstrinxisset. Compressis, in hunc modum , *Thracibus*; cùm, inter hæc, *Atbenienses*, *Philippi* gloriæ semper invidere sucti, *Phociône* duce, *Clitarchũ* quendam, quem *Philippus Eretrienſibus* in *Eubœa* præfecerat , per vim eiecissent : hic invicem, ut illis ægrè faceret, & *Calliam* primùm, *Atticarum* partium tyrannum , exturbat *Eubœa* sinibus (xxx); & *Perintum*, *Thraciæ* clarissimam urbem, ad *Propontidem*, inter *Selymbriam*, & *Arsum* amnem, mediò situ positam, validissimis copiis obsessum oppugnatùmq; propebat: eò, quòd hæc, à *Philippo* jam olim alienior, in amicitiam *Atbeniensium*, insigni studiò, pro-

K k 4

pen-

Ruina Philippi Macedonis.

pendéret. Erat autem urbs hæc, insigni, non solum specie, quæ, domiciliis, ac plateis, per gradus ac fastigiatim surgentibus, *theatricam* *cavearum formam*, & altitudinem *ambitumq;*, referret; (*yyy*) sed & insuper moenium, munitionumque, firmitudine. Quapropter, ad ejus expugnationem *Macedo*, non contentus, accedere *triginta millium* exercitu, machinarumq; muralium omnis generis, instructus, apparatu: *turres* etiam adversus urbem exerat, & numero plurimas, & in altitudinem cubitorum octoginta surgentes; quæ *turres Perintbias* longè superarent. Nec tamen profecit ad rei summam quidquam *Philippus*; adiutantibus *Perintbum*, hinc quidem *Byzantinis* (qui *Bosphorum* accolebant *Thracicum*, hodieque *Constantinopolitani* sunt): inde verò, *Persarum* satrapis certatim subsidia submittentibus. his enim, unà cum eorum Rege, paulatim in suspicionem, latius sese diffusuræ dominationis, armorum *Macedonicorum* potentia veniebat. Utrumque genus auxiliorum ejusmodi, dolori fuit *Philippo*. Sed *Persam* quidem, in præsentia, sibi statuit differendum. *Byzantium* autem, intermissâ paullisper, aut veriùs, minùs acriter promotâ, *Perintbiorum oppugnatione*,

Ruina Philippi Macedonis.

tione, confestim sibi sumpsit adoriendum. Cæ-
 terum, nec iste quidem ejus conatus, quan-
 quam acerrimè susceptus, ad votum proflu-
 xit: quòd non modò vi summâ *Byzantini* Ma-
 cedonibus repugnarent; sed, paullo pòst, *Athe-
 nienses* etiam, instigante *Demosthenis* eloquen-
 tiâ, classem, milite, telis, & commeatu, refertis-
 simam, subsidio submisissent. quibus, cùm
 mox, & *Chiorum*, & *Coorum*, & *Rhodiensium*, &
 aliæ præterea *Græcarum* urbium insularumq;
 naves *auxiliares*, supervenissent: imparem se
 tantæ multitudini futurum, facilè *Philippus* in-
 telligens; prius quidem, cum fortissimis du-
 cum, & magnâ copiarum parte, Thracicam in
Chersonesum est evagatus. Ibi, tanquã id maxi-
 mè quæsisset, illius cõplures expugnat urbes.
 In *Scythiam* deinde digressus *Europæam* (quam
 hodie *Vallachi* colunt, ac *Moldavi*); regem eo-
 rum, (*Mattheam*, aggreditur: terram depopu-
 latur: viginti millia nobilium equarum, in foc-
 turam; totidem millia puerorum, ac mulie-
 rum, abigit. Postea verò, pace cum *Atheniensi-
 bus*, eorumque sociis, factâ (quæ tamen veriùs
inducia tantum fuerunt); & *Perinthiam* simul,
 & *Byzantinam*, obsidionem solvit: altèque sub
 pectus defossò mentis vulnere, quò *Græcis In-*

K k s

sulani,

Ruina Philippi Macedonis.

fulanis, & Atheniensibus, indignabatur; *recessit*. sed non ignovit. Nam, vix ad plenum annô se circumagente, fiducia cæteræ Græciæ, quæ *Philippi* rebus adhuc constanter studebat; nihil minùs expectantibus *Atheniensibus*, è *Macedonia*, per incustoditas *Thermopylarum* fauces, in *Græciam* penetrat: ingentibus circumseptus suorum copiis. ac, primùm omnium, sitam inter montes *Elatéam* urbem, *Locrorum* ac *Phocidis* mediam, improvisus opprimit. Continuóque, longè copiosioribus etiam, quàm, cum quantis *Elatéam* venerat, agminibus, è regione *Thessalorum* evocatis, haud obscurè præ se fert; *Atheniensibus* sc, propter proximè violatum ad *Byzantium*, & *Eretriam*, societatis foedus, bellum ac vastitatem illaturum. Ut autem idem secum, conjunctis opibus. atque castris, *Thebani* *Boeotique* cæteri, consilii capiant; ab iis, per *oratores* suos, exposcit. Sed jam eos sibi, trepidis in rebus, legatò *Demosthene* verba faciente, persuadentéque, præripuerant *Athenienses*. Hi namque, celerî nuntiò, de captâ jam *Elatéâ*, *Philippiq;* viribus, edocti; rerum omnium inopes, & imparati, non dubitabant, armis se *Macedonicis*, præ cæteris omnibus, ac proximè, petitum iri. Nec fecellit

Ruina *Philippi* *Macedonis*.

fellit eos sua, quam illis culpæ suæ conscientia suggererat, suspicio. Vix enim hi, copiis, quâtas per tumultum ac trepidationē licuit, eduçis, & *Bæotorum* exercitui sociatis; *Charonéam*, ad *Cepbissum* amnem sitam (ut alibi dictum est) urbem, maximâ celeritate pervenerant: cum jam *Philippus*, suarum & ipse copiarum ductor, ac militum numerô firmior, cum *Macedonum* *Thessalorum*q; *triginta duobus milibus* (in quibus, *equitum bis mille* militabant) in *Bæotia* se campis, ad *Cepbissi* ripas, diffuderat. Nec, nisi noctis unius, spatium temporis, ad prælii concursum, interpositum est à *Philippo*. cui tamen nihil longius, illius quoque diluculi morâ, videbatur. Tunc, ut primum cœlo splendor irrubuit auroræ, (dies autem erat *Metagitnionis* mensis septimus; qui nobis hodie, *Calvisii* judiciô, *Calendæ* *Septembres* essent) dispositis ad *Charonéâ* agminibus; hinc *Philippus* cum suis, illinc *Atbenienses*, ac *Thebani*, pugnæ signum intentis auribus expectabant.

Advenerat autem inter *Macedonas*, & *Alexander*: quem, militiæ capaces annos jam ingressum, secum *Philippus* genitor, virtutis, & paternæ spectatorem, & suæ specimen exhibiturum,

Ruina Philippi Macedonis.

turum, adduxerat. *Cornua* pater, ac filius, inter se partiti (sicut & *Athenienses*, ac *Thebani*, suum sibi singuli populi *cornu* tuendum sumpserāt); clangentibus tandem pugnae signis, infestis animis, manibus, armis, concurrunt. & exercitus uterque, veteris gloriae virtutisq; memores, acerrimè rem gerebant. Clamabat *Philippus*, in *Athenienses*, ore vultuque, versus; *Hic, hic, Perinthum, hic Eretriam, & Byzantium esse, pacis mutuae sepulcra!* Thebanis autem, *Cheronéam* ostendebat, admonens; *Hanc eorum esse nunc Leuctra, Phocæosq; campos. Hic sese viros, & Sacrilegorum nuper secum victores, in Macedonico sanguine demonstrarent.* Athenienses autem, è diverso, Macedonibus *Libertatem Gracia veterem* jaçtabant; negantes, *eam se temerè genti, Thracum quondam & Illyriorum regibus obnoxia, vectigalique, substraturos.*

In hunc modum alternis, & certabatur, & vulnera convitiâq; mutua fiebant; in multum diei, multis utrimq; cædibus, extractâ pugna. Videbaturque, neutrius exercitus pars superior, & utriusque strages internecina, futura. donec *Alexander*, Philippi filius, summis denique viribus connisus, illo, cui præerat *cornu*, monitis, & egregiæ fortitudinis suæ stimulis,

inci-

Ruina Philippi Macedonis.

incitatô; *primus omnium* perrupit hostile cornu: pulsúmque locô, clamoribus, & infestis in ora telis, ac mucronibus hastarum, directis, adversas partes ingenti cæde, partim prostravit, partim in fugam effudit. Cujus secutus exemplum *genitor* (viderat enim victorem *filium*, fugientium tergis irruentem), ne, cui tempore cesserat, *palma* quoque concederet; id, quod residuum erat hostilium agminum, in primam ipse delatus aciem, disjecit universum: tantâque virtute fudit; ut, hinc *pater*, illinc *natus*, unius plenę *Victoriæ Gemini meritò*, tanquam *duo Cástore*s, ferrentur auctores. Et hæc illa fuit percelebris, ad *Cheronéam*, pugna; quâ, Gellio teste, librô noctium Atticarum decimô septimo, victus, ac fugatus, etiam *Demosthenes* fuit: *orator*, quàm *bellator*, insignior (*). Hæc illa dimicatio; non tam *corporum* strage, quàm *Libertatis Græcæ* ruinâ sepulturâque, lacrymabilis. Nam, tametsi *Bæotorum* ingens occisa multitudo, militum autem *Atticorum* ampliùs *mille*, Cephissi ripas camposque cruentârint, (de quibus & trophæum postridie *Philippus* statuit): *capta* tamen inprimis *Atheniensium* *duo millia*, non multò verò pauciores è *Thebanis*; secum *universæ* mox *Græciæ captivitatem*,
ac cer-

Ruina Philippi Macedonis.

ac certè *Servitium*, traxère. Neque latuit *Philippum*, quantum is dies unicus potentiae suae virium, ac dignitatis, adjecisset: ideoq; nec signa, fertur, nec verba, lætitiæ prætermisisse; cùm, sub ejusdem adhuc diei vespèram, cœnatus, & cum amicis comessabundus, etiam largiùs hausto merò, capitèque corollis convivalibus lasciviente, per captivorum turbam, ad regis utrimq; pedes jacentem, incederet: ac victis scurriliùs, quàm regem deceret, immodestiusque, quàm victori, casuum humanorum memori, congrueret, ob infelicem certaminis exitum insultaret. In qua tamen *Philippus* animi gentilis intemperantiâ ne perseveraret; *Demades* effecit, *Oratoris Attici*, quem & ipsum in acie *Philippus* ceperat, arguta loquendi libertas. Hic enim, prætereuntem in regem conversus; Oro te, rex! inquit: cùm & *Fortuna* nuper, decemnali patratò (†) bellò *Phocæorum*; & novissimè, dies hic, benignitate *Deorum*, *Agamemnonis* tibi personam circumposuerit: decetne, nugis talibus ineptientem, *Thersitæ* te facta representare? Quibus à verbis, discussâ rex, nō temulentiâ magis, quàm petulantiâ, puncto temporis, alium mutatus in virum; assumere cepit, uti monitus fuerat, *Rectorem-regum Archivo-*

Ruina Philippi Mæcedonis.

ebivorum: abjecitque *morionem*. Ad summam! ea fecit, quæ de *viçtore* Philippo *Justinus*, (illius immodestiæ parùm officiosus, ac fidelis, dissimulatur) cum præconio moderationis ejus, congerit: nec *Diodorus* in universum silentiò transcurrit. Non *solita-Victoria* sacra; non *letitia* sollemnes *ludos*, obiit: non *corollas*, in posterum, dum adhuc ad *Chæronéam* esset, aut *unguenta*, sumpsit. In compendio: quantum frontis illius, aut superciliorum, ac totius adeò Philippi, fuit; *Victo* similiorem se, quàm *Victori*, gessit. Rex appellari *Macedonia*, sustinuit; *Græcia*, detrectavit: *Ducis-Græcorum*, appellatione contentus. Præterea, cum *Thebanis*. (utpote parùm, communis adversùs *Phocæos* societatis bellicæ reminiscentibus, atque gratis) ex meritis eorum succenseret; ideòq; , tam *captivos* eorū (zzz), quàm *caforum* in acie corpora tumulaturis, nō donaret, sed vendidaret: *Atheniensibus* tamē, quibus longè gravius utique, frequentiusq; , meminisse debuerat, offensum; & *præteritorum* omnium adversum se *facinorum*, & tunc *captivorū* (quos ad unum omnes eis remisit), ac denique *sepeliendorum suorum*, gratiam fecit: nullo penitus, vel exactò, vel acceptatò pretiò, sive

Ruina Philippi Macedonia.

sive remuneratione. *Démadem* quoque, plurimum admiratus, nexibus exsolutum, inter admissionis primæ familiares recepit: ac jam non, ut *libertinum ex servo*, sed, ut *magistrum*, ob alloqui venerabilem libertatem, habuit. Denique, nequis, in mentibus alterutrorum, sensus veterum residèret injuriarum: etiam *Alexandrum* filium, super hæc omnia, cum *Antipatro*, cæterisque primis amicorum, misit *Atbenas*; pacem cum eis, amicitiamque, renovatum. cum *Bæotis* interim, belli quidem remissionem indulgeret; *Thebanis* autem nihilofecius, *Iugi* quoddam initium, hoc est, *presidium militare*, ceu *pacis custodiam*, imponeret. Quantum autem in animo suo distaret, hinc quidem *Atbeniensium*, illinc verò *Thebanorum*, existimatio; voluit *Philippus*, etiam ex utriusque civitatum illarum conditione, palam omnibus constare. Nam, cum in *Atbeniensium* neminem animadverti, vel levissimè, voluisset; *Thebanorum*, è diverso, quosdam, & hos quidem, *civitatis principes*, ut *Justinus* deplorat, securi percussit: alios in exiliū eiecit; redactis in fiscum facultatibus eorum. Nimirum, ut *homines sumus*; in eos plerumq; stomachamur implacabilius, à quibus, pro gratia (cujusmodi

The

Ruina Philippi Macedonia.

Thebanis Philippus contra Phocenses exhibuit) malefacta recipimus: quàm in eos, à quibus professas inimicitias, tota vitâ, tanquam jam consuetudine quadam eruditi, toleravimus: sicut ab Athenis rex idem sustinuit. *Ab Hoste commotus dolor, pungit; ab Amico verò resiliente suscitatus, furit.* Itaque, non stetit intrâ limites hos, iracundia Macedonum regis; sed absenti sibi substituit, odii sui vicem impleturos. A *Thebanis* enim cives antehac complures, quòd *Philippi* partium haberentur, urbe pulsos, *Thebas* reduxit. ex quibus, numero trecentos, urbi rectores, ac iudices, imposuit; qui, non ex *libertate veteri*, sed ad *Philippi* iutum ac *leges*, jus dicerent. Valuit autem hic, quem diximus, in *Atbenienses* favor, in *Thebanos*, è diverso, rigor, ad alios *reliquæ Græciæ* populos; *hos* quidem, imagine benignitatis alliciendos, *illos* autem, ad officium, exempli errore, provocandos. Intuebantur enim, & quid, *amicæ Philippo, Respublicæ* commodorum sequerentur; & *invisæ* contrâ Macedonibus, quantum ærumnarum, & calamitatis, adessent.

Cum hoc igitur suû præjudicio, quo, jamjam universam esse *Græciam* imbutam, intelligebat;

L I

bat;

Ruina Philippi Macedonis.

bat;maturandum esse, *Philippus* ratus, ad *supremum* *omnis* per *Græciam militiæ*, sibi vendicandum *imperium*: omnibus passim, per dispositos in urbibus amicos, ostendit; *In animo* *sciam olim esse*, non jam, ut nuper, *Phoceos*, aut *Thessalios tyrannos*, ac *Thracas*, *Græcæ lingue* *communionem* sibi conjunctos mortales; sed *Persas*, ac *barbaras Orientis nationes*, bello petere: quæq; toties *sacra profanâq; Græciæ crudeliter impièq; vexâssent* eas deinceps *armis piis*, & *expeditionibus in Asia* *ultricibus*, adoriri.

Qua *Philippus* voluntate, cùm, *tanquam novus cælo delapsus Hercules*, aut *Juppiter*, *gigantum everfor*, omnium sibi *Græcorum animos*, novô quasi nexu, mirificè devinxisset; universis *Ut ageret, quod mente concepisset*, acclamantibus *Græciæ populorum*, ac principum, comitia, quæ *pro rerum præsentium ordinando communi statu* *Corinthum* indixit. Eò cùm venisset inprimis ipse, non sinè præsidio: nec ceterarum *Græciæ gentium civitatûmq;*, vel *Optimates* abessent vel urbium *legati*; solis, pro consueto sibi *factu*, *Lacedæmoniis* concilium illud aspernantibus: de bello, *Persis* communiter inferendo referre Rex cœpit; &, Cuinam ejus gerendum *summum placeret Imperium* mandari, senten-

ti

Ruina Philippi Macedonis.

tas exquiri, postulat. Ibi, cunctis approbatō
belli consiliō, decretum primō fit; ut in *Persas*
expeditio primō quōq; tempore suscipiatur.
Deinde, nusquam variantibus sententiis, omni-
um ac singulorum suffragiis, *Imperium* expe-
ditionis supremum *Philippo*, Macedonum Re-
gi, mandatur. In quæ, sic, ut dixi, constituta;
um, singularum *Philippus* urbium pro censu
facultatibusque, conferri militem oportere,
lemonstraret; nec, cœcō studiorum ardore, vel
nentium remissarum frigore, majorem mino-
emve, pro cuiusque libidine, præberi: *ducenta*
leniq; *peditum*, *quindecimq;*, quæ militarent e-
uis, *millia* Regi, totius, præter Spartanos, *Græcie*
pendiis sumptibusque, decernuntur. In ho-
um verō militum summam, nec *Macedonicus*
eniebat; nec *Illyriorum*, ac *finitimarum* gen-
um, *Philippo vectigalium*, exercitus: qui mul-
rum millium & ipse tamen fuit.

Solutis porrō comitiis; ut appareret Græ-
s, *In Imperatore suo*, non fortiora Martis esse
nsilia, quàm exsequendi vim, ac celeritatem: pri-
quam animorum ardor ille, qui tunc o-
nes accenderat, ipsâ sese morâ remitteret;
b initium statim *Veris*, quo tempore maria,
r brumam antea navigationibus clausa, Ple-

L I 2

jadum

Ruina Philippi Macedonia.

jadum exortu denuò classibus *aperiri* prope-
 rant, ducum suorum exercitatissimum, *Par-*
menionem, cum *Amynta*, propinquòq; Cleopa-
 træ conjugis, *Attalò*, simul autem & numero-
 so milite, navibus impositò; præmittit in *A-*
siam, quæ cis *Taurum* montem est: & in Hel-
 lesponti cumprimis ultteriores oras, ac mari-
 timas Ioniæ regiones. Hos autem, haud mul-
 tò post, secuturus rex ipse, cum omnibus e-
 quitum peditumque, quæ cis Hellepontum
 in æstivis agebant, agminibus: in urbe Mace-
 donum, *Aegis*, nuptias interea Regis Epirota-
 rum, *Alexandri*, cum filia sua *Cleopatrâ* (qua
 soror Alexandri Macedonis, ex Olympiade
 fuit) ludorum ingenti magnificentia, sic ap-
 parat, atque transigit: ut, qui *Vale supre-*
mun Europe pariter, & omni terrarum Orbi
 dicturus esset. Istius namque *letitie publicæ*
ludorumque, supremus fuit *Actus*, Philippi mors
 in caput ejus haud aliter, ac, si Persarum
 regis aurò foret emptà, sub ipsum expeditio-
 nis Persicæ momentum, à fati*s conductâ*. Cu-
 jus mihi, priusquam seriem exsequar, libet
causas inprimis inquirere; dein, & *vita* Philip-
 pi *cursum*, cum *virtutibus*, ac *vitiis*, subtexere
 quò faciliùs, & *cur* quibusdam ejus *Ruina* lu-

Quon-

Ruina Philippi Macedonis.

lum; &, cur aliis, è diverso, *gaudium*, ac *Justi-*
æ divinæ venerabundam admirationem, ex-
 itarit, intelligi queat. *Cadem* igitur regis, hæc,
 quam narro, *caussa*, præstruxit, & *Occasio*: *Vindi-*
cta, condonata flagitio; *Jusque*, negatum *Injuria-*
m-Actioni.

VII. Nam erat inter Macedonas, in Aula
Philippi, primis tunc in amicis, *Attalus* quidam;
 vir, bellò quidem strenuus, ac manu fortis,
 bonusque consiliò: sed moribus, ingeniòque,
 ravis: & is ipse videlicet, quem, cum *Parme-*
ione, præmissum in Asiam Ioniàmque, supe-
 rius memoravimus; ad Græcas, præsertim Hel-
 lespontidis oræ, gentes, urbésq;, Persarū domi-
 natu liberandas. Is tamen, dispectis illic, quā-
 tum ad inchoandum *bellum Persicum* satis es-
 set, rebus; in Macedoniam aliquantò post re-
 versus erat (*Aaaa*), urbium liberandarum
 statum regi relaturus: & cum eodem postea,
 negotiis in Europa constitutis, in Asiam de-
 uo vela facturus. Acciderat autē inter hæc;
 et *adolescentes* duo regii, *formâ* præsignes, na-
 talibusq; *nobiles* (quorum utriq; *Pausania* fuit
 nomen) sub iis, quibus uterque distineban-
 tur, cubiculi regalis ministeriis, veluti mos est
 equalium, verbis altercarentur: & ex his al-

L 1 3

teruter

Ruina Philippi Macedonia

teruter (hoc est, *Pausanias* ille, qui, gente natu
Orestidarum, postea regis *interfector* fuit) alte
 ri *mollitiem*, ac *muliebrem*, (nescio quam,) *pa-*
tientiam, exprobraret. Nam obtredebant in
 ter se; *dilectus* uterque, Græcorum execrandi
 ritu, Philippo regi. Convitium istud porro
 cum graviter admodum *Pausanias* alter, à *Pau-*
sania præsertim co,ferret,quem, sciret ipse,li
 bidine parâ diffluere: rem,nō ad *Regem* (quoc
 metui potuit) sed ad *Attalum* solum, & uni
 cum,(ut, cui, paris fortasse turpitudinis obse
 quiō, rege clam, adstrictus esset) continuo de
 tulit: ipsēque, non multo post, in quadam ad
 versus *Pleuriā*, Illyridis regem, pugna telo
 rum ictibus, studiosè quæsitis exceptisq;, tra
 jectus, occubuit. Superstes igitur æmulo suc
Pausanias erat, *Orestiadēs* ille; contumeliæ dica
 cis, uti dictum est, auctor. Hunc, memoriā
Pausaniæ, nuper è vivis rapti, tanquam sua
 mandatâ curę vindicandi provinciâ, *dux Atta-*
lus ulciscendum sibi, singulari quapiam, & ex
 probrationi talionem repositurâ, ratione, con
 stituit. Dissimulato verò scelestæ cogitationis
 decretō, die quodam perhumaniter ad cœ
 nam vocat *Pausaniam*: pèrque se, cæterosque
 sui consilii conscios, ei frequentius, ac præte
 ado

adolescentis morem, & vires, adbibens; plurimô tandem merô gravat eum, ac sopit. Tunc, rerum omnium, ac suû pariter, inscium, illo flagitii genere, quod, igne de cælo jactô, *Deus in Pentapoli* vindicavit, *Pausaniam*, tum ipse per se primus, tum, ex ordine, cæteri convivarum, invadunt: eoque peractô, palàm omnibus deridendum consputandûmque, vilissimi prostibuli ritu, proponunt. (b b b b) Et *Pausanias* quidem noctem illam, ac sequentis diluculi partem magnam, somnô sepultus, ac merô, nescius eorum, quæ circa se gesta fuissent, exegit. Postquam autem, crapulâ soporêq; tandem discussis, expergefactus est; foedissimamque suû ludificationem, & hujus auctorem, ex æqualibus didicit: enimvero, pro facinoris ac dedecoris indignitate, graviter commotus; ad *Philippum* regem, seu gnarum jam, at dissimulantem, seu prorsus incium, *Attali* nefandam, in corpus ingenuum, petulantiam, accusatione vehementi detulit: & inultam ne sineret, obtestatus est.

Rex, eâ re (sicuti præ se ferebat) graviter & ipse comotus; **SCELESTISSIMOQUE**, quod *Diodorus* ait, **FACTO**, dignam meritis suis deberi poenam, passus; impræsentiarum

Ll 4

tamen

Ruina Philippi Macedonis.

tamen quievit. Ità, *scelere* magis,quàm *sce-*
ris auctore, condemnatô; læsum *consolari*, qui
vindicari maluisset, satis habuit. At *Pausanias*,
verborum eâ demulsione , minimè gentium
contentus; &, sæviente magis ac magis indies
in præcordiis dolore, stomachosior: tantò ve-
hementiùs in vindictam accendi cœpit; quā-
tò se graviùs ab æqualibus quotidie *despici* vi-
debat: è diverso verò *reū* ab rege *gradibus bo-*
norum extolli. Nam & emanârat in regiam; su-
per injuria *Pausaniam* esse questum: sed reje-
ctum. *Attalo*, contrà, cui supplicium debere-
tur, non modò remissum illud esse, constabat:
sed eidē insuper ultrò *transmarina militie* de-
latam esse præturam, videre cuncti doleréq;,
cum *accusatore* misero , cogeantur. At verò
Pausanias, hīs omnibus insuper habitīs, à que-
rela, juréq; suo persequendo, non destitit; sed,
opportunos importunosq; juxtà, regiis auribus in-
stabat. Is tamen aliquâ semper (*ut iis in Tri-*
bunalibus fieri solet, quæ gratiæ magis, quàm equi-
tati, serviunt,) frustratione, promissove, dilatus;
eò denique *Regis* adduxit animum: ut hic, qui
nec *Attalum* id temporis vellet offensum, nec
Pausaniam tamen, priscas suas *delitias*, penitùs
neglectum; maximis hunc *muneribus* reducere
studue-

Ruina Philippi Macedonis.

studuerit ad animi tranquillitatem : & inter primos regii corporis custodes eundem adoptarit.

SED acrem, & profundè nimis in animo sepultum, injuriæ dolorem, nec *aurum*, quod omnia cætera conciliat, placavit; nec *argentei tlypei* (cccc) delatus apex, & *cuspis*, expunxit, vivebat, in corde *Pausania*, contumelia; secus, nisi *morte*, vel *auctoris*, vel *Judicis*, & *ultoris*, nunquam moritura. Quoniam igitur ad *juris sui possessionem*, nisi *iure summò violatò*, (quod est, *Occisò legitimò rege*) perventurus non erat: ipsum sibi *Iuris* & contumeliæ suæ *disimulatorem*, proposuit, è medio tollendum, priùs, ac potiùs; quàm, *doloris sui caput, Attalum*: utpote, quem aliter, nisi Regis per latus, transverberari posse, desperaret. Multis namque majori propemodum, per ea tempora, terrori, *dux Atalus* erat; quàm aut *Rex Philippus*, aut *Philippi filius, Alexander*. Cujus potentiaë *caussas*, libet, & cum *caussis, specimina* nonnulla, documento posterorum, proferre. M U L T O S enim, & sequentia deinde sæcula, Regiis ac Regnis perniciosos, sub *nominibus* quidem diversis, sed *vitiis* iisdem, A T T A L O S, Orbi dederunt.

L I 5

VIII.

Ruina Philippi Macedonis.

VIII. Hic autem , de quo nunc suscepta narratio nobis est , *Attalus*, hīs, quæ referam, initiis regiae *Macedonum* domui, partiq; majestatis, irrepsit. *Olympiada* rex *Philippus*, quam, puellam adbuc, sibi conjugem adjunxerat, & e qua liberos, *Alexandrum*, *Cleopatramq;*, sustulerat ; post aliquot in matrimonio secū exactos annos , abs se denique *divortiō* segregarat. Causam sejunctionis hujus , in tempore per-censebo ; cū ad *Olympiadis* quoque *Ruinam* describendam accessero : ne, quæ, simul ac semel nosci, satis est, bis inculcanda sint. Post *divortium*, cū Regi, vergenti præsertim paulatim in *senium*, & , præter hoc, *lusco*, difficile videretur; invenire nuptam novam, quæ placita Philippo pariter esset, & cui Philippus, e diverso, non displiceret : reperit is tamen, filiae suæ cognominem, *Cleopatram*; idoneam, ut putabat ipse, quam, *Olympiadi* superinductam *emulam*, & sibi *vita sociam*, liberis quidem primis *novercam*, Macedonibus verò *Reginam*, imponeret.

Hæc porrò, specie præsigni mulier, secum in domum, ac familiam regiam, *Attalum* introduxit; cæteroqui, jam ante tempus hoc, *Philippo*, bellicam ob fortitudinem, notum com-
men-

Ruina Philippi Macedonis.

mendatúmque; sed, non nisi *Cleopatra* demum nuptiis ad interiorem *regis* amicitia, *affinitatis* benefició, perducí coeptú. Erat enim, siue *Iustino* credimus, (*dddd*) *Cleopatræ* frater; siue *Diodoro* *Siculo*, (*eeee*) *Suppletoriq;* *Curtii* *Rufi*, (*ffff*) *matris* frater (quippe, quem, *avunculum* *Cleopatræ*, scriptores hi nominét); siue deniq; *Pausania* *Cappadocis* interpreti *Latino*, (*gggg*) *pater*. Huic *Attalus* igitur necessitudinis, inter se regémque, tam arcto vinculo confusus: necnon, propensissimis in se *Regina*, siue *fororis*, siue *neptis*, studiis; ac denique, propriis in regē meritis militaribus innixus: agere, quidquid libuisset, in animum induxerat. confidebátq; dubitatione nullâ; *Quidquid* unquam in quemcunq; deliquisset, *fautorum* *suorum* benefició se laturum impunè: quippe, cùm, uti spiritus suus ex regina, sic è reginæ spiritu nutúque, *regis*, eam amantis, animus, arbitriúmque, duceretur.

In quo toto, perquam improbè, pessimèq; dispositò rerum agendarum ordine, tunc adu esse; quis inficias eat? *regi* *virum* à *fœmina*, *regem* à *regina*; *reginam* à cognato-*Sodomitâ*? *cujus*, in *aurem* *consanguineam*, influxu fiat; ut, blandimentis postea muliebribus, id, quod factum sceleris-

Ruina Philippi Mæcedonis.

lestissimè fuerit, excusabile censeatur: sitq; malum, bonum; bonumque, malum: id est, fœditas in dignitatem vertatur; & pœna sceleris, in premium quasi Virtutis. Id hîc accidit, in Regia Philippi Macedonis. Idipsum autem, & nunc evenire nonnunquam experimur, in minorum quoque capitum familiis; quod tunc in domo MAGNI PRINCIPIS, sed LUSCI. Supra cæteros, ac paullò supra vulgus, se quispiam, vir pecuniosus, extulit. Ipse graveolente spiritu, cadaveroso vultu, pumicosâ facie, polyposo naso, læsô (sicut Philippus) oculô; stigmosis genis, atq; mentô; capite bovino; vespertilionum oculis. Hic domum ducit, facie, quàm moribus, ornatiorem; bene tamen, ex malè fortasse partis, dotatam, ac locupletem: conspicuam nobilitate, sed nudiustertius emptâ; vel ceris imaginum valde quidem, sed è furno forsitan, aut pistrino, fumosis. Et ea tamen, mulier audax & insolens, & avos atavôsque, septem ferè sæculorum, jactare petulans; tanquam aureô circulo, vel uncô, cōjugis sui labris aut naribus infixô, maritū, cæteroqui fortasse bonum, sed ad omnia mulieri malæ venūdatum, possidet. Hæc eum, ut Achabum Jezabel, aut Apame, Bézacis filia (b b b b), Darium, versat ac re-
versat;

Ruina Philippi Macedonis.

versat ; agit , ac circumagit , ad omne suum arbitrium. Ex hac Junone Juppiter iste domi forisq; pendet: huic, tanquam *Cbelidoni* suæ *Pippæve Verres* pretor , emancipatus , Romam ac Siciliam; sic uxorius hic *Vertumnus* seipsum, & omnia sacra profanáq; , mutanda, censenda, tractanda, laceranda, permittit. Huic denique , non *Claves* modò domûs & arcæ , sed etiam *Cæli* (si fieri posset) & *abyssi*, cum *fulmine*, velut alter in fabulis *Veneri Mulciber*, cudit; habendâsq; tradit. (iiii) Hic talis, (audacter dicam) UXORI SUÆ , non *junctus* est, ut natura fert; sed planè, quod natura refutat, & fieri tamen poëta (kkkk) stomachatur, NUP SIT. Ex hac *virorum* notâ *Philippus* tunc fuit; *Cleopatra* totus, ac certè magis, quàm *Suus*: illius illecebrâs ei, formâque; *dementiam* instillantibus. Nondum enim, tam exactè differentem, *Diogenem* audierat, *Cynicum*; cùm is, & palàm, & passim, aliquantò pòst, *Alexandrò*, *Philippi Filiò*, dominante, diceret; SPECIOSAM mulierem (adde, SIMUL ET IMPROBAM) *Templum* esse , *super cloacam edificatum* (llll). nec videbat adhuc , *Cleopatrarum suarum* (& uxoris, inquam, & filie) *thalamos*, exitio suo, sepulcròq; superimpendentes; ut, ex quorum

Ruina *Philippi Macedonis*.

rum utrôque, *mortis ei causse* præstruebantur.

Primùm enim (ut ad *Attalum* aliquando revertatur narrationis series), jam ab initio statim contractæ cum *Philippo* necessitudinis novæ, coeperat hic efferre se verbis intemperantioribus; &, quæ satis indicarent, quanti priores *Philippi* cum *Olympiade* nuptias, & prognatam indè sobolem, faceret: quando, nuptiali *Cleopatæ* *Philippiq;* convivio, velut insultans *caussa repudii*, quo pulsa fuerat *Olympias*, hortari palàm *Macedonas*, nihil veritus *Alexandri* præsentiam, ausus est; *Precarentur Deos, Deasque, connubiorum præsides: uti, regie successionis bono*, **LEGITIMUS** tandem aliquis, *Et quidem, è Cleopatra, nasceretur HÆRES.*

Ad quam vocem *Alexander*, matris *Olympiadis* (quæ, diversis in ædibus agens, & conspectum æmulæ fugiens, epulis ejus genialibus sola non interfuerat) dignitati famæque consulturus; simûlq; *suos*, & *Cleopatæ Sororis*, natales opprobriò liberaturus: graviter admodum excanduit. allevânſque lectulò convivali corpus; *O, scelestum*, inquit, *os! nos igitur tibi spurii sumus? nec successionē regni digni?* Simûlque, quoniam tum opportunè craterem manu tenebat, cum in faciem misit *Attali*;

vinò

Ruina Philippi Macedonis.

vinò juxtà , cruoréque , maledicum ac dicacem perfusus.

Non tulit hanc *filii* libertatem , qui præstò tunc erat , rex Philippus : *turbariq;* festam jugalis coenæ lætitiâ *rixâ* , questus , & increpans ; *jurgium* ipse vertit in *pugnam*. Exsiliens enim & ipse grabatò ; cùm nec *Attalus* Alexandro , nec *hic* Attalo , verbis insistere , cessarent : districtò ferrò , ruebat in *Alexandrum* ; medium eum , si destinata provenissent , dissecturus : *Attalòq;* factam (sicut agebat) *injuriam* , filii sanguine , cædèque , deleturus. Sed , *Alexandro* , corporis providâ declinatione , libratum in caput suum vulnus declinante , gladius in irritum recidit : & , amicorum interventu precibûsque , rege , ne perseveraret in coeptis , coercitò ; *filius* , inter *patris* , & *Attali* , maledicas execrationes , effugit. Eâdem autem adhuc nocte , cum *matre* , (*fugæ causâ simul* , & *comite*) e proripuit : ac , dispositis ad id equis , in *Epium* primùm , ad *Alexãdrum* , avunculum suum ; ex *Epiro* verò posthæc , ad *Pleuriam* , Illyriorum regem , se recepit. Ibi , mater ac filius , Philippo *discordes* pariter , & *infensi* , temporis liquantum exegerunt. (*m m m m*) Sed , quamquam interea natus jam Philippo , sicut *Attalus* præ-

Ruina Philippi Macedonis.

precari iusserat, novis è nuptiis regni novu-
beres esset (nnnn): in concordiam nihiloseciu-
exules hos, cum *Philippo*, qualemcunque, qui
& in patriam tandem, *Alexandrum* reduxit hu-
jusmodi, quem dicam, casus. Hic, ut appare-
bat, fatalis erat, *Numinisq; Providentiâ non vacare*
visus: nisi, quòd illorum temporum homini-
bus, etiam post integratam ex odio gratiam,
insitum penitus in animis erat, INIMICO. RE-
CONCILIATO NIHIL FIDENDUM.

Venerat ad *Philippum* in Macedoniam Co-
rintho *Demaratus*, negotiator dives, ac *Philippi*
vetus hospes. Hunc, tametsi dissimulantem,
non latebant, nec parùm, propter amicitiam
cum domo *Philippæ* vetustam, offenderant,
ea, quæ gesta didicerat inter regem ac regi-
nam repudiatam; *Alexandrumque*, commu-
nem utriusque filium, exulantem. Fortè sic
res tulit: ut, orta super mensam Græciæ Pelo-
ponnesiq; mentione, *Philippus* ex *Demarato*
quæreret; Inter *Spartanos*, ac *Megalopolitas*: item-
que, *Messenios*, *Argivos*, & *Sicyonios* (oooo),
quid tunc rerum ageretur? & quomodo, post inve-
teratas discordias, tandem eis inter sese conveni-
ret? In quæ *Philippi* verba, concussò familia-
riter capite, *Demaratus* eum intuens; *Ridicu-*
lum

lum enimverò, Rex (inquit), & monstri simile; te
 Græcorum, extra Macedoniam, ac scilicet, inquieto-
 rum, ex antiquis jam seculis, caput, curam ba-
 bere, quæstionemque, concordia: cùm interim, in ipsa
 tibi Macedonia tuâ, domoq; regiâ, trium caput, &
 que natura conjunxisse debuerat arctissimâ chari-
 tate, dissidium, videatur æquum, ac ferendum: tan-
 quam sanè dignum Philippo, dignum majestate
 tuâ, dignum deniq; Belli-Sacri compositore; qui bel-
 lum ipse domesticum fovere pergas. Potèstne, quæso,
 rex, oblivisci; saltem, & quem ac qualem, & ex
 qua, genueris? ritene patriâ, decentérq; Regiâ, sint
 extorres?

Movit amici monitoris tempestiva libertas
 Philippum; ut, subductis secum ipse præcipitis
 reiectionis suorum causis, ac rationibus, obsti-
 nationem damnavit iracundiæ suæ: placatus-
 que, tam Olympiadi, quàm filio, revocaret am-
 icos. Et quanquam neuter, principio, sui re-
 stitutionem hanc in parte gratiæ poneret; præ-
 cipuèq; filius implacabilis, & Patris, stricto se-
 gladiò persequentis, & Attali, matris famam
 obscurantis, recordationem ægerrimè depo-
 neret: amicorum tamen, & inter hos, Ephe-
 sionis maximè, Parmenionisq; precibus; necnon
 reberimis, ad reditum stimulantibus, lit-

M m

teris,

Ruina Philippi Macedonis,

teris, post longam denique tergiversationem acquievit; ac rediit. Qua sanè redeundi tarditate, magis ipse patrem visus est in gratiam recipere, quàm à patre receptus ipse. Quin, & Olympiadem, ego comperio, postquam etiam in Macedoniam revertisset; Aegæas tamen, & in regiam, ante Philippi mortem nunquam introisse: sed, pertinacî Cleopatra regine (perinde quasi pellicis) odiò, conspectum ejus, præsentiamque, detestantem, in suburbano quopiam castello, viduæ more, consedis; quoad novum quandoque se res, & ultionis opportunitas, aperirent. (p p p p.) Qualiscunq; tamen ea gratiæ, Macedonicos inter Reges, integratio fuerit Demàrato certè Corinthio, sicut exposui, debuit fuit. (qqqq) In quo profectò vir hic, Idololatriæ licet, magnum tamen, appositumque, nobis quoque, Christi cultoribus, vitæ morumque documentum reliquit: ut, in tempore locoque dissidētes animos idoneo sermone recomponere, ne cundemur. Nam, ut sæpe parvula scintilla neglecta, Curtiò judice, (rrrr) validum suscitavit Incendium: ita non rarò, flammæ discordiæ jam grassantes, sopivit unius placidæ deborationis interfusa, quasi roris, stilla.

Verùm hanc ipsam, qualem cunq; domum

Pl

Quina Philippi Macedonia.

Philippi reducitam quietem, disturbavit, postre-
 nis temporibus, ejusdem ipsius, qui primus
 am concusserat, *Attali* flagitiosissimum illud,
 ignissimūq; flammis, in *Pausaniam* adole-
 centem, facinus. de quo dictum superius est;
 uodque nec *Attalus* unquam, nisi tantopere
 æ penès regem regināq; potentiæ confi-
 sis, tam *propalā* aggressus esset: neque Rex
Philippus, nisi *Cleopatra* suæ cognati supplicium
 condonans, inultum dimisisset. Tamen si verò
 indē, *Alexandro* jam rerum potiente, nec id
 elictum *Attalus*, nec illam in *Cleopatræ* re-
 næ nuptiis insolentiam, abstulerit impunè;
Philote, filii *Parmenionis*, & *Hecatai* Ducis, mi-
 steriō, (ssss) jussu verò Regis, è medio sub-
 tus: quantum tamen in *Philippo* fuit; vivā
leopatrā, nunquam *Attalus* moriturus erat.
 occurrit igitur Rex *Interitum*, quem à capite
 nocentis avertit: hoc ipso nocens effectus; quod,
 idex cū esset, scelus alienum, dissimulando, fecit
 eum.

IX. Quanquam sanè, nec per cetera, tam
 fontem se *Philippus* semper exhibuit; ut exi-
 ò, quo demum oppressus est, prudentibus
 rum æstimatoribus, apparere debeat indi-
 us. Id uti manifestius evadat; ponemus in

M m 2

CON-

Ruina Philippi Macedonis.

conspicū, breviter, ipsius acta vitæ, tam ea quę *probabilia* vulgò videri possent, quàm, quę *manifestè prava*. Priùs autem, *Virtutum illius simulacra*; postea, quę *dedecebant eum*: uti, per diversum inspectis utrisque, faciliùs deinde statuatur; quàm rectè Sapientes, ac Philosophi decernant: *Bonum ex Integra Causâ, Malum autem ex quovis esse Defectu*. Quantò *Pejor* erit igitur; Siquis, in plurimis simul, à Vera Virtute defecerit?

Fuerunt autem, in *Philippo Rege*, bonitatis ac laudis cujusdam, *umbræ* veriùs, quàm *lucis* hæ ferè. Cùm *Philippus* (ait, notum Atticarum librò nonò, Gellius) *omni ferè tempore, bellis exerceretur; à liberalibus tamen Musarum, & Humanitatis, Studiis nunquam afuit*: quin lepidè comitèrque, pleraque, tum faceret, tum etiam diceret. Quare circumferebantur, ejusdem bujus auctoris sæculò, *Philippicarum Epistolarum*, mundi tiæ, venustatisque, necnon & prudentiæ, pleni, libri. cujusmodi fuerunt & illæ, quibus Aristoteli, filium natum Alexandrum, & narrat & instituendum commendat, litteræ. Quo autem ad rerum attinet administrationem publicam; *Macedonia regnum*, quod à *Perdicca* cæterisque suis fratribus, exiguum adhuc, finibusque

Ruina Philippi Macedonis.

usque modicis inclusum, acceperat; primus
 se, tam reddidit, ac reliquit, amplum: ut sint,
 qui, *centum, & quinquaginta*, diversorum nomi-
 num morumque, *populis* fuisse censam *Ma-*
cedoniam illius, affirment. (*tttt*) Domina-
 tionis autem tantam hanc amplitudinem as-
 secutus est, *militari* primò *solertiâ*; plurimâq;
 equam uspiam rei bene gerendæ facultatem
 occasionemq; prætermitteret, *vigilantiâ*. De
 qua propterea, dixisse quodam tempore *Par-*
tenionem ipsum (quo nemo tamen ducum
 lius *intētior* erat) Plutarchus auctor est: cū
 interdiu *Philippus* somnum paullò longiùs pro-
 traheret, haud sine murmure querelâq; Græ-
 corum, pro foribus cubiculi regem præstolan-
 um; *Nec mirandum esse, nec succensendum, si*
hic dormiret Macedonum rex: quippe, qui sepe
vigilâset eo tempore, quo Græci profundum dor-
miscent (*uuuu*). Theophrastus quoque scriptū
 reliquit: Eundem, non fortunâ tantum, ac
 accessu rerum (*xxxx*), cæteros inter Reges;
 sed morum quoq; compositione, moderatio-
 nemq; civilis animi, multum eminuisse. *Gene-*
ratum autem alii prodiderunt; Fuisse blandum
 loquiō: beneficum ac liberalem, *quoties id*
resertim in rem suam esse cerneret: amari, quàm

M m 3

time-

Ruina Philippi Macedonis.

timeri, maluisse. (yyy) *Nominatim* verò, præliò Chæronensi superatis (ut dictum superiù est) Atheniensibus, ac Thebanis Bœotiisquæ cæteris (quibus Strabo, Geographicorum librò nonò *Corinthios* etiam associavit): in solos, ex omnibus, *Athenienses*, beneficià *Philippus* usus, prorsus extraordinarià; nec eorum quidem, qui *Philippica* ceteroquæ cuncta laudibus efferunt, suspiciònẽ effùgit, *Principis Ambitiosi*, quodammodòq; *Scenæ Gloria* fervientis. Nam, præter ea, quæ prolata jam in superioribus sunt; in mandatis Antipatro dedit, ut occisos Athenarũ cives humaret: ac, totis campis dispersorum, artus & ossa colligenda sollicitè curaret; collectaq; , non inhonorè componi juberet. Domum quoque remissorum plerosque, sic vestitos probè, viaticatòsque manumisit; ut, rerum gestarum ignaris, non tam *victi* videri, quàm *victores*, & præmiò fortitudinis donati, possent. Quibus rebus proinde, *benevolentiaq; tam effusa signis*, plus (ut Suidas scripsit) quàm armis, profecit: *Athenienses sibi benevolos invicem effecit*, & ad quodvis in posterum obsequii genus, animò comparatos. Quotamen, haud scio, potentiùsne sibi demere jam antea, moderationis insigni quodam spicim

Ruina Philippi Macedonis.

imine, quàm omnibus posthac benevolentiæ liberalitatísque simulacrís, debuerit?

Est autem hoc, quod & *Seneca Philosophus*, in quodam librorum suorum (2222), & admiratus ipse plurimùm est, & admirandum aliis proposuit, ejusmodi *Philippi factum*: quod *philosophiæ Pythagorice*, nō tam disciplinā, quàm magisteriō, dignissimum æstimari queat. Venerant ad Philippum, ab Atheniensibus missi, legati; qui cum eo, de communibus *Græciæ*, præcipuēq; gentis *Atticæ*, commodis agerent. Inter legatos autem erat & *Demóchares* quidam; quidvis, & dicere protervus, & agere: proptereaq; Græcis, à famosissimā præsertim lingua libertate, pro *Demóchare* vulgò *Parrhesias* dici suctus. Auditā rex legatorum oratione, querelísque, tantā, qua cæteros solebat, & verò, majore quoque, benignitate: *Gravate*, respondit, *ferre*; *Græciæ statum*, & inprimis *Atheniensium Rempublicam*, minùs tranquillè se, quàm ipse cuperet, & optaret, habere. Sed, difficulter se malorum præsentium vel videre, vel invenire, remedium. At, si quod sit, quod ipsi videatis inquit), aut reperiatis; Dicite mihi, QUID POSSUM FACERE, quod incommoda vestra minuat; aut, quod ATHENIENSIBUS

Mm 4

GRA.

Ruina Philippi Macedonis.

GRATUM *sit, & optatum?* HOC! (subjungit Demochares) VT ABEAS, AC TE SVSPENDAS! Quam hominis impudentissimam loquendi licentiam, cū circumstantes universi, non *mirarentur* magis (Quid enim in oris illo maledici monstrō *mirandum* habebat, convitiatrix lingua?) quā *exsecrarentur*: Cū item omnes (ne sociis quidem legationis exceptis), manu ferrōq; tantum facinus esse vindicandum, clamarent; ac, nisi Relasæ majestati suæ, Demócharis dignō suppliciō, satisfaceret, ipsi jamjam regis injuriam ultum irent, manibus ad ferri capulum admotis: solus tum, inter omnes, sedatō *Philippus* animō, vultūque, quiescere jussit indignationem, & arma; maledicūque caput, inviolatum, ad suos reverti. Legationis tamen consortibus seorsim imperavit; renūtiarent Atheniensibus: *Eorum se judicio relinquere decernendum; Iurēne, de Macedonum in Gracos insolentiā queri soleant, necne? Nam certē quidem, sine controversia, Superbiores esse, qui tam infanda dicere Regibus audeant; quā, qui, nullā vindictæ cupiditate, regiis auribus hæc excipiant.* Magnū hoc fuerat animi moderantis, in *Philippo*, dignūque, quod plures imitarentur, argumentum;

de *Christianis*, & non ex ostentatricis *Sapientia*, fontibus profluxisset. Sicut & illa fuit, quam in aliis sæpenumero præstitit, *Contumeliarum Patientia*; quæ, Senecæ testimoniò, *Siqua Virtus alia*, conspicuè fulsit in hoc rege. Sed, (ne gratis ullâ parte vitæ bonus esset) hoc ipsum quoque Rex ille præstitit, commodi sui quæstu; proptérq; regni certiores tutelam, ac diuturnitatem. quarum rerum nullum tunc instrumentum majus credebatur, DISSIMVLATIONE; seu, REGNANDI MAGISTRA (Aaaaa). Cùm igitur hoc retinendæ dominationis subsidium altè sibi *Philippus* impressisset: ab eadem in dictis ac factis æquanimirate non facile recessit unquam; ad exactissimam *Pseudopoliticorum* agendi regulam, etiam nondum ullo tunc exortò *Machiavellò*, compositus.

Victis, ad *Cheronéam*, domitisq; Græcis: cùm auctores ei quidam suorum essent; ut uribus Græcorum omnibus, præsidia, quibus victos in officio contineret, imponeret: de *Thebanis*, assensus est; de cæteris, recusavit: causam interserens; *Malle se Diu, Bonum ac Benignum*; quàm *Exiguò tempore, Dominatorē ac Principem, appellari*. Circa tempus idem, instigantibus nonnullis; Cum *Atbeniensibus*, toties malè

M m 5

fidis,

Ruina Philippi Macedonis.

fidis, & tunc plenè tandem subactis, meminisset, asperè, non civiliter, agendum; everisionem Athenarum tacitè suggerendo. Prudens enimverò consilium! inquit ille. Nos enim, tot annorum belli pacisq; laboribus, quid aliud, quàm ingentem famam, ac nominis immortalitatem, in ipsa Potentia, venamur? Nunc autem, post hac omnia pane parta, Glorie Theatrum, vultis, abjiciã? Videlicet, Athenarum, sentiens, Eloquentiam & Ingenia, forum esse præconiorum totius orbis, in Heroibus proclamandis. Alexandro verò, filio, præcipiebat sæpius, & diligenter ac seriò; Daret operam, ut eos, qui potentiâ facultatibûsq; florere in civitatibus, nullo proborum improborumq; delectu, familiares sibi redderet, & addictos: Ut, cùm res postea casusq; sic tulerit, Bonis (inquit) uti, malis verò saltem abuti, nòris, ac possis. Eundem hortabatur, ut, quoniam complures, diversis è novercis, fratres circa se videret: gloriæ famæq; serviret inclytorum belli facinorum: Ut, his tibi suffragium (ait) regni deferentibus, non tam Meò, quàm Tuarum Virtutum, beneficiò, fratribus antelatus, in imperii quondam arripiendo gubernaculò, mibi succedas.

Ex quibus, aliisq; generis hujus, indicis, elucet; quantum gloriæ Philippus, & ipse servierit,

Ruina Philippi Macedonis

vierit, & suos inservire secum, ac post se, voluerit. Quò proin' eodem spectant, singularis quoque comitatus ejus, in dictis ac factis, exempla, non è vulgo; quibus, hominum de se Philippus existimationi, secundòq; rumori, velificari, sollicitus erat: cùm famam interim, de se sinistrè canoram, in rebus longè potioribus, aspernaretur. Aniculam, egestate simul, & injuriâ pressam inimicorum; ac, propter hoc, ad se frequenter, cum opportunis pariter, & importunis, obtestationibus accedentem: semper aliquid causatus negotii privati, quasi potioris, ac præferendi, differebat Philippus. Die verò quodam, cùm redeunti, palàm, ac sinè circumlocutione, rex diceret; *Quid obtundis, molesta? Non vides, non vacare mihi?* vetula verò contrà reponeret; *Ergo, ne regnare quidem velis! sed alii potiùs juris dicundi locum cede, cui vacuum sit* (bbbbbb): obstupescens rex liberæ veræq; censuræ gravitate; relictis continuò rebus aliis omnibus, & anicula præbuit aures: & cæteris, qui causas attulerant, universis, jus dixit. (cccccc) Alio quoque tempore, cùm Macedonibus duobus, rege cognitore, controversia gravis intercederet, & injuriarum actio: factum est, ut accusatori, *prolixè* caus-

Ruina Philippi Macedonia.

causam suam profecuto, *reus* (cui *Macheta* nomen) oratione *non brevior* responderet; eaque dicendi copiâ crimina dilueret: ut rex, audiendi labore fatigatus, identidem, nunc quidem *niſtaret*, nunc verò *dormitaret*; ac nonnūquā plenioris *somni nonnihil* interponeret. At nihilosecius tamen, peroratâ causâ, contra *Machetam* Philippus dat iudicium. *Machetas* ergo; *Provoco, Rex!* inquit. Indignatus Philippus; *Os improbum!* exclamat. *Ad quem igitur provocabis?* Et *Machætas*; *A te Dormiente,* (subjicit) *ad te Vigilantem.* Tunc enim, *aquitate perspectâ, vertes stylum; & mutabis sententiam.* Hæc *Machætas*. At *Philippus* tunc quidem, in publico confundi veritus, confessum solvit; & quod iudicasset ipse, ratum esse voluit. Domi tamen postea, *Machete* causâ penitiùs inspectâ, privatim eum pronuntiavit *insontem*: multâmq; nummariam, cuius eum pro tribunali condemnârat, ipse de fisco, per quaestorem suum, numerari iussit, ac dependi; ne, vel rescindi, quod iudicatum jam esset, opus foret: aut, cum in Jure suo lædi, qui non meruisset.

Quod autem sequitur, majoris aliquantò *comitatis* fuit, quàm id, quod modò narravimus.

Ruina Philippi Macedonis.

mus. Sediti namque die quodam, bellôque captos Græcos, adversæ partis, victoriæ jure, *vendenti*; sic fortè supra genua, non advertentis, contracta vestis superior ascenderat: ut interiorem tunicam, ac pæne feminum partem, spectantibus aperiret. Id, à pluribus visum, tacitè ridebatur. *unus* autem solus è vendendorum ordine, cum verecundo reverentiq; rubore, deflexis aliorum oculis, averfabatur id spectaculum: & tamen, quâ viâ regi suus detegeretur nævus, silens secum indagabat: donec & ad eum tandē, serie venditionis, est ventum. Tunc enim; *Ne quæso, rex, ne feteris!* (exclamat captivus): *ut Amicum etiam Paternum, cum Ignotissimis his, venundes. Admirante Philippo, quærentēque; Quomodonam, & unde, tam repentē factus esset Amyntæ patris Amicus; qui contra filium Amyntæ, paucis antè diebus, in acie stetisset, & hostilibus armis?* DICAM, inquit alter; *si, propius admissum ad latus tuum, sinis, in aurem tibi loqui.* Rege permittente, secretò captivus: SUBMITTE (dixit) *infra genua VESTEM. nam, ITA SEDENS, RIDICULUS ES.* & his dictis, ad stationem se suam recepit. At Philippus, vera locutum, expertus, Quæstori satellitibusque; *Dimittite*
virum

*virum hunc, inquit, & sinite liberum ad suos red-
ire. Nam, medius fidius, ex Omnibus meis, hic solus
hodie benevolus nobis, & Amicus, fuit : & ego ta-
men, Propinquum esse, solus nesciebam.*

Comiter quoque tulit : non tantum admo-
neri se, siquid dedeceret ; ut in hoc, quod mo-
dò retuli : sed & argui nonnunquam , aut e-
tiam contemptum excipi. Sic psalten quondam,
super coenam minùs exactè , nec prorsus ex
arte , cantare sibi visum , cum ad leges ipse
musicas revocare tentaret ; de Sonitûs natura
concordiâque fidium dissertabat. Contra quem
cum diceret alter ; *Dii tantum infelicitatis à ca-
pite tuo, Rex, avertant, ut meliùs bec, tam frivola,
tu calleas, quàm ego : qui vitam in his, & etatem
omnem, labore mercenariò, contrivi !* destitit inter-
pellare Rex : confessus, Philippo convenire ma-
gis, ac meliùs, sceptrum tractare ; quàm chordas,
ac vocem. Sic, in Elide quoque, ludis Olympi-
cis, universæ Græciæ consensu frequentiaque,
Peloponnesiorum eorundem , de quibus paullo
priùs quàm optimè meritus erat , sibilis irri-
sus : cum ægerrimè rem eam, & tanquam ma-
jestatis contumeliam, amici Macedones accipe-
rent ; ideòque, vindicandum esse, fremerent,
tam ingratum, erga beneficum regē, facinus :
ipse,

Ruina Philippi Macedonis.

ipse, sedato vultu; *Si talia Peloponnesus, inquit, Bene facienti reponit: quid eam censetis facturam, Malis, ad votum vestrum, affectam? Non dissimili ductus animi judiciô, cuidam, Nicánorem, ex amicioribus unum, apud se calumnianti, tanquam is Philippum apud ceteros crebrò traduceret: ubi sensit, idcirco querulum esse, quòd à rege, domesticâ pressus necessitate, non adjuvaretur; Adjuvemus igitur illum (inquit) & penuriam illius aliquo luculento dono sublevemus! Quod cum esset factum; & delator postea, cōversis orationis velis, Nicánorem, diceret, honorificentius aliis, propemodum omnibus, loqui de Rege sensim incipere; Philippus ei: *Vides igitur, ait, In nobis ipsis esse situm; vel perperam audire te nobis, vel bene? (d d d d)* Sic igitur, amicos, & parabat novos, & veteres defluentes retinebat. Inimicis verò, se gratias, dicebat, agere: quòd maledicis suis de se sermonibus, efficerent; ut ipse, refellendis eorum mendaciis, in dies, & linguâ imperantior, & moribus, evaderet.*

Quamquam autem oris, ut plurimum, circumspecti magis, quàm dicacis: non intermitterat tamen, pro re natâ, jocorum falsas, seu scriptis, seu dictis, argutias interspergere, rebus quandoque negotiisq; seriis. Sic medicorum arro-

Ruina Philippi Macedonis.

arrogantissimo, *Menecrati* Syracusano, scriben-
 ti, principiô statim epistolæ suæ, *Menecrate*
Juppiter, Philippo, Bene-Valere! rescripsit ipse
Philippus rex, Menecrati, Sapere! (ecccc) Quan-
 quam autem ex præparato nō defuerit ei, Ju-
 stino teste, facunda cumprimis, & insignis, o-
 ratio; facilitatis simul, acuminisque solertis
 plena: vulgò tamen argutior aliquantò visu
 est in dictis, ex tempore profusis. Quale fuit
 postquam *Atbenienses*, pugnâ *Cbaronensi* fusos
 ac captos, & tamen à se gratis in patriam red-
 ire permisos, vidit, nihilosecius tumultuosè si-
 mul & imperiosè, repetendis vestibibus ac stra-
 tis suis, cum Macedonibus victoribus iurgari
 dixit enim suis, ad insolentiam tantam atto-
 nitus, ac stomachantibus, ipse nihilò commo-
 tior interim, sed ridens; *Nonne, mei Macedones*
bi boni viri, tam audacter & contentiosè sua re-
petentes à nobis, videntur sibi, non decretorio
præliò, sed talorum tantummodo lusu, superati?
 Jocatus item aliàs in novam eorum reipubli-
 cæ formam, qua *Prætores Annuos*, complure
 numerò, pro *Singulis Archontibus*, introduce-
 rant: *Beatos*, clamabat, *esse; qui quotannis bello*
supremos imperatores Decem (fffff) *invenirent*
cum interim ipse, per tam multos jam sui princi-
patu

Ruina Philippi Macedonis.

patius annos, præter unicum Parmenionem, militie summum Ducem reperisset nullum. Aggressus autem hostile castellum, nescio quod, cum ei renuntiassent ii, quos explorandi causâ Philip-
 pus premiserat; propter angustissimos, & undequaque præcipitiis obnoxios, aditus, inexpugnabile sibi videri: rogavit; Adeone tramitibus rectis esset, ut eos penetrare nec asellus quidem posset, aurum dorsò gestans? callidè ratus, velut illo loco dixi; Nec Avaritia quidquã satis claudum, nec corruptelis aliquid impervium esse.

Judex quondam in causâ duorum sedens, quorum, uter utrum improbitate superaret, dubium erat; re discussâ, sic pronuntiavit: *Tu quidem* (inquiens ei, qui plus deliquisse videri poterat) *è Macedonia, soli vertendi causâ, fugito!* *Tu verò,* (dicens alteri) *fugientem, persequitor!* Ecce nempe ratus; ambos exiliò dignos esse: qui moribus bonis ambo vastitatem inferrēt. Num autem circum se, tum ad consilia, tum a armis, duos haberet, naturâ quidem fratres, sed ingeniò moribûsque discrepantes; quorum alteri, *prudenti strenuòque*, nomen erat Hecáterus (quæ vox Romanis *utrumque*, vel *alterutrum*, sonat) alteri verò, præ se ferenti *stupidum quiddam & hebes*, *Amphôte-*

N n

rue

Ruina Philippi Macedonis.

rus (quod Latinis itidem , *Vtrumque* , significat): dicere *Philippus* solebat; *Hecateron*, Amphoterum esse, (quasi manu juxta, consilioq; bonum) *Amphoterum* autem, *Vdeteron*, hoc est *Neutrum*. quia nec id erat , quod frater ejus rebus erat: nec id, quod ipse nomine ferebatur (ggggg) Illud verò multò festivius , quod in curatione vulneris cujusdam sui dixisse fertur. Cùm enim in conflictu pugne partem corporis eam, quæ pectus à cervice separat, hoc est os latum in suprema costarū orā (quod mul *Claviculam* appellant) diffregisset; & , assuetu regi, vulnerarius, quamdiu plagæ medebatur aliquid, nullò non die, nullòq; modestiæ terminò, peteret audacter, & auferret: tandem rex, aliquid iterum, super jam accepta, nesci quid, flagitanti; *Quid toties, inquit, inani meque sequere labore conficis? tu verò; ne petere tandem pudori tibi fiat , simul ac semel à me permissà tui potestate , Quidquid vis , & quantum vis , summam in arbitrio nunc tuo Clavis est.* (h h h h h)

Quæ cuncta, taliâq; compluria, *Philippi* dicta factâq; , liberalis ingenii civilisq; sunt indicia. sed à factis tamen , institutisque morum contrariis, ità prægravantur: ut, qui *Bonus* a parte quadam videri potuit, *Malus* & *Improb*

in un

universum, meritò debeat existimari. Quod, quæ nunc subnecto, Vicia, pravèq; facta, illam facient: inani virtutum imagini, larum personamq; detractura.

X. *Misericordiam in eo, Perfidiamque, parte dilectam fuisse, Justinus verba sunt, in nono rorum Trogi breviario. Nullam, apud eum, excendi rationem turpem. Blandum; &, offensam ipsa gratia simulare, suetum: insidiosum allo: quique plura promitteret, quam prestaret; & vicitias utilitate, non Fide, coleret. Qui Gratiam Odio fingeret; & instrueret inter concordantes a (quod Susurronum est; generis hominum, gè pestilentissimi): quig, gratiam apud utrumq; erere, consuetudine quadã in animum induxis-*
Ac sanè, cum multum Athenienses (ut in superioribus dictum sæpius est), à Cberonensi mare victoriã, fuisset adularus: gratiam tamen, benevolentiam, ostentasse se magis, tempo-causã, quàm, ex animo fecisse; rebus postea tis ostendit: quando, Pacis ac foederum simulatione, quæ cum eis, Alexandrò filiò pass est internuntiò; gravissimis sensim in-
nmodis eos, ac detrimentis, adfecit: insulas s, quæ prius in eorum arbitrio potestatéq; rant, adimendo. Qua re factum est: ut,

N n 2

tam-

Ruina Philippi Macedonis.

tametsi, nec Philippô, rerum adhuc potent
nec postea Philippi filiô, quidquam magn
pere moverint adversûs Macedonum jus s
premium, *Atbenienses*; sublatô tamen è viv
Alexâdrô, proruperint ad arma, rebellionem
que, totius Atticę viribus ad eam expeditis,
districtis: & in libertatem se, quoad licuit, a
sertum ierint; inextinctô Macedonici domin
tûs odiô. (iiii)

Quapropter, fuerit sanè, rerum gestarum gl
riâ, multò clarissimus rex Philippus (inquit
Arcadicis Pausanias): Imperatoris tamen bo
nemo solidam ei gloriam jurè concesserit. quipp
qui singulari quadam perfidia, fœderumq; proca
catione, pleraq; dolò potius, ac furtivis largition
bus, quàm castrensi fortitudine, bella patraverit;
in ditionem suam urbes redegerit. Nec id ad
mirandum. Nam, auctore Deo suô (volo c
cere, *Satbanâ*, cujus vox Apolline fungeb
tur) corruptelis homines circumveniebat;
proditionibus urbes capiebat. Jam enim,
principio ferè, Delphos sciscitatum mitten
venientive, Philippo; Quonam maximè pa
posset, per compendium, in bellis, & hostilium m
rorum expugnationibus, ad votum omnia conf
re? responsum est, interprete Pythiâ, Græ

VER

Ruina Philippi Macedonis.

ersu; quo jubebatur, *Argenteis bastis pugnare;*
cuperet omnium potiri. (k k k k k) Quamvis au-
 tem, & Oraculi monitu, *Philippus*, & suapte
versutiâ, proditoribus, *argentâ* sibi comparatis
 aurô, nunquam non, ubi res postulâset, uti
 videret: eosdem tamen, *more mortalium*, animi
simplicitate gaudentium, oderat intus, ut qui ma-
 ximè; quibus, ore foris in jocum compositô,
 blandiri crederetur. quôdque non nisi *vas ferri-*
narum est mentium; in ipsa laude vituperabat,
 quos in vituperio laudâsse videbatur. Quod tunc
 imprimis, amarissimô cum audientium sensu,
 prodidit; cùm ad eum *Eutbycrates* ac *Lastbe-*
tes, & qui circum eos erant, questum vene-
 unt; *Se, pro navatâ Philippo tam solerter operâ,*
quò suam in potestatem Olyntbum urbem, alioquin
expugnabilem, redigeret (& sanè juverant cū;
sed aurô, sicut diximus, ad patriam ipsi ven-
lendam, acceptô) nunc ab amicis, ac familiari-
bus Regis, identidem in circulis, ac convivis, Pro-
ditores appellari. Subridens enim ille *re ipsa*, sed
 eodem illô temporis articulô speciem præ se
 ferens, *suis domesticis indignantis; Facinus, in-*
quit, indignum! Olyntbii. Sed, quid vultis? Est
Macedonum meorum incivilis, ac rustica, natio;
quæq; res ac personas omnes, uti re ipsâ sunt, citra

Nn 3

respe-

Ruina Philippi Macedonis.

respectum urbanitatis ullum, compellare soleat: scapbam appellando scapbam. (1111) Quod, quid aliud erat dicere querulis, solatii quasi colore, quàm; Hoc vos dicunt verbis, quod vos rebus estis?

Quanquam autem in emendis, hujus generis, urbium ac rerum publicarum venditoribus, multæ liberalitatis Philippus esset: effusa tamen in id opes, undecunque, novis semper (ut dictum superius est) ex rapto partis, facultatibus supplere satagebat. Ac nihilotenus multatus cæ, quæ per violentiam acquirentorū esse solet, naturâ; cum malè congesta, pejùs dilabuntur: inter ipsas, ut Justinus loquitur, quotidianas rapinas, nunquam ferè non inops erat. Egestatis ei causam præbebat, rei familiaris incurius quidam neglectus; & indigna, non Rege modò, sed vel professò pæne lurcone Prodigalitas. Quæ tam celebris infamisque fuit ut Athenæo, Deipnosophisticorum quarto libro, sequentia super eo scribendi, causam argumentumq; subministrârit. Philippum, sicut plurimam in potestate pecuniam habuerit; ita celeriter eam, non expendisse magis, quàm, projicienti more, profudisse. Mortalium omnium, pessimum fuisse rei familiaris dispensatorem. nec, in hoc, Re

gen

m duntaxat, sed comites etiam illius assiduos, ac
 familiarissimum quemque, deliquisse. Nec illorum
 nemquam, & utique, ne Parmenionem quidem,
 amicorum ducumq; principem (m m m m),
 etè frugalitèrque vitam instituerè domesticam, cal-
 uisse; vel cum modestia familiam regere. Caterum,
 huius immodestia, dilapidationisq; facultatum, po-
 ssimam fuisse causam, Regis, ad cuius se mores
 veri composuerint, exemplum: qui, quanquam in-
 eplebilis esset avaritia, plus equo tamen sumptuo-
 us, inconsultè facilitate cuncta comparare suèssèt;
 imparatq; mox in obvios quosq; largitione, tan-
 tam sparsionibus, diffundere: nullà penitus tabu-
 rum accepti, vel expensi, ratione ductà. Quod
 imen mirandum minùs fuisse. Belli quippe,
 strorumq; districtum occupationibus, ad subdu-
 ciones Rationum nummariarum, baud unquam
 relictum otium fuisse. Tum præterea tantum
 indequaq; necessariorum illius, & amicorum, ad
 gem, è Thessalis, ac Macedonibus, aliisq; Græcia
 regionibus, affluxum, more pluviæ continentis,
 petitis: quātus, si vel Mida Cræsiue regiam tam
 intemperatè inundasset, ad incitas usque, non diffi-
 culter, eā exsugere valuisset. Id verò tantò magis
 hos, ait, facere solitos; quòd eorum, aut omnes,
 ut plerique, nibili parsimoniam facere, domi quoq;

N n 4

sua,

Ruina Philippi Macedonum.

sua, nedum in rerum-omnium abundante regiâ, didicissent.

Fuisse verò talium convivarum, & hospitum partem maximam, non Optimos, ait idem Athenæus; neque virtutis admiratione delectos: sed, ut plurimum, è barbaris; aut, ut quisque Græcorum petulantia, vel moribus impuris, & protervia, cæteris palmam præripuisset. Omnes hos, tanquam colluviem quandam belluonum, in Macedonicam Regionem intrudentes, AMICOS vulgò PHILIPP nominari consueſſe. Neque mirum fuisse; vel bonales amicitia Philippi, vel hunc istius generis hominum delectari familiaritate, potuisse: cum Theopompus, Græciæ gestorum scriptor nominatissimus, memoret; Eum Viros modestos, & ad rem suam, studio frugalitatis, attentos, aversatum esse cum, è contrario, mortales nauci, perditos, & balatrones, & inter pocula semper talosq; nepotari suos, tanquam sui Simillimos, amplexaretur; & in intimis haberet. Quæ quidem, de Philippi flagitioso contubernio, vel omnia, vel maximam certe partem, Athenæus è Theopompo profert scriptore, quem nos haud ignoramus, à Cornelio Nepote, dum Vitam Alcibiadis exsequitur juxta Timæum, inter historicos, omnium longè maledicentissimos, reponi. Sed, quid vetat; ut ab Oli-

tor

Ruina Philippi Macedonis.

lore nonnunquam opportuna, sic à Momo, vel Menippo, vel quolibet morum ac verborum Aristarco, proferri Verum? Certè, non ideo nocturnus latro, non est latro; quoniam hunc, & se-vus aliquando mordaxq; Canis, & non modestus tantum, allatravit. Sic & Innocentiam suam nemo solidè probavit ex eo; quòd in Accusatorem subinde liberiozem, ac sibi nocentem, inciderit.

Erat autem Philippus (nequis helluonum in eo convictum ac societatem miretur) vitio vicinæ sibi Thraciæ, poculorum, vinò spumantium, appetentior; quàm Regem, ac præsertim philosophari doctum, addeceret (nnnnn). Inter epulas quippe, præbivere convivis solitus vase vinariò, quod aut ipsum esset cornu bisontis, vel uri prægrandis; aut, in effigiem cornûs ductum, aurò clusum, & argentò: perinde, quasi, non bibens, sed venationem meditans, ad Sobrietatem exagitandam, & Bacchum capiendum, crateribus uteretur. (oooo) Super hæc verò, quæ recensuimus, adhuc Humana tamen, vitia; Philippus, in summa (quis comprehendat?) morum, orisque, seu suavitate, seu suavitatis simulatione; crudelitatem interdū, inhumanitatis plenam, eamq; non incruentam, etiam extra præliorum concursum, exer-

N n 5

cuit.

Ruina Philippi Macedonis.

euit. Non enim contentus erat (quod & Suidas memoriae prodidit) exuere vitâ complures: nisi liberos etiam eorum, agnatosq; proximos, solo necessitudinis Sanguinisque propinqui crimine comprehensos, sustulisset; Græcò solitus increpare versu Stultitiam eorum, qui caso patri filios sine-
rent agere superstites: (ppppp) quòd eos, paternæ, sicut opinor ego, necis aliquando futuros ultores, suspicaretur, aut timeret. Libidinofum denique, non juvenem modò, sed etate quoque maturiore, réque jam uxoriâ prope-
modum ad satietatem (ut credi poterat) tractatâ, fuisse, perseverâsseque, constans fuit rumor. nec absurdis eû à voluptatibus recessisse, corpore licet jam deformari coeptò; plures uno Scriptores memoriae prodiderunt. Quare, non contentus Olympiadis, & post hanc amotam, Cleopatra, nuptiis, earumque foecunditate: compluribus, super has, & exteris, & è Macedonia foeminis, ad arbitrium est associatus. Ac regiam quidem, & concubinis implevit, & uxoribus: liberorum autem, utriusque quidem, sed maximè dignioris, sexûs, multitudine tam numerosâ; quanta tandem Alexandro, filiorum ejus maximo, molesta fuit, & querelarum, de Patris nimia genitura, crebrioribusque

Ruina Philippi Macedonia

hisque nuptiis, occasio. (qqqqq) Paucorum
interim, è tot liberis, ea fuit excellentia virtu-
tis; ut, ad posterorum notitiam, eorum, vel nu-
da saltem nomina, nedum egregiè facta, perve-
nirent: præter *Alexandrum*, *Indorum* & *Asie*
domitorem, & *Cleopatram Iuniolem*; ex *Olym-*
piade. Præter *Philippum*, item, *Arideum*, ac
Theſſalonicen filiam; è Theſſàlicis utrumque
concubinis. Nam illum quidem è *Philina* sus-
tulit, saltatriculâ priùs *Larissææ* civitatis. istam
autem, è puella *Nicasipolide*, *Jasonis Pheræi*,
Theſſalorum tyranni, sorore. (rrrrr) Sed
hæc, in homine, *Deorum*, scorta sectantium & ad-
ulteria, cultore, necnon *Herculis* & *Acbillis* (à
quorum utroque ducere se genus credebat)
imitatore, quoquo pacto sæculis illis tolerabi-
lia visa; non se tamen continuère suetos in-
trâ terminos, aut, indultas, vel monstratas,
à natura cupiditates, ac limites. *Philippus* e-
nim, fœdiſſimò *Græciæ Veteris* institutò, scētatus
furores est, diversi sexûs consortiò non con-
tentos. Inter formosos autem, quos ad obse-
quia promptos habebat, non duo tantùm illi,
de quibus suprâ meminimus, *Pausaniæ* fue-
runt; sed & *Alexander*, *Olympiadis* uxoris (ô
cefas!) germanus: ut adeò, non nequicquam
iuvit-

Ruina Philippi Macedonis.

invisum, vel ex hoc solo facto, *Philippum* conjugii fieri debuisse, credi possit; utpote, cui *pellicem* ipse, non jam (ut antehac ille, vel alii) *mulierculam* alienam, sed, quod omnis horret humana lex, & pudor, & ratio, *fratrem genuinum*, in thalamum auderet maritalem, ac sub oculos, adducere. quod, ante *Philippum*, cum ausus sit *Alexander* quoque *Pberaus Theffalus*; quàm id ei funestè successerit, uxoris *Thebês* ultricibus insidiis: superiùs nos, aliâ Decadis istius Ruinâ, vidimus; ac mirati non fuimus, in tanta facinoris incesti foeditate. Quod autem ad *Philippi* flagitium attinet, non *obscenitate* tantùm, sed & insigni præterea *perfidia*, famosum: tragicus ejus, & ingressus, & cursus, & ad extremum exitus etiam, in hunc evénit modum.

Erat, *Molossorum* simul, & *Epirotarum* (sssss), rex, *Arymbas*, quem à nonnullis & *Arysbam* invenio nominatum; avus illius *Pyrrhi Magni*, qui postea cū Romanis internecina bella gessit. Is (si modò sibi constat Justinus) non *matrem* tantùm *Olympiadis* primò, sed, post hanc, etiam *Troadem*, ejusdem *Olympiadis* *sororem* (fortasse tamen non eodem pariter genitore matrève natam) habuit in matrimonio; primisque

Ruina Philippi Macedonis.

misque florecentis ætatis eorum annis, & *Olympiada* simul, & hujus, ac *Troadis*, fratrem, *Alexandrum*, uti *privignos* sibi charos indulgens *vitricus*, paternâ pænè dilectione, fovit, ac nutrit: donec *Philippo* demum *Olympias*, conciliatore nuptiarum *Arymbâ* rege, nutritore Virginis, est collocata. Post enim, *Alexander* apud eum jam solus, sine sorore, natu minore, mansit; quoad hic quoque primæ pubertatis annos attingeret. Erat autem adolescentulus, *bonesta* (quæ verba *Justini* sunt) *pulcritudinis*: &, hâc idcirco nomine, *Philippo*, licet absens absenti, famæ loquacitate commendatus; ac statim impatienter expetitus. Sed prætexebatur (ut vulgò turpissima quæque, virtutis, aut bonestæ, specie prævelantur): primum quidem, *Sororis Olympiadis*, erga fratris, pænè cœvi, præsentiam, ardens desiderium: quod fortasse tamen *Philippi* desideriis, & longè frigidius erat, & multis partibus honestius. Dein etiam, in causam advocandi trahebatur, adolescentuli cognati, perque necessarij, solitudo; neglectiorq; sub vitrico tutela. quæ profectò tamen melior, & intentior, erat, quàm sub *Philippo* fuerat futura. Dimissus igitur *Alexander*, adhuc puer, ex *Epiro* venit in *Macedoniam*: statimq;

Ruina Philippi Macedonis.

tímque charior *affini* factus, quàm *Sorori*; si
 descenderet in omnia *Philippi* vota, spem ac-
 cepit, aliquando, nec ità multò post, possessio-
 nis, *Epirotarum*, ac *Molossorum* regni, capeffen-
 da. quam ei spem Macedo rex, è morte, vel e-
 jectione, regis *Arymbæ*, cominus ostendebat.
 Post quæ proinde *Philippus* in nullo difficilem
 invénit *levirum* suum: nec iste, post annorum
 aliquot improbum toleratum cõtubernium,
 tardum, ad exsolvenda promissa, suum corru-
 ptorem. E vivis enim, vel subduçtò, vel ex-
 pulsò per vim, *Arymbâ* (ttttt); quanquam
 huic sanè superesset, successioni natus, ac de-
 stinatus, *Aeácides* filius, is ipse nempe, qui *Pyr-
 rbum* postea genuit: extrusò tamen hærede
 legitimò, *Philippus* *Epirotarum* populis, contra
 fas ac leges, ut præposteræ libidinis depactum
 pretium exsolveret, *Alexandrum* intrusit. Quo
 pacto, genti non-suæ, *catamitum* *Ganymeden-*
que suum, juvenculum vixdum vicennem,
 flagitiosus hic novúsque *Juppiter*, *Regem* super-
 induxit; *Junone* tamen, *Olympiade*, nequaquam
 invitâ. quippe, quæ contaminatum pellicatu
 suî fratrem, alieni mallet imperii, quàm suimet
matrimonii, fieri maneréque, subsefforem. Quò
 sanè vel solo tam enormi scelere, quod jura
 simul

Ruina Philippi Macedonia.

simul fidei, cognationis, ac naturæ, perfregit, dignissimos uterque se præbuerunt: ut, *Alexander* quidem hic, de quo sermo nobis est, Italico posthæc implicitus bello, planè supervacaneò, manu Lucani perfugæ, transfadaciò per ejus ilia verutò præcutò, periret in Brutiis: (uuuuu) *Philippi* verò latus, teterrimis quibusque cupidinibus *inexhaustum*, *Pausaniæ* gladiò tandem *hauriretur*. (xxxxx.)

XI. Cæterùm, sua *Philippo* cædes, non uno, nec obscurò, (præsertim post eventum) credita fuit, omine signove præmonstrata. *Primum* enim, *Aeliani* *Variorum*, ac *Ciceronis* de *Fato*, Maximiq; *Valerii* de *Prædictionibus*, testimoniò, Delphicò jam olim Oraculò *Philippus* admonitus erat; ut à *Quadriga violentia*, si salvus esse vellet, sibi caveret. Non igitur ipse modò perquã timidè veſturæ genus hoc reſugit; sed totà quoque *Macedoniâ*, *Lege Quadrigariâ*, currus quadrijugos, aut disjuncti inſigas; aut dissolvi quocunque modò, jussit. Quin & inter tot *Phocidis*, ac *Thebarum*, belicas expeditiones, illum *Boeoticæ* regionis locum, cui *Quadriga* nomen erat, ad scrupulum usque superstitionis anilis, & constantissimè, utavit. Ac feliciter quidem, & hanc, & illas alias,

Ruina Philippi Macedonis.

alias, quas dixi, fugit. non effūgit autem univērsas : uti mox interitūs ejus instrumentum aperiet. Dein, haud antè multò, quàm in *Asiam*, adversùs *Persarum Regem*, transitum pararet, Delphos itidem mittenti, sciscitatum; *Quis, ac qualis, expeditionis ejus exitus futurus esset?* responsum est, versu Grajò; *Taurum gestare sertum: & in procinctu jam stare, qui victimam eum sit facturus.* Quod *Pythiæ* carmē cū *Philippus*, & suo sensu tunc, & assentatorum unanimi consensu, minimè dubitaret; quin in *Persam* regem, obesum, & corpore validum, necnon *diademate* redimītum, ceu *Macedonicò* paullò pòst *ferro* trucidandum, valeret: in se ipsum revera, *coronâ* conspicuum *aureâ*, necnon in *Pausaniam*, *immolatorem* suum, id exisse; serò nimis, sed sinè perplexis tunc ambagibus, est expertus. Cū deinde, sollemnibus *nuptiarum* (de quibus illico jungam) ludis, inter cæteras *Græciæ* civitates, ambitiosè *Philippum*, & exquisitis honoribus, prosequentes, donum *Atbenienses* quoque publicè misissent: præconi, qui de more, tam munus illud, quàm populi studium adversùs eum, verbis exornabat, vox excidit, tanquam *interitūs* ejus, impulsu quodam arcaniore, præfaga; *Non inven-*

turum

Ruina Philippi Macedonis.

*turam Athenis, nec latebras tutas, nec asylum da-
rabile; quisquis in posterum ausus esset insidias in
Philippi comparare caput: sed, absque cunctatione,
repositibus deditum iri. Quis autem inter ea
tunc, tam festa, gaudia, nisi divinitus instin-
ctus, de Philippo tollendo, vel somniaret? Convi-
vio quoque frequentissimò, quod Philippo su-
premi fuit, insignis voce famâq; Neoptolemus,
tragœdiarum actor, jussus pronuntiare, con-
gruisq; gestibus exprimere; quæ facere vide-
rentur ad expeditionem, in Persas, instantem,
inque Persici regis haud dubium, ac celerem,
interitum: ea de carminibus elegit, ac recita-
vit, quæ, casus postridianus declaravit, in Ma-
cedonam valuisse regem, non Persarum. Affatus
enim eos est, qui mentes animosq; gererent, nubi-
bus insertos, & excelsiores cælò; terrarum tamen
interim spatia latiora, per avaritiam, ambirent.
Quibus, celeri festinantem pede, Parcam, & Orcum,
imminere; qui spem, in longas extensam ætates, u-
nâ, brevique, morte resecarent.*

Præter hæc, prius aliquantò, quàm perires
Philippus, cum ex Hermocrate Sophistâ, cui tunc
operam dabat, Pausanias, multis præsentibus,
quæreret; Ecquo maxime factò quis, intra pri-
vatam adhuc obscurâmq; fortunâ consistens, emer-

O O

Ruina Philippi Macedonis.

gere

gere valeret ad nominis publicam celebritatem? excepta respondentis, sed nihil minùs, quàm de Philippi cæde, cogitantis, vox est; Si Virum quis tolleret è medio, qui res, per universum celebratas orbem, gessisset. Talem ergo virum, cùm Philippum esse, Pausanias dubitare nec deberet, nec posset; tacitus ex auditorio recedens, ex eo temporis puncto, jam non tantùm inveteratum occidendi regis propositum, sed & ferrum, quo cædem patraret, magis indies, ac magis, exacuere perrexit: intentus simul in occasionum idonea quævis momenta. Quarum demum opportunissimam offerre nuptiæ sunt visæ; quas Aegis (urbe regiâ Macedonũ, uti superiùs dicere coeperamus) filiæ suæ Cleopatra, quam Alexandro desponderat Epirota, magnificētissimas Philippus instruebat: ut (ô, nefas!) ex eo deinceps tempore, generum haberet eum; quem tot priùs annis aliter ipse nō habuerat, ac, lascivia suæ retribuentũ. Sed hæc nimirum erat illa Sæculorum, ante Christi delatam in terras, vulgaratamq; , castissimam religionem, spurcitia; non plebejorum magis & rudium, quàm ipsorum quoque Regum, ac sapientiam professorum. Et quis ergò tam cæcus erit, aut rationis inops; ut Philippum, in omni
sua

Ruina Philippi Macedonia.

ia *Virtutum* ostentatione mendaci, tam im-
 urum incestumque, non *Divina* potius *Vindi-*
 e, quàm *Pausania*, cecidisse *dexterâ*, videat, &
 intelligat?

Erat autem, hyeme jam depulsâ, tempus
 anni, Thracibus etiam, ac Macedonibus (qui-
 us tamen aliquantò serius *vernum* aperitur
tempus) omnium amœnissimum. Jam ex *Epiro*
 venerat *Agas*, sponsus *Alexander*; ingenti cum
 pirotarum, ac Molossorum, comitatu. Vene-
 unt eodem, ex universis ferè Græciæ, Pelo-
 onnesique, finitimarumq; gentium, urbibus,
 gationes, & convivæ: quos, partim *Philippus*,
 artum, hujus instinctu, litteris evocârunt ami-

Miserant urbium pleræque *dona* nuptialia
 onsis, & sponsæ patri; *Coronas aureas*. Quibus
 vicem Rex, ludorum, festivorumq; certami-
 um, omnia genera; musicas item oblectatio-
 nis, & conviviorum delicias exquisitissimas,
 parârat: gratiæ partem aliquam, & allatis
 regre donis, & Græcorum erga se recenti
 benevolentia, qua se belli Persici supremum
 operatorem jussissent, repositurus. Nihil igi-
 r eorum, quæ fingere sibi mens humana
 esset, ac vellet, gaudiorum aberat. In thala-
 is erant, & tricliniis; in patinis, poculis, ludis,

O o 2

jocis,

Ruina Philippi Macedonis.

jocis, & spectaculis. Volabant, peregrinis aucupiiis onustæ, circum lectos mensasque, læces. ambulabant, lenta pedum ligamina, Græcò merò spumantes pateræ. cantabantur *Deorum*, ac *Semideorum*, & in his, *Philippi*, generig, filiaq, laudes. Et in hunc ferè modum, publicam inter lætitiàm, genialesq; voluptates, primus ille *nuptiarum* exactus dies; in noctem jam intempestam concedebat: *Philippusq;* male sobrius, *In posteri diei Luciferum*, pronuntians, *Ludos ac Spectacula reductum iri*, cubitum secessit. Cæterum, ubi vulgatum *Ægis* est Summò diluculò, ludos eosdem, & gaudia reditura, quorum, rex populo quoq;, gratian copiamq; facturum esset: incredibili vulgi concursu, nondum etiam nocturnis depulsis tenebris, ac multum adhuc ante lucem, repletheatrum coeptum est; comprimente sese, spærandi contentione, populi multitudine. quæque commodius quisque voluptates futuris oculis hauriret, & auribus; confectum, ac loci sibi mutuò præripiebant. Hæc omnia, cum tumultum inter & clamores, agerentur; suum *Pausanias* (quem diximus) *Orestiadæ*, tempus & occasionem, esse ratus est, cõceptæ pridelultionis exsequendæ. Præparatos igitur in f

g:

Ruina Philippi Macedonia

gam equos, ad diversas urbis portas, adhuc caligante cœlō, *quasi regis imperiō*, regius ipse corporis custos, disponit. *gladiōq;* deinde succinctus, *Gallicana* (velut Diodorus ait) *formæ*, qualem scilicet, & veste facilè celaret, & conatu facillimō distringeret; ad theatri *fores illas*, quas, (ob transiturum illac *Philippum*) sibi iudicabat quàm opportunissimas esse futuras, sese recipit. Ibi, post redactam, semper patenti tunc, portæ partem extimam, nulli per tenebras, nec observatus, nec agnitus, delitescit: prætergressurum eō loci *Philippum* opperiens, ut in advenientem demum erumpat. Paullatim autem, inter hæc, discussâ nocte, lux diēsque terris redierant: & *Philippus*, ac convivæ, dispulsō tandem mero soporēque, de stratis ad ludos sese referebant, spectaculorūque *pompam*: quam *reges*, haud minore, quàm pridianâ luce, cultu magnificentiaque, palàm ducebant. Nuntiatio namque, *tempus instare spectaculorum tandem edendorum*; ac, *refertissimō jam theatrō, Philippi solius adhuc conspectum, tanquam Solis, post longas tenebras, jubar ac faciem, expectari*: processum demum est è regia. præeuntibúsq; militum primū, & argyraspidū, ordinibus; ac subsequētibus deinde

Oo 3

regiis

Ruina Philippi Macedonia,

regis amicis, & optimatibus, ac civitatum legatis: *tbenſæ* ducebantur, ſerie *tredecim*. Harum ſingulis ſingula *Deorum* inſiſtebant, aurô gemiſque radiantia, ſimulacra: *duodecim* quidem totidem Cœli Numinum, quæ ſuperſtitioſa Vetuſtas intrâ numerum eum redegerat. *decimum tertium* autem, ipſiûſmet *Philippi*; Dei cujuſdam per omnia majeſtatem, & oſ, habitumque, referebat. Talis enim, inter dierum illorû plauſus & gaudia ſibi viſus rex; à mortalibus auguſtior haberi, celſiorq; mortali faſtigiô, geſtiebat. Poſt *tbenſas*, iterum prætorianorum militum, corporiſque regii cuſtodum pars magna: major autem in poſtremis, agm. claudens; amicorum familiariûmq; parti mixtum. *Medius* autem, non, ut *Juſtinus* ait, inter duos *Alexandros*, filium, ac generum (nam hi *tbenſas* proximè ſecuti, jam antecceſſerant,) ſed inter agmina duo, planè ſolus, & nomine *Laterſtipante*, ſic incedeſſet; uti longum intercapedinis eſſet, inter Regem, & antecedentium ſubſequentiûmq; ſeriem, ſpatium. Sic enim rex (inconſultiffimô tamen imperiô) ſatellitibus amicisq; mandârat: oſtentaturus, quanquam ſanè falſò, cunctis tunc Græcis ac Macedonibus; quantò, ſuorum, ac totius, erga ſe, Græciæ benivolentiam.

Ruina Philippi Macedonũ.

volentiâ studiôq; , munitior, quàm *Sarissophororum* ac satellitum armis, esset. Tantam nimirum *Philippus* sui, non opinionem modò, sed fiduciam quoque, conceperat animò. quam eandem, ut periculi metum omnem rex cõculcaret, multitudinis è theatro voces, & assentationes, plurimùm accendebant: cùm is, stolâ splendidissimâ, more *Dei* cujusdam, refulgens, appropinquaret. Ad primum namque, theatrum jam-jam ingressuri, conspectum, plaudere manibus universi; lætissimisq; consalutantes acclamationibus, *Macedoniae decus, Gracia lucem, Asia terrorem, Persidis fulmen, Victoria pullum; Achillem, Herculem, Deorum collegam, Semideorum presidem, Regumq; regem, longè beatissimum*, prædicare. Quas inter voces, dum intentis rex auribus, tacitâq; lætitiâ natans, ingreditur; solum eum in comitatumq; specularus, è fori angulo, *Pausanias*, momentò profilit: & gladiò, quem dixi, de vestis sinu productò, transversum feriens, *Philippi latera transverberat*; illud mente magis, quàm vocibus, intermurmurans ac vovens: *Hoc, propter Attalum tuum, à Pausania, lethum habe!*

Nec fefellit, aut vulnus, aut votum. Rex enim illico, nullâ superadditâ plagâ, cum ge-

mitu concidit: & exspiravit. *Pausanias* autem,
 inter tumultum, ac trepidantium concursa-
 tiones, turbæ se miscet: eodémq; sibi gladió,
 quo cædem fecerat, viâ factâ, fugit & elabitur.
 At hunc quidem, qui, *Philippum* eminus se-
 cuti, cadentem viderant, custodum nonnulli
 premunt; fugientis vestigiis imminentes. In-
 primis autê ex optimatibus, *Leonnatus*, & *Per-*
diccas, & *Attalus*, in quos percussor fugiens inci-
 derat; regii cadaveris curâ cæteris reliâ, per-
 nici cursu parricidam Insequuntur. Erat au-
 tem *Attalus*, is ipse, propter quem facta cæde
 erat; quique tunc, ex Asia redux, nuptiis inter-
 fuerat: & ad theatrum regi comes ibat. Ho-
 rum tamê omnium manus elusisset *Pausanias*:
 equô, qui proximê dispositus stabat, avolatu-
 rus: nisi *Providentia Numinis*, (*Reges quidem*
sceleratos punientis; sed ipsa Regicidia plerumque de-
testantis) poenam percussori maturâisset: dum
 hunc, mediam inter fugam ac viâ, vitis, extri-
 maceriem procurrens, flexuosô pampinô, quo
 calceamentum pedis implicitum hærebat, hu-
 mi prostermit. Tum enim, extricare, déq; casu
 suo recipere, sese conantem sicarium; in ipsi
 surgendi nisu, cum sociis natus *Perdiccas*, cre-
 bris confossum vulneribus, in morte sangui-

nec

Ruina Philippi Macedonis.

neq; relinquit: cūm ē *capto* tamen, cædis con-
scios, aut impulsores, exprimendi, facultas eis
peropportuna fuisset. Creditum igitur à non-
nullis est; consultò, neque per solum ulciscen-
di regis impetum, quæstioni subtrahum fuisse
Pausaniam: ne vulgare tormentis adigeretur
quorundam, etiam *Philippa* proximorum, no-
mina; qui vel auctores percussori, vel ab ejus
consilio non penitus alieni, fuissent. de quo-
rum aliquibus suò diceretur loco. Hoc autem
loco fileri non debet, repertus in manu cæsi
Pausania, curiosèq; recognitus, gladius, *Philippi*
percussor, cujus in capulo cælata *Quadriga*,
patefecit inspectantibus: quoniam illud olim,
de quo dictum superius est, fatale Delphorum
Oraculum, de *Quadriga vitandâ*, non modò
valuerit; sed & tandem evaserit?

Dum autem hæc circa *Pausaniam* agun-
tur; jam pridem, ad *Philippi* cadaver, cætero-
rum sit amicorum; inprimis autem, *Alexandri*
filii, generique, legatorumque, cum satellitiis,
concursum: flentium, & eum, tanquam spiran-
tem adhuc, erigere contendentium; qui vi-
tæ nihil retinebat. Lamentante verò pariter,
ex omnibus theatri partibus, multitudine po-
puli; diversis confusisq; vocibus, aliud alii fre-

Oo 5

mere,

Ruina Philippi Macedonia.

merc, quiritarique; modum, & caussam, & au-
ctores cædis, exposcere: donec ablatum è cõ-
spectu cadaver, fluitante de lateribus sangui-
ne, dependentibus utrimque brachiis, & suc-
ciduo, sinè coronâ, capite; regiis cœpit penetra-
libus importari. Tunc enim, hinc quiden-
duarum *Cleopatrarum*, uxoris & filiæ, cuncta-
rùmq; regaliũ fœminarum, exortõ planctu
dissõnisq; lamentis: indè verò, de theatro de-
nũò, velut *Ecbõne* quadam, resultante multi-
tudinis questu; factus est unus omnium fle-
rus, & comploratio: mirandâq; rerum omniũ
ac procellosâ, conversione, *transit ludorum fe-*
stivus dies, in tragœdiam; barbitus, in luctum; gau-
dium, in planctum; thalamus, in feretrum; nuptial
carmen, in naniã, atque lessum. Migrârunt fe-
stæ laudes, in fatorum execrationes; illud
paullò prius cantatũ, *Macedoniæ decus*, in gen-
tis opprobrium; illud *Graciæ lumen*, in tene-
bras; ille *terror Asiaticus*, in contemptum; illu-
Persie fulmen, in digiti talitrum; ille *Victoriæ pu-*
lus, in ovi fragile putamen; ille gloriosus *A-*
chilles, invictus *Hercules*, incomparabilis *Semi-*
deus, ille *Rex regum* fortunatissimus, in morta-
litis ludibrium, & ventosam dilabentis a-
quæ bullam. Quid dicam amplius? *beatiss.*

Ruina Philippi Macedonis,

mus ille Deorum collega, Numénque Decimum
tertium, in Cacodamonum descendit contuber-
nium: tam falsus post mortem Deus, quàm fal-
lax in vivis Homo: nec in ullo, totius vitæ pro-
missio veracior, fideliorque, quàm in ultimo:
quò, cum pridie Ruinæ suæ, se polliceretur, ludos
instauraturum; postero die, cum, vulnere præ-
peditus, præstare per scenicos non posset, Ex
semetipso tamen præstitit: morte suâ Spectacu-
lum Deo factus, & Angelis, Hominibusque,
theatrale.

AUCTORES.

(A) Libri 6. fine. (b) Justinus, libri 7. initio.
(c) Idem, libro 33. ad finem. Ceterum, Caramum
hunc Eusebius Cranäum appellat. (d) Quam E-
dyssam etiam, & Edissam, mutatione vocalis, in-
venio dictam, ab auctoribus diversis. Apud So-
brianum autem, in ejus Grecia, reperimus Aedes-
sam. (e) Capite 8. versu 5. & 8. & 21. ubi de A-
lexandro dicitur. Porro Hircus Caprarum, rex
Græcorum est, &c. De Dario verò Codomano,
versu 20. Aries, rex Medorum est, atque Per-
sarum. (f) Sub illud enim tempus, Antipatri
virps, ac nominatim Cassander, & ceteri, Macedo-
niam

Ruina Philippi Macedoniarum

niam invaserunt; ac tenuerunt imperiò, quomodo libet tandem occupatò, vel possesso. (g) Justinum vide, libro 7. post initium, παννυχεακώτερον in bis & aliquantò, prater institutum suum, diffusio- rem. (h) Hunc enim interponit hęc locò Eusebius, Eurpū inter, & Amyntam Primum: Justino Alcetam penitus omittente. (i) Dolum illum narrat Justinus libro. 7. ante medium. (k) Numerat enim Henricus Guthberletus [recens, nec indiligens, se in rebus postea Pontificiis enarrandis, uti Joanne Cluverus sæpenumero, sic & ipse, partium studiū indulgens, Sectæ suæ more, Chronologus,) Chronologia sua paginā 139. editionis Ambstelædamensis Perdiccam illum, cui Philippus, Alexandri Magi pater, successit, Decimum nonum, in serie Regum Macedonicorum. Liber tamen Chronicorum, Nymbergæ, per Antonium Kobergerum editus anno 1493. Aetate mundi Quintâ, Philippum Amyntiden numerat Regem Macedonia Vigesium tertium. Perdiccam ergo Juniorem, necessariò credidit Vigesium secundum fuisse Macedonum regem. (l) Carolus Stephanus, in Archelao. (m) Guthberletus, pag. 139. citatâ. (n) Idem Guthberletus Amyntæ filiis, quorum Tres tantummodo Justinus & librorum Curtii Suppletor, ex Justino, nomina numerantque; Ptolemæum adjicit, Aloriten, pa-

139. quoddam utique, non ex Eurydice natum hunc Iustinus agnoverit, sed ex alia quapiam matre. (o) Iustinus libro 7. ait, Nec multò post [ab Amynta videlicet obitu] Alexander, insidiis Eurydicis, occumbit. Gutbberletus autem, Editionis secunda pagina 139. signatè, non nisi Annum unicum attribuit in regno. (p) Libro 6. bibliotheca, cap. 2. Qui Diodorus, incertum, quâ causâ studiove, de scelere, ac parricidiis, Eurydicis, altum filet: & contrario, in Perdiccam verbis claris culpam detorquet necati hujus Ptolemai; quin & necis Alexandri, praeceptoris: quando sic loquitur. Simili fraude sublatu est à Perdicca Ptolemæus [quâ fraude scilicet Alexander: quem paullo superius dixerat, Dolo interemptum: nec addit, Ab Eurydice.] Iustinus tamen, ex Trogo, haec omnia homicidia in faeminam illam clarissimâ asseveratione refert. (q) Tres enim annos Alorita hujus regno tribuit Gutbberletus, pag. cit. (r) Clarissima namque sunt haec Iustini verba, nec sinè quadam in Eurydicen Invektivâ; Frater quoque ejus [Alexandrum intelligens] parâ insidiarum fraude [hoc est, qua Alexander antè ab Eurydice] decipitur. Indignum prorsus! Libidinis causâ, liberos à Matre vitâ privatos! quam scelerum suorum suppliciis liberorum cõtèmplatio vindicaverat.

Ruina Philippi Macedonis.

rat. *Dicere Iustinus vult his verbis; Cui Amyntas rex, ac maritus, cum in apertissimo stratarum sibi insidiarum crimine deprehensam eam teneret, solo tamen communium liberorum intuitu, supplicii gratiam fecit; eamque reliquit in vita, & impunitate. Subjicit porro Iustinus. Perdiccæ hæc cædes [est autem, Perdiccæ, hoc loco, genitivi, non verò tertii, casus] indignior videbatur; quòd ei, apud matrem misericordiam, nec parvulus quidem filius [Perdiccæ natus, & ei superstes] conciliaverat. (s) Si Gutbberleto fides est, paginâ superiùs citatâ. (t) Hanc Parvuli calamitatem deplorat etiã Iustinus. (u) Iustinus enim ἀόριστος, seu indefinitè, dicit; Diu tutorem egissè pupilli, Philippum. (x) Libro 16. capitis 2. initiò. (y) Cornel. Nepos, in Epaminonda. (z) Vox (sicut in alia quadam Ruinarum decade dictum est, inter Auctorum allata testimonia) nonneminì suspecta quondam de barbarie. Sed est hæc profectò Cornelii Nepotis [non autem exscriptoris ejus, Aemilii] in vita T. Pompeii Attici, qui Nepos, electo Latinitatis seculo, hoc est Ciceroniano, & Augusteo, scripsit, ac floruit. (Aa) Hæc bucusque generatim Iustinus, ad libri 7. calcem, tradidit: quæ particulariùs aliquantò Diodorus, libro 16. profequitur. (bb) Plutar-*

chum

Ruina Philippi Macedonia.

bum vide, in vita Lycurgi: & ex eo, Carolum Ste-
 phanum, V. Lycurgus. (cc) Diodorus Siculus,
 libro 16. cap. 3. Consultò porro voculam, ferè, adje-
 cit: quia Diodorus ipse fatetur; Clypeorum conser-
 tionem ejusmodi, Trojanis jam temporibus, &
 Iomeriis saltem, cœptam, aut in usu fuisse. (dd)
 hujus nominis urbium una est, ad Peloponnesi lit-
 us occiduum, bodie Modona vulgò dici sueta; me-
 tio ferè maris itinere, Venetiis Ierosolymam navi-
 antibus. & hac longissimè distat ab Ægæa, Mace-
 donie urbe: à qua Argæus hic, de quo nobis isto lo-
 co sermo est, recedens, Methonem statim retrogres-
 sus dicitur, à Diodoro. ut proinde minimè sit pro-
 babile, de hac Messeniacâ Methone sermonem hic eî
 esse. Alia, Thracia perhibetur fuisse: alia, Macedo-
 nie Methone, vini fertilitate celebris: alia Laconia,
 Peloponneso [nisi fortè cum Messeniorum, Laco-
 nibus finitimorum, Methonâ scriptores hanc confu-
 derint]: Euboica item alia; & alia Persica, diver-
 penitus in orbe: siqua Carolo Stephano, caterisque
 geographis, fides est. Hoc autem loco, relictis
 remotioribus, videtur secūdum propinquiorem
 esse Methonem aliquam judicandum. (ee) Dio-
 dorus Siculus, libro 16. c. 8. terminum illum tunc
 Philippi victoriarum nominat. (ff) Pausanias;
 Stephanus, de urbibus; ut auctor est Carolus
 Ste-

Ruina Philippi Macedonis.

Stephanus: qui ait, scribere Pausaniam, & Stephanum; Cassandream olim Potidæam esse dictam. Unde miror, quid sibi velit, cum idem deinde infra in verbo, Potidæa, dicit: Eam antea Cassandream esse dictam. Numquid urbs una bis dicta est Cassandrea? & non potius, ut Stephanus Geographus, ac Pausanias, ajunt, primò Potidæa? postea vero sub, & à Cassandro rege, ducere, Cassandrea? Potidæas porro in Thracia collocat Pausanias libro 10. pag. 276. editionis meæ Francofurtensis, in folio (gg) Herodotus enim, libro 7. Sithoniam regionem in maritima Macedonia regione constituens, ad Sinum Thermaicum seu Thermaum; inter urbes illius Toronas nominat [quas in sua Græcia Sophianæ paullo supra Sinum Thermaicum, ac scilicet, ad Toronicum, collocat] & Sermylam, ac Micythiam, & Olynthum. Carolus Stephan. V. Sithoniam. At Suida verba sunt. Ὁ λυγρὸς πόλις ἐν Θρακίᾳ nisi fortasse regiuncula quoque illa Toronici Sinus olim spectaret ad Thracen; quippe, cui cerat admodum sit propinqua. (hh) Id est, Florentini; quos atas nostra vulgò, perque catachrèsin aureos, appellat: eò, quòd in locum tertii partem aurei nummi genuini [nobis Ducati] successerit tantundem, in pretio, non autem pondere, argenti quod auri trientem exaquet. (ii) Hunc calculum

Setb

Ruina Philippi Macedonis.

Setbus ducit, in annum mundi 3592. (kk) *Justi-*
nius, ad finem libri. 7. (ll) *Diodorum* vide libri
 6. cap. 14 *Justinus*, contra, *Thessaliam*, ait, à *Phi-*
lippo, nihil minùs, quàm bellum, metuentem,
 improvisò expugnatam. quod ego interpretor,
 seu postero factum tempore: aut certè, urbes dun-
 taxat eas, in quibus duorum, quos nominavi, *Ty-*
annorum erant presidia, aut socii, & amici, patro-
 nig. quas tamen urbes nihilosecius postea, partium
 factionibus ejectis, aut oppressis, veteri libertatè
 restituerit: donec aliquando tandem ad se, opportu-
 niore tempore, universam attraheret *Thessaliam*.
 (mm) *Ioan.* 12. v. 31. & cap. 16. v. 11. quò eodem
 spectat illud quoq; ad *Ephesios*. 6. v. 12. & ad *Coloss.*
 1. v. 13; maximè, quantum ad principem tene-
 rarum attinet. (nn) *Ioan.* 8. v. 44. (oo) In-
 terrogatus enim, natò jam *Christo*, *Delphicus* *Apol-*
lo; cur, *Oraculum* petentibus, respondere negligeret,
 respondit demum; Me *Puer Hebræus*, *Divos*,
Deus ipse, gubernans, *Cedere* *Sede* jubet, tri-
 lem; redire sub *Orcum*: ut auctor est *Alexan-*
der Acanthius, *Orat. de Nativitate Christi*, & alii.
 Nominatim etiam *Cesar Baronius*, & ex eo *Henri-*
us Spondanus, in *Epitomâ Annalium Ecclesiasti-*
corum, *Apparatûs* num. 13. ubi rei hujus testimo-
 nium producit, è *Suida*, *V. Augustus*, & è *Geor-*

P P

gio

Ruina Philippi Macedonis,

gio Cedreno, in Compendio: ac Nicephori Callisti
l. 1. cap. 17. Vide & Carol. Stephan. V. Delphi-
cus. Ac certè Plutarchus, qui non admodum mul-
tò post ortum Christi vixit, floruitq; sub Trajano
sub quo & Illyrios proconsulari potestate rexit, li-
brum composuit, in quo causas, Cur Oracula
suo quoque tempore silere pergerent, dispu-
tat magis, & inquirit; quàm, ut ad nucleum ea
deprebendat, & effodiat. Et tamen, quod mirum
quibusdam videri possit, etiam post Plutarchi tem-
pora, Pausaniæq; Scriptoris seculo, reperias, ad-
huc frequentata loca Delphica: quin, & paullo su-
prà memoriam avorum nostrorum, à Francisc.
Philelpho (qui Parnassum inspexit, & Heliconē,) lu-
strata, magnis impendiis. Ut recentioris cujusdam
curiositatem, ab Iano Nicio nuper in Pinacotheca
propalatam, dissimulem: qui Loca Græciæ, quorum
Homerus in Iliade meminit, & Odyssea, visenda
furiosum planè concepit impetum: conatibûsq; suis
immortuus est. Sed, ad Delphos Phocidis ut red-
eam: paullo solertiùs res antiquas indaganti, mi-
nus utique movere debet admirationis, Apollinis
Delphici tam pertinax, ab Idololatris, cultus ac fre-
quentatio, tam post illius Oraculi, quàm ante, silen-
tium. Trahebat enim vana Græcorum, & Asi-
Minoris, ingenia, Situs ipse quoque, saporq; quodam

moa

Ruina Philippi Macedoniae.

modo sylvestris horroris, & superstitionum exer-
 endarum montana, qualesquales, etiam in ipsis
 exetis, illecebra. Stabat enim [ut ex iis, quæ cor-
 us Ruina, Iustinusq; libro vicesimo quarto, ceteri-
 ne, tradunt, colligi potest] oraculum, in monte Par-
 asso, rupe quaquaaversum desuper incumbente: sic,
 templum oppidumq;, non mœnia [saltem anti-
 quitus], sed scopulosa deruptaq;, præcipitia, muni-
 entô planè naturali, suscitarent. Cum autem
 media saxosi valli petra, theatri cuiuspiã effigiem,
 ambitus sui circumjecta, describeret: quoties illic,
 hominum advenarum clamosa multitudo, plu-
 morum millium frequentia concursusq;, consede-
 rit; & tubarum lituorumq;, colludens ex omni lã-
 re, sonitus, clamori peregrinorum clangorem aris
 cornuum miscuerat: ibi tum stupenda sonantis,
 resonantis, Echus, à rupibus ad rupes, confusio
 sultans, percellebat attonitas aures: & cum auri-
 u animos, infantili credulitate captos, quasi Phœ-
 presentia quadam vivâ, venerationisq;, nefaria
 cessitate, traheret, & occupabat. Unde Majestas
 orationis, conciliata nugis inferis, honores ficto
 umini cœlestes invexit: in vectosque, multas in æ-
 tes [ut contumaciter animis errores hærent] pro-
 gavit. (pp) Contrarium Delphis Phœcæicis lo-
 urbisq; sitam, & multò commodiorem, describunt

Pp 2

bodier-

Ruina Philippi Macedonis.

bodierni urbium descriptores [& nominatim, I
 Bryne, Canonicus, in Batavia sua topothefiis]: de
 elivem scilicet, & ipsam ex omni utcumque parte
 sic, ut defluentes per pronum imbres, purissimus
 nitidissimūq; relinquunt urbis constratae solum
 ac plateas. (99) Libro 10. hoc est, in Phocicis, pag.
 271. ad med. editionis meae Francofurtensis. Ac cen
 tē, Eumeni, Pergamenorum Regi, Oraculum, dū
 Romā domum, & in Asiam, redit, victimis ac sa
 crificiis aliis culturo; non modò difficilis fuit, se
 propè propius etiam lethalis, Delphici montis
 scensus: angusta precipitisq; via occasione tensis
 insidiis, per Evandrum quendam, Cretensem, em
 sarium hospita regis; instinctūq; Persei, Macedoniae
 regis. De quibus facundè, more suo, lacteōq; verbi
 rum fluxu, T. Livius tradit, Decadis Quinta, lib.
 2. (11) Diodorus, librò. 17. cap. 26. ait, Creditum
 id fuisse TERRÆ ORACVLVM, ob tam ingentē
 tot millium concursum. Pausanias verò, libro 1.
 UMBILICVM universae Terrae: sicut, certò san
 que magis sensu, quàm de Delphis, opinati qu
 dam de Ierosolymis sunt, ex illo psalmi 73. v. 1.
 Deus autem, Rex noster, ante saecula, operati
 est salutē in medio terrae [in monte Golgotha
 Sed Geometris, ac Geographis, si recedat quis à ce
 lestis globi oivtovia erga terrestrem, hōc ipso mea

terra ubiq; est; quia hac globosa est. De marmore quoque, ad illum Delphicum terræ umbilicum firmandum, videas, licet, Diodorum eundem, cit. lib. 10. pag. 280. v. 15. (ss) Hinc discas, unde fiat; quod Pythiæ, seu Delphici templi vaticinæ mulieres, aliàs virgines, aliàs autem simpliciter mulieres, poetis diversis, introducantur. Respiciunt enim ad temporum diversitatem. Anus autem, propinquiore demum ætati suæ seculò, in Sacris Delphicis adhiberi cœptas, Diodorus ait, libro 16. cap. 26. à fin. et) Id commentum Pindaro tribuit Pausanias, libro 10. pag. 271. fin. & pag. 272. princip. (uu) Vide Friderici Sylburgii eruditæ, in Pausaniam, notas, à pag. 298. editionis Francofurt. in fol. (xx) In Ruina Cyri; occasione Cræsi. Hos autem lateres Turcos, Phayllus postea, sicut in corpore Ruinæ præsentis dicetur, asportavit. (yy) Molossiam, partem esse Epiri, constat inter plerosque: nomeng. habuisse à Molosso, Pyrrbi, ex Andromacha, Hectoris filii uxore, filiò. At Epiri partem eam, quæ Chaonia dicebatur, Molossiam fuisse, Lexicographi trahunt. Cassiopæis autem, propiores extitisse hos Ambraciotarum hostes, quàm Chaonibus; ipsa Sopbiani abula Græciæ perspicuè demonstrat. ac ratio quodque suadet; cum revera Epirus tota, Chaoniam inter, & Ambraciam, media sit constituta: non au-

Pp 3

tem,

Ruina Philippi Macedonis.

tem, inter Cassiopæorum terram, & Ambraciotas
 Sed & Plutarchus satis innuere videtur; Molossos
 populos vicinos fuisse Cassiopæis, in *Questionibus*
suis Græcicis. (ZZ) Haud inuenuste rei huius
 geste summam Pausanias exprimit, περιηγήσει
 suarum δεκάτῃ, verbis his. αἰέθεσκον δὲ καὶ Ἀμ-
 βρακιδῶν χαλκῶν ὄνον, νυκτομαχία Μολοσσῶν νι-
 κήσαντες. λόχον μὲν σφίσι, ἐν νυκτὶ, οἱ Μολοσσῶν
 παρεσκεύασαν. Ὅτι δὲ, ὃς ἐλαυνόμενος ἐκ τοῦ ἀ-
 γροῦ τότε ἔτυχεν, ὄνον θήλειαν διώκοιτος, σὺν ὕβρε-
 σι τῇ ἄλλῃ, καὶ τραχύτητι & φθέρματι, ὡσαύτως
 δὲ καὶ τοῦ ἀνδρός, ὃς τὸ ὄνον ἤλαυνε, βοῶντος ἀπαφῆ-
 τε, καὶ ἄκοσμα, οὕτως οἷτε ἐκ τῆς ἐδίδρας τῶν Μο-
 λουσῶν ἐξανέπενται παραχθέντες καὶ οἱ Ἀμβρακιδῶ-
 νη Φωρεάσαντες πὰρ ὅππῃ σφίσι βεβηλευμένα, ἐπὶ χη-
 ρῶσιν ἐν τῇ νυκτὶ, καὶ ἐκράτησαν μάχῃ τῶν Μολοσσῶ-
 νων. (**). De Phryne, Scortō Græcicō, narra-
 hac Pausanias, libro 10. pag. Græci exemplaris mē-
 330. eāmq; narrationem continuo subiungit Lupo-
 furis interfectori. Græca porro, de Phrynēs statua
 verba, sunt ista. Φρύνης δὲ εἰκόνα, ὅππῃ χρυσοῦ, Περ-
 ξιτέλης μὲν ἐργάσις, ἐραστὴς καὶ οὗτος. ἀνάθημα
 δὲ αὐτῆς Φρύνης ἔστιν, ἡ εἰκὼν. Hæc Pausanias: cuius
 nos cetera ferè, de Donariis templi Delphici, debemus,
 ex ipsius libro 10. sparsim delecta.

(A 22) In id genus lapidis, ipsum ego me mē-
 min

Ruina Philippi Macedonis.

ini Landſpergæ Bojorum incidiffe, anno 1646.
 m, extra oppidum ambulans, in congeriem ſaxo-
 rum trivialium, & compitalitiorum, oculos fortè
 cundùm ipſam ſemitam, vepretis obſitam, conji-
 rem. Erat enim lapis is, temerè prorsus, ac na-
 ra ſolius luſu, nullius humana manûs operâ, pe-
 humano, quaſi viri robusti grandisq, à planta,
 talos uſque, & nonnihilò ſuprà, perſimillimus.
 bb) Pausanias, lib. 10. pag. 341. ἐπὶ τῷ βασιλεὶ Νεο-
 λῆμιν] ἀπὸ τοῦ μνήματος [ſepulcri ſcilicet regis Neo-
 olemi] λίθος ἔστιν ὁ μέγας τῶν τε καὶ ἑλαίων ὁσημέραι
 καταχέουσι, καὶ κατὰ ἑορτὴν ἑκάστην ἕνα ἑπιπείθουσιν
 ἀργαί. ἔστι δὲ καὶ δόξα ἔς αὐτὸν, λεοθῆναι Κρόνον
 λίθον, ἀντὶ τῆς παλαιότητος, καὶ ὡς αὐτὸς ἔμεσεν αὐτὸν
 Κρόνον. Ex prima Pausaniane narrationis bujus
 arte, conſtat; non per omnia mentem auctoris red-
 diſſe Interpretem ejus, Romulum Amaſeum: cùm
 lei ſuperfuſionem, & lanam, lapidi circumpoſi-
 um, confundat; ac, tam ſingulis operariis diebus,
 uam feſtis, illam aſſignet: Pausanias autem ma-
 iſte, Lanam ſolis tribuat ἑορταῖς, hoc eſt, lucibus
 nemnibus. ἕνα verò ἀργαί, quæ Succidam la-
 am Amaſeus exponit, Albam propriè, hoc loco,
 gnificant: tametſi, ex conſequenti, lapidi oleoſo cir-
 umpoſitam, neceſſe fuerit, & ipſam fuiſſe madafa-
 lam. Interim, veterem ego, receptamque, Romuli

Pp 4

verſio-

Ruina Philippi Macedonis.

versionem, in corpore narrationis ipso mutata
 nolui. Totius porro fabula, de Saturno & Opi, seu
 Cybele [quam alii Rheam quoque dicunt] narra-
 tionem, è Comite Natali petas licet; unà cum ejus
 explicatione: libro praesertim 2. & 10. quos adducit
 Carol. Stephanus, V. Saturnus: nullam interim de
 lapidis illius veneratione mentionē afferens. (ccc)
 Deuteron. 32. v. 13. Constituit eum super excel-
 sam terram, ut comederet fructus agrorum, &
 sugeret mel de petra, oleumque de saxo du-
 rissimo. Sermo est de Hebraeis, etiam in Deserto
 Sinai, montis altissimi, à Deo refocillatis, ad aquas
 Contradictionis. (ddd) Vtrumque reperias, apud
 Diodorum, libro 10. c. 23. In quo, Philomelo equi-
 dem, tametsi accusatō, & ideo crimen suum utique
 modis omnibus extenuaturō, tamen assentiri ma-
 lim, quàm ipsi Diodoro; qui, Magnam terræ par-
 tem, ait, agricolatione occupatam à Phocæis:
 eamque Cyrrham designat. At profectō Cyrrhea
 perexigua maritime Phocidis est terra- portio: si
 tabulas videamus Geographicas Ptolemai, per Ge-
 rard. Mercatorem emendati; & Phocidem Blæwe-
 nianam. Justinus autem, è contrario, totum istud
 Phocensium piaculum pratermittens, ait; Belli-Sa-
 cri causam fuisse: Quod Phocenses Bœotiam de-
 populati essent. (ccc) Φιλόμηλα, ait post ini-
 tium

Ruina Philippi Macedoniae

num libri 10. Pausanias, Φωκίων ἑδρευὸς ἀξιόμα-
 τος ὕστερον. (fff) Brenni repulsam à templo Del-
 phico violando, fusè Pausanias, ἔξ extra suum ferè
 morem facundè, suprὰ Cappadocum veterum indo-
 tem, exsequitur, libro 10. ἐξηγήσεων suarum, à pag.
 134. Græci contextus: Latini verd, à pag. 282. per
 aliquam multa folia. (ggg) Hac bucusque Dio-
 dorus, ordinè: quæ pleraque Justinus, vel involvis
 confusius, vel omnino præterit. (hhh) Videri po-
 test Justinus, post initium libri 8. (iii) Συναί Ο-
 rationis Isocraticæ, ad Philippum Macedonem, par-
 ticulam delibare. Σοὶ μόνῳ γὰρ, αἰετ, ἐώρων πολλὰ
 ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς τύχης δεδιόμινῳ, καὶ πρέσβεις πέμ-
 πειν, πρὸς οὓς ἀνὴρ βαλῆται, καὶ δέχεσθαι, παρ' ὧν
 ἂν σοὶ δοκῇ, καὶ λέγειν, ὅ, τι αὐτῷ ἡγῆται συμφέρον. πρὸς
 δὲ τέτοις, καὶ δυνάμιν, καὶ πλεῖστον, κεκλιμένον, ὅσον
 εἰσὶ τῶν Ἑλλήνων. Inferius quoque, de subactis à
 Philippo gentibus diversis, per bonorificè, pergit in
 laudibus illius. ἀλλ' εὐχῆς ἀξία διαπέπρακται.
 τί γὰρ ἐμέλοιπεν (ὁ Φίλιππος;) ἢ Θετταλῶν μὲν
 πρότερον ἐπάρξαντας Μακεδονίας, ὥτως οἰκίσας πρὸς
 αὐτὸν διακείσθαι πεποίηκεν, ὥστ' ἐκάστος αὐτῶν
 μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύειν, ἢ τοῖς συμπολιτευομένοις; τῶν
 δὲ πόλεων, τὴν περὶ τὸν τόπον ἐκῆνον, τὰς μὲν ταῖς
 ὑεργεσίαις, πρὸς πᾶσι αὐτῷ συμμαχίαν προσῆκται·
 τὰς δὲ, σφόδρα λυπῶσας, ἀναστὰς πεποίηκε.

Pp 5

μάγνη.

Ruina Philippi Macedonia.

μάγνητας δὲ, καὶ Περρεβαίης, καὶ Παίονας, κατέ-
 γραψε, καὶ πάντας ὑπηκόους αὐτὸς ἔληφε. *Qui*
ornatus, honorificentiusve, vel Demosthenes in
Ctesiphonta suum protulisset; quàm hic in Philip-
pum Isocrates, illà totà ferè oratione? (kkk) Cùm
plures nominis hujus, uti suprà dictum, sint urbes
olim reperta in Grecia Asiàque: hanc disertè Dio-
dorus, ab Rhodomanno Cberusco translatus in La-
tinum sermonem, per parentbesin, asserit, (Thraciè)
fuisse: recensetq; illius oppugnationem; anno suo, &
Olympiade consignatis, more suo: cùm, è diverso, lu-
stinus, gesta confundens, oppugnationem hanc, in
tempus, logè antèrius, retrò jaciat, narratione, citra
controversiam, preproperà: sine nimirum libri. 7.
Diodori porrò Eteologiam, & chronotaxin, sequi-
tur, & meritò, etiam Sethus Calvisius, hoc loco,
 (III) *Carolus Stephanus, V. Methone. laudat pro*
testimonio Ptolem. l. 3. c. 6. De Oculo verò, illic a-
missò, habet & Strabo, lib. 8. (mmm). Excisam
urbem, refert Diodorus: ac cives, cum singulis ve-
stimentis, emissos incolumes, ait; agrumq; Metho-
neum, jam nudum, Macedonibus fuisse divisum.
At Iustinus libri 7. fine, addit; Philippum, nec
iracundio rem quidem factum, ob oculum il-
lic amissum; &, pacem deprecantibus Metho-
neis, eam impertuisse. adversùs victos deniq;
 mitem

Ruina Philippi Macedonis.

nitem se præbuisse. (nnn) Tot enim Equites
 onit Diodorus meus; nec plures. quos tamē Calvi-
 us ducentis insuper, baud scio, ex sene suōq; ca-
 ite, an verò alio quodam auctore vetere, qui ma-
 ugit, auget. (ooo) Proverb. 10. v. 2. (ppp)
 Diodorus lib. 16. cap. 53. ubi addit etiam; Mento-
 is eam fuisse sororem. (qqq) Diodorus ait;
 Chalcidicas eum fuisse urbes adortum. sic enim
 eperio in versione Rhodomannicā: fons enim Dio-
 ori Gracus ipse, mihi tunc ad manum non erat.
 Carolus autem Stephanus unicā nominat Thra-
 iæ urbem, Chalcidem dictam. In Sopbiano quo-
 ue, nullas Thracia, hujus nominis, reperias urbes;
 extra eam, quam ex Stephano modo protuli. Qua-
 e, cum Chalcis illa, insula Eubææ urbs, eo nomine
 dicta sit idcirco; quòd ærariæ illic fabricæ [χαλ-
 óς enim, æs est Græcis] primūm repertæ sint: ex-
 tra controversiam Diodorus, hoc loco, opinione meā,
 Chalcidicas urbes in Thracia designat illas o-
 nnes; quæ, quocunq; demum proprio nomine, vel ab
 erifodinis, vel alioquin inclytis officinis ærariis,
 elebres, aut locupletes, essent. ut adeò, vox Chalci-
 lica hic, adjectivè sumatur, & communiter; non
 substantivè, ac propriè. (rrr) Hoc est, Gratula-
 tionis, & Gratiarum agendarum, titulò, pro repor-
 atâ victoriâ. (sss) Quæ hoc loco, per complures
 versus,

Ruina Philippi Macedonis.

versus, referuntur, de Philippi corruptelis, erga civitatum Græciæ Optimates: ea non solus tradit Pausanias, in *Acbaicis* pag. 181. principio; sed etiam Diodorus Siculus l. 16. c. 55. & 56. nec præterit ex toto Plutarchus, in *apophthegmatibus Philippi*. Justinus quoque, ex Trogo, fuse, libro 8. Qui etiam ibidem, de Piratica Philippi, de argentifodinis Thraciæ, de regibus Cappadociæ, ac Thraciæ, victis, commissis, circumscriptis, memorat. (Γ) Cæsaris Baronii *Fastos Ecclesiasticos* vide, in diem Decembris 25. (ttt) Harum posterioris mentio inserta fuit Ruinæ, ni fallor, *Gazensium*, *Decade. 2.* De ambabus verò, Diodorus narrat lib. 16. cap. 65. (uuu) Setbus Calvisius hæc omnia bene redegit in compendium: quæ diffusius aliquantò Diodorus; Justinus autem prolixè, declamatorièque, sunt prosecuti. Cùm porrò, quæ de Thermopylis, à Philippo infestis, adduximus, ea prorsus silentio transeat Diodorus; nos ea ex Justino transtulimus, hunc in locum, ex libro illius. 8. cùm aliter conciliari auctores bi duo non possent facile; nisi hoc, quem secuti sumus, narrationis ordine. (xxx) De Clitarcho, Diodorus lib. 16. cap. 75. tradit. De Callia verò, Setbus, sub annum mundi 3608. (yyy) Diodorum vide, capite 77. libri 16. (*) Fugiens autem Demosthenes, & eâ gratiâ ab aliis irrisus, versum retulit illum;

A'vne

Ruina Philippi Macedonis.

Ἀνὴρ δὲ Φεύγων, καὶ πάλιν μαχόμενος. ut refert
 A. Gellius, libro 17. cap. 21. (†) Sicut enim ad
 Trojam Agamemnon, post annos DECEM, Vlyssis
 ac Sinonis astu, bellum confecit (quod prisci, Pa-
 trasse, dicebant:) ita Philippus, astu suo veterato-
 rio, Pbocaicum, seu Sacrum Bellum, finivit, post
 DECEM itidem annos; ut alibi quoque diximus.
 Et huc alluisse mihi videtur Orator Atheniensium
 Demades; cum Ei, dixit, Agamemnonis Per-
 sonam à Fortuna impositam. Qua etiam caus-
 sa fuit; cur & nos Pbocaici belli singula quaeque,
 summam saltem, prosecuti simus: quoniam ad
 Philippi res gestas, vel inprimis, spectabant. Prae-
 sertim autem, ad belli exitum probe assequendum.
 (zzz) Hoc Iustinus asserit libro. 9. cui contrarium,
 in hoc, tradit Diodorus libro 16. cap. 89. qui ait; Phi-
 lippum captivos Omnes, sine pretio, dimisisse.
 Sed & in aliis nonnullis immodicus est, sicut alibi
 in vituperando Philippo Iustinus, sic hoc loco in
 extollendo eo: veluti, cum ait; Nec corollas
 eum die Victoriae suae sumpsisse, nec unguen-
 ta. non in convivio risisse; nec apud suos ex-
 sultasse; neque apud victos cuiquam insulta-
 re visum, &c. Quae omnia & Diodoro (cui plus
 meritò fidei tribuimus) repugnantia videas; &
 Plutarcho quoque, in Apophthegmatibus Philippi,
 dispo-

Ruina Philippi Macedonis.

dissona. Ideoque, si non pretii & artis, laboris tamen, & opera, fuit; à nobis, vel auctores hos inter sese conciliari: vel, verum à falso secerni.

(Aaaa) Diodorus namq; clarè dicit, libro 10. ad finem cap. 95. Inter eos, qui fugientem Philippè interfectorem insecuti telis infestis fuerunt, etiam Attalum operam suam locasse. Nisi contendere rixosior quispiam [sed sine causâ] velit; Ejus nominis plures fuisse, prater Cleopatra regina fratrem illum, aut cognatum. Quod non negamus. sed tamen, absolutè positum Attali nomen, in Philippè & Alexandri rebus gestis, alium nunquam, extra hunc, designat: quasi ἀττομαχικὸς Ἀττάλῃ. (bbbb) Justinus autem, libro 9. ait, Pausaniam jam antebac, primis pubertatis annis, ab Attalo sustinuisse vitium. Accessisse deinde, repetitam ab eo, inter epulas, turpitudinem; quâ, non suæ tantum, sed & convivarum libidini, velut scortum vile, eum subjecerit. (cccc) Genus quoddam Militie Macedonicae, Argyraspides, seu Argyraspidæ, dictum, à Clypeis Argenteis. Ejus ordinis, interpretorianos custodes, erat & hic Pausanias novissimè factus. De Argyraspidum agmine Q. quoque Curtium vide l. 4. cap. 13. Alexander. verò Severus, Imperator, etiam Chryaspidas posteris seculis instituit; aureo illis scuto in levam inserto: Lampridio

Ruina Philippi Macedoniae

vidio teste. (dddd) Libro.9. ubi ait; Attali So-
 rem, expulsâ Olympiade, Alexandri matre, in
 matrimonium à Philippo fuisse acceptam. (cccc)
 libri 16. capitis 94. fine. (ffff) Libro 1. Supplemē-
 , ante finem. (gggg) Romulo Amasæo: qui ait;
 ui [hoc est, Cleopatra] pater fuit, Attali frater.
 l reperitur in Pausania Arcadicis, seu, libro.8. nu-
 ero 242. Et si Læscbius, apud Sylburgium, ibidem,
 ocem ἀδελφιδῆς vertat, Sobrinam: ut aded
 ttalus, & Cleopatra hæc, duarum sororum fuerint
 heri. Verba Pausania Græca, sunt hæc, in Arcadio
 s. Πᾶσι δὲ Φιλίππῳ τελευτήσαντι, Φιλίππου παῖ-
 α νῆπιον, μεγίστη δὲ ὡς Κλεοπάτρας, ἀδελφιδῆς
 ἢς Ἀπάλῃς, &c. Quare Iustinus fortasse legerit
 vetusta quæpiam Philippicæ stirpis ac domûs ge-
 nalogiâ Græcâ, ἀδελφῆς, pro, ἀδελφιδῆς. ἀ-
 ελφιδῆς autem, [contractum, quasi ex ἀδελφιδῆ-
 os, ἢς] ἢς, est neptis, sive fratre sit, sive sorore,
 ita; ut ait Crispinus in Græco suo Lexico. (hhhh)
 ege libri Esdræ 3. caput 4. à versu 39. usque ad
 versum 32. (iii) De Chelidone, Verris scortillo,
 urbana illius pretura omnia pro libidine sua
 ansigente, Ciceronem vide, Lib. 1. in C. Verrem. De
 ppa verò, Syracusanâ, & Callidamâ, caterisque
 ulieribus impudicis, Verri hærentibus; eundem
 ibes narrantem, libro 2. § 5, in eundem. De Cla-

VC A-

Ruina Philippi Macedonis.

ve Abyssi, leges Apocalyps. cap. 20. à vers. 1. De mi-
 lioso deniq; Mulcibero, & Venere, fulminisq; fa-
 bricâ, Maronem, Æneid. lib. 8. (kkkk) Martialis
 libro 8. Uxori nubere nolo meæ. (llll) Apud
 Thom. Hybernicum, in Floribus Doctorum, Verbo
 Conjugium. (mmmm) Hujus narrationis ali-
 quid habet Iustinus, libro 9. aliquid item, & quidem
 clariùs, Suppletor Curtianus, lib. 1. & alii, ferè re-
 centiores. Ait verò Iustinus; Alexandrum se in
 Epirum cum matre contulisse. Nondum ergo
 erat illic Olympias, ante hæc Cleopatre, emula ipsi-
 us, nuptias: sed desidebat ad Regiam, in sorte, jam
 non regiâ, sed quodammodo privatâ, & in ordinem
 redactâ. (nnnn) Pausanias Cappadox, in Arca-
 diciis, lib. 8. num. 242. ait, μήδ' αὖτις: quod ad u-
 trumq; posset referri sexum; nisi mox adderet γυν-
 αϊκῆς, & non γυναικῶν. Ideoq; perspicuè Iustinus, lib.
 9. ait; Alexandrum [Philippiaden, seu Magnum
 fratrem, ex noverca susceptum Philippo pa-
 tri suo, tanquam regni æmulū, timuisse. (oooo)
 Nam, bi populi, vel imprimis inter sese armis, ma-
 ximeq; contra Spartanos, etiam proximè bellarent
 ut ex Diodoro discis, lib. 16. cap. 39. (pppp) Id e-
 Iustini lib. 9. satis liquidò colligitur: cum is ait; Phi-
 lippi cede peraetâ [quæ in nuptiis tamen propriæ
 filia Cleopatra accidit] Olympiadem, auditâ re-

Ruina Philippi Macedonia.

his nece, cū, titulō officii, ad exsequias eā-
dem nocte cucurrisset, &c. Et aberat igitur ur-
be Aegis [aliquin enim, non nocte, sed matutino
adhuc tempore, quo peracta cades fuit, eam didicis-
set]: Et tamen eādem adhuc nocte illā, qua diem
Regicidii excepit, intellexit ex internuntio, litteris-
ve missis; Philippum occubuisse: ideoq; ad exsequias
continuo properavit, ac venit. Vt cumq; igitur in
vicinia Aegarum, ac Regie, habitabat Olympias.
¶ ¶ ¶ ¶ Plutarchus in Apophthegmatibus. ἐπὶ
τῇ δεικνύμεντος αὐτῆς πρὸς Ὀλυμπιάδα γυναῖκα,
αἷ τ' ἦν, ἥκε Δημάρατος, ὁ Κορινθίου ἐπὶ τῇ
ἰστορίας, πῶς πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες ἱ Ἕλληνες; καὶ ὁ Δη-
μάρατος, Πανυ γὰρ, ἔφη πρὸς, πρὸς τῆς τ' Ἑλλήνων ὁμο-
νίας, ἔσται γὰρ ἰσότης, οὕτως πρὸς σε τ' οἰκειοτάτων
χάντων. Ὁ δὲ συμφορήσας, ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς. καὶ
ἐνέδωκε πρὸς αὐτοὺς. Cetera, Justinus indicat, si-
ne libri 9. Cave verò, Demaratum hunc esse, cre-
das, illū, [Et ipsam Corinthium,] Demaratum; qui,
ypsellum fugiens tyrannum, in Italiam, ac nempe,
arquinios, venit, Etruriae oppidum: ubi, ex He-
rusca muliere, Priscum genuit Tarquinium, Roma-
orum postea Regem: de quo Titus tradit Livius,
b. 1. Decadis 1. Quae verò hic Plutarchus de De-
marato narrat; ea multò, post Reges Romā jam ex-
ulsos, Et valido jam adultòq; Consulari magistratu.

Qq

tu,

Ruina Philippi Macedoniae.

ea, evenerunt. quippe, cum, hac eadem fere tempe-
state, bella Alexander Epirotes, Philippi gener, &
Olympiadis frater, in Italia gerens, Consules habue-
rit, sibi συγγεγονες, C. Petiliam, & Luc. Papyrium
Mugilani, apud T. Livium libro 8. Decad. 1. De
hoc vero Alexandro Epirota, Alexandri Magni a-
vunculo, bellante in Italia, etiam Q. Curtius insper-
git aliquid conviviiis Clyti convivialibus, lib. 8. gesto-
rum Alexandri, cap. 1. (ffff) Lib. 6. de gestis A-
lexandri Magni, cap. 3. (ssss) De Philota Q. Cur-
tius asserit, initio libri 7. gestorum Alexandri M.
De Hecato vero, testatur Diodorus Siculus lib.
17. bibliotheca, cap. 2. & 5. (tttt) Vide Carol. Ste-
phanum. V. Philippus (uuuu). In Apophtheg-
matibus Philippi. (xxxx) Dignitate, vertit Hen-
ricus Stephanus: cum Plutarchi verba Græca sint
clara. & μόνον, inquit, τῇ τύχῃ. &c. quod vocabu-
lum idem hic est, quod εὐτυχία, Prosperitas, & ad
omne votum animi fluens rerum successus. (yyyy)
Antonius Kobergerus, in grandi illo Chronico, No-
rimbergæ excusò, annò 1493. etate mundi 5. (zzzz)
De Ira, lib. 3. cap. 23.

(Aaaaa) Indicat idem Seneca, ibidem, initio
capitis. (bbbbbb) Græcè, breviter, & eleganter.
ἔφη [ὁ Φίλιππος] μὴ χολάζειν. καὶ ἡ πρεσβύτης
ἐγκραγεῖν. Καὶ μὴ βασιλεύειν, ἔπειν. Plutarchus, in
acutè-

Ruina Philippi Macedonis.

cutè - dictis Philippi. (cccccc) Nonne videri
 Christus, Servator noster, potest, etiam hoc alluisse,
 Luc 18. à vers 2. cùm ait ; Judex quidam erat
 quod Reges omnes, ex officio, sunt) in quadam
 civitate (Aegis nimirum Macedonicis) qui Deum
 non timebat, & hominem non reverebatur.
 Vidua autem quædam erat in civitate illa, &
 veniebat ad eum, dicens; Vindica me de ad-
 versario meo. Et nolebat per multum tem-
 pus. Post hæc autem, dixit intra se; Etsi Deum
 non timeo, nec hominem revereor: tamen,
 quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo il-
 lum: ne in novissimo veniens, sugillet me.
 d d d d d) Prosonomasia Gracè bella est; ὁρᾶτε
 (εἰπεῖν) ὅτι πρὸς ἡμᾶς αὐτὰς ἐστὶ, καὶ τὸ καλῶς,
 καὶ τὸ κακῶς, ἀκρῆν; (ccccc) Athenæus, Dej-
 philosophicῶν lib. 7. c. 13. Et aliquid Ælianus quo-
 te, Varia historie lib. 12. cap. 57. Gracè. Ὁ Μενεκρά-
 τας, ὁ Ζεὺς, τῷ Φιλίππῳ, εὐπράττειν. Et, ὁ Φίλιπ-
 πος, ὁ βασιλεὺς, τῷ Μενεκράτει, ὑγιαίνειν! hoc est,
 πρὸν εἶναι, sanā integrāq; mente uti, Et, unò verbo,
 opere, animò valere. Quo sensu Et ab Aristopha-
 Comico vox ὑγιαίνειν sumitur. (ffffff) De
 etoribus Atheniensium, tam urbicis, quàm ca-
 nensibus, dixi Decade. 3. in Ruina Limónes Hip-
 meneje. Plutarchus itaque, qui præsens Philip-
 pi di-

Qq 2

Ruina Philippi Macedonis.

pi dictum recenset, de Prætoribus & ipse Bellicus loqui mihi videtur [sicut & Cornel. Nepos, in Militiade, de solis illis sermonem habet]: cum, eos numero Decem fuisse, ex Philippi sensu, memorat. Græcè namque στρατῳγῆς eos nominat, non, ἀρχοντα (quos, tunc intermissos, Philippus audierat), ἀρχαῖους: quæ Politicæ potius sunt, quàm Militaris, potestatis magistratûsque, vocabula. (ggggg) Hoc loco, quisquis in Plutarcho incidet, hac narratorem; cave sis versionem ames-Latinam, quā juxta Græcum cōtextum Henricus Stephanus edidit; dum esset Huldrici Fuggeri typographus, anno 1560. Vertit enim (pace ipsius dixerim) perperam, Ceterum pro Hecætero: quæ duo nomina, sicut litteræ diversa, ac syllabæ, ita significatione sunt longè diversiora (hhhhh) Hæc, de Philippi argutè dictis, præter ea, quæ, suo-quæq; locò, suis sunt assignata fontibus, Plutarcho debemus, in ejus regis Apophthegmatibus Græcis. (iiii) Pausanias Cappadox, in Atticis, seu, lib. 1. pag. 20. ante finem (kkkkk) Versus Græcus est (apud Philippum Camerarium, Succisivorum cap. 7.) iste.

Ἀ γυρέαις λόγχοις ἀχῆ· καὶ παρὰ νεγετήσας
(IIII) Plutarchus, in Apophthegmatibus Philippi & ex eo, Philippus quoq; Camerarius, Succisivorum cap. 7. citato. (mmmmm) Ait enim, apud Camerarium.

Ruina Philippi Macedonis.

arium, Athenaeus; Nullus quippe illorum, citra
Exceptionem, rectè vivere nōrat, &c. (nnnnn)
Antonius Kobergerus, in Chronico, saepius jam ad-
ducto. (ooooo) Athenaeum vide, Deipnosophisti-
orum libro XI. cap. 8. ex quo & Camerarius, Suc-
cisorum capite 93. (ppppp) Versus est hic.

Νῆπιος, ὅς παῖδά κτείνῃ, καὶ ἀπολείπει.

qqqqq) Plutarchus, in Philippicis Apophthegma-
ibus. (rrrrr) Vtramque matrem istarum, fuisse
Thessalas, Generatim ait Pausanias Graecus, lib.
1. pag. 205. med. Nominat autem eas in Genealogia,
eu, Stemmate Philippi, Sallianus. (sssss) Justinus
nim ei Molossorum regnum assignat, lib. 7. fine.
epiri verò, lib. 8. (ttttt) Justinus, lib. 7. & 8. qui,
viventi regnum ereptum, indicat: Diodorus au-
tem, & ex Diodoro Calvisius, in annum mundi
608. mortuo. Justinus insuper, lib. 7. ad finem, ait;
Arymbam, regnò ejectū, in exilio consenuisse.
sequatur jam lector, utrūq; ex bis duabus, prae-
ferendam censuerit, de Arymba, sententiam. In u-
troque interim factō eveniūq; summum Philippae
perfidiæ scelus haret. Ego tamen, & ejectum prius,
redo, Arymbam; ac mox, quasi senio corpus solven-
te, curisq; & arumnis illud exedentibus, in exilio
erinde extinctum fuisse, ac si sublatus ferro vene-
rōve foret: pròq; deacidā, Arymbæ filio, Alexan-

Qq 3

drum,

Ruina Philippi Macedonis.

drum, Olympiadis fratrem, sub idem ipsum fuit
tempus intrusum. (uuuuu) De bujus Alexan-
dri, cognomento Epirotæ, germani Olympiadis, tra-
gico interitu, T. Livii superest testimonium, Decade
1. libro 8. accuratè diffusèq, mortis ejus causam
auctorem, & modum, describentis: post medium fe-
rè libri, à pagina 674. usque ad paginæ 676. finem
editionis Lugduno-Grypbiane in forma 12. anno
1548. (xxxxx) Quæ bujusque, de Philippi & A.
lexandri Epirotæ, impudiciatâ infandâ, sunt relata;
à Justino maximè traduntur, ad libri 8. finē. quem
ille bis demum verbis claudit; Impudicum fe-
cit (Alexandrum) antè, quàm Regem. A Dio-
doro item Siculo, bibliothecæ libro 16. cap. 73.
Ex quibus & Calvisius in annum mundi
3608. & alii, excerpserunt.

RVINA

Ruina Philippi Macedonæ

R U I N A XXXVII.

*Quæ fuit,*O L Y M P I A D I S,
R E G I N Æ M A C E D O -
N U M , M A T R I S A L E -
X A N D R I M A G N I .

B R E V I A R I U M C A P I T U M .

I. *Quid post Philippi mortem Ægis sit actum, percurritur. Inquisitio eorum, qui cum Pausania eum conspirarant. Olympiadis festinatio ad urbem Ægas; & profectiois causa genuina. Pausania caput honorat. Suspicio de Alexandro, & matre, ceu conspirationi fauentibus. Defenditur Alexander utcumq; , suismet è verbis : non defenditur Olympias, quæ in maritum instigat fratrem ; confirmat Pausaniam; ejus cadaver sepulcro, & parentalibus, honestat; gladiumq; consecrat: filiam Cleopatra interficit; Cleopatramq; ad mortem compellit.*

II. *Genus Olympiadis regium : pariterq; Alexandri*

Qq 4

Ruina Olympiadis.

.abiqm10 1008

xandri Magni materna stirps, ad Achillem usque se porrigens. Ejus forma; superstitionemq; Dionysiacarum amor, & exercitatio. Consuetudo, familiaritasq; ejus, cum Serpentibus cicuribus; inter Bacchi Sacra: unde futurorum, circa eam, omen.

III. Philippi, cum Olympiade, nuptia; & earum occasio. Somnium Olympiadis, de fulmine, & incendio. Philippi Somnium, de bulla aurea, cum effigie Leonis. De conceptu Alexandri, scriptorum diversa opinio: aliis in Nectanebum Aegyptium ejus causam referentibus; aliis, in Draconem: quorum posterius non incredibile videri debere, astringitur. Cur Olympiadis thalamum deinceps Philippus vitavit? An potuerit e Demone pro nasci Alexander, & quidam alii? Quid super Alexandri conceptu responderit Apollo Delphicus: deq; vaticinio ejusdem, quid sentiendum, circa jacturam Oculi Philippi regis, ad urbem Methonem?

IV. Olympias Alexandrum parit: & quo die, anno, casu? Templi Dianae conflagratio. Alexandri generositas animi, in Bucephalo spectata. Divortium Philippi cum Olympiade, undenam videatur enatum? Quibusnam titulis aversari potuerit Philippus Olympiada? Alexandri castitas, baud diuturna, nec inoffensa: libidog; fortassis etiã hereditaria, in plurimas impingit fœminas. quarum præsigniores

memo-

Ruina Olympiadis.

memorantur; & in his etiam, ei nupta. Spadone
contaminatur. In una nuptâ alienâ sibi imperat.
Olympiadis, post divortium, vita solitaria.

V. Ejusdem, à Philippi excessu, in geminam
ius è Cleopatra prolem, immanitas: necnon, in
matrem. Alexandrum, expeditionem Persicam in-
pressum, Divini conceptûs admonet, oratione regiâ.
Eadem postea subinde videri réfugit, ex alio, quàm
Philippo, concepisse. Alexandrum quoq; debortatur
à jactantia divina stirpis. Hic tamen, ab ea cre-
dulitate deduci immobilis; matri Divinos destinat
honores. quos tamen ipsa sibi, populis invisa, præ-
destruit.

VI. Documentum politicum, de fœminis regen-
tibus, aut in partem regiminis receptis. Antipater,
Macedoniam administrare jussus, in multis Olym-
piadi improbatur; & ipse è diverso gesta Olympi-
adis improbat. Alternis apud regem accusationibus
certant. sed Antipatrum mulier ad extremum sub-
vertit, adeò; ut Alexander eum, Præfecturâ jussu
decedere, ad se evocaret. Sed Antipater prius re-
gem venenò, filiorum operâ præbitò, tollit. Ejus ve-
neni perniciofa vis: Olympiâsq; , per accusationes
suas, caussa mortis filio.

VII. Philippus Aridaus, Olympiadis privignus,
Alexandro succedit. Duces inter se regna partiun-

Q q s

tur,

Ruina Olympiadis.

tur, nomine Praefectarum. Olympias, Antipatru metu, fugit in Epirum; & ab Aëacida, Epiri rege, protegitur, ac iuvatur adversus ei infensos. Leonnatus in acie cadit. Duces Alexandri scinduntur in factiones. Perdiccam Eumenes sequitur. Cleopatra, sororis Alexandri, nuptias ambit Perdiccas: qui, Antipatro frustra comparatis insidiis, in Aegypto denique, male re gesta, trucidatur. Eumeni nibiloscius sua constat in eum fides. Hunc Antigonus, & alii, bello persequuntur. Olympias, post Antipatri mortem, cogitat, de Macedonia repetenda: praconsultoque, sed dissuadente, Eumene, in ea voluntate perseverat; eventu pernicioso.

VIII. Cassander Macedoniam affectat; sed in Peloponnesum revocatur. Olympias interim ex Epiro reducitur in regnum: ad cuius conspectum Macedones, Aridaeo relicto, ad eam omnes deficiunt. Aridaeus, & Eurydice, capiuntur: & in carcere durissime habentur ab Olympiade; donec, ille quidem à barbaris est confossus: hac autem suspensio seipsam suffocavit. Scivit item in Antipatri domum, ac Centum Cassandri amicos. Ex quo, tandem omnibus redditur invisa.

IX. Vnde Cassander occasionem nactus, se suosque ulciscendi, è Peloponneso transit in Macedoniam. Olympias fugit in urbem Pidnam, cum omni mulierum

Ruina Olympiadis.

lierum agnatarum comitatu. Illic à Cassandro ar-
tissimè obsessa, solum Epirotarum regem Aeci-
dem habet, liberandi sui studiosum: sed, Epirotis tu-
multuantibus, & regem suum proscribentibus, ir-
rita conantem; & tamen, ad mortem usque suam,
Olympiadi fidum. Hujus interitum, spes omnes Re-
ginae succiduntur: ut inductione ostenditur.

X. Pidnae praeterea obsidione tam arctâ Regina
remitur; ut, extrema omnia perpeffi famis huma-
nae & inhumanae mala, milites, ab ea discedere, per-
vissu illius, cogantur. De Pella, & Amphipoli, ea-
rumq; urbium praefectis, ac praesidiis, quid actum
sit, inspergitur. Olympiadis, fugere cum suis conata,
avis à Cassandro capitur. Olympias ipsa in po-
estatem Cassandri, per deditiorem, venit: deditio-
nis tamen pactis à victore, fide, non ferè nisi Puni-
a, servatis; Cassandroq; in universam Alexandri
Magni domum, cognationemq; ad internecionem
sue saviente.

XI. Cassander, suorum neces & injurias ultu-
sus, accusationem adversus Olympiadem instruit;
per propinquos interfectorum ab ea. Capitis, in cō-
suetu Macedonum, damnatae, Cassander idem sub-
tile fugam clandestinam, per amicos suos, persuade-
re nititur; sed frustra: Olympiade, non modò ma-
gere cecrtâ, sed etiam oratione, Reginâ dignâ, caus-
sam

Ruina Olympiadis.

*ſam ſuam abſenti Caſſandro Macedonibꝯqꝫ pro
bante.*

XII. Olympiadi, ſuis omnibus fruſtrà obniten
tibus, ad populi concilium progredi paranti; percuſ
ſores Caſſander immittit. Qui tamen, ejus con
ſpectu reverentiâ abſterriti, illâ intactâ, diffugiunt.
Propinqui igitur eorum, quos ipſa morte quondam
affecerat, à Caſſandro exſtimulati, eam interfici
unt; impavidam, & tantummodo, ut verecundè ca
deret, ſollicitam. Cadaver ejus, ſinè tumuli bono
re, abjicitur, jūſſu Caſſandri: qui & ipſe poſtea, cum
omni ſuâ ſtirpe, perit ignominioſè. Agnoſcitur Di
vine Juſtitie meritiffimus rigor; primùm, in Ale
xandri Magni faſtu puniendò: cujus potentia, ut
maxima fuit, ità breviffima: & ſtirps omnis, ac
propinquitās citiffimè miſerrimèqꝫ exciſa. Vnde me
ritò novorum quorundam hominum immodicè e
lata cornua exſibilantur: qui etiam ſolam Alexan
dri memoriam, apud multos glorioſam, ne per um
bram quidem æquabunt. Deinde, Olympiadis fla
gitia, oſtenduntur, æquiſſimam Dei vindi
ctam effugere nec potuiſſe, nec
deuiſſe.

RUINA

Ruina Olympiadis.

R U I N A O L Y M P I A D I S, R E G I N Æ M A C E - D O N U M.

(I.) 50

PHILIPPO, post annos ætatis *quadraginta septem*, regniq; *viginti quinque*, (A) manu *Pausania* cæsò, velut in superioribus est expositum; *Alexander*, filius ejus, *Olympiade* genitus, regni gubernacula, nemine tunc (præter *Attalum*) ne tacitè quidem dissentiente, suscepit. Prima fuit ei *funeris paterni* cura; quò tumulis majorum fatalibus illis, à *Perdicca Primo*, sicut diximus, præscriptis, inferretur. Post hanc curam; proxima fuit, seu vera, seu simulata, regis sollicitudo, per causam pietatis, quam parentibus, etiam extinctis, filii debent: uti quæreretur in eos, quorum, vel auctoritate, vel consiliò, vel conscientia denique favorè, *Philippi* cædem ausus esset *Pausanias*? Ac, prætermis-

115,

Ruina Olympiadis.

sis, aut latentibus, iis, ad quos è morte regis majus longè commodum, animiq; tacitum gaudium, pervenerat; deprehensus, tanquam conspirationis particeps, & in custodiam datus, *Alexander* quidam est, cognomento *Lyncestes*, Antipatri gener. Sed, quia *primus*, contra mentem ac votum *Attali*, *Cleopatrae*q; viduæ, regem consalutaverat *Alexandrum*, Olympiadis filium: indulgentiâ novi regis, ne statim limè, ac *primus* aditus imperii, cruentaretur, conjurationem primam impune tulit; & libertati redditus est. Postea quoque, relapsus in consilia prava, quibus ipsiusmet *Alexandri* caput petierat: *soceri* sui precibus condonatus tantisper, ac duntaxat asservari jussus in catenis: supplicio tunc, non ereptus, sed dilatus est, in annum usque tertium. Quo tempore demû, *Aphariâ* quodam postulâte, productus in vinclis, & judicium arbitrio permissus à rege; cum causam suam, criménque, geminò convictum oppressumq; teste, prætereâq; sceleris admissi conscientia fluctuantem mentem, oris etiam hæsitacione, proderet veriùs, quàm purgaret: in *Dracis*, satellitum regionum confossus lanceis; *Philippi* Manibus, suo parentavit interitu. (b) Sic, unius propemodum, & solius, intrâ *Lyncestæ*

iste nomen, ac supplicium, universa cæsi Phi-
 lippi quæstio, *majestatisq; crimen*, substitit: nec
 ultra consciorum indago processit; ipsomet,
 qui *læsæ majestatis actionem* primus, ut par erat,
 gitârat, omnium primò motam supprimen-
 t: *matris* (ut res ipsa declaravit) infamiæ de-
 linandæ, periculiq; detorquendi, causâ. Nec
 nim ullius magis, ex omni Mæcedonia Græ-
 iaque, nomen, ac caput, in suspitione con-
 scientiæ confortionisque regis interfecti, vel
 ærebat, vel hædere debebat, apud æquos re-
 um æstimatores; quàm *Olympiadis*, haud ita
 rocul tunc *Ægis* urbe, cujus in sinu Philippus
 ceciderat, agentis. Ad hanc enim ut primùm
 relatus cedis nuntius est, sub illius *noctis*, quæ
 proximè *diem cedis* excepit, principium, jam
 nebris atratum: primùm quidem tacitè se-
 um, at graviter, indoluit; quòd, præter spem,
 et *alio* potius rem gestam discere cogeretur,
 uàm ex ipso *Pausaniâ*: quem eundem, & *au-*
orem regiae necis, & *narratorem*, Olympias ex-
 eciârat; eique, tutius ad effugium, etiam e-
 ros expeditos, in præparato tenebat. Dein-
 : tamen, suppressâ, vel dissimulatâ veriùs,
 entis illâ molestiâ, necnon relictis aliis, in
 æsens, rebus omnibus, & ipsâ quoque ne-
 cessa-

Ruina Olympiadis.

cessarii somni, curandiq; corporis, curâ : tanquam ad *exsequiarum maritalium* officium, eodem adhuc temporis articulô, sese dedit in viam. Incitatissimis porro bigarum perveſta rotis; *Ægis*, adhuc ante diluculum, ac scilicet ante noctis illius ejusdem exitum, intravit. Verbo quidem, ut *Philippam* vidua, priusquam monumento cadaver inferretur, supremum inspiceret, & honoraret; *revera* tamen, ut filio sibique, tacitâ mutuâq; lætitiâ, gratularetur vacans jam, ex amoto patre detentore, regnû &, ut *occisi spectaculo*, cujus ipsa, filiô fortassis non per omnia nesciô, (c) vel *magistra* fuisset, vel *approbatrix*, in sinu gaudens *frueretur*. Id, quò procliviùs ab hominibus, ac sinè dubitatione, crederetur: effecit ipsa primùm omnium, *Olympias; implacabilis*, è recordatione *repudii*, furoris iracundiæq; mulier: quæ memoriâ ejectionis ne publicè quidem abstrusi. Ut enim *agere* faceret, etiam post mortē, expulſori suo, dum quoquo pacto *bene* facit. ejus percussori: quæſivit, palâm omnibus; ubinam *Pausanie* corpus esset? Id., compluribus (ut dictum est) vulneribus confossum & in cruciam, *Alexandri* mandatô, suffixum; secundum illam ipsam, ad quâ patrata cædes erat, theat.

por

Ruina Olympiadis.

portam, ac viam, in propatulo pendebat. Ille
 gitur cō commonstratō, qui præsentes ad-
 rant, expectabant; Quàm mox *Olympias*, vin-
 dictæ stimulis, ex morte conjugis, incitata, pro
 ore mulierum, dolore rabidarum, in *Pausa-*
ie corpus, maledictis, execrationibus, sputis,
 linguibus, ac mucronibus, involaret? At illa
 ropalam, unō factō, stuporem omnium, expecta-
 tionemque, deludens; parricidæ cruciarii capiti
 ORONAM, non ut *Christo* postea *Pilate*
 milites, *Spineam*, sed, tanquam Regi potius,
 uam interfectori Regis, AUREAM, impo-
 nit: perinde, quasi publicæ vocis præconiō
 contestatura; Quàm præclare de *Macedonum*
tracorumque Salute, commodisque, meritis esset, qui
 ortentum illud, *Philippum*, è medio sustulisset;
 præmiūque cædis, quod ipsa nunc extincto
 bueret, se viventi, velut PATRIÆ LIBE-
 RATORI, si licuisset, fuisse repensurā. Hoc,
 præter solam hanc foeminam, in omni sem-
 er audacia versatam, alius facere mortalium
 emo fuisset ausus: eō potissimum jam po-
 ente rerum, qui filius esset ejus; in cuius sum-
 am contumeliam, percussoris honor, etiam mi-
 nus quisque, nedum tam exquisitus, redun-
 ret. Sed videlicet, mater agebat; quod filius,

R r

et si

Ruina Olympiadis.

Olympias

et si *laudare* non auderet, *damnare* tamen, ol
 compertissimam sibi mulieris impotentiam
 & insatiabile mentis ejus odium, non fusti-
 nebat: si præsertim *Pausaniani facinoris* etiam
 ipse (sicuti ferebatur) innexus conscientia
 teneretur. Ajunt enim; & *Alexandrum*, O-
 lympiadis filium, ex quo tempore, cum *At-
 talo* super epulas, ac cum *Philippo*, propter
Attalum, iurgatus erat, & in *Epirum* eje-
 ctus: ne post reductionem quidem, unquam
 in gratiam, cum genitore, bonâ fide rediisse
 Posteaq; simultatem illam, magis indies, dolo-
 re metuque tacitô mistam, accrevisse; cùm
Cleopatra patri jam natum esse cerneret eju-
 sexûs foetum, qui sibi regni, vel præreptor, au-
 deret, vel *consors* æmulusque, fieri. Quare li-
 centius, ex eo tempore, tam *matre*, quàm *Ale-
 xandrô*, mutuas inter sese, contra *Philippum*
 querelas, offensionumq; vulnera, consocianti-
 bus: rumor erat, vix aliquid *Olympiadem* agi-
 tâsse mente, vindictæ causâ; cujus non aliqu-
 parte *filii* quoque conscia mens aspergeretur
 Id nos, è *Justini* deductum sive suspitione, si-
 ve sententiâ, relinquemus in medio; fide pe-
 nês auctorem depositâ. (d) Non enim cre-
 dere possumus, per omnia fidè locutum *Ale-*

*Andrum esse; cum, post annos aliquot, Daris
 Rodomani litteris ac legatis respondens, pro-
 ferret hæc, apud Q. Curtium, verba; Philippum,
 parentem meum, quis ignorat, ab his interfectum
 esse: quos, ingentis pecunie spe, sollicitaverant ve-
 ri? Persas intelligens, & Asiaticos, Persicæ per-
 sianam Phrygiâmq; ditioni subiectos, aut fa-
 cientes. (e) Quibus Alexander verbis, in Persas
 eadem Philippæ cædis, ac Pausaniana con-
 spirationis, partem aliquam transportavit: sed à
 matre tamē interim criminis societatem non
 movit: esto, Semetipsum confciorum nu-
 mero (nisi per effrontem impudentiam men-
 sit ausus) exemere. Constat enim, matrem
 hanc, in cogitatione tollendi Philippi, post su-
 rinductam sibi Cleopatram, tam intentē stu-
 diūq; versatam: ut pæne lapidem nullum
 liquerit immotum; quò quàm primū, ad
 girata perficienda, Philippi, vel morte, vel
 citione, perveniret. Igitur, & Alexandrum
 mō, germanum suum, Epiri regem, dum
 lud cum, & Illyrios, exulat, impellere quere-
 re, & trinationum stimulis assiduīs, nun-
 quam destitit; uti Philippū, armis laceffitum, &
 pressum, vel vitā, vel regnō saltem, exturba-
 re. Idq; perfecisset illa tandem, sororis blan-*

R r 2

dimen-

Ruina Olympiadis.

1751

dimentis, ac precum importunitate: nisi regem illum, partim beneficiorum *Philippi* (cujus operâ, regnum *Epirotarum* Alexander hic invaserat) recordatio, cunctabundum attinisset; partim etiam, ac magis, *Cleopatra Junioris* nuptiarum interposita promissio, futurum generum à tam inhumanis, incestuandi *Soceri*, cōsiliis abduxisset. Postea verò, *Pausaniam*, turbidis occupatum ulciscendi *Philippi* cogitationibus, ob acceptam ab *Attalo*, neglectamque, (sicut sæpe jam dictum est) à *Philippo* corporis foedati contumeliam; credita pro comperto fuit *Olympias*, seu sola subinde, se nullò, præter filium, arbitrorum aliorum praesente, familiariter ad querelas admisisse: juvenemque, suum sibi, super occidendo rege, propositum nudantem, obfirmatâ novis institutibus voluntate, corroborare non destitisset, donec in effectum denique res profiliret. Peaqtâ verò denique cæde; sic per omnia, circum percussorem, se gessit *Olympias*: ut, *Justinio* iste, timuisse videri posset; non, ne particeps ipsa conjurationis ab ignavis crederetur: sed diverso planè; nequem omnium lateret, *Facinus illud*, *Pausania* quidem manu, sed *Olympiadis* interim auspiciis, & approbatione, fuisse susceptum.

tractum. Præter coronatum itaque palàm ne-
s auctorem (quod modò retulimus) paucis
òst diebus, detractum funestò lignò cadaver
lius, subiectis officiosè facibus, super reliqui-
s vestimentorum cremavit: & cremato, mo-
imentum ibidem excitavit, tanquam sacrato-
um (ut dicere solebat ipsa) cinerum favilla-
umq; conditorium. Insuper, & parentari quot-
annis ei, tanquam Boni Publici meritissimo pro-
tori, jussit: injectâ populo, siquis aliquando
ortè religionem eam præterisset, per supersti-
onem interminatione; Deorumq;, tanquam o-
m Vindictam, & poenas, expetiturorum, formi-
ne. Denique, GLADIUM quoque GAL-
LICANUM illum , quo Philippum, diceba-
us, interfectum; ipsa, tanquam votorum suorum
nicum, ac divinum, instrumentum, nomine Myr-
alès, hoc est, Suò quondam, inscriptum, Apollini
Delphico sacrum fecit, ac transmisit; inter a-
a, Deò digna, donaria suspendendum: uti sa-
è suspensus est. Quibus omnibus, & horum
imilibus aliis, ardens inextinctâ vindictæ cu-
iditate, mulier, planum omnibus fecit; quàm
erè divinus Scriptor effatus sit: Sicut capite co-
ubri caput nequius nullum sit; ità prorsus IRAM
NULLAM IRA FOEMINÆ SUPE-

RIOREM ESSE ; præsertim verò , Z. E-
LOTYPÆ : (f) quippe , cui potior explendi
furoris sui , quàm dignitatis , ac fame tuenda , cu-
ra sit.

Hanc ipsam porrò malitiam , ut mortalium
omni generi testatiore , iisdem diebus illis , fa-
ceret *Olympias* ; utque ne sepulto quidem jam
Philippo superstes quidquā relinqueret , quod
gratum ei *viventi* , quōdam , amabileq; fuisset :
majestate potentiāq; filii nixa , quā se , confi-
debat , impunè laturam , quidquid facere col-
libuisset ; *filiolam* , haud antè multò *Philippo*
natam , in gremio *matris Cleopatre* , frustrā con-
trā lucantis , truculenta jugulavit. ipsamque
mox *Cleopatram* , furiis suis , ac tristiorum quo-
rumvis factorum denuntiatione , minaciter ad
laqueum adegit ; *pendentis* (ut agebat) *pellicis*
spectaculo , nullius usquam *amphitheatri* volu-
ptatem antelatura. Nimirum , id jam unum
cruentæ restiterat ; ut , post os , linguam , manus , &
cor , *Philippi* sanguine contaminata ; novissimè
suspendiō quoque , *tabōque* , corporis *Cleopatrae* ,
quod *Philippo* nuper , plùs , quàm *Olympias* ,
placuisse , oculos impleret. *Pausanias* tamē *Cap-
padox* , de supplicio *Cleopatrae* , longè truculen-
tiora narrat. Ea nos inferiùs referemus. (g)
Sed

Ruina Olympiadis.

Sed ego, non ultionis solius cupidine, censue-
rim, hæc ab Olympiade, tam atrociam, probro-
que, fuisse facinora suscepta: nec, repente *Pes-*
simam è *Bona* factam *Reginam* hanc, precipitis
potius in tantam malitiam, quam per gradus,
temporūmq; successionem, fuisse devolutam.
A *teneris*, oportet, eam ostentasse nequitie se-
mina; quæ *robustior*, tam pestiferos vitiosæ
mentis fructus diffuderit. A *cunabulis* igitur
Olympiadem, ad supremum usque *rogum*, agere
producamus.

II. *Achilles*, Thessalorum, ad *Trojam* quon-
dam, ductor, ex *Deidamia*, *Lycomédis*, *Scyrio-*
rum regis, filiâ, *Pyrrum* genuit; cum, cui
postea *Neoptólemi* cognomentum accessit. Hic
Pyrrhus, post *Hermionês* sterile connubium
frustra tentatum, usurpatumque, *Trojanam*
ANDROMACHAM, *Heôtoris* olim uxorem,
*Astyanactis*que matrem, ut exploratæ fecun-
ditatis foeminam, **EX CISÆQUE TROJÆ**
VIVUM SPOLIUM, iustis demum nuptiis
sibi sociavit: ex eâque tres sustulit filios, *Mo-*
lossum, *Pielum*, ac *Pérgamum*. Horum, *Molosso*,
Pieloque, regnum *Epiri* successionem cessit; &
appendix ea regni, quæ *Molossia* postea nomē,
à possessore, tulit. *Pielus*, in *Epiro* regnans, per

Rr 4

qua-

Ruina Olympiadis.

quatuordecim deinceps profapiæ gradus, *Pyrrhæ*
Primi stirpem perduxit ad *Thárypum*. Is *Alce-*
tam generavit: & hic *Arymbam*, (h) *Epiri*;
Neoptolemiúmque, *Molofforum*, postea *Reges*, cre-
 at. *Arymbas* dehinc, *Æáciden* gignit; & *Æáci-*
des, *Pyrrhum* illum *Epirótam*, nominis hujus
Secundum: qui cum *Romanis* postea bellô con-
 tendit. At *Neoptólemus*, filias è justis nuptiis
 geminas suscepit: *Tróadem*, ac *Myrtalem* (i);
 unicúmque; filium, *Alexandrum*, *Epiróten* dein-
 de dictum, eò, quòd, ad *Molofforum* regionem,
Epirum etiam sibi, per vim, ac *Philippi* *Mace-*
donis opem, (ut sæpe jam indicatum est) ad-
 junxisset. Ac *Tróadem* quidem *Arymbas* sibi,
rex Epirotarum, copulavit. MYRTALEN
 autem, cum prius nomen hoc, *Olympiadis* no-
 mine, commutâisset; *Arymba* conciliatore, rex
Macedoniæ, *Philippus*, uxorem duxit. Et HÆC
 EST OLYMPIAS ILLA, quam nunc ex-
 sequimur; ALEXANDRI MAGNI MA-
 TER. cujus uteri beneficiò, *Rex* iste, gradibus
 progenitorum illis, quos memoravimus, genus
maternum refert ad *Achillem*: siqua *Cappadoci*
Pausania fides est, in primo *Peregrinationis* ejus
 volumine; quod ille de memorabilibus *Attice*
terra monumentis, ac rebus, contexuit.

Ruina Olympiadis.

Erat

Erat autem *Olympias*, ut ferunt, insigni corporis, tum specie, tum dignitate, pollens: ut non nequicquam *Alexandri Macedonis* excellens & ipsa species oris, ac formæ fulgor, plus quiddam matris, quam *Philippi* genitoris, referre videri debeat; siquæ tamen fidem mereatur, ejus, quam nos in manibus habemus, è tabulariis cruditorum, effigies. Cæterùm, super educatione Virginis hujus, annisq; puellaribus, nos, nec è *Romanis* quidquam, nec è *Græcis* scriptorum monumentis, magnopere memorandum (quod equidem sciam) accepimus: nisi, quòd *Bacchicorum sollemnium*, quæ veteres *Orgia* vocabant, ex *Orphei* magi detestabili disciplinâ descendendum, studiosissimam extitisse, jam tum à primis pubertatis annis, satis *Plutarchus* indicet *Cheroneus*. (k) Cùm enim *Molossica* regionis, & *Epirotica*, mulieres universæ, quas vulgò *Dodonas*, ac *Mimallonas*, appellant, vetustissimis è religionibus (de quibus nos in *Orphei Ruina* diximus) sacra facerent; & in hisce faciendis, afflari *Tartareo Bacchi numine* soleant: multa, præsertim *Edonides*, & quæ montis *Hemi* scopulosa loca frequentabant, *Tbrescæ* foeminae, Sacrorum abdita deliria peragebant. quæ, *Tbresca* (l) proinde, quasi valde re-

R r 5.

ligio-

Ruina Olympiadie.

ligiose præcellentēsq; carimonia, dicebantur: & eorum mysteria, Ibrescē; quasi talia, quibus Divinitas imprimis, ac præ cæteris omnibus Sacrorum ritibus, eximie magnificēq; percoleretur. Ab his ergo mulieribus, per Thraciæ montana loca bacchantibus, vicinæ quoque Macedonia, Thessaliæq;, necnon Epiri Molossorumque, fœminæ, (tanquam lue quadam universam illam terrarum propinquitatem pervagante) sic amburebantur contagione superstitionum: ut regiones illæ, Sagis, ac Veneficis, haud minùs ferè, quàm Scortis ac meretricibus Corinthus, Athenæque, complerentur, & innatarent. Ab harum præclarâ (si Superis placet) disciplinâ magisteriôque, doctior ipsismet docentibus, Olympias profecta; secretissimis quibusque voluminum Orpheicorum Numinibus inspirari, furarique, gestiebat: aviditatēque fœmineâ, rarissima quæque mirandioraq; tentandi; Deorum illorum arcaniora Sollemnia barbariore quodam, horrendiorēq;, ritu tractabat. Dixisses, ab hac Cane Molossicâ, ne Cerberum quidem ullum formidari. Quo factum est; ut Olympias, ad thyasos (quæ Bacchicorum erant Sacrorum saltationes, & choreæ,) magnitudinis insolentis Angues, eosque prædomitos, ac mansuefactos, at-

tra-

Ruina Olympiadis.

raheret; usu, Sæculorum illorum foeminis,
 nec in *Latia* (Δ) penitus, nedum in trāsmarinis
Græcia Thessaliæq; regionibus, infrequentî. *Sa-*
banus enim, qui, primò statim Orbis ortu, mū-
 um in foemina, *serpentis* indutus faciem, ex-
 ptato sibi successu, supplantârat; posteris etiâ
 tatibus, nequitiam suam, ejusdem sexûs, ac
 ræ, ministeriô perseverabat extendere: do-
 ec è Superis oris in terras descenderet is, qui
 uo, *matrisq;* sue, victore pede, *Serpentis antiqui*
 put obtereret. Sed *Olympias* (ut ad eam re-
 ertamur) usqueadeo sibi grandes illos, quos
 xi, *colubros* habuit obnoxios, & obsequentes;
 t, quod in *Amatâ Virgilianâ* nemo non fabu-
 m esse judicat, in hac res vera, gestâque, fie-
 t: quippe, quàm sæpissime *serpere* solitis id
 nus *draconibus*, non per *bederas* duntaxat, ac
 yrfos; sed etiam per *mystica* mulieris *vela*,
 ntilabrâque: tandèmq; caput etiam, & cora-
 s, ac *redimicula*, saltantis *Olympiadis* circum-
 eâti. Quod quoties fiebat; id evenire sole-
 t, non sinè spectantium, etiam *virorum*, hor-
 re, metuque; ne nova, jam non *Colchis*, atq;
rinthis, sed *Græcis* etiam aliis, & *Molossis*, ac
acedonibus, esset *Medæa* progenita. Docuit e-
 ntus; FORMIDINEM, FUISSE PRÆ-
 SA-

Ruina Olympiadis.

SAGIUM: uti sequentia docebunt (*m*); qui suum huic *Medæ Jasonem* adducent.

III. In amorem porro nuptiasque *Virginis Olympiadis Philippus*, Macedonum rex, occasione potissimum *Sacrorum* incidit *Samothracorum*; quibus uterque, seu fortuito, seu (quo ego propius verum opiner) ex compa^{cto}, cōsultoque, propinquis amborum comitantibus, *Junoni Samia* se stiterunt initiādos. Cū igitur, & *Olympiadis* (sicut dictum est) excellens tunc esset formæ nitor (*n*), & utriusque conspiraret ætatis vigor; *Dea* præterea, *nuptiarum Præsidis*, aspectus, ac præsentia, traherent florentes amborum annos ad fœdera *connubialia* videretur: *Arymbæ*, nutritii virginis, summâ voluntate, *Philippus Olympiada* sibi continuo *Sami* prædespondit: cætera, post reditum in utriusque regnum, exsecuturus. Paulò verò post, legitimis sibi pactis nuptam, *Ægis*, regiâ Macedonum urbe, conlocavit. *Olympias* autem, prius, quàm *Philippo* corpus sciacaret, imaginata secundum quietem est; ingenti tonitru disruptis nubibus, utero suo *fulmen* incidisse: cuius è flammis postea quædam amplum emicuiisset incendium; longè subinde lateq; dispersis ignibus, propinqua juxta

ICMC

Ruina Olympiadis

remotâque loca luculenter arsisse. Quod ego
bellicum reat *incendium* extitisse: quo jam, non
una Troja, velut ad *facem* olim *Hecubæ*, *Pari-*
dem parturientis; sed *Europæ* pariter, *Asiæq;*
conflagraturus orbis foret. Quòd autem post
primam uxoris notitiam *Philippum*, aliqui
narrant, somniò didicisse; *Conjugis* utero *bul-*
lam hæsisse, gemmîs & aurò radiantem, cui
Leonis insculpta forma cerneretur, quæq; con-
jectorum interpretatione, *puerum*, significaret,
conceptum esse: qui, manûs animorûmque
fortitudine, tantò præstaret mortalibus aliis,
quantò *Leonis* robur *ferarum* omnium cæte-
rarum viribus (o); id ego, (pace veterum au-
ctorum) ad *Philippum* nihil admodum perti-
nuisse, crediderim: si somniò *bulle*, contendant,
Alexandrum, quasi *Philippò* progeneratum, fu-
isse præmonstratum. Ego namq; *puerum* hunc,
aliò, longè diversò, quàm *Philippò* genitore,
conceptum existimo: si vera sunt, quæ non-
nulli cæterorum antiquitatis auctorum, ne
Plutarchò quidem per omnia dissentiente, su-
per *Alexandri* genitore scriptis prodidère. Du-
plex est autem super eo fama: quarum, ab O-
lympiadis moribus, illorûmq; temporum mu-
lieribus, neutra multum abludit: quippe, tū li-
bide-

Ruina Olympiadis.

vidinosis; tum, à consortio *Cacodemonum* magicè non abhorrentibus. Nam, si neutra labes hæc, ne *Christianis* quidem à mulieribus, in universum, hodie satis evitatur: de fœminis, impurissimorum Deum Dearumq; cultui deditis, quid concipi castæ sanctæq; spei poterat?

Fuerunt itaque, qui persuasum haberent: absente, per bellicas occupationes, Philippo, *Nectanêbum*, magum Ægyptium, Tachónis filium, à Persis Ægypto pulsum (p); in Macedoniam, ambagibus exilii sui, delatum: &, *Olympiadis* egregiâ formâ captum; *Jovis Hammonis* arietinam effigiem præstigiis, ac penetrabilibus sibi notis, induisse. deinde, *cælestem* suam, (utî præ se ferebat) erga mulierem mortalem, professum amorem; reginæ, non utique repugnantis, voluntatem, in vota desideriaq; sua pertraxisse. Sic conceptum, sic ortum, *Alexandrium* esse; mendacio quidem, *Jovis*, ac *Dei*, filium; veritate verò, præstigiatoris exulis, & adulteræ reginæ, prolem, ac partum. (q) Nec id negasse reduci, post expeditionem, *Philippo*, mulierem (uterò videlicet præter morem tumente repertam) ferunt: sed confessam esse; quo tempore, se conjugem fastidisset homo, se matrem à Deo factam. Philippum porro non de-

tre.

Ruina Olympiadis.

Abbasque & c. c. c.

reclasse, Jovis educare *filium*, pro *filio* Philippi: (r) quippe, gloriantem insuper, se *marimonii collegam habere Divinitatem*. Hæc ergo, quam adduxi, de *Nectanebo*, velut *Olympiadis corruptore*, sententia, suis, uti dictum est, auctoribus non destituitur.

Sed tamen plures aliquantò, nec eos inferioris notæ, Scriptores, fortitus est *alter*, quem nunc subiciam, *rumor*. Philippum videlicet, *Olympiadis experimentò maritali jam sumptò, hic quodam, Zelotyporum curiosò more, pro foribus stantem uxorii thalami; quidnam ageret ista illa, vel quicum esset, applicitis ad hiantem ostii rimam, nunc auribus, nunc & oculis, aritrari voluisse. mirumque simul, & horrendum dictu! non motus tantummodo sonitum percipisse, sed insuper oculorum alterarò spectaculum hausisse detestandum: Draconem, inquam, miranda magnitudinis, cum Olympiade suâ, viri more, cubantem. Quæ res ex eo quoq; faciliore invenire fidem debet: quòd, ejusdem feræ simulacrò, conjunctos sibi *Dæmones*, & aliæ complures illustrium bellò virorum matres, expertæ sunt; velut in *Ruina æseniorum, Aristomenis* super rebus, obiter est indicatū. Ac ne nostra quidem ætas monstro.*

Ruina Olympiadis,

utrumque

strorum ejusmodi, penitus est immunis. Eri-
namq; , propter *Christiana Religionis*, totô spar-
sum orbe , *regnum* , nequaquam est *Satanae*
tantâ servitute, quantâ priores ætates , pressa :
non caruit tamen in uniuersum ejuscemodi
delusionum portentis : in quibus, *mulierum qua-*
rundam exoticis cupiditatibus aliter , nisi Spiritu-
um immundorum commerciô , non satisfaceret.
Quarum in numero, Sæculô nostrô , *Rossætae*
Melissa fuit illa , nobilibus apud Gallias ma-
joribus orta : quam parentes infelices , *as-*
modei prius scelestâ consuetudine corruptam,
deprehendêre , cum eodem *porcelli* speciem
indutô, turpiter in cubili volutatam. (s) Ad
Philippum autem ut redeamus : in eo, tam ob-
scenæ simul, ac monstrosæ rei, *draconis* cum
uxore sua versantis, aspectus; adeò maritalem
ejus, in ipsam antehac impensè flagrantis, a-
morem tepescit, ac tantum non penitus ex-
tinxit : ut illius in posterum, quantum vis avi-
dæ desiderantisq; consuetudinem, aut vitare
penitus ; aut, interdum & animo destinatam,
abscessu repentinô destitueret : siue (quod a-
liqui credidêre) *Dea serpenti cedendum ab Ho-*
mine, censeret : siue, quod alii verisimilius exi-
stimârunt, horrore Veneficiorum Olympiadis ; &

com

Ruina Olympiadis

LibertyIO 21113

contactus ejusmodi femina; quæ mæchos Immortales, fastidio viri Mortalis, admitteret. Ab eo proinde tempore, rariùs Olympiade frequentatâ, vultus esse cum mulieribus, recentius adscitis, et cum pellicibus, coepit: eousque libidine progressus, ut nec à saltatricibus quidem, ac dicinis, sibi temperaret; quippe, quarum exina, (sicut Ruinâ superiore memoravi) Larissâ cive, Philippum sustulerit, Arideum illum, qui, Babylone functo fati, Alexandro postea accessit. (t) Potueritne verò, Tartarei Dracenis, & Olympiadis, è congressu, nasci proles ul- fatûs humani, nedum tantus homo, quantus ait Alexander Magnus; id ad controversiam pertinet eam, quam, cum Divinarum, ac Naturalium, quæstionum consultis, vulgò commenta- res agitant, super sextum libri Geneseos caput. ubi filii Dei, filiabus hominum copulati, validissima Gigantum genuisse corpora, perhibentur. Quo loco, qui Filios Dei, Genios desertores, celòq; pulsos, (u) interpretati sunt, ut Paulus Burgensis, Franciscus Valesius, Hieronymus Cardanus, Cajetanus, & (sub hypotesi) Del Rio: perspicuè docent, quâ ratione im naturamque productricem, Viro surretam, Asmodeus ejusmodi, momentò temporis

S 8

mini-

Ruina Olympiadis.

minimò, proptereaq; *vegetam* etiamnum, & *prolificam*, in uterum sagæ, transportare possit (x) de quo nunc pluribus agere, *verecundia* nobis ingens, & nulla tamen magna necessitas, est. *Hunnorum* quidem certè primas origines *Ioannes Casarius* ad *fœminas* refert; in nemoribus errantes, & à *Cacodemonibus*, *Satyrorum* (ut reor) effigie deformibus, gravidatas. Idem, & *Merlinum*, Anglicanîs celebratum versibus, annorûmque monimentis; haud aliter conceptum, pro re compertâ tradit. (y) Nos hæc & horum similia, libenter in medio relinquimus; quippe, nondum, apud *eruditos*, extra litem omnem dubiûmq; constituta.

Cæterùm, hanc rem, utut gesta fuerit, *Olympias* ipsa, nec asseveravit constanter, nec unquâ seriò negavit: ut in loco referemus. *Philippus* tamen, cùm hæc arcana non possent non suspicionem, altiorum ac latentium causarum, animo suscitare; mens est injecta, *Delpbici*, super his, *Oraculi* consulendi. Cum donis igitur à Macedonia misit in Phocidem, *Chæronem* quendam, *Megalopolitam*, sciscitatum: *Supplex* uxoris utero, genuinòq; prolis Auctore, quidnam sentiendum sibi prescriberet? Cui *Pythia* respondit; *Vt, Apolline mandante, Philippus rem diceret*

nam Hammoni Jovi faceret; eumque, praeter ceteris
 Dis omnibus, ampliore cultu prosequeretur: quippe,
 qui de prole, regi conjugis nasciturus, praesignius a-
 liis esset promeritus. Addunt; Adjecisse vaticinā:
 Non impunè laturum Regem, quòd, ad uxoris cubi-
 culi fores applicitò, per emulationem, oculò, Conju-
 gis, ac Jovis, arcana quondam ausus esset explora-
 re: quòd spectaculi genus, luminibus, vix caele-
 stibus, nedum humanis, concedi decuerit. Ideoque,
 delicti tanti supplicium istud impendere Philippo,
 fati inexorabilibus: ut oculorum illo, quo vidisset,
 quòd non decuisset, vivens mœrensque, privetur. (2)
 Id, quòd ego totum, non tam à Phœbo, Satha-
 nãve, (quippe, futurorum taliū ignarò) prædi-
 ctum regi, crediderim; quàm, posteaquam e-
 venit, vanitate Græcorum haud insuetà, de-
 portum in Oraculum, tanquam Praesagium, fuisse:
 quòdque Casus ad Methónem fuerat; A-
 pollini, quasi Vaticinium, affictum esse. Nihil
 nim, nec proclivius, nec usitatus; quàm, jam
 prae-terita, divinare. Quòd si tamen sanè præ-
 agus, ac vates, excæcationis Philippi Demon
 antecessum erat: nimirum, Asteris (de quo
 suprà diximus) sagittam in Oculum regis diri-
 endo; vulneris, cujus auctor idem adjutor-
 ue futurus erat, ex ipso teli destinato conje-

Et, quàm facilem potuit ducere *conjecturam*?

IV. In hunc porrò, quem retuli, seu quem-
cunque demum, modum alium, *conceptus* Ale-
xander, editus in lucem est; Græcorum *Piseô*
ludicrò, quod agebatur *Olympiade centesimâ sex-*
tâ (Aa), die mensis *Hecatombæonis* sextò. qui
dies, secundùm leges *fastorum Julianorum* nu-
meratus, in quartum incideret *Sextilis*, hoc est,
Augusti mensis: &, nisi fallit *Scaligeri* Sethiq;
Calvisii quæsitissimæ diligentiaæ calculus, in
primam hebdomadę *lucem*, hoc est, *Solis* diem.
Quo die tamen ipso, cùm *Herostрати* sacrilegâ
præposterâq; *clari* nominis affectatione, *Dianæ*
conflagrâisset *Ephesina* templum: *Philippi* Ma-
cedoniæq; lætitia, mœrore diluta lacrymîsq;
totius *Asiæ* Græciæq; ; *Lucinam* *Vulcano*,
connubiò minimè congruò, miscuit, & confu-
dit. Prædixêréq; *Vates* *Ionici*, dum ardentem
aspicerent, ac deplorarent, *Dianam*: *Fieri non*
posse, quin *ingens tunc aliqua, terrarum alicubi,*
calamitas & malum Asiæ nasceretur. (bb) Ac
certè res postmodum ipsa palàm fecit; pue-
rum hunc, ad ætatem, militiæ parem, & ido-
neam, perductum, *Thebas*, *Miletum*, & *Asia-*
rum utramque, cum *Tyro*, *Persepolique*, con-
tinentis cujusdam **INCENDII** more, cun-

Qa

Ruina Olympiadie.

Ita pervagantis, in cinerem ac favillas vertisse: quantumq; *lucis* Macedonum genti, cujus famam illustrabat; tantūdem *caliginis* ac tempestatis regionibus Orientis, quas vastabat, invexisse. Traxit autem *Alexander* è *matre*, mulierum *audacissimā*, generosos & ipse, plenōsq; militaris confidentiæ, *spiritus*: quorum indicia, pæne puer adhuc, & adolescentulus, edidit haud pauca, neq; plebeja. Quorum inter præcipua fuit; quòd Equum, à *bubuli* capitis similitudine BUCEPHALUM vulgò dictum, quem, ob indomitam contumacēmq; ferociam, nec regere quisquam alius, nec inscendere contingerēque, sustinebat; *primus*, ac *solus* ipse, spectantibus cum horrore cunctis, insiliit, frænavit, ac circumegit quaquaversum, & agitavit: idq;, difficultate nihilo majore; quàm, quā *Serpentes* magnos, & efferos, *mater* ejus mansuefacere consvēisset, & inter Sacra Dionysiaca mulcere. (cc) Talis jam tunc *Alexander*, ne nihil *artibus* daret, aut potiùs *armis* universum adolescentiæ tempus, quàm libris, impēderet: *Aristoteli* traditus in disciplinam à Philippo, sub eo *decennium* ferè posuit; ac profecit. Interea lites inciderunt illæ rixæq; conjugales, *Philippum* inter, & *Olympiadem*: quam

S s 3

is,

Ruina Olympiadis.

is, seu verè deprehensam alicubi perfidis in amplexibus; seu familiaritatis, cum alieno, nimiae, petulantisque libertatis, suspectam: inter communes primùm amicos, *stupri* postulavit. mox, solâ (*quod effrontes mœchæ pertinaciùs sepe, quàm uxores pudicæ, possunt, ac solent*) negatione sceleris, & pernegatione, se purgantem; à consuetudine thalamoq; suo, legibus, ac divortiô, removit: ejus in locum (utî dictum in superioribus est) *Cleopatram* superinductâ. Viri porrò nomen illius, in quo pudor *Olympiadis* suspicione conflictatus sit, extra *Nectanêbum*, (jam olim in illa malè solitum audire) non traditur. Nec quisquam pro comperto reginam audeat ab adulterio traducere: quia facinus hoc, nisi deprebensum convictumque; quâ promptitudine mariti suspicacis arguitur, eadem, etiam à nocentissimâ quavis uxore, redarguitur, & confutatur. Negari tamen vix potest; neutrobi defuisse causas: alteri quidem, audendi sceleris; alteri verò, conjectandi. Nam & circa multarum amores hærare solitus *Philippus*; posteaque, Methônês urbis oppugnatione, luscus effectus: corpore simul, animoq; deformior *Olympiadis* meritò poterat apparere. *Philippo* contrâ, displicere conjugis illa serpentina familiaritas, & consuetudo, debe-

Ruina Olympiadis.

debebat; arcanâ præsertim solitudine, Venenisq; mutuô furtô, constrieta. Quâ, quidnam minus habent *Medæ Colchicæ, Thessalicæq; Sages*, propter quod in odio sint mortalibus universis? Horror est, diaboli scortum etiam intueri tantummodo; nedû contingere. quantò major igitur, secundum illud accubare? Nec ideò fiet amabilior, siqua Regina sit; dummodo simul & Venefica. Quin potius, quantò celsiore mulier talis in fastigio, tantò potētior etiam nigrarum artium in magisterio censebitur; si Stygiis aliquando sit mysteriis initiata. Taceo: quæ se subicere Spiritibus dignata sit, Carnis tantummodo simulacrò ludentibus; promptiorem multò futuram, ad subdendam se Cupidini, Vero corpore, contractibúsq; gestienti.

Qualis tamen cunque fuerit *Olympias*, in usu voluptatum, siue concessa, siue vetitò: videntur in *Alexandrum*, primam illius prolem, non patris tantum, (si modò pater, *Philippus* erat) hominis, uti dictum est, mulierosi; sed nonnulla materna quoque, circum amores, insita vitiorum erupisse semina; prodeuntibúsque sensim annis, excrevisse. Quanquam enim, post superatum ad *Isson* præliò *Darium*, tam continenter, & victor, & juvenis, egerit erga captivas:

S s 4

Ruina Olympiadis.

ptivas: ut non modò *Darii filias* geminas, ætate
 formâque floridas, & *uxorem* ejusdem, fœmi-
 narum nulli pulcritudine secundam, relique-
 rit intactas; sed ne cæterarum quidem ullam
 tunc attigerit, *regiæ gravitatis* (ut ego suspi-
 cor) *decoro servando prudenter* intentus: in ca-
 tamen temperantia *gloriosior* fuit, quàm *diu-
 turnior*. In paucis enim, ab eodẽ prælio, diebus,
 interceptam scimus à *Parmenione*, (quippe, pro-
 ditam à *Syriæ præfecto*) Regique, victoriæ ju-
 re, traditam, *Damascum*. Inter captivorum
 autem urbis ejus, *plusquam triginta millium* se-
 xûs utriusque multitudinem; *Persidum* quoq;
virginum matronarumque numerosissimum a-
 gmen, in suam *Alexander* redegit potestatem.
 Earum porrò pleræq; *Purpuratorum* erant, re-
 giorumque *satraparum*, *uxores*, ac *filia*. non-
 nullæ quoque, cognatione sanguinéque, regi-
 bus *Persarum* novissimis adnexæ; formâq; su-
 pra vulgus conspicuæ. Quas universas, sibi
 productas, cùm *baud invitus* contemplaretur
Alexander; eo tamen contentus, ut per jocum
 juvenilẽ ducibus amicisq; suis diceret, *Oculo-
 rum Dolores esse puellas Persicas*, (id, quod in *Ale-
 xandro* nos aliò suprà locò notavimus): de cæ-
 tero penitùs intactas, & quasi *marmoreas sta-
 tuas*,

Ruina Olympiadis.

uas, præterivit. *Vnam* præterire *solam*, cupiditatis integer haud potuit. Erat hæc *Bársine*, purpuratorum Persicorum principis, Artabani, filia, Mentorísq; ducis, nuper extincti, coniunx; nec ad alteras adhuc nuptias transgressa. mulier, & regiæ majorum stirpis; & Græcis, in media Perside, litteris excultissima: momentum autem amabilitate præcellens, ac formæ quoddam prodigium. Ab hac tali ne se coruscusq; suum, rex abstineret, *Parmenionis* fecit, summi ducis ac perductoris, adhortatio; *Frui* iuventis, uti *viatoriæ*, sic & *viatoriæ* tali spoliò: otiusq; mancipio, quantumvis repugnaturò, quàm torrentibus suis annis, vim inferret. Non dubitavit igitur *Alexander*, eousq; mulierum expertus, *Lebitophelis* hujus sequi consilium; & uti continuo consuetudine, non *captive* tantum, & deò tunc ancillæ: sed nec lege quidẽ sibi collocatæ. suscepitque filium ex ea, cui nomen *Mercuris* imposuit. (dd) Ab hujus deinde *Thessalonis* experimento, transiit ad plures, quoad ixit. In quibus *Rhóxana* fuit, *Cohortani* barbari satrapæ, (quem & *Oxyarten* Diodorus, libro decimo nonò, nominat) filia; cujus è *nutris*, barbaræ licet ac servæ, filium suscepit *Alexander*, sibi cognominem. Fuit &, *Amazo-*

S s s

num

Ruina Olympiadis.

num regina, *Tbalestris*; cujus erga se cupiditati dies *tredecim* impendit. (ee) *Oxatris* præterea, *Perſæ*, filia (ff): novissimèq; *Statira*, *Darii Codomani*, filia, *Drypetis*, seu *Saptinæ*, soror, natu major; legitimam in vitæ societatem matrimonio receptæ. (gg) Sed, non contentus his juvenilis *Alexandri* furor: præter castrensiū prostibulorum gregem, in *pellican*u secum degentem, etiam *Tbaidem* habuit: scortillum Græcanicum; cujus libidini *Persepoleos* urbis incēdium rex est gratificatus (bb) & amicarum regalium, Persicorum ante se regum exemplō, numerosum agmen. (ii) Ac extremum autem, ne *Bagœ* quidem, *Spadonis* Persici, foedum corporis obsequium, uti debuerat, Regiæ Macedonicæ penetralibus exclusit: sed illius insuper gratiæ detestabili, nobilissimi Persarum omnium, *Orsinis*, innoxium caput ad supplicium concessit. (kk) Ex quibus, aliisque talibus, sanè vehementer illam CONTINENTIÆ pudorisque labefactam laudem oportuit; quam ALEXANDRUS præfisci recentésque gestorum ejus conditores impertiunt. Quamvis enim à *Darii* regio gymnæcéo principiō cupiditates suas abstraxerit & , tum nuptas alias, tum imprimis illam reliquerit

Ruina Olympiadis.

querit incontaminatam; quam, à satellitibus, ministrisq; libidinum, profundiore jam nocte, perductam ad se, suum quidem in conspectum admisit: sed, posteaquam ex ea didicit, mariti tardio rem somnum sibi tardioris adventus fuisse causam; continuo marito remisit inviolatam (ll): reliquum interim ætatis omne tēpus, quod in Asia *decenniō* propemodum egit, in *Cupidinis* juxta, *Martisq;* castris est versatus. It proinde non nequicquam, *etiam* *hanc ob causam*, à Sanctissimo virgineoq; Vate Daniele meruerit, ex ore Gabrielis, *Hircus* dici *CAPRARVM* (mm): ut, qui *ductor*, non *muliebrium* minùs, quàm *militarium*, agminum; per terras Orientis omnes, & circum oppida castraq; tanquam *hædilia* quædam, libidinumque stabula, post se trahere, non infra majestatis suæ sortem sit arbitratus.

Sed ad *Matrem* ejus, utcunque sortitus huius ingenium indolémq; morum *filius* sit, ausibus eadem degenerarit, revertor. Quæ, depulsa *Philippi* contuberniō, quàm se continenter in Epiro, Molossis, & Illyribus, habuerit; ac postea quoque, cum, in Macedoniam, & maris gratiam, reducta, viduæ ritu solitaria viveret; utrum, & à viris extraneis, & à *Draconis* accubi-

Ruina Olympiadis

cubitu, posthac se præbuerit intactam: *dicere*,
 sinè veterum testimoniis, non possumus. *divi-*
nare verò, nudis è conjecturis, haud audemus.
Suspicionibus enim solis, ne vilissimum quidem in
caput, nedum in regium, agi leges sinunt: quanto
minùs, Historia Fides?

V. At verò *Philippi* (sicut dictum est) *cede*,
 testatior ejus fuit infamia: clariùsq; se, quàm
 unquam antehac, *Olympiadis*, non jam *libido*,
 sed *audacia*, crudelitas, & in *maritum* perfidia,
 vindiçtæq; cupiditas, aperuère: non in *Pausa-*
nia tantùm ad scelus & parricidium incitan-
 dō, juvandōque; sed etiam in ejus, è *Cleopatra*,
 stirpe truculenter extinguendâ. Superiùs è Ju-
 stino memoratum est: ab *Olympiade* *Cleopa-*
tram, sub unum idémque tempus, & virò *Phi-*
lippo viduatam, & regnò, compulsam ad la-
 queum esse; jugulatâ priùs in ejus sinu *filiolâ*
 Sed his atrociora, super interitu *Cleopatræ*
Pausanias Cappadox, in *Arcadicis*, tradit. quippe
filium quoq; tenerum, ex ea *Philippo* natum
 non simplici compendiosâque morte, sicut *fi-*
liam, sed, diutinò cum tormento, crudeliter
 excarnificatum, periisse; sociâ mortis eâ, quæ
 fuerat ei causa vitæ. Nam & illum, & ma-
 trem *Cleopatram*, *Olympiadis* sævientis impe-
 riò,

Ruina Olympiadis.

nō , coniectos & intrusos in *vas aeneum*, duorum hominum capax , & mox undequaque clausum; lentis circumpositis ignibus, vivos ac spirantes *assatos* esse: sicque vivere mutuīs, ac miserandis, in amplexibus, desiisse. Quæ si vera sunt (sicut, esse, non dubitamus): ut in aliquam cum *Justinī* narratione concordiam redcant; suspicari licet: primò *suspensam* Cleopatram; aliquamdiūque, malè nexō collō, pendentem, prius, quàm præfocaretur, solvi demittiq; tandem, ab *Olympiade* iussam esse: quippe, pendentis æmulæ spectatrice. Quòd autem parum atrox ei videretur supplicium, *Inimica spiritum elidi laqueò*; tormentum in eam, & in invisam illius prolem, horrendius Regiam, ac lentius, expedisse: *quò diu morerentur.* (nn)

Inter hæc autem *Alexander*, aditō constabilitōq; Macedonum & Græcorum imperiō; cooptam à *Philippo* non dudum bellicam in *Peras* expeditionem resumpsit: Græciæ legationibus, ob id ipsum, Corinthi coeuntibus; eūque, concordī suffragiō, *belli Supremum Ducem*, laud secus, ac *Philippum* nuper, patrem ejus, iubentibus. Eum verò, priusquam Hellestponum transmitteret, aliquousque comitata mater,

Ruina Olympiadis.

ter, inter verba bene precantia, procùl arbi-
 tris, hortata fertur; *Ne dubitaret, Orientis Solis,*
cum bono Deo, terras adoriri; qui, se consciâ confe-
rentèq; maternas uteri vires, Divinum sortitus es-
set Ortum: ut adeò, quidquid *Alexander* esset,
 id non *Philippo*, sed *Jovi*, deberet, & *Olympiadi*.
*Quapropter, seu Persas aggredere*tur; meminisset,
 baud minoris esse se genitoris, aut matris; quàm
 eũ, qui, *Jovis Danaësque* filius, suo de nomine *Persid*,
 nomen imposuisset, ac jugum. Si moturus in *Indo*.
 esset; non inferiorem se *Jovis Semelèsque* prole, *Bac-*
chò, crederet; qui terrarum tractum illum, & *Orien-*
tis ultima, triumphasset. Si demum & *Ægyptum*
Afròsque sibi subjugatum iret; recordaretur, & *Ham-*
monem adire *Jovem*; eique, tanquam unico genito-
 ri, maternam quoque salutem, ac vota sua, victo-
 riàsque, commendare. Denique, quamvis propemo-
 dum adhuc *Adolescens*, *Virum* se tamen, *Orbisque*
subactorem, præberet; viragine nõ minùs ipse, quàm
Hercules Alcuménà, progenitus. nec aliquem us-
 quam, innumeros inter hostes, timeret magis, &
 caveret; quàm *Scipsum*, ab *Olympiade Jovéque*
 degenerantem. (00)

Hæc illa tunc quidem filio. Sed eadem ta-
 men ipsa, posteris temporibus, ab his diversa
 dixit, ac præ se tulit: pro suâ nempe, suique
 Sexûs,

Ruina Olympiadis.

Sexus, animi mobilitate consuetâ; qua mulieres, nunc volunt & ambiunt, nunc paullo post aver-
santur, ac nolunt, quod antè placuerat: negantque,
quod affirmârant; & rursus affirmant, quod abnue-
rant. Sic Olympias hoc, quod ætatum illarum
homines in gloria ponebant, E Deo concepisse,
diversis postea rerum occasionibus, aut refu-
git, aut, refugere se, finxit. Quapropter, cum,
ingentibus gloriæ progressibus, Alexander, in
Asia, cæterisque Solis Orientis, ac Meridiani, re-
gnis, in dies efflorescere magis, ac celebrari,
nuntiaretur: familiariter interdum inter suos
est audita queritari; Tot, ac tam amplis, operum
bellicorum gestis, non desitutum Alexandrum, In-
vidiam matri, tanquam Divinam enixæ prolem,
accersere. Cumque persuasissimum id ipsum ef-
set Alexandro; Non posse res tantas, quantas ipse
gereret, ac gessisset, ab ullo Mortalium effici: nisi se-
minis esset Immortalis; scriptas quondam ad
matrem litteras, hac orsus inscriptione fertur.
ALEXANDER, JOVIS HAMMONIS
FILIUS, OLYMPIADI, MATRI DUL-
CISSIMÆ, S.D. Quod (utî videri volebat)
ægrius mater accipiens; inter cætera, verbis his
rescribens, jactantiâ ejus, ac vanitatē, increpuit:
QVÆSO TE, FILI! FINEM ALIQVAN-
DO

Ruina Olympiadis.

DO TANDEM HIS, HORUMQUE
 SIMILIBUS, VERBORVM BVLLIS IM-
 PONE; QVÆ TE MACEDONIBVS,
 ARROGANTIÆ NOMINE, REDDERE
 POSSVNT INVISVM. QVODSI VERO
 TVIMET RATIONEM NON HABES;
 AT PIETATIS SALTEM IN MATREM
 HABE: CUI TV CAVTVM VELLE
 DEBES, AB INGENTI MALO. MALVM
 AVTEM MAIVS NVLLVM MATRI PO-
 TES ACCERSERE; QVAM IVNONEM
 IRATAM. CVIVS TV FVRORIS IN ME
 STIMVLOS, HAVD MINVS, QVAM IN
 CALLISTO QVONDAM, ET ISIDEM
 EXCITARI SENTIES; NISI, TVIS EPI-
 STOLIS, ALIQVANDO CESSES, MI
 JOVIS AMICAM, ET VXORIS EIVS
 PELLICEM, PROCLAMARE . (pp)

Nec tamen recessit *Alexander*, vel à conce-
 pta semel opinione, tanquam è Deo gravida
 matris; vel ab honoribus, ei, supra mortalem
 conditionem, excogitandis, ac decernendis.
 Cúmque *Draconem* illum, cujus è complexi-
 bus *Olympias* primò *mater* esset effecta, vulgò
Græculi temporis illius homines, *Jovis* fuisse
Genium, interpretarentur: quasi sensu mortalium

exci.

Ruina Olympiadis.

excitatus Alexander, qui solorum ferè consensus
adulatorum fuerat; DE MATRE tandem, si-
ve superstiti sibi, siue fati præreptâ, DIVIS
INSERENDA, seriò cogitare cœpit. Decre-
tum autem mentis istud, compluribus prius
agitatum annis, paucis tandè, ante suum ob-
itum, mensibus, amicissimorum suorum con-
silio, magnò sensu verborum, aperuit: id ab eis
efflagitans, *Vti, tanquam præcipuum laborum suor-
um operumq; fructum, obtingere sibi per eos lice-
ret*; OLYMPIADA MATREM, *quandocunq;
viva hæc excessisset, HABERI DEAM: & IM-
MORTALITATI, non minùs à Macedoni-
is, quàm olim ab Assyriis reginam Semiramida,
CONSECRARI. Se verò si vita sibi proroga-
retur, omnium primum operi tam pio justòq; ma-
jus admoturum.* (qq)

Sed hæc filii vota, primùm omnium illa dis-
pavit ipsa, cui decreturus ille fuerat *Immor-
talem*: MATER, inquam, CAUSSA MOR-
TIS ALEXANDRO: postea verò, publicum
eam Odium; è quo nemo Mortalium unquam
factus est Deus. Augustum quidem certè, Cæsa-
rem, posteris tempestatibus, sua de terrarum
urbe benemerita consecrârunt: & Vespasiani
lius, Titus, quanquam imperii brevissimi, nec

T c

ævi

Ruina Olympiadis.

ævi longi; generi tamen Deorum Indigetum
fertus est à morte: quia vivens adhuc fuit
Amor, ac Delicia, generis Humani. (rr)

VI. Quo pacto porro, quove turb
fatorum, & Olympias, (etiam insciens) Alex
dro caussa mortis; & Olympiadi suamet imp
tunitas obex fuerit honorum funeralium;
rem pertinet, in conspectum dari; quò clar
fiat: *Quantopere muliebris impotentia, semel
rum summa, sive per indulgentiam admista,
per vim armorum intrusa, tum sibi noceat; tum
etiam, à quibus, ac supra quos, provecta sit. Ra
sime profecto, tametsi non penitus nullæ,
imbellioris sexûs: quæ, posteaquam Gubernacula
perint; in summa fortuna Seipsas denique fœm
capere potuerint. Viris equata, Paritatem; a
late verò, Rempublicam, turbant: &, OMNIBUS
SUPERIMPOSITÆ, PROCULCANT
OMNIA; dum, suam scilicet agendi domin
dig, libidinem, haberi pro Lege, volunt.*

Ut igitur ad propositam veniamus na
tionem: Alexander, è Græcia movens in A
in Macedonia reliquerat, amicorum Philippi
suorumq, facile fidissimum, Antipatrum; J
Macedonis filium, urbis Paliuræ civem: q
regi militiâ jam olim paternâ spectatus,

post, inter Alexandri duces egregiâ virtutis opinione clarus, ejus absentis vices, *Præfecturæ* *supreme* jure, susciperet, & obiret. Eâ potestate cum Antipater, *Alexandri* magnô cum emolumêto, fungeretur; nec Legum tantummodo fidum, in pace, severumque, se custodem præberet, sed manu quoque strenuum, ac bello, præsertim *Laconico*, felicem (ss): fiebat tamen perquam frequenter, quod accidere consequens est; quoties à VICARIA potentiâ, Regum Principumq; NECESSITUDINES SEXUS DISPARIS, non in universum seponuntur: nisi virtutes animi, dotèsq; singulares, eas quàm longissimè divulgaverint ab ordinis generisq; sui vitiis. Dissentiebat igitur, in rebus gerendis, ab Antipatro frequenter admodum *Olympias*; indulgentiâ filii, consiliorum *Pro-regis* & ipsa particeps: & vicissim ab *Olympiade*, militarium rerum haud perinde gnarâ, diffidebat *Antipater*. Cum igitur *Olympias*, & in regno se natam, & in regno postea, matrimonioq; regiô, magnam ætatis egisse partem, sciret; Regis insuper matrem, tunc autem, Reginâ neutiquam inferiori, in *regiæ procurationis collegio*, se constitutam esse, meminisset: crebris apud filium literis *Antipatrum*, ut turbidi virum ingenii, se-

Tt 2

cúm-

Ruina Olympiadis.

cumque, præter fas, ac reverentiam, insolente agentem, accusabat. *Non decere filii Pietatem sibi rebus pridem cognitam: ut, quam, Philippus quondam maritali jugo, passus non esset, supra se & equum, succumbere; nunc eandem Antipatro famulo satellitig, suo, prostitueret, irreverentissimè conculcandam.*

Hæc, aliâque talia, cum sæpenumero criminatrix mulier ingereret, & suis, & alienis, æ regem querelis: ad extremum, ubi cunctatio rem ad remedia ferenda filium vidit; adversariū ineluctabili crimine superobrutura, *majestatis* cum, apud Alexandrum, *affectatig, regni*, postulavit. At *Alexander*, quamvis utroque, per vices, alterutrum insimulante, *matr* quidem, eorum, quæ retuli, facinorum; *Antipatrô* verò, multorum ab *Olympiade*, præter decus regium, actorum: in potestate tamen, & iracundiam habuit, adversus Antipatrum; & impatientiam, erga parentem, importunè querulam: studuitque, molliter ambobus identidem respondendo, discordantes in gratiam concordiamq; redigere. Sed posteaquam *novarum rerum*, ac tyrannidis, in Antipatro studium (quod revera nullum, nisi confictum, erat) argui cœptum est: tum enimverò, ta-

lium

Ruina Olympiadis.

lum jam olim in amicos criminationum fa-
 cillimè credulus, & ob id in multos crudelis;
 laud diutiùs connivendum ratus: maluit, a-
 bicum veterem evertere; quàm, novum in crimen,
 parare: tutiùsque censuit, statim Antipatro
 Præfecturam, quàm matri, quantumvis calu-
 niant, fidem, abrogare. Priùs itaque, quàm
 ex India Babylonem planè reversus esset; ex-
 tinere scribit Antipatro: Crátero, se decrêsse,
 Macedoniam postbac, & Thessaliam, Thraciamq;
 quippe, veterano jam & bellorum emerito duci, re-
 endas permittere. Ne verò nihil Antipater, inte-
 rim, & in posterum, haberet, quò suam & ipse glo-
 riam, quotidianis certaminum occasionibus, exten-
 deret: cum novis tironum copiis, in supplementum
 conscriptis, ad se primò quoque tempore properaret
 in Orientem: ibique Crátero, cui cessurus esset, suc-
 cederet; ingens, ad ea, quæ superessent, seu belli, seu
 pacis, opera, momentum allaturus.

His Alexandri mandatis Antipater cognitis:
 nùm sentire sibi videretur insidias, minimè
 lubias, vitæ fortunisque suis, sub evocatione
 iam abruptâ blandâque, dispositas; idémque
 facilè deprehenderet, Quantum, hic quidem,
 rium regnorum, & illic unius castrensis agminis,
 Præfectura distarent: constituit (injustè quidem

T t 3

ille,

Ruina Olympiadis.

*ille, sed metu tamen interitûs inevitabilis ad hoc adactus); SATIUS FUTURUM, IN MACEDONIA SE, QUAM ALEXANDRUM IN VIVIS, REMANERE. Cùm igitur in castris Alexãdri, sub idem ipsum tempus, agerent tres Antipatri filii, Cassander, Philippus, & Iôllas; quorum præcipuè posteriores duo convivãti regi præstò semper erant à poculis, ac ciborum arbitriò: præventurus Antipater adventûs sui necessitudinem, præmisit VENENUM; Cassandro filio, cum epistolâ, tradendum: in qua scriptum erat; Vti, nemine, præterquã fratribus duobus, ac Thessalo Mediò (Θ), consciis, eò regem quàm primùm interficeret; nisi, juxtà secum, ipsi quoq; perire mallerent. id, quod Parmenioni, Philotag, filio Parmenionis, & compluribus accidisset aliis; qui, perfidi Regis salutem pluris, quàm suammet, æstimantes, cecidissent, quia non interfecissent. Idem igitur & ipsos expectandum, & Thessalo quoque, fore, domûs Antipatridarum intimo; quod Parmenionis sanguini, conjunctissimisq; scirent, evenisse. Quapropter antecaperent excidium: quod evitatu facillimum esset; si Thessalus, opportunò die, largè Regem bibulum invitaret, & solitò profusiùs exciperet: venenum autem, à Cassandro Thessalòq; preparatum, ac præbitum, Philip-
pus*

Ruina Olympiadis.

pus & Iollas frigido latici miscerent: ac mistū, postea regis potioni, quasi frangenda vini vehementie, superinfunderent. Sic enim, & sublatum iri de medio Tyrannum: & sublatis tamen culpam, que veneni fuisset, vini densis haustibus, attributum iri.

Leſtis ejuscemodi litteris, morem hi gesserunt Antipatri mandatis: ac regem Alexādrum, eo loco modoque, quō præscriptum eis erat, Babylone, paullo post, interfecerunt; horrendis viscerum cruciatibus, in quartum usque diem, nullisq; proficiētib; veneni remediis, excarnificatum. Id, quod minimè mirandum. Erat enim (ut perhibent) virū illius tam acuta vis: uti, vel extra viscerum humanorum teneram delicatāmq; sedem, vix ullā re contineri posset, & adservari; quin eam continuo, quantumvis duram, exederet: &, are, ferrō, testis, absumptis, in ungula tantum equinā (quod stomachus Alexandri lactēsque non erant) duraret innoxium. (tt) Sic igitur obiit Alexāder: Ruinā quidem, post res tantas gestas, oppidò memorabilis; sed sui descriptorem natā Q. Curtium Rufum. post quem, Res Alexandri gestas illustrare conari, quid esset aliud, quàm obscurare? Verūm, quod principiō narrationis hujus dixeram, id nimirum manifestum est; Antipatri

T t 4

qui-

Ruina Olympiadis.

quidem infidiis sublatum *Alexandrum* esse; sed ab *Olympiade* tamen suscitatis prius insidiarum irritamentis. ut adeò *mulier una*, furcens *Reges duos*, alienâ manu, *maritum* quidem volens, *filium* autem incogitans, sibi præmiserit ad *Acheruntem*: ipsa, passibus iis, quos continuo subnectam, *volens-nolens*, secutura.

VII. Post *Alexandri* namque mortem, fortuna, quæ Regem *filium* evertit, etiam *matris* potentiam, nunc quidem imminuit; alias autem, ut rerum humanarum sunt vires, alternavit: pro gentis *Macedonum* ingenio, quibus tanti regis parens, *Olympias*, venerationi *mulieris* autem *imperium* (præsertim immoderatum) in execrandis, erat. Suffecerant *Alexandro* *Duces*, *Babylone* statim, *Aridæum*, ejus *Philippo* (sicut supra memoratum est) ex ordinis inferioris matre, fratrem; cui, simul cum diademate, *parentis* quoque *nomen* imposuerunt; uti *Philippus Aridaus* in posterum appellaretur. Eo porro non dissentiente, sic imperium iidem inter sese partiti fuerant: ut summam quidem rerum *Aridæus* obtineret, jure titulôq; *Regio*; cæteri, *Satraparum* appellatione contenti, regna diversa, non aliter, ac *Præfecturas*, capefferent: sed *stabiles*, ac *mansuras* Quo factum

Ruina Olympiadis.

factum est: ut *Macedoniam* sibi retineret *Antipater*; cui *Græciam* quoque mox adjunxit: *Ægyptum* autem, & *Africam* cæteram, invaderet *Ptolemæus Lagides*: *Syriam*, ac *Phœnicen*, *Laomedon*: *Phyton*, *Mediam*: *Bactra*, *Sogdianam*, & *Indos*, ii, quos vivens *Alexander* imposuerat: *Ciliciam*. *Philotas* quidam: *Lyciam*, *Pamphyliam*, ac *Phrygiam* maiorem, *Antigonius*, filius *Amyntiadæ* *Philippi*, notus (u u): *Phrygiam* minorem, & *Hellesponto* finitima, *Leonnatus*: *Cariam* *Cassander*, *Antipatri* filius; *Lydiam* *Menander*: *Cappadociam*, ac *Paphlagoniam*, *Eumenes Cardianus*: *Thraciam*, *Ponticâsque* regiones, *Lysimachus*: alias deniq; gentes, alii; *Meleagro*, qui res ab *Alexandri* regis excessu turbârat, & *Arideum* evexerat, in templo *Babylonico*, quò, paullo post, confugerat, interfecit. (xx)

Quæ cum in hunc essent modum, quem diximus, inconsultis *Alexandri* proximis necessitudinibus, a qua, distributâque: perculsa, tum inexpectatâ filii morte, tum novatis ubique rebus, *Olympias*, & in ordinem se cogi, sentiens: *Antipatri* cum primis metu, reliquâ *Macedoniâ*, fugit in *Epirum*. Ceciderat autem, sub ea tempora, bellò, sicut dictum est, *Italicò*, frater *O-*

T t s

lym-

Ruina Olympiadis.

lympiadis, *Alexander Epirotes*: cujus ossa, transmissa curâ pietatêq; Lucanæ mulieris, ad uxorem ejus Cleopatram, ac sororem Olympiada, luqui luctum addidêre. (yy) Sed allevavit mœstarum animos *Æacide* pietas, ac mansuetudo: qui, filius licet *Arymbæ*, per injuriam quondam ab *Olympiadis* fratre, maritoque, regnô pulsi (sicuti memoratum in superioribus est); cùm tamen in paternum tunc avitumq; regnum ab *Epirotis* revocaretur, summamque jam nactus facultatem esset, ultionis, in dejectis fastigiô fœminis his, explendæ: lenitatis nihilominus, ac memoriæ vicissitudinum humanarum, habere rationem maluit; quàm ex illi sui, justique doloris, indè concepti. Supplices igitur eas, & inprimis *Olympiadem* profugam, in fidem benevolentissimè receptas; omnibus est amplexus humanitatis officiis, *Æacides*: &, ne periculô quidem suô, deterret deducique potuit, ab *Olympiade* conservandâ. Cùm enim, principiô quidem *Epirotæ*, (velut dictum est) unâ cum *Molossis*, extorrem regni fortunisque suis *Æaciden*, ex Illyribus in Epirum, volentes libentes, accersissent: eorum tamen mox studium, erga revocatum, elanguescere vehementer cœpit, ac refrigerescere; quòd, at
eo fo

Ruina Olympiadis.

to foveri, præter spem, *mulieres* illas *duas*, vident, regnâs suis jam exaucloratas. Averſabantur autem *Olympiada* potissimum: utpote, cujus receptæ causâ, *Cassander* tunc, (qui, *Cassandriæ* satrapiâ non contentus, in Græciam *Macedoniâ*q; trajecerat) *Epirôtis* vim intetaret, & arma: nisi finibus hi suis *perniciosa* illâ, uti licebat, *viperâ* exterminarent. Jam tum enim *Cassander*, ex quo tempore, *Babyloniô* venetiô, ministeriôq; fratris *Iollæ*, sustulerat *Alexandrum*; Antipatri patris, in familiam illam, odiis imbutus, animô destinatum habebat, universæ *Ioniæ* *Alexandræ* *Philippæ*q; (nequis altor, aut ultrix, superesset) excidium.

Nihilô tamen magis *Olympiada* deseruit rex *Æacides*: sed, delenitis eloquentiâ, promissisq; argis, iis, qui præ cæteris contrâ tendebant, *Epirotarum* primoribus; & se pariter, & mulieres, in *Epirum* introduxit. Postea verò, quantumvis invitis, ac sequi deterectantibus, suis; iam ex his, quàm *Molossorum* è gente, contractis copiis, *Olympiadem*, adversùs *Arideum*, ac *Macedonas*, & *Cassandrum*, bellaturam, intruxit exercitu non aspernandô (εζ). Jam nim, ne *Præfecturarum* quidem suarum intra imites se continentibus iis, qui *satrapias* inter se par-

Ruina Olympiadis,

se partiti fuerant, *Alexandri* veteranis *Ducibus*,
 omnis erat *Asiæ* turbatus, *Europæ*que, status:
 nec extra motum armorum *Ægyptus*, & *Afri-*
ca cetera, *Libyæ* finitima. Proximò quippe sub
 eum, quo vivis excefferat *Alexander*, annò; cum
 Atticò præliò *Leonnatus*, qui suppetias *Antipa-*
tro tulerat, occubisset: continuò *Minorem*,
 quam is obtinuerat, *Phrygiam*, & oram *Helle-*
ponti transmarinam, unà cum universis *Leon-*
nati copiis, ad se transfert *Antipater*. Hujus
 audaciâ cæterorum pleriq; confidentiores ef-
 facti; proindèque, rerum & ipsi novarum, al-
 tiorisque fastigii, cupidi: societates armorum
 per *factiones* ineunt. Id iis agebant animis
 uti, conjunctò Marte, *Duces*, ut quodque re-
 gnum imperiũque manibus adversariorum
 extorsissent, ex illis is postea rerum summan
 corriperet; qui, belli collegis infirmioribus
 subactis, plus armis, ac successu, valuisset. In
 foedus igitur coeunt; hinc quidem, is ipse, quod
 modò diximus, *Antipater*; & *Cassander* filius, &
Craterus, & cum *Demetrio* filio, (cui *Poliorcetes*
 postea nomen fuit) *Antigonus*. Indè verò, re-
 rum omnium *Aridæi* regis arbiter, ac tantum
 non pro regni collega se gerens, *Perdiccas*; &
 huic hærens, UNUS, UNIVERSORUM
 IN.

Ruina Olympiadis.

INSTAR, *Eúmenes* Cardíanus; rerum agendarum prudentiâ, militariq; fortitudine, nulli Ducum secundus.

Principium porro graviorum motuum è *Perdicca* potissimum enatum est cupiditate, cum enim ageret (ut dictum est) in Epiro, cum matre, soror *Alexandri Magni*, *Cleopatra*, formæ præcellentis, & ætatis adhuc vegetæ, mulier, nuperrimèque, Regis Epirotæ morte, viduata virò, novòq; matrimonio vacua: *Perdiccas*, qui se meminisset, *Alexandri*, fratris huius, morientis, *gemmam & annulum* accepisse, *Aaa*) nihil dubitavit; quin rex idem, pariter & Sororis suæ se nuptiis, eodem illo, (si viveret adhuc) *annulo*, tanquam arrhabone, *pronubove* ignore, dignum judicasset. Ad conjugium igitur illius adjecit animum; non amore magis inductus mulieris, quàm spe, sibi maiorem, ex eo matrimonio, benevolentiam apud *Macedonas*, auctoritatèq; conciliandi: si cum eo, non, ut *amica*, sed ut legitimè *nupta*, Soror spectaretur *Alexandri*. Sed, quòd, huic consilio ræ cæteris obstiturum summâ vi, prævideat, *Antipatrum* (quippe, futuræ socrus suæ alàm adversarium; & hinc, *Cleopatra* quoque, propter matrem, parùm benevolum; ac præ-

tes

Ruina Olympiadis,

ter hæc, è nuptiis istis imminutionem potentia suæ formidaturum): constituit, eum, insidiis illi tensis, quàm primùm è medio tollere. Quæ tamen machinationes quoniam *Antipatrum*, exercitata calliditatis senem, haud latuere; frustra *Perdicca* fuit inceptum: eaque res ingentium mox turbarum, per omnes terras, fax esse cœpit, & incendium. Rûere simul omnes; ad *Perdiccam*, & ad eos, qui fidem ei suâ adstrinxerant, hoc est, *Eûmenem*, cum copiis illius, opprimendos. Adversùm quos cùm haud impromptè, manu peditum equitumq; validâ succinctus, in Syriam *Perdiccas*, ac mox in Ægyptum quoque, movisset: potentiâ *Ptolema* sociorumque, necnon altissimis *Nili* gurgitibus, (quorum in transitu, complures Ducum præstantissimorum amiserat) repressus; cis æmnem sese continuit. Dilapsis verò denique, propter trajiciendi fluminis difficultatem, copiis, desertus idem; ab equitibus quibusdam noctu, fiducia tenebrarum, opprimitur in castris ad Nilum, & obtruncatur (*bbb*): adeptus ille quidem prius desideratas *Cleopatra* nuptias (*ccc*); sed paullò post, unâ fratris etiam ejus, ac viri, duorum Alexandrorum, affinis fatum, hoc est, mortem prematuram.

137

Erant

Ruina Olympiadis,

138

Erant tunc unâ, socialibus in castris, *Ptolemaeus Lagi*, sicut dictum est: & *Antigonus*, ac *Seleucus*: uti *Nepos* in *Eumene* scriptum reliquit. Hi, *Ptolemao* *Cyrënen*, & *Ægyptum*, assidente, rerum summam ad *Antipatrum* deferre: partibus autem *Antipatri*, tum ii, qui *Perdiccam* trucusq; secuti fuerant, accedere; tum eorum quoque pars magna, qui sub *Eumene* militabant: *fortune* nempe *secundioris* *maiore*, quàm *federum*, habitâ, *fideiq;*, *ratione*. Quorum in numero fuit & *Neoptolemus*; desertor simul, & quantum in eo fuit, etiam proditor. Solus autem in officio mansit, & amicitia, *Perdiccae*, *Dux Eumenes*: quem hic, uti *viventem* coluebat, ita *mortuum* quoque non expunxit animo; prudenter ratus, *perfidia* *graviolem esse*, quàm *ultius bellicae cladis*, *notam*. Cum igitur, à *Perdicca* tibi commissam, *Taurô monte* *tenuis*, ad *Hellespontum* usque, teneret *Asiam*: ab ea, nomine *Perdiccae*, quamvis jam extincti, tutandâ, non obstitit, solusque, dilapsis jam, qui prius auspiciâ secuti *Perdiccae* fuerant, *Ducibus* aliis; *Antipatro* se, *Crateroque*, *Neoptolemoque*, maximorum exercituum imperatoribus, perexiguâ ipse um copiis, objecit. Præliô, quod acerrimum fuit, utrimque commissô, *Neoptolemus*, equo detracta-

Ruina Olympiadis.

detrahitum, pariter & ipse delapsus jumentò,
 suapte statim occidit manu. *Cráterum* autem,
 ex acie semivivum elatum, multis invicem &
 ipse, gravibúsque, vulneribus affectus, cum in-
 cassum, veteris amicitiae memoriâ, refocillare
 studuisset, in suis expirantem complexibus, ad
 plures dimisit: & extincto, lacrymís, amplissi-
 mòq; funere, parentavit. Neque tamen idcir-
 co partes, *Crátero*, *Neoptolemòque*, contra-
 rias, dimisit: *privatim quidem amicus; publicè ve-*
rò, propter fidem Perdiccae datam, hostis. In
 hoc autem universo belli negotio, nil aliud
 spectabat *Eúmenes*: quàm (quod, & prae se *Per-*
diccas, sed nequaquam parí sinceritate, rulerat
 ut *Alexandri* liberis imperium assereret; & as-
 sertum, incolume conservaret. In quo proin-
 de, magnopere sibi, non *Cleopatram* modò, *ba-*
jam viduam, sed etiam, ac multò magis, *Olym-*
piadem, tametsi nihil minùs, quàm muliebrem ve-
 natus gratiam, demerebat. Cæterum, ab *Anti-*
patro, se, *Crateròque*, cum expedisset, praeliò vi-
 ctor, *Eúmenes*: aliunde premi coëptus est ab
Antigono. qui, regressus *Ægyptò*, *Syriâque*, cum
 veteranis, *Asia Minore* totâ, quasi feram quan-
 tiam, exagitabat *Eúmenem*; omnibus, qui par-
 tium erant *Antipatricarum*, ad eum unum, ve-

lul

Ruina Olympiadis.

lul, m. O. a. 1. 1

lut *Leonem* quendam *Marmaricum*, obruendum, concurrentibus. A quibus hic se tamen, etiam circumventus nonnunquam, & obsesus; non fortiter minus, quàm feliciter, extricavit. Inviçtusque perstitit: quoad, *veteranorum* tandem perfidiâ *Macedonum*, *Antigono* deditus, ac victus; &, dum castra moventur, hoc insciò, jugulatus est, à satellitibus, ejus diutiùs custodiendi fastidiò delassatis.

Sed hæc, aliquantò posterius evenerunt. Inter hæc enim *Eúmenis* *Antigonique* bella, seniò fessus, & belli curis, *Antipater*, regis *Ariæ* tutorem, ac fortunarum *Alexandræ* stirpis (ut præ se ferebat) procuratorem, instituerat *Polyperchontem*; insignis, apud *Macedonas*, dignitatis ac famæ virum. Idq;, *Cassandrò*, (quod virum erat) filiò præteritò: quem, à *Polyperchonte* *Secundum* esse, jusserat; dignitate nominèque *Chiliarchi* cohonestatum. Graviter id concepit *Cassander*; ut, qui *Macedoniæ* jam priorem, non tam procurationi, quàm regno, spes suas omnes unice gereret intentas. Hic igitur, tum, & postea, patre jam vivis exemptò, ovis bellorum motibus *Græciam* miscere, *Macedoniâmq;*, coepit. Verùm is, priùs, quàm in *Macedoniam* arma converteret, morâ cuncta-

V u

tioné-

Ruina Olympiadis

tionéque suâ (quippe, *Polyssperchonte* quoque conatus ejus retardante) spatium *Olympiadi* dedit , muliebris ambitionis suæ veteres curas in animum revocandi. Cogitare cœpit igitur inquieta foemina : Sublatô jam fatîs *Antipatrô*, quem unum ipsa potissimum habuisset adversantem dignitati suæ; tum autem *Aridæô*, nec armis perinde, neque consiliis, instructô, quibus majori potentia cuiquam obviâ iret : Num aliud ullum magis idoneum offerri tempus posset, *Epiro* relictâ, & *Macedoniam*, *Aridæi* dejectione, repetendi ? Si enim, nec ullo compendio brevior, regnaturam in *Macedonia* stirpem *Alexandri*; si prius aditum regni liberis ejus aperuisset ejusdem mater : Et, imperio resumptô, nepotes secuturos avia præiret. Accedebat his, quòd, sub idem ipsum tempus, de consilio familiarium & amicorû *Alexandræ* stirpis, etiam à *Polyssperchonte* litteris evocabatur; rationem habente, nō *Olympiadis* tantum sed & *Alexandri* parvuli, quem, *Alexandro* *Magno* *Babylone* mortem obeunte, sextum (d d d) jam mensem ex eodem prægnans, *Rbóxane* post humum ediderat. Ea tum (unâq; puerulus) in *Epiro* cum *Olympiade* versabatur socru : sicut & cum *Hercule* filio, *Barsine*, non minùs ex *Alexandro* quondam mater: & aliæ, cognatio-

nia

is *Alexandrae* principes foeminae quas omnes, fidem tutelamque, rex *Aeacides*, jam à principio receptas, in regia fovebat. Quamvis autem & res ipsa, summamque tunc rerum oportunitas, & monita *Polypercbontis*, *Olympiam* invitarent ad reditum; praetereaque mulier sa, dominationis avida, suapte cupiditate rareretur in *Macedoniam*: obsistente tamen co-ritibus ipsius *Arideo*, cum *Eurydica* conjugē, *Macedoniam* tunc obtinentibus, pedetentim, istimavit, rem tantae difficultatis esse tenendam; utpote, quae firmis undequaque praeliis, quibus incepta munirentur, & munita ccessum haberent, indigeret. Ad eas autem nficiendas res cum magno sibi videret usui turum *Eumenem illum*, de quo retuli, *Cardiam*: ad eum nuntios mittit, ac litteras. In lit-
is autem, quod subdolae mulieres solent, *captabat primò benevolentiam: quasi solum id, icumque, quereret*, ut ab homine, mortalium o-
nium providentissimò, consiliis juvaretur. eo deinde, sensim, doceri postulat; *Expe-
éne videatur, ut, Epiro relicta, cum suis Macedo-
m repetat: an contrà?* Post hæc, quoniam ex
exandri Philippiq; ducibus pæne solus ipse
nstantissimè semper mansisset in officio: po-

V u 2

stula.

Ruina Olympiadis.

stulabat, uti perseveraret etiam tum in fide
 colle&aque, quantacunque posset, armato
 rum manu, vel ad se quàm primùm, adversù
 Aridæum Cassandrumq; tutandam, ad festina
 ret: vel, *Antigonum* ipse per se persequende
 conscriptum saltem militem, auxiliare&que co
 pias, ex Asia mitteret in Europam, & Epirum
 Habiturum eum, utrumcunque fecisset, in po
 testate, nō modò *pecunia*, quantum satis esse
 è thesauris Alexandri Babylonici&is, ac Persici&
 sed etiam *praefectos* ubique locorum *Asiatico*.
 adhuc fidos: qui sanè, suis, ac Polysperchor
 tis, admoniti litteris, & deprompturi pecunias
 essent, & imperata facturi. Petebat itaq; duo
 mulier: *consilium*, inquam, ac *suppetias*. Et ha
 quidem, *ex animo*. namq;, nisi firmis succin&
 priùs castrorū opibus, regnum, possessione jam
 firmatum, extorris, & foemina, non expugna
 ret. Illud autem alterum, de Consilio sibi sug
 gerendò, *fi&te*, dicis&que tantum caus&sa, rabelli
 suis intermiscebat. Nam, quo pacto *consilium*
 seriò credi posset expetisse; quæ penitus ani
 mō destinatum, *Olympias*, habebat: seu suade
 ret reditum *Eúmenes*, seu damnaret; reverti ta
 men: & *solam animi sui cupidinem*, *Oraculi loci*
ducere? Fecit tamen nihilosecius officium bo

ni, tam

Ruina Olympiadis.

tam consultoris, quàm Ducis, Eúmenes. Nam, adversùs Antigonum, Phytonémque partes antigonianas amplexum, pro Regum Olympidisq; causâ, strenuè bellavit: & Olympiadi, se commoveret ex Epiro, quoad debellandum esset, fidelior fuit, quàm gratior, auctor. Sic tem Reginæ rescribebat: Satis maturè sibi potiq; regnum capeßituram, si non præproperè.fferret igitur; donec, è medio sublati, aut remotione, iis, qui tunc obstarent, Imperium, amulo vacu-uum, puero, jam viriliori, sinè rixis in manus, ac ve-ultrò, veniret. Quòd si tamen id omnino decre-um animo sedisset, ut utilioribus anteferret specio-ia: meminisset interim assiduò, si Macedonum & idæi potita foret, clementem in omnibus, & ad-rsùm omnes, exhibere se. Quoties item statu-um de capite fortunisq; reorum aliquid incidisset; consilio, non impetum, sed injuriarum-oblivionē, beret. Nam, tum omnes omnino, gubernaculis motos, mentis decere tranquillitatem: tum verò, in primis scæminas; utpote, quas natura placi-ris ingenii voluisset esse. quibus proinde nihil ac-lere deformius, Crudelitate, posse. Monuit hæc idem Eúmenes (ccc): nec tamē movit; utrā-e monitionum istarum muliere negle Qui cente. Primùm enim, obfirmatas semel sui

V u 3

redi-

Ruina Olympiadis.

reditus in Macedoniam cogitationes, acrius
 quotidie secum agitare coepit: dissuadentes-
 que, non *amicorum*, sed aut *invidiâ laborantium*
 aut *minus perspicacium*, locò ducere. Deinde
 cum in regnum sese penetrasset; immanitate
 morum, omnia, rectè quoque coepta, corrup-
 pebat. Quæ, quonã pacto gesta sint; paucis per-
 currere, pretium fuerit operæ: quò manife-
 stius evadat; *Nullam tigridem aque, raptis catu-
 lis, quàm fœminam, ereptò sibi, receptoque, domina-
 tu, sevire.*

VIII. Macedoniæ fines *Cassander*, Antipa-
 tri filius, intrârat, eò tempore; quo jam consi-
 lia reditus agitabat *Olympias* in Epiro. Nar-
 patris eum defuncti præjudicium, adhuc in
 extinctum animò, cruciabat: quo *Polyperchon*
ti, veterano quidem militi Ducique, sed nobi-
 litatem *Antipatridarum* haud quaquam æqui-
 ti; postpositus esset. Erantque cum *Cassandr*
 Macedoniæ principatum ambiente, neque co-
 piæ contemnendæ, nec bellicæ virtutis opini-
 vulgaris. Quo fiebat; ut ad eum, primò statim
 adventu, *Macedonum* complures, *Polyperchon*
secordiâ aspernati, confluerent, ac transfiren-
 Sed *Cassandrum*, & hominum tunc, & elephar-
 torum præterea, magnâ multitudine potitur

(u

Ruina Olympiadis.

(utì tricesimo quinto libri decimi noni capite Diodorus affirmat): quò minùs omnia tunc occuparet, è *Macedonia* retrahebant in *Peloponnesum*, res illic in adversum, per ejus absentiã, turbatæ. Quibus ille componendis dum intentus est: *Polyperchon* interea, cum *Æacida*, conjunctis utrimque copiis, *Olympiadem* ex Epiro reducunt in *Macedoniam*: unaque nurus ejus duas, *Bársinen*, *Damasci captam*, cum *Hercule*; *Rboxaneng*, *Paropamisadeam*, cum *Alexandro* posthumo; filiis, & cognatione, *Philippæ domûs*, muliebrî. Quo tempore, cùm, id ipsum veriti jam dudum, & prohibitori, rex *Arideus*, & uxor ejus *Eurydice*, missis in *Peloponnesum* continuò nuntiis, ac litteris, *Cassandru* de periculo suo, subsidiisq; ferendis, interpellassent: ipsi, cōtractis tantisper undequaq; pro temporis ac rerum angustis, *Macedonum* copiis; ad *Evian*, *Dassaretiorum* urbem, haud procul admodum *Lychnitide* palude, castra collocarant. Quos tamen, ex itinere statim, priusquam succurrere *Cassander* posset, non dubitarunt *Æacides*, ac *Polyperchon*, aggredi: cùm prius pro castris, & ante primam aciem, ostentassent, hinc quidem, *Alexandrum* parvulum, *Magni* filium; pro cujus successione pu-

V u 4

gnam

Ruina Olympiadis.

gnam inituri forent: isthinc autem, ac potissimum, etiam *Olympiada*, veterem, & aliquando gratissimam, *Macedoniæ* reginam. Ubi proinde laborioso certamine nequaquã fuit opus: quippe *Macedonibus*, qui, temporibus hucusque coacti, pro partibus *Aridæi* steterant, tunc, ad primam confestim *Olympiadis* suæ, tam venerabilem regiãque præsentiam conspectã, attonitis; ejusque recuperandæ desiderio perstrictis. Cùmque passim alius alii, confusis in acie vocibus, ingererent; *Hic, commilitones, hic, si vultis, viraginem habetis, in qua sunt omnes Amazones! hic, regis Neoptolemi filiam, Philippi regis nostri conjugem, Alexandri Magni magnam matrem, Alexandri Parvi fidam tutricem, & aviã, quippeni proinde, nostram quoque Reginam?* inter has voces ac stimulos, *Aridæo* desertò, pariter universi transeunt ad *Olympiadem*: Reginãque salutatã *Macedoniæ*, multorum millium accessione copias illius augent. *Philippus Aridaus* continuo, cum satellitum, ac libertorum omni manu, capitur: & *Olympiadi* deditur. *Eurydice* verò, summã discriminis animadversã, cum *Polycle* quodam, consiliorum ejus arbitro, trepidam in fugam se conjiciens; celeriter *Amphipolin* se proripit, *Edonidis* urbem, in vicinia *Strymo-*

Ruina Olympiadis.

Strymonii Sinûs. Unde tamen & ipsa, non ita multo post, extracta, pari, quâ maritus, calamitate, victrici traditur *Olympiadi*. quæ, nullo suorum sanguine, totius statim *Macedonia* potitur. (fff)

Sed, ut appareret, *Quantò difficilius, impotentis animi mortales, Secundam interdum quàm Inimicam, fortunam ferant*: præquam insolenter *Olympias* hac est usa victoriâ. Primum enim omnium, captivos reges in teterrimum statim, minimiq; capacem spatii, carcerem compexit; per exiguo, propemodumq; nullò, lucis illabentis usu miseris concessò: nullò mortaliû ejusquam solatiò, vixq; necessariò victu, tenuem per fenestellam, admisso. Quo fiebat; ut inediâ, tenebris, odore foedo loci, pædoreq; corporum, extabescere paullatim, conclusi cõpellerentur: qui *Reges* tamen, paucos adhuc antè dies, fuerant. & *Aridæus* quidem, ipse quoque *Philippò* genitus, legitimis, siquis alius, suffragiis ad solium, non adspirans, sed protratus; imperium plusquam sexenne tenuerat.

(ggg) In hunc porro modum cum, per dies complures *Aridæum* & uxorem afflictos, torisset *Olympias*: Macedonum denique, contrariæ vitæ hanc talem, querelis & indignatione

V u 5

mota;

Ruina Olympiadis

mota; *tanquã magis misericors futura, si crudelitatem, mandatis suis, in alienas trãsferret manus:* barbaris quibusdam, asperioris Thraciæ cultoribus, *Arideum* permisit; telis eorum, mucronibúsque, configendum. Innumeris denique cruentum plagis, in vestibulo custodiæ semineccem, reliquit, & inter moram ac fugam animæ, luçantem: quoad exspiraret.

At in *Eurydicen*, ferociâ muliebrî probris in se maledictis que debacchantem, implacabilius exarsit. Ut enim (quod mortis genus præ cæteris omnibus execrandum est) suapte cecidisse dextrâ diceretur; *cicutam* ei misit, & *gladium*, cum *laqueo*: copiâ miseræ factâ, quoniam *trium* horum uti mallet; ad vitam, cujus indignam se reddidisset, abrumpendam? *Eurydice* viri tunc sui, *semianimis*, uti dictum est, vulneribus obligandis occupata; nec supplex inimicæ, nec lacrymis ullis, ob sævientem in se factorum iram, profusis: abire ministrum, hæc talia mortis instrumenta sibi supportantem, jubet; ac renuntiare: *Nihil horum se delecturam sed, In caput Olympiadis ut hæc omnia reciderent Deos precari.* Simul autem, maritalibus obligandis plagis constanter, uti cœperat, intenta perfectio demum uxoriæ pietatis officio; non

Olym

Ruina Olympiadis.

Olympiãdis è laqueo, sed, **SUO PTE DE CIN-
GULO**, nequã re, vel minimùm, ex inimicæ
pendisse videri posset arbitriò, se suspendit: ac
periit. At *Olympias*, his cognitis, indignata;
*Quemquam audere, præter eum, quem ipsa præscri-
psisset, modum, interire*: prætermisís in posterum
optionibus lethi ferendis, interimere cœpit i-
psa, ministrorum carnificumq; manu; quos, &
quot, ac quibus modis, voluit. Ante cunctos
autem alios, *Nicánorem*, *Cassandri* fratrem, in-
terfecit; memor dissidiorum, quæ quondam,
Antipatrum inter, ac se, tunc autem & in *Cas-
sandro*, veteres odiorum resuscitante flammæ,
intercessissent: oblita verò salutaris illius, quam
Eumenes mulieri dictarat, *Injuriarum - Obliv-*
ionis. Adjecit huic cædi vivorum, etiam fatò
functorum insecrationem: ac scilicet, cum *Iol-*
lam ipsum, *Nicánoris* & *Cassandri* fratrem, occi-
dere jam non posset (quippe, premortuum) il-
lius supplicio substituit *Iollæi* sepulcri cõtume-
liosam eversionem; bustiq; , cinerumque, cum
exsecrationibus, & infamiã grandi, dissipatio-
nem: caussata, Non fatò, naturaq; Lege, sed *Iolle*
veneficò ministeriò, suum interis se quondam *Ale-*
xandrum. Cui proinde se missuram inferias, ac
mortis solatiq; quidquid, & quantum, ex *Antipatri*
sangu-

Ruina Olympiadis.

*sanguine, propinquitatis, ac memoria, superesset. Cùm autem & eorum complures adhuc essent; qui, rebus novis, & Olympiadis sævitiâ, vehementer animis exulcerati, Cassandra potius, quàm præsentis rerum conditioni, studere viderentur: ex omni Cassandreorum amicorum numero Centum Olympias, tanquam H E C A-
TOMBEN, selegit: quos suis ultionis explendæ desideriis inexplebilibus immolaret. Et re ipsa, non aliter, ac victimam, eos maculavit: in centum quidem jugula ferro stricto; sed in omnes ubique Macedonas terrore disperso (h h h). Non potuit itaque non omnes tandem suomet formidare capiti; quæ se voluerat omnibus esse formidini, mulier. Quapropter, degustato vixdum imperio, paucorum intra mensium decursu, est experta: Se, quantum in amore desideriisque paulo prius genti fuisset Macedonum; tantum, in odio nunc universe versari Græciæ: cujus odii profundissimè cõcepta mentibus hominum flamma, nisi sanguine bustuariæ, (iii) non posset extinguere. (k k k)*

IX. Peropportuna verò, festinâque, Macedonibus offensis est occasio præbita, suarum ab Olympiade poenas injuriarum expetendi, per Cassandrum, Antipatri filium. Hic enim,
cogni-

Ruina Olympiadis

cognitis, multorum rumore, crebrisq; nuntiis, rebus iis, quas *Olympias* interea, per absentiae suae contemptum, in Macedonia crudeliter imperiosaeque gessisset: tametsi bellum tunc, haud exiguae molis, ei cum *Arcadibus* esset in *Peloponneso*, quorum oppidum insigne, *Tégeam*, operibus & obsidione clausum tenebat; properans tamen, ad patriam, tyrannide muliebri, vi tyrannidis virilis, haud multò mitioris, quam primùm eximendam: pacem *Tegeatibus* obtulit; obsidioneq; solutâ, cum *Arcadibus* bellum, æquâ utrimque conditionibus, composuit. Confestim autem in *Macedoniam*, magnis itineribus, exercitu raptò; primò circa *Thermopylas* laborare coepit: fauces montium illorum arctissimas, earumque transitum, *Aetolis* ei, qui partium *Olympiadis* erant, intercludentibus. Quibus ille tamen omisis tandem, & impraesentiarum dissimulatis; cum celeriter ex *Euboea*, *Locridèq;*, navigiorum numerum haud exiguum contraxisset; per *Sinum Pelasgicum* trajecit in *Phthiotidem*: ac deinde *Thessaliam* invasit. Cognitò verò: *Polyperchonem*, qui pro partibus stabat *Olympiadis*, quémque, primò statim adventu suo, se *Cassander* sperarat oppressurum, diffidentem copiis suis, in *Perrha-*
biam

Ruina Olympiadis.

biam recessisse, montanam *Aetolia* regionem, in
 vicinia *Pindi* montis, ibique saltibus se, jugo-
 sisque locis, abdere, ne configere cum equi-
 tatu *Cassandri* prævalido cogeretur: ad eum,
 pedestribus, ac levis armaturæ copiis, perse-
 quendum, missō *Callā*, legatō suō; *Diniam*, al-
 terum ē legatis, præmisit, ad Macedoniae pri-
 mos, eosque transitu perangustos, aditus oc-
 cupandos. Has autem montium fauces, dum,
 sub idem ipsum tempus expeditus ab *Olym-*
piade, miles insidere contra *Cassandrum* festi-
 nat; *Cassandreorum* intentiore studiō cursūque
 prævenitur: & *Cassandro* Macedonia, nullo
 iam obice repaguloque moram interjiciente,
 tota patet. Id ubi videt *Olympias*: suorum ē fi-
 diffimis *Aristonoum* belli Macedonici decernit
Imperatorē; qui cum his, quæ supererant, quæq;
 raptim contrahi potuere, copiis, & regnum tu-
 tetur, & reginam. Ipsa verò, *Cassandro*, minas
 spiranti, sui, suarūque necessitudinum, co-
 piam, patentibus in campis, non factura; pro-
 perè convasatis rerum pretiosissimis, ac regiā
 suppellectilī: relinquit *Aegas*, ac Regiam; scē-
 que *Pidnam*, *Thermaici* Sinus maritimam, in-
 primisque munitam, urbem, recipit. Habebat
 autem in comitatu, nurus duas, *Rhoxanem*, cum
 Alexan-

Ruina Olympiadis.

Alexandro parvulo: *Barsinémq;*, cum Hercule, jam prope quatuordecenni. Filiam præterea privignam, *Tbeſſalonicen*; quam Philippus, maritus ejus, è concubina *Nicaſipolide* (ſicut in loco memoratum eſt) ſuſtulerat. *Deidamiam* inſuper, *Pyrrhi* ſororem, & *Æacidæ*, regis *Epirotæ*, filiam: necnon & *Attali filias*, ac Principum *Macedonicorum* *regiæ propinquitatis* alias, tam nuptas, quàm *virgines*, ac *viduas*. agmen, ſi cultum aſpiceres *regalem*, multitudinémq; *pediſcuarum*; *triumphali* ſimilius, quàm *profugo*: ſi *vires* & effectum; *inutile*, tantúmq; *fruges abſumpturum*: ſi denique *ſingularum exitum*; potiffimâ ſui parte *miſerandum*: nec alii rei, quàm, veluti *grex ovium ſacrificialium*, *lanienæ* mox *deſtinandum*. Dux gregis hujus, *Olympias* erat: quæ, cum hoc, *Pidnam*, *providè* magis, quàm *feliciter*, & ſecura *deteriorū*, intravit. Ibi ſe tenebat; cum equitatu quidē *Ambraciotarū* aliquot, & *prætorianis*: ſed *Regiæ* cæteroquin aſſuetioribus, quàm *caſtris*, ac *militari labori*. Præſtò quoque pars erat *elephantorum*, à *Polyperchonte* ſubmiſſorum: animal, *in obſidionibus voracius*, quàm *utilius*. *Commeatûs* autem, & *alimentorum*, in *dies* potiùs, quàm *menſes*, iuſſectura copia: nullâ *magnopere*, nec *frumen-*

Ruina Olympiadis.

mentatione provisâ, nec pabulatione. *Spes* tantum ingens arrexerat *Olympiadem*; nō defutura sibi mari, nec *Græcorū Macedonūmq;* victus ac victoriae subsidia: nec *Eūmenem*; quō minūs auxilia sibi navibus ex Oriente supportaret. Animosē proinde casus adversos sibi despectura videbatur. (III) Sed frustra videlicet *Pidnae* munia sibi munimento sperabat fore; quæ, munitionum ipsorum **VALIDISSIMUM AGGEREM, AC PROPUGNACULUM, SUORUM, inquam, BENEVOLENTIAM,** suis improbè factis destruxerat. Quâsnam autem exteras, ad ascendendam sibi Macedoniam, speraret opes; quæ, cædibus assiduïs, etiam amicissimos, ac domesticos, sibi reddiderat hostes, & alienos?

Cassander ergo *Pidnam*, omisis tunc urbium aliarum, reliquæq; Macedoniæ, curis, exercitum adducit. Et quoniam anni tum extremum tempus, nivibus ac tempestatibus asperum, ingruerat: expugnationis, tanquam ipso siderum interventu, sibi tunc negatæ, spe curâq; prætermisissis, statuit, parte copiarum maximâ, circumferre *Pidnam*: operibusque clausam, ad deditionem denique, rerum necessariarum inopiâ, compellere. Cū igitur, in recessu *Thermaici sinûs* intimō, sic esset oppidum *Pidnae*,
cum

um arce, situm; ut, ab ortu Solis, maritimum
 rocurreret in portū, ex quo supportari subsi-
 lia reginæ possent, nisi præcluderentur: utrim-
 que verò latera *Sinūs* ejusdem, hinc quidem
 in *Austrum*, illinc autem in *Septentriones*, arcu-
 tō quodammodo flexu, brachiorūmq; more
 recurvata, protenderentur; sic, uti similitudinē
 figuramque *Lunæ cornuum* efficerent: portum
 quidem, & omnia maritima, subvectionibus
 opportuna, loca, stationibus armatorum, &
 lassiariorum navibus, *Cassander* insedit. Ad
 occasum verò Solis, à cornu *Thermaici Sinūs*
Iustrali, versūs ejusdem *Sinūs alterum*, quod
 aquilonibus objacet, cornu; perpetuum, ac
 usquam interruptum, perduxit opus; vallō,
 munitionibūsq; firmum. Quoniam autem,
 inter hæc, Epiri rex, *Æacides*, & filia *Deidamia*
 quam diximus, in obsessarum ipsam quoque
 enisse numerum) piā cōmiseratione memor;
Olympiadis, semel in fidem à se receptæ, cō-
 anter, ad extremum usq;, propugnator esse,
 persistebat: *Cassandro*, ni *Pidnā* decederet, bellū
 enuntiabat. Eō verò spernente minas ejus; in
 auxiliū obsessarum, magnā cum suorū manu,
 rigoribus licet asperrimīs, ibat. Cū ergo jā ex
 piro movere nuntiaretur: *Atarrbiā* primò *Cas-*

X x

San-

Ruina Olympiadis.

sander, suarum partium ducem, cum magna manu, mittit è castris; ad *Æacidem* expeditionem prohibendum. Is imperata facit: ac faucium angustias, per quas ex *Epiro* transitus erat in *Macedoniam*, præoccupat. Quò factò; qui cum *Æacida* tunc erant, *Epirotae*, vehementer indignati, frustrà tam incommode tempestatis expeditionem à se, laborésque belli, suscepto fremunt in regem suum, ac tumultuantur. Nec tamen *Æacides* absterretur ab *Olympiæ* liberandæ, semel obfirmatâ, voluntate: sed, sacramentò suò, per ignominiam, solutis *Epirotarum* iis, qui cæteris turbidiùs agebant; cum illis solis, quibus eadem secum mens erat, manebat, percurrere difficultatum extremum nitebatur. Sed vanus erat, sine viribus, & armorum multitudine, conatus; adversùs hostium copias multò numerosiores: cum præsertim horum opes, etiam accessione suorum agminum, augerent *Epirotæ* desertores. Nam hi (velut dum est) exauctorati; cum domum quisque suam, ac patrias in sedes, revertissent: calumniis impetendo criminandòq; regem absentem eique fidos adhuc milites: haud destitère, seditionibus eousque popularium reliquos agitare; donec, ad unum omnes, ab *Æacida* deficerent.

Ruina Olympiadis.

cerent: *Cassandri* foedus, armorumq; societa-
tem, acciperent: & (quod inprimis agreste bar-
barumq; fuit) Prócerum de sententia, Plebís-
que scitò, regnò deicerent, exulémque decer-
nerent, Regem *Æacidem*. Tantò nimirum da-
mnò stetit huic optimo viro, mulieris unius,
haud optimè de suis quondam meritæ, tutela!
Sed sanè, *sicut in occasu plerumq; formosior est Sol;*
sic, afflictæ sortis, ad extremum usque servata, fides
splendidior. *Æacides*, ne desertus quidem à suis,
exteram obsessam deseruit: sed, adhuc semel
belli tentare fortunam, constantis patroni par-
tes, & officium, esse ratus; cum copiarum sua-
rum reliquiis, ad *Oeniada*, maritimum *Acar-
næ*num oppidum, *Achelói* fluminis impositum
ostio, *Macedonum* *Cassandraorum* naûus agmi-
na, quæ *Philippus* ducebat, *Cassandri* germanus
(*mm*); cum iis non dubitavit configere.
Sed cò præliò graviter saucius, & à sibi fidissi-
mis elatus indè; paullò pòst naturæ debitum
morte persolvit: *animâ prius, quàm in Olympia-
dæ fide, depositâ.* Memorabile sanè, vel *Christianis*
ætatibus, & imitabile moribus, *in homine profa-
na religionis*, facinus: ac, fidelitatis simul, &
mansuetudinis, exemplum, in eam; cujus, & ger-
manus, idémque gener, & ejusdem præterea

X x 2

mari-

Ruina Olympiadis,

maritus, ipsâ non repugnante, seque patrémq;
 quondam, dominatu dejectos, è regibus exu-
 les effecerant: uti suo loco dictum à nobis est.
Hic vicit in bono malum (nnn); & hoc, ante
 Christi promulgatam in terris legem: quod nos
 (ut cum Divo loquar Ambrosio) post *Evange-*
lium, omnes didicimus; & servare non possumus.
 (ooo) Neque tamen perpetuò *proscriptam* re-
 liquit *Æacida* stirpem iusta Numinis *Providen-*
tia. Quamvis enim huic *Alcetam*, fratrem, na-
 tu grandiore, *Epirote* primùm substituis-
 sent; è privatæ fortunæ sordibus extractum, in quas
 hic ab *Arymba* quondam, genitore, detrusus
 fuerat, ob truculentam iracundiam: huic ei-
 dem tamen, ad pristinam postea reverso fero-
 ciam, & idcirco per conjuratos noctu cum li-
 beris trucidato, *Pyrrbum* mox, *Æacida* filium, ac
Deidamie germanum, in paternam reduc-
 tum sedem, succedere iusserunt. Et hic est *Pyrrbus*
 ille celebris; qui, *Ptolemæi Lagida* postea, regis
 Ægyptiorum, ductâ filiâ, constabilitôque sibi
 contra *Cassandrum* regnô, *Corcyrà* quoq;, super
 hæc, *Insulâ* finitimâ, suam in ditionem redactâ:
 Romanis tandem in Italia, variâ belli fortunâ,
 concurrat.

Interim autem, ab *Æacida* statim *proscri-*
ptione,

Ruina Olympiadis.

ptione , missus in Epirum à *Cassandro* , regni procurandi titulô , *Lyciscus* , dux ejusdem ; Epirotas universos in verba *Cassandri* , nihil admodum detrectantes , adegerat. Ejusdem quoque sacramentum reliquæ *Macedonum* illæ , quæ dubiæ tantisper inter fidem ac perfidiam nutârant , acceperunt : quippe , desperatis manifestè jam fortunis *Olympiadis* ; *Cassandriq* ; rebus indies crescentibus. Nec ulla jam suppetiarum mulieri spes , vel per umbram , affulgebat. Non ab *Epirotis* ; *Æacidâ* sublatô , *Cassandrique* jugo jam acceptô. Non à *Polyperchonte* : quem *Callas* , *Cassandri* (sicut diximus) legatus , in *Perrhæbia* sedentem , ne tentatâ quidem aleâ prælii , solis largitionibus , ac promissis , ejus exercitu sollicitatô ; majore parte militum exuerat , omniumque reddiderat auxiliorum invalidum. Non ipse demum *Eûmenes* : quem , ab *Olympiade* jam dudum , sed incassum , expectatum , & ab *Argyræspidis* (p p p) in *Asia* majore per summam perfidiam proditum , *Antigoni* satellites , (ut aliàs diximus) interfecerant ; adeò crudeliter , & intemperanter : ut ejus neci mortem etiam *Antigenis* præmitterent , *Eûmeni* semper fidissimi ducis. quæ , loculô conclusum funebri , vivum ac spiran-

X x 3

tem

Ruina Olympiadis.

tem exusserunt. (qqq) Quæ cuncta tunc, in Oriente gesta, procûlque Macedoniæ finibus, *Olympiadem* necessariò latebant: adhuc vanâ nequicquam auxiliorû expectatione suspensam. Denique, nullum ei subsidium à *mansuetudine* paratum erat *Cassandri*: qui, destitutam ab aliis omnibus, tantò pertinaciùs obsidebat; nec alia, super ea, quàm truculenta, consilia volvebat: quippe, cui, terrâ marique clausam mulierem tenenti, vox alia nulla sederet animo, quàm cruentissimi cujusq; Carnificis, in reum jam convictum, ac supplicio devotum: AUT TUA MORE RE DEXTERA, SI TAM GENEROSUS ES: AUT, SI TAM TIMIDUS, MEA!

X. Pertinacia porrò diuturnitasq; , quâ *Pindam* Cassander circumsidebat, ad extremum eò famis, ac rerum omnium inopiæ, circumclusos adduxit; ut, humanis propemodum omnibus consumptis alimentis, frugum primò vilioris generis, ac leguminum, *semodit* (quam solidorum mensurâ *chænicem* Græci vocant) *quini*, menstruum essent dimensum militi præsidario, nec plus (rrr), in vitæ subsidium. Progressu deinde temporis, etiam pabulò jumentorum absumptò, sensim ad trabes adiū decur-

Ruina Olympiadis.

decurri coeptum est: quas, parietibus ac tectis exemptas, cum in scobem, assiduò ferrarum tractu, vertissent; elephantos eâ sustentabant. equos autem, & alia jumenta, canesque, tam domesticos, quàm venaticos, excoriatos, in cibum vertebant. Cum autem equites, maciatis iam equis, tanquam inutiles, nullam in posterum annonam acciperent: ac *peditum* plerique, propter exiguam nimis menstrui victus mensuram, viribus sic deficerent, ut ægerrimè jam vigiliis ac stationes militares obirent; quin & elephanti tandem ipsi fame contabescerent: fiebat, ut & *homines* passim, & jumentorum reliquæ, propter magnitudinem inediae, serpentisque sensim tabis contagionem virulentâ, extinguerentur. Siqui verò restarent in vivis; iis *alimenta, quæ mortis esse remedia debebant, talia proponebantur; ut ipsâ morte magis abominanda viderentur. Cadaveribus enim, tam brutorum putrescentium, quàm ipsorummet hominum* (ante paucos adhuc dies, *commilitonum*) ali compellebantur. Nam, mortuorum corporibus omnis passim urbs, & intrâ penates, & in propatulo, referta; campi cujusdam ingentis, & castrorum, speciem referebat: in quibus, multorum millium factâ cæde, foetore

Xx 4

CUR-

Ruina Olympiadis.

cuncta, taboque, squalent. Et adhuc tamen *Olympias*, licet ægerrimè suam, ac nepotum, reginarumque, vitam tolerans; *Eumenis*, qui nusquam jam erat, Asiatica preestolabatur auxilia: detrectabatque, *Cassandri* se fidei, quibuscunq; tandè deditiois legibus, permittere. Sed cum, inter hæc, hyeme depulsâ, vernus jam tepor, & terras aperiret & maria; nec ullum tamen uspiâ obsessis subsidium ostenderet: militum pleriq; tantis adhuc malis superstitēs; inter se collocuti, concordibus demum animis ac precibus *Olympiadem* adoriuntur, id obsecrantes; ut, quoniam nec frumentum sibi, nec ullum vitæ præsidium, ab ea suppeditari jam posset, immò nec hostili quidem manu, justòq; præliò, cadendi facultas offerretur, *Cassandro* tam pugnam detrectante, quàm urbis oppugnationem: pace sibi, bonâq; veniâ, Reginae suæ, liceret finire militiam; nec sibi metipsis honorificam, nec imperatrici vel hilum profuturam. Cur enim unum omnes in cumulum esse perituros, *imbelli* fame, *bellicos* viros? & hoc quidem gratis, nullòq; reginæ (quantumvis fortunâ meliore dignissimæ) commodò? Quòd si tamen ipsa furentem fortunam contemneret, & immori *Pidna* decrevisset; quippe, *generosioris*

ortus,

Ruina Olympiadis.

ortus, ac spiritus, Virago: quantulum esse, vilioribus aliquot capitibus gratiam facere missionis? Sic enim in seipsa fortitudinis, in aliis autem supremæ clementiæ, fructum esse relaturam.

Æqua militum postulatio, non iniquis Olympiadis auribus accepta; præter spem impetravit, quod petiit. Et hi dimissi, cum ad Cassandrum redi, non, sicut Olympias de perfidis meruerat, sed, ut eos transfugii prava voluntas incitaret, in castra venissent: in fidem recepti, Cassandra primum ipsa castra, famâ rumoribusque, de rerum omnium Olympiadis extremâ desperatione, repleverunt. mox, in alias alii Macedonum urbes, callidô Cassandri consiliô, dispersi; regni reliquias, adhuc alicubi reginæ suæ studiosas, & auxilia meditantes, ab opis ei ferendæ consilio penitus absteruerunt: eaussati; Nullam esse posse prudentem Spem, illius adiutandæ: quæ de se, suisque, fortunis omnibus, prior ipsa jam desperasset. Quo factô, Cassandri subius, ac leges, universa concessit Macedonia: præter duos solos urbium munitarum præfectos; in Olympiadis adhuc fide, sed dispariter, manentes. Nam horum alter, Monimus nomine, qui Pellam præsidio tenuerat; inclinatis ad extrema Reginæ fortunis, & ipse Cassandro se tandem,

X x 5

non

Ruina Olympiadis.

non exspectatô , quin, nec appellatô quidem, per internuntios, *Olympiadis* arbitriô, permisit. Alter autem, cui nomen *Aristônoo*; cùm *Amphipolin* urbem , reginæ partibus adhuc fidam, cum aliquot armatorum millibus, obtineret: nullis *Cassandri*, nec minis unquam, nec honorum opumve promissis , adduci se passus est, ad fidem exuendam: idque, ne tunc quidem; cùm jam (utì mox referetur) in *Cassandri* potestatē *Olympias* venisset, donec, ad extremum, ejusdem admonitus reginæ litteris, & ob fidei constantiam pro meritis collaudatus; urbem, & exercitum, ejus voluntate, *Cassandro* cessit. Quem tamen , haud multò post, odiô tantæ constantiæ, *Cassander*, in futurum suspicax, immisissis, alienô veluti nomine consiliôque, percussoribus, interficiendum curavit: ut apparet; *Pluris apud tyrannum celeres Proditores esse: quàm, in transferenda fide, Cunctatores.*

In hunc interim, quem retuli, modum , *Olympias*, amissis plerisque jam omnibus , & in *Cassandri* manus traditis ; supererat ipsa sola, cum parvis nepotibus, ac regiis agnatisq; mulieribus: in arce *Pidna* circumsessæ. Quæ priusquam & ipsæ demum obsessoris in potestatem inciderent : quinqueremi *Regina* fortuna-

rum

Ruina Olympiadis,

um suarum reliquias, clàm, & ignarís *Pidnæ* portûs excubiis, imponendas curat; eamq; nâ-
 tim, parti littoris, ab hostibus averſæ, jussam
 idmoveri, cœlô tenebrís obvolutô, cum suis
 omnibus, intrare parat. Id autem consilii ce-
 derat, tum, velut eô potissimùm modô, nec a-
 io faciliore, *Cassandri* manus evasura: tum, &
 illi terrarum æquorùmque, si posset, rerum
 harum præsidium, latebrásve, repertura Ve-
 rum, id quoq; consilium, transfugæ cujusdam
 scelere, *Cassandro*, priusquam in effectum de-
 duceretur, enuntiatum; successu caruit: &
quinqueremis ab hostibus deprehensa, captâq;
 necessitatem *Olympiadi* supremam imposuit;
 de deditiōe tandem cum *Cassandro* paciscen-
 di. Quocirca, *Pidnâ* victori, cum facultatibus
 omnibus, & ipso quoq; *Macedoniæ* regnô, per-
 missâ; corporum tantummodo regionum, atq;
 gynæcêi, postulatur incolumitas. Id gravatè,
 sed tamen, impetratur: promittente *Cassandro*,
 verbis; quod rebus ipsis, aut nunquam præsti-
 turus erat: aut, non nisi, quatenus collibuisse.
 Ut primùm enim *Pidnam* intravit, & *Pellâ*
 quoq; paullo pòst, item *Amphipolî* tandem, in
 potestatem redactis; jam non *Satrapam* se *Præ-*
torémve summum, sed *Regem Macedoniæ*, nomi-
 nare

Ruina Olympiadis.

nare ferréq; cœpit. Eo jure, *Theſſalonicen*, *Alexandri Magni* sororem, sed matris ejus privignam, & unâ cum *Olympiade* sibi deditam, nubere sibi coëgit (* * *): ut, hac affinitatis *Alexandree* qualicunq; specie splendoréque, dignitatem rebus suis adjungeret, *Bársinem* è diverso, cum *Hercule* filio, quem *Alexandro Magno*, quatuordecim abhinc elapsis annis, pepererat, clam interficiēdos curavit. *Rhóxanen* autem, & ipsam ex *Alexandro* matrem, cujus pater eādē illâ tempestate *Paropamisadas* in Oriente, *Satrape* titulô, regebat; (∇) veritus, cōfestim occidere: cum *Alexandro* filio, cui puerulo regnum *Olympias* asservatura fuerat, *Amphipolin* ablegavit. Illic, arctè simul, ac serviliter, aliquamdiu custoditos; deniq;, seu *Glaucia* custodis gladiô, seu porrectô, (quod alii tradunt) *venenô*, sustulit. (s s s) Ad extremum; nequid *Alexandri Magni*, vel *Minimum*, superesset: *Cassandri*, tum operâ, tum auspiciis, deleti paullatim sunt omnes, quicunq; Regem illum cognatione, quantumvis longinquâ, cōtingebant (t t t): ne *Theſſalonicâ* quidem, uxore *Cassandri*, mortem effugiente. quippe, cui demum *Antipater Junior*, (quem ipsa *Cassandro*, vel pepererat, ut quidam existimavit; vel

enu-

Ruina Olympiadis.

nutrierat) *parricidali manu* necem intulit :
 u) quantumvis advolutæ genibus ejus; &
 paternum illi pectus, ad emolliendam carni-
 cis immanitatem, ostentanti. Sic *Stirps* igitur
 alexandræa, cœlo nuper, ac certò nubibus, ca-
 ut inferere conspecta ; domûs Antipatrida-
 m *bipenni* strata , procubuit. Ipse verò *Cas-*
ander, ut providus excisor, *primùm omnium*, in
 unc, quem exponam, modum, manum vio-
 ntam injecit *Radici Stirpis*; quæ fuit, *Olym-*
as.

XI. Occiderat hæc (ut in superioribus di-
 um est) non modò *Nicánorem*, Cassandri fra-
 em, *solleq;* simul monumentum everterat: sed
 orum cadaveribus, etiã *Centum* addiderat *a-*
icorum Cassandri cadavera; vitâ, propter stu-
 um ejus, ac propensam in eum voluntatem,
 ruita. *Cassander*, qui tot suorum neces in ani-
 um altissimè demiserat, & secum semper, in-
 trinctâ vindictæ cupidine, circumferebat; no-
 bat tamen (ut callidus haud minùs, quàm
 evus, erat) videri Græcis, omnia ratione me-
 entibus, *privatas* magis suorum, quàm totius
 igni *publicas*, injurias & acerbitates ultus esse.
 er subornatos igitur, tam *Pidne*, quàm *Ægis*,
 : alibi passim, propinquos ac parêtes eorum,
 quos

Ruina Olympiadis,

quos *Olympias* interficiēdos curaverat (in quibus *Arideus* & *Eurydice* cum primis eminebant) instigat: ut totius Macedoniae publico Pidnam indiſſio conventu, iudicium sibi postulent: *Cassandro* dari: cuius disceptatio populi suffragiis permittatur. Id, ignorā tunc rerum *Olympiade*, statim impetratur: dies reginae dicitur &, lugubri, tum gestu, tum veste, comparentibus occisorum proximis necessitudinibus; *Actio capitis* intenditur ei, quæ, per causā speciemq; regni, tot insontiū modò capitem infandam exercuisset carnificinam. Uno quopiā, durtulentiore eloquētiæ Sophistis, totius Macedoniae, velut unam, proferēte querimoniam ac lamentationem; in immanitatem *Olympiad* dicitur, detonatur, & ex composito fletus unanimitas excitatur. Unde, cū peroratum tandem esset ab actore; nec tamen esset, qui preterea, contra crimina, vulgò manifesta, dicere *Olympiade* nec ipsā quidem iudiciū istud presentia suā dignāte, nec per advocatum ullum aut procuratorem, gestorum causas ac rationes exponente: conclamantibus universis, capitis damnatur *Olympias*; etiam ab iis, qui, non antè multò, diademate caput ejus, & coronā, redimierant. Simulavit nihilominus adhuc

Cassan

Ruina Olympiadis.

Cassander, ad Olympiadem missâ, per internuntios, fatali sententiâ novissimæ necessitatis; Id populi scitum, ut crudele, sic ingratisimum accidisse sibi, præterq; mentem. Sed, quoniam unus universæ Macedonia postulatis ac decreto nequiret obsistere, (quippe, torrēte multitudinis, leges omnes, & clemētiā suam, perrupturō): suadere se, pro vetere, quā semper eam observāssēt, fide benevolentiāque; Cederet urbe potius, & regni finibus, quā vitâ. quod fieri, fugâ latente, proxima statim noctis opportunitate, posse. Navim, ad hoc, rebus omnibus instructā necessariis, semetipsum ei suppeditaturum: quā, maris Ægei notō faciliq; circuitu, tandem Athenas, amicam urbem, primō quoq; tempore deveberetur. Illic eam, quoad Macedonum hic furor defervescat, extra vitæ dignitatisque suæ discrimen ullum, esse versaturam.

Benevola videri poterat hæc Cassandri, per amicos, oratio (nam, ex intimis eos familiariū suorum delectos, consultō submiserat, ejus explorando consilio); sed revera dolosa: quippe, præparatis Olympiadi novis, si fugeret, criminationibus; Tanquam, è pravè factorum conscientia, judicāssēt ipsa; Se Judicium adversus se populi, nullâ defensione legitimâ, sed furtivâ tantummodo fugâ, declinaturam. Ac fortasse Cassander,

Ruina Olympiadis.

der, vel maritimas ei, (quod facillimum erat) vel terrestres, machinaturus insidias, simul (*uti maris fide nihil insidius est*) sperabat; procellis, ac tempestatibus, etiam fortuitis, intereuntem, inimicos omni liberaturam illata cedis invidiâ: quando, jam non à *Cassandro*, vel *Cassandri* partium studiosis; sed, *Deorum* irâ, suopteq; meritô, periisse, proclamaretur. Cæterum, senseritne, quonam spectaret hæc ad fugam invitatio, Regina, necne; parum id nobis constat. Id pro comperto traditur; aspernatam id esse consilium; *fugamque, tanquam conjuge, matrêque, duorum in orbe generosissimorum regum, indignissimam, longè refugisse. Cùmque perseverarent illi, velut salubriora suadentes, urgere consiliû: excandescens Olympias; Quid vos? inquit: utilitatem mihi jactatis ullam, quæ, sinè dignitatis, & honesti, jacturâ, contingere nulli generosa, nedum heroïdi, potest? Quin, abite potius, & Cassandro renuntiate; Tantùm abesse, latebras ut ignavas amem, ac lucem turbamq; defugiam: uti potius omnem mihi deposcam, in capaci quacunque planitie, Macedoniam sisti, presentem; & acta præteriti regiminis insimulantem. Quòd enim accusationi primæ dedignata sum, seu meam, seu patroni, presentiam interponere: non, diffidentiâ causæ, me*
scias

Ruina Olympiadis.

fiat abfuisse; sed, quòd Reginam me, nomine non u-
 no, nunc etiam, in hac tam adversa sorte, nondum
 blita sim. Regium est autem, gestorum rationes,
 non reddere multitudini; sed subtrahere. Perit
 nim reverentia majestatis; perit obsequium;
 ubi principum arcana plebis oculus introspi-
 cit. Nam, quònam consiliò regit unum caput; quàm,
 ut obediant omnes? Eodem ergo legis institutò, sci-
 ut aliqua, faciâtq;, Princeps; quorum causam igno-
 rent omnes. Non igitur ego, Macedonibus me pur-
 are, regium ac Principale puto; sed, suæ potiùs ab-
 obsequio defectionis, ab illis causas repositere. Jam-
 ne, si tam acriter presentiam meam urgent; &, ab-
 esse, pro confessione criminis habent: utut fa-
 tum hoc meum novissimum interpretentur; nullâ
 unctatione, veniam: &, pro potestate (si per Cassan-
 drum licebit), uti iudex eos, & non habitu nocē-
 is, interrogabo. Mutabunt sententiam, in poe-
 nitentiam; si, loquentem me, magis, quæ me decent,
 quàm quæ cuivis placent, audierint. Immo verò,
 vel mei, mutæ quoq;, conspectus solus, faxo, diser-
 ior apud eos sit, quàm accusatorum meorum omni-
 um omnis canina facundia, lacrymæq;, crocodili.
 pudebit eos, siquid modò prisci sanguinis adhuc ha-
 bent Macedones; causam apud illos Olympiada
 licet, quibus ipsa, si valeret aequitas, dicere jus
 deberet:

Y y

deberet:

Ruina Olympiadis.

deberet: & ,cujus totum unicūq; crimen est, deditione turpi, regnare desuisse. Quid enim aliud, aut bi mihi possunt, aut adeò Cassander ipse vester, ob-
 jicere prateritorum, diluendum? REGIBUS OR-
 TA, REGI NUPTA, REGES ENIXA,
 NEPOTES QUOQUE (si per vim liceat)
 HABITURA REGES; in regnum, quod meum
 fuerat, non irrumpens, sed accersita; nec intrusa, sed
 reducta, quid peccavi: si jus meum, Aridei juri; si
 Reginam Olympiadem, Eurydice, pediseque quodam
 mee; si deniq; notbo spurioque, legitimas meas a
 meorum origines, anteposui? Quòd si Meleáger, &
 pauci quidam alii, tumultuantes (Perdiccà, ducibus
 que ceteris, pacis studiò, toleratibus id magis, quàm
 approbantibus) Aridaum renuntiare regem sun-
 ausi (xxx): non is idcirco, privatà deposità sorte
 supremū continuò fastigium conscendit: cùm Alter
 dare nemo possit, quod ipse non habet. Habui
 imperium Alexāder meus: & tradere per manus po-
 tuit, cui voluit. Si queratur, cui dare voluerit, quod
 reliquit: ad vocem ejus supremā, agè, tanquam ad
 oraculum, decurratur! Interrogantibus enim, Cui
 nam regnum relinqueret? OPTIMO, respondit,
 AC DIGNISSIMO! (yyy) Quibus vocabu-
 lis, an præ ceteris omnibus dignus fuerit Aridæus:
 interrogate conscientiam vestram, & illius acta.

Nec

Ruina Olympiadis.

Net Antipater quidem id, si viveret, aut Cassander, qui nunc Alexandri regiam tenet; nedum Ptolemaeus, & Antigonus, admitterent. Multò minùs igitur id, Olympias, verum equùmq, confitebor; ut velut Optimus, ac Dignissimus, anteponi mihi matri, privignus, extra thori legem ortus, debuerit: quas complures proferre possam epistolas, quibus OPTIMÆ GENITRICI Salutem Alexander praefatur: proferre possum iudicium eius, de me, supremum; quo, non multò post vitâ concessurus, Divinos mihi post mortem honores designavit. (zzz) Qui Divinitatis igitur fastigiò dignam, à funere, iudicavit: eam is, viventem adhuc, indignam censuisset Humanò Principatu? Sexumne meum ille regno putasset obstiturum; qui sciret, In Assyria, regnâsse Semiramidem; in Ægypto Chaldaëq, Nitocrin; in Caelo, Iunonem, ac Rheim? Ut omittam jam: non Orbis Imperium me, quod filii mei fuit, sed solius Macedoniae, (sanè, non amplissimum; & mihi, ratione certâ, dotale) regendum suscepisse: nec mihi tamen, etiam in hac tam exigua regnorum Alexandri portione, sed ejus, ac Roxanês, legitimo sanguini, sceptrum, Tutricis more titulòq, tenuisse. quo, quia me prohibebant Aridæus, & Eurydice: nempe, bellò victos, belli victoriâq, jure, sustuli; jam non, ut reges, sed, ut tyrannos. Nicânorem autem

Y y 2

illis,

Ruina Olympiadis.

illis, & fautorum Cassandri Centuriam, adjeci: non ut fratrem ejus, & amicos, sed, ut tyrannidis præteritæ ministros; & novæ, nisi coërceretur, promotores, atque satellites. Quòd autem non & cognationes horum, propinquitatésq; , sustuli, quarum ore nunc, & querelis, ad mortem deposcor: è Græca mansuetudine, moderatè feci; quæ, fontes, & non, fontium agnatos, plecti jubet: è Persico verò jure, fatuè; quippe, cujus fiduciâ, rex Artaxerxes Ochus, non Sysigambis duntaxat patrem, affectati sibi regni suspectum, sed, filios insuper universos, octoginta numerò, sub unum eundemq; diem, contrucidârit. Quam ille carnificinam, quia, sævitia sua velificatus, exercuit; imperium sibi stabilivit, ac vitam. ego, quòd abstinui, propter clementiam, utriusque jacturam subeo. Quòd si, cum aspidibus, & ova simul contrivissem; non jam superessent, qui criminationum in me venena diffunderent: nec anguis, dissimulatione fatus, erupisset in basiliscum. Sed hæc DI viderint; humanorum eventuum, & horum ipsorum nunc accusatorum, arbitri. Quàm enim innocentes fuerint ii, quos, nocentibus sanguine conjunctos, incolumes reliqui: docent bodie; quando rebellium contra me causam, motu novæ rebellionis, agunt. Quorum tamen furore, qui me cunque sequetur casus, sciat Cassander, & pro

Ruina Olympiadis

Et pro comperto Macedones habeant: victuram me, fastigii, quo dejecta sum, semper memorem; morituram autem, jure non aliò, quàm, oppressò.

XII. Secundùm hanc orationem, quam *Cassandro*, qui missi fuerant, accuratè retulerunt; *Olympias*, invicem ad suas reversa nurus, ac privignam, & nepotes (nam, ut dictum est, immotìs tunc adhuc fatìs omnes, in contubernio Reginae degebant; donec & illuc turbo calamitatis irrupit): ea, quæ *Cassander* sibi, per internuntios, significanda curasset, & quo pacto *Macedones* in se capitis tulissent sententiã, exposuit. Perculit omnes inopinæ calamitatis nuntius: sed magis, quòd **OLYMPIAS SOLA, PERTERRITIS OMNIBUS, IMPAVIDA**, nullòq; palloris indiciò, sese comittere multitudini parabat; ac, latum adversùs se, mortis decretum evertere. Nullius tamen, neque lacrymæ, neque preces, eam expugnare potuerunt; quò minùs, *quotidianò depositò cultu, regaliter* se vestibus, ac majestate capitis, ornaret: comparitura judicum in confessu, **NON, UT REA, SED, UT REGINA.** Quod tamen priusquam fieret: *Cassander*, & fugæ, quam ei suggererat, detrectatione, conremni se ratus; & orationis, quam præsensibus

Y y 3

amicis

Ruina Olympiadis.

amicis habuerat, libertate gravius adhuc offensus: præter hæc omnia, vereri vehementer coepit; ne *mulier, regnatricis, & domus, & eloquentia*, vi sermonis aspectusq; sui, si semel ad orandam in publico causam admitteretur, Macedonum instabiles animos in diversam à priore mentem transversos ageret. Palam igitur, ac supra modum, effervescebat; *Non sic* (exclamat) *non sic! sed, STATIM, ET, IN QUO NUNC EST, VESTIGIO, MORIATUR!* nec in conspectum populi, quem principiò dedignabatur, veniat! Continuoq; , ducentos, in cædibus faciendis exercitatissimos, satellites, ad Olympiadem ablegat: qui regiis eam in ædibus trucidant.

Confestim igitur in gynæconitidem rumor advolat, imminentis ei necis. ac jam sonitus etiam audiebatur, adventantium; armorumq; strepitus, & gladiatorum fulgor, aures oculosq; prospectantium præstringebat: cum adhuc tamen *Olympias*, nullâ metus ullius significatione, comptu corporis omni jam absolutò, prior illis, & ultrò, festinat in occursum. Cujus genua complexi parvi nepotes, *Alexander, & Hercules*; & ad pedes advolutæ, *Barsine, Roxane, Thessalonice, Deidamia*, cæteræque: per quidquid sacrum & charum esset, eam obtestantur; ne

tot armatis, ac furore percitis, una se, sinè praesidiis
 & armis, offerret: sed ad aliquam potiùs, vel Ale-
 xandri filii, vel Philippi mariti, statuarum, quæ
 præstò passim essent (A a a a), arreptâ fugâ; sese, si-
 mulacri complexu, contra multitudinis, ac Cassan-
 dri vim, tueretur. Abnuìt Olympias; vel precariò
 se victuram, vel ignavè casuram: sed, rejectis cõ-
 plorantium retinentiùmq; questibus, duabus
 superinnixa pedisequis (b b b b), ultròque refra-
 ctis foribus, in ipsum jam regiæ vestibulum
 infusis armatis obviàm procedit. Simul autè,
 frementes, & educitò ferrò minaces, allocuta
 prior; *Vtrum horum duorum in me, milites, (in-
 quit) mucronibus impétitis? An ventrem hunc,
 qui vobis Alexandrum, unicum maximùmq; gentis
 vestræ decus, in lucem edidit? an verò pectus, &
 ubera, quæ genitum aluerunt? Audete sanè; si po-
 testis ingrati supervivere.* Dicebat hæc, & sta-
 bat, Olympias, imperterritò vestigiò: non cultu
 solùm corporis, capitisque, regalî; sed oris etiã,
 ac proceritatis, magnificentissimâ dignitate,
 per omnia, venerabilis. Ad quæ, formæ quo-
 que decus, ac roseæ pulcritudinis, adhuc in æ-
 tate ferè sexagenariâ florentis, & inextinctæ,
 vigor, quàm plurimùm ei commendationis
 addebat, ac favoris. Ipse denique conspectus, ac

Y y 4

præ-

Ruina Olympiadis,

presentia, tam claræ viraginis, *Alexandrum* Macedonibus, ac *Philippum*, & utriusque, per omnem passim Europam Asiâque gestas, res, memoriæ suggerebant: ut ea propter, inexpressibilis invidiæ flagitiûq; futurum facinus appareret, *afferre manus violentas illi; quæ tantum, & tanto, conceptum, generi mortalium Regem edidisset.* Non solum igitur minæ militibus in eam, sed planè, feriendi quoq; mens, & animus, attonitis exciderunt; ut adeò, post non multam inter se deliberationem, denique, gladiis quoq; vaginæ redditis, ab intactâ recederent *Olympiade*: rêq; penitus infectâ, domum, unde venerant, reverterentur; alius alium, *quenam occulta vis ipsos exarmasset*, interrogantes simul, & admirantes. *Tantum nimirum, ad emolliendam immanitatem, virium est, in nativâ majestate!*

Sed non eâdem & *Cassander*, absens, ac fœminæ dicacis cōspectum refugiens, animi molitie se gerebat: sed, illi, cui semel institerat, *Olympiadis* interficiendæ consilio, tanquam suo, publicoque Bono, constanter hærens; ceptum urgebat. Quocirca, graviter indignatus ducentis illis (ut agebat) non *viris*, sed *mulierculis*, unius *mulieris* veneficis artibus, eviratis: ipsam, quæ sedebat etiamnum in comitio, populi

Ruina Olympiadis.

puli multitudinem, quæ Reginam capitis postulat, accersit, & armat: ac, suâ jam sponte cædis avidam, in Olympiadem, more tempestatis, immittit. Hi, saxis alii sinum onerantes, alii verò, nudatò ferrò terribiles, atq; fulminantes; ad Olympiadem cursim tendunt. Hanc enim, verò, quasi cum triumpho redeuntem in regiâ, & inter lætas gynæcæi gratulationes ovantē, ad necē denuò retrahunt: ac, MORIENDUM ESSE, vociferantes, primùm quidem lapidibus eam, priscò, moribúsque Macedonum receptò, suppliciò (cccc), certatim impetunt. Mox, intermissò saxorum conjectu; cùm ferrò cuperent ferrum, quo propinquos eorum regina quondam sustulerat, ulcisci: mucronibus eâ, adverso corpori punctim ac cæsim incussis, defixisque, lacerant: non paventem, nec declinantem iñus, ac nec lacrymarum quidquam, aut clamoris ejulatûsve muliebris, emittentem; neque præcem ullam supplicem, denique nec gemitûs quidem aliquid, effundere deprehensam. (dddd) Dixisses; In matre moriente, filium effulsisse redivivum, Alexandrum.

Quod autem admirabilius est: nec expirans quidem, & undequaq; fluente, sanguine perfusa,

Y y s

Ruina Olympiadis.

fusa, *muliebris oblita verecundia fertur*; amanti, à cōspectu suū nudō viriles oculos arcere. *Capillos* enim, quos prolixos habebat, & more sui sexūs illorum temporum, in tergum effusos, revocavit, jam cadens, in adversum pectus: eorūque collectā congerie, papillas, iētū crebro gladiatorum retectas, contextit. Mox, ad imos usque talos deductā regali stolā; crura, pedūque nuditatem omnem, subtraxit aspectibus alienis. Et hīs ex decore gestīs, *in mortē tandem oculos submisit*: *obitus genere, tam fortī memorabilique, gloriosior; quā universis filii sui regnīs, ac triumphīs (e e e e)*. dignissima denique (si modō vita morēsque præcessissent emendatiores), quæ *pro DEI*, non suapte, *Gloriā*, Sacris purioribus, animam tam heroicam immolāset. Nunc, à morte, transiit ad mortem: immortalī quidem, tam *laudum* ejus, quā *decorum*, memoriā; sed *Divinitatis*, quam filius ei destinārat à funere, tam proculcatā dissipatāque spe, per *Cassandrum*: ut & *cadaver* ejus, per contumeliam abjectum, *insepultum* jacuerit in propatulo; nedum, ut *Spiritus*, per *consecrationem*, humanīs manibus, aut aquilinīs alīs, elatus in coelum sit. (*ffff*) Quis ergo non, hōc locō, Petronianum exclamet illud? *DEI DEÆ.*

Ruina Olympiadis.

DEÆQUE! QUAM LONGE IACET
HÆC A DESTINATIONE SUA? (gggg)

Projecit ergo corpus ejus *Cassander*; qui, tanquam *pilâ lusoriâ*, tam *Olympiade*, quàm *Alexandri* cunctis familię reliquiis, abusus, omnia sursum deorsumq; vertit. Ac *Cassander* quidem posthæc, & *Cleopatram* tandem, *Alexandri* Sororem, *Olympiadis*q; filiam, viduam, interfecit (b b b b); non suâ sanè manu, sed auspiciis eblanditis *Antigoni*, partium suarū Ducis: muliercularumq;, nescio quarum, scelestō ministeriō; quæ *Sardibus* eam interemerunt. Hic talis tamen, sævitix tyrannidisq; suæ demum & ipse graves, in se suisq;, dedit poenas: post variam belli supremæq; potestatis fortunam, aquâ (sicut ferunt) *intercute*, tam atrociter, ac fœdè, sublatus; ut è corpore, viventis etiamnum, spirantisque, catervatim vermes, haud aliter, quàm è sepulto jam, & putredine solutō, proreperent. *Philippus* quoque, filiorum ejus natu maximus, patruo suo cognominis; longâ tabe consumptus, interiit. Successor autem hujus, ac frater, *Antipater*, cognomentō *junior* (de cuius, erga matrem, immanitate superiùs est inspersa mentio); posteaquam à *Lyfimacho* socero, regnō, vitâq; simul, exterminatus est; infamiam.

Ruina Olympiadis.

miorem, cæteris omnibus Cassandrea stirpis, mortem invenit: cum, interfectâ, sicut dictum est, Thessalonicâ, patris sui conjuge, MATRICIDÆ DETESTABILEM TITULUM, ad inferos secum deportatum, nec extinctus quidē, extinguere lituris ullis potuit. (iii) Quamquam autem hæc talia, quæ retuli, Cassandrea domus passa sit; ut, quæ, paucis in tempestatibus funditus extirpata, (kkkk) tam Olympiadi, quàm Alexandro, poenas immanitatis exquisitas, ac multiplices, exsolverit: in exemplum interim, ac documentum ingens, Divinae Iustitiae Severitas, mundo, tanquam in theatrum, ac spectaculum, immisit, atque proposuit, Excidium hoc lucuosum; fortunæque, contra Philippæam familiam universam sævientis, vicissitudines: quibus, Alexandri præcipuè fastus intolerabilis, divinos honores ac fastigium sibi vendicantis, & Olympiadis multa scelera, plecterentur.

Ac Philippi quidem, Alexandrique, cum posteris eorum, tam breviter circumscriptum, potentiæ curriculum, tamq; festinis fatorum rotis excussam in præceps gloriam, admirari libet. Annus ibat mūdi ter millesimus, septingentesimus, decimus octavus; quo Philippus omnē Græciam, Europamq;, nobis transmarinā, sub suum redegit

Ruina Olympiadis.

rededit obsequium : *imperator* delectus expe-
 ditionis adversum Persas. Intercesserunt anni
duodecim, quibus *Alexander* filius, *maiores* mi-
 norémq; bellô pervagatus *Asiam*, cum *India*; vi-
 ctoriis suis, *Orientis* omnia regna comprehen-
 dit. Superfluxere non plures *tredecim* annis :
 & ecce ! jam, non *Philippus* tantum, & *Alexan-*
der, sed omnis eorum sanguis, ac posteritas, (si
Thessalonicen solam excipias) in *Alexandro* Parvô,
*Magni Rhoxanês*q; sobole, *dominari* desiit. &
 quid dico, *Dominari*? *Vivere* quoque desiit, &
inter homines esse : *major*que, *plusquam* centuplô,
 fuit Regnorum *Alexandri*, *Philippique*, nume-
 rus & multitudo; quàm *annorum ætatis*, ac prin-
 cipatûs eorum, *Summa*. Tantisper enim, non-
 dum plene *novem* circumaetis *lustris*, jam in
 strage funeribûsq; *Macedonica* tota volutaba-
 tur *aula* : dum pugio, *Philippum* necat ; dum
 culter, laqueus, & ahenum ardens, *Cleopatram*
uxorem; dum *Sardianum gynæcéon* *Cleopatram*,
filiam; dum *verutum Lucanicum*, *Alexandrum*
Epirotam; dum *venenû Babylonicum*, *Alexan-*
drum Magnum; dum *gladii Thracici*, *Philippum*
Arideum; dum *lapides ensesq; Macedonum*, *O-*
lympiadem; dum *cicuta*, *gladiûsve*, *Rhoxanen*, &
Alexandrum juniorem; dum *violenta* denique

C

Ruina Olympiadis.

Cassandri mandata, *Bársinen*, & filium *Herculem*, è *vivis expellunt*. Ejulare juvat, in hæc; & in funebre prorumpere lamentum: *Heu me! quid humana sunt culmina?* MAXIMA, quæ fuit unquam, ab orbe constitutô, POTENTIA; MACEDONICÆ MAJESTATIS, inquam: *intrâ quadraginta quinque*, nec plurium, circuitum *annorum*, ità cōcudit; ut jam, nisi temporum è monimentis eam nôssemus, VIDERI POSSET, OMNINO NON FUISSE. Quid dicam ulteriùs? QUI TOTUM PRESSIT ORBEM, ALEXANDER; ORBE NUNC TOTO PRESSUS IPSE, JACET; AC TACET!

Et reperiuntur nunc homunciones, *terre* quondam *filii*; quos, scimus, è sordibus eductos, & alienâ pastos quadrâ, precariô victu, servilî cultu, nullo lare certô, nullâ domô, patriâque tali, cujus non ad nomen erubescant? Qui, simulac, *patronorum beneficiô*, sese de fæcibus fortunę veteris emergere nonnihil cœperint; & vel ad illustris alicujus viri scrinium, ac libellos, sedere; vel, arcaniore subinde consiliô, le capite fortunîsq; reorum trivialium, sententiam rogari: jam sibi digitô sidera tangere videntur: jam sese, novique pallii *laticlaviam*,

aul

Ruina Olympiadis.

aut coccinum, magnificè circumspicere : despicere verò cæteros infra se : jácere voces, arrogantiae plenas; & ampullata, de natalibus suis (qui tamē subinde, vel nulli sunt, vel, *nunquam galeati*) verba: nihil deniq;, nisi cristatum ac Thraconicum, dicere, facere, spirare. Sed, qui *Philippos* dejecit, & *Alexandros ipsos*, nobilissimos licet, & a vitis longâ serie soliis insistentes: hic idem, *modestorum amator*, ac *superborum destructor*, DEUS, (llll) non multò magis fulginosas has ollas, aliquando contritas, ad ultimæ calamitatis scopulum allidet; ac, tanquam *vas figuli*, confringet? (mmmm) *Allidet*, ne dubita! *confringet*, & *conteret*: nisi maturè revertantur in gyrum modestioris de se sensus.

Et *Alexandrò* quidem jam pridem extinctò; *memoria* tamen *Alexandri*, multorum, etiam *Principum*, in admiratione superstes mansit. Inter quos, *Alexander* fuit, *Severus*, *Mammææ* filius, Imperator Romanus: qui *vitam* illius crebròolvebat; & illius honoribus *agones Herculeos*, *Æliò Lampridiò* teste, Præsidis dignatione frequentabat. *Augustus* autem *Cæsar*, ejusdem *Effigie sculptâ*, libellos, & epistolas, subsignabat. (nnnn) Idem & *Alexandriæ* quondam,

Ruina Olympiadis,

dam, prolatum è conditorio, corpus *Alexandri*,
 sibique commonstratum, floribus asperfit; &
 aureâ capiti coronâ superimpositâ, veneratus
 est. Interrogatus autem, *Num & Ptolemæi Lâ-
 gide*, (qui post Alexandrum Ægypto potitus
 est) *reliquias, ibidem sitas, averet inspicere?* tan-
 quam ipse neminem, præter *Alexandrum*, verè
 proprièq; *terris Imperâsse*, judicaret; abnuit: ac,
 REGEM SE, respondit, NON, MOR-
 TUOS, VIDERE VOLUISSE. (oooo)

Vixit igitur *Alexander Magnus* adhuc, etiam post-
 quam vivere desiit; si non aliter, ac in recorda-
 tione saltem, magnatum quorundam, privatæ-
 que sortis, mortalium. vixit, ut potuit, in Cine-
 ribus etiamnum, ac favillâ, cadaveris. (pppp)

At *Horum talium*, de quorum *sordido tumore* su-
 periùs dixi, diffabitur, ipse quoque cinis: &
 eorum peribit memoria, cum sonitu: (qqqq)
 quippe, quorum gloria, longè magis, quàm il-
 lustris illius *Antiochi*, (qui tamen è Ducum A-
 lexandri progenie descendit) *stercus, & vermis*,
 est. quos dies hodiernus extollit; & perendia-
 nus deprimit: in terram suam, de qua sumpti
 sunt, reversuros. (rrrr)

Quod autem ad *Olympiadem* denique perti-
 net: live *Satbane* familiaritate fuerit hæc in-
 qui-

Ruina Olympiadis.

quinata ; sive (quod in medio relinquimus)
 intacta fuit ea profectò *scelerum*, in omni vita
 sua, plurimorum *larga congeries*. Quorum o-
 mnium, sub vitæ demum, potentiaq; , decur-
 sum, vindex *equitatis Divina manus*, poenas u-
 niversas , *tanquam nidum* quendam , viperinis
 refertum ovīs, reperit; & ad maturitatem per-
 duxit (s s s s): *nequis Flagitiosus, quantumcunque*
Potens, sibi regulam unquam legemq; fingeret
Impunitatis. Differuntur magnorum capitum, non
 antiquantur, supplicia. Fuerit igitur (quod Dio-
 dorus graviter diducit) *Olympias* ; fuerit sanè
 principis, inter ætatis suæ feminas, auctoritatis, &
 culminis : fuerit, *Neoptolemō rege nata; Philippo*
regi collocata; regis Epirotæ soror; Regis Asiarum
& Indiæ mater; &, quidquid his præterea ma-
gnificentius addi potest. Fuit interim tamen,
puella quondam levis ; adolescentula petulans;
 (t t t t) *uxor fidei dubiæ suspectæq; ; mariti vi-*
ventis hostis; extincti, per contumeliam, inse-
ctatrix; in stirpem ejus, ac nobilitatem Mace-
donicam, carnifex immanis: &, ad summam,
talis, quæ, (dum gloriøsè saltem expirat) ni-
hil, in omni vita, meliùs unquam, ac lau-
dabiliùs, egerit; quàm, animam.

(u u u u)

Zz

AV.

Ruina Olympiadis.

A V C T O R E S.

(A) Antonius Kobergerus, in grandi illo Chronico, Norimberga edito, anno Christi 1493. tribuit ei annos regni 27. alii verò pauciores. Ego, in hoc, secutus sum Justinum, libro 9. (b) Hujus Lynceſta meminit Q. Curtius, de gestis Alexandri, lib. 7. cap. 1. Apud Drancas autem, in Oriente, periſſe illum; liquet, è libri 6. cap. 6. ad finem. (c) Justinus id, vel credit, vel ſuſpicatur, libro 9. quem vide. (d) Libro 9. Juſtini, longius à fine. (e) Q. Curtius, lib. 4. capite. 1. (f) Eccleſiaſtici cap. 25. verſu 22. (g) Juſtinus, de his omnibus, quæ bucuſque de furore Olympiadis, & circa Pauſaniam, dicta ſunt, memorat, libro. 9. rebus ipſis eadem; verbis, diverſa. (h) Hunc, à nobis alibi, & à plerisque aliis paſſim, Arymbam, Aryſbámque, dici ſolitum; Pauſanias ſemper Arybbam nominat. Nos appellationi prima, ſemèlq; cœpta, fugà inconstantia, inbaſimus: ſicut & inferius in vocabulo Pidnæ urbis facimus. quam, à Stepbano de Urbibus πιδνα scriptam, Carol. Stephanus tamen, & Pidnam, tertia vocali Latinâ, effert: & ante eum, Sophianus, & Ortelius, aliique quidam Geographi. qui videntur, quaſi πιδινω, à πιδάω, ſalio, inſtar aque ſcaturientis, aut à πιδύω, ſcateo,

Ruina Olympiadis.

scateo, urbem Pidnam, aquis scatebrosam & uvidam, seu Locum $\mu\epsilon\lambda\alpha\sigma\upsilon\tau\alpha$, nominare. Justinus verò nonnulli codices prisci, PiQuam, & cum Orosio Picthium, nominant. Nos, cum populo Geographorum loqui malumus: sicut cum Latinis, urbem Magnæ Græciæ, Rhegium, libentius proferimus cum Tullio: quàm è Græco fonte, cum nonnullis aliis, Rhegyum. (i) Hòc enim nomine primùm dictam esse Olympiada, Justinus indicat, libro 9. ante finem. (k) In vita Alexandri; Guarino Veronensi interprete. (l) Græcè $\theta\rho\epsilon\sigma\kappa\omicron\varsigma$, ὄ, superstitiosus. item, Excellens, eximius, $\omega\epsilon\rho\epsilon\tau\acute{\iota}\kappa\omicron\varsigma$. unde, $\theta\rho\epsilon\sigma\kappa\acute{\eta}$ idem, in fæminino. $\theta\rho\eta\sigma\kappa\omicron\varsigma$ quoque, $\theta\rho\eta\sigma\kappa\alpha$, per tertiam Græcorum vocalem, Religiosum notat, & Generosum. $\theta\rho\eta\sigma\kappa\epsilon\acute{\iota}\alpha$, ας, Religio est (sive bona, sive mala), & Carimonia. Vnde scias, licet, Cur mulieres hujusmodi, carimoniaq̃, Threscæ sint dictæ: & Threscéon, unde? Describit porro Bacchicarum hujusmodi religionum, ac carimoniarum superstitiosarum, partem quandam, Longus quoq̃, Græcus auctor, Franekera nuper Frisonum, anno 1660. editus à Petro Mollio, Snecáno, I. V. D. & Græcæ linguæ Professore. Hujus Longi $\pi\omicron\iota\mu\epsilon\nu\iota\kappa\omega\upsilon\upsilon$, τῶν κατὰ Δάφνιν, καὶ Χλόαν, libro 4. sub initium statim, hæc sunt verba, de borto Dionysóphanis Mitylenai suburbanò, & villatico. [$\epsilon\iota\tau\omega\ \pi\alpha\rho\alpha\delta\lambda\epsilon\acute{\iota}\sigma\omega$] νεὼς Διονύσου, καὶ

Z z z

ἑωμὸς,

Ruina Olympiadis.

βωμὸς, ἣν. περιῆχε τὸ μὲν βωμὸν κίθις, τὸ νεῶν δὲ
 κλήματα· ἔρχε δὲ, καὶ ἔνδοθεν, ὁ νεῶς Διοιυσιακὰς γα-
 φὰς, Σεμέλην τίκισσαν· Ἀριάδην καθεύδουσαν·
 Λυκῆργον δεδεμένον. Πενθεὰ διαϊρέμενον. ἦσαν
 (δὲ) καὶ Ἴνδοι νικώμενοι· καὶ Τυρρῆνοι μεταμορφώ-
 μενοι· πανταχῶς Σάτυροι, πανταχῶς Βακχοὶ χορεύ-
 οντες. *Ubi vides, templum Bacchi palmitibus cir-
 cumvestitum, aram bederā; Imaginem Semelēs pa-
 rientis; Ariadnē dormientis effigiem; Lycurgum
 vinctum, Pentheum dilaniatum, Indos à Baccho
 subactos, Tyrrhenos mutatos ex hominibus in mon-
 stra aquatica: passim fœdos Satyros; & mulieres,
 Orgia choréis celebrantes. Quod autem Longi La-
 tinus interpres dicit, Ibi & Ariadnen fuisse de-
 pictam, cum eo [videlicet Baccho] cubantem,
 quod spectaculum sinè dubio obscœnitate non ca-
 rebat; de re quidem ipsa [tanquam in Sacris, aliā
 quoque multiplici turpitudine refertis] non mul-
 tūm litigarem. Sed sanè Longus, in Græca sua
 templi Bacchici descriptione, id expressè non dicit:
 verūm tantummodo; Fuisse inter γαφὰς illas, hoc
 est, picturas, etiam Ἀριάδην καθεύδουσαν. Quod
 significare potest, Puellam illam, à Theseo in de-
 sertâ insula relictam, lacrymis tandem ac miseriâ
 fatigatam, obdormisse. Quam, ita sopitam, Bac-
 chus contemplatus, postea rapuit; ac tunc demum, ἐ
 καθεύ-*

Ruina Olympiadis.

καθευδῶν facta est οὐ καθευδῶσα. ut etiam ex Ovidiana Ariadna epistola, & aliunde, apud poetam illum, aliosque, constat. (Δ) Non soli Tiberio Casari in oblectamentis serpentem fuisse Draconem, quem, ex consuetudine, manu suâ cibaret, ut loquitur in ejus vita Tranquillus, ad fin. ferè: sed tales fortasse sunt, & dracones Serpentes (non enim & Volantes) illi, quos, æstivis maximè mensibus, in deliciis, ait, haberi à mulierculis Romanis, & olim à Flaccilla Martialis, frigidum collo Draconem circumplicante; vir eruditiss. Ioann. Schildius, suis in Suetonium Notis, lib. 3. edition. 2. Lugduno-Batav. ann. 1651. Torrentium allegans. pag. 378. (m) De his Anguibus, vide Plutarchum in Alexandro, post initium: ubi, quæ is nonnihilò succinctius obscuriusque profert; ad banc, quam secuti sumus, claritatem discutienda deducendæq; sunt: ut & à rudioribus capiantur. (n) A pulcritudine formæ commendat eam, etiam illud, sæpius jam pro testimonio adductum, Kobergeri Chronicon. (o) Hoc Philippi Somnium recenset Plutarchus, in vita Alexandri [& ex eo Suppletor quoque Curtianus, lib. 1. aliq; passim]. qui etiam expositorem Somnii nominatim prodit; Aristandrum videlicet Telmesæum, Alexandri illum ipsum postea [sicut ego reor] vatem, in expeditionibus ac pugnis assistere ei suetum, a-

ZZ 3

miçtu

Ruina Olympiadis.

mictu candido. (p) De Nectanebo, in Chabria scri-
 bit Cornelius Nepos. In Agesilao quoque, tam de
 Nectanebo, quam ejus patre, Tacbone; quorum uterq;
 rex Aegypti fuit. Salianus item, in annum mundi
 3692. num. 4. & in annum 3704. num. 3. & 4. & Se-
 thus Calvisius, in annum mundi 3600. Monarchia
 Artaxerxis Ocibi, Persarum regis. nisi quis conten-
 dat; Nectanebum hunc, magum Aegyptium, non
 fuisse regem illum Aegypti, Tacbonis filium: sed al-
 lum quempiam, privatae sortis hominem, regi co-
 gnominem. (q) Hujus sententia est Iosephus (non
 ille Flavius, sed Gorionides) lib. 2. Historia Judaica,
 cap. 6. ex vetustioribus, quos pro testimonio laudat,
 auctoribus, Aegyptiorum Sapientibus, Tito Romano,
 Strabone Pontico, Nicolao Damasceno; apud Marti-
 num Antonium Del Rio, disquisitionum magicarum
 libro 2. quest. 27. sectione 1. quam sententiam & i-
 pse [Del Rio] tota auctoritate sequitur, & am-
 plectitur: vir, alioquin, opinionum anilium,
 aut exoticarum, nequaquam temerarius secta-
 tor. Chronici Majoris Kobergeriani, quanquam id-
 ipsum affirmantis, minor est, post tantos Scriptores,
 & neutiquam eis equiparanda, auctoritas: nec suf-
 fectura; si Delrii, & auctorum ejus, suffragiis ac
 consensu destitueretur. Sed interim [ut ad rem i-
 psam examinandam veniamus] Nectanebum il-
 lum,

Ruina Olympiadis.

lum, Olympiadis adulterum, regem prius Ægypti
fuisse, postea exulem; temporum congruus ordo non
prorsus admittit: cum sub Artaxerxe Ocho [qui
Arsen, ac Darium Codomannum, precessit] bella il-
la, Persas inter, & Nectanebum Ægyptium, gesta,
ponantur à Chronologis (quorum in numero Sethus
quoque Calvisius est) sub annum mundi 3600. Ale-
xander verò Magnus, natus ponatur, ab eodem Se-
tho, anno 3594. hoc est, sexennio prius, antequam
Nectanebus in Persas, & bi in illum, moverent. Sa-
lianus quoque, qui Alexandri ortum refert in an-
num mundi 3698. Nectanebi adversus Ochum ac
Persas bellum, cladem, & fugam, differt in annum
mundi 3704. quo fit, ut, octenniò antè, conceptum
fuisse, necesse sit, Nectanebi è congressu, Alexandrū;
antequam Nectanebus Olympiadem exul conveni-
ret. Quare, vel alius, ac planè diversus, fuerit hic
Olympiadis corruptor à rege Nectanebo; sicut supe-
rius adnotavi: vel, regis Ægyptii filius hic, jam
ante omne bellum Persicum, & regni possessionem in
Ægypto aditam, penetraverit in Macedoniam; quò
modò Paris olim Trojanus, è Phrygia in Laconiam,
ad Helenam rapiendam. Ego tamen interim, in
corpore Ruina, non censui recedendum à recepta
multis opinione, ac sensu. (r) Kobergeri Chronicon,
etate mundi 5. (s) Martinus Zeillerus, parte 1.

Lz 4

tbea-

Ruina Olympiadis,

theatri Tragici; histor. 2. è Francisci Rosseti enarrationibus Gallicanis. (t) Iustinus libro 9. ante fin. (u) Quauquam enim, post ejectionem è cœlo, Cacodæmones effecti; secundùm naturam tamen Angelicam, in qua principiò cõditi fuerunt, & quam eatenus, nec detrusi quidem ad supplicia, amiserunt, dici poterant aliquo modò Filii Dei, scilicet, per Ampliationem, Qui sunt, vel fuerunt, Filii Dei, degeneres, & apostatae. Vide, de hoc loquendi modo, Cornelium etiam, à Lapide, in caput 6. Genes. v. 2. §. Secundò; id, quod modò dixi, satis indicantem. (x) Videri potest Delrius, Disquisitionum lib. 2. quest. 15. Cornel. item, in caput. 6. Genes. ubi de Succubo seu patiente Damone, repente se in agentem vertente, & sic, suo modo, prolis causam ponente, satis clarè loquitur. Nec obscuriùs idem tradit Ioann. Casarius, Miraculorum sui temporis lib. 3. cap. 12. Ad Alexandrum quidem quod attinet; Eum ex angue conceptum fuisse, Aulus quoque Gellius, lib. 7. cap. 1. tradit, Græcæ esse historiæ narrationem. (y) Muliere Vestali; & Ephialte, viri partes obeunte. lib. 3. cit. cap. 12. (z) Plutarchus, in Alexandro, hoc refert. (Aa) Sethus Calvisius, in annum 3594. (bb) Idem, in eundem annum. (cc) Ex Plutarcho, Suppletor librorum 2. Curtii, lib. 1. (dd) Idem Plutarchus, de iis,

Ruina Olympiadis.

de iis, quæ post Issicum prælium acciderunt: ex Aristobulo, ut ipse ait. (cc) De Rhoxana, Q. Curtius lib. 8. cap. 4. De Tbalestri verò idem, libro, 6. cap. 5. (ff) De cuius conjugio, quasi civilitate memorabili, gloriatur Alexander, apud Q. Curtium, lib. 10. cap. 3. Et tamen, hoc idem ferè nominis fuisse Rhoxanès patri, Diodorus scribit Siculus, pag. 1004. Oxyarten eum vocans. Curtius autem eum Cohortanum nominat, lib. 8. cap. 4. nec Persam fuisse, sed regionis Sacarum vicinum, hoc est, Paropamisadam. Cum igitur Curtius postea lib. 10. cap. 3. Alexandrum introducit, suas cum Oxatris Persæ filia nuptias predicantem: non intelligi vult Rhoxanem; nec patrem ejus, Cohortanum, qui, juxta Diodori sententiam, etiã Oxyartes cognominabatur: sed alios, planè diversos, uxorem, & socerũ gentis Persas. (gg) De Statira, & Drypeti, sorore ejus, filiabus Darii Codomani, postremi Persarum monarchæ, Diodorus narrat Siculus, lib. 17. c. 107. Q. Curtius autem, Drypetis vocabuli, nullã facit, sed Statira tantum, & Saptina, mentionem. (hh) Q. Curtius lib. 5. c. 7. (ii) Idem ibid. (kk) Idem, libro X. c. 1. (ll) Factum hoc Alexandri Magni, Justus quoq; Lipsius, Græcorum è scriniis, protrahit, in Exemplis ac Monitis Politicis, l. 2. c. 17. de Castitate Principum. §. 5. (mm) Cap. 8. v. 21. Hircus Caprarum, Rex

Zz 5

Græ.

Ruina Olympiadis.

Græcorum est [*Alexander scil. Magnus*]. Eandem tamen hanc sententiam superiùs ego, in Ruina Philippi, accommodavi, Symbolicò sensu, Caprarum gregi, qui priscorum Macedonia regum castra precedere cogebatur, auspicii causâ, perq. superstitionē. (nn) De supplicio hoc, Pausanias memorat Cappadox, libro 8. num. 242. [oo] Eratòsthenes, apud Plutarchum, videatur. [pp] Post Plutarchum, etiam memorat Philippus Camerarius, Succisivo- rum capite 69. [pp] Q. Curtius lib. 9. cap. 6. [rr] Suetonius, in Tito, c. 1. initio. [ss] De prælio, cum Sparta rege, Agide, ab Antipatro generosè prosperèq. commisso, Q. vide Curt. lib. 6. cap. 1. [©] Sic enim legendum, Plutarchi Xylandrei, & Vigeliani, suadet auctoritas, in vita Alex. ad fin. Q. item Curtius [qualis hodie, per quemcunq. suppletus, in manibus est] l. 10. de gest. Alexandri c. 4. qui Medium nominant. &c. ut & Sigismundus Gelenius, editione Curtianâ, Ioanni Paludio dedicatâ. Quod autem Elzeviriana hodierni Curtii editio anni 1633. Thessalum scribat medicum, vocabulo appellativo: fieri potuisse, non negamus, ut idem hic Thessalus Medius, esset & professione medicus. Interim & Suidæ, ο μὲν ἴσως, nomen proprium est. [tt] De mutis, ad Alexandrum, Antipatri, & Olympiadis, epistolis, querelarum plenîs, narrat Q. Curtius suppletus,

Ruina Olympiadis.

pletus, lib. 10. cap. 4. ut & de insidiis, regi, ab Antipatro, comparatis, eam ipsam ob causam, quam in corpore posui Ruine. Cujus pestiferi ministerii, tametsi conscii duo quoque, ceteri fratres, Cassander, ac Philippus, fuerint; exsecutorem tamen precipuum fuisse Iollam, idem Curtius tradit, lib. 10. cap. 10. ad finem. Equidem, tam Philippum, quam Iollam, ex aequo, alterum miscentem, alterum præbentem, venenatam passionem, necia fuisse ministros, crediderim. De Veneni verò istius acrimonia, etiam Anton. vide Kobergerum, in Chronico magno, crebrius citato, folio 75. Quibus respondent ea, quæ Q. Curtius, de Veneno Macedonico tradit, lib. 10. gestorum Alexandri Magni, cap. ultimo, paullo ante finem, ubi addit; Ex fonte, cui Stygi nomen, illud emanare. [uu] Agnoscit & Gutbberletus, in Synchronismo Cassandri, pag. 152. editionis. 2. §. In hac tanta confusione, &c. (xx) De his Q. Curtius, lib. 10. c. 9. & 10. Cornel. Nepos, in Eumene: & Capite, De Regibus. Calvisius Setbus, in annum 3627. & alii plures, ex Plutarcho, Pausaniâ, ac ceteris. (yy) T. Livium vide, Decadis I. libro 8. (zz) Pausaniam adi, in Atticis, pag. 9. post med. hæc tradentem.

(Aaa) Res notissima, ex Q. Curtio, l. 10. c. 5. Cornelio Nepote, in Eumene. &c. (bbb) Diodor. Siculus lib. 18. à cap. 33. usque ad cap. 36. (ccc) Idem, lib.

Ruina Olympiadis.

lib. 18. cap. 23. (d d d) Q. Curtius lib. 10. cap. 6. de Oratione Perdicce referens. Justinus autem, lib. 13. ait ; Perdiccam censuisse , Rhóxanês expectari partum, quæ , exactò mense octavò , matura jam parturitioni ex Alexandro erat. (e e e) Hæc bucusque, non Cornelius tantum Nepos, in Eumene, testatur ; sed etiam Græci, de rebus ejus, Scriptores. In quibus Diodorus Siculus, indicat lib. 18. cap. 58. & cap. 62. & libro 19. cap. 15. quæ posui. (f f f) Hæc ordine recenset Diodorus, lib. 19. cap. XI. (g g g) Justinus lib. 14. Sex annos ejus regno tribuit. Diodorus verò, lib. 19. cap. XI. Sex annos, ac sex menses De pertractione verò Aridei ad regnum, vide Q. Curtium lib. 10. c. 7. & 8. quorum posteriore, narratur ; Diadema, capiti detractum, Macedonibus reddere voluisse , sed accipere renuentibus. (h h h) Crudelitatem Olympiadis indicant , Cornelius Nepos, in Eumene ; Justinus, lib. 14. Pausanias Cappadox, in Atticis, & alibi. Recentiores quoque complures ; sed è veteribus singillatim, Diodorus, lib. 19. cap. 12. (i i i) Bustuarii ceteroqui, propriè erant, Gladiatores, qui ad tumulos, seu busta, depugnabant, honoribus defuncti cujuscunque , seu Principis, seu privati. Sed Martialis epigrammatarius vocem hanc etiam foeminis accommodavit , iis, quæ ad busta versabantur, quacunque de causâ ; quando li-
bro 3.

Ruina Olympiadis.

bro 3. epigrammate 92. in *Vetustinam vetulam* scribit, inter cetera;

Cum te, lucernâ balneator extinctâ,

Admittat inter *bustuarias* mœchas.

Scazon est. In quod carmen tamen, & Adrianum, juverit, Turnebum inspicere, lib. 3. capite 19. (kkk) Hæc eadem & Pausania Cappadocis mens est: quando, Olympiadis immanitate generatim expositâ, lib. 2. pag. 10. subdit, Ο'λυμπιάδος δὲ, ὡς ἐπεκράτησιν, ἀνόσια μὲν ἐργασαμένης, καὶ ἐς τὰ Ἀρμενίας θάνατον, πολὺ δὲ ἐπὶ ἀνοσιώπεια, ἐς ἄνδρας μακεδόνας καὶ διὰ ταῦτα οὐκ ἀνάξια ὕπερον, ὑπὸ Κασάνδρῃ παθεῖν, νομιθεῖσης. (lll) Has Virgines, ac matronas, unâ cum puerulis, Olympiadis nepotibus, plerasque Diodorus Siculus nominatim producit, lib. 19. Bibliotheca Græca, cap. 35. Nonnullas autem earum & Justinus libro 14. qui addit quoque; Multas alias Principum matronas, speciosum magis, quàm utilem, gregem, Olympiadis tunc fuisse comites. Idem tamen Justinus urbem banc, in quam fœmine refugerunt, non Pidnam, seu Pydnam, sicut Diodorus & alii, sed PiQuam, aut PyQuam, vel Pichtium (utì reor, omnia perperàm, & extra rationẽ tabule Sophianæ) nominat. De qua vocabuli varietate nos, in hujus ipsius Ruinæ Notis, obiter jam egimus, ex occasione vocabuli Arysbe, vel Arymbæ.

Ruina Olympiadis.

ba. Vbi quoque rationem attulimus; Cur Pidnam Geographi vetustiores, quàm Pydnam, malint. Corruptam certè vocem banc, etiam à Græcis, fuisse, Lexicographi fatentur. (mmm) Hoc, & sequentia, Pausania in acceptis ferimus, libro 1. seu, in Atticis, pag. 10. Græcâ: ubi ait. γενομένης δὲ Φιλίππου, τῆ ἀδελφοῦ Κασσάνδρου, καὶ Αἰακίδου, μάχης, πρὸς Οἰνιάδαις (nam & Oeniās, Oeniadis, dicitur urbs illa, à Sophiano, in Græcia: & Oeniada, Oeniadārum, sicut Athenæ, Athenarum; ut vides hic è Pausania) Αἰακίδην μὲν τρωθέντα, κατέλαβε μετ' ἑπολὺ τὸ χρεὼν. (sustulit fatale mortis debitum.) etsi non desit è Græcis; qui vitā ei proroget in plura temporum, ac bellorum, spatia. Ego hic Pausania malim adjungi; qui singula quæq; Græcorum recondita exactè indagavit. Ceterùm Diodorus, de solo Atarbia, à Cassandro adversus Aeacidam Epirotensem, misso, tradit; uti suo loco dixi: nullā Philippi mentione adjunctā. (nnn) Ad Romanos, cap. 12. v. ultimo. (ooo) Librò, de S. Joseph, Patriarcha, & Prorege Ægypti. cap. 1. (ppp) De his, quinam fuerint, dixi in Ruina Philippi, suo loco. Totam verò Eumenis, Antigono perfidè in potestatem traditi, historiam, fusè dilucidèq; Diodorus exsequitur, lib. 19. à capite 37. usque ad caput 45. exclusivè. nec præterit Justinus lib. 14. Quæ, quoniam ad Ruinam Olym-

Ruina Olympiadis.

Olympiadis adeò domesticè non pertinebant ; præter-
missi : ne opus, citra necessitatem urgentem, excresce-
ret. (qqq) Hæc Diodorus, lib. 19. recenset, cap. 44.
ad initium statim. (rrr) Quàm exiguus hic mili-
taris canon (ut eum Ammianus cum Græcis quo-
dam loco nominat) id est, menstruus tunc ad di-
mēsum victus, fuerit; ex eo quoq; colligi potest, quòd
Diodori τὴν χόινικα, (quo vocabulo & interpres hoc
loco utitur) libri 19. c. 49. Gaza vertat, Sextarium.
quæ mensura, in liquidis saltē, medię mensurę (ut
vulgus loquitur) Alemannicæ magnitudinē baud
excedit. Capit enim, Sextarius, etiam in aridis, co-
tylas, seu beminas, binas. Quæ cuncta examinatiùs,
in sua, De mensuris aridorum liquidorumque,
eruditâ synopsi, quondam, Rhetoricam adhuc are-
nam versantibus nobis, tradidit Alexander Spi-
næus, Eloquentiæ disertissimus Professor. cujus, in
Universitate Dilinganâ, per menses complures, audi-
tor fui, anno 1618. posteaquam è Gymnasio Castro-
Fabiano, rude Parnassiâ donatus, ac dimissus sum,
à Viro, Græcè Latinèq; doctissimò, JO D O C O ENZ-
MILLNERO, insigni pariter Philosopho, illiusq; mu-
nicipii gymnasiarchâ, passim celebratò. quippe, cu-
jus è disciplina, tam à moribus, quàm à doctrinâ,
cunctis probatissimâ, viri præstantes baud pauci
prodierint : & inter ceteros, Illustrissimi nominis
bodii

Ruina Olympiadis.

*bodie culminisque filius, etiam maternò inter
 suos genere, multùm antiquo spectabiliq̃, ortus: &
 ipse nunc Imperialium Baronum unus, Augusta-
 eq̃, Aula inter consiliarios & optimates perquam
 conspicuus. Quæ hîc, invitatus occasione, volebam
 inserta; quò Professorum meorum, (quibus, post
 Deum, ac parentes, è Philosophia doctrinâ, gratia
 nunquam ulla referri, par meritis, potest) me-
 moriam, apud me immortalem, grati saltem styli
 testimoniò prosequerer: sicut & Decadis I. Ruinâ
 Luciferianâ, mei in Theologicis Professoris sum
 prosecutus encomium. (* * *) Justinus quidem, li-
 bro 10. ad finem, Thessalonîcen hanc, Cassandri
 uxorem, ait, Filiam fuisse Aridæi regis. Sed de-
 ceptus est, (quantùm opinor ego) ex eo; quòd alicubi
 fortasse legerat, eam filiam fuisse Philippi: quod
 nominis etiam Aridæus, à suscepto aditòque re-
 gno, gerere cœpit. Revera tamẽ hac Cassandri uxor,
 filia fuit Philippi Amyntiadæ, patris Alexandri
 Magni: & non Philippi Aridæi; sicut disertè af-
 firmat Diodorus, lib. 19. cap 52. ubi, Thessalonîcen
 istam, Cassandro nuptam, ait, Alexandri, ex eo-
 dem patre, sororem fuisse: & causam subdis,
 istiusmodi à Cassandro initi conjugii. quam & ego
 in corpore Ruinæ apposui. (▽) Diodorus Siculus,
 lib. 19. cap. 48. (sss) Pausanias in Bœoticis, sen,
 libro*

Ruina Olympiadis.

libro 9. pag. 243. Gladio verò sublatos, Diodorus tradit, lib. 19. cap. 115 an fortasse; quia venenum, minus efficax, locum & gladio deinde reliquit? & sic auctores hi mendacii non adibunt periculum, vel binc, vel inde. (ttt) Disertè hoc asserit Q. Curtius, libri 10. fine. & Pausanias, lib. 9. refert, Conatum esse Cassandrum, Alexandri totam domum funditus evertere. (uuu) Pausanias idem, in Bæoticis, pag. 243. & Justinus lib. 16. initio. (xxx) Q. Curtii, lib. 10. cap. 7. verba sunt ista. Jámque armatorum circa Meleágrum frequens globus erat; in seditionem, ac discordiam, versâ concione: cùm quidam, plerisque Macedonum ignotus, ex infima plebe; Quid opus est, inquit, armis, civiliq; bellô, habentibus Regem, quem quæritis? Aridæus, Philippô genitus, & Alexandri, [paullò antè regis,] frater. &c. nunc solus hæres præteritur à vobis? quo meritò suô? &c. & infra. Quem [Arideum] Meleáger, infestus invisusq; Perdiccæ, strenuè perducit in regiã: & milites, Philippum consalutatum, Regem appellant. Ex quibus liquet; à quàm vili primùm capite Aridæus in regnũ sit provectus; & à quàm seditioso duce (Meleágro, videlicet) eò perductus. (yyy) Idem Q. Curtius, lib. 10. cap. 5. Cùm autem Alexander Græcè, non Latine, sit locutus, τῷ ἀρχιστράτηγῳ

A a a

verbi

Ruina Olympiadis.

verbi gratiâ, dicendo, se regnum relinquere: unâ voce, utrumq; dixit, & Optimo scilicet, & Dignissimo: sed, magis ad rem, Dignissimo. Vnde à nonnullis scriptoribus ἀρεστέοντες dicuntur, qui, præstantiâ morum, ac gestorum, ceteris superiores, regnant: ut & πρῶτοντες: &, ἄριστοι, primores, atq; Optimates. (zzz) Q. Curtius, lib. 9. capitis 6. fine.

(Aaaa) Philippo Macedoni complures fuisse, tum adhuc viventi, tum ab obitu quoque, collocatas Statuas, fidem facit Pausanias, locis monumentorum suorum diversis. nominatim, lib. 1. pag. 8. & lib. 5. pag. 168. & lib. 6. pag. 188. Vbi pariter, in singulis, & Alexandri sit Statuarum mentio: & fani, quod illis erectum fuit, lib. 5. pag. 168. Græci contextûs, ex editione Sylburgii. (bbbb) Hoc exsertè tradit Justinus, libri 14. fine. (cccc) Q. Curtius, fine libri 6. Lapidandam porro, multitudini à Cassandro traditam fuisse Olympiadem; etsi taceant Diodorus, Justinus, & alii passim: Pausanias tamen Cappadox, in Bæoticis suis, clarè tradit, paginâ Græcâ 287. sic de Cassandro loquens. ἐπεξήλαθε δὲ, καὶ τὸ πᾶν τὸ οἶκον Ἀλεξάνδρου φθείρων· ὃς Ὀλυμπιάδα γὰρ παρέβαλε, κατέλεῦται, τοῖς ἐπ' αὐτῷ Μακεδόνων περὶ ζυσμένοις. &c. quod, quid est aliud, quàm, irritatis in eam, exasperatisq; , Macedonibus, & in perniciem Olympiadis adhuc cōfidentibus, in manus trade-

Ruina Olympiadis.

tradere, lapidandam? hæc est enim vis verbi, καταλείβειν, ἢ καταλείψαι, apud Platonem quoque, in epistolis. (dddd) Hanc mortis ejus magnanimitatem, imprimis predicant, Justinus, lib. 14. ad fin. Diodorus Siculus, lib. 19 cap. 51. Josephus Passus, tractatu, de statu maritali: (quem, ex Italico, in sermonem Latinum, trajecit Henricus Salmuth; Ambergæ excusum, anno 1612.) fol. 3. ante finem totius libri. (eeee) Hoc, de veste, ac capillis, idem ille, quem adduxi, Passus memorat: Ἔ, ante eum, Justinus, libri 14. fine. (ffff) De corpore Olympiadis insepultò, Diodorus Siculus memorat, libro 17. ad finem. De Aquilinis autem alis addidi, ad morem alludens veterum in apothecosibus: in quibus tandem è suprema divini lecti rogi, strue aquila evolabat: quam, esse Genium, aut spiritum, illius credebant, aut credi jubebant; illius, inquam, qui Immortalitati consecratur. Vide Rosinum l. 3. c. 18. Ἔ Antiquarios alios. (gggg) C. Petronius Arbiter, in Satyrico, de cadavere Lica, in mari, post naufragium, fluitante. (hhhh) Setbus Calvisius, in ann. mundi 3642. ex Diodoro, ut ait. Opus autem ipsum interfectionis ejus, Diodorus idem revera mulieribus adscribit; exsequentibus dolum Ἔ imperium Antigoni (ac desiderium Cassandri) lib. 20. biblioth. c. 38. (iiii) Hæc, de Cassandri extinctâ stirpe, Pan-

Aaa 2

sanias

Ruina Olympiadis.

sanias habet , in Bæoticis , *suprà citatus*. *Iustinus quoque, lib. 15. hæc ponit, in banc ipsam rem illustrandam convenientia, verba. Dum hæc aguntur ; Lysimachus generum suum Antipatrum [junio-rem], regnum Macedoniæ, ademptum sibi soceri fraude, querentem, interfecit. * Atque ità univèrsa Cassandri domus Alexandro Magno , seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ, pœnas luit. (kkkk) Iustinus libro 15. cit. (llll) Ità Spiritum Sanctum nominat auctor Meditationum, quæ (utì VVerlinus ostendit, in sua Operum Augustinianorum Censura) nomine S. Augustini circumferuntur; utpote, ex ejus maximè libris compo-
tate magno pietatis sensu, ac fructu c. 9. (mmmm) Psalmo 2. v. 9. (nnnn) Tranquillus in Augusto, cap. 50. (oooo) Idem ibidem, cap. 18. (pppp) De Mumiis, quas vocant, seu cadaveribus Ægyptio-
rum conditis, ac differtis odorū varietate; vide li-
bros Hódæporicos Oriëntales, Francofurti in folio, lin-
guâ nostrâ maternâ, excusos: in quibus est & Felix
Fabri, & alii, qui Alexandriam, & Cairum, lu-
strârunt. In iis item Illustrissimus Nicolaus Cbri-
stophor. Radzivilus, Dux Olikensis in Polonia, &c.
epist. 3. pag. 182. & 184. edition. Moguntina anno
1603. (qqqq) Psal 9. v. 8. (rrrr) 1. Machabæor. 2.
v. 62. (ssss) Vide Isaia c. 10. v. 14. (tttt) Erat
enim*

Ruina Olympiadis.

enim Olympias, in adolescentia jam, Baccharum ac Menadum vexillifera. Quarum levitatem, præter ea, quæ Decade 2. in Orphea jam memoravi, etiam Longus (λόγγος) auctor Græcus, superius adductus, attingit in ποικιλιῶν, libro 1. mulierum in vindemiis lasciviam scurrilem depingens, paginâ Franekerane editionis 30. (uuuu) Anno mundi 3697. nupsit Philippo; ut Salianus ponit. Fuerit ergo tunc annorum 18. (nec enim hic Saliano assentior; nuptias, & Initiationē in Samothrace, inter se longo spatio disseparanti): & supervixit, ad annum mundi Salianæum 3739. quo scilicet occisa est. Qui sunt anni 59. aut summum 60. ætatis Olympiadis, in universum. quo senio, ac majore adhuc, non Sara tantum, & Rebecca, Iudithæq., sed complures postea, formâ etiamnum inextinctâ, floruerunt: non post geminum tantum (ut Olympias) partum, sed vel decies, ac sæpius, enixa: instaurante supplentēq., quidquid Lucine labores detriverant, robuste natura bonitate, ac vigore.

DECADIS IV.

PARTIS II.

FINIS.

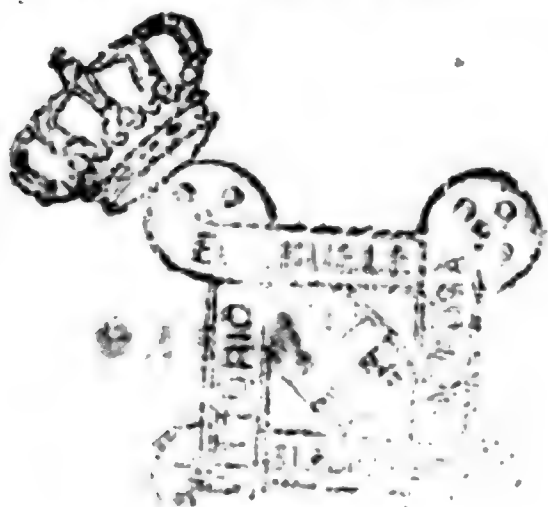
APPRO.

CHRISTOPHORVS SCHORRER,

Societatis IESV per superiorem Germaniam Visitator, ac Vice-Provincialis.

ILLVSTRIVM ab orbe condito Ruinarum Decadem IV. Quadripartitam (cum Breviariis Capitem, & Indice generali) quam P. JOANNES BISSELIUS Societatis nostræ Sacerdos conscripsit, ab aliquot ejusdem Societatis Patribus ad id deputatis lectam, probatamque: Ego CHRISTOPHORUS SCHORRER, Societatis JESV per superiorem Germaniam Visitator, ac Vice-Provincialis, factâ mihi potestate ab Admodum R. P. JOANNE PAULO OLIVA, Vicario Generali, in lucem dari permitto. Inque ejus rei fidem Auctori Chirographum hoc dedi, manu mea subscriptum, atque officii mei Sigillo, ex more, munitum. Monachii 12. Decembris. Anno 1662.

Christophorus Schorrer.

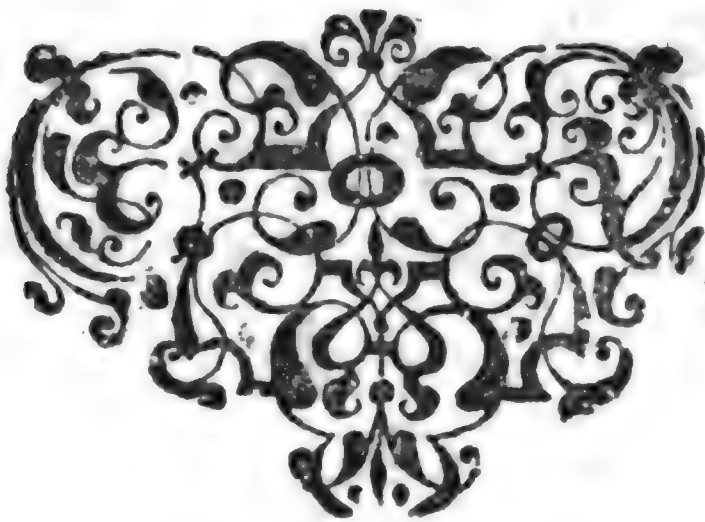

LECTORI.

P*Artium Duarum DECADIS Quarta, praecedentium, INDEX Rerum Memorabilium, immiscebitur INDICI Generali, post Tertiam & Quartam Partem: quæ sub prelo sunt adhuc; & antecedentibus connectentur, à pagina 1441. quâ inchoabuntur.*

In Prima porrò Parte, præter Imaginem Synopticam, habes & Peloponnesi, Finitimorumque, tabulam Geographicam, cum Thalassographicam: quæ spectat ad initium Ruinæ Messeniorum. Hoc, scire te, volui; & latè Valere.

MAG 2001832

